JACK LONDON

James L. Haley

Çeviren: Yiğit Yavuz

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Kültür Yayınları

BİYOGRAFİ

James L.. Haley
JACK LONDON - KURT

ÖZGÜN ADI
THE LIVES OF JACK LONDON
WOLF

ÇEVİREN
YİĞİT YAVUZ

COPYRIGHT © 2010 JAMES L. HALEY
FIRST PUBLISHED BY BASIC BOOKS A MEMBER OF PERSEUS BOOK GROUP
NURCİHAN KESİM AJANS ARACILIĞIYLA YAPILAN SÖZLEŞMEYE İSTİNADEN YAYIMLANMIŞTIR

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 11213

EDİTÖR
LEVENT CİNEMRE

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ASLI GÜNEŞ

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM: AĞUSTOS 2012

ISBN 978-605-360-650-5

•

BASKI
ERTEM BASIM YAYINDAĞITIM SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
ESKİŞEHİR YOLU 45. KM. BAŞKENT ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
22. CADDE NO: 6
MALIKÖY / ANKARA
(0312) 640 16 23
SERTİFİKA NO: 16031

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

James L. Haley

Jack London

Kurt

Çeviren: Yiğit Yavuz

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İÇİNDEKİLER

Önsöz IX

Öndeyiş XVII

1. Bölüm
Yük Hayvanı 1

2. Bölüm
İstiridye Korsanı 23

3. Bölüm
Fok Avcısı 39

4. Bölüm
Gezgin Serseri 55

5. Bölüm
Öğrenci 71

6. Bölüm
Maden Arayıcısı 91

7. Bölüm
Yazarlık Heveslisi 109

8. Bölüm
İfşaat Yazarı 129

9. Bölüm
Savaş Muhabiri 151

10. Bölüm
Âşık 175

11. Bölüm
Şöhret 199

12. Bölüm
Denizci ... 225

13. Bölüm
Çiftlik Sahibi ... 253

14. Bölüm
Yaşlı At ... 279

Son Deyiş ... 305

Notlar ... 309
Jack London Kitaplarının Listesi ... 325
Teşekkür ... 329
Kaynakça ve Okuma Önerileri ... 331
Dizin ... 337

Greg Walden'a, sevgi ve şükranlarımla

O gençlikti, serüvendi, romantizmdi.
Bir şair ve düşünürdü.
Eşi bulunmaz bir dosttu.
Öylesine sevdi, öylesine sevildi ki.

—ANNA STRUNSKY

Hayatın içine o kendine özgü cesaretli tavrıyla, çekinmeden dalıverdi; başkalarının zahmetten öte bir şey göremediği yerlerde o, romantizm, gizem ve güzellik buldu. İşte deha budur.

—JOHNNY HEINOLD

Gözleri, bir hayalperestin gözleriydi; neredeyse kadınsı bir özlem duygusu taşıyordu. Bununla birlikte aynı zamanda, müthiş ve yenilmez bir fiziksel kuvvete sahip olduğunu hissettiriyordu.

—ARNOLD GENTHE

Gençlik, canlılık ve neşe, buram buram hayat karşımızdaydı işte.
İlgi ve muhabbet dolu, iyi bir yoldaştı karşımızdaki.

—EMMA GOLDMAN

Önsöz

Samuel Clemens'in ölümünden on yıl kadar önce, Amerika'nın en sevilen yazarı Mark Twain, bu unvanını, henüz otuzuna gelmemiş bir serüvenciye kaptırmıştı.* Jack London, 1902'de sadece istikbal vaat eden bir kısa hikâye yazarı olarak görülürken, ertesi yıl, en az üç adet dikkate değer kitabıyla, Amerikan edebiyat sahnesini fethetmişti: Sevginin ve insan ilişkilerinin doğasını içgözlemsel şekilde araştırdığı *Kempton-Wace Mektupları*, vicdan sızlatıcı bir toplumsal adalet çığlığı içeren *Uçurum İnsanları* ve asıl büyük heyecanı yaratan, *Vahşetin Çağrısı* adlı güçlü Alaska macerası. Bunları 1904'te, tüyler ürpertici, karanlık bir kitap olan *Deniz Kurdu* izleyince, London süratle, dört başı mamur bir edebi fenomen, ismi ön sayfaları işgal eden bir şöhret ve Amerika'nın en fazla para kazanan yazarı haline gelmişti.

Mark Twain'in nazikâne mizahına rağbet eden okuyucu kitlesi, onun gerçek hislerini gizlediğinden habersizdi; aslında Twain, insanlığın halini kederle izlemekte, Amerikan kapitalizminden ve militarizminin ahlaki başarısızlığından tiksinmekteydi. London da bu hisleri paylaşıyordu fakat onun eserlerini okuyanlar, çok daha farklı bir sanatçıyla yüzleşmekteydiler. London, okuyucuları macera hikâyeleriyle büyüleyebilen öfkeli bir genç adamdı, fakat aynı zamanda, yaşadığı dönemin toplumsal adaletsizliklerine karşı hiddetle feryat etmekteydi. Yaşamının ilk yıllarında içinde bulunduğu koşullar —gayrimeşru olarak dünyaya gelmek, fakirlik, çocuk yaşında ağır işlere koşulmak, sınıfsal önyargılardan kaynaklanan, bir dolu şahsi ve can sıkıcı tecrübe yaşamak— içinde hiç sönmeyen

* Samuel Clemens, Mark Twain'in gerçek adıdır. –ç.n.

bir sosyalizm ateşinin tutuşmasına sebep olmuştu. Ulusal ün kazandıktan sonraysa, romanlarına ve hikâyelerine hayranlık duyan insanların, politik fikirlerini öğrenmeye hiç hevesli olmamasından duyduğu üzüntü dinmek bilmiyordu. Ölümünün ardından, politik kişiliğinin hatırası güzelce unutturulan London, sadece çocuklara yönelik serüven hikâyeleri kaleme almış bir yazar şekline sokulmuştu. Böylece London, Amerikan edebiyatının, belki en yanlış anlaşılan figürü haline gelmişti; hâlâ da öyledir. (Tarihi anıt mezarımıza kabul edilmeden önce aklanıp paklanmış tek kahraman o değildir; sağ cenahtan Charles Lindbergh, sol cenahtan Helen Keller geliyor akla.)

London yaşarken müthiş şekilde popüler olan kitapları ve hikâyeleri, yazarın 1916'da kırk yaşındayken zamansızca ölmesinin ardından, geçici bir heves gibi hızla gözden düştü. 1920'ler ve 1950'lerdeki "Komünizm Korkusu"* dönemlerinde, kapitalizme yaptığı hücumlar yüzünden, London'ın ülkesine olan sadakati öylesine sorgulanır hale gelmişti ki, ölümünden epey zaman sonra, FBI onun hakkında bir dosya açmıştı. Kitapları yasaklanamayacak denli popüler olduğu için, gençlik hikâyeleri yazmış bir edebiyat ikonu olarak alıkonulmuş, ondaki güçlü toplumsal adalet duygusu, artık üniversite profesörleri ve sosyalistler dışında hiç kimse tarafından hatırlanmaz olmuştu.

Jack London'ın sosyalizmi seçmesi, tembel olduğundan ya da başkalarının sırtından geçinmek istediğinden değildi; kendini eğitip geliştirmek için bu kadar çok çalışan, böylesine verimli şekilde üreten çok az Amerikan yazarı vardır. Denetimsiz kapitalizmin suiistimallerinin sonucu olarak gördüğü apaçık kötülüklerden ötürü sosyalist olmuştu; burada tesirli kelime, "denetimsiz"dir. London'ın kendisi de ömrü boyunca bir kapitalist, bir müteşebbis olmuştu; yenilikçi projeleri içeren başarılı bir çiftlik inşa etmiş, isminin ticari ürünlerde kullanılmasına izin vermiş, riskler almış ve şansı yaver gitmediğinde ağlayıp inlememişti. Ama on dokuzuncu yüzyıl sonları ve yirminci yüzyıl başlarının Amerika'sında, dizginsiz, "bırakınız geçsinler"ci kapitalizm, yekvücut oligarşinin "Yaldızlı Çağ"ı (Mark Twain'in terimi), emek suiistimali ve baskı, en yüksek düzeyde yaşanmaktaydı. Neticede toplumsal adaletsiz-

* Anılan dönemlerde ABD'de güçlü anti-komünizm rüzgârları esmişti. Bu dönemler "Komünizm Korkusu" (*Red Scare*) terimiyle anılır–ç.n.

lik, yaşadığımız dönemdekine çok benzer şekilde, soluk kesici bir canlılıkla gözler önündeydi. London, alt sınıftan işçilerin hayatları boyunca köle gibi çalıştıklarına ve kendilerine asla fırsat eşitliği tanınmadığına şahit olmaktaydı. Bu da onun gözünde, Amerikan rüyasının affolunmaz bir ihanetini temsil ediyordu. London'ın, ölümünden kısa zaman önce Amerikan Sosyalist Partisi'nden istifa etmesinin sebebi, şevkini kaybetmişliğinden değildi; aslında şevkini kaybetmiş olanlar, parti üyeleriydi.

Bununla birlikte, politik görüşleri, bu son derece karmaşık figürle ilgili tartışmaların biricik kaynağı değildi. Yerli halkların beyazlarca, sanayileşmiş Batı toplumlarınca sömürülmesine şiddetle karşı çıkıyordu fakat aynı zamanda, bu insanların beyazlarla karışmamasının daha iyi olacağına inanan bir "ırksalcı"ydı ["*racialist*"–ç.]. Bununla ırkçılık ["*racist*"–ç.] arasındaki ayrım, tıpkı bugünkü gibi o zaman da çoğu kişi için fazlasıyla karmaşık olduğundan, London rahatça ırkçılıkla suçlanabilir hale gelmişti. Viktoryen dönemin aşırı erdemlilik anlayışına bağlı bir toplumda, kendini ifade olanağı bulmaya çabalayan, zinde ve sert, cinselliği ziyadesiyle güçlü bir adamdı. Hayatı boyunca İsa'nın tutku ve öğretilerine ilgi duymuş maneviyatçı bir insan iken, dinin adaletsiz bir dünyayı muhafaza etmekte oynadığı rolden ötürü utanç duyuyor, ateizmi sonuna kadar savunduğunu iddia ediyordu. Ömrünün her döneminde, kaderin kendisiyle yan yana getirdiği insanlar için doğru olanı yapma zorunluluğu yüzünden işkence çekti ve kitaplarını yazarken aldığı cömertçe avanslara karşın, o insanlara destek olurken yoksulluk içine düştü. Yine de, yetersiz bir koca ve berbat bir baba gözüyle bakılacaktı ona. Bazı yönleriyle hiç de çocuksu değilken, bazı yönleriyle hiç büyümemişti. London kendisine ideal şekilde uygun olması gereken kadına rastlayıp nihayet onunla evlendiğinde, olgunluktan ve hatta sadakatten uzaktı henüz.

***

Çok sayıda Jack London biyografisi yazılmıştır; bunlar esasen üç tiptedir. İlk tipteki, sayısı en fazla olanlar, gençlere yöneliktir; *Vahşetin Çağrısı, Beyaz Diş* ve *Deniz Kurdu* ile hayal güçleri beslenmiş gençlerin, bu hayranlık verici adamla ilgili meraklarını tatmin etmeyi amaçlar söz konusu biyografiler. İkinci yaklaşım, genel biyografilerdir; bunlar hızlı ve güçlü bir dille yazılmış, onun olağandışı hayatı nakledilirken,

kitabın bir macera hikâyesi gibi okunmasını engelleyecek yorumlardan kaçınılmıştır. Bunlar zorunlu olarak kısadır ve içgörü içeren bazı ufacık bölümleri haricinde, yüzeyseldirler. Bu "hafif" Jack London kitaplarının yanı sıra, mevzuu daraltılmış çok sayıda çalışma vardır: Jack London ve Alaska, Jack London ve Güney Denizleri, Jack London ve sosyalizm, Jack London ve kadınlar.

Üçüncü tipteki Jack London biyografileri, onun hayatına edebi eleştiri açısından yaklaşmakta olup, bunlar esas olarak, London'ın büyük bir yazar olduğunu ortaya koymayı amaçlayan birkaç araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu amaçlarına ulaşmışlardır; hem de London'ın verimli şekilde ortaya koyduğu ürünlerin, niteliksel olarak iki belirgin katmanda yer aldığını kabul etmelerine karşın. Bu katmanların birincisinde yer alan, enfes bir özgünlük ve betimleme gücüne sahip eserlerde yazar, roman sanatı üzerine yaptığı derinlikli incelemeleri, ya kendi maceralarıyla, ya da en savunmasız mensuplarını hissizce göz ardı eden toplumun vicdanına yönelik iğnelemeleriyle bir araya getirmiştir. Mamafih alttaki katmanda bizzat London'ın dahi değersiz olarak nitelediği çalışmalar vardı; bunları her gün, şirret annesine ve talepkâr, müsamahasız karısıyla iki kızlarına destek olacak kadar para kazanmak; yaşlı Afro-Amerikan sütninesine yardımcı olmak; durmaksızın kapısına gelen, şansı yaver gitmemiş avarelere sadaka yetiştirmek ve nihayet kendi geniş yaşam tarzını idame ettirebilmek için, günde bin kelime hedefini tutturmak üzere yazmıştı. Bununla birlikte aynı zamanda edebiyat eleştirmeni olan biyografi yazarları, London'ın yirminci yüzyıl başında "ifşaat yazarlarının"* takipçisi değil, lideri konumunda olduğunu, ona gıpta eden Upton Sinclair ve benzerleriyle mektup arkadaşlığı kurduğunu göstermişlerdir. Aynı zamanda Amerika'nın cesur natüralist yazarlarının ilki olup yayıncıların üst üste reddettiği eserleri ve yaşadığı

* *Muckrakers* (İng.): ABD'de 1800'lerin sonunda ortaya çıkan ve özellikle Birinci Dünya Savaşı'na kadar yaygın olan gazetecilik ve yazarlık tarzı. Nesnel gazetecilikten farkı, ele alınan konuya taraf tutarak yaklaşılmasıydı. Genellikle toplumdaki pislikleri ortaya dökmek; haksızlıkları, suçları, rezaletleri, yolsuzluk ve usülsüzlükleri ifşa etmek için kimi zaman konuyu bizzat tecrübe ederek (örneğin gazeteci akıl hastası olarak bir akıl hastanesinde kalıp orada hastalara reva görülen muameleyi eleştiren bir haber yazar), biraz da abartılı ve sansasyonel biçimde kaleme alınan gazete haberlerinin ve kitapların oluşturduğu tarz. Bu tarz yazan gazeteci ve yazarların amacı, ele alınan konularda reforma gidilmesi veya ilgili yasaların değişmesiydi-e.n.

çekişmelerle, daha çok toplumun alt tabakalarını ve hak yoksunlarını işleyen Dos Passos, Steinbeck gibi yazarların yolunu açmıştı. Yine de genel olarak bu biyografiler, London'ın derin ve karmaşık ruhunu gereğince yansıtmayan bir "edebiyat eleştirmeni" karmaşıklığına sahiptir.

Jack London'ı ve hakkında yazılanları ciddi şekilde okumaya başlamamdan itibaren, içimde, biyografi sanatına dair, temel nitelikte ve daha önce yazdığım Sam Houston biyografisindekinden farklı sorular uyanmasına sebep oldu. Bu adamların ikisi hakkında da hem kapsamlı, hem de ayrıntılı eserler kaleme alınmıştır. Houston kitabı için çalışırken, yeni keşfedilmiş yüzlerce belgeyi değerlendirme avantajına sahiptim; oysa London'ın bilinen tüm mektupları titizlikle tasnif edilmiş ve hepsine gerekli notlar düşülmüştür. Her iki adam da sürekli olarak konferanslara, sempozyumlara, oturumlara konu edilmişlerdir ama yine de, tüm tartışmalara ve raflardaki bunca London kitabına rağmen, onun öyküsünün hakiki manada anlatılmış olduğuna inanmıyorum.

Jack London'ın etrafında da, Sam Houston'ın etrafındakilere benzer tartışmaların döndüğünü fark ettim. Nasıl büyük sanat eserleri her bireyi kendine özgü şekilde etkiliyor, böylece değerlendirme yapan kişi sayısı kadar farklı yorum ortaya çıkıyorsa, geçmişimizin önemli figürleri de kendilerini değişik öğrencilere, değişik şekillerde ifşa ediyorlar. Görünen o ki çoğu zaman, onları kendi yaşam öyküleriyle değil de, bizim için ne temsil etmelerini arzu ediyorsak o şekilde değerlendiriyoruz; bugüne kadar araştırmacılar, sanatçının birbiriyle hiç bağdaşmayan portrelerini sunmuşlar: Jack London kendini öldürecek kadar içki içermiş, yahut Jack London'ı sarhoş görene rastlanmamış. Jack London ilk eşi Bessie'ye karşı nazik ve düşünceliymiş, yahut ona korkunç şekilde davranırmış. İkinci eşi Charmian çocuksu, oğlansı bir kızmış ve Jack London onunla geçinebilmek için hep suyuna gidermiş, veya Charmian, kocasının başarı kazanmasını kolaylaştıran son derece zeki ve sadık bir zevceymiş. Jack London, Charmian'ı hiç aldatmamış, veya Jack London her dişi kuşun ardına düşermiş. Jack London yaşamına kendi eliyle son vermiş, yahut Jack London doğal sebeplerle ölmüş. Tıpkı Sam Houston için olduğu gibi, konferanslarda ve dergilerde döndürülüp duran, başkalarının bulgularındaki "hata"ları yeren eleştiriler, aslında çoğu zaman, kuvvetle savunulan şahsi yorumlardan öte değildir; hakiki Jack London ise, bu kişilerin ortaya koyup savundukları ortak tezlerin parametreleri arasında bir yerlerde durmaktadır.

Sam Houston vakasına bir diğer benzerlik de, Jack London hakkında yazılan eserlerin çoğunun, kasıtlı bir çarpıtma içermesidir. Bir biyografi yazarı olarak hissiyatım, yazarın dul eşi Chairman'ın, iki ciltlik *The Book of Jack London*'da (1921) gerçekleri saklayıp, eşinin hayatından sadece kendi seçtiği, bazen de yanıltıcı olan bölümleri aktardığı, dolayısıyla iyi ya da dürüstçe bir biyografi ortaya koymadığıdır. Öte yandan, mirasçılara ve vasiyet hükümlerini yerine getirenlere utanmazca yaranmaya çalışan bir yazarın da, dürüst ya da iyi bir biyografi ortaya koyacağını sanmıyorum; Irving Stone'un *Sailor on Horseback* (1938-At Üstündeki Denizci) adlı kitabını yazarken, söz konusu kişilerin işbirliğini sağlamak amacıyla böyle davrandığı iddia ediliyor. Earle Labor'ın London belgelerini topladığı üç ciltlik muhteşem eseri hazırlamasına yardım eden, yazarın üvey kızkardeşinin torunu Milo Shepard'la 2000 senesinde yapılmış bir röportajda anlatılan korku hikâyelerinde, dalkavuk ve suiistimalci araştırmacılar, aradan çıkarılıp alınan belgeler, sanatkârane biçimde içi boşaltılan belge koleksiyonları vardır; kimi zaman da mirasçılar, istedikleri izlenimlerin ortaya çıkmasına hizmet edeceğine güvenmedikleri takdirde, bu koleksiyonları gözden ırak tutmuşlardır.[1] Bütün bunlar yüzünden, Jack London'ın, mevcut çemberin tamamen dışında kalan bir biyografi yazarının –Vesta ateş koruyucularının*, papaz yardımcılarının, revizyoncuların değil, bir biyografi yazarının– gözüne ihtiyacı olduğu sonucuna vardım. Eğer bu gerillaca, yetkisizce, kutsanmamış bir şey gibi görünüyorsa, sebebi gerçekten öyle olmasıdır. Benim Jack London'ım, Labor'ın, Kershaw'un, Sinclair'in, Stasz'ın ya da Kingsman'ınkinden farklı olmak zorundadır. Biyografinin tabiatı böyledir. Hiç kimse sadece bir ya da iki kitap okumakla Jack London'ı anlayamaz; biyografisi yazılmaya değer görülmüş hiçbir figürü, sadece bir ya da iki kitap okumakla anlayamazsınız. Derinlemesine okumalar yapmak, lehte ve aleyhte, hafif ve ağır ne varsa okumak, tarihimizin tanımaya değer figürlerini ince ayrıntılarıyla anlamanın tek yoludur.

Burada yapılan çoğu zaman, özneyi araştırmak değil de, yarı karanlık bir bölgeyi tetkik etmek, öznenin *çevresini* araştırmak olmaktadır. Bana çok çarpıcı gelen bir örnek vereyim: London 1902 yazında *Uçu-*

* Vesta, Roma mitolojisinde ocak ve ateş tanrıçasıydı. Vesta tapınaklarındaki bakireler, büyük bir ateş yakmak ve bu ateşin sönmemesini sağlamakla yükümlüydüler. Bunlara "ateş koruyucu" (*flametender*) denirdi. –ç.n.

rum İnsanları'nı yazmak üzere İngiltere'ye seyahat ederken, Atlantik Okyanusu'nu *Majestic* gemisiyle kat etmişti. Geminin adını sadece birkaç biyografi yazarı, onlar da öylesine anmaktadır; oysa gemi London için, onun tecrübeleri ve ateşli sosyalist inançları için büyük anlam ifade ediyor olmalıydı. Gemiyi görünce, ömrü boyunca denizcilik yapan London'ın nefesi kesilmiş olmalıydı. Büyük Atlantik yolcu gemileri –ki *Majestic* o zaman bunların en haşmetlisiydi– zengin insanları zarafet içinde taşımakla ünlenmişti fakat işletme maliyetleri, en ucuz biletle seyahat eden, çoğu aslında İngiltere'deki uçurum yerine Amerika'dakini tercih etmiş bir sürü umutlu göçmen sayesinde karşılanıyordu. London'ın *Majestic*'deyken yazdığı ilk mektup, süregiden sınıfsal adaletsizliğin, zihninde ne kadar ön planda yer ettiğini açıkça göstermektedir. Bu önemli kitaba başladığı zamanki zihinsel tutumunu, başka hiçbir şey böylesine açık şekilde ortaya koyamazdı fakat önceki çalışmalar, konuyla ancak dolaylı şekilde alakalı bir deniz hatırası arayışı içinde, söz konusu unsuru atlamışlardır.

Bir biyografinin ileriye doğru bakması gereken zamanlar da vardır. Basıldığı zaman Amerikan sosyalist hareketi içinde dehşet ve öfke yaratan, London'ın 1914'teki Meksika Devrimi'yle ilgili haberlerinin, günümüze kadarki Meksika tarihi bağlamında değerlendirilmesi gerekir ki, London'ın hadiselere oturduğu yerden fikir üreten ideologlar gibi bakmadığı, bir gazeteci gözüyle doğrudan meselelerin özüne nüfuz ettiği anlaşılabilsin. Mesele onun sosyalist ideallere ihanet edip etmediği değildi; yazdıklarının önemi, onun haklı olmasındaydı. Biyografinin bir bağlamı olması gerekir, bağlam da öznenin kendisinden biraz daha öteye giden bir araştırma gerektirir. Şimdiye kadar basılmış çok sayıdaki Jack London kitaplarında eksik olan en önemli unsur, belki budur. Bu kitaplarda Ina Coolbrith'den tutun, Cloudesley Johns'a, George Brett'e, Mary Austin'e ve daha nicelerine kadar, London'a yakın olmuş, onu şekillendirmiş, onun gözünde ehemmiyet taşımış insanlar, hakkında fazla bir şey açıklanmayan figürlere indirgenmişlerdir; yazarın portresini tuval üzerinde derinlik ve tonlamalarla çizebilmek için, onların da yeterince ayrıntılı şekilde sunulmaları, yazılmış sürüyle mektupta yer alan isimlerden ibaret olarak bırakılmamaları gerekir.

Bu cildin eksiksiz olduğunu iddia etmek, haddini bilmezlik olur; elbette değildir. Ama daha ayrıntılı bir dekor içinde çizdiğim bu portreyle,

London'ın niçin önemli olduğunu öğrenmesi icap eden geniş bir okuyucu kitlesine, onun öyküsünü sunabilmiş olduğuma inanıyorum.

Bir yazar dostuma, Jack London üzerinde çalışmaya başladığımı ilk kez söylediğimde, bir Noel partisindeydik. Yanı başımızdaki önemli bir dergi editörü, aniden durup, "Ateş Yakmak" hikâyesini *ezberden* okumaya başlamıştı. London'ın hikâyeleri hâlâ heyecan uyandırıyor. Fakat isterim ki okuyucular düşünsün: London niçin önemli bir yazardı ve niçin halen öyledir; tecrübeleri ne manaya geliyordu; onun yaşadığı dönemden bu yana ülkemizde neler değişti, neler değişmedi? Amerika Birleşik Devletleri'ndeki servet ve gelir eşitsizliği, London'ın zamanından bu yana şimdiki kadar artmamıştı. Sınıf ayrımları tekrar sertleşirken, milyonlarca Amerikalı yoksulluğun kucağına düşmekteyken, en temel sosyal güvenlik ağı bile gericiler tarafından sorgulanırken, ülkemizdeki hiçbir yazar yirmi birinci yüzyılın Amerikası'na, Jack London kadar büyük bir otoriteyle seslenmemektedir.

Bir başka yazar dostumla Texas Chili Parlor'da yemek yediğimiz esnada, London hakkında konuşuyorduk; yanımızdan geçen bir garson yamağı, masanın üzerinde duran *Uçurum İnsanları* kitabımı fark etti. Genç, sarışın ve fakirdi; sonradan, pek umutsuz olduğunu ve fazlaca içtiğini öğrenmiştim; lakin plastik bulaşık leğenini bıraktı, kitabın sayfalarını karıştırıp, hoş bir şekilde sohbetimize katılarak, zekice sözler sarf etti. Hiçbir şey Kurt'u bundan fazla mutlu edemezdi.

AUSTIN, TEXAS
ARALIK 2009

Öndeyiş

14 Temmuz 1897'de, *Excelsior* adlı buharlı gemi Kaliforniya'nın San Francisco Limanı'na yanaştı. Gemi, Kanada'nın Yukon topraklarındaki Klondike bölgesinde altın bulunduğu haberini getirmişti. Eskiden mütevazı bir hayat süren sıradan adamlar, şimdi toz ve külçe altınlarla, caka satarak iskeleye iniyorlardı; artık bir iş kurabilecekler, kiminin hayatı rahat, kimininse şaşılacak güzellikte olacaktı. Bilhassa Amerika'daki nice yoksul insana umut veren bu haber, ülkeyi baştan aşağı sarsmıştı.

Amerika Birleşik Devletleri hâlâ 1893 krizinin ve onu izleyen bunalımın sıkıntısı içindeydi. Mark Twain'in Yaldızlı Çağ dediği dönemin ekonomik aşırılıkları, denetimsiz kapitalizmin taşkınlıkları ve hırsız sanayi baronları sınıfının şatafatlı zenginliği yüzünden, alt tabaka cefa çekmekteydi. İş bulmak zor, ücretler sefilce düşüktü; en ağır işler için ödenen standart ücret, saatte on sentti. Kaytarıcılar ve fesatçılar, bilhassa sendikacı ya da sosyaliste benzeyenler hemen kovulup yerlerine, on sente bile razı olacak kadar umutsuz durumdaki sürüyle işsizden biri geçiriliyordu.

Bunların bir örneği —aslına bakılırsa, ilk örneklerinden biri— olan, yirmi bir yaşında genç bir entelektüel vardı; Oakland'ın rıhtım tarafındaki barlarda sürterdi. Serbest bir aşk hayatı süren, dengesiz, ispritizmacı bir annenin gayrimeşru oğluydu; bu kadın, şefkatli fakat kısmen sakatlanmış bir İç Savaş gazisiyle evlenerek, az buçuk durulmuştu. Oğlu hassas ve alışılmadık derecede yetenekliydi, kitaplara bayılıyordu fakat yaşadığı hayat içinde, okumaya pek zamanı yoktu.

Kendini bildi bileli, angaryalardan başını alamamıştı. İlkokuldan ayrılır ayrılmaz her yerde geçerli on sentlik saat ücreti karşılığında bir

konserve fabrikasında kavanozlara turşu doldurmak üzere, işe yerleştirilmişti. On beşine geldiğinde, hırsızlık ederek çok daha fazla para kazanabileceğini fark etti. Bir şalupa satın almak için ödünç para buldu, yelkenciliği öğrenip istiridye korsanı oldu, San Francisco Körfezi'nin gelgitli yerlerinde kurulu, Güney Pasifik Demiryolu Şirketi'nin tekelindeki çiftlikleri yağmaladı. Rıhtım kabadayılarına epeyce içki ısmarlayıp dostluklarını kazanırken, kitaplara ve öğrenmeye olan tutkusunu onlardan gizledi. Tanıdığı başka korsanlar gibi hapse düşmekten ya da hayatını kaybetmekten çekinerek saf değiştirdi ve ufak bir gelir karşılığında, Kaliforniya Balıkçılık Devriyesi'nde devriye yardımcısı olarak çalışmaya başladı.

On yedi yaşında, hâlâ yoksulluk çekerken, fok avına çıkan bir ıskunaya yazıldı; hâsılattan payına düşenle ailesini sefaletten kurtarmayı umuyordu. Yedi ay denizde kalıp sandalda kürek çekti, fok öldürdü, daha yaşlı denizcilerin kabadayılıklarına, uygunsuz davranışlarına göğüs gerdi. Tek başına kaldığı bir vardiyada dümene geçip kükreyen tayfunun içinden gemiyi kurtardı ve eve bir erkek olarak döndü. Lakin kazandığı azıcık para, kısa sürede harcanıp bitti.

O yokken ekonomi iyice çökmüştü ve bir hint keneviri imalathanesinde, saati dört sentten iş bulabildiği için kendini şanslı saydı. Kitap tutkusunu ve ifade yeteneğini bilen annesi, onu yerel bir gazetenin düzenlediği edebiyat müsabakasına girmeye ikna etti. London kıymetli uyku saatlerinden feragat ederek, Japonya açıklarında yakalandıkları tayfun hakkında bir yazı kaleme alıp 25 dolarlık birincilik ödülünü kazandı; bir aylık maaşıydı bu. Heyecana kapılarak başka metinler de yazmaya koyuldu, fakat bunların hiçbiri para etmedi.

Çocukken Horatio Alger'ın hikâyelerini okumuştu ve hâlâ, dürüstçe çalışarak yükselebileceğine inanma ihtiyacındaydı. Bir elektrikli demiryolu şirketinin güç santralinde kömür kürelemeye başladı. Müdür ona, en alttan başlarsa sonradan terfi edebileceği sözünü vermişti. Ayda 30 dolar kazanıyordu: Günde on saat, haftada yedi gün; ona ancak yirmi dört saatte kürelenecek miktarda kömür vermeyi âdet edinmişlerdi. Gerçek ücreti, saatte on sentin bile altındaydı. Tüm vücudu tutulmuş, bilekleri burkulmuş, işine devam edebilmek için ağır deri ateller kullanmak zorunda kalmıştı. Bir türlü terfi edemiyordu ve nihayet çalışanlardan biri, London'ın aslında kömür küreleyen iki adamın işini birden

yaptığını itiraf etmişti; üstelik o adamların her biri, ayda kırk dolar kazanmaktaydı.

Hiddete kapılarak işi bıraktı, kendini beş parasız tren yolculuklarına vurup avarelik altkültürünü tecrübe etmeye başladı. Hiç beklemediği halde, serserilerin arasında çok bilgili adamlara denk geldi ve bunlar London'ı sosyalizmin eşitlikçi öğretisiyle tanıştırıp ona yaşamak için bir sebep sundular. London, New York eyaletinin Buffalo şehrinde haksız yere tutuklanıp avukatıyla görüştürülmeden bir ay mahpus tutuldu; o zaman kapitalizme ve bu düzene uyumu güçlendiren kapitalizm yardakçılarına kızgınlığı, iyice belirginleşti.

Yazar eve dönmeye karar verdi ve tekrar liseye başladı. Diğer öğrencilerden epey büyüktü. Bazı sınıf arkadaşları, London'ın masraflarını çıkarmak için okulda hademelik etmesiyle eğleniyorlardı fakat diğerleri, okulun edebiyat dergisinde yayımladığı, gezip gördüğü yerlerde geçen en az sekiz adet hikâyesini, büyülenerek okumuşlardı. Üniversiteye gitmeyi hedefleyerek, bir hazırlık okuluna girdi, lakin çok geçmeden buradan atıldı. Okul müdürü, işçi sınıfına mensup bu külhanbeyinin, varlıklı öğrencileri gölgede bırakmasına göz yumamayacağına karar vermişti.

Canı yansa da direncini kaybetmeyerek, kendi başına çalıştı ve Berkeley'deki Kaliforniya Üniversitesi'ne giriş için yapılan üç günlük sınavı kazandı. Okul ücretini, iyi kalpli bir barmenden ödünç almıştı fakat ailesinin yoksulluğu yüzünden, birinci dönemin sonunda üniversiteyi bırakmak zorunda kaldı. Kurumdakiler onun ayrılışına üzülmemişlerdi, zira hem bir yazar, hem de eylemci bir sosyalist olarak etkili tutumu, gerek öğrenciler, gerekse öğretim kadrosunda şaşkınlık ve korku uyandırmaktaydı. London tekrar çalışmaya başlayarak, saati on sentten, bir çamaşırhanede gömlek ütülemeye başladı; ironiktir ki, bir hazırlık okulunun çamaşırhanesiydi burası.

Excelsior, Yukon'da altın bulunduğuna dair haberlerle limana yanaştığında, hoşnutsuz genç adam gitmesi gerektiğini anlamıştı. Onu bekleyen maceralar olduğu belliydi. Servet kazanma olasılığı da vardı; belki de büyük bir servet. Üvey kızkardeşinden, bulacağı altınlar sayesinde faiziyle ödemek üzere, ödünç para isteyecekti. Onun kendisini destekleyeceğinden emin değildi; derken, kızkardeşinden hayli yaşlı olan enişte sinin de servet peşine düşme kararı aldığını öğrendi.

Excelsior limana demir attıktan on bir gün sonra iki adam, tekinsiz şekilde buharlı gemiye doluşan diğer yüzlerce Klondike yolcusuyla birlikte kıyıdan kıyıdan kuzeye gitmek için yola çıktılar. Seattle'da gemi değiştirip Juneau'da bir Kızılderili kanosu bularak, madencilerin karaya çıktığı Dyea'daki sahile varıncaya dek, yüz elli kilometre boyunca kürek çektiler.

Vardıkları yerde onu karmaşa bekliyordu. Hemen hepsi *cheechakoe*, yani yerel deyişle acemi çaylak olan üç bin maden arama heveslisi, altın bulunan arazilere doğru yürümek üzere örgütlenmeye çalışıyorlardı. İlk büyük dinlenme kampına ulaşmak için, yaklaşık olarak üç hafta gitmek gerekiyordu; oradan itibaren yol giderek daha yokuşlu hale geliyordu. London beraberinde yarım tonluk malzeme getirmişti ve bunların tümünü sırtında taşıması gerekiyor, her yüz elli metrede 35 ila 45 kiloluk malzemeyi yerde sürükledikten sonra, bir o kadarını daha getirmek üzere geri dönüyordu.

Kötü hazırlık yapmış rakiplerinin birçoğu, aptalca bir düşünceyle, yüklerini taşıyacak atlarla gelmişlerdi. Bu bölgede hiç otlak yoktu. Aşırı yük taşıyıp kırbaçlanan hayvanlar, kısa zaman sonra düşüp ölüyor yahut vadilerin kenarından aşağı yuvarlanıyorlardı. Yaşamı boyunca atlara hayranlık beslemiş olan London, şimdi dehşet içinde, Ölü At Kanyonu isminin nereden geldiğini görüyordu.

Son engel, en beteriydi. Chilkoot Geçidi 1200 metre uzunluğunda, kırk beş derecelik bir yokuştu. Bu geçidi aştıktan sonra, Kanadalı yetkililer London'ın iyi halde olduğunu görüp, yola devam etmesini işaret ettiler. Ardından o ve yanındakiler Lindemann Gölü'ne varıp altın bölgesine doğru su üzerinde gitmek üzere kayıklar yaptılar.

"Su üzerinde gitmek" deyimi, yaşayacakları dehşetin yanından bile geçmiyordu. Gölleri birbirine, muazzam ivinti yerleriyle dolu nehirler bağlıyordu. Diğer kayıkların taşlara çarptığını ya da geniş girdaplar tarafından yutulduğunu gördüler. İnsanlar, gözlerinin önünde boğuluyordu. Bir mucize eseri Bennett ve Tagish göllerine ulaştılar; ardından, London'ın San Francisco Körfezi'ndeki yelkencilik tecrübesi sayesinde, seksen kilometrelik nehrin tüyler ürpertici ivinti yerlerine dökülen Marsh Gölü'ne vardılar. Diğer ekipler Ridge [Sırt] ve Horse's Mane [At Yelesi] denen şelalelerde felaket ve ölümle yüzleşirken, onlar London'ın çabasıyla Laberge Gölü'ne ulaşmayı başardılar ve derken kış bastırdı.

Gölü donmadan geçmeye çalıştıkları sırada, iki kez, ters yönden esen dondurucu rüzgâra yenik düştüler. Üçüncü keresinde gece vakti yelken açıp, tam da geride bıraktıkları gölün yüzeyi donmaya başlamışken, elli kilometrelik nehre çıkabildiler. Aynı başarıyı gösteremeyen ekipler, bulundukları yerde kışlamak zorunda kalacaklardı.

Hedeflerine yaklaşmışlar, buz kesmiş madencilik kasabası Dawson'ın yüz otuz kilometre yakınına gelmişlerdi ki, geri dönmekte olan bezgin altın arayıcılarıyla karşılaştılar. Onların söylediğine göre, iyi maden arazileri şimdiden tutulmuştu ve kasabada, kışı geçirmeye zar zor yetecek kadar yiyecek vardı. Gerek London'ın ekibi, gerekse kuzeye zengin olmak için gelen diğer kişiler açısından, pek kötü bir alametti bu. London ve arkadaşları, yol üzerindeki terk edilmiş bir kulübeyi gözlerine kestirerek içini düzenlediler ve yaklaşan kutup soğukları boyunca burada kalmayı kararlaştırdılar; şartlar sürekli kötüye gidiyordu.

Birkaç gün sonra London, yakınlardaki bir çaya gidip, bir kütüğün içindeki oyuğa sığınarak, tavasıyla altın aradı. Bulabildiği altın, parmaklarının ucu kadardı ancak. "Klondike Vebası"nın, yani iskorbüt hastalığının belirtilerini göstermeye başlamıştı. Dişetleri kanıyordu; cildi sarkık ve solgundu. Yoldan geçen bir doktor, tedavi görmezse öleceğini söylemişti ona. Geldiği yoldan geri dönemezdi; buzlar çözülene kadar hayatta kalabilirse, bir şekilde Yukon boyunca yelkenliyle güneye inip medeniyete ulaşabilirdi ancak.

Bu donmuş potanın içindeyken, bir şeyin ayırdına vardı. Bedeniyle çalışarak yaşamda yükselmesi mümkün değildi. Artık kömür küreleyemez hale gelince, tıpkı diğer tükenmiş, sakatlanmış işçiler gibi o da bir kenara atılacaktı. Yirmi iki yaşını henüz doldurmuştu; kendi kendine, bu kışı sağ salim atlatırsa yazar olacağına söz verdi. İnsanlar cahil ise, onları eğitecekti. Toplum adaletsiz ise, o adalet vaaz edecekti. Yazarlık yeteneği olduğunu göstermişti; eve dönmeyi başarırsa, profesyonelce yazmak için uğraşacaktı; ne pahasına olursa olsun.

Üşümüş, yalnız ve sefil düşmüş bu genç adam, ilkokuldan sonra hiç geliştiremediği elyazısıyla, yattığı yerin kenarındaki kütüğe kehanet dolu bir yazı çiziktirdi:

JACK LONDON MADENCİ YAZAR 27 OCAK 1898

1. Bölüm

Yük Hayvanı

San Francisco Chronicle'ın okuyucuları 4 Haziran 1875 tarihli gazeteyi açtıklarında, aile içi sorunlar ve çaresiz bir hanımla ilgili, heyecanlı bir haberle karşılaştılar. Hikâye melodramatikti; tumturaklı, nefes nefese bir üslupla kaleme alınmıştı. "Terk Edilmiş Eş" diye bas bas bağırıyordu haber başlığı, "Mrs. Chaney İki Kez İntihara Teşebbüs Etti".[1]

Hain koca, "Profesör" William Chaney idi; adam bir astrologdu ve bu, 1870'lerin kanunları gevşek San Francisco'sunda, saygın bir meslekti. İlgi gören konferanslarıyla, güçlü ve hazırcevap tartışma becerisiyle, Körfez Bölgesi'nde ün kazanmıştı. Mağdur ettiği eşi, Flora Wellman'dı; kadın kendini Flora Chaney olarak tanıtsa da aslında onun karısı değildi. Bir ispritizmacı olup ruh çağırma seansları düzenleyerek ve —kültürlü bir aileden geldiği için— piyano dersleri vererek para kazanıyordu. Muhabir iştahla, "Karı-koca, geçtiğimiz yıldan beri, ölçüsüz davranışları olan küçük bir ispritizmacılar grubunun merkezindeydiler," diye yazmıştı, "bunların çoğu, açıkça uygulamasalar bile, evlilik dışı ilişkiyi savunan bir öğretiye sahiptiler. Kadının, fazla tanımadan bir araya geldiği bu adama niçin kapıldığını anlamak zor. Bu birlikteliği doğuran tutku, Desdemona'yı kara derili Faslıya çeken tutkuya benzeyen, fakat aynı zamanda ondan farklı bir şey olmalıdır." Kadın hamile kalmış ve gazeteye bakılırsa, kürtaj yaptırmak istemişti. Bağlılık hissiyle aşağılanma arasında çaresizliğe düşen Flora, iki defa kendi canına kıymaya çalışmıştı.

William Chaney de, Flora Wellman da toplum yapısına isyan eden tiplerdi fakat bu zorlu birliktelik içinde yolları kesişene dek, birbirinden çok farklı hayatlar sürmüşlerdi. Ev içi çatışmaları kamusal bir rezalet haline geldiği sırada Chaney elli dört, Flora ise otuz bir yaşındaydı. Chaney, Maine'den gelmişti; 1821 yılında, Augusta'nın 30 kilometre kuzeybatısında, Chesterville yöresinin çorak topraklarındaki bir ahşap

kulübede çok sefil koşullarda doğmuştu. Dokuz yaşındayken, babası bir kazada hayatını kaybedince, onu komşu çiftliklerde çalışmaya gönderdiler; yedi yılda yedi ayrı çiftlik gezdi. Çalışmaktan nefret ediyor, nahoş davranışları yüzünden bazen dayak yediği oluyordu. Buna karşılık Flora 1843 yılında, eyaletin doğu kısmındaki Canton'ın birkaç kilometre batısında yer alan Ohio'nun Massillon şehrinde, zengin bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişti. Özel öğretmenleri vardı ve ailesi onun kaprislerine boyun eğerdi, lakin azgın ve inatçıydı; annesinin ölümünden sonra, dört yaşından başlayarak üvey annesini iyiden iyiye yıldırmıştı. Müzik, belagat ve zarafet dersleri almasına karşın, şımarıklığında ve isyankârlığında bir azalma görülmemiş, tifüs olduğu düşünülen ve vücudunu harap eden ateşli bir hastalık sonrasında, kişilik özellikleri daha da kötüleşmişti. Bu hastalık yüzünden boyu 140 santimetre civarında kalmış, saçı seyrelmiş, görüşü bozulmuş, hassaslaşmış, delilik sınırında dolaşan isterik öfke nöbetlerine meyyal hale gelmişti.

Tanıştıkları güne kadar Chaney de, Flora da, kişisel ıssızlıkları içinde yaşayıp gitmişlerdi. Çiftlik işlerinden bıkan Chaney, bir bıçkı fabrikasında işe girmiş, marangozluğu öğrenmeye gayret etmekteydi; daha âlimane bir hayat sürmek varken, kol gücüyle çalışmak zorunda kaldığına hayıflanıyordu. On altı yaşındayken, zalim dünyadan intikam almak için korsanlık etmeye karar verip iki yılını bir balıkçı teknesinde, denizciliği öğrenerek geçirdi. 1839'un sonlarına doğru Deniz Kuvvetleri'ne yazıldı, fakat rıhtıma bağlı bir asker kabul gemisi olan *Columbus*'a tayin edilince kaçıp, hakkında yakalama emri çıkarılmış bir adam olarak, New Orleans'a doğru yol aldı. Burası bir zamanlar, son büyük körfez korsanı Jean Lafitte'in yuvasıydı. Chaney hastalanıp, bindiği düz karinalı geminin ücretini ödeyemeyince, kaptan onu kıyıya bıraktı. Fakat yirmi yaşındaki Chaney, yöredeki çiftçilerden o kadar iyi muamele gördü ki, insanlığa olan inancını kısa zamanda yeniden kazandı.

Ailesi ne kadar suyuna gitmeye, onu yatıştırmaya çalışsa da, Flora giderek çevresine yabancılaşıyordu. Evden ayrıldığında Chaney gibi Flora da on altı yaşındaydı; ailesini tamamen terk etmeden önce, üç evli kızkardeşinden biriyle, ardından bir diğeriyle oturdu. Sonraki on sene boyunca nerelerde dolandığı ve hayatını nasıl idame ettirdiği belli değildir ama bir gün geldi, pek çok çalkantılı ruh gibi o da Batı'ya yöneldi. 1873'te, otuz yaşındayken, Henry ve Sarah Yesler'ın Seattle'daki evin-

de ikamet etmekteydi. Henry Yesler, şehrin en önde gelen sakinlerinden biri, Puget Boğazı'ndaki ilk buharlı bıçkı makinesi işletmecisiydi; muhtemelen Flora'nın ailesiyle, onun memleketinde bıçkıcılık ettiği günlerde tanışmışlığı vardı.

Flora oradan oraya dolanırken, bir yerlerde ispritizmacılığa gönül verdi; bu on dokuzuncu yüzyıl ortalarında Amerika'da moda olmuş gizli bir öğreti olup, transa geçmiş medyumlar üzerinden, ölülerle bağlantı kurulabileceği inancını esas alıyordu. Başkan Lincoln'ın eşi Mary Todd Lincoln bu uygulamanın reklamını yapmış, hatta kocasını da Beyaz Saray'daki ruh çağırma seanslarına katılmaya ikna etmişti.

Flora sekiz yaşındayken, Massillon şehri de ünlü bir vakayla sarsılmıştı. Biraz kıt zekâlı olduğu düşünülen, okuması-yazması olmayan, on sekiz yaşındaki Abby Warner, kamuoyuna aynı anda üç ölünün ruhundan mesajlar alabilen bir medyum olarak takdim edilmişti. Söylenenlere inanmayan kişiler, gerçekleşen bir olay karşısında bozguna uğramıştı. Abby, Noel arifesi törenleri için Aziz Timothy Kilisesi'ne götürülmüştü; hiçbir şey yapmadan durduğu halde, oturduğu sıradan kuvvetli vuruş sesleri yükselmeye başlayınca, törenin düzeni bir anda bozulmuştu. Yetkililer, dini bir törenin yapılmasını engellediği için onu mahkemeye çıkardılarsa da, kargaşaya sebep olacak bir şey yaptığına tanıklık edecek kimse bulunamayınca, Abby aklanmıştı. Ohio'nun genelinde ise, Tennie ve Victoria Claflin aynı şekilde ün kazanmışlardı. Dikkatleri nasıl çekeceğini bilen Flora için, bu olaylar hem büyüleyici, hem de yol göstericiydi. O günlerin en namlı ispritizmacılarından Achsa Sprague, romatizmal bir ateşten kurtulmasını ruhların aracılığına borçlu olduğunu söylüyordu; Flora, Achsa'nınkine çok benzeyen bir hastalık geçirmiş olduğu için, kendisinin de bir ispritizma uygulayıcısı olabileceğini düşünmüştü belki. İspritizmacılık meraklısı Yesler'lar, kendisine seve seve ev sahipliği yapmışlardı.

Yesler'ların hayatı, başka bakımlardan da toplumsal teamüllere aykırı düşüyordu. Evlilik dışı ilişkilere taraftar olmasalar da, geniş fikirliydiler; Henry Yesler'ın, eşi Ohio'dan yanına gelmeden önce bir Kızılderili kadından çocuk sahibi olmuşluğu vardı; Sarah'nın da en az bir lezbiyen sevgilisi olduğu biliniyordu. Yesler astrolojiye de inanırdı ve Flora'nın onlarla birlikte yaşadığı günlerde, evlerine sık sık, bu alanda öncü haline gelmiş bir adamı, William Chaney'i konuk etmişlerdi.

Chaney, nehir kıyısındaki kurtuluşunun ardından, daha iyi eğitim görme hayalini hayata geçirmiş, ama huysuz bir isyankâr olarak kalmıştı. Bir öğretmen olarak, yerleşik bilim ve felsefeyi hakaretamiz bir tavırla reddedip, diğer öğretmenleri kendisinden soğutuyordu. Virginia'nın Wheeling şehrinde hukuk okumuş, fakat geçmişteki örnekler üzerine kurulu bir yasal sistemin sahtekârlık olduğunu savunarak, avukatları da kendisinden uzaklaştırmıştı. Sonuç olarak bu aksiliği yüzünden hukukçuluk yapamamış, bir kibrit fabrikasında çalışmaya kadar düşmüştü. Chaney'nin arzu ettiği zihni değişim 1866'da tesadüfen, Amerika Birleşik Devletleri'nde yerleşik bir astrolog olan Dr. Luke Broughton'la karşılaştığında gerçekleşti; bu adam önce Philadelphia'da çalışıyordu; ta ki şehirde, falcılığı yasaklayan bir yönetmelik kabul edilene değin. O zaman New York'a, Broadway Caddesi 814 numaralı binadaki bir stüdyoya taşınmış, burada Chaney'yi öğretilerine tamamen inandırmıştı.[2] Chaney Broughton'ın yanına taşındı, onunla kârlı bir ortaklık kurdu; öyle ki sonunda basın onların aleyhine döndü ve Broughton'ın ev sahibi, kontratın bitimine iki yıl olmasına karşın mülkünden çıkmalarını talep etti. Tacizlerle geçen ayların sonunda Chaney tutuklandı ve kefaletini ödeyemediği için, ispatlanamayan suçlamalarla 28 hafta hapiste tutuldu.

Salıverildiği zaman, daha açık fikirli bir ortam arayışına girdi. Evlenip dul kalmış, tekrar evlenip boşanmış, yıldızların konumu uygun düşmediği halde, hapisteyken tanıştığı bir kadınla üçüncü kez evlenmişti. Kıtayı kat eden demiryolu tamamlanalı daha bir ay olmuşken trenle yola çıktı; eşine bunun sadece bir keşif gezisi olduğunu, kısa zamanda döneceğini söylemişti.

Chaney, ülkenin batısındaki birçok yerde çalışıp ikamet etti. Nevada, Oregon, Washington ve Kaliforniya'da hukukçuluk ve kadastro memurluğu yaptı; aynı zamanda her daim astroloji öğretisini yaymaya devam ediyordu. Bir İngiliz astroloji kitapçığını, bir tür Amerikan sanat manifestosu gibi yeniden yazıp bastırmış, San Francisco bölgesinde başarılı konferanslar vermişti; daha sonra 1871 yılında Oregon'un Salem şehrine yerleşmiş, bu arada sık sık Seattle'a gidip gelmeye başlamıştı. Karısı üzüntü ve öfke içinde kalakalmışken, Chaney astrolojiye açık fikirlilikle yaklaşan Batı illerinde olmanın semeresini görüyordu; tabii bu açık fikirlilik, aleni şekilde kabul görmek anlamına gelmiyordu. "Senatörle-

rin, kongre üyelerinin, valilerin, üst ve alt mahkeme yargıçlarının 'özel' dostluğunu kazandım," diyordu, "fakat dostça selamlarının ötesinde, beni aleni olarak takdir etmekte çekinceli davranıyorlar." Yetenekleri sayesinde, bu adamların çoğunun yüksek mevkilere gelmesine yardımcı olduğuna emindi; "fakat özel hayatlarında en yakın ve en halis dostlarım olsalar da, beni açıktan açığa mükâfatlandırmaya cesaret edemiyorlar," diyordu.[3] Chaney'nin Seattle'daki Henry Yesler'ın dostluğunu kazanması da, besbelli bu bağlantılar sayesinde olmuştu; aslında halk Yesler'ın bir astronomla düşüp kalktığını, hatta ona danıştığını öğrenmiş olsa, onun 1874'te Seattle belediye başkanlığını kazanması mümkün olmayabilirdi.

Chaney 1873 Ekimi'nde San Francisco'dan geçerken, kaderi ancak bir astronomun inanabileceği şekilde döndü. Önce, New York'taki evine dönmek için bilet almaya niyetlenmişken parasını bir yankesiciye kaptırdı; ardından, kimliği belirsiz bir "beyefendi" ona, Dashaway Salonu'nu tutup orada konferans vermesi için, kazancın yarısına ortak olmak koşuluyla para sağladı. Chaney eşsiz bir konuşmacı ve tartışmacıydı; kısa zamanda yine işinin başına geçerek, kış boyunca San Jose'de kaldı. 1874 Mayısı'nda yine eve dönecek kadar parayı biriktirmişti ki karısının onu boşadığını bildiren bir mektup aldı; kadın kendisinin yeniden evlenme özgürlüğüne sahip bulunduğunu ilan ediyor, lakin Chaney tekrar biriyle nikâhlanmaya kalkarsa, onun ne adi ve namussuz bir adam olduğunu herkese açıklayacağı tehdidini savuruyordu. Üç hafta sonra Chaney, meydan okurcasına, Flora Wellman'la olan ilişkisini duyurdu. Hatıratında onun dördüncü eşi olduğunu iddia etmiş olsa da, evlendiklerine dair bir kanıt yoktur; zaten Chaney de ileri tarihlerde, bu ifadesini yalanlamıştır.[4] Daha sonra San Francisco'da, *Chronicle* muhabirinin onları bulduğu pansiyona yerleşip renkli ve toplum değerleriyle uyumsuz bir hayat sürmeye başladılar. Flora ruh çağırma seansları düzenleyip piyano dersleri veriyor, ayrıca Chaney'nin konferanslarıyla kitaplarının tanıtımını ayarlıyordu.

Günleri hareketli geçiyordu. San Francisco ispritizma açısından bir ilgi merkezi haline gelmişti ve tanınmış medyumların birçoğu gelip burada konferans veriyorlardı. Chaney ile Flora, William N. Slocum ve eşi Amanda'nın çevresine dahil oldular. Slocum, *Chronicle*'ın rakibi olan *San Francisco Bulletin* için çalışıyor, ayrıca *Common Sense, A Journal*

of Live Ideas (Sağduyu, Bir Yaşayan Fikirler Dergisi) adlı yeni ve reformcu yayının editörlüğünü yapıyordu. Chaney de ispritizma, astroloji, emek reformu, kadın hakları ve serbest aşk ilişkilerinin savunuculuğunu yapan bu karmakarışık dergiye yazılar vermeye başladı.[5] Dergi 1875 Mayısı'nda battığı zaman, Chaney kendisine ait, *Philomathean* adlı, broşür ebadında bir dergi çıkarmaya başladı, fakat bu girişim de Flora'nın hamile kaldığını söylemesi ve (Chaney'ye göre) Lee Smith isimli bir adamla ilişkisi olduğunu itiraf etmesiyle yarıda kaldı; hal öyleydi ki "pansiyonerler onu aynı anda 'Miss Wellman', 'Mrs. Smith' ve 'Mrs. Chaney' olarak tanır olmuşlardı."[6]

Çok geçmeden, Flora'nın intihar teşebbüsleri ortaya çıktı. *San Francisco Chronicle*'daki sansasyonel yazıya göre, kendini önce afyon tentürüyle öldürmeye kalkışmıştı, sonra da ateşlemeyi, yahut en azından düzgün şekilde ateşlemeyi beceremediği bir tabancayla. Bu yazı ta New England'da yeniden basılmış, Chaney'nin iki kızkardeşi yazılanlara inanarak, onunla tüm temaslarını kesmişlerdi. Bunu takip eden suçlamaların ardından, bir grup insan, Chaney'yi bir elektrik direğine asma tehdidinde bulundular. Chaney, Aralık 1875'te kenti terk ederek Oregon'a, St. Louis'e, nihayetinde Chicago'ya kaçtı; bu yolculuklar esnasında iki eş daha edinip terketmişti.

Terk edilmiş ve muhtaç durumdaki Flora, arkadaşlarının merhametine sığınarak, Slocum'ların Üçüncü Cadde'deki 615 numaralı evine taşındı. Bu evde, 12 Ocak 1876'da, bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi.

***

Hukuki sebeplerden mi, yoksa asıl birlikteliğinin tanınması için ısrar etmesinden midir bilinmez, Flora çocuğunun adını John Griffith (en sevdiği yeğeninin ismi) Chaney koydu. Ebatları ve görünüşüyle gariban bir çocuğu andıran Flora, şimdi solgunlaşmış, tehlikeli şekilde dalgınlaşmıştı. Kendisi sadece 40 kilo çekerken, 4 kiloluk bir bebek doğurmuştu. Doktor onun bir sütnine tutmasında fayda görmüş, Flora'nın oğluyla aynı gün bir ölü doğum yapan Afro-Amerikalı Virginia Prentiss'i tavsiye etmişti. Başlangıçta insanlar Flora'nın bebeğine karşı kayıtsızlığını, onun tükenmişliğine yormuşlardı, fakat gün geçtikçe annelik içgüdüsünden yoksun olduğu, kendi "utanç nişanesi" olarak bahsettiği yavrusuna hiç sevgi duymadığı aşikâr hale geldi. Bebeğin gayri meşruluğu bir sır

değildi; zira Flora günden güne iyice açığa çıkan durumunu, kendisine yapılan haksızlığı kınamak ve anlayışlı müşterilerin sempatisini kazanmak için kullanmaktaydı.

Virginia Prentiss, bebeği, marangoz kocası Alonzo'yla birlikte oturdukları Nob Hill yakınlarındaki evine götürdü; Alonzo bazen beyaz olarak nitelense de, aslında açık tenli bir zenci meleziydi; dörtte üç oranında beyaz olmasına rağmen, yasalar önünde hâlâ siyah kabul ediliyordu.[7] Kendi bebeğini kaybetmişliğin acısını çeken "Jennie" Prentiss, "Johnny"yi sevgiye boğuyordu. Ona "beyaz zencim" diyordu; bebek bir keresinde ateşlendikten sonra siyah saçları dökülüp yerine bir müddet beyaz saçlar çıkınca, bu kez ona "pamuk topum" diye seslenmeye başlamıştı. Kendisinin de paramparça bir çocukluğu olmuştu; köle olarak doğmuş, açık artırmada satılarak annesinden koparılmıştı; kendisine, doğduğu eyalet olan Virginia'nın ismi verilmişti. Tennessee'ye, Nashville bölgesindeki Parker ailesinin arazisine gönderildiyse de, en azından tarlada çalışmak yerine ev hizmetçisi olmuş, kendisinden ailenin en küçük kızıyla arkadaşlık etmesi istenmişti. Tarlalar Birlik askerlerince yağmalandıktan sonraysa, mülteciliğin tüm korkularını yaşamış, hatta yol kenarlarında kendisi ve sabık hanımı için dilenecek kadar alçalmak zorunda kalmıştı.[8] St. Louis'e ulaşmışlar, burada akrabaları Mrs. Parker'ı almış ama Virginia'yı istememişlerdi. O da ev işleri yaparak hayatını sürdürmüş, sonunda Nashville'e dönebildiğinde, Alonzo ve Ruth Prentiss'in evini çekip çevirmeye başlamıştı. Alonzo savaş sırasında 49. Ohio Bölüğü'nde subay olarak görev yapmış fakat annesinin zenci melezi olduğu anlaşıldığında, terhis edilmişti; bununla birlikte, geçmişteki takdire şayan hizmetlerine hürmeten, ordudan şerefiyle ayrılması sağlanmıştı. Evlilikleri sona erdikten sonra, Alonzo bu kez Virginia ile evlenmiş, Will ve Annie adında iki çocukları olmuştu. Önce Chicago'ya, sonra 1873'te San Francisco'ya taşınmışlardı; o yıl ülkeyi vuran krize karşın, bu şehirde Alonzo'nun marangozluk becerisine rağbet edileceğine inanıyorlardı.

Jennie Prentiss, beyaz insanlarla ilgili gözlemleri ve siyahilik deneyiminden yola çıkarak, ifade etmekten hiç çekinmediği üzere, siyahların beyazlardan üstün olduğu fikrine ulaşmıştı. Bedenini gururla taşır, zevkli giyinir, son derece koyu renkli derisine bir ayrıcalık nişanesi gözüyle bakardı. Ama pamuk topu Johnny Chaney'yi, kendi çocuğuymuş gibi

seviyordu. Yetenekli bir terzi olan Flora, Virginia'nın onu Johnny'den kurtarmasının karşılığını kısmen de olsa verebilmek için, Alonzo'ya birkaç güzel gömlek dikmişti. Alonzo, marangozhanesinde, kırk yaşındaki Iowa'lı bir dul olan John London için bazı işler yapmıştı; çok uzun ve bakımlı bir sakalı olan bu adam, bir yardımcısı bulunmadığı için, iki küçük kızıyla birlikte Protestan Yetimhanesi'nde kalıyordu. İkisini birbirine uygun gören Prentiss'ler, onu Flora'yla tanıştırdılar.

London eskiden, Pennsylvania'da çiftçilik, demiryolu inşaatında ustabaşılık etmiş dinç bir adamdı; fakat İç Savaş'ta Illinois Gönüllüleri arasında vazife alması, birkaç kez zatürreeye yakalanıp akciğerlerinden birini tüketmesine mal olmuştu. Bir demiryolu köprüsü inşa etmek üzere ailesini Iowa'ya götürmüş, sonra Moskow yakınlarındaki bir çiftliğe yerleşmiş, hakkaniyetli davranışları ve cömertliğiyle, buranın yerli halkı Pawnee Kızılderililerinin dostluğunu kazanmıştı. Karısı, on birinci çocuklarını (hayatta kalan çocuklarının dokuzuncusunu) doğurmasından kısa zaman sonra ölmüştü. London, doktorların beysbol oynarken göğsünden yaralanan oğlu için iklim değişikliği tavsiye etmesi sebebiyle, Kaliforniya'ya gelmişti. Oğlan bu değişikliğe rağmen çok geçmeden hayatını kaybedince, London beraberinde getirdiği en küçük iki kız evladıyla kalakalmış, onlar için bir yuva kurana dek ikisini de yetimhaneye yerleştirmeye mecbur olmuştu. John London, kısmi sakatlığına karşın alışkanlıklarını sürdüren, ahlaki değerleri yüksek, nazik ve sevecen bir adamdı; sağlığının izin verdiği ölçüde çalışmak arzusundaydı. Ailesinde kısa süre önce vuku bulan ölümler Methodist Kilisesi'ne olan sağlam inancını sarsınca, ispritizmacılığa merak salmış, Flora da onun sırdaşı oluvermişti. John London sayesinde Flora, yeniden saygınlık kazanma fırsatını yakalamıştı ve o sırada sekiz yaşında olan Eliza ile beş yaşındaki Ida'yı büyütmeye istekliydi.

7 Eylül 1876'da evlendiler. Flora'nın evlilik sertifikasındaki soyadı "Chaney"dir; oysa onun boşanma formalitelerini başlattığına dair bir kayıt dahi bulunmamaktadır. London'ın kızları yetimhaneden alındı; küçük Johnny bu denklemin dışında kalan tek çocuktu. Flora onu yanına almak için acele etmiyordu, o yüzden Johnny sütninesiyle oturmaya devam etti. Onun London ailesine ne vakit katıldığı belirsizdir fakat onların gözetimindeyken bile, Flora'nın kendisini başından savmak istediği vakitlerde, sık sık Prentiss ailesiyle kaldı. "Jennie Dadı"sına hayranlık duyarak büyüdü; kadın İç Savaş öncesindeki yaşantısı yüzünden

bu hitaptan hiç hazzetmiyordu fakat Johnny, büyüdüğü zaman bile, ona böyle seslenmekten hiç vazgeçmedi.

Ev hayatı istikrarsızdı. Evde bebekle ilgilenmek büyük ölçüde üvey kızkardeşe düşüyordu; bunun sonucunda oluşan bağ, Johnny'nin hayatı boyunca kopmadı. London, bir yandan marangozluk edip bir yandan da Victor Dikiş Makineleri Şirketi için kapı kapı dolaşıp satış yaparak, ailesini kıt kanaat geçindiriyordu. Birkaç yıl içinde dört kez taşınmışlardı. Eliza on, Johnny iki yaşındayken, Folsom Caddesi'ndeki altı odalı bir dairede yaşıyorlardı. İki çocuk da difteriye yakalanmışlar, bir ara ölümün kıyısına o kadar yaklaşmışlardı ki, Flora ikisini aynı tabutta gömerek biraz para tasarrufu yapıp yapamayacaklarını soruşturmuştu. Çocuklar iyileştikten sonra, John London doktorun tavsiyeleri doğrultusunda, her köşesine difteri bulaşmış, yaşam maliyetleri yüksek San Francisco'yu terk ederek, ailesini körfezin karşı kıyısındaki Oakland'a taşıdı. Burada eski çiftçilik hayatını yeniden tesis etmesine yetecek kadar toprak edindi, küçük bir pazar ürünleri bahçesi oluşturdu; öyle ki ürettiklerinin kalitesiyle nam kazanmayı başardı. Dürüst, tatmin edici ve ihtiyaçlarına yeten bir alt-orta sınıf hayatı sürmekteydiler ama bu hayat, on yedi odalı bir konakta lüks içinde geçmiş çocukluğunu hatırlayan Flora'ya yetmedi.

London, Campbell Caddesi'yle Yedinci Cadde'nin köşesinde bir dükkân açmayı başardı ve Flora'nın ısrarıyla, girişimini daha çabuk büyütmek için, Sowell isminde biriyle ortaklık kurdu. Hatta Sowell ailesiyle birlikte oturmaya başladılar ama her ne olduysa, kısa zaman içinde London, dükkândaki payının yarısını güvenilmez ortağına kaptırdı ve 1881'de aile pılıyı pırtıyı toplayıp Alameda yakınlarındaki küçük bir çiftliği işletmek üzere, körfezin aşağısına indi. Jack London'ın hatırasında, kutulanmış eşyalar arasında, terk edilmişliğin korkusu içinde kısa bir müddet kalışı vardır; o sırada tek duyduğu, kapı komşuları olan kadının avluda kilim dövmesinden çıkan sestir.

Ertesi sene, altı yaşına gelmiş olan Johnny, West End Okulu'nda ilköğrenime başladı. Kendi sınıfındaki ve bölgesindeki oğlanların çoğunun aksine, annesinin önceden gösterdiği gayretlerin de etkisiyle, formel eğitim görmeye hevesliydi. Sonradan Jack London ve onun söyledikleri üzerinden yazan biyograficiler, buruk ve hüsran dolu Flora'yı, fazla karanlık şekilde resmetmişlerdir. Oysa kadın, Johnny'ye çok küçük yaşta okumayı öğretmişti —Eliza onun, okula başlamadan önce zaten okuma-

yı bildiğini anımsar— ve dersleri başladıktan sonra da, gelişimini kontrol etmek için öğretmenleri ziyaret ediyordu.

Bu sıralarda Johnny'nin, eğitimi içinde aldığı önemli bir ders daha vardı. Günlük işleri arasında, tarla süren babasına içecek olarak bir kova bira götürmek de bulunuyordu. Bir gün biranın tadını merak etti ve aldığı bir yudum, diğerini izledi. Sonradan, "Önce köpüğü yudumladım," diye yazmıştı, "kıymetli bir şey gibi gelmedi bana. Belli ki aslolan köpük değildi. Tadı da kötüydü zaten." Yetişkinlerin çoğu zaman üstteki köpüğü üfürdüklerini hatırlayarak, bu kez biranın kendisini içti fakat tadını iyiden iyiye kötü buldu. Lakin bu işe bir kez giriştiğine göre, artık sonuna kadar gitmek zorundaydı. "Birayı bir ilaç gibi yutuveriyor, bu çileli işi bir an önce bitirmeye gayret ediyordum." Çok fazla içmiş olduğundan endişe duyarak, yetişkinlerin yaptığı başka bir şeyi hatırladı ve bir değnek alıp biranın üstüne yeniden köpük doldurdu. "Babam farkına varmadı bile. Tarla sürmüş terli bir adamın susuzluğu içinde, kovayı baş aşağı dikiverdi." Johnny atların yanında yürümeye çalıştı fakat az kalsın sabanın önüne düşüp çok kötü şekilde yaralanacaktı. Oğlanın körkütük sarhoş olduğunu anlayan John London, onu tarlanın kenarındaki ağaçların altına taşıyarak gölgeye yatırdı; eve döndükleri sırada Johnny çok fena hastaydı. Alkolle iyice haşır neşir olduğu sonraki yıllarda, yazarın tercihi asla biradan yana olmayacaktı.[9]

Alameda'daki hayatları pek uzun sürmedi. Her zaman meşgul olan ve her şeyde kusur bulan Flora, Johnny'nin yedi yaşına bastığı gün, John London'ı San Francisco'nun güneyindeki San Mateo ilçesinde, Çolma şehrine on kilometre mesafede bulunan daha büyük bir çiftliğe taşınmaya ikna etti. Patates üretimi ticari olarak daha kazançlıydı ve London bir kez daha, bu işte başarılı olmak için yoğun çaba içine girdi. Kocaman, gürültülü yük arabasıyla patatesleri taşırken, Johnny'yi de yanında götürüyor, bira içmek ve yarenlik etmek için, sık sık Colma'daki barda mola veriyordu. Johnny burada ilk kez erkeklerin sıcak ve teklifsiz arkadaşlığının tadına varmış, onların sataşmalarından, kendisine tuzlu kraker ve hatta bir keresinde —unutulmaz bir vaka olmak üzere— yumuşak bir içki ısmarlamalarından çok hoşlanmıştı. Bu onun için çok önemli bir eğlenceydi, zira çiftlikteki hayat münzevice, okul ise çok niteliksizdi ve hiç oyun arkadaşı yoktu. Komşuları olan bazı İtalyanlar, eğlence olsun diye Johnny'ye şarap içirirlerdi; oysa şarap onu hasta ediyordu.

London'ın başarısı, işlerini daha da genişletmesine yol açtı ve çok geçmeden aile yeniden taşınarak, bu kez körfezin doğu yakasına, Alameda ilçesinin denizden 30 kilometre iç kısmında, Livermore yakınlarında kurulu seksen yedi dönümlük bir çiftliğe yerleşti. London bu kez çeşitli ürünlere yöneldi: Kümes hayvanları, üzüm, meyve ve zeytin ağaçları, ayrıca sebzeler. Yine çabalarının karşılığını aldı. Buğdaylarda "J.L." markası bilhassa aranır olmuş ve aile, eskisine göre çok iyi koşullarda yaşamaya başlamıştı. Johnny'nin çiftlikte yürütmesi gereken işler vardı fakat okul daha iyiydi ve ona ilk kez hazır bir iç çamaşırı takımı alınmıştı. Babasının yalnızca en cazip ürünleri satmayı adet edindiğini fark etti; Jennie Dadı beyaz çocuğunu görebilsin diye körfezin o yakasına taşınan Prentiss'ler de istedikleri kadarını seçtikten sonra, kalan ürünleri fakirlere veriyordu John London.

***

Hassas ve düşünceli bir tabiatı olan Johnny, o yıllarda kitaplara sevdalandı. Her zaman yaşının önünde giden bir okuyucu olacaktı; sonraları, John Towsend Trowbridge'in kitaplarını altı yaşındayken zevkle okuduğunu anlatmıştır. Ertesi sene Fransız yazar Paul du Chaillu'nun kitaplarını keşfetti; bu romantik maceraların bazıları küçük çocuklara yönelik olarak basılmıştı ve başlıklarından biri, heyecanlı bir oğlanın kalbini hoplatabilirdi: *Ekvatoral Afrika'da Keşifler ve Maceralar: İnsanların Âdet ve Töreleri, ayrıca Goril, Timsah, Fil, Suaygırı ve Diğer Hayvanlara Dair Av Hikâyeleri.* Johnny ayrıca Washington Irwing'in *Elhamra: Endülüs'ün Yaşayan Efsanesi* kitabından öylesine etkilenmişti ki, bacadan düşen tuğlaları tahtalar ve sıvalarla birleştirip kendine minyatür bir Fas sarayı inşa etmişti. Bu kitabı bir öğretmeninden ödünç almıştı ve iade ettikten sonra, kendisine başka bir kitap ödünç verilmediği için, eve dönene kadar yol boyunca ağlamıştı. Okuduğu kurgusal olmayan ilk kitap, 1881'de suikasta kurban giden Başkan James Garfield'ın hayatıydı. Kitabın adı *Kanaldaki Çocuktan Başkanlığa* idi ve yazarı, Johnny'nin iyimserlik, çalışkanlık ve başarıyla ilgili eserlerine de aşina olduğu Horatio Alger'dı. Ömrü boyunca deniz hakkında yazılmış eserlere aşkla bağlanmasına yol açan Kaptan Cook'un seyahatlerini okudu. Ayrıca on sentlik romanlarla, popüler Seaside Library serisinin ucuz kitaplarını ödünç alabiliyordu.[10]

Sekiz yaşında, Ouida'nın *Signa*'sını okumuştu ve yaşamı boyunca hep, bu okumanın kendisini dönüştüren bir deneyim, yazar olma yoluna girmesini sağlayan ilahi bir esin olduğunu ifade etmişti. Hem de okuduğu nüshayı yolun kenarına atılmış halde, son kırk sayfası eksik olarak bulmuştu. Hikâyenin nasıl bittiğini seneler sonra öğrenebilecekti. Bu London için, olgunluk yılları boyunca minnettarlık duyacağı önemli bir armağandı; bunun hakkında çeşitli yerlerde, mesela otobiyografik *John Barleycorn* kitabında ve ölümünden kısa zaman önce Kaliforniya Okurlar Kulübü'nün liderine gönderdiği bir mektupta yazdı. Yine de London'ın biyografisini yazmış kişiler, ne Ouida'yı ne de *Signa*'yı hiç merak etmemişlerdir.

"Ouida", 1839'da dünyaya gelen ve babası Fransız olan, bugün en çok *Under Two Flags* (İki Bayrak Altında-1867) ve *Flanderlar'ın Köpeği* (1872) isimli kitaplarıyla bildiğimiz, İngiliz romancı Maria Louise Ramé'nin takma adıydı. Verimli bir yazardı, bazen evine topladığı nüfuzlu kişilere kayıtsızca yatağına uzanarak hitap eder, *Punch* dergisinde hicvedildiğine kırılırdı.[11] Jack London'ın doğumundan bir yıl önce ve Ouida'nın İtalya'ya taşınmasının ertesinde basılan *Signa*, sonradan ünlü bir opera bestecisi olan, basit, gayri meşru bir İtalyan köylü çocuğunun hikâyesiydi. Kitap ilk satırlardan itibaren, macera özlemi çeken yalnız bir çocuğun dikkatini çeken niteliklerini açıkça ele veriyor; ayrıca London'ın, bu kitabın kendisinde yarattığı zihni değişimi betimlerken abartılı konuşmadığı ortaya çıkıyor; zira üslubunun nereden köklendiği, burada açıkça görülmektedir:

> O, yaz havasında şarkı söyleyerek gelen küçük bir oğlandı sadece; tıpkı kuşların koruluklarda, cırcır böceklerinin gece vakti buğdayların arasında, akasya arılarının gün boyunca güneş altında şarkı söyledikleri gibi.
>
> Kahverengi gözleri, çıplak ayakları, özlem dolu kalbi olan küçük bir oğlandı sadece; koyun ve keçi güden, demet demet şekerkamışı yahut darı taşıyan, vakti gelince de, olgunlaşmış üzümlerin arasında çalışmaya koyulan. . .
>
> Büyük demiryolu boyunca denizden şehre, şehirden denize yabancılar gelip gider; belki haşin, harap duvarlara, yar kenarlarındaki beyaz evlere, kumları ışıldayan geniş ırmağa, yamacında kavaklar yükselen mavi tepelere, doruklardaki çamlara bakar, birbirlerine buranın Signa olduğunu söylerler.
>
> Ama tek yaptıkları o kadardır; şöyle bir bakarlar sadece.[12]

Metin çağrışımlarla yüklü, fakat basittir; zor olmayan kelimeler, tekrarlamalı benzetmeler kullanmakta, zengin bir renk ve doku kullanımına başvurarak, baş döndürücü bir hızla odak kaydırmaktadır. *Signa* gerçekten de, henüz edebiyatın rahminde bekleyen Jack London'dır; sonradan biçimlendireceği üslubunun sert hammaddesini bu metinde, sekiz yaşındayken özümseyebilmesi, onun küçük zihninin korkutucu derecede erken gelişmişliğinin ispatıdır. Bir keresinde Eliza'ya, kırk yaşından önce evlenmeyeceğini, büyük bir evi olmasını istediğini, bu evin büyük odalarından birini kitaplarla dolduracağını söylemişti. Lakin bu onun, kendisi için güven ve teselli kaynağı olan üvey kızkardeşiyle paylaştığı son çocukluk sırlarından biriydi.

Flora için, zorlu çiftlik hayatı, onu eski zengin hayatına döndürecek yol üzerindeki bir duraktan ibaretti; onca işe, sırf gün gelip rahata ereceğini ümit ettiğinden katlanmaktaydı. Ailesini merhametsizce yönetiyor, direnişle karşılaştığında kalp krizi geçiriyormuş numarası yapıyordu. Eliza ile Johnny, kendi aralarında, evdeki paranın nereye gittiğine şaşıp duruyorlardı. Aslında Flora bu parayı, her an şansının dönebileceğine ve çocukluğundaki yaşamı tekrar elde edebileceğine emin şekilde, kolay zengin olma amaçlı tertiplerde batırıyor yahut Çin piyangosuna bilet alıyordu. Hâlâ ruh çağırma seansları düzenliyor, ayrıca eve bir kiracı alarak fazladan kazanç elde edebileceklerini savunuyordu. Bu doğrultuda, James Shepard isimli biriyle konuşmuştu. Bu adam da kocası gibi, dul bir İç Savaş gazisi, üç çocuğu olan bir kaptandı. Flora'nın gözünde Kaptan Shepard bir kira parası kaynağı iken, on altı yaşındaki Eliza bu adamı özgürlüğe bir bilet olarak görmüş ve hemen harekete geçmişti. İkisi 1884'te evlenince, Flora hem kiracısından, hem de Johnny'ye bakacak bir dadıdan yoksun kaldı. Bu kez gözünü küçük üvey kızı Ida'ya dikti; ancak Ida, Eliza'dan daha isyankârdı ve ablasının tüm yükünü üstlenmeye zorlandığı takdirde, kaçıp gidebilirdi. Eliza'yı kaybetmek, üst üste gelen felaketlerin sadece ilkiydi aslında. Aniden ortaya çıkan bir hastalık, London çiftliğindeki tüm kümes hayvanlarını telef etti. Bu olay, Flora'nın kumar alışkanlığı ve çiftliği geliştirme maliyetleriyle bir araya gelince, gayrimenkulün borcunu vadesinde ödemek mümkün olmadı ve bir zamanlar gelecek vaat eden London çiftliğine, ipotek sahibi tarafından el konuluverdi.

Her şeye baştan başlayan London, ailesinin kalanını bir kez daha patates arabasına bindirip Oakland'a döndü. Tek akciğeri işleyen bir çiftçi olarak, gayet iyi iş çıkarmıştı ama şüphesiz ona güç veren, başarı kazanma umuduydu; Livermore'deki çiftliği kaybetmek, onu mali yıkımın ötesinde çökertmişti. Bu kez şehirde güvenlik görevliliği, bekçilik gibi işler tuttu; sağlığı yavaş yavaş bozulmaya başladıkça, yapabildiği işler de azalmaktaydı. Bununla birlikte Oakland'da, Johnny'nin nasipleneceği şeyler olacaktı.

London'ların 1886 Martı'nda 17. Doğu Caddesi'nde tuttukları, mütevazı fakat ön kapı tarafında bir şahnişini bulunan ev, Eliza'nın üç üvey evladını büyütmek üzere yerleştiği Shepard'ların evine kısa bir yürüyüş mesafesindeydi. Johnny'yi daha da mutlu eden bir gelişme, Alonzo ve Jennie Prentiss'in de San Francisco'dan Oakland'a taşınmalarıydı; böylece Jennie Dadı'nın sıcaklığının tadını çıkarabilecekti. Livermore'deki çiftliğinin başarısızlığıyla yine hayal kırıklığına uğrayan Flora, tekrar şehirde yaşıyor olmanın sağladığı fırsatlara sarıldı hemen: Piyano dersleri, ruh çağırma seansları, bir anaokulu; yine şansının döneceği ümidi içindeydi. Bu kez kafasındaki büyük tertip, tekstil atölyelerinde çalışmak üzere ülkeye göçen İskoçyalı kızlar için bir pansiyon işletmekti. Bir kez daha para gömdükleri bu girişimin uzun vadede kazanç getirmeyeceği anlaşılınca, Flora bütün ilgisini kaybetti ve girişim başarısız oldu.

Şimdi on yaşında olan Johnny, evlerinin karşısındaki Garfield Okulu'na devam ediyordu fakat aile gelirine katkıda bulunsun diye işe koyulmuştu ve anlatması bile insanı tüketecek kadar ağır şekilde çalıştı. Jack London, bu nahoş yılları hatırlamaktan hiç hazzetmezdi: Gazete dağıtıcılığı yapmıştı; saat üçte kalkıp sabah gazetelerini kapılara fırlatıyor, sonra okula gidiyor, okuldan sonra da akşam gazetelerini fırlatmaya çıkıyordu. Cumartesileri bir buz arabasında çalışıyor, Pazarları "sarhoş bir Hollandalı"nın bovling salonunda lobut diziyordu.

Neredeyse kazancının tümünü annesine teslim ediyordu; ileride, o zamanlar bir "yük havyanı" olduğunu söyleyecekti. Gerçekten bu yıllar London'ın hafızasında o kadar acı şekilde yer tutmuştu ki, çektiği sıkıntıları sonradan abartacak, okuldaki bir kızın beslenme çantasından bir parça et çalmışlığı olduğunu iddia edecekti. Bunu yapabilirdi elbette fakat London'ların evindeki şartlar o kadar umutsuz değildi. John London'ın ufak kazançları, Flora'nın piyano dersleri ve ruh çağırma se-

ansları, Ida'nın çamaşırcı olarak çalışması ve Johnny'nin yaptığı işler arasında, neredeyse her gece biftek ve patates yiyorlardı. Lüks düşkünlüğünden değildi bu; Flora'nın en iyi yaptığı yemek buydu ve harika olduğu söyleniyordu. Nadiren yemek masasında konukları olduğunda edilen iltifatları, bifteğin dökme demirden bir tavada yağsız olarak közlenip kızartıldığı için böyle lezzetli olduğunu söyleyerek savuşturuyordu; o tavayı, yan tarafından koca bir parça kırılıp düştüğü halde, uzun zamandır kullanmaya devam ediyordu.

Pansiyonu kaybetmeleri birkaç defa taşınmalarını gerektirmişti. Bazen durumları iyiye gitse de, genel olarak ve kaçınılmaz biçimde hareket yetenekleri azalarak, Batı Oakland'ın en fakir mahallelerine yönelmişler, nihayet 36. Cadde'deki 944 numaralı eve taşınmışlardı; esas odaları ikinci katta olan eve, küçük ve yüksek bir sahanlıktan geçilerek giriliyordu. Giderek yoksullaşmaları, Flora'nın direngen iyimserliğini yitirmesine sebep olmuş, sert tavırları onu birlikte yaşanması neredeyse imkânsız biri haline getirmişti. Irksal kökenine sığınarak, etnik açıdan karışık Batı Oakland'daki koyu tenli insanların, kendilerinden daha aşağı nitelikte olduğu hususunda oğlunu uyarıyordu. Bu, Jennie Dadı'nın duruşuna tezat teşkil ediyordu; zira onun sayesinde Johnny ırkçılığı, on yaşındaki bir çocuğun 1880'lerde kendisini hiç mecbur hissetmeyeceği şekilde sorgulamıştı. Johnny'nin babasıyla olan sevecen ittifakı, ev hayatını biraz daha katlanılır hale getiriyordu. Kısmen aralarındaki bağı sağlamlaştırmak, kısmen de Flora'nın hiddetinden kaçmak için birlikte çokça zaman geçiriyorlar, geniş bataklıklarda ördek avlayıp kiraladıkları sandallarla körfezde balık tutuyorlardı. Jack London sonraki tarihlerde, tanıdığı en iyi adamın üvey babası olduğunu yazacaktı.

Batı Oakland'a taşınmalarıyla Johnny, Victoria tarzı iki katlı bir labirent olan, Cole İlköğretim Okulu'na kaydolmuştu; burası şimdiye kadar devam ettiği en büyük okuldu ve ismi talihsiz biçimde Mr. Garlick* olan bir müdürü vardı. Johnny artık, okula yeni gelen çocuk olmaya alıştığından ve arkadaş edinmekte pek hızlı davranmadığından, okul avlusunda kitaplarını elinden çekip alan kabadayılarla dövüşmek pahasına giderek kitapların dünyasına gömülüyordu. Cole Okulu'ndaki bu kabadayıların lideri, Mike Pinella adındaki genç bir gangster namzediydi; Johnny'ye

* Telaffuzu "*garlic*" ("sarımsak") ile aynıdır–ç.n.

kız kılıklı diye seslenmiş, okuduğu kitapları okul avlusuna fırlatmış, fakat "kız kılıklı"nın kendini savunabildiğini anlayınca şaşırmıştı. Sonuçta iki oğlan Mr. Garlick'in karşısına çıkarılmışlardı ve kendilerine, sarılıp barıştıkları takdirde cezalandırılmayacakları söylenmişti. Mike Pinella buna gönüllüydü fakat Johnny'nin hassas ve giderek güçlenen adalet duygusu incinmişti; barışmayı reddetti. "Dayak yemeye razıyım, Mr. Garlick," dedi, "haklı olan bendim ve mecbur kalırsam aynı şeyi yine yaparım."[13] (Müdür Garlick'in bu bağımsızlığına düşkün çocuğa belli bir saygısı vardı; bir keresinde müzik dersinde şarkı söylemeyi reddettiği için karşısına çıkarılan Johhny, öğretmenin kendisi ezgiyi tuttu-ramazken, düzgün şekilde şarkı söylemesinin mümkün olmadığını ifade etmişti. Johnny sınıfa, müzik derslerinde kompozisyon yazmasına izin verildiğini belirten bir notla dönmüştü.)[14]

Bu oğlanın kendi haline bırakılması gerektiğini herkes anladıkça, Johnny'nin huzur içinde kitap okuma hakkını korumak için şiddete başvurması gerekmemeye başladı. Kitap sevgisi sayesinde güçlü bir müttefik bile edinmişti, zira Oakland'a taşınınca kendine, gelişiminde emsalsiz yeri olan yeni bir akıl hocası bulmuştu. On yaşındayken ilk kez Oakland Halk Kütüphanesi'ne gitmişti; burası müstesna bir kurum olup daha da müstesna bir kadın tarafından yönetilmekteydi. Oakland'daki kütüphane, eyalette (Eureka'dakinin ardından) açılan ikinci kütüphaneydi ve 1868'deki Kütüphaneler Birliği'nin kuruluşuna kadar uzanan bir hazırlığın ürünüydü. 1872'de konut görünümlü, İtalyan tarzı bir yapı olarak inşa edilmiş, sonra Belediye Binası Parkı'na taşınmış ve 1878'de ikinci bir kat ilave edilmişti. "Sokağın biraz gerisindeydi," diyor eski bir kütüphane müdavimi, "birkaç basamak çıkarak, üç metre genişliğinde bir koridora girerdiniz; önünüze, yağlı kumaş gibi kabaca bir malzemeyle kaplı geniş, çift kanatlı bir kapı çıkardı." Zemin kat gazetelere ve dergilere ayrılmıştı; çift kanatlı kapının önündeki döner merdivenle, kitap odasına çıkılırdı. "Yaklaşık on bir metre karelik bu ana oda, öğleden sonraları hayli karanlık görünürdü... Batı yönünde hiç pencere yoktu; raflar neredeyse tavana kadar uzanırdı ve duvarın orta yerindeki bir balkon, bu yüksek rafların kullanılmasını mümkün kılardı."[15]

O günlerde yaşayan biri, yapının kırılganlığını anlatmak için, Oakland Halk Kütüphanesi'nin belediye binasına "yaslandığını" söylemişti.

Gelgelelim genç Johnny London için, kütüphane bir harikalar tapınağıydı. Burayı ilk kez gazete dağıtmaya çıktığında, koltuğunun altında gazete tomarıyla ziyaret etmişti. Kütüphaneciden, kendisine iyi bir kitap tavsiye etmesini istemişti. Kadın haftalarca ona kitaplar verdi ve okumasını teşvik etti fakat ağzından, kendisi ya da ailesiyle ilgili bir şeyler koparmayı başaramadı. Oğlanın bir aile sırrı ya da utanılacak bir şeyi olduğunu algılamıştı fakat kendisi de eşinden boşanınca dedesi olan Mormon büyüğü Joseph Smith tarafından dışlanmış olduğu için, bazı aile meselelerinin kurcalanmaması gerektiğini biliyordu. Johnny, Peru'nun Pizarro tarafından fethedilişine dair bir tarih kitabını ödünç almak istediğinde, kütüphaneci onu bu seçiminden ötürü kutlamıştı. İlk defa biri, okuduğu şeylerle ilgileniyordu; Johnny de bu ilgi karşısında, nihayet kadına dikkatlice baktı.

Tezgâhın arkasında kırk beş yaşında, güzel, ağırbaşlı bir kadın duruyordu. Asıl adı Josephine ("Ina") Donna Smith iken, annesinin kızlık soyadını alarak, şiirlerini Ina Coolbrith takma adıyla yayımlamıştı. Kaliforniya'ya çocukken, Sierra Nevada üzerinden bir yük treniyle gelmişti; ilk şiirleri basıldığında sadece on üç yaşındaydı ve San Francisco'ya taşındıktan sonra *Overland Monthly*'ye yazılar yazıp derginin hazırlanmasına yardım etmeye başlamış, bu da hemen Bret Harte'ın, hatta Mark Twain'in dostluğunu kazanmasını sağlamıştı. Dergi kapandıktan sonra, Oakland kütüphanesi henüz abonelik usulüyle çalışan özel bir kütüphaneyken burada istihdam edilmiş, mekân halka açıldıktan sonra da görevine devam etmişti. 1886'da bu son derece bilgili ve yetkin kadın, Johnny London'ın gönüllü edebiyat öğretmeni olmuş, onun okumalarına hayatı boyunca sürecek bir düzen ve amaç kazandırmıştı. On yaşından itibaren Johnny, kütüphaneden haftada iki kitap almaya başladı ve bu düzene sadık kalarak, birçok konuda, yaşının çok ötesine geçen okumalar yaptı.[16]

London sonradan, gerek *John Barleycorn*'da, gerekse *Ay Vadisi*'nde, Oakland Halk Kütüphanesi'ni anacaktı. Kütüphaneden bahsettiği bölümlerin, hikâyenin kurgusal bölümleri olmayıp, kendisinin gerçek yaşantısı olduğunu kabul etmişti. Böyle kurumlar olmasa, belki de yazar olamayacağını belirtmekteydi.

***

Yeniyetmeliğinin başlarında, "Johnny" yerine, kulağa daha sert gelen "Jack" ismini kullanmaya başladı; bu arada kitapları ve sert şekerlemeleri doyumsuzca bir aşkla tüketiyordu. Kitaplar bedava, şeker ise pahalıydı fakat her iki ürünle bu kadar haşır neşir olması, kendisine zayıf bir hanım evladı gözüyle bakılmasına ve yeni yeni palazlanıp gücünü hissettirecek yaşa gelen rıhtım mahallesi kabadayılarının, onu hedef seçmelerine yetmişti. Johnny kendini savunabilmek için, ikinci benliğini, içindeki iflah olmaz suçluyu beslemeye, gözü dönmüş bir kavgacıya dönüşmeye başladı. Annesi sonraları gazeteci Joseph Noel'a, "Bence Jack genel olarak çok iyi bir çocuktu," demişti, "fakat kötü arkadaşları vardı. Mahallenin çocuklarıyla berbat kavgalar ederdi. Hep rıhtım tarafına gidiyordu. Evde külhanbeyi gibi davranmaya başlamıştı. Bazen katlanılmaz hale geliyordu."[18] Jack ise, dövüşte kaybeden taraf olsa bile, en azından dayak yemeye ses çıkarmadan katlandığı için saygı gördüğünü gözlemlemişti.

"Piç" sözcüğünün anlamını ve kendisinin de bir piç olduğunu öğrendiğinde —bu tam olarak ne zamandı bilinmiyor— en kötü dönemlerinden birini yaşamıştı. Flora'nın anlattığına göre, kendini yere atarak hiddetle bağırıp tepinmiş, evden çıkıp iki gün boyunca dönmemişti. Geri geldiği vakit, o yaralı çocuk ruhunun derinliklerine çekilmiş ve tamamen yok olana dek, çekildiği yerde kalmıştı. Bununla birlikte yazarın hayatı boyunca, yaralı çocuk, çok kısa süren ani ve yersiz patlamalarla yüzeye çıkacaktı. London gayri meşruluğundan her zaman utanç duydu ve mektuplaştığı kimselere aktardığı kısa hayat öykülerinde, John London ayrıntıya hiç yer verilmeksizin babası olarak yer aldı.

Cole İlköğretim Okulu'ndayken, çocukluğunun en iyi arkadaşlıklarından birini Frank Atherton'la kurdu. Johnny kitap okumayı kavga-gürültüye yeğ tutan, sessiz, rağbet görmeyen bir oğlandı; Frank ise okula yeni gelmişti ve arkadaş edinmekte zorlanıyordu. İlişkileri, tütün kuponları karşılığında elde ettikleri kartları değiş tokuş etmekle başladı; tamamlanacak çeşitli seriler vardı; bu serilerin en revaçta olanları, ünlü yarış atları, boksörler ve aktörlerdi. Artık münzeviliğe mahkûm olmayan Johnny, bazen arkadaşını eve, yemeğe getiriyordu. Flora onu güleryüzle karşılamıştı fakat şiddetle parladığı zamanlar da olmuyor değildi; tıpkı Johnny'nin Frank'e (muhtemelen John London'ın teşvik ettiği bir şaka olmak üzere), örtü alamayacak denli fakir oldukları için masaya

gazete serdiklerini söylediği günkü gibi. Flora kızgınlıkla dolaba yönelip bir masa örtüsü ve peçete takımıyla dönmüş, çocuklar sadece ona takıldıklarını söyleseler de, öfkesi kolay kolay yatışmamıştı. Ancak onun da reddetmediği bir kısıtlama vardı: London'ların evine tatlı girmiyordu. Flora daha yüksek kaliteli et alabilmek için, tatlı parasından tasarruf ediyordu; Johnny'nin ömrü boyunca şekerli yiyeceklere fena halde düşkün olmasının başlıca sebebi buydu.

Frank ayrıca, Flora'nın ispritizmacılık gibi egzotik bir uğraşısı olduğunun farkındaydı. 1880'lerin ortasından sonuna doğru, ispritizmacılık genel olarak gözden düşmüşse de, Flora hâlâ seanslarını sürdürüyordu. Batı Kıyısı'nda yerleşik olmalarının faydasını görüyorlardı, çünkü Körfez Bölgesi, toplum kurallarına uymama âdetine sahip çıkıyordu; bozuk gözleri ve cücemsi boyutları –yetişkin olmasına karşın, 30 numara ayakkabı giyerdi– onun gerçek bir medyum olduğunun düşünülmesini sağlıyordu. Gösterilerinde kullandığı etkili bir numarayla izleyicilere "çengel atarak," ölülerle iletişimini, uzun zaman önce ölmüş Plume adlı bir Kızılderili savaşçısı üzerinden gerçekleştiriyordu; seanslarını beklenmedik savaş çığlıklarıyla noktalardı. Oakland'daki çocuklar London'ların evine "hayaletli ev" derlerdi. Flora müşterileriyle seanstayken, Johnny sahanlıkta, bazen Frank'le birlikte, küçük düşmüşlük duygusu içinde oturmayı kanıksamıştı artık.

Çoğu erkek çocuk gibi Johnny ile Frank de, bir araya geldiklerinde muhteşem planlar yapıyorlardı; bu planlar genellikle servet kazanmaya yönelikti. Mahalledeki tüm çocuklar, arka ceplerinde sapan taşırlardı; iki arkadaş ilk suçlarını işlemek için önce, kendilerine daha güçlü sapanlar yaptılar. Kendi biçimlendirdikleri hurda kurşundan "mermi"lerle silahlanarak dikkatlice hedef vurma pratiği yaptıktan sonra, ördek avlamak için körfeze gittiler. Defalarca eli boş döndükten sonra bir gün, eti yenmeyen iki su tavuğuyla, bahtsız bir ördeği haklamayı başardılar. Oğlanlar ördeği hangisinin vurduğu konusunda münakaşa ederken, avları gelgitle sürüklenip uzaklaşıverdi. Dönüş yolunda Çinli bir çamaşırcı, su tavuklarının tanesine yirmi sent vermeyi önerince, servet kazanma yolunu buldukları hissine kapıldılar. Hemen ördekleri bırakıp şehrin arkasındaki tepelerde yaban kedileri avlamayı tasarladılar. Çin *tong*'larının (organize çetelerin) mensupları, vahşiliğini özümleyebileceklerine inandıkları yaban kedilerinin vücut parçalarına kıymet veriyorlardı. Yaban

kedisine olan bu talepten faydalanıp rakip çeteleri kızıştırmayı tertipleyen Jack ve Frank, ayrıntılı hazırlıklar yapıp, işe girişmek için gerekli olan her şeyi listelediler. Ne yazık ki ilk arayışlarında, tepelerde yaban kedilerinin izine bile rastlayamadılar.

Yılgınlığa düşmeyen oğlanlar, bir çift kullanılmış tabanca satın almaya yetecek kadar hurda sattıktan sonra, planın ördek avlama kısmına geri döndüler. Lakin sapan kullanma deneyimi, nişancılıklarını geliştirmeye yetmemişti; üstelik Jack'in silahı öylesine arızalıydı ki, attığı mermiler birkaç metre ötede suya gömülüyordu. Öfkelenerek, tabancayı küpeşteye hızla vurunca, silah elinden fırlayıp körfezin sularında kayboldu. Frank yüzme biliyor, Jack ise bilmiyordu; Frank'in suya dalıp tabancayı kurtarmayı reddetmesi üzerine, neredeyse yumruk yumruğa geleceklerdi. Jack her zamankinden de çok öfkelenerek, kürekleri ıskarmozlarından çıkarıp, fırlatabildiği kadar öteye fırlattı ve ardından yüzmesi için Frank'e meydan okudu. Frank karşılık olarak kendi tabancasını vermeyi teklif edince, Jack ne kadar aptalca davrandığının farkına vardı; günün geri kalanında, kürekleri misinayla yakalayabilecekleri mesafeye kayığı getirene kadar elleriyle çabaladılar ve sonunda eve dönebildiler. Şiddetli bir münakaşanın ardından gelen barışmayla mühürlenen dostlukları, ömür boyu sürüp gitti.[19]

Bu dostluk aynı zamanda, Jack'in kültürel hayatının başlamasını sağlamıştı. Annesinin piyano dersleri dolayısıyla, müziğe dair ön bilgilere sahipti ve hoşlanıyordu müzikten, ama diğer oğlanlara, bu hanım evladı mevzularından bahsetmeye cesaret edemezdi. Lakin Frank'in eğilimleri kendisiyle aynı yöndeydi; kıymetli bozuk paralarını, konserlerde ve operalarda üst kat balkonlarına dadanmak için harcadılar.

***

1891'de, yeni ismiyle "Jack" London, ilk sekiz sınıfı bitirmiş olarak, Cole İlköğretim Okulu'ndan mezun oldu. "Rahat" hayatı sona ermişti artık; gerçek bir iş bulmanın zamanı gelmişti. Ailesinin süreğen mali sıkıntısı, eğitimine devam etmesini imkânsız kılıyordu ve onu bir yere çırak olarak vermek bile, işi öğrenme sürecinde eve para getirememesi anlamına gelecekti. London ailesinin bahtı kötüleştikçe, Batı Oakland'ın içlerine, daha da fakir ve etnik açıdan karışık, birçok Çinliyi barındıran ve giderek Portekizli göçmenlere de kucak açan bir bölgeye taşındılar.

London'ların kiraladığı konutlardan biri olan, Pine Caddesi 807 numaralı ev, giderek sanayileşen Batı Oakland'daki tren bakım istasyonların hemen yanındaydı. Yine evin yakınlarında, şimdi R. Hickmott Konserve Şirketi vardı ki, burada fıldır fıldır dönen kayışlı makinelerle kuşkonmaz, domates, şeftali gibi birçok ürün konserve edilmekteydi. Jack London, okulu bitirdikten kısa süre sonra Hickmott'un pis, kötü kokulu, buharlı fabrikasında, saatte on sent için, kavanozlara turşu doldurmaya başladı.

Neyse ki, Cole İlköğretim Okulu'ndan ayrılıp Hickmott'un kasvetli, Dickensvari fabrikasına girene değin, birkaç ay soluklanabilmişti. Frank Atherton'ın anne-babası, Sacramento'nun kuzeydoğusundaki tarihi altın madeni kasabası Auburn'e taşınmışlar, yazı onlarla birlikte geçirmesi için Jack'i davet etmişlerdi. O birkaç ay boyunca Jack ile Frank hoplayıp zıplayarak, yaramazlık ederek harika bir tatil geçirmişlerdi; bunlar öyle maceralı günlerdi ki, insan London'ın ilerideki hayatını incelerken, yazarın bir bakıma o günleri yeniden ele geçirmek arzusuyla hareket edip etmediğini merak ediyor. O yaz mevsiminde Kuzey Kaliforniya'nın tabiatıyla, Colma ve Livermore civarındaki çiftliklerde çalışırken yapamadığı şekilde bütünleşme fırsatını da yakalamıştı. Toprak ve toprağa olan sevgisi sayesinde zihnine, ölümüne yakın senelerde *Beauty Ranch*'te (Güzel Çiftlik) hayata geçireceği bir tema yerleşmişti.

Gelgelelim o yazdan sonra hayatı, Hickmott'un konserve fabrikasının etrafında geçmeye başladı. O sıralarda Mark Twain ve Edith Wharton Amerika'nın "Yaldızlı Çağı," beyaz eldivenler, üniformalı uşaklar, Newport'daki yazlıklar hakkında yazıyordu; Twain ekonomik adaleti sorgular, Wharton ise yaldızlı kafeslerinde tutsak düşmüş varlıklı kadınların toplumsal durumuna vahlanırken, Jack London ve diğer çocuk işçiler bu çağın asıl çirkin, yumuşak karnını görüyorlardı. Fiziksel olarak çökene kadar tehlikeli biçimde, hayvanlar gibi çalışıyorlardı; hastalandıkları yahut yaralandıkları takdirde hiçbir yardım görmeden kenara atılan işçilerin parmaklarını, hatta kollarını kaybetmelerine sıradan bir olay gözüyle bakılıyordu. Jack London'ın bu duruma hınzı hiç azalmadı ve bu dönemi anlatırken ailesinin yoksulluğunu abartmışsa da, bazen on sentlik saat ücreti üzerinden ayda 50 dolar kazandığını söylemesi, yine bir abartı değilse, şüphesiz bir insanın çalışma konusundaki en üst dayanma sınırına işaret ediyordu; bilhassa on dört yaşındaki bir çocuk

için. Aritmetik hesapla, bir ay boyunca günde on altı saat, haftada yedi gün çalışması gerekiyordu. Bununla birlikte London her zaman ısrarla, yirmi dört saat boyunca, hatta daha uzun süreyle çalıştığı vardiyalar olduğunu söylüyordu; demek ki ayda beş yüz saat –50 dolarlık– çalışabiliyordu.

2. Bölüm

İstiridye Korsanı

Bu yıllarda Jack London, kitap okumanın dışında, üvey babasıyla bataklıkların kıyısında ördek avlayarak avuntu buluyordu. Zaman zaman John London kayık kiralayacak para da buluyor, körfeze açılıp balık tutuyorlardı. Jack London'ın denizle ilişkisi böyle böyle başlıyordu işte.

Birkaç ay boyunca küçük bozuklukları tasarruf ederek, 5 dolar biriktirmeyi başarmıştı; bu, kendine ufak bir kayık almak için gereken paranın yarısından fazlasıydı. Fakat annesi çok geçmeden onun kendisinden para sakladığını öğrendi. Bir gün fabrikada çalıştığı sırada, Flora hışımla içeri girdi, kabahatini yüzüne vurarak elini uzatıp parayı vermesini istedi. Jack üzülmüş ve küçük düşmüş vaziyette, bu isteğe boyun eğdi fakat annesine karşı, içinde kalmış olan sevgiyi de kaybetti. Çok çalıştığı için annesine her zaman saygı duymuş, sebep olduğu sayısız hayal kırıklığını mazur görmüştü fakat zihninde, yaşadığı bu olayı, annesinin kendisini aceleyle ve haksızca cezalandırdığı başka bir olayla birleştirdi.

Henüz küçükse de şimdiden bir erkek olmaya başlamıştı. Aile evinden ayrılmasının öncesinde, hâlâ annesinin kararlarına boyun eğdiği anlar oluyordu fakat gazete dağıtmakla başlayıp Hickmott'un fabrikasında geçirdiği yorucu aylarla devam eden iş yükü, onun kasvet içindeki ruhunu bağımsızlaştırmış, doğruyu-yanlışı, makul olanla olmayanı değerlendirecek hale gelmesini sağlamıştı. Fazla sevgi görmeden büyüyen, rıhtım kenarlarında dövüşerek sertliği öğrenen, sevecenliğin hemen fark edildiğini ve zayıflık olarak görülüp saldırganları çektiğini gören, bir Yük Hayvanı olmaya yazgılı kişilerde entelektüel merakın hüsrandan başka bir şey getirmeyeceğini özümseyen on beş yaşındaki Jack London, dünyaya şimdiden bir Kurt'un gözleriyle bakmaktaydı.

İkinci denemesinde daha kurnazca hareket eden London, nihayet küçük bir kayık almaya yetecek parayı biriktirmişti. John London giderek sağlığını kaybettiği ve bir tren bakım istasyonunda kaza geçirerek yaralandığı için, artık balığa çıkamaz olmuşlardı fakat Jack kendi başına, yelkenciliği öğrenmeye başlamıştı. Bunu San Francisco Körfezi'nde yapmak kolay değildir; körfez bütüncül bir su kütlesi olmayıp, kendileri de hızlı akıntılarla bağlantılı küçük haliçler tarafından beslenen, karmaşık bir yapıdır. Körfezin tümü güneydoğudan kuzeybatıya doğru 65 kilometre boyunca uzanır ve orta yerindeki Golden Gate'den Pasifik Okyanusu'na açılır; kıvrımlı kuzey ucu, Carquinez Boğazı üzerinden iç kısımdaki, merkez vadinin bütün akarsularının aktığı haliçlere bağlanır. Hain sığlıklar, karşı konulması adeta imkânsız akıntılar vardır; sürekli olarak, ticari gemilerle balıkçı teknelerinden sakınmak gerekir; sonuç olarak körfez, tekne kullanma eğitimi hususunda pek zorlu bir okuldur.

Yelkencilik yaparken, haliyle, rıhtım bölgesiyle ve burada oturanlarla haşır neşir olmaya başladı; favori mekânı J. M. Heinold Barı'ydı. Bu bar, Webster Caddesi'nin sonunda, suyun üzerindeki kazıklara konduruluş, kutu gibi derme çatma bir yerdi; hurdaya çıkarılan bir balina gemisinden alınmış kerestelerle inşa edilmişti. 1880'de istiridye tayfaları için yatakhane olarak yapılmış, üç yıl sonra, London'ın doğmasından önceki sene bir yelkenli gemiyle San Francisco Körfezi'ne gelen, "Johnny" Heinold adında ince yapılı fakat dayanıklı Pennsylvanialı bir Alman tarafından satın alınmıştı. Dost canlısı, yüz hatları oynak, purosu ağzından düşmeyen Heinold, yatakhaneyi bara dönüştürüp sonraki elli yıl boyunca işletmişti; buranın ne kadar sevimli bir mekân olduğu, tezgâhın üstündeki tabelayla vurgulanıyordu:

HERKES KABULÜMÜZ... CARRIE HARİÇ*

* O dönemlerde alkolle arası iyi olan Amerikalıların dilindeki bir söz. Alkol karşıtlığını, barlara yönelik baltalı saldırılara kadar vardıran ve bu yüzden otuzdan çok kez tutuklanan iri yarı bir Hıristiyan kadın olan Carrie Nation (1846-1911), bütün ülkede isim yapmıştır. Sözkonusu tabelada da bu durum, Carrie'nin "millet" anlamına gelen soyadından hareketle "All nations welcome... Except Carrie" ("Bütün milletler kabülümüz. Carrie hariç") şeklinde esprili bir şekilde dile getirilmiş-e.n.

Ölü sezonda, limana demirlemiş yirmi-otuz balina ve fok avı gemisinin tayfalarına içki sunar, adamlar denize açıldığındaysa mektuplarına sahip çıkardı. Gerek sezon içinde, gerekse dışında, Heinold'un mekânı Oakland rıhtım mahallesinin en sevilen barı olduğu gibi, yüklerini haliç köprüsü üzerinden nakleden arabacıların sürekli mola yeriydi de. Burada uyulması zorunlu olan bir tek kural vardı: Kavganızı dışarıda edecektiniz.

Heinold bu müessesede durup London'ın dört metrelik, salmalı, süslü kayığını, tehditkâr çalkantıların arasında yüzdürüşünü gözlemlerdi. London'ın bitimsiz girişimciliğini, onun demir atmış gemilere soğan ve patates taşıdığını fark etmişti; gemilerin aşçıları London'a boş gazyağı tenekeleri veriyorlar, o da bunları hurda olarak, tanesi on sentten satıyordu: Her teneke, Hickmott'un fabrikasında ücretli kölelik ettiği bir saatin bedeline eşdeğerdi. Bu aylarda, yaşı henüz on beş iken, gerçek açık deniz gemicileriyle tanıştı. Bu tanışıklıklar gelişiminde çok önemli yer tutuyordu. Haliçte, Hawaii seferinden dönmüş *Idler* isimli bir gemi demirliydi; geminin afyon kaçakçılığında kullanıldığı dedikodusu vardı. Gemiyi etkileyici görünüşlü genç bir adamın idare ettiğini görmüştü fakat yanına yelken kırıp onu selamlamaya, tanışlık kurmaya layık görmemişti kendini.

Bir gün kendini Scotty adıyla tanıtan, Avustralya'dan gemiye binip Kaliforniya'ya gelmiş genç bir İngiliz firari, London'dan, kendisini *Idler*'a taşımasını istedi. *Idler*'ın bekçisi, bir sonraki sefer zamanında balina gemisi *Bonanza*'yla denize açılmak arzusundaki bir zıpkıncıydı; Scotty de ona katılmak istiyordu. Olacakları düşünüp ürperen London, onu taşımayı kabul etmişti; gemiye çıktıklarında yeni bir dünyanın, kendisini heyecanlandıran bir erkekler dünyasının havasını solumaya başladığını fark etmişti.

> İlk kez bir geminin içini görüyordum. Elbiseler... küf kokuyordu. Ama ne çıkardı bundan? Erkekler bunları denizde giymiyorlar mıydı? Kadife astarlı deri ceketler, kalın mavi kumaştan yapılma paltolar, geniş kenarlı şapkalar, uzun çizmeler, yağmurluklar. Her tarafta, alandan kazanılmaya çalışıldığının göstergeleri vardı: Dar ranzalar, salıncaklı masalar, inanılmaz dolaplar. Pusula, yalpa çemberi içindeki deniz lambaları, dikkatlice kıvrılıp saklanmış haritalar, alfabetik olarak sıralanmış işaret flamaları ve bir takvimi tutması için doğramaya sıkıştırılmış gemici pergeli. Nihayet yaşadığımı hissetmiştim.

Hayli palazlanmış iki genç —Scotty on altı, zıpkıncı on dokuz yaşındaydı— oturup içmeye başladılar ve London'ı da buyur ettiler. İki oğlan çene çalıp şarkı söyleyerek, sonunda sızıp kaldılar; London artık onlarla eşit, hatta onlar kendinden geçmişken ayakta kalabildiği için, daha bile üstteydi. Bu hususu vurgulamak amacıyla, kolayca boş bir ranza bulup yatabilecekken, kayığını çözdü, sert bir rüzgârın müthiş çalkantısı ile ters yöndeki güçlü gelgitin ortasında, Oakland'a doğru yelken açtı. Gelgit sebebiyle sular, iskelenin bir kilometre açığına kadar çekilmişti; kayığı balçığın üzerinde çekmek üzere aşağı atladığında, yüz üstü çamura düşünce, hâlâ sarhoş olduğunun ayırdına varabildi. Bir çakma kazığın üzerindeki midye kollarını kesince, sancılı bir zehirlenme yaşadı; fakat *Idler*'da geçirdiği o gece, Jack London'ın denizle olan bağını iyice perçinlemişti.

Kabul görmeye çabalayan yeniyetme denizci, London'ın içinde barındırdığı kimliklerden sadece biriydi; lakin gözlerden saklamak zorunluluğu hissettiği okuyucu ve hayalci için de bir şeyler yapması gerekliydi. London, Heinold'un barındaki odun sobasının yarenliği ve sıcaklığında, gaz lambasının ışığından faydalanarak, pencere kenarındaki masaya koyduğu muazzam sözlüğe gömülüyordu. London arasıra işte bu masada, kendi açık, öğrenmeye meraklı tabiatına dönüş yapabiliyordu. Heinold'un anlattığına göre, London yeni kelimeler öğrenmek istediğinde, "Tezgâh başında içen, sigara tüttüren, şakalaşan adamlara dönüp bakmazdı bile; başını o kitaba doğru eğer, içindeki her şeyi öğrenmek zorundaymışçasına okurdu." Kız gibi olmakla suçlanmaya her an hazırlıklı duran London, bazen erkeksiliğini kanıtlamak zorunda kalırdı. "Bir kadından daha nazikti," diyor Heinold, "fakat alt edilmesi kolay değildi; adam ne kadar iri olursa olsun. Sık sık kavga etmezdi, fakat çenesini sıkar, gözlerinden ateş çıkarak öyle bir bakardı ki, başka bir şey yapmasına gerek kalmazdı. Anlarsınız ya, asla blöf yapmazdı."[1]

Heinold'un on beş yaşındaki London'la ilgili zekice değerlendirmeleri, yazarın artık yaşamında kritik bir uyumsuzluk hissetmekte olduğunu göstermektedir. Ina Coolbrith ve onun kütüphanesindeki kitaplar, kafasını tarih, macera, büyük eylemler ve yaşamın olanaklarıyla doldurmaktaydı. Bunun karşısında yaşadığı gerçeklik vardı; günde en az on saat boyunca saati on sentten kavanozlara turşu doldurmak, dengesiz

annesine kaptırmadan 5 doları bile kendine ayıramamak. Böyle bir varoluş, yaşamının bağlantı noktalarında patlayıp gelişen bir gençliğe hiç de cazip gelmiyordu. London'ın sonradan itiraf ettiğine göre, artık canı şeker yemek isterken bira içiyordu; ikinci kişiliği olan küfürbaz, içkici, dövüşken rıhtım serserisi, söz konusu döngüyü kırmak üzere ortaya çıkmıştı.

Oakland, San Francisco'ya hizmet etmek üzere var edilmişti. Horace Carpentier 1852'de bu kasabayı kurduğunda, amacı körfezin doğu kıyısından, şehrin beş buçuk kilometre açığından San Francisco'ya feribot kaldırmak, böylece insanları, güney kıyısı boyunca 130 kilometrelik bir seyahat yaptıktan sonra kuzey yönünde dağlık yarımadayı aşarak Golden Gate yerleşimine varma zorunluluğundan kurtarmaktı. Sacramento eyalet başkenti olup gidiş-geliş trafiği hızlandığı zaman, Carpentier'ın ne kadar doğru düşünmüş olduğu ortaya çıkmıştı; Oakland yeni kıta aşan demiryolunun uç noktası haline geldiğinde, trafik yine hızlandı. Carpentier muazzam coğrafi öneme sahip bir konum seçmişti fakat Oakland sadece son istasyondu; San Francisco hâlâ, Nob Hill'i ve parlak, görkemli yelkenlilerle dolu rıhtımlarıyla, asıl cazip güzergâhtı. Oakland'ın eski püskü rıhtımı, o kadar romantik olmayan gemilere hizmet veriyordu: Feribotlar, kanla yıkanmış balina avı gemileri ve fok avı ıskunaları, küçük ve yorgun balıkçı yelkenlileri. John London'ın, Flora, Jack ve kızkardeşlerini alıp tekrar San Francisco'dan Oakland'a yerleşmesi, adeta suyun kendi seviyesini bulması gibiydi.

San Francisco ilk kez 1849 sonrası, Sacramento yakınlarındaki altın madenlerine geçiş noktası olarak ön plana çıkmış, ama birkaç yıl içinde körfez, Sierra Nevada'daki madenci kamplarından gelen kirlilik yüzünden perişan hale gelmişti. Körfezdeki tüm balıklar ve kabuklu deniz hayvanları ölüp gitmiş, yerlerine dışarıdan başka tür canlılar getirilmesi gerekmişti. 1890'da altın tükendiği vakit, gelgitlerle oluşan yeni deniz dibi düzlükleri, bilhassa Oakland'daki işçi sınıfı mensupları için, önemli bir kabuklu hayvan ve balık avı kaynağı olmuştu yine.

Yatırımcıların isteği üzerine, Güney Pasifik Demiryolu şirketi, öncekileri bir kamu kaynağı gözüyle bakılan geniş körfez arazilerini kiralamaya başladı. Böylece istiridye çiftliği sahipleri, lezzet bakımından yerel Pasifik türlerinden üstün olan Atlantik istiridyelerini buraya getirip yetiştire-

bilmeye başladılar. Doğudan yeni kıta aşan demiryoluyla Kaliforniya'ya gelen ilk trenlerin bazılarında, kabuk parçacıklarına tutturulmuş halde, yeni yerlerine nakledilmeye hazır varil varil küçük istiridyeler vardı. Geniş sığlıkların dibi taranıp yapay resiflere dönüştürülmüş ve buralarda yetiştirilen Atlantik istiridyeleri, şık lokantalarda yüksek fiyatla sunulmaya başlanmıştı.

Bir tekelin elindeki Atlantik istiridyesi yatakları koruma altındaydı ve birleşik lobinin etkisi altındaki yasama meclisi, bu istiridyelerden çalmayı ağır suç kapsamına almıştı. Oakland'da, her zamanki yiyecek temin alanlarını kaybeden işçi sınıfı mensuplarının birçoğu, bu durumu bir hakaret, hatta kışkırtma olarak kabul ediyorlardı; öyle ki yerel polis bazen, Oaklandlı balıkçıların istiridye yataklarını yağmalayarak hızlı yoldan ek gelir sağlamalarına göz yumuyordu. Böyle "istiridye korsanları"na bir tür yerel halk kahramanı gözüyle bakılırdı. Kaliforniya Balıkçılık Komisyonu'nun 1883'te yasama gücünü yerel otoritelerin elinden alarak, kendi icra servisini kurmasının sebeplerinden biri de muhtemelen buydu.[2]

Jack London, göze alması gereken tehlikeye ve kazanacağı paraya bakıp, istiridye korsanı olmaya karar verdi. *Razzle Dazzle* isimli küçük bir yelkenlinin satılık olduğunu öğrenmişti. Yelkenli, Heinold Barı'nın müdavimlerinden, "Fransız Frank" lakaplı birine aitti; Fransa'dan gelme, neşeli, elli yaşlarında bir adamdı bu ve karanlık işler çeviren rıhtım ahalisinin lideri olarak bilinirdi. London için, yelkenlinin 300 dolarlık fiyatının 3 milyon dolardan farkı yoktu fakat bu parayı çekinmeden ödünç alabileceği bir kişi bulunuyordu. Böylece Jennie Dadı'yı ziyarete gitti.

Prentiss ailesi, Alameda'da yaşamakta ve zenginleşmekteydi; çeşitli ırkların bir arada bulunduğu bu toplulukta, koyu renkli aileler ekonomik eşitliğe ulaşabiliyor, hatta şansı yaver gitmemiş beyaz ailelerden daha iyi koşullarda yaşayabiliyorlardı. Virginia, kocasının giderek sağlığının bozulmasına ve marangoz olarak eskisi kadar iş alamamasına rağmen, hemşirelik yapmaya devam ediyordu ve epey para biriktirmişti. Ailelerin yakınlığı sürmüştü; Frank Atherton'la arkadaşlığı bir yana, Jack bir türlü Cole Okulu'ndakilerle uyuşamamış, Will Prentiss ve siyahi arkadaşlarıyla da, o dönemin ırkçı imalarından habersizce, en az okuldaki kadar çok vakit geçirmişti. (İtişerek oynadıkları bir gün Jack, yanlışlıkla

Will'in suratına vurunca, "burnunu bir *nigger*'ınki* gibi dümdüz ettiği" için kusura bakmamasını söylemişti; ettiği lafın aşağılama içerdiğinin farkında bile değildi.)

Virginia Prentiss ısrarla, beyaz çocuğunu yasadışı işlerden vazgeçirmeye çalıştı fakat Jack'in savlarına yanıt vermek mümkün değildi: Öteki istiridye korsanları kadar sert bir adamdı artık ve tekne yönetmekte onlardan da iyiydi. Yakalansa bile ne çıkardı? Hapse girmek, böyle yaşamaktan iyiydi; mahkûmlar daha kısa saatler boyunca, daha iyi koşullarda çalışmaktaydı nasıl olsa. Sonunda Virginia onun eline, 20 dolarlık on beş altın saydı. Heinold yıllar sonra o günü anarak, "Anlaşmayı burada yaptılar," demişti, "Jack, parayı Fransız Frank'e verdi; herkes içki içerek kutladı bunu."[3]

Jack *Razzle Dazzle*'ın mülkiyetini alırken, mürettebatını da alıkoydu: "Örümcek" Healey diye bilinen yirmi yaşında, uzun favorili bir "rıhtım faresi" ve Healey'nin yeğeni olan, London'ın "Mamie" diye andığı fakat ismini saklı tuttuğu bir kız. Biyografi yazarları, London'ın istiridye korsanı olarak geçirdiği aylara yer verirken, genellikle onun sonradan kaleme aldığı maceralarına dayanmışlardır; yazarın, hikâyelerinin dramatik potansiyelini artırmak için başvurduğu sanatkârane yöntemler sebebiyle, bu pek güvenli bir tutum değildir. Kendi anlatısına göre, London'ın fabrikada bir Yük Hayvanı olarak çalışmayı bırakıp soğuk tuzlu su zerrelerini yüzünde hissederek *Razzle Dazzle*'ı yüzdürmeye başlaması, bir gün içinde gerçekleşmişti; yani fabrikadan sırra kadem basıp, yelkenlisinin dümenine geçivermişti ki, bu anlatı doğru mudur, değil midir bilinmez. Yine okuduğumuza göre, London, Healey, Mamie, onun kızkardeşi ve başkaları, satın alma işlemini o gece teknede kutlamışlar, bir damacana şarap elden ele geçmişti. Bu eğlenti sırasında Mamie'nin London'ı güverteye çıkarıp onunla "seviştiği" söyleniyor. London ile Mamie'nin sonradan sevgili oldukları doğruysa da, bahsedilen hadisenin gerçekliği kuşkuludur.[4]

London'ın farkında olmadığı şey, Fransız Frank'in Mamie'ye vurgun olduğu, hatta ona evlenme teklifinde bulunduğu, kendisi yerine on beş yaşında bir oğlanın tercih edilmesinden dolayı fena halde kıskançlık duyduğu idi. Daha da beteri, meyhanelerde Fransız Frank'le öylesine

* "Zenci" anlamına gelen ve en ağır hakaretlerden biri kabul edilen söz-e.n.

dalga geçiliyordu ki (Heinold kırk senenin ardından, bunu hâlâ kıkırdayarak anlatmaktadır), o yüzden adam bir sağanak yağış esnasında, başka bir tekneyle çarpıp *Razzle Dazzle*'ı batırmaya kalkışmıştı. London tehlikenin farkına varmış, dümeni ayağıyla yönlendirirken tüfeğini Fransız Frank'e doğrultarak onu teknesinden uzak tutmuştu.

Sürüp giden bu drama yüzünden, bilhassa da diğer istiridye korsanları tekneye kadın almadıkları için, Mamie artık İstiridye Korsanlarının Kraliçesi olarak anılır olmuştu. Dolayısıyla Jack de İstiridye Korsanlarının Prensi haline geldi; bu lakabı hem kısa süre içinde kazandığı başarıya, hem de gözüpekliğinin herkesçe kabul görmesine borçluydu. Mamie, London'ın daha önce tanımadığı tipte bir kadındı: Kendisini yansılayan, erkeksi bir serüven çeşnisi. "Cesaretine hayran olmamak mümkün değildi," diyor, "ne Tanrı'dan, ne insandan, ne de şeytandan çekinen, her daim iyi bir ahbaptı." Yine de Mamie ilişkilerinin sınırını biliyor, bu durumu kabullenip asla maddi yahut manevi olarak daha fazlasını talep etmiyor, London'ın başka adamlarla bir arada bulunmayı tercih ettiği anlarda, ona hiç karışmıyordu. London'ın bir kadında bu niteliksel bileşimi tekrar bulması için, çok seneler geçmesi gerekecek ve nihayet bulduğu vakit, o kadınla evlenecekti.[5]

Her gün istiridye korsanlığı etmek, zorlu ve tehlikeli bir kedi-fare oyunundan farksızdı. Körfez boyunca istiridye yatakları yer almaktaydı. Terk edilmiş yataklardan istiridye almak yasaldı ve hırsızlığa şahit olan biri yoksa bir istiridye yükünün hangi yataktan geldiğini kanıtlamak mümkün değildi. İyi korunan yataklarda, çakma kazıklar üzerindeki platformlarda gece-gündüz nöbet tutan silahlı muhafızlar vardı. Korsanlıkta başarılı olmak için, denizin derinliğini ve teknenin su altında kalan mesafesini çok iyi bilerek mahirce davranmak, böylece başka teknelerin takip edemeyeceği sularda seyredebilmek gerekiyordu. Ayrıca Ay'ın hangi evrede olduğuna dikkat etmek, gecenin karanlığında kaybolabilmek, küçük vuruş ve çarpmaları inanılmaz bir belirgin biçimde ileten durgun suların üzerinde, mutlak bir sessizlikle yol alabilmek lüzumu vardı.

Suların çekildiği aysız gecelerde, hırsızlar teknelerinden inip ıslak çamurlu düzlüklere yayılırlardı; tümünün gayesi, sabahleyin Oakland Rıhtımı'na iri taze istiridyelerle varan ilk kişi olmak ve suçlarına iştirak

etmeyi hiç umursamayan alıcılara, en yüksek fiyattan satış yapmaktı. Gecede yirmi beş dolar kazandıkları oluyor, London paranın üçte ikisini kendine alıp kalan üçte birlik payı Örümcek'e veriyordu.

Daha sonra kızına gülerek anlattığı gibi, halinden memnundu; zira sistemi kendi lehine çevirmiş, adam çalıştıran işveren konumuna geçmişti; yine de, aldığı rizikonun karşılığı olarak Örümcek'e verdiği üçte birlik pay, sıradan bir işçinin ortalama saat ücreti olan on sentten çok daha cömertçeydi.[6] London, neredeyse ölümüne susamışçasma cüretkâr davranmasıyla, tüm istiridye korsanlarının hürmetini kazanmıştı. London bu hürmetten, erkeklerin arasına karışmak için yararlanıp, Heinold barındaki herkese içki ısmarlıyor, nadiren dövüşmekle birlikte kazanmayı biliyor, bu arada –sonraki kariyeri için faydası olacak şekilde– anlattığı hikâyeleri çevresindekilere can kulağıyla dinletme sanatını geliştiriyordu.

***

London *Razzle Dazzle*'dayken, macera ve kovalamaca kadar, Örümcek ile Mamie'nin karada olacağını bildiği gecelerin de tadını çıkarıyordu. Böyle fırsatların öncesinde, kitaplarını değiştirmek üzere Oakland Halk Kütüphanesi'ne koşuyor, artık varlıklı bir genç adam olduğu için de, kendine yirmi beş sentlik şeker alıyordu. Gece geç saatlere kadar, kimsenin onu görmeyeceği kamarasına kapanıyor, Melville'e, Kipling'e, Flaubert'e ve sert, top güllesi gibi şekerlemelere kapılıp gidiyordu; "tükenmez bir lezzete sahip topaklar" diye bahsettiği şekerlemelerin tekini, bir saat boyunca emebilme yeteneğiyle gurur duyardı. Kendini cennette gibi hissederdi fakat sabah olduğunda, yeniden İstiridye Korsanlarının Prensi kimliğine bürünmesi gerektiğini bilirdi. "Sürekli olarak, erkeklerin arasına karışmak için uğraşıyordum," diye yazmıştı, "canım her daim, gizlice ve utanç verici biçimde, şekerleme çekiyordu. Ama birine bunu belli edeceğime, ölmeyi tercih ederdim."[7]

Güney Pasifik Şirketi'nin kiraladığı resiflerden istiridye çalarak, iyi para kazandı; sonradan hesap ettiğine göre, *Razzle Dazzle*'la bir haftada elde ettiği para için, turşu fabrikasında bir sene çalışması gerekirdi. Jennie Dadı'nın 300 dolarını geri ödediği gibi, ailesine de, Flora'nın saatte on sent kazanan bir oğlandan istemeye cesaret edemeyeceği kadar büyük yardımlarda bulundu. Bu kendisi için, ruhsal olarak da büyük

bir deneyimdi. Mark Twain'in "Yaldızlı Çağ" dediği toplumsal ve ekonomik hiyerarşinin en altından gelmenin sıkıntılarını çekmiş biri olarak, hayatında ilk kez, sistemi biraz olsun kendi yararına kullanmayı başarmıştı.

Ama şansını zorlamakta olduğunun da farkındaydı. Şimdiye kadar yakalanmamayı başardığına şükretmeliydi, fakat başka bir endişesi daha vardı: Rekabet kızışıyordu ve hırsızlar arasında şeref diye bir şeyin bulunmadığını söylemeye gerek yoktu. İstiridye yatakları her ne kadar zengin olsa da, sınırlı bir kaynaktı ve bir gece rakiplerinden biri, *Razzle Dazzle*'ı ateşe verdi. Kundakçılar, London'ın arkadaşı olan "Genç Pençe" Nelson'ın teknesi *Reindeer*'ı da yakmışlardı. London öteden beri, Nelson'ın babası "Yaşlı Pençe"ye uzaktan uzağa hayranlık duyardı; bu iriyarı İskandinavyalıya, kavgaları rakibinin suratından bir parça et koparak çabukça bitirdiği için bu lakap uygun görülmüştü. London sosyal konumunu yükseltmek amacıyla Yaşlı Pençe'ye bir içki ısmarlamak istemiş ve teklifi kabul gördüğü vakit, müthiş heyecanlanmıştı; üstüne bir de, Genç Pençe'nin dostluğunu kazanmıştı.[8] Oğul Nelson okuma yazma bilmezdi; lakin muhtemelen rıhtım bölgesindeki en güçlü adamdı; London'ın gözünde o bir Viking, gözüpekliğiyle kendisi dahil herkesi gölgede bırakan biriydi.

Nelson'ın *Reindeer*'ı, London'ın *Razzle Dazzle*'ından daha az hasar görmüştü; ikisi ortak olup Heinold'dan ödünç aldıkları parayla *Reindeer*'ı donattılar. Nelson'la birlikte birkaç ay daha başarıyla istiridye korsanlığı yaptılar; London'ın yaşamaktan hiç pişmanlık duymadığını her zaman söylediği aylardı bunlar; tek sorun hiç müzik kulağı olmayan Nelson'ın, bağıra bağıra söylediği edepsiz denizci şarkılarıyla London'ın kafasını şişirmesiydi. Bununla birlikte, London nasıl bir kumar oynadıklarını giderek daha iyi anlıyor, sonunda ya öleceği ya da hapse gireceği düşüncesi, aklına takılıp duruyordu. Nihayet Nelson'a bu işi bırakmak istediğini söyledi ve ikisi, dostça ayrıldılar.

London, ikileminden Johnny Heinold'a bahsetti; Heinold, onun tüm tavırlarının bir rol olduğunu, kendini çevreye kabul ettirme çabasından kaynaklandığını, bu çocuğun herkese içki ısmarlamaktan ve kaba saba adamlarla ahbaplık etmeye uğraşıp durmaktan öte becerileri bulunduğunu anlayan az sayıdaki insandan biriydi. İstiridye Korsanlarının Prensi olarak selamlanmışlığı, bir gecede arkadaşlarına 180 dolarlık içki

ısmarlamışlığı olan bu delikanlının, tekrar saati on sentten çalışmaya başlaması düşünülemezdi. *Idler*'da geçirdiği o gecenin etkisinden ve cazibesinden hâlâ kurtulabilmiş değildi.

Bir ara, tam olarak ne zaman bilinmez, Heinold'a denize açılmak istediğini söyledi; San Francisco Körfezi'ni ardında bırakarak, muhteşem Golden Gate Boğazı'ndan geçecek, koca Pasifik Okyanusu'na çıkacaktı. Heinold, Balık Devriyesi'ne katılmasını önererek, onu fikrinden caydırdı. Öneri makul görünüyordu. İstiridye korsanlığı yaparken, yasadan kaçmanın sanatkârane yöntemlerinde ustalaşmıştı; şimdi niçin bu bilgisiyle, yasanın emrinde çalışmasındı? Oakland'ın kuzeyinde, San Pablo ile Suisun koyları arasındaki Benicia kasabasında, kısaca Kaliforniya Balık Devriyesi olarak bilinen, Kaliforniya Balıkçılık Komisyonu Devriyeler ve Yasa İnfaz Dairesi'ne bağlı iki büro bulunuyordu. Bir keresinde London ile Genç Pençe *Reindeer*'a binerek *Benicia'ya* gidip, topladıkları istiridyeleri satmışlardı ki, Balık Devriyesi'nin burnunun dibinde bunu yapmak hayli arsızca bir şeydi; istasyonun şefi Charley LeGrant, onlara iş teklifinde bulundu. London ve kısa süreliğine Nelson, yardımcı devriye olarak, avlak bekçileriyle eşit konumda işe başladılar. Maaş almayacaklardı fakat tutukladıkları suçlulara kesilen cezanın yarısı onlara kalacaktı.

Bu yeni çevre, meraklı genç denizcinin ilgisini çekmiyor değildi. Benicia, dünyanın en büyük feribotu olan *Solano*'ya sahip olmakla övünürdü; geminin ana güvertesinde, lokomotif ve vagonları körfez boyunca taşımak için raylar döşeliydi. London, Benicia'ya ulaşmak için Vallaje'den ve Mare Adası'ndaki geniş tersaneden geçmekteydi ki, Mare aslında bir ada olmayıp, Napa Nehri'ni San Pablo koyunun doğu kıyısından ayıran ince uzun bir yarımadaydı. Tersanedeki içeriye girintili kuru tamir havuzu, bir mimarlık ve mühendislik şaheseriydi; hemen yakınında, tavan ve çatı pencereleri bulunan padavralı bir çatı altında, kimliği zalimce gözden saklanmış ve lombarlarının yerine pencereler yerleştirilmiş olarak, Amerikan tarihinin en önemli gemilerinden biri duruyordu. 1812 Savaşı* sırasında türünün ilk örneği olarak, İngiliz filosunun en üstün gemileriyle boy ölçüşmek üzere imal edilen bu doksan toplu dev, Berberi

* İngiliz İmparatorluğu ile ABD arasında çıkan ve ABD'nin galibiyetiyle biten savaş. ABD'nin orta ve kuzey eyaletleriyle Atlantik ve Pasifik'te süren savaş sonucunda ABD'liler ile İngilizler arasında barışçı ilişkiler dönemi başladı-e.n.

korsanlarını sindirmiş ve Meksika Savaşı'nda yer almıştı. Bir nesilden fazladır, asker kayıt gemisi, yüzen bir büro olarak kullanılıyordu ve onun artık son durağına varmış *Independence* olduğunu ifşa eden tek şey, bir zamanlar uçlarında babafingo yelkenleri dalgalanan, şimdiyse üzerine kondurulmuş kabarık çatıda uç veren, üç adet kısaltılmış direğiydi.

Benicia'nın da renkli bir tarihi vardı; Anglo-Amerikanlar tarafından Kaliforniya'da kurulmuş ilk kent olup eyalet hükümetinin Sacramento'ya taşınmasından önce, bir yıllığına eyalet başkenti olarak hizmet vermişti. Pasifik Buharlı Posta Gemileri Şirketi'nin yakıt ikmal ve tamir tersanesi, eyaletin ilk büyük sanayi tesisiydi fakat London'ın kendi dünyası, rıhtımın daha insani ve pejmürde kısmını, birçoğu kendi teknelerinde yaşayan balıkçıları ve devriyeleri merkez alıyordu.

Genç Pençe'nin, devlet tarafından kiralanmış *Reindeer*'ında yaşayıp yelken açan London, zekâsını şimdi kanundan yana kullanmaktaydı. Körfezin aşağı kısmındaki istiridye korsanları yetki alanındaydı, oysa Kaliforniya'nın eski koruma kanununun başlıca hedefi, yasaklanmış ağlar kullanan Çinli karides avcılarıydı. Ne London ne de kanun, küçük Çin yelkenlilerinin körfezi karides avlamak için taramasına karşı çıkmıyordu. Ama London'ın *Balık Devriyesi Hikâyeleri*'nde (*Tales of the Fish Patrol*) yazdığı gibi, "Aslında bu kötü bir şey olmayabilirdi; eğer ağların gözleri en küçük balıkların, boyu yarım santimetreyi bulmayan, yumurtadan yeni çıkmış yavruların bile geçemeyeceği kadar küçük olmasaydı. Karides avcılarının köylerinin bulunduğu güzelim Points Pedro ve Pablo sahilleri, çürüyen onca balığın pis kokusu yüzünden, korkunç haldeydi."[9] Demiryolu yapımında çalıştırılmak üzere binlercesi Amerika'ya getirildikten sonra, bu duruma içerleyip ticarete giren Çinli göçmenler, Anglo Amerikanlara büyük ölçüde kapalı ve av hayvanlarının korunması gibi Batılı kavramlara pek aldırış etmeyen bir topluluk oluşturmuşlardı. Karides avcılığıyla ilgili düzenlemeler karşısında, sessiz bir öfke ve inatla direniyorlardı.

London'ın kanun adamlığı etkinliklerine dair bilinenlerin çoğu, yaşı küçük okuyuculara yönelik hikâyeler formundaki, heyecanlı kahramanlıklarla süslenmiş bir hatırat olan *Balık Devriyesi Hikâyeleri*'ne dayalıdır. Bu yedi hikâye, kitap olarak basılmadan önce, 1905'ten itibaren, London ününün doruğundayken, *Deniz Kurdu* ile *Beyaz Diş*'in arasındaki zaman aralığında ayrı ayrı yayımlanmıştı. Kitabın aksiyon-

lu bölümleri büyük ölçüde melodramatik ve Avrupa-merkezci olmakla birlikte, London'ın hikâyeleri bölge insanlarının diyalektini ve körfezin 1892'deki şartlarını gayet doğru şekilde yansıtmaktadır.

Bu hatıratın inanması biraz daha zor kısımlarından birinde, London ile Charley LeGrant, kendilerini de hırsız gibi göstererek, istiridye korsanlarının arasına sızarlar. Gecenin karanlığında sular gelgitle çekilmişken gerçekleşen bir yağma esnasında, çamurlu düzlüğe inen korsanların gemisini yedeğe alarak çekip götürürler; sular tekrar yükselirken, korsanlar tutuklanmaya direnmedikleri gibi, minnet bile duymuşlardır. Bu hikâyenin inanılır tarafı yoktur, zira bir yıldan daha az zaman önce herkese bağırarak içkiler ısmarlayan London'ın, Balık Devriyesi'nden taraf oluşunun haberi, mutlaka kulaktan kulağa yayılmıştı. Zaten London, hikâyenin yayıncısına yazdığı bir mektupta, bu vakanın aslında kurgusundan farklı olduğunu açıklamıştı: Böyle bir yağma gerçekten yaşanmış ama sular gelgitle yükseldiği sırada çamurun üzerinde mahsur kalanlar, şirketin bekçileri olmuştu; "yağma başarılı olmuş ve . . . tek bir korsan bile yakalanamamıştı."

London'ın kendi hayatından yola çıkarak kaleme aldığı yazılarında —ki eserleri çoğunlukla böyledir— yaratıcı örgüyü olgusal, bağlamsal olandan ayırmak işin en zor kısmıdır; çünkü hikâyenin sıkı dokusunu yaratan, tam da budur.[10] İlginçtir ki, *Balık Devriyesi Hikâyeleri*'nde London'ın yakından aşina olduğu istiridye korsanlığıyla ilgili başka anlatı yoktur. Diğer hikâyeler, Çinlilerin yasadışı karides avcılığının yanı sıra, yasadışı şekilde somon yakalayan Yunanlı denizcilerin tutuklanışını da anlatır. Hikâyeler boyunca, London'ın anlatısı açık denizde geçer ama belki yazarlık kariyerinin başında olduğu için, belki de genç okuyucular için yazmakta olduğundan, karakterler basitçedir; argo yüklü diyaloglar, karakteri zenginleştirmekten yahut gerçekçi konuşmalar sergilemekten ziyade, olay örgüsünü ilerletmeye ve gayri-Amerikan tiplemeleri pekiştirmeye hizmet etmektedir.

London'ın, tutukladığı kaçak avcılara ödetilen cezalar üzerinden aldığı pay, istiridye korsanlığından kazandığı paraya nazaran çok cüzi olduğundan, anne-babasına yaptığı katkıda azalma oldu. John London ile Flora, Badger Park'taki eğlence amaçlı binalardan sökülen kerestelerle inşa edilmiş küçük, uyduruk bir evciğe taşındılar; ironiktir ki,

Johnny London'ın çocukken Badger Park'ta bovling lobutu dizmişliği vardı. Jack dışarıdan bakınca, Balık Devriyesi'ndeki yeni arkadaşlarıyla sağlam bir bağ kurmuş gibi görünse de, ailesini geçindiremeyecek durumdaki üvey babasına yardım edememesi, kederle içkiye sarılmasına sebebiyet vermiş olmalıdır; yeni arkadaşlarının da istiridye korsanları kadar sıkı içiciler olduğunu keşfetmesi fazla sürmemişti.

Yaşamının önemli dönüm noktalarından biri, muazzam miktarda içki içtiği bir gece ortaya çıktı. Rıhtımdan inerek, uyumak üzere kanalın yakınındaki bir tekneye atlamaya çalışırken ayağı kayıp denize düşmüş ve çamurlu akıntıyla sürüklenip gitmişti. London birden, o ana kadar yaşadıklarından ötürü tiksintiye kapıldı; sevgi görmemiş, düşük işlerde çalışmaya zorlanmış, kitaplar sayesinde muhteşem bir yaşam fikri ve buna dair imkânlar görmüş fakat kendi rezil varoluşu uğruna, o yaşamdan vazgeçmişti. Sonunda bu hale gelmişti işte: İçmeyi sevmediği halde körkütük sarhoş gezen bir yeniyetme olmuştu; şiire ve edebiyata olan sevgisini bilseler kendisine kahkahalarla gülecek olan adamların dostluğunu kazanmak için, ödediği bedel buydu. Akıntı onu Carquinez Boğazı'nda sürüklerken, gerçeküstü bir sükûnet çöktü üzerine; sanki işe yaramaz hayatının böyle sona ermesinde şairane bir uygunluk varmış gibi, sahilin ışıkları uzaklarda kaybolup giderken hiç kaygılanmadı ve ağlayarak, sulara gömülüp gitmeyi bekledi.

Soğuk körfezde geçirdiği dört saat onu ayılttı ve ayılmasıyla birlikte, yalnız hayatta kalma değil, büyük maceralar yaşama ve başarı kazanma arzusu da yeniden canlandı. Yaşamı için savaşmak yönündeki bu önüne geçilmez hayvani içgüdüyle birlikte, ölümün kıyısından döndüğü gerçeğinin de ayırdına vardı. Körfezin aşağısındaki akıntılar, ölümcül girdaplara yol açardı; *Independence*'ın dokunaklı koskoca gövdesini görüyordu ve Mare Adası açıklarındaki hırçın yüzey akıntısını bilirdi; dibe çekilmemek için hemen elbiselerinden kurtularak, bitkin düşmüş olmasına rağmen, kanala doğru kulaç atmaya başladı. Yaşamak kararlılığı içinde mücadele eden, suyun ne kadar soğuk olduğunu ve giderek artan çırpıntıda sayısız kereler tuzlu su yuttuğunu hissederek hızla takatten düşen Jack London'ı, şafak sökerken, yakınlardaki Vallejo'ya dönmekte olan bir Yunanlı somon balıkçısı, denizden çekip aldı.

London, Balık Devriyesi'nden ayrıldı ve bu tecrübeyi de maceralı iş geçmişine ekleyerek, San Francisco istiridye sanayisini, körfezi giderek

pisleten lağım suları ve endüstriyel kirlilik içinde boğulup gitmeye terk etti.[11] Şimdi ne yapacağını bilemez halde, Oakland'a döndü; hayatını içki içip kenar mahallelerde bir suçlu gibi sürterek geçirir gibi görünürken, aslında için için, bir sonraki hamlesini tasarlıyordu.

Düzensiz olarak ailesinin pejmürde evine gidip geliyor, onun gelirine ihtiyaç duyan annesini sinirlendirip, gün geçtikçe iş göremez hale gelen ve oğlunun geleceği için endişelenen üvey babasını dertlendiriyordu. Jack London yelkenciliği aşkla sevmekteydi; istiridye korsanlığının ve kanuna yardımcı olmanın en iyi tarafı, su üstünde olmanın verdiği heyecandı. Heinold'a denize açılmayı istediğini söyleyip durmuştu fakat eylem vakti gelince, aksi yönde hareket etti: O ve bir arkadaşı, 10 dolar için, çalınıp sonradan bulunmuş bir tekneyle Oakland'dan, deltanın iç kısmındaki Port Costa'ya gitmeyi kabul ettiler. Teknenin gerçek sahibi ücretlerini ödemeyi reddedince, tekneyi alıp kaçtılar, Sacramento Nehri'nden yukarı doğru yelken açarak takipçilerini atlatmayı başardılar. Sacramento yakınlarında, nehirde çırılçıplak yüzen genç gezgin serserilerle karşılaştılar. Birden bu vurdumduymaz hayat tarzının cazibesine kapılan London, arkadaşını çalıntı tekneyle gönderip kısa süreliğine yollarda serserilik etti.

Diğerleri ona "Denizci Çocuk" diyorlardı ve kısa bir eğlence için onlarla birlikte Sierra Nevada'yı kat etti –deniz kıyısında büyümüş bir genç için, farklı bir ortamdı buralar– ve anlatıldığına göre, bahtsız göçmenlerin ufak paralarını yahut giysilerini yürütmenin esaslarını öğrendi. Bir çeteyle gezmenin heyecanı çok geçmeden sönüp gitti, zira bunun ucunda da istiridye korsanlığıyla aynı manasız son, ya mahpusluk ya da ölüm vardı. London, sonraki serserilik maceralarında işine yarayacak beceriler elde etmişti, fakat şimdilik Oakland Rıhtımı'na, oranın yüceltici değilse de bildik koşullarının rahatlığına dönmekteydi. Batı Oakland'ın Yuhalayanlar Çetesi, Sporcular Çetesi gibi gangsterleriyle düşüp kalktı, fakat onlarla olmaktan da hazzetmeyerek, her seferinde Genç Pençe Nelson'a ve Heinold'un barı civarında toplaşan rıhtım farelerine döndü. Mekânın ismi şimdi, rıhtımın denize açılma noktasında yer aldığı için, Heinold'un İlk ve Son Şans Barı olmuştu; seyyahlar kıyıya çıktıkları vakit ilk içkilerini, ayrılmadan önce da son içkilerini burada içebilirlerdi.

1892 seçim döneminde, Carquinez Boğazı'nda denize düştüğü zamanki kadar ciddi bir uyarı niteliğinde olmak üzere, yine başı alkolle be-

laya girdi. Overland House civarında meteliksiz şekilde sürterken, Kazkafalı Joe denen bir istiridye korsanı gelip Hancock İtfaiyesi'nin önünde meşalelerle yürüyüş yapacak adamlar topladığını söylemişti. Yürüyüşe katılacak herkese, içebildiklerince bedava viski verilecekti. Genç Pençe ve başkalarıyla birlikte, körfezin doğu yakasından birkaç kilometre içeride, Oakland'ın 24 kilometre güneydoğusundaki Hayward'a giden bir trene bindirildiler. Oraya varınca, hep beraber kırmızı gömlekler giyip itfaiyeci kaskları taktılar ve meşaleler yakıp, kendilerine içki tedarik eden yerel politikacılar için yürüyüş yaptılar. Tarifsiz şekilde sarhoş oldular.

Yürüyüşü finanse edenler, bir sürü sarhoş rıhtım faresinin Hayward'ı yakıp yıkması riskini göze alacak değillerdi; hemen tümünü, gerisin geri trene bindirdiler. Başı dönen, kesik kesik soluyan London, şiddetli bir alkol zehirlenmesinin belirtilerini göstermeye başlamıştı ve paniğe kapılarak kaçmaya çalışırken yere yuvarlanıyor, diğer adamlar hep bir ağızdan onun haline gülüyorlardı. Nihayet, Genç Pençe tarafından trene taşındı. Oturduğu yerde nefesi tıkanan London, pencereyi boş yere tırmalayıp açmaya çalıştıktan sonra —pencere açılmayacak şekilde sabitlenmişti— birinin meşalesini alıp camı kırdı ve ümitsizce temiz hava solumaya çalıştı. Genç Pençe, London'ın kendini trenden atmaya çalıştığını sanarak, ona engel olmaya çalıştı fakat London, sarhoş halinin elverdiğince şiddetle direndi. Vagonda kavga başladı ve London, aldığı darbeyle yere yığılıp kaldı.

Eğer London, alkolle olan mücadelesini kişilerin adlarını değiştirerek anlattığı 1913 tarihli romanı *John Barleycorn*'da, hakikatleri süslemeden yansıttıysa —ki biyografi yazarları ittifakla, bu vaka özelinde durumun öyle olduğunu düşünüyorlar— söz konusu olay onu çok sarsmıştı. "Sık sık düşünüyorum da, ölüme hiç bu kadar yaklaşmamıştım," diye yazmıştı. "Istırap içinde ateş alev yanıyor, boğulacak gibi oluyordum; hava almaya ihtiyacım vardı, hava istiyordum, delicesine." Ardından, on yedi saat sonra tekrar uyanıncaya dek, her şey kararmıştı. Ayık bir kafayla durup düşündü ve bunun böyle devam edemeyeceği sonucuna vardı.

3. Bölüm

Fok Avcısı

Kaliforniya Balık Devriyesi'nde geçirdiği kısa zaman, Jack London'ın, ufukta kendisini daha büyük maceraların beklediğine kanaat getirmesine sebep olmuştu. On yedinci doğum gününden hemen önce, Johnny Heinold'a denize açılmak istediğini söyledi; planlarına Herman Melville ve Richard Henry Dana* tarzı bir romantizm çeşnisi katarak, "yelken altında" tayfalık etmek terimini kullanıyordu.

Heinold onu okula dönmeye ikna etmeye çalıştı fakat savunularının boşa gittiğini görünce, yakında bir yere yanaşmış filoyla ilgili imkânlardan bahsetmeye başladı. "O sırada *Sophia Sutherland* limandaydı; Japonya'ya ve Bering Denizi'ne gidip, balina ve fok avlamak üzere hazırlanıyordu. Kaptanı gayet iyi tanıyordum. Nova Scotia'lı irikıyım, sert yüzlü bir "mavi burunlu" idi**... Sanırım İrlandalı-İskoç kökeni vardı." Kaptanın soyadı da Sutherland'di; muhtemelen gemi, karısının ya da kızının ismini taşıyordu.[1] Seksen yaşlarındaki bu adam aynı zamanda geminin sahibiydi fakat seferle ilgili günlük işleri, oğlu yürütmekteydi.

Heinold, London'ı Sutherland'a tavsiye etti fakat genç adamın on yedi yaşına daha yeni bastığı anlaşılınca, isteği reddedildi. Heinold bir saat boyunca kaptanın başının etini yiyip, London'ın yelkenlisini nasıl ustaca kullandığını, onun barın çevresinde dolanan diğer gençlerden farklı bir kumaşı olduğunu anlattı ve daha kötü bir kaptanla denize açıldığı takdirde işlerin iyi gitmeyebileceğini ima etti. Heinold kısa hatı-

---

* Gemilerde iki yıl tayfalık yaptıktan sonra *Two Years Before The Mast* (Yelken Altında İki Yıl) adlı ünlü ve etkili kitabın yazarı, Melville'in çağdaşı yazar-e.n.

** Nova Scotia, Kanada'nın Atlantik kıyısındaki bir eyalettir. Burada yaşayanlara "mavi burunlu – *blue noser*" demek âdet olmuştu–ç.n.

ratında belirtmese de, yüksek ihtimalle London'ın İstiridye Korsanlarının Prensi olarak ün kazanıp sonradan kanun adamı olmayı seçtiğinden bahsetmiştir. Olgunluğu ve kararlılığıyla Sutherland'i etkileyen London da, Heinold'un başlattığı işi sonuçlandırmış oldu.[2]

Jack London 20 Ocak 1893'te, on yedinci doğum gününden sadece bir hafta sonra, anne-babasının yanından ayrıldı. İçini acıtan tek şey, sevgi duyduğu ve kötüye giden sağlığı dolayısıyla belki tekrar göremeyeceği cefakâr üvey babasının gözlerindeki özlemdi. London, *Sophia Sutherland*'e tayfa olmuştu; gabya yelkenini fora edip Japonya açıklarındaki Bonin Adaları'na doğru yola çıkan bu üç direkli ıskuna, Bering Denizi'ne geçip fok avlayacaktı. Bu hafifçe çökük sırtlı, düşük deplasmanlı* (boyutuna dair birbiriyle çelişen rakamların ortalaması, yüz tondur) gemi, eğimli burnunu geçmişte kimbilir hangi pis işlere sokmuştu. En azından üç farklı isimle denize çıkmış, kaçakçılıkta ve hatta "*blackbirding*"de, yani [güney denizi adalarındaki yerlileri] hindistancevizi alanlarında köle olarak çalıştırılmak üzere kaçırmakta kullanılmıştı.[3]

Üç gün sonra *Sophia Sutherland* Golden Gate'den geçip, Pasifik'e açıldı. Boğazın geride kalışını izleyen erken olgunlaşmış genç, yeni bir hayata başlamakta olduğunun tam anlamıyla bilincindeydi.

Vaktinden önce yetişkinlik vasıfları göstermeye başlamış birçok oğlan gibi London da basit bir çocuktu. Şimdi on yedisindeydi ve çirkin ördek yavrusuyken dikkat çekici güzellikte bir gence dönüşmüştü: Açık kahverengi kıvırcık saçlar, uzun kirpikli iri mavi gözler ve narin yüz hatları; buna karşılık sürekli çalışmakla bilenmiş bir fiziki yapı ve eşine az rastlanır bir bünye.

Razzle Dazzle ve *Reindeer* yelkenlilerini idare etme tecrübesine güvenen London, çok daha büyük bir fok avı gemisine usta gemici olarak kaydolmuştu; bu rütbe normal olarak üç yıllık tecrübeyi ve on dokuz yaşında olmayı gerektirirdi. Bu haddini bilmezliğin, kıdemli ve hata affetmeyen yaşça büyük denizcilerle sorun yaşamasına sebep olacağı belliydi; bu sevimli çocuğa hayatı zindan etmek için her mazereti, kaçındığı her görevi, kötü atılmış her düğümü başına kakacaklardı. Ancak London denizdeki ilk gününden itibaren hiç kimseye kendisinde hata

---

* Deplasman (*Displacement*): Bir tekne ihtiyacı olan malzemeyle dolu iken taşırdığı su miktarı. Teknelerin büyüklüğü genelde su seviyesindeki boyları ile belirtilir. –ç.n.

bulma fırsatı tanımadı; ilk kez gördüğü halatların ve düğümlerin isimlerini hemen öğrendi; her ne zaman emir verilse, şikâyet etmeden koştu; güverte nöbetine erkenden gelip, her şeyi eksiksiz olarak yaptığına emin olmadan ayrılmadı.

Gelgelelim, gençlerin yaşça büyük denizcilere hizmet etmesi âdettendi ve yirmi iki yaşındaki bazı tayfalar, angaryalarını London'a yıkmaya karar vermişlerdi. Zalimlerin önde gideni, Koca Kızıl John denen, iriyarı, kaba saba bir İsveçliydi. London'la münakaşaları, Koca Kızıl John'un "hizmetçi günü"nde, yani bulaşıkları yıkaması ve yemekten sonra baş kasarasını düzene sokması gereken günde gerçekleşti. London ipten bir paspas dokumakla meşgulken, kendisinin bu sıkıcı işleri görmesine içerleyen adam, ondan kendisine meyve şurubu doldurmasını istedi. London tekrar tekrar reddederek, kendi işini kendisinin görmesini söyledi.

Kamaradaki herkes, kavga çıkacağını anlamıştı. Hiddetlenen Koca Kızıl John, tuttuğu tabakları bırakarak ona elinin tersiyle vurmak istedi, fakat London, İsveçlinin iki gözünün ortasına indirdiği bir yumrukla karşılık verdi. Oakland'dayken, Yaşlı Pençe Nelson'ın tekniğini boşu boşuna gözlememişti: Hayati bir hasar bırak; dövüş çabuk bitsin. Güçlü fakat beceriksizce bir yumruktan kaçan London, İsveçlinin sırtına atlayıp gırtlağını sıkmaya başladı. Koca Kızıl John, London'ı sırtından düşürmek için elinden gelen her şeyi yaptı; onu geminin duvarlarına çarptı, kafasını güverteyi destekleyen kirişlere vurdu; öyle ki yerinden çıkan yağ lambası düşüp parçalandı. On yedi yaşındaki genç adam korkunç yaralar alıyordu fakat Koca Kızıl John bunu göremedi; London'ın tek kurtuluşu adamın boğazını kuvvetlice, daha da kuvvetlice sıkmaktı; kanlar içinde kalsa da, pes etmediği takdirde hak edeceği tatlı ödülün bilincindeydi: Saygı. İsveçli güçten düşerken, London tuhaf, neredeyse çocuksu bir tavırla sordu: "Beni rahat bırakacağına söz veriyor musun? Ha, söz veriyor musun?"

London'ın daha sonra bir röportajda söylediğine göre, Koca Kızıl John, "Onaylar gibi bir ses çıkardı ve gırtlağındaki mengene misali kavrayış gevşediği zaman, boğazı kesilmiş bir boğa gibi sendeleyip yalpalayarak dizlerinin üzerine çöktü." Bu zafer anında, baş kasarasındaki diğer on adam ilgiyle London'ın çevresinde toplanarak, hayranlıklarını belli ettiler; London nihayet, erkekler arasında bir erkek olmuştu.[4]

Baş kasarasındaki baskınlık yapısı sadece ayak işleri üzerine kurulu değildi; *Sophia Sutherland*'de Jack, cinselliğin, nasıl toplum âdetlerinden ve tabulardan bağımsızca, tabiatın bir kuvveti olarak ortaya çıktığını gördü. *Sophia Sutherland*'in ön kamarasında yatan on iki adamdan onu, sert denizcilerdi; bunlar Jack'i ve bir diğer tecrübesiz genci gözlerine kestirmişlerdi. London çok seneler sonra Manhattan'da, *Papyrus* adlı önemsiz bir edebiyat dergisinin editörü Michael Monahan ve romanlarından birinin dramatizasyon haklarını verdiği gazeteci Joseph Noel'le yürürken, ürpertici bir açıklıkla, söz konusu duruma dair imalarda bulunmuştu.

London, Victor Herbert'in stüdyosunda viski içip Chopin ve Rahmaninov dinledikleri bir akşamın ardından, Monahan ile Noel'i bir bardan diğerine gezdirmişti. Beşinci Cadde ile Broadway'in köşesinde dolanan bir grup rujlu eşcinselin yanından geçtikleri sırada Monahan, Rimbaud'nun sapkınlığına hayıflanmıştı; söylediğine göre Rimbaud, Fransa- Prusya savaşı sırasında, askerler tarafından yoldan çıkarılmıştı.

London bilhassa, askerlerin mi Rimbaud'yu hemcinsleriyle birlikte olmaya ayarttığını sormuş, Monahon bunu onaylayınca, London şöyle demişti: "Denizciler de öyledir. Hücreye kapatılmış mahkûmlar da. Erkekleri bir araya getirip, kadın yüzü göstermezseniz, saklı duran cinsi sapkınlıkları yüzeye çıkar. Doğal sebeplere dayalı, gayet doğal bir durumdur bu." Fok avı ıskunasında ya da sonraki yıllarda Buffalo'daki hapishanede yahut Alaska'da karlar içinde arkadaşlarıyla mahsur kalmışken böyle ilişkilere girip girmediğini söylememişti, fakat Noel'e bazı eşcinsel eylemleri betimlemekten geri kalmamış, Noel sonradan bu betimlemeyi "kaba, dürüst ve mide bulandırıcı" olarak nitelemişti.

Monahan, başka bir dünyadan gelme gibi duran rimelli adamlara bakarak —Noel bunları, Hindistan'daki hadımlara gönderme yaparak, üçüncü cins olarak isimlendirmiş— "Ben olsam hepsini asardım," demişti. London buna daha itidalli bir yanıt vermişti. Kendini sağlama almak için, "Erkek dediğin, kadınları sevmeli; hem de birçok kadını," demişti. Onun bakış açısına göre —ki bu bakış açısı ona *Vahşetin Çağrısı*'ndaki doğalcı, yargılamayan sesi kazandıracaktı— cinselliğin bir şeklinden mahrum bırakılan erkekler, alternatifine yönelirlerdi.[5] Söz konusu alternatifin *Sophia Sutherland*'in karanlık köşelerinde uygulandığı kesindir ama London'a göre bu, kadınsız bir ortamdaki erkekler ara-

sında bir erkek olmanın gereği miydi, bilmiyoruz; Michael Monahan'a yaptığı dürüst açıklamalar, öyle olabileceğine işaret ediyor ama kadınlarla birlikteyken sergilediği taşkın heteroseksüellik de tam tersini düşündürüyor.

London'ın kendisine verilen her görevi yerine getirmekteki heveskârlığı ve dikkati, usta gemici olarak ortaya çıkma arsızlığını affettirmişti nihayet. Yine usta gemici maaşıyla gemiye alınan bir diğer tayfa, diğer adamların Duvarcı dedikleri kırklı yaşlardaki bir Ortabatılı, daha talihsizdi. Neyi nasıl yapacağına ilişkin en ufak bir fikrinin olmadığı anlaşılmışken, yatağa düşmüş ve maalesef tüberkülozun son safhalarını yaşamaya başlamıştı. Adamın ölümle pençeleşmesi, onun aşağılık biri olduğunu düşünen mürettebatın nefretini hiç mi hiç azaltmadı. Ne kadar çabuk ölürse, o kadar iyiydi. Duvarcı ruhunu teslim ettiğinde, kendi battaniyelerine sarılıp kömürle ağırlaştırıldı.

Cenaze merasiminde Kaptan Sutherland okuduğu yeri kaybedince, kitabı oğlu alıp hızla ve hissizce okumaya devam etti, ardından vücut denize gönderildi. On yedisindeki London, geminin kıçında kaybolan kefeni izleyip, denizin ne kadar ıssız olabileceğini düşündü. Yine de, gemicilerin tüm batıl itikatlarına boş verip, Duvarcı'nın daha kuru ve ışığı okumaya daha elverişli ranzasını sahiplenmekten geri durmadı. Beraberinde getirdiği kitaplar vardı: elbette *Moby Dick* ve *Anna Karenina*, davranış kuralları ve doğurduğu neticeler hakkında faydalı bir inceleme.

Sophia Sutherland Güney Denizi'nde batıya doğru, Hawaii'de mola vermeksizin ilerliyordu, fakat London ufukta, adaların zirvelerini seçebildi. Ardından gemi batı-kuzeybatı istikametine dönerek, ilk hedefi olan Bonin Adaları'na yöneldi. Tokyo'nun güneyinde birkaç yüz kilometre boyunca uzanan ince bir volkanik adalar dizisi, Izu Çukuru'nun batı kenarını oluşturuyordu. Güneyde, Mariana Adaları'na doğru ise Iwo Jima'nın da aralarında bulunduğu Volcano Adaları yer alır. Onların kuzey tarafında, Tokyo'nun 800 kilometre güneyinde, sadece 65 kilometre karelik alana sahip, alttropik vahşi ormanlarla örtülü dağlık Bonin adalar grubu vardır. 1543'te İspanyollar ve onlardan bağımsız olarak elli sene sonra Japonlar tarafından keşfedildiklerinde, bu adalar ıssızdı; aslında "Bonin" adı, Japoncada "ıssız" anlamına gelen kelimenin bozulmuş şeklidir.

On dokuzuncu yüzyıldaki yayılma hareketi sırasında, hem İngiltere, hem de Amerika Birleşik Devletleri, adalar üzerinde hak iddia etmişlerdi. İngilizler iddialarını, kraliyet gemisi *Blossom*'ın 1827'de adaya yaptığı ziyarete dayandırıyorlardı; Amerikalılar ise buraya ilk olarak kendilerinin yerleşmesini gerekçe gösteriyorlardı, zira ilk yerleşiklerin neslinden gelenler, 1861'de gelmeye başlayan Japon göçmenler karşısında azınlıkta kalmaya başlasalar da, hâlâ adadaydılar. Japon hükümeti, bu duruma ve adaların kendi vatanlarına yakınlığına dayanarak, 1876'da Batı güçleriyle buraya özerklik tanınmasını müzakere etmeye başladı. Gruptaki ana ada olan Chichi Jima, Batı'dan gelen gemiler için önemli bir tedarik durağı haline gelmişti.

Sophia Sutherland'in yaşı ilerlemiş sahip ve kaptanı, bir içki karşıtıydı (belki de Johnny Heinold'un onu arayıp bulmasının temel sebebi buydu) ve seyahat hiç içki içilmeden geçiyordu. Denizdeki elli bir gün, yani yedi hafta artı iki gün boyunca, kaptanı saymazsak, gemide içkiye susamamış durumdaki tek adam Jack London'dı. Chichi Jima'nın dağlar arasındaki küçük limanına demir attıkları sırada, Oakland Rıhtımı'nda aldığı zehir, London'ın sisteminden tamamıyla temizlenmişti. Vücudundaki her hücre, yaşadığı serüvenin, gerçekleşmiş bir hayalin heyecanıyla kıpır kıpırdı; sanki sonunda, kütüphanedeki Ina Coolbrith kitaplarından birinin sayfalarına firar etmekteydi.

Koca Kızıl John'u mağlup ederek baş kasarasındaki adamların saygısını kazandığından beri, London bilhassa iki adamla çok iyi dost olmuştu; Victor adında bir İsveçli ve Axel adında bir Norveçliydi bunlar. Birlikte dolaştıklarında diğer tayfaların "Üç Ahbap Çavuş" diye bahsettiği arkadaşlar, adayı keşfe çıkmaya karar verdiler. Iskunadaki kayıklardan birini alarak, Futami yerleşkesinin önünde uzanan şeker beyazı sahile yöneldiler. Suyun üstünde gittikleri sırada Victor bir patikaya işaret etti; bu patikayı izleyerek volkanik bir tepenin yamacından tırmanıp palmiyeler ve çiçeklerle bezeli noktalara kadar tırmanabilirlerdi. Bu patikanın gittiği yere kadar ilerlemek, ilk hedefleri oldu. Sahilden doğru hafif bir rüzgâr esiyordu; London ciğerlerini sedir ve sandal ağacı kokularıyla doldurarak, ayağını ilk kez yabancı kumlara basacağı âna methiyeler düzdü.

Kayıklarını kıyıya çektilerse de, sahil şeridindeki kasabaya girdiklerinde, buranın keşmekeş içinde olduğunu gördüler. "Dünyanın her

yerinden yüzlerce sefih denizci, tantanayla içiyor, şarkı söylüyor, dans ediyorlardı. Ana caddedeki bir avuç Japon polis, kepaze olmuş durumdaydı." London'ın İskandinav arkadaşları, yeşillikler içinden dağlara uzanan patikayı bulmazdan önce, bir içki içmeye karar verdiler; alkol halen kabul görmenin gereklerinden biri olduğundan, London da onlara katıldı. İçtikleri damıtılmış sıvının ne olduğunu bilmiyordu fakat "ateş gibi yakıcı, su gibi renksizdi ve adamı çok fena çarpıyordu."[6]

İçki masası, günün odağı haline gelmişti. Victor ile Axel, birbiri ardına tanıdıklarına rast geliyorlardı ve eskilere dair anlatılan her hikâyeyle birlikte yeniden içiliyordu. İkindi olduğunda, artık iyice sarhoş olan Victor, şiddetli davranışlar sergilemeye başladığından, London ile Axel onu zar zor kaldırıp gemiye götürdüler. İkisi onu soyup ranzasına yatırmayı başarana dek, adam neredeyse geminin her tarafını dağıtacaktı.

Hâlâ adanın kültürünü tanıma isteğindeki London ile Axel, Futami'ye dönerek sürgülü kapıları, kâğıttan duvarları olan bir Japon eğlence evi buldular ve bazı yerel müzisyenler ayarladılar. Bu sakin etkinliğe henüz başlamışlardı ki, onları tekrar bulan Victor, duvarlardan birini yırtıp geçti ve grubu dağıttı.

O andan itibaren London işleri oluruna bıraktı ve günün geri kalanı, sadece bölük pörçük hatırlayabildiği bir içki âlemi içinde çözülüp gitti. "Bir tarafta, Japon balıkçılarıyla çevrelenmiş olarak oturan, bizim gemilerimizden inmiş Hawaii'li dümencilerle, Arjantin'de sığır çobanlığı yaptıktan sonra tayfalığa başlamış, yerlilerin âdet ve törenlerine merak duyan Danimarkalı bir genci görüyordum." Hafızasının girdabında, küçük porselen fincanlardan kibarca *sake* içişini, kendisiyle aynı yaşta İngiliz kaçakların vatan hasretiyle ağlayışlarını hatırlayabiliyordu. Uyandığında, liman kılavuz kaptanının evinin kapısında yatar haldeydi; parası, saati, ayakkabıları, kemeri ve ceketi gitmişti. London'ın hiç uyanmayacağından endişe eden kılavuz kaptanın eşi, onun üzerine eğilmişti. *Sophia Sutherland*, Bonin Adaları'nda on gün kaldıktan sonra demir alıp limandan ayrılırken, London hâlâ, dağlara uzanan palmiyelerle ve çiçeklerle bezeli patikadan yürüyemediğine hayıflanıyordu.

Iskuna, sonraki üç ay boyunca ölümcül zanaatını icra etti. Bir fok sürüsünü takip etmek için suya indirilen altı kayıktan birinde, London da kürek çekiyordu. Gün boyunca tüfekler patladı, ardından gemide top-

lanan denizciler, leşlerin derisini soyup tuzlayarak depoya kaldırdılar ve ertesi günkü ava hazırlanmak için, kayıklardaki kanı yıkadılar. Sürekli kuzeye doğru gidiyorlardı.

10 Nisan 1893 sabahı güneş doğarken, *Sophia Sutherland*, Hokkaido Adası'nın üçgen şeklindeki güney ucu olan, meşhur Erimo Burnu'na ulaştı. Traverse çıkıp, her birinde üç adam olan altı kayığı suya indirdiler. Asıl fok sürüsünden çok uzaklaşmışlardı fakat yakınlarda, iyi bir ava yetecek sayıda fok vardı. London kürek çekerken, tayfalardan birinin sabahın güzelliğinden bahsettiğini duydu; dümencileri ise, meşhur karanlık özdeyişle karşılık verdi: "Sabah güneş kırmızıysa, denizci dikkatli ola."[7] İkindi vakti, bir düzine fok cansız olarak London'ın ayağının dibinde yatmaktaydı, fakat hava kötüye gidiyor, batı ve kuzeybatı yönünden esen rüzgâr, giderek şiddetleniyordu.

Iskuna, kayıkların hızlıca geri dönebilmesi için onların rüzgâraltına geçmişti ve saat üçte, dönüş bayrağının çekildiğini gördüler. Koyu renkli fırtına bulutları geldikçe, denizin rengi yeşilden kurşuniye döndü; dümenciler kayığın batmaması için, sert esintiye direnmek zorundaydılar. Iskunada ise, düşmekte olan barometre, gece onları neyin beklediğini haber veriyordu. Aceleyle, avladıkları fokların derisini yüzüp kayıkları güvenceye aldılar.

Karanlıkla birlikte, tayfunun dehşetli kükreyişi başladı. Dağ gibi dalgalar ortalığa sular saçıyordu; dağılan tertibatı toparlamaya çalışan, avazı çıktığı kadar bağırsalar da seslerini duyuramayan tayfalar, denize düştükleri takdirde kurtulmalarının mümkün olmadığını bilerek, güvertede dikkatle hareket ediyorlardı. Fırtınada ilerlemeye çalışmaktan başka çareleri yoktu; iki defa yelken küçültmek zorunda kaldılar, çünkü gemiyi kontrol etmek o kadar zordu ki, sırası gelip dümene geçen her adam, ancak bir saat dayanabiliyor, sonra gücünü tüketerek sendeleyip düşmeye başlıyordu. London dümen nöbetini devralmak üzere baş kasarasından çağrıldığında, saat sabahın yedisiydi. Hakikatle yüzleştiği bir an var idiyse, o an buydu işte. Seyahat boyunca işini yapmış, üstüne düşenden fazlasını yerine getirmiş, iki yıllık zaruri süreyi doldurmamasına karşın usta denizci olduğu kabul görmüştü. Lakin şimdi mürettebatın hayatı ona bağlıyken, tüm acemiliği, tüm tecrübesizliği kendini gösteriyordu. Seyir subayı, London'ın dümeni kavramasını izleyip bu işi başaracağına ve hepsinin ölümüne sebep olmayacağına kanaat getirene

kadar, yirmi dakika boyunca onun yanından ayrılmadı. Sonra sorumluluğu, tek başına London'a devredip aşağı indi.

"Tüm yelkenleri toplamıştık," diye yazmıştı sonraları. "[Fırtınada] çıplak direklerle ilerliyorduk; yine de ıskuna her an parçalanacak gibiydi. Denizde iki yüz metre genişliğinde yarıklar açılıyor, rüzgâr dalgaların tepesindeki köpükleri ufalıyor, su zerrecikleri her yere öyle bir savruluyordu ki, aynı anda iki dalgayı birden görmek mümkün olmuyordu. Neredeyse kontrol edilemez haldeki geminin küpeştesi bir iskele, bir sancak istikâmetine yatıyor, sürekli güneydoğudan güneybatıya dönüp rotadan sapıyor, sular bordanın altında kabarınca, ortasından delinecek gibi oluyordu. Gerçekten delinseydi, geminin tüm mürettebatıyla birlikte battığı ve kendilerinden bir daha haber alınamadığı bildirilirdi." Kabaran dalgalar karşısında gemiyi rotasında tutmaya çabalıyordu fakat buna rağmen, "bir keresinde dalgayı pupadan yedik. Dalganın gelişini gördüm ve yarı boğulmuş vaziyette, üzerime inen tonlarca suyun altında, ıskunanın delinecek gibi olduğunu fark ettim. Bir saatin sonunda, nöbet değiştirdiğim zaman, terler içinde ve tükenmiş haldeydim. Ama başarmıştım!"[8] Tayfun üstlerinden gürleyip geçmiş, sabah olduğunda dün geceki koşullardan eser kalmamıştı. London'ın dümen başında geçirdiği süre, hayatının en gurur verici saatiydi ve hep öyle kaldı.

Bahar gelirken, *Sophia Sutherland* başka foklar avlamak üzere Bering Denizi'ne girdi ve gün doğumundan gün batımına dek, kanlı bir cümbüş yaşandı. Geminin yüzen bir mezbahadan farkı kalmamıştı; yüreği sızlayan tek bir adam yoktu üzerinde. London'ın daha sonra *Deniz Kurdu*'nda anlattığına göre, güverteler "vücut yağı ve kanla kayganlaşmıştı; firengi deliklerinden kıpkırmızı sular akıyordu. Direkler, halatlar, küpeşteler pislik içindeydi... Adamların tümü tıpkı kasaplar gibi, soyunuk, elleri kolları kan içinde, fokları deşip yağlarını çıkarıyorlar, öldürdükleri bu sevimli hayvanların derisini yüzüyorlardı." Etler yenilmiyor, vücut yağı kaynatılıp süzülmüyor, fokların leşi denize atılıveriyordu. Sadece bir keresinde, bir leş atılmadan kalmıştı.

Seyahat boyunca, baş kasaradaki diğer adamlar Koca Kızıl John'un kabadayılıklarından iyice usanmışlar, ondan bir şekilde intikam almaya karar vermişlerdi. Kamaradakiler arasında, mevsimine yahut havanın durumuna bakmaksızın çıplak uyumayı âdet edinmiş tek kişi, bu İsveçliydi. Fok avının en yoğun zamanında, adamlardan biri Koca Kızıl

John'un dikkatini dağıtırken, diğerleri irice, soğuk derili bir fok leşini onun ranzasına gizlediler. Adam o gece nöbetten sonra, karanlıkta soyunup battaniyenin altına girdi; o anda müthiş bir çığlık duyuldu ve ardından İsveçli öfkeyle, kamarada önüne geleni dövmeye çalıştı.

Kaptan Sutherland ancak geminin ambarı fok derileriyle dolunca mola vermeyi kararlaştırmış, güneye yönelen gemi, iki hafta Yokohama'da beklemişti.[9] Sutherland, belki komik bir şey yaptığını düşünerek, tüm adamların parasını nişancılara emanet etmiş, önce nişancıların kıyıya çıkıp bir hana yerleşmesini sağlamış, mürettebatın kalanını, onları bulmak üzere sonradan göndermişti. Kendini yabancı bir dünya görmeye hazırlamış olan London, Yokohama'nın büyük ölçüde bir Batı kenti olduğunu görünce hayal kırıklığına uğradı; bunun başlıca sebebi, Japonya'nın tümünde görülen, sanayileşmiş ülkelere katılma ve onlar tarafından kabul görme çabasıydı. Burası, hiç de Ina Coolbrith'in kitaplarında anlatılan yerler gibi değildi. Yine de ilk kez bir çekçekli arabaya bindi; güneşte esmerleşmiş, sert ve güvenli haliyle fotoğraf çektirip, önemli hatıralar listesine ekleyeceği yeni bir tecrübe yaşamış oldu.

London'ın Yokohama'daki maceralarının öyküsü, dört kereden az olmamak üzere yazılarında yer aldı: İki kez kurgusal, iki kez de kurgusal olmayan metinlerinde. Fakat ayrıntılar bir anlatıdan diğerine öylesine farklılık göstermektedir ki gerçekte ne olduğunu bilmemiz imkânsız hale gelmiştir. Kıyıya çıktığı günlerden birinde, ya parasını kaybedip, onu gemiye geri götürecek *sampan*'ın* parasını ödeyememişti, yahut başı polisle derde girmişti. Hovardalık ederken, birkaç şanssız çayhanenin duvarlarını yırtmış, kendi başına veya bir iddia üzerine limandan suya atlamıştı. Neticede, sarhoş haliyle rıhtımdan *Sophia Sutherland*'e kadar bir kilometre boyunca yüzmüştü; boğulduğunu sanan liman polisleri ertesi gün kimliğini öğrenmek üzere giysilerini getirdiklerinde, onu güven içinde uyurken bulmuşlardı. Hadise orada demirli olan gemilerde duyulmuş, böylece London, limanın şöhretli bir siması haline gelmişti.[10]

Sophia Sutherland'in seferi sırasında London şiddetli, hatta neredeyse ölümcül bir zona illetine tutuldu. Bu hastalık, seyahatin sonuna denk gelmiş olsa da, fiziki yapısının göründüğü ve inanmak istediği kadar

---

* *Sampan*: Uzakdoğuda kullanılan, düz tabanlı ve genellikle iki kürekle hareket ettirilen kayıklar–ç.n.

dayanıklı olmadığını ortaya koyan ilk işaretti. San Francisco'dan 23 Ocak'ta ayrılan fok avı ıskunası, Yokohama'dan demir almalarının otuz yedi gün sonrasında, 26 Ağustos 1893'te, tekrar Golden Gate'e vardı. Mürettebatın son kez birlikte içki içmesinin ardından, London alışverişe çıktı: "Elden düşme bir şapka," diye anlatıyor; "kırk sentlik gömleklerden birkaç adet, iki takım elli sentlik iç çamaşırı, elden düşme bir ceket ve yelek." Körfezin karşı kıyısındaki Oakland'a geçip, yetmiş sentini de eski arkadaşlarıyla içki içerek harcadıktan sonra, ailesini ziyaret etti ve onları âdeta harap olmuş vaziyette buldu.[11] Ruhu daraldı ve yine eski günlerine döndüğünü hissetti; ailesini ayağa kaldırmak için, yedi aylık maaşından kalan parayı annesine verip yine London'ların evine yerleşti.

***

Denizde geçirdiği yedi ay, London'ın gençliğe özgü şiddetli seyahat arzusunu dindirmişti. Ailesinin dertlerine derman olmak için, iş aramaya koyuldu fakat zamanlaması daha kötü olamazdı. 1893'teki mali kriz, ülkeyi gelmiş geçmiş en kötü bunalımlardan birine sürüklemişti; iş bulmak mümkün değildi. Ağır iş bulmak bile zordu ve genelgeçer ücret de –London bunu duyunca nasıl da çökmüş olmalıydı– saatte on sentti; yani ilkokuldan sonra konserve kavanozları doldururken aldığı kadar. Yapacağı daha iyi şeyler olmalıydı.

London için istiridye yataklarına dönmek kazançlı olabilirdi fakat bunun ne kadar tehlikeli olabileceğini iyi öğrenmişti. Oakland'a döndükten sonra, eski ortağı Genç Pençe Nelson'ın polis tarafından vurulup öldürüldüğünü öğrenmişti; ortaklıklarını sona erdirmemiş olsa başına neler gelebileceğine dair, hüzünlü bir uyarıydı bu. Fransız Frank saklanıyor, yakalanmaktan kurtulamamış bazı eski istiridye korsanları, San Quentin Hapishanesi'nde çile dolduruyordu. Başka yol kalmamıştı; London şimdilik, yine bir Yük Hayvanı olmak zorundaydı.

Hint keneviri imalathanesine, çuval dokumakta kullanılan elyafı makaralara saracak birinin alınacağını öğrendi. Kendisi gibi nice maceralar yaşamış bir gencin, on saat boyunca günde bir dolara hint keneviri imalathanesinde çalışması, büyük bir başarısızlık görüntüsüydü. Tek olumlu taraf, birkaç ay çalıştıktan sonra, kendisine günde bir dolar yirmi beş sent ödenmeye başlanacağı sözünün verilmesiydi. 1893 Ağustosu'nda, yine başını eğip, boyunduruğa girmeye razı oldu.

Daha kötü işlerde de çalışmıştı. Düzenli olarak günde on saat işe gidiyor, ucundan kıyısından sosyalleşecek zaman hile buluyordu; hatta bir kişisel gelişim programına katılma fırsatından da yararlandı. Fiziksel ıslah amacıyla YMCA'e* devam etmeye başladıysa da, çok geçmeden bunun bir hata olduğunu anladı. Oradaki gençler sağlıklı, fakat toy ve dünyanın hallerinden habersizdiler. London bu gençlerin birçoğuyla yaşıt olmasına rağmen, onların rahat, sınırları çizilmiş dünyalarında hayal bile edemeyecekleri şekilde olgunlaşmış, bir erkek haline gelmişti. Daha kötüsü, onların katıksız masumiyetlerine ve kaygısız hallerine bakınca London, kendisinin (Frank Atherton'ın ailesiyle geçirdiği yaz tatili haricinde) çocukluğunun tadını hiç çıkaramadığını fark edip, şaşkınlığa düşmüştü. YMCA'deki beyaz tenli çocuklar, London'ın onları kötü etkileyeceğini düşünüyorlardı; oluşturdukları topluluk, London'ın sürekli olarak kendi sosyal yetersizliğinden utanmasına sebep olmaktaydı. Burası ona uygun değildi.

Neyse ki London, Cole İlköğretim Okulu'ndaki günlerinde Frank Atherton'ın oynamış olduğu rolü üstlenecek bir dosta rast geldi. İsmi Louis Shattuck'dı; "İçinde hiç kötülük bulunmayan... pek akıllı bir kasabalı olduğuna inanan, masumca şeytanlıklar peşinde koşan bir gençti... Louis yakışıklıydı, zarifti ve kızlara bayılırdı."[12] O da bir demirci çırağı olduğundan, London'la aynı sınıfa mensuptular ve yoksulluğun getirdiği kısıtlılıklar konusunda ortaktılar. Üstelik Shattuck, şekerlerin çekiciliğini anlıyor ve hepsinden iyisi, içki içmiyordu. London nihayet yanında kendisi gibi davranabileceği, birlikteyken dostluğunu kaybetmemek için içki içmek zorunda olmadığı bir ahbap edinmişti. İkisinin de fazla boş vakti yoktu, fakat fırsat buldukça sokağa çıkıp köşe başlarında dikiliyorlar, şapkalarını, kızların havalı bulacağını düşündükleri şekilde yan yatırıp sigara içiyorlardı. London, Shattuck'ın kızlara yanaşma ve onları tavlama tekniklerini inceliyordu; bazen ikisinin de yanında birer kız oluyor, kızlara sokak satıcılarından acılı *tamale*** ve dondurma almak için, kendilerini bir hafta idare edecek parayı harcayıveriyorlardı.

---

* "*The Young Men's Christian Association*". Sir George Williams tarafından 1844'te Londra'da kurulmuş, halen dünya çapında 45 milyondan fazla üyesi bulunan örgüt. Kuruluş amacı, "sağlıklı bir ruh, zihin ve beden gelişimiyle" Hıristiyanlığın ilkelerini uygulamaya geçirmekti–ç.n.

** Mısır unu, kıyma ve kırmızıbiberle yapılan bir Meksika yemeği-e.n.

Gelgelelim London, Shattuck'un güzel kızlarla tanışma yöntemlerini uygulamakta başarısız oluyordu; bir istisna dışında. Bir Selamet Ordusu* toplantısında, tesadüfen, o güne kadar gördüğü en hoş kız gelip yanına oturmuştu. London hatıratında ondan "Haydee" adıyla bahsetse de, tıpkı *Razzle Dazzle*'ın kraliçesi Mamie için yaptığı gibi, bu kızın adını da belleğinde saklı tutmuştur. Merak edip teyzesiyle birlikte toplantıya gelen Haydee, London'ın yanındaki sandalyeye oturmuş; London ise sonradan iddia ettiğine göre, ilk görüşte aşkın nasıl bir şey olduğunu o an öğrenmişti. Ponponlu beresinin altından kahverengi gözleriyle bakan, on beş yaşlarında bir kızdı. Yarım saat boyunca, birbirlerine kaçamak bakışlar atıp utançtan yüzleri kızararak oturdular. London tek kelime etmedi. İstiridye Korsanlarının Kraliçesi'yle sevda yaşamış, Pasifik'in öte yakasındaki haz duraklarına uğramış bu denizci, artık denizlerde olmadığı için, bir kızla, tatlı bir kızla, kendisinin hiç tanımadığı o masum gençlik dünyasının bir sakiniyle sohbete nasıl girişeceğini bilemez haldeydi.[13] Haydee ile teyzesi az sonra salondan ayrıldılar fakat London onları gizlice izlemeye çalışırken, geçmişinden biri, Genç Pençe'nin sevgilisi tarafından alıkonuldu; kız ikisinin arkadaş olduklarını biliyor, onun nasıl öldüğünü bilmeyi istiyor, bunu öğrenmeye ihtiyaç duyuyordu.

Haydee'yi daha sonra yine görecekti; Louis Shattuck, kızın Ruth isimli bir arkadaşının olduğunu, onun da alışveriş ettikleri şeker dükkânında çalışan Nita'yı tanıdığını biliyordu. London, çocuksu bir not yazıp Nita'ya emanet etti; notu alan Haydee'nin yanıtı cesaret vericiydi. Belki on-on iki kez masumane, hoş buluşmaları oldu ve kimi zaman beş sentlik sosisli sandviçler yemekle yetindiler. London her zaman Haydee'nin hatırasını aziz tuttu; gazete dağıtabilecek yaşa gelmesinden itibaren bir Yük Hayvanı olarak çalışmaya başlamamış olsa yaşayabileceği gençlik günlerinin yadigârıydı bu kız.

1893'ün sonbaharında Flora London, *San Francisco Morning Call*'da, yirmi iki yaş altı yerel yazarlar arasında en iyi betimleyici makale yarışması düzenlendiğini ve birinci gelene 25, ikinciye 15, üçüncüye de 10 dolar ödül verileceğini okudu ve Jack'e, Japonya açıklarında

---

* "*Salvation Army*": Hayır işleri görmek amacıyla kurulmuş, Hıristiyan gönüllüler örgütü–ç.n.

yaşadığı tayfun tecrübesini yazarak, bu yarışmaya katılmasını öğütledi. Her gece hint keneviri imalathanesinde bir dolar kazanmak için on saat çalışmaktan tükenmiş durumdaki London, başlangıçta buna hiç hevesli değildi. Fakat ondan fırtınanın hikâyesini defalarca dinlemiş olan Flora, ısrarından vazgeçmedi. Nihayet London boyun eğerek, art arda iki gece boyunca çalıştı; artık uykusuzluktan, neredeyse halüsinasyonlar görmeye başlayacaktı. Dört bin kelimelik bir metin kaleme almış, sonra yarışmanın kurallarına uyması için metni yarı yarıya kısaltmıştı.

> Rüzgârın gücü kendini güvertede tam anlamıyla gösteriyordu. . . . Sanki önümüzde duvar gibi dikiliyor, olanca şiddetiyle estikçe, inip kalkan güvertenin üzerinde ilerlemeyi ve nefes almayı neredeyse imkânsız kılıyordu... Hareket halindeki okyanustan yumuşak bir ışık yayılıyordu. Mikroskobik hayvanların minicik ışıklarıyla fosforlanıp ışıldayan her bir kocaman dalga, bizi bir ateş yağmuruyla kahredecek gibiydi. Dalganın tepe noktası önce yükseliyor da yükseliyor, inceliyor da inceliyor, kırılma noktasına kadar bükülüp, sonra yumuşak bir ışık kütlesi halinde, kükreyerek küpeşteye düşüyor, denizciler tonlarca suyun çarpmasıyla etrafa savruluyorlardı...
>
> Iskuna ileri atılırken, insanın içini dışına çıkaran hareketler yapıyordu. Bir dağa tırmanırcasına durur gibi oluyor, sonra devasa bir dalganın tepesine tırmanırken hızla sağa-sola sallanıyor, ardından sakinleyip bir an öylece bekliyordu... Dalga kıçtan vurunca çığ düşer gibi ileri ve aşağı doğru fırlıyor...pruvası, griva babalarına* kadar, aşağıdaki beyaz köpüklere gömülüyordu.

Cole İlköğretim Okulu'ndan aldığı sekizinci sınıf eğitimi, köşedeki masada Johnny Heinold'un sözlüğünü okuyarak geçirdiği uzun saatler ve büyük ustaları okumaktan aldığı şiddetli haz sayesinde, Stanford'dan, Berkeley'den öğrencileri geride bırakarak birincilik ödülünü kazandı. "Japonya Açıklarında Tayfun", 12 Kasım'da basıldı ve Jack London bir yazar olarak doğdu. Flora London için de, bir yazarın annesi olmak demekti bu. Flora yıllar boyunca Çin piyangosunda nice çabalamıştı; oysa şimdi Jack, üç günde yazdığı gayet umut verici bir metinle, aileye 25 dolar kazandırmıştı ki, bu para aşağı yukarı bir aylık maaşı kadardı.

---

* "Griva babası": Demirlerin çekilip tekneye bağlanması için kullanılan, teknenin her iki yanından çıkan tahta parçalar–ç.n.

Çoğu genç yazarın öğrendiği üzere, yetenekli olduğunuzun takdir edilmesiyle, bu yetenek sayesinde düzenli gelir edebilmek arasında büyük fark vardır. London hemen birkaç hikâye daha yazıp *Call*'a göndermiş ama bunlar reddedilmişti. Böylece, gazetelerin edebi ürünleri basmadığı sonucuna varmıştı: Bir acemilik hatası.

***

Bir zaman sonra London, kenevir imalathanesinde çalışmayı sürdürdüğü takdirde alacağı vaat edilen zammın peşine düşmüş, bu vaadin yerine gelmeyeceğini anlayınca da işten ayrılmıştı. Ailevi şartlar, gelir elde etmesini zorunlu kılıyordu fakat geleceği için daha stratejik şekilde düşünmesi gerektiğinin farkındaydı. Daha on yedi yaşındaydı; şüphesiz, her şeye yeniden başlamak için yeterince gençti. Ne tür bir mesleki kariyerin kendisine cazip gelebileceğine kafa yorup, modern elektrik araştırmalarını yeterince ilginç bulduğu için, elektrik teknisyeni olmayı kararlaştırdı.

Oakland, San Leandro ve Haywards Elektrikli Demiryolu Şirketi'nin idarecisiyle görüştü. Şirkette yükselmeyi ve nihayetinde bir elektrik teknisyeni olmak istediğini söyledi. İdareci onu ilgiyle dinledi. Evet, bu övgüye değer ve uygulanması mümkün bir plandı fakat elbette, işe en alttan başlaması gerekiyordu. Tam da o sıra, elektrik santrallerinde kömür küreleyecek birine ihtiyaçları vardı. London sanki küçükken okuduğu Horatio Alger romanlarından birinin içindeydi. "Eski efsanelere inanıyordum," diye yazmış London. "Kanaldaki bir çocuk, başkan olabilirdi. Her çocuk... tutumluluk, enerji ve ağırbaşlılıkla, meslek öğrenip yükselebilirdi."[14] İçinde hâlâ yaşayan küçük Johnny London, kişinin çalışkanlık, sebat ve erdem sayesinde hayatta başarılı olabileceğine inanma ihtiyacındaydı. Zaten *Sophia Sutherland*'le denizlerdeyken, kararlılıkla, açık sözlülükle ve işini iyi yapmak yönündeki samimi bir çabayla saygınlık kazanabileceğini görmüştü.

Ne var ki, elektrikli demiryolu şirketinin kömür küreleme işi, anlatıldığı gibi değildi. Ayda 30 dolar için pazar dahil her gün, ayda bir gün izin kullanarak çalışıyor, saat esasına göre değil de, kürekleyip el arabasına doldurduğu kömür miktarına göre para alıyordu. Sonuç olarak, sırtına on saatte yapabileceğinden çok daha fazla iş yüklenmiş oluyordu.

Santral eve beş kilometre mesafedeydi ve London kısıtlayıcı şartı olan bir tramvay bileti almıştı; şöyle ki, başka bir yolcunun oturmaya ihtiyacı

varsa, London koltuğunu o yolcuya vermek zorundaydı. Sekizde imalathaneye varıp gece sekiz buçukta paydos ettiği ilk günlerde, yorgun argın eve dönerken, inşallah vagon dolmaz da oturarak gidebilirim, diye dua ediyordu. Vagon dolduğundaysa, bütün vücudunun tutulduğunu ve ayakta bile duramadığını, şaşkınlık içinde fark ediyordu. Günler, haftalar geçtikçe, iki bileğini de incitti ve şişmesinler diye ağır deri ateller kullanmak zorunda kaldı. "Fakat kararlıydım," diye yazmıştı, "yükselmeye kararlı genç, güçlü bir adamın neler yapabileceğini gösterecektim." Ne kızlar vardı hayatında, ne de kütüphaneden aldığı kitaplar; Yük Hayvanı olmayı bu yoğunlukta yaşamamıştı hiç.

En sonunda santraldeki itfaiyecilerden biri, yakışıklı yeniyetmeye acıyarak, onun 30 dolar aylıkla yaptığı işi eskiden her biri ayda 40 dolara çalışan iki kişinin yaptığını itiraf etti. İtfaiyeci özür diledi: Bunu London'a daha önce söyleyebilirdi fakat genç adamın, gerçekten bu kadar akıl dışı koşullarda çalışmaya devam edeceğini kestirememişti. Daha beteri, gazetede çıkan bir habere göre, London burada çalışmaya başladığında işten çıkarılan adamlardan biri, başka iş bulamadığı ve karısıyla üç çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayamadığı için, intihar etmişti.

Ortada genç adamın tahammül edemeyeceği kadar çok yalan, sinsilik ve istismar vardı. Rıhtımdayken birisi onu bu şekilde kullanmış olsa, adamı eşek sudan gelinceye dek döverdi. Kızmış, incinmiş, ihanete uğramış London, şiddetli bir öfke içinde demiryolu elektrik santralini terk etti.

Karşı çıktığı şey, çok çalışmak değildi (zaten fiziksel emek harcamayı ne kadar sevdiğini ispat etmişti); bu çalışmanın anlamsızlığına ve tüketiciliğine, lordlar gibi yaşayan ve salahiyetlerini sorgulanamaz gören mal sahipleri ve yatırımcılar sınıfına çok düşük bir ücretle kölelik etmeye karşıydı. Bu mal sahipleri London gibi insanlara, kendilerini öldürmelerinin karşılığı olarak günde ancak bir dolar verilmesini hiç sorgulamamışlar, onun yüzüne karşı yalan söylemişler ve şüphesiz, arkasından kahkahalarla gülmüşlerdi.

Aslına bakılırsa, London'ın Oakland, San Leandro ve Haywards Elektrikli Demiryolları şirketinin buhar kazanlarını ateşlemek için kürelediği kömür, başka bir ateşi tutuşturmuştu; bu daha sıcak, daha kızgın, daha hırçın bir ateşti. Öyle bir ateşti ki, ruhunun derinliklerinde yanıyor, onu bu tür kötülüklere karşı silahlanmaya yöneltiyordu.

4. Bölüm

Gezgin Serseri

Elektrik santralinden çıkıp gitmek, Jack London'ın yaralı gururuna merhem olmuştu belki, fakat işten çıkmak için hiç iyi bir dönem değildi bu; yapılan iş ne kadar alçaltıcı olursa olsun. 1893 krizinin yarattığı ekonomik darboğaz, orta batıdaki hububat üreticilerinden tutun, güneydeki ortakçılara kadar tüm tarım çalışanlarını vuran, sanayide durgunluğa yol açan ve ticareti tıkayan bir bunalıma dönüşüp kalmıştı. Nihayetinde, 15 bin işyeri iflas etmişti.

En aşağılayıcı ücretlerle bile, iş bulabilen yoktu. 1983'ün ortasından 1894'ün başına kadar, işsiz sayısı ikiye katlanıp 2 milyon kişiye çıkmıştı; 1894'ün Haziranı'nda ise bu sayı 3 milyon kişiyi bulmuştu. Bazı tahminlere göre işsizlik oranı yüzde 20'ye yaklaşarak, emekçiler arasında Amerikan tarihinde görülmemiş ölçekte bir huzursuzluğa yol açmıştı. Yakın zaman öncesine değin, kibar konuşmalarda yer verilemeyecek kadar uç noktada kabul edilen kelimeler, şimdi ülke söylemine girmişti: reform, sosyalizm, hatta devrim. Bekleneceği üzere San Francisco bölgesinde de, toplumsal adalet ve kurumsal değişimlere dair fikirler, korkusuzca ifade edilmekteydi.

Jack London, burkulmuş bileklerinde deri atellerle güç santralinden çıktığında, on sekiz yaşındaydı. Dinlenmeye ihtiyacı vardı ve yeni bir iş aramaya koyulmadan önce, en azından Oakland Halk Kütüphanesi'yle ilişkisini tazeleyebilirdi. Bu kez her şeyi gerçekten anlama tutkusuna kapılmış, daha ciddi şekilde ve daha çok odaklanarak okumaya başlamıştı: Birtakım şeyler niçin böyleydi, insanlar niçin bazı şeylere inanıyorlardı, niçin belli şekilde davranıyorlardı? Herbert Spencer'ın Sentetik Felsefe (*System of Synthetic Philosophy*) eserinde uygulamasını bulan Darwin'e ve *Türlerin Kökeni*'ne hayran oldu. Süregiden mali bunalımda, Marx'ın yanı sıra Nietzsche de zihninde yankısını buldu.

London keskin zekâsına rağmen, böyle hammaddeleri nasıl özümseyeceğini bilemiyor, bazen de okuduklarını yanlış anlıyordu. Nietzsche'nin "sarışın canavar" terimine meftun olup, bu terimi üstün ırkla özdeşleştirmişti. Aslında Nietzsche sarışın canavar derken, toplumun hüküm altına alınacak kesimini kast ediyordu. Belli ki, Flora London'ın günlük konuşmalarında beyazların üstünlüğü fikri yer tuttuğu için, beyazların hüküm altına alınacak bir ırk olabileceği, Jack'in aklına hiç gelmemişti.

Ülke az sayıdaki zenginle milyonlarca fakir arasında bölünmüşken, "varlıklılar" sınıfından sadece bir kişi öne çıkıp, fakirlerin ahvalini umursayan bir görüntü sergilemişti. Başarılı bir işadamı olan Jacob S. Coxey –Flora London'ın memleketindendi– bir plan yapıp duyurmuştu; buna göre federal hükümet para basıp, bu parayı işsizlerin yol yapımında istihdam edilmesi için kullanacaktı; şehirler de, Amerikan hazinesine devrettikleri senetlerin karşılığında alacakları parayla, yerel projelerini finanse edeceklerdi. Bu yolda ilk adımını atmış, "İyi Yollar" belgesini Kongre'ye sunarak, yarım milyar dolar gibi astronomik bir tahsisat talep etmişti.

Yaldızlı Çağ'ın soyguncu baronlarına göre, federal hükümetin yoksullar için bir iş bulma programına girişmesi, lanetli bir fikirdi. Böyle bir tasarı, emek piyasasını kurutup, on sentlik saat başı ücreti yukarı çekebilirdi. Dolaşıma gümüş karşılığı daha fazla para sürülmesinden de, aynı şekilde korkuyorlardı. İç Savaş'tan sonraki yıllar boyunca, büyüyen ekonomi için gerekli banknot miktarı altın arzının çok üzerine çıksa da, Amerikan parasının değerini korumak amacıyla para yine hep altın karşılığında basılmıştı. Hükümetlerin politikası, paranın değerini korumak için dolaşımdan nakit çekmek olmuştu ki, bu da ciddi bir deflasyona sebep oluyordu. Mesela uzun vadeli krediyle alınmış evlerin fiyatları, ipotek değerlerinin altına düşüyordu. Nihayet, o dönemde büyük miktarlarda üretilen gümüş karşılığında da para basılmaya başlandığında, Amerikan ekonomisindeki Avrupalı yatırımcılar gibi Amerikalı borç verenler de, altın olarak ödeme kabul etmeyi sürdürdüler. Gümüş yanlısı cephe kuvvetlendikçe, borç verenler, değeri düşmüş gözüyle baktıkları nakit para yerine, aktifleri haczetmeyi tercih eder oldular. Kredilerin hemen ödenmesi isteniyor, bu da binlerce işyerinin kapanmasına, ipotekli evlerin haczedilmesine ve krizin derinleşmesine sebep oluyordu. Bankalar, batık bir ekonomide haczedilmiş mülklerin ve aktiflerin pek bir kıy-

met ifade etmediğini, kendilerinin de haddinden fazla yayılım göstermiş olduklarını anladılar; bunalım sırasında beş yüz banka iflas etti.

Oakland'da, birleşik oligarşinin en kamusal yüzü, çoğu yöre insanının –London gibi istiridye korsanlarına sevecenlikle yaklaşılmasından anlaşıldığı üzere– yıllarca hor gördüğü demiryoluydu; Güney Pasifik Şirketi rıhtımın tümü üzerinde hak iddia edince, halkın nefreti iyice artmıştı. Şirketin ülke genelindeki şöhreti daha da kötüydü. Bu sahada düzenlemeler yapılmadan önce, demiryollarının tüm yolculara yahut tüm hatlara aynı tarifeyi uygulama zorunluluğu bulunmuyordu. Tren hatları üzerinde tekel kuran demiryolu baronları, rakiplerinin iştirakçi şirketlerinden fahiş nakliye ücretleri tahsil ederek, onları iflas ettirebiliyorlardı. "Bırakınız yapsınlar"cı kapitalizm, en çirkin haliyle uygulanmaktaydı ve çoğu bunalım gibi, 1890'ların bunalımının sebebi de, köşe bucak her yeri sarmış olan açgözlülüktü.

"İyi Yollar" belgesi Kongre'ye takılıp kalınca, Coxey, halkın desteğini göstermek için, yaşadığı yer olan Ohio'dan Washington'a doğru bir yürüyüş tertip etmişti. Resmi adı İsa Adına Ortak Fayda olmakla birlikte, daha çok Sanayi İşsizleri Ordusu diye bilinen yürüyüşçüler, Ohio'dan çıkarken sadece yüz kişiydiler fakat ilerleyişleri süresince giderek kuvvetlenerek, sonunda beş yüz kişinin üzerine çıktılar. Batıda başka destekçi yürüyüş grupları da, bir nehre dökülen çaylar gibi, gelip Coxey'ye katıldılar. Bir grup Denver'dan, bir diğeri Los Angeles'tan yola çıkmıştı; en büyük gruplardan biri de, Charles Kelly adında genç bir matbaacının etrafında toplanıyordu. San Francisco Belediye Başkanı, altı yüz kişilik grubu şehrinden çıkarıp Oakland'a yollamak için gemi ulaşım ücretini ödeyerek, "Kelly'nin Ordusu"na destek olmuştu. Oaklandlı vatandaşlar yürüyüşçülere erzak tedarik etmek konusunda mutabakata varmışlardı fakat sonradan, onları bir an önce göndermeye karar verdiler; İsa Adına Ortak Fayda hareketinin yoluna devam etmesini sağlayan karşıtlıkların ilk örneğiydi bu: Amaçları herkeste sempati uyandırıyordu, fakat öte yandan, belli bir yerde fazlaca oyalandıkları takdirde, o yerin bütçesine zarar vereceklerinden korkuluyordu. Güney Pasifik Şirketi onları bedavaya taşımıştı; tabii iyilikseverlikten değil, artık yüzlerce kişiye ulaşmış huzursuz güruhun bölgeden çıkmasıyla, huzura erecekleri için. Trene bininceye kadar Mills Çadır Evi'nde barındırılan bu ayaktakımının akıbeti, Oakland'da kaldıkları kısa zaman boyunca, gazetelerde ve halk arasında tartışılıp durmuştu.

London, Frank Davis isimli bir arkadaşıyla birlikte, bu yürüyüşe katılmaya karar verdi. Pasifik'i geçerken dünyanın büyük kısmını görmüştü, fakat Sierra Nevada'yı kat ederek güvenilir bir "yol arkadaşı" olduğunu ispatlaması dışında, Amerika'da hiç dolaşmamıştı. Kelly'nin ve Coxey'nin orduları gerçekten de Washington DC'ye doğru yola çıkmışlardı ve London, hint keneviri imalathanesiyle elektrik santralindeki gurur kırıcı deneyimlerinden sonra, artık gidip, herkesin saygı duyduğu o muhteşem Amerikan demokrasisinin, varsıllar erkinden gayrı birilerinin yararına işlemesinin sağlanıp sağlanamayacağını görebilirdi.

Fakat London, sadece politika sebebiyle değil, aynı zamanda seyahat tutkusu yüzünden de yollardaydı. İşsizken, ailesine yük oluyordu. İki bin insandan oluşan bir gövdenin parçası iken, açlık çekmesi pek olası değildi; yine de mecbur kalırsa çok azla yetinerek hayatta kalabileceğini, geçmiş tecrübelerinden biliyordu. Her şeyden önemlisi, bu bir maceraydı. Halen arasının iyi olduğu üvey kızkardeşi Eliza Shepard'a hoşça kal demeye gitti. Kadın onun neredeyse beş parasız yola çıktığını öğrenince, çekmeceli bir dolaptaki mendillerin altından, yeni bir Paskalya şapkası almak için biriktirdiği 10 dolarlık altın parayı çıkarıp eline tutuşturdu.

Kelly'nin Ordusu, 6 Nisan 1894'te Oakland'dan Sacramento'ya doğru yola çıkacaktı fakat taşıma işini üstlenen Güney Pasifik Şirketi aniden, onları biletli yolcular gibi koltuklu vagonlarda taşıma taahhüdünde bulunmadıklarını açıklayıverdi. Bunun yerine Kelly'nin "askerlerini", birkaç yük vagonuna, sığırlar misali dolduracaklardı. Kelly, ordusu namına buna karşı çıktı. Ayaktakımının bu kez Oakland şehrini işgal edeceğini anlayan bir sürü polis, itfaiyeci ve onlara yardımcı olan vatandaşlar, bir yangın alarmına cevaben 6 Nisan'da Mills Çadır Evi'nde bir araya gelerek ordunun bir an önce vagonlara binmesini talep ettiler. Yine karşı çıkan Kelly hapse atıldı ve ancak adamlar şehri terk etme sözü verince serbest bırakıldı.

London ile Davis önceden bildirilen yola çıkış vaktinde istasyona geldiler, fakat onların varışından iki saat önce, sabah saat beşte, Kelly'nin Ordusu Oakland'dan ayrılmıştı. London, Eliza'nın verdiği hediyenin bir kısmını kullanarak, Sacramento'ya iki bilet aldı. Saat sekizde oraya vardıklarında, Kelly ve ordusunun apar topar, Utah'ın Ogden şehrine doğru yola çıktığını öğrendiler. Fazla plan yapmadan çıkılmış bir genç-

lik seyahatinde olabileceği üzere, London ile Davis birbirlerinden ayrıldılar, önceden kararlaştırdıkları buluşmayı gerçekleştiremeyip Great Basin'deki* ücra tren istasyonlarında birbirlerini kovalayıp durdular. Bu London için eğlenceli bir macera, Davis için ise bir kâbustu. Nihayet Nevada'nın Winnemucca şehrinde bir araya geldiklerinde, Davis yeterince karmaşa yaşadığına ve eve dönmek istediğine karar vermişti. El sıkışıp ayrıldılar fakat London, yaşadıklarını kaydettiği günlüğe şöyle yazdı: "Davis tekrar batıya dönmeye karar verdiyse de, eminim edindiği tecrübe ona faydalı olmuş, ufkunu genişletmiş, toplumun alt tabakasını daha iyi anlamasını sağlamıştır ve gelecekte, daha iyi koşullara sahip olduğunda, karşısına çıkacak gezgin serserilere şefkatle yaklaşacaktır."[1]

London trende geçirdiği dört gün boyunca, kendisi gibi Kelly'nin Ordusu'nu yakalamak isteyen veya Nevada'nın Reno şehrinden doğuya giden başka bir gruba katılmaya istekli birçok kişiyle karşılaştı. Great Basin boyunca geniş bir alanda dolaştı; sadece kısa süreliğine vagondan atlayıp sonra yine biniyordu; sonunda frenciler tarafından fark edilip trenden atıldı. Günlüğündeki kayıtlar, çevresindekilerden büyülenmiş, yükseklerdeki temiz ve soğuk havanın uzak nesneleri yakın göstermesinden tutun, (hayalindeki) Vahşi Batı'dan geriye kalanları ilk kez görüşüne kadar her ânı değerlendirmeye çalışan, faal bir zihni gözler önüne seriyor. "Bir bara girdim," diye yazmış Wyoming'in Rock Springs şehrinden bahisle. "Bir bardak bira içip sıcak suyla güzelce yıkandım. Bu satırları barda yazıyorum. Burada vahşi ve sert Batı'yı tam anlamıyla gözlemleyebiliyorum.... Şu an iki kovboy karışıklık çıkardı. Birinin boyu bir doksan beş, diğeri azıcık daha kısa."[2]

Trenle tek başına seyahat ederken, London'ın sürekli frencileri ya da kondüktörleri atlatması gerekiyordu. Yakalandığında, onlarla parasının yettiğince rüşvet pazarlığı yapıyordu. Tam Nevada'dan Utah'a geçmişken, başına şunlar geldi: "Batıya giden turistin birinden, beni doğuya giden bir trenin vagonuna kapatmasını istemiştim. Tam tren hareket edecekken, kapı açıldı ve frenci, ne kadar 'uçlanabileceğimi' sordu. On beş sent verebileceğimi söyledim. Üzerimde iki dolar on beş sent vardı ve dolarlar bozuk olmadığı için, adama onların lafını etmedim. Beni

* Büyük Havza; batıda Sierra Nevada, doğuda Wasatch Dağları ile sınırlı geniş bölge–ç.n.

bir noktaya kadar götürebileceğini söyledi fakat parayı almadı. Seksen kilometre gitmiştik ki... kapı yine açıldı ve bu kez hem bir frenci, hem de kondüktör belirdi. Uzun bir istişareden sonra altın yüzüğümü alıp, on beş senti bana bıraktılar. İyi altından yapılmış, oymalı bir yüzüktü."[3] Gezgin serserilerin saklandığı bir başka yer de "rotların", yani vagonların altındaki bağlantıları birleştiren sağlam çubukların üstüydü. Burası tehlikeli bir seyahat yeriydi; London rayların ve tahtaların birkaç santimetre üzerinde giderken dengesini kaybedip trenin tekerlekleri altında paramparça olan avarelerden haberdardı. Hatta bir keresinde, kendisi de rotların üzerinde seyahat ederken, az kalsın edebi kariyeri erkenden bitecekti; tekerleklerden fırlayan bir kıvılcım ceketini tutuşturmuş, raylara düşmeksizin ceketini çıkarıp atmak için, akrobatik hareketler yapmak zorunda kalmıştı.

London'ın bilmediği şey, Kelly'nin doğuya ilerleyişinin, Güney Pasifik Şirketi'nin onu ve ordusunu Ogden'da müşkül durumda bırakma kararıyla sekteye uğradığıydı. Demiryolları, ordudan grupların trenleri "ele geçirme" sevdasından bıkıp usanmıştı. Bu gruplar, treni kaçırıyorlar, sayılarının çokluğundan güç alıp personeli zorlayarak, kendilerini bir sonraki durağa kadar taşıtıyorlardı. Şirket, birinci mevki yolcularının gazete yazılarından destek alarak, bu "kaçırmalara" karşılık vermeye başladı. İlk savunma hattı, yürüyüşçülerin trene binmesini önlemek için adam görevlendirmek oldu ve böylece, Denver'daki bir grubu engellediler. Bu tedbir başarısız olup da tren ele geçirilirse, İsa Adına Ortak Fayda yürüyüşçülerini bir sonraki istasyona kadar götürmeye razı oluyorlardı. Yolculuk başladıktan sonra vagonları birbirinden ayırıp, yürüyüşçüleri ıssızlığın ortasında bırakıveriyorlardı. Güney Pasifik Şirketi San Francisco grubunu taşımış, fakat sonra onları, El Paso'nun 130 kilometre doğusundaki bir çöl makasında, aç ve susuz olarak bırakmıştı. Kelly'nin ordusu ise, Ogden'da aynı şekilde müşkül durumda bırakılınca, bir Birleşik Pasifik Şirketi trenine binip yoluna devam edebilmişti. Coxey ve Kelly'nin orduları ile diğer yürüyüşçülerin, tembel serseriler olarak betimlenmesi, demiryollarının bu davranışlarına sanatkârane bir kılıf oldu ve yürüyüşçülerin itibarını düşürmeye hizmet etti. Bununla birlikte, bunalımın en ağır şekilde vurduğu ülke merkezinde, iş için yürüyenlere sempatiyle bakılıyordu. Kelly'nin Ordusu Colorado üzerinden Nebraska'ya geçtiği sırada, yolları üzerindeki gazeteler destekleyici bir

tavır sergiledi. Omaha *Bee*'ye göre, "Nebraska'nın iyi insanları.... şiddet yahut kargaşa korkusuna kapılmamalı"ydılar. "Bu adamların hemen hemen tümü, iyi niyetli işçilerdi." Tabii Nebraska, kariyerini sınırsızca gümüş para basılması umuduna bağlamış popülist siyasi lider William Jennings Bryan'ın memleketiydi; dolayısıyla Kelly'nin Ordusu bu topraklarda, yürüyüşlerinin bir zafer törenine dönüşmesini bekleyebilirdi.

Halk yine, hem duydukları sempati sebebiyle, hem de yürüyüşçülerin yerel kaynakları tüketmeden ilerlemeye devam etmeleri arzusuyla, Kelly'nin Ordusu'na erzak tedarik etti. Nümayişler yapılıyordu; Colorado sınırının 110 kilometre doğusunda, orduyu büyük bir kalabalık karşılamış, şovmen Buffalo Bill Cody, onları doyurmak için üç sığır göndermişti. Platte Nehri'ne paralel uzanan 100 kilometrelik yol boyunca, binden fazla kişi gelenleri selamlamıştı. Sık sık, dönemin iktisadi koşullarına hücum eden, popülist tarzda konuşmalar yapılıyordu.

Üç bin kadar insan Kelly'nin Ordusu'nu, Lexington'ın 50 kilometre doğusundaki Kearney'de tezahüratlarla karşıladı; kasabada yayımlanan *Journal* gazetesi, yürüyüşün dikkatleri, "dürüst emeğin içine düşürüldüğü umutsuz duruma" çektiğini yazdı.[4] Amerikan bayraklarıyla süslenmiş, üzerine Serveti Üreten Yalnızca Emektir ve İşsizlere Devlet İstihdamı yazılı afişler asılmış 27 yük vagonu, 1200 kişiyi taşımaya yetmediğinden, adamlar vagonların içinde, üstünde, altında ve arasında seyahat etmekteydiler.

Jack London nihayet, Kearney'nin nehir boyunca 80 kilometre aşağısındaki Grand Island'da Kelly'nin Ordusu'na katıldı; onun hatırladıkları da, yürüyüşün bir karnaval atmosferi içinde sürdüğünü doğrulamaktadır. Iowa'nın Des Moines şehrine doğru yol aldıkları birkaç gün içinde, şehirden insanlar gelip Kelly'nin Ordusu'nu kamp yerinde ziyaret etmişlerdi. "Kampa bütün gün vatandaşlar gelip gitti," diye yazmıştı 25 Nisan'da. "... Ordu ile şehirden gelen gençler arasında bir beysbol maçı oynandı." Şehirli gençler, 16'ya 12 galip gelmişlerdi. "Herkes orduyla ilgili iyi fikirler beyan etti ve birçoğu da, çocukların beyefendiliğine, dürüst görüntüsüne şaştı."[5] Daha yetenekli olanlar, bu ziyaretçilere şarkı söyleyip dans ediyorlar veya ufak paralar karşılığında, el işlerini satıyorlardı. London geri kalmamak için, tek başına ateşin yanında oturup yazıyor, o esnada olabildiğince mahzun görünmeye çalışıyordu.

Sevecen görünümlü biriyle göz göze gelince, "Bir posta pulum olsa, anneme mektup yazabilirdim" diyordu. Epey başarılıydı; içli bir sesle pul parası dilenerek, bazen günde bir buçuk doları cebe indirdiği oluyordu. Oakland'da on beş saat kömür küreleyerek de aynı parayı kazanırdı.

En azından bir kez, 16 Mayıs'ta, eve mektup göndermek için bir pul kullandığını biliyoruz. Annesine, yakında Kelly'nin Ordusu'ndan ayrılacağını söylemiş olmalıydı, çünkü Flora, yanıtını Chicago'daki genel teslimat merkezine göndermesi gerektiğini biliyordu. Flora'nın cesaretlendirmesiyle hikâyesini bastırmasının üzerinden altı ay geçmişti ve 22 Mayıs tarihli cevabi mektupta anaç bir ton olmakla birlikte ("Senden üç hafta boyunca mektup gelmeyince öyle endişelendim ki, yemek yiyemez, uyuyamaz oldum"), annesinin yatırımını korumak istediği de belliydi. "Unutma ki varım yoğum sensin; baban da ben de yaşlanıyoruz ve yalnız sana bel bağlamış durumdayız." Adeta kâhince bir söylemle devam ediyordu: "John, sakın hapse girmene sebep olacak bir şey yapma; vaktini parmaklıkların arkasında geçirmek için değil, ülkeyi tanımak için yola düştün." Chicago genel teslimat merkezine sekiz-on mektup gönderdiğini, her bir zarfa kırtasiye malzemesi ve pul, iki zarfa da toplam beş dolar tutarında para koyduğunu belirtiyordu. "Bu parayı ancak çok ihtiyaç duyunca kullanmalısın. John, şu ana kadar gönderdiklerimizin eline geçtiğini öğrenir öğrenmez, sana biraz daha para yollamaya çalışacağız." London'ın, trenlerde yakalanmadan seyahat etmeye çalışırken, onca kovalamaca ve karışıklık içinde annesinin mektubunu kaybetmemiş olması şaşırtıcıdır.[7]

London, Missouri Nehri'ni geçerek Iowa'daki Council Bluffs'a vardıkları zamana dek, Kelly'nin Ordusu'yla 240 kilometreden az yol almış ve şimdiden, yaşadıkları onu rahatsız etmeye başlamıştı. London'a göre, Kelly çalım satıyor, güzel bir siyah ata binip emirler yağdırıyor ve herkese aşırı, hatta zalimane denebilecek bir disiplin dayatıyordu. Hayatı boyunca, London'a ikiyüzlülük kadar ters gelen bir şey olmamıştı ve buna tepki göstermekte gecikmezdi. London'ın ayakkabıları giyilmez hale gelmişti ve artık demiryolundan ayrılmış oldukları için, çıplak ayakla yürümek zorundaydı; üstelik hasta bir adama da yardımcı oluyordu. Des Moines'te, orduya Des Moines Nehri üzerinden Keokuk ve Mississipi'ye taşıyacak düz karinalı tekneler sağlandığı zaman, nihayet bir çift çizme dilenebilecekti. Teknedekilerin, akşam vakti rıhtıma

yanaştıklarında, yerli halkın vereceği sadakalar arasından seçim yapma şansına sahip olacağını bilen London, tüm bu sadakaların ordu mümessiline verilmesi gerektiğini bilse de, ilk teknede yer almayı garantilemişti. Bir ara günlüğüne şu notu düşmüş: "İki mümessilin bindiği bir düz karinalı tekne, önümüze geçti... Bize sahip çıkma emri almışlardı fakat buna gerek olmadığından, kendileri Harvey'ye doğru giderken, ana grubun gelmesini beklememizi söylediler. Sanırım bu gece kasabayı geçip gideceğiz."[8] Nehir boyundaki bazı alanlarda öyle çok sempatizanları yığılmıştı ki, fark edilmeden kıyıya çıkıp kendilerini rahatlatamadılar; öte yandan ordu, ilerleyişlerini engellemeye çalışan Pinkerton dedektiflerince takip ve taciz edilmeye, şiddetli çatışmalar yaşanmaya başlamıştı. "Pinkerton'lardan biri ele geçirilecek olursa," diye yazmıştı London günlüğüne, "eyvahlar olsun haline."

Missouri'nin Hannibal kentine varana değin, nehirde ilerlemenin zorluğu, erzaklarının azalması, sürekli olarak Pinkerton'ları atlatıp mümessilleri kandırmaya çalışmak, onları yıpratmıştı. "Sabahleyin tüyeceğim," diye yazmıştı, "Açlık canıma yetti." Chicago'da onu bekleyen postasını almak isteyen London, yine tek başına trenden trene geçmeye, gezgin serserileri vagondan atmak için her an tetikte olan kondüktörler ve frencilerle kedi-fare oyunu oynamaya başladı. Sürekli bir kovalamaca içindeydiler; kendisi gibi iki arkadaşıyla bir trene atlarken yaşadıkları, ilk kez başına gelmiyordu:

> Tren önümüzden geçerken ikimiz yolcu vagonlarına atlayıp çatıya tırmandık [vagonların yanları, yukarı tırmanmaya elverişliydi]; üçüncü kişi aşağıda, rotların üzerinde kaldı. İki vagon ilerideki arkadaşın yanına gidip, kör noktaya [iki vagon arasındaki, sadece yan tarafta kapısı olan gözden ırak bir boşluk] gelmesini söyledim fakat o, bunu çok rizikolu buldu. Beş vagon boyunca ilerledim fakat frenci oradaki platformda durduğu için, daha fazla gidemedim..... Bekledim ve tren durunca aşağı inip, kör noktaya doğru koştum. Frenci beni yakalamaya yeltendi [fakat] koşup, onun boş bıraktığı platforma çıktım. Çatıdaki arkadaşı yol kenarına yuvarladılar fakat ben Wells'e ulaşabildim... Frenci, bir av köpeği gibi peşimizde olduğundan, lokomotife tırmandım.

London lokomotifin makinistini, kazana kömür atması karşılığında –bu işi iyi bilirdi– son istasyona kadar trende kalmasına izin vermeye ikna etti. Sonuç olarak, pek sıkıntılı bir seyahatti bu.[9]

London, gezgin serseri olarak geçirdiği dönemi, sertçe fakat güngörmüş bir tavırla kaleme almıştır; yazarken, kibar toplumun bireylerinin asla girmeye cesaret edemeyeceği çirkin bir dünyadaki muhabir konumundadır. Fakat avare olarak yaşamanın karanlık bir tarafı, fazla seçeneği bulunmayan güçlü kuvvetli erkeklerin sakladığı bir sırlar yumağı vardı. Halkın bir yeraltı dünyasındaki (önceki yıl *Sophia Sutherland*'le denizdeyken şahit olduklarından pek farkı bulunmayan) seks ve esaret ilişkilerini asla kabul etmeyeceğinin farkındaydı ve bu konuda bildiklerini hiç kağıda dökmedi. Ama bilgi sahibi olduğu yadsınamaz: Daha sonra avarelik hatıralarını anlattığı *Yol* kitabını, tren seyahatlerinde tanıştığı ve kendisi kadar ağzı sıkı olmayan arkadaşı Josiah Flynt'e ithaf etmişti.

Flynt, Havelock Ellis'in *Cinselliğin Psikolojisine Dair Çalışmalar* kitabına, "İşsiz Gezginler Arasında Eşcinsellik" adlı makalesiyle katkıda bulunmuştu; Ellis, London'ın sonradan kitaplarını okuduğu, yenilikçi bir cinsellik araştırmacısıydı. Flynt çok modern bir kestirimle, gezgin serserilerin yüzde 10'unun eşcinsel olduğunu söylemişti.[10] İşsiz gezginlerin iyi kurulmuş hiyerarşisinde, avarelik hayatına yabancı olduğu için kolayca incinebilir durumdaki, "parlak oğlan" (*gay-cat*) denen genç çaylaklar, cinsel arzularına karşılık vermek koşuluyla, yaşça daha büyük ve tecrübeli bir avarenin, yani bir "pro"nun (*profesh*) kanatları altına girebilirlerdi. Bundan sonra, koruma altındaki gence "pro'nun oğlu" (*prushun*) denirdi. Bu durum bilindiği için olsa gerek, London *Yol* kitabında, kendisinin "pro'nun oğlu" aşamasını atlayıp, doğrudan pro'luğa geçtiğini vurgulamıştı.

London, Chicago'da Flora'nın tüm mektuplarını toplayarak, zarflardaki parayla kendine ("South Clark Caddesi'ndeki Yahudilerle... epey kavga ettikten sonra") elden düşme giysiler aldı. Tıraş olup yemek yedikten sonra dolaşmaya çıktı, tiyatroya gitti ve on beş sente bir oda tuttu; evden ayrıldığından beri, ilk kez düzgün bir yatakta uyuyacaktı. Ertesi günü, yani 30 Mayıs'ı Dünya Fuarı'nda geçirdi ve sonraki gün de bir buharlı gemiye binip 100 kilometre yol kat ederek, Michigan eyaletindeki St. Joseph şehrine, teyzesi Mary Everhard'ı ziyarete gitti.

Teyzesinin evindeki konukluğu çok huzurluydu; kuzenini o kadar çok seviyordu ki, yıllar sonra *Demir Ökçe* romanının kahramanına

onun ismini verecekti: Ernest Everhard. Sonra, yine bir trene atlayıp yoluna devam etti London. Her zaman Niagara Şelalesi'ni görmek istemişti; tüm zorlukları ve tutuklanma tehlikesini göze alarak, bir yük vagonuna atlayıp New York eyaletine, Buffalo'ya gitti. Gördüğü manzaraya değmişti; gece saat on bire kadar, şelaleyi seyredip durdu. İçgüdüleri ona, buraların avarelere göre olmadığını söylediğinden, çitten atlayıp geceleyecek bir arazi aramadan, şehre kadar yürüdü. Kısa bir uykunun ardından, sabahın ilk ışıklarıyla uyandı ve şelaleyi bir kez daha görmek istedi. Saat sekize dek kahvaltı dilenemeyeceğinden, gümbürtüyle akan şelalenin tadını çıkaracak bolca zamanı vardı. Sakin bir caddede yürürken, kendisine doğru gelen üç adam gördü ve ilk önce bunların kendisi gibi avareler olduğunu sandıysa da, sonra, bir polis memurunun iki adamı tutuklayıp götürmekte olduğunu anladı. İleride, "Dönüp deli gibi kaçmalıydım," diye yazacaktı, "Asla arkamdan koşamazdı, çünkü ele geçirdiği iki adam, kaçırdığı bir adamdan daha kıymetli olacaktı. Ama beni durdurduğu zaman, kukla gibi dikilip bekledim."[11]

Kaldığı otelin adını veremeyen London, diğer iki kişiyle birlikte tutuklandı ve hemen gece mahkemesine çıkarıldı. Daha sonra, kendisini tutuklayan aynasızı komisyon karşılığı çalışmakla itham etti (belki kendisinin de Kaliforniya Balık Devriyesi'nde aynı şekilde çalıştığını unutmayı seçmişti). Tekrar mahkemeye çıkmayacağı belli olmuştu. Mübaşir her duruşmada "Serserilik, sayın yargıç," diyor, Yargıç Charles Piper da "Otuz gün" diye yanıtlıyordu. Zanlıların konuşmasına izin verilmemişti. Sadece London'dan önceki adam evsiz olduğunu, fakat bunun işini kaybetmesinden ve gidecek başka yeri olmamasından kaynaklandığını söyleyebilmişti. Yargıç, "Niçin ayrıldın işinden?" diye sormuştu. Adam, ayrılmayıp kovulduğunu, işten atılana kadar kendisine otuz gün mühlet tanındığını açıklamıştı. Sıra kendisine geldiğinde London, masum olduğunu söylemeye yeltenmiş, yargıç "Kapa çeneni," diye yanıtlamış, bunun üzerine onu kelepçeleyip götürmüşlerdi. Bir avukatla görüşme talebi, kahkahalarla karşılanmıştı.

Eğer serserilik bir suçsa, London haftalardır bu suçu işliyordu; ironik olan, Niagara Şelalesi'ndeyken serseriliği bırakmış olmasıydı. Hatta uyumak için, acıyan ayaklarıyla Niagara Şelalesi'nden şehre kadar yürümüştü. London hatıralarını yazarken, anlatının dramatik gereklerini karşılamak için, sıklıkla, yaşadıklarına ilişkin olgularda değişikliklere

giderdi. Burada öyle davranmamıştır. Söz konusu olaydan ne zaman bahsetse, seçtiği kelimeler, başına gelenlerin acı vericiliğini ifade etmekte yetersiz kalır. Bu vakalara bakan Yargıç Piper'ın, Amerika'daki en üretken genç zihinlerden birini nasıl etkilediğini bilmesi mümkün değildi. London'a göre, ekonominin zengin azınlık yararına işleyecek şekilde düzenlenmesi ve bu azınlığın, daha aşağıdaki insanların ilerleme şansını her şekilde engelleyecek derecede güçlü olması, zaten yeterince kötüydü. Şimdi, son derece eşitlikçi olduğu iddia edilen Amerikan hukukunun da, aslında aynı şekilde adaletsiz olduğunu görüyordu. Önceden ekonomide reform yapılması fikrine sempati duyarken, artık devrim yanlısı olmaya başlamıştı. Hapiste bu otuz günün geçmesini bekleyecekti; salıverilince de, öyle bir siyasi broşür yazacak, öyle bir dava açacaktı ki, Amerikan yargı sistemi kökünden sarsılacaktı.[12]

Bir ay boyunca evi, Erie Vilayet Hapishanesi olacaktı; oraya nakledilirken iriyarı, canayakın bir siyahi adamla birlikte kelepçelenmişti; adamın yegâne tepkisi gülerek başını sallamak ve "Ah, Tanrım," deyip durmaktı. London'ın en çok dikkatini çeken, trenin arkalarındaki koltuğunda oturan tutukluydu. London'ın betimlemesine göre, bu tutuklu bodur ve kuvvetli olmakla birlikte, gözlerinde bir hoşluk ve nüktedanlık vardı. "Onun dışında," diye yazmış, "her şeyiyle ahlaksız, yabani bir yaratıktı." Fakat konuştukları zaman, London bu adamla arasını iyi tutması gerektiğini, onun kendisine hapiste yardımcı olabileceğini anladı. Adamın boş piposunu kendi tütünüyle doldurdu ve kalan tütününü de onunla paylaştı. Artık o London'ın "has adam"ı, arkadaşı olmuştu ve bu arkadaşlığın paha biçilmez olduğu ortaya çıkacaktı.

29 Haziran 1894'te Erie Vilayet Hapishanesi'ne şu kayıt düşüldü: "John London, 18, bekâr, anne-baba hayatta, meslek denizci, din ateist... mahkûmiyet süresi 30 gün, suç serserilik."[13] Muameleler sırasında arkadaşı ona, müsadere edilmesinler diye kişisel eşyalarını, üst kat balkonundaki güvenilir bir mahkûma (yani hapishanede iş gördürülen birine) nasıl fırlatacağını gösterdi. Mahkûmlara çiçek hastalığına karşı aşı yapıldığında, arkadaşı sert bir sesle, yarasındaki kanı emmesini tavsiye etmişti. London onun dediğini yaparak, olacaklardan habersiz kişilerin kolunda çıkan yumurta büyüklüğündeki çıbanlardan kurtulmuştu.

Sonunda London bir hücreye kapatıldı ve kapının arkasından kilitlendiğini duydu. Hücrede kalan diğer adam, Ohio Hapishanesi'nde

iki sene yatmış kıdemli bir mahkûm olsa da, ahbaplık edilebilecek bir tipe benziyordu. Konuşurlarken, duvarların ve tavanın tahtakurularıyla dolu olduğunu, bunların harçtaki çatlaklara girip çıktıklarını fark eden London, korkuya kapıldı. Öğle vakti, bir somun ekmekle bir tas sulu çorbadan ibaret olan yemekleri geldi. O âna kadar ellerinden geldiğince çok sayıda tahtakurusu öldürmüş olan iki mahkûm, çorbayı içtiler, fakat ekmeği çiğneyip macun kıvamına getirerek, haşeratın saklandığı çatlakları bununla sıvamaya çalıştılar. O akşam iki kat yukarıdaki başka bir hücreye aktarıldılar; dolayısıyla bu çabaları boşa gitmiş oldu.

London, hapishanede iki sınıf adam olduğunu keşfetti: İstismarcılar ve istismar edilenler. Tabiatı gereği şiddet düşkünü olmasa da, seçme şansı verilse bunlardan ikincisi değil, birincisi olmayı tercih ederdi; bilhassa, zararsız bir siyahi gencin sopayla dövülüp beş basamaklı bir merdivenden aşağı yuvarlanmasını ve kendisinin ayaklarının dibinde, çığlıklar atarak kıvranmasını gördükten sonra. Hapishane yöneticileri, güvenilir mahkûmlardan ve kat sorumlularından, işlerin sorunsuzca yürütülmesini bekliyorlardı; bunun nasıl yapıldığıyla da ilgilenmiyorlardı.

London ilk gün tütününü paylaşacağı adamı iyi seçmişti. Bu yeni arkadaşının (daha sonra yazdığına göre birbirlerine "Jack" diye sesleniyorlardı; biz de ismine dair başka bir şey bilmiyoruz), onu kollayabilecek konumda olduğu anlaşılmıştı. Beş yüz tutukluyu, on üç kat sorumlusu kontrol ediyordu; arkadaşı ilk gün bunlardan biri oldu ve London'a, diğer sorumlulardan birinin kovulup yerine onun geçirilmesini sağlayacağını bildirdi. Kömür kürelemekten ötürü hâlâ bileklerine deri ateller takılı, ayakları sızlayan yeniyetme, arkadaşı sözünü yerine getirinceye kadar sadece iki gün avluda çalışmak zorunda kaldı. Böylece London, hapishanede dönen yolsuzlukların bir parçası haline geldi ve kendisiyle, dışarıdaki güç birliği etmiş baronlar arasındaki benzerliği görmezden gelemedi:

> O sıralarda, tüm bu adamlar hücrelerinde aç yatarken, yüz yahut daha fazla tayın ekmeğin, kat sorumlularının hücrelerinde saklı tutulduğunu gördüm. Aslında bu ekmeği alıkoymamız çok saçma görünüyordu. Fakat yaptığımız yolsuzlukların bir parçasıydı bu. Kendi katlarımızın efendisi olarak, medeniyetin iktisadi efendileri misali, üçkağıt çeviriyorduk. Hapishanedeki nüfusun yiyecek arzını denetliyorduk ve bunu yaparken, tıpkı dışarıdaki haydut kardeşlerimiz gibi, insanları kazıklıyorduk.

Burada geçer akçe ekmek değil, tütündü ve bazı güvenilir mahkûmlar, bir içimlik tütün karşılığında iki ya da üç tayınlık ekmeği gasp ederek, hapishane ölçülerinde zengin oldular. Hatta bunlardan, London'ın bir süreliğine aynı hücrede kaldığı biri, nakit para dahi biriktirecek noktaya gelmiş, bu paraya bir şey olursa London'dan hesabını çok kötü şekilde soracağı tehdidinde bulunmuştu.[14]

Ekmek yolsuzluğu sadece kalemlerden biriydi fakat aslında, düzenin vahşice bedensel cezalarla sağlandığı hapishanede, yozlaşma tutukluların günlük hayatının her veçhesinde bir şekilde kendini göstermekteydi. Bir adam bu duruma direniş gösterecek gibi olsa, London'ın sözüm ona yargılandığı zamanki kadar bile sesini yükseltse, "Kuralımız, ağzını açar açmaz adama vurmaktı; sertçe, elimize ne geçerse onunla vururduk. Yüzüne süpürge sapının ucunu yiyince, adamın aklı başına gelirdi...En küçük bir saygısızlığa bile müsamaha göstermiyorduk. Yoksa hepten kaybederdik."

Sonraki yıllarda London nadiren, hapishanedeki cinsel acımasızlığa dair anıştırmalarda da bulundu. Güvenilir bir mahkûm olarak, istismardan kaçınması gerektiğini söylemesine gerek yoktu. Bu, hiyerarşi içindeki yerini korumanın bir bileşeni olarak, başkalarının istismarına iştirak etmeye mecbur kalması anlamına geliyor muydu, hiç söylememiştir.[15]

Hapishanede şefkat bulunmasa da, dostça bir işbirliği yok değildi. London'ın sorumluluğundaki tutuklulardan biri, Barnum&Bailey Sirki'nin çöp kutusuna atılmış yemekleri yerken yakalandığı için, altmış gün hapis cezasına çarptırılmıştı (adamın dediğine göre, ekmek güzeldi, et ise "harikuladeydi"). London ona ince, sert bir tel tedarik etmiş, adam bunlardan gayet işe yarar çengelli iğneler yapmıştı; London bu çengelli iğneler karşılığında ona fazladan ekmek tayını veriyor, kendisi de bu yeni mamulü kârlı şekilde pazarlıyordu. Yaptığı bu işin, çocukken kart değiş tokuş etmesinden yahut yelkenlisiyle, Oakland Körfezi'ndeki gemilerden gazyağı tenekeleri toplamasından pek farkı yoktu. Ticaret, ticaretti.

London'ın arkadaşı Jack, hapisten çıktıklarında ikisinin bir ortaklık kuracakları ümidindeydi; bir suç işlemeseler de, birlikte yollara düşebilirlerdi. Gerçekten 29 Temmuz'da ikisi de salıverildi; arkadaşının aklında bir bara gitmek, London'm aklındaysa bir kaçış planı yapmak vardı.

Şehre varıp bir bara girdikleri gibi, London dikkat dağıtıcı bir andan faydalanıp arka kapıdan sıvıştı ve güneye giden bir yük trenine atladı. Bunun gerekli olmasına esef etmişti. "Hoşça kal demek isterdim. Bana iyi davranmıştı. Ama cesaret edemedim."

Hapiste geçirdiği bir ay boyunca, en küçük adalet talebinin şu ya da bu şekilde cezalandırılmaktan başka bir işe yaramadığını gördüğünden, vatandaşlık haklarının ihlal edilmesinden dolayı dava açma fikrinden vazgeçmişti. Artık Buffalo'dan tek talebi, kendisinden ırak olmasıydı.

Güney istikametinde Baltimore'a, oradan New York'a ve ironiktir, Amerikan özgürlüğünün beşiği Boston'a gitti. Lakin bu ironi, ilahi bir tesadüfe dönüştü; zira seyahatinin bu ayağında, entelektüel arayışlarını hızlandıran, gerçekten bilgili bazı avarelerle tanıştı. Baltimore'un Druid Hill parkında Frank Strawn-Hamilton adlı uzun sakallı bir parasız gezgine rastladı; bu adam, politik ve iktisadi teoriye hâkimiyetiyle, onu şaşkına çevirdi.

Zihni birden, öğrenmek istediği şeylerin ışığıyla aydınlanan London, mümkün olduğunca hızlı şekilde eve varmak arzusuna kapıldı. Komisyon avcısı Amerikan polislerinden kaçınmaya dikkat ederek batıya doğru gidip, dondurucu soğukta Kanada'nın Vancouver şehrine ulaştı ve burada, onu eve götürecek bir gemi bulmaya çalıştı. Önce hiç kimsenin kendisini almaya yanaşmamasıyla cesareti kırılan London, Kanadalıların evsiz işsizlere çok daha sevecenlikle yaklaştıklarını görünce ferahladı. Birkaç yıl sonra yazdığına göre, orada birkaç hafta geçirdi. "Arka kapıları yumruklayıp durduğum zaman boyunca, elime sadaka tutuşturan olmadı; her zaman sofraya buyur edildim. Sadece iki kez, yemek saati dışında geldiğim için geri çevrildim. Üstelik bu iki yerde de, davranışlarını telafi etmek maksadıyla bana çeyrek dolar para verdiler."[16] Kanadalıların cömertliği, London'ı derinden etkilemişti.

London ısrarlı arayışlarının sonunda, Pasifik Buharlı Gemi Şirketi'ne ait *Umatilla*'da ateşçi olarak iş buldu; bu küçük göçmen gemisi yıllardır kuzeybatı denizlerinde sefere çıkıyor, yaşı, tabiiyeti, ırkı, sağlık durumu, serveti (500 dolardan aşağı olmak kaydıyla) ve anarşist ya da çok eşli olup olmadığı hususlarında yeminli beyanda bulunan yolcuları taşıyordu. Kömür kürelemek, London'ın en iyi bildiği işti ve eve hızlıca döndü. Bir kez daha Golden Gate Boğazı'ndan geçti; hayatı asıl şimdi başlıyordu.

5. Bölüm

Öğrenci

Aylar süren seyahatinden 1894'ün sonlarında dönen Jack London, bilhassa ülkenin doğusundaki birçok gezgin serserinin, beş parasız olsalar da dünyayla ilgili derin bir kavrayışa sahip bulunduklarını keşfetmiş durumdaydı. Amerika'daki ekonomi ve toplum, ürettikleri serveti oturma odası takımlarına akıtan kitlelerin, başlarına gelen yoksulluğa müstehak olduklarını savunabilirdi. Gelgelelim London avareler arasında, bu ekonominin dışında kalmalarını capcanlı bir zihinle telafi eden kişilere denk gelmişti. Bunlar sadakayla yaşasalar da hayatı ondan daha iyi anlıyorlardı. Bu deneyim London açısından, çok büyük ve cezbedici bir sırdı.

Yine evindeydi; kafasındaki sorulara yanıt bulmak için taze bir hevesle, Oakland Halk Kütüphanesi'ne yöneldi ve bu kurumun ne büyük bir nimet olduğunu bir kez daha gördü. Kıymetlisi Ina Coolbrith emekli olmuş, fakat kütüphaneci olarak onun yeğeni işe alınmıştı. Adı Frederick Irons Bamford'dı; Kanada doğumlu bir Hıristiyan bilim adamıydı ve yakın zaman önce Hesperian College'de İngilizce profesörü olarak çalışmıştı. Bir tiyatro oyunundaki kütüphaneci rolüne –masasından eksik olmayan, taze çiçeklerle dolu vazoyla– cuk otururdu; büyük bir şans eseri, tam da London'ın ihtiyaç duyduğu kişiydi: Son derece bilgili, ateşli bir sosyalistti ve ona art arda, felsefi, ekonomik ve politik tartışmalarla ilgili kitaplar sundu.

London'ın önceden Darwin'le olan tanışıklığına, Adam Smith ve *Ulusların Zenginliği*, Benjamin Kidd ve *Social Evolution* (Toplumsal Evrim), Kant ve *Salt Aklın Eleştirisi* eklendi. London daha önce Herbert Spencer'ın eserlerine göz attığında, bu parlak fikirlerden etkilenmiş fakat okuduklarını pek de anlayamadığını düşünmüştü. Şimdi *İlk Prensipler*'i bir tür birleştirici büyük kuram olarak algılıyordu; vardığı

sonuca göre Darwin'in doğal seleksiyon kuramı aynı zamanda egemen ve boyun eğen toplumsal sınıfların ortaya çıkışını da açıklıyor ve doğal seleksiyonun özünde bulunan, ancak güçlü olanın hayatta kalacağı fikri, insanın mükemmelleşebileceği anlamına geliyordu. Bu da Nietzsche'nin *insan ve üstün insan*ını akla getiriyordu. Zihninin fünyesi alev almış, kıvılcımlar saçarak bir düşünce ustasından diğerine atlıyordu; yaşam buydu işte, artık anlamaya başlamıştı. Bir noktada, en güçlünün hayatta kalacağını söyleyen Darwinci anlayış, London'ın giderek büyüyen toplumsal adalet inancıyla çatıştı; zira adaletsizlik ve zalimlik, en güçlünün hayatta kalmasını dayatıyordu. Ama bu husus üzerine düşünmeyi erteleyebilirdi; şimdilik, sadece ana hatları özümsemesi gerekiyordu.

Trenlerde geçirdiği zaman, o günlerdeki zihni yapısının oluşumunda hayati rol oynamıştı. Ülkenin zenginleri, avarelerin tembel ve sünepe olduklarını iddia ederek vicdanlarını rahatlatabilirdi; kendisi de işsiz güçsüz dolaşmayı çalışmaya tercih edenlerle karşılaşmıştı ancak bunlar çoğunlukta değildi. Coxey'nin Ordusu aslında, çoğunun çalışmayı ne kadar çok istediklerini göstermek için bir araya gelmişti. Onların birçoğu da eskiden kendisi gibi çok düşük ücretlerle çalışmış, derken bir hastalık ya da yaralanma sebebiyle işlerini kaybetmişlerdi. Destek alacakları bir aileden yoksun olanlar, ekonomik düzenin dışına çıkıp açlıktan yahut soğuktan ölene veya hapse girene dek paryalar gibi ülkede dolaşmaya başlamışlardı. London'ı en çok kaygılandıranlar, yaşı ilerlemiş olanlardı; kendisi, Flora, Eliza ve Kaptan Shepard olmasa, üvey babasının ne duruma düşeceğini tahmin etmek zor değildi. London genç ve güçlüydü fakat bu durum değişebilirdi; üstelik için için, göründüğü kadar güçlü olmadığını da hissediyordu. Göğsü ve sırtı adaleliydi, lakin kolları ve bacakları narindi. Kömür kürelerken bileklerini burkup yaklaşık bir yıl boyunca atellerle gezmek zorunda kalmıştı; Kelly'nin Ordusu'yla sadece birkaç kilometre yürüdükten sonra küçük ve yassı ayaklarını sakatlamıştı. On sentlik saat ücretiyle kölelik etmekten kurtulamazsa, gördüğü yaşı ilerlemiş avareler gibi, dişsiz ve çökük göğüslü bir adam olup çıkması kaçınılmazdı.

London'ın trenlerde geçirdiği aylar ve ardından gelen Bamford'ın öğretmenliği, sonunda hayatını nasıl şekillendireceğine netlik kazandırmasını sağladı. Bu ölümcül girdaptan çıkması zorunluydu ve her şeye karşı duyduğu şiddetli merakın ateşi içinde, kaslarıyla değil beyniyle hayatını

kazanmanın bir yolunu bulmaya karar verdi. Öğrenmeye devam edecek ve sonra da yazmaya başlayacaktı.

***

1894'ün sonunda Oakland'a döndüğünde ailesini, bu kez kendilerini idare edebilir durumda buldu. 22. Cadde üzerinde 1639 numaralı bir evceğizde kalıyorlardı; şimdiye kadar barındıkları en kötü yer olmayan bu evin, körfeze bakan bir penceresi vardı ve uzun merdivenin sonundaki sahanlığın üzerinde, bir kafes kemer bulunuyordu. Annesi yine piyano dersleri vermeye başlamıştı, babası da "özel görevli polis" olarak mütevazı bir gelirle çalışmaktaydı. Sevgili üvey kızkardeşi Eliza, yaşça ondan çok büyük kocası Kaptan Shepard ve ailesi, caddenin hemen köşesinde oturmaktaydılar ve onlar da kendilerini makul ölçüde güvenceye almışlar, emekli maaşıyla geçiniyorlardı.

London'ın okula dönüp eğitimini tamamlayabileceği bir zaman varsa, işte o zaman buydu ve niyetini duyurunca, onun tekrar okula gönderilmesi adeta bir aile projesi haline geldi: Flora evin arkasındaki bir odayı onun için, hem çalışma hem de yatak odası olacak şekilde donattı. London evdeyken kazandığı para, sekiz yaşından beri, aileye destek olmuştu ve Flora onu ne kadar süreyle evde, barlardan ve rıhtımdan uzakta tutabilirse, o kadar iyiydi. Eliza ona bir çalışma masası verdi; odada ayrıca bir gardırop, bir yatak, lambalı bir komodin vardı: Dönüşümünü gerçekleştirebileceği sade ve süssüz bir hücreydi burası, fakat aynı zamanda güvenli, kuru ve emin bir yerdi (Flora iyi yataklar bulundurmak konusunda çok titizdi. "Evimde hiçbir şey olmasa bile, iyi yataklarım olmalı.")[1]

London, annesinin riskli mali girişimlerde bulunmaya merakını iyi bilirdi. Çocukluğunda herkes bir yerde, hatta genellikle birkaç yerde çalıştığı halde niçin ailenin hep parasız olduğunu Eliza'yla birlikte merak ederlerdi. John London da kumar oynardı, fakat sadece eğlence olsun diye, küçük paralarla; oysa Flora için kumar bir saplantıydı. Kendini Kızılderili hayalet rehberi Plume'un ellerine bırakıp, Çin piyangoları oynamış, kocasını makul olmayan girişimlere sürüklemiş, zor kazanılmış parayı, göçmen İskoç kızları için açıp da işletemediği yurt gibi yatırımlarda batırmıştı. Bütün bunları, küçük bir kızken onu şımartan ve huzursuz bir genç kadınken hor gördüğü rahat yaşantıyı yeniden elde

edebilmek uğruna yapıyordu. 1890'ların ortasından itibaren, artık neredeyse yoksulluğa teslim olmuş durumdaydı. Bundan daha fazla hayal kırıklığına uğraması mümkün değildi. Bununla birlikte, oğlunu *Call*'un yarışmasına girmeye teşvik ederek onun edebi hüneri üzerine girdiği ilk bahsi kazanmıştı. Onun başarıya ulaşma ihtimali, giderek güçten düşen kocasınınkinden fazlaydı şüphesiz; şu halde oğlunu, akademik sıkıntılar içine girecekken biraz pohpohlamak, daha az riskli bir yatırım gibi görünmekteydi.

Eliza fazladan bir yardım olarak, kırk blok ötedeki Oakland Lisesi'ne giderken binmesi için ona bir bisiklet verdi. Fakat London bu işi ağırdan aldı ve Eliza sonunda ona bir de alıştırma bisikleti verene dek, türlü aksilikler yaşadı. Sık sık, sabahları Eliza'yla kahvaltı etmek için caddenin köşesinde, "Öfkeyle çabalayarak, vücudu berelenmiş halde, üzerinden sular damlatarak, kıpkırmızı bir suratla ve darmadağınık saçlarla,"[2] belirirdi; çünkü o kadarcık mesafede bile bisikletten düşmüş olurdu. Daha da önemlisi Eliza, diş bakımı için para sağlayarak, London'ın sosyal hayatını kolaylaştırdı. London denizcilik ve gezginlik ederken, tütün alışkanlığı geliştirmişti; sigaraları uç uca ekliyor, hızla çürüyen dişlerinin acısını dindirmek için tütün çiğniyordu. Şimdiye kadar hiç diş fırçası kullanmamıştı. Yeni yapılan üst diş proteziyle, yine çekinmeden gülümser hale geldi ve Flora'ya, artık tütün çiğnemeyeceğine dair söz verdi.

12 Ocak 1895'te, Jack London on dokuz yaşına bastı. Yakın zaman önce, ondan epey küçük öğrencilerle birlikte liseye kaydolmuştu. YMCA'deki ilk mutenalaşma girişiminde başına geldiği gibi, bu öğrencilerle kendisi arasında da pek bir ortak nokta bulamadı. Sadece genç değil, aynı zamanda toydular; London'a, hiç yaşamadığı çocukluğunu hatırlatıyorlardı. Yoksulluğuyla da onlardan ayrı düşüyordu; okulda yarım gün hademe olarak çalışmaya başlamıştı. Okuldan sonra diğer öğrenciler evlerine, ailelerinin yanına giderken, London yerleri silip süpürmek için geç saatlere kadar okulda kalıyordu.

Fakat bütün bunlardan dolayı, okuldaki öğrenciler onu adeta huşuyla izliyorlardı. Fiziksel güzelliğinin ve olgunluğunun avantajını yaşıyordu şüphesiz, ama hayat tecrübesi de, öğrencilerin çoğunda esriklik yaratıyordu. Tabiatın bir kuvveti olarak, kolay etkilenen bir seyircinin karşısında duruyordu. Elbette London yabancıl yönünü ortaya koyuyor, ne zaman rıhtım kabadayısını öne çıkarması gerektiğine, ne zaman kendisi

olup açık kalpli ve meraklı kişiliğini sergileyebileceğine, bir türlü emin olamıyordu. Onun varlığından rahatsızlık duyanlar da vardı. Fransızca sınıfındaki Georgia Loring, onun tereddütlü tavrını, geçmişinden duyduğu utanca bağlı bir aşağılık kompleksine bağlamıştı. Ayrıca, sosyalizme inandığını açıkça beyan ediyordu London. Artık yakın arkadaşı olan, Oakland Halk Kütüphanesi'ndeki Fred Bamford, onu en öfkeli sosyal adalet arayıcılarının eserlerine yönlendirmişti. London, on dokuz yaşındaki bir gencin katiyeti içinde, onların sloganlarını hararetle tekrar ediyordu. Genellikle çok sıradan ailelerin çok sıradan çocukları olan Oakland Lisesi öğrencileri, ondan hem etkileniyor, hem de korkuyorlardı.

London'ın temel ilgi alanı yazmaktı ve yabancı dil öğretmeni olan Mollie Connors, bir gün onu, İngilizce öğretmeninin her tarafında kalem oynattığı kompozisyonuna dertli dertli bakarken buldu. Meselenin ne olduğunu sorunca, London şöyle yanıt verdi: "Boş yere uğraşıyorum, Miss Mollie. Okulu bırakacağım. Buraya İngilizce öğrenmeye geldim çünkü yazabileceğimi sanıyordum. Ama yazamıyorum. Şuna baksanıza." Miss Connors kağıdı okudu ve üzerindeki düzeltmeleri inceledi. Sakince, "Hiç kafana takma, Jack," dedi, "Sana bir sır vereceğim: Tek sorun şu ki sen yazabiliyorsun, o ise yazamıyor. Aynen devam et."[3] Mollie Connors belki o gün, London'ın yazarlık hayatını kurtarmıştı.

Okuldaki en popüler müfredat dışı etkinlik, okul dergisi *Aegis*'e üye olmaktı. Alt tabakadan gelen bir çocuk olarak, London'ın yayın kadrosuna girmesi mümkün değildi fakat neredeyse okula başladığı günden itibaren, dergiye hikâyeler ve makaleler vermeye başladı. Yazdıkları, daha az şey görmüş ve yaşamış öğrencilerin yazdıklarından üstündü. Herkes onun hademelik yaptığını bilse de, kendisine saygıyla davranan arkadaşlar edindi ve o sene dergide, en az sekiz adet yazısı yayımlandı.

Aegis'teki yazılarda, London'ın giderek artan yetkinliğinin yaşam deneyimleriyle iç içe geçip kaynaştığını, önceki hafta okuduğu eserlerden parçaların, ilk okuduğu kitaplarla birleştiğini görürüz. London'ın çocukluk arkadaşı Frank Atherton o sıralarda San Jose'de yaşamaktaydı ve London'la birlikte bir konser dinlemek ve ardından da Barbary Sahili'ni* keşfetmek üzere çıkıp gelmişti. Köhne bir gece kulübündeki

* "*Barbary Coast*"; o dönemde San Francisco'nun kumar, fuhuş ve suç mahallesiydi– ç.n.

kalabalık, gerçekten yetenekli bir kemancıyı dinleyerek eğlenmekteydi; London'ın zihninde, Ouida'nın *Signa*'sına dair hatıralar canlandı. Bu hatıralardan yola çıkarak, *Aegis* için "One More Unfortunate" ["Bir Bahtsız Daha"] adlı hikâyeyi yazdı; hikâye, büyük konserlerde çalmayı hayal ederken ancak ucuz barlarda sahne alabildiği için, kendini suya atıp boğulan zavallı genç bir kemancıyı anlatıyordu. Bir diğer hikâye, Bonin Adaları'nı betimliyordu; gerçi London, rıhtım bölgesindeki genelevlerin ötesinde adaları pek dolaşmamıştı ve bu tercihinden dolayı pişmanlık duyuyordu ama hikâye, başka hiçbir öğrencinin yazamayacağı, gayet inandırıcı bir kişisel seyahat anlatısı olmuştu. Başka iki hikâye, kurgunun ince peçesi altında, trenlerde geçen avarelik hayatını anlatıyordu. Hikâyelerdeki özgünlük o kadar güçlüydü ki genç okuyucular açısından pek uygun görünmemelerine karşın, yazılışlarındaki hüner ağır basmıştı. Lisede neye ve niçin inandığını bilen neredeyse tek öğrenci olarak, sosyalist bildirisinin, bu tarzdaki ilk denemesinin, Mart 1895'te yayımlandığını gördü ("Ayaklanın, Amerikalılar, vatanperverler ve iyimserler! Uyanın! Bu yozlaşmış hükümetin dizginlerini elinize alın ve halkı eğitin!"); toplumsal ve ahlaki bozulmanın, denetimsiz ücretli köleliğin kaçınılmaz sonucu olduğunu savunarak, herkesi afallatmıştı.

London bu görüşlerini, lisedeki bir tartışma topluluğu olan Henry Clay Kulübü'nde de seslendirme fırsatı bulmuş, sözlü münakaşa tutkusunun dizginlerini salıvermişti. Burada edindiği arkadaşlar arasında en fazla yakınlık kurduğu, Ted Applegarth'dı. Ted, kitapların, müziğin, entelektüel tartışmaların içinde büyümüş, İngiliz aksanıyla konuşan bir delikanlıydı. Bir gün, sırf London'la sohbet etmek için Oakland Kütüphanesi'ne uğramış, bu hareketiyle onda çok iyi bir izlenim bırakmıştı. Applegarth'ların evini ziyaret eden London –duvarlarda gerçek yağlıboya resimler görünce hayrete düşmüştü– her zaman açlığını çektiği zihni ziyafeti önünde bulmuştu. Dahası Ted'in, Berkeley'deki Kaliforniya Üniversitesi'nde okuyan Mabel isminde bir ablası vardı. London ona hemen vuruldu. Bu kız bir ahu, bir periydi; Denizci Çocuk onun için kabuğundan sıyrılıp, bile isteye, hevesli bir öğrenciye dönüştü. Büyülenmiş durumdaki Mabel da aynı hevesle London'ın kaba sabalıklarını törpülemeye, ona hem özne-fiil uyumluluğunu, hem de yemekte hangi çatalı kullanacağını öğretmeye koyuldu. Annesi her zaman genç kıza eşlik ediyordu ve London bu kadından hoşlanmıştı; "Çok hoş, nükteli

ve zarif bir hanım; gösterdiğim çabalara da sevecenlikle yaklaşıyor," diyordu.[4] London kısmen Mabel'ı etkilemek gayesiyle, her gün yirmi yeni kelime öğrenmeye karar verip kıymetli parasının bir kısmıyla bir sözlük aldı. Ted ona satranç oynamayı öğretti; bu oyun Mabel'ın ilgisini çekmese de, London aptalca bir hamlenin ardından, durdurulması imkânsız hamleler geliştirince, şaşkınlığını ifade etmeden duramamıştı. Mabel'ın hassas bir bünyesi vardı –aslında veremliydi– ve Applegarth'lar onun bu tehlikeli hastalıktan kurtulmasına yardımcı olsun diye, Yosemite'e tatile gittiklerinde London'ı da yanlarına almışlardı. London ona duyduğu hayranlığı, daha sonra *Martin Eden*'daki Ruth Morse'un kişiliğinde ifade etmişti. Applegarth'ların yanında kalırken, kullandığı dile dikkat ederek onlara başından geçenleri anlatıyordu. Applegarth'lar, dünyayı London'ın gözleriyle gördükçe, onu daha çok takdir etmeye başladılar.

London Applegarth'ların yanı sıra, Fred Jacobs'la da yakınlaştı. Ufak tefek, gözlüklü, sarışın bir genç olan Jacobs, Oakland Kütüphanesi'nde kütüphaneci asistanı olarak çalışıyordu. London yazılarını evde yazıyor, buna karşılık kütüphanedeyken, dört bir yanı kitaplarla sarılı bir halde olabildiğince çok okuyor, Jacobs da sık sık ev ödevlerine yardımcı oluyordu. Jacobs, kimya merakını, sonradan London'ın da hayli yol alacağı fotoğrafçılık sahasında kullanıyordu. London ayrıca, Jacob'un sevgilisi Bess Maddern'dan da çok hoşlanmıştı; Bess matematik derslerinde harikalar yaratıyor ve bir kız için alışılmadık şekilde, atletizmle bisikletçiliğe ilgi duyuyordu. Mable Applegarth'la tam bir tezat teşkil ediyordu Bessie; kara saçlı ve bağımsızdı; bilgi sahibi olduğu alanlarda kendine çok güvenir, fakat tartışmalar boyunu aşınca, bu özgüveni yitirmenin sıkıntısını yaşardı.

London kendisinden daha yüksek toplumsal mevkide dostlar edinmeyi başarmıştı ama ne zaman hayatının arka planından kurtulmayı başardığı sanısına kapılsa, geçmişi, 22. Cadde'nin prangası, Oakland Lisesi'nde onu tekrar aşağı çekmek üzere beliriyordu; bu ya kendisinin biraz borç almak için Johnny Heinold'ı ziyaret etmek zorunda kalmasıyla, ya da John London'ın okulda ziyaretine gelip, çoğu zaman biraz ödünç para almasıyla gerçekleşiyordu. Şüphesiz Jack London, üvey babasını seviyordu ve yaşlı adamın giderek güçten düşmesini izlemek kolay değildi. Üvey babası özel polisliği bırakmış, daha az yorucu olduğu için, rıhtım bölgesinde gece bekçiliği yapmaya başlamıştı. Gururlu adam, ba-

şının çaresine bakabilmek için kapıdan kapıya gezip fotoğraflar satmaya bile çalışıyordu, fakat Flora'nın taleplerine ve hiddetine karşı eskiden beri dayanışma içinde olduklarından, eve eli boş gitmemek için, Jack'ten ufak miktarlarda ödünç para alıyordu. Çoğu zaman Jack'in ödünç verecek parası olmuyor, o da *Aegis*'teki arkadaşlarına el açmak zorunda kalıyordu. Bundan daha küçük düşürücü bir şeyi tahayyül etmek zor.

Fred Bamford'ın okuma konusundaki rehberliğine ve Oakland Lisesi'ndeki derslere ilaveten, London kendini geliştirmek için üçüncü bir kaynak daha bulmuştu; Adalet Sarayı Meydanı'ndaki "Konuşmacı Köşesi"ydi bu. Okuldan eve dönerken sık sık burada, çoğunlukla sosyalist içerikli olan konuşmaları dinlemek için duraklardı; bir gün tanıdık, belagatli bir ses duydu. Bu Frank Strawn-Hamilton'dı; yani Baltimore'da bilgisiyle London'ı şaşkına çeviren avare. Aslına bakılırsa, Konuşmacı Köşesi'ni canlı tutan da, Sosyalist Emek Partisi'nin yazmanıyla birlikte, Strawn-Hamilton'dı. Meşgul şehir sakinleri önce buradaki söylevlere ilgi göstermemişlerdi. Bunun üzerine konuşmacılar değişik bir taktik uygulayarak, birbirleriyle önce yüksek sesle, sonra da kızgınlıkla tartışmaya başlayınca, insanlar bir kavgaya şahit olmayı umarak toplaşmaya başlamış, böylece güç kazanan söylevler, bilhassa Strawn-Hamilton'ın parlak bir konuşmacı olması sayesinde, izlenesi bir hadise haline gelmişti.[5]

Konuşmacı Köşesi'nde London, sonradan yakın arkadaşı ve akıl hocası olacak İngiliz Herman "Jim" Whitaker'la da tanışmıştı. London'ın içsel yörüngesi için seçtiği kişilerin çoğu gibi Whitaker da, kendisinden birkaç yaş büyüktü; bir değirmencinin oğlu olarak dünyaya gelmiş, profesyonel asker olduktan sonra özgürlüğünü satın alıp Kanada'ya göçmüştü. Karısı ve altı çocuğuyla Oakland'a taşınıp, yerel sosyalistler tarafından bir bakkaliye kooperatifi işletmek üzere işe alınmadan önce, iki ay boyunca yokluk ve fakirlik çekmişti. Whitaker'ın, İngiliz ordusunda eğitmenlik yapmışlığı vardı; kooperatifteki mesaisi bittikten sonra London'a boksun temel kaidelerini (London rıhtım mahallesindeyken, öylesine kavga ederdi oysa) ve eskrimi öğretiyordu; London hayatının geri kalanında her iki sporu da hevesle sürdürecekti.

London çok geçmeden, sosyalizm konusundaki bilgisine öylesine güvenir oldu ki, kendisi de Konuşmacı Köşesi'ndeki sabun kutusunun üze-

rine çıkıp söylev vermeye başladı. Henry Clay Topluluğu'ndaki tartışma pratiği sayesinde konuşma becerisini iyice geliştirmiş, sosyalizmi enerjik biçimde savunmasıyla yerel ölçekte şöhret kazanmıştı; *San Francisco Chronicle*, 1896'nın başlarında onunla ilgili bir makale yayımlamıştı:

> Jack London, namı diğer Oakland'daki sosyalist çocuk, her gece Belediye Parkı'nı dolduran kalabalığa söylev veriyor. Daha bir sürü konuşmacı var burada, fakat London çevresine her zaman daha fazla sayıda insan toplayıp, sözlerini daha büyük bir saygı ve dikkatle dinletiyor.
>
> London çok genç; daha ancak 20'sinde. Fakat feleğin çemberinden geçmiş ve çok yer gezip çok şey görmüş... Henüz bir lise öğrencisi ve okulda hademelik yaparak geçiniyor. Şimdilerde, Kaliforniya Üniversitesi'ne gidip, toplum meseleleri üzerine uzmanlaşmaya hazırlanıyor.
>
> Bu delikanlı, samimiyeti belagatinin önünde giden, enfes bir konuşmacı; her bakımdan tam bir sosyalist, bir anarşist değil... London'a göre, şu ankinden daha iyi bir yönetim biçimi altında yaşamak için mücadele eden her insan, bir sosyalisttir aslında.[6]

Hiç parasızlık çekmemiş, Yük Hayvanı olmak zorunda kalmamış öğrenciler, London'ın kapitalist sisteme niçin böyle sövüp saydığını hiç anlayamıyorlardı ve "sosyalist çocuk"un söylevlerinden mest olmayanlar da vardı. Bunlardan biri, Fransızca sınıfından, Hopkins Sanat Okulu'nda okumuş Georgia Loring'di. "Tüm o edebiyat tutkusunun altında," diyordu Loring, "o yüreğiyle, aklıyla, bedeniyle bir sosyalistti. Damarlarında sosyalizm akıyor, fıkır fıkır kaynıyordu. Sokakta yaptığı konuşmalar bunun kanıtıydı ve sözlerindeki şiddet, son derece korkutucuydu. Bu konuşmalarından birinde sanki kendini kaybedip, 'sınıf mücadelesi'ndeki düşmanlarından birinin boğazına sarılacak gibiydi. Canlılık ve içtenliğinin ortaya koyduğu şey Tutku idi fakat onun gerisinde, İntikam'ın korkunç kızıl iblisi saklıydı; kafasında yarattığı bir kötülüğün intikamını almanın peşinde koşuyordu."[7] İroniktir, Georgia Loring'in daha sosyalizme dair duyacağı çok şey vardı, zira London'a kitleleri ayağa kaldırma çabasında rehberlik eden kütüphaneci Fred Bamford'la nişanlanmıştı.

Gerçekten de London bir anarşist değildi, fakat sosyalist çocuğun söylevlerini duyanlar arasında, delikanlının gelecekte büyük başarılar

kazanacağını düşünen ve onu, ileride dostluk kurmak üzere imleyen, tanınmış anarşist Emma Goldman da vardı. Öğrencilik ve hademelikle geçen bu aylar boyunca, London asıl tutkusunu hiç göz ardı etmemiş ve enerjisini, kendisini bir yazar olarak eğitmeye harcamıştı. Eski şiir biçimlerini inceleyip kopyalamıştı ve Ted Applegarth'la yazışmalarında görüldüğü üzere, "*ballade, rondel, rondeau, roundel, roundelay, triolet, sestina* yahut *villanelle*" gibi şiir türlerinin yazılış kurallarını öğrenmişti; "Hepsi çok güzel yapılar ve insana nazım sanatını en iyi şekilde öğretecek kadar da haşinler," diyordu.[8] Kelime dağarcığını ihtiyacının da ötesinde zenginleştirmek için, sözlüğü ve eşanlamlılar sözlüğünü tarıyordu; Applegarth'ın yazdığı bir şiirdeki belli bir bölümü eleştirmek için, sadece "gereksiz" (redundant) yazabilecekken, "bilalüzum" (supererogatory) terimini kullanmıştı. El yazısını ancak dördüncü sınıfa gidenler ölçüsünde düzeltebilmiş bir öğrenci için hayli zor bir kelime olan "işgüzarca" bile, London'ın yazılarında yerini bulmuştu. Birçok genç yazar gibi, sözlüğe gereğinden biraz fazla başvuruyordu.

Kendisinden dört yaş küçük çocuklarla birlikte derse giren bu yirmi yaşındaki gencin tuhaf kimyası, hem yaşadığı hayal kırıklığıyla, hem de diğer öğrencilerin anne-babalarından gelen baskılarla kendini hissettirmeye başlamıştı; anne-babalar, Okul-Aile Birliği üzerinden, sosyalizmi savunan ve çocuklarına derisi yüzülen foklarla, kaçak tren yolculuklarıyla ilgili pek kaba hikâyeler anlatan bu delikanlı hakkında bir şeyler yapılmasını talep ediyorlardı. London okulu bırakınca belki iki cephede de bir rahatlama olmuştu, fakat üniversite meselesi hâlâ ortada duruyordu. Mabel'ın okuduğu Berkeley'in giriş sınavları hayli zorluydu, ama denkliğe sahip bir hazırlık okulundan* alınmış diploma da, Oakland Lisesi diploması kadar geçerliydi. Hem Ted Applegarth, hem de Fred Jacobs, Alameda'daki dört katlı bir İtalyan tarzı villada eğitim veren, Üniversite Akademisi adlı hazırlık okuluna kaydolmuşlardı. Okul iki yıllık bir eğitim programı sunuyordu ve London'ın güç yetiremeyeceği kadar pahalıydı. Fakat Anderson adındaki idareci, London'ın başarısını takdir ederek onun sadece final dönemi derslerine kaydolmasını yeterli gördü; Eliza da rica üzerine, bu ders dönemi için gereken ücreti ödedi.

---

* *Preparatory school*; öğrencileri üniversiteye hazırlayan, genellikle özel teşebbüse ait okullar. –ç.n.

London artık öğrenmeye gömülebilirdi; mükemmel öğretmenlerin himayesinde, kendini tam anlamıyla vererek ve büyük bir başarıyla, dersleri izlemeye başladı. Hayatının deneyimiydi bu; ta ki beş hafta sonra Mr. Anderson onu bürosuna çağırıp, ödediği harcın geri verileceğini söyleyerek onu okuldan atana değin. Kendisine söylenen şey, derslerinde çok başarılı olmasına karşın, başka öğrencilerin iki yılda aldığı dersleri onun bir dönemde bitirmesine izin verildiği için, akademinin denklik belgesini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu idi. London daha sonra Anderson için şöyle yazmıştı: "Çok üzgünmüş, fakat insanlar benim hakkımda konuşup duruyorlarmış. İki yıllık eğitimi dört ayda bitirmek! Bu bir skandal olurmuş; ayrıca üniversitelerin, denklik sahibi hazırlık okullarına karşı tavırları giderek sertleşiyormuş. Böyle bir skandalı göze alamazmış, o yüzden lütfedip ayrılmam gerekiyormuş."[9] Aslında London, kendisini okulda istemeyenlerin imtiyazlı insanların çocukları olduğuna emindi; bu gösterişçi, sıradışı kanun tanımaz tarafından küçük düşürülmek canlarına yetmiş, ondan kurtulmak için idareye baskı yapmışlardı.

London'ın zengin kelime dağarcığı bile, böyle aniden kovulunca kendini nasıl hissettiğini anlatmaya yetmezdi: Hiddetlenmiş, kalbi kırılmış, aşağılanmıştı. Amerika'yla ilgili olarak hep içinde taşıdığı fakat pek tanımlayamadığı hoşnutsuzluk, doğumuyla birlikte içine düştüğü iktisadi kapanla başlamış, Yük Hayvanı muamelesi görmesiyle son raddeye gelmiş, Buffalo'daki gece mahkemesinde Yargıç Piper tarafından mükemmelleştirilmiş ve şimdi London'ın ihtiyaç duyduğu açıklıkla yeniden ifade edilmişti. İstenmiyordu. Jack London'ın, kendisini üreten toplumla uzlaşabilmek için son şansı, öğrenimini sürdürmekti; artık savaş başlamıştı.

Öğrenmeye, kendi kendini yetiştirerek başlamıştı; aynen devam edebilirdi. Ailesinin evceğizindeki arka odasına çekilip, Eliza'nın verdiği sigaralardan yakarak masaya çöktü ve çalışmaya başladı. Oakland Lisesi'nden arkadaşları da London'ın maruz kaldığı muameleden dehşete düşmüş, ona yardım etmeye karar vermişlerdi. Jacobs ve Bess Maddern artık nişanlıydılar; Bessie ona matematikte, Fred ise fizik ve kimyada yardımcı oluyordu. Laboratuara girebilse bu iş daha kolay olacaktı fakat yine de başarabilirdi. Mabel Applegarth, London'ın aşk olduğuna inandığı bir duyguyla giderek bağlandığı letafet ve zarafetiyle, İngilizce-

deki noksanlarını gidermesine yardımcı oluyordu; genç adamın trenlerde gezerken tuttuğu günlükte göze batan hatalar, yeni yazdığı mektuplarda yer almıyordu artık. Berkeley'de yapılmış sınavların örneklerini rehber olarak elinin altında bulunduran London, Mr. Anderson'a ve akademideki dar kafalılara ondan bu kadar kolay kurtulamayacaklarını ispat etmek için, üç ay boyunca, günde on dokuz saat hararetle çalıştı.

London 10 Ağustos 1896'da, üç günlük giriş sınavları prosedürünü başlatmak üzere Berkeley'e doğru pedal çevirirken, dayanması gereken yeni bir saldırıyla karşılaşacağını bilmiyordu. Üniversiteye haddinden fazla başvuru olmuş, bu yüzden kısa zaman önce giriş standartları yükseltilmişti. İlk sınav başladığında, London soruların beklemediği derecede zor olduğunu görerek korkuya kapıldı. Üç gün boyunca, bir sınavdan çıkıp diğerine girdikçe, bu işin kendi boyunu aştığı düşüncesine kapılmaya başladı. Bu başarısızlığını nasıl açıklayacaktı? Bir Yük Hayvanı olarak yaşamaya nasıl devam edebilirdi?

Eve dönünce, sırt çantasına biraz yiyecek ve battaniyeler koydu, küçük bir Whitehall* kiralayıp, sert esen rüzgârda, tuzlu havayı yaşamın kendisiymiş gibi içine çekerek körfeze açıldı. Kuzeye dönüp San Pablo Koyu'na girdi; sonra Carquinez Boğazı'ndan doğuya dönerken, neredeyse boğuluyordu. Suisun Koyu'na doğru devam etmeye niyetlenmişti fakat arkasındaki rüzgâr ve akıntı yüzünden kayığın yekesi iskele yönüne dönünce, Benicia'nın sazlıkları arasına giriverdi ve Balık Devriyesi'ndeki eski arkadaşlarını arayıp buldu. "Hayatımda ilk kez bilinçli olarak, özellikle sarhoş olmak istiyordum." Oakland Lisesi'ne girdiğinden, ders çalışacak, satranç oynayacak ve *Aegis* için makaleler yazacak arkadaşlar edindiğinden beri içki içmemiş, içmek de istememişti. Johnny Heinold'ı İlk ve Son Şans Barı'nda ziyaret edip ondan borç para almışlığı vardı, fakat rıhtımdan ayrıldığı ve artık zekâsıyla merakını gizlemeye ihtiyaç kalmadığı günden beri, alkolün bir albenisi kalmamıştı. Ama şimdi kafa çekmek istiyordu.

Kaliforniya Balık Devriyesi'ndeki sabık patronu Charley LeGrant ve karısı Lizzie, onu sarılarak karşıladılar. "Eski devriye ekibinden tüm arkadaşlar, etrafımı sarıp beni kucakladılar." Jorgenson'un Yeri adlı bara doluştular; "Eski özgür ve rahat zamanlardan kalma başka dostlar da

* Bir tür kayık; ilk kez New York şehrinin Whitehall Caddesi'nde üretildiği için bu adla anılır–ç.n.

geldi: Balıkçılar, Yunanlılar, Ruslar ve Fransızlar. Sırayla bana tekrar tekrar içki ısmarladılar." Jack'in döndüğü duyulmuştu; eski tanışlar gelip gidiyor, London hepsiyle de içiyordu. London'dan önce Genç Pençe Nelson'ın ortağı olmuş, "Midye" lakaplı biri arz-ı endam edince, bu kez Nelson'ın hatırasına kadeh kaldırdılar. Sonunda LeGrant, London'ı oradan çıkararak, partiyi büyük bir Columbia Nehri somon teknesine kaydırdı; teknede mangal kömürü, ızgara ve yeni tutulmuş siyah levrek mevcuttu, fakat artık daha fazla alkol yoktu. Sarhoş mu değil mi bakmadan, London'ın tekneyi rüzgârlı Suisun Koyu'na doğru götürmesine izin verdi; çırpıntılı denizi yararak yol alırken, sintine suyu ayak bileklerine kadar yükselmiş vaziyette, bağıra çağıra eski denizci şarkıları söylediler: "Kara Lulu", "Bir Küçük Kuş Olsaydım", "Bostonlu Hırsız."

Bir hafta boyunca gezip, Antioch'a kadar gittiler; burada bağlandıkları patates şalupasında eski ahbaplarla sarımsak kokulu balıkçı güveci ve İtalyan ekmeği yiyip, Bordo şarabı içtiler. Sıcak, kuru ranzalarda, "Rüzgâr donanımın arasından ıslık çalıp gergin mandar yelken direğine vurup dururken, yatıp sigara içtik ve eski günleri yâd ettik," diyordu London. Yaşaması gereken hayat bu idiyse eğer, çok da kötü değildi.

Ama bitirilmesi gereken işler vardı ve London, sınavların sonucunu beklemek üzere Oakland'a döndü. Karar eline ulaştığı zaman, şaşkına dönmüştü muhtemelen: Başarılı olmuş ve Kaliforniya Üniversitesi'ne kabul edilmişti. Bundan sonra hâlâ okul parasını yatırma sorunu vardı. Yıllar boyunca London'a eğitimini tamamlamasını öğütleyip duran Heinold, 40 dolarlık harç parasını gönülden verdi ve böylece onun 1896'nın güz döneminde Berkeley'e kaydolarak, 1900'lüler sınıfının yeni öğrencilerine yahut okuldaki deyişle "haşarı sıfırlar"a ("naughty-naughts") katılmasını sağladı.

***

London on altı yaşında, erkeklerin arasına karışma hayalini gerçekleştirmişti; şimdi yirmi yaşında, öğrenciler arasına karışmıştı ve Berkeley'deki bu öğrencilerin içinde, Cole İlköğretim Okulu'ndan biraz tanıdığı Jimmy Hopper'a rastladı. "Tüm İngilizce derslerini alacaktı," diye yazmış Hopper. "İstisnasız hepsini. Tabii ayrıca, tabiat bilimleri derslerinin çoğunu ve birçok tarih dersini almak, felsefe derslerinin de tadına bakmadan geçmemek istiyordu."

London hayatında ilk kez, çevresine bakıp, mutlu olması gerektiğini düşünüyordu. Hopper onu "Gün ışığını andırırdı," diye nitelemiş; "İskandinavyalı denizcilerle, Yunan tanrılarının tuhaf bir bileşimiydi." Gemideymiş gibi yuvarlanırcasına yürür, modayı falan umursamadan giyinir, güneş altında kalmaktan altın sarısına çalan kahverengi saçları, nadiren makas görürdü; fakat dostane samimiyeti "parıldayan gün ışığı gibiydi."[10]

Berkeley'de London, spor salonunda boks eldivenlerini kuşanarak gerilimini atıyor, bunu yaparken Jim Whitaker'ın ona öğrettiği temel bilgileri, kuralsızca dövüşerek geçirilmiş yılların tecrübesiyle birleştiriyordu. Spor salonundayken, mühim bir ders aldı. Bir maçın raunt arasında, London'ın küçümsediği üst sınıf mensubu bir delikanlı, onu dengi olmayan bir rakibe dayak atmakla itham etmişti. Delikanlı, London'ın küstahça meydan okuyuşunu önce görmezden gelmiş, fakat London bununla yetinmeyip birkaç isabetsiz yumruk da savurunca, dövüşmeyi kabul etmişti. "Nasıl istersen," demişti alçak herif. London ona saldırıp tek bir yumruk bile isabet ettiremezken, çevrelerine bir kalabalık toplanmış, London soluk soluğa kalmışken delikanlı onun önce burnuna, sonra da gırtlağına birer yumruk indirivermişti. London insanların, kendisini geldiği yere bakarak değerlendirmesinden nefret ederdi; oysa şimdi kendisi de aynı şeyi yapmış ve bunun cezasını çekmişti.

London bilgiye ve kültüre olan açlığını giderirken bile, dünyaya gelmesine vesile olan hadiselere merakı giderek artıyordu. Annesinin kağıtlarını karıştırmış olsa, onun John London'la evlendiğini gösteren 7 Eylül 1876 tarihli belgede, isminin Flora Chaney olarak geçtiğini görecekti. London'ın doğum tarihi 12 Ocak olduğuna göre, onlar evlendiği zaman kendisi sekiz aylıktı. Jennie Dadı, Flora'yı John London'la nasıl tanıştırdıklarının hikâyesini defalarca anlatmış olmalıydı; şu halde o, babası olamazdı. *San Francisco Chronicle*'ın arşivini tarayarak, Flora'yla William Chaney arasındaki sorunlara, Chaney'nin ondan kürtaj olmasını talep ettiği iddiasına ve Flora'nın intihar teşebbüslerine pek renkli bir dille yer veren haberi buldu.

Annesine o dönemle ilgili ayrıntıları sorarsa kadının hiddete kapılacağını bildiğinden, Chaney hakkında bilgi edinmek için yerel bir astrologa başvurdu. Chaney'nin bir zamanlar epey meşhur olduğunu, San Francisco'dan ayrılışının çok sonrasında, 1890'da, *Astroloji ve Urania*

Üzerine adlı, hatıralarına da yer verdiği bir kitap yazdığını öğrendi; artık yaşı ilerlemiş olan adam, şimdilerde Chicago bölgesindeki Astroloji Yüksekokulu denen yerde çalışıyordu. London, Chaney'yle mektuplaşmaya başladığını Flora'nın öğrenmemesi için, adres olarak Applegarth malikânesini kullanmaya Ted'i ikna etti ve 28 Mayıs 1897'de, bir mektup kaleme aldı.

Chaney gecikmeden, 4 Haziran'da Jack'e yanıt vermiş ve görünüşe göre, annesiyle ilişkileri konusunda açık sözlü davranmıştı. "Bir zamanlar Flora'yı candan severdim ama gün geldi, ondan tüm varlığımla nefret eder oldum; öyle ki hem onu, hem de kendimi öldürmeyi bile düşündüm.... Lakin zaman tüm yaraları iyileştirdi; artık ona kızgın değilim, sana karşı ise içim sıcacık; zira senin yerinde olsam neler hissederdim, kestirebiliyorum." Yine de, muhtemelen delikanlının bir şeyler, belki de para isteyeceğinden korkarak, babası olduğunu reddetmişti. "Flora Wellman'la evlenmemiştik... ama 11 Haziran 1874'ten 3 Haziran 1875'e kadar benimle yaşadı. O sıralar, yaşadığım zorluklar, yoksunluklar ve çok fazla kafa işi yapmaktan dolayı, iktidarsızlık çekiyordum." Aynı günlerde, Flora gibi Ohio'dan gelen genç bir adam da, onlarla yaşamaktaydı; Jack'in babası oydu belki. "Komşular kendi aralarında bunun dedikodusunu yapıyorlarmış," diye yazmıştı Chaney, "ama benim bu konuda bilgim yok." Bir aday daha söz konusuydu, zira Flora'nın, Chaney'nin de kaldığı bir pansiyonda, Lee Smith adında Seattle'lı bir adama zevcelik etmişliği vardı; Smith'in karısı onu bırakıp başka bir adama kaçmıştı. Yine bir diğer aday, doğum zamanına ait astroloji haritasını çıkarması için Chaney'ye 20 dolar veren bir borsa simsarıydı. Harita bitince, "Flora bunu adama teslim etme ayrıcalığını talep etti, ben de razı oldum. O sırada adamın karısıyla kızı... Avrupa'daydılar." Chaney'nin sonradan duyduğuna göre, Flora adama şantaj yapmıştı. İş hayatında aksiliklerden yakasını kurtaramayan borsa simsarı, Oregon'a taşınmış ve birkaç ay sonra kendini öldürmüştü. "Senin baban bunlardan hangisiydi bilmiyorum, bilmek de istemiyorum." Chaney, herhangi bir yardım talebinin önüne geçmek için midir bilinmez, sözlerini şöyle tamamlıyordu: "76 yaşımı devirdim ve hayli fakirim. Ama bu ayın 15'inde tatil için Michigan'a gideceğim; 13 senedir tatile çıkmamıştım. Öğrencilerimden biri, kendisine ders vermem karşılığında bana yazın kalabileceğim bir ev önerdi."[11]

Tatmin olmayan London, ona tekrar yazıp daha ayrıntılı bilgiler istedi. Chaney, görünüşe bakılırsa yine vazifeşinas bir sabır sergileyerek, bu kez ilişkisini bitirme sebeplerini teferruatlı şekilde açıkladı:

> Ayrılık sebebimiz, Flora'nın bir gün bana şöyle demesiyle ortaya çıktı:
> "Çocuk sahibi olmayı ne kadar çok arzu ettiğimi biliyorsun. Sen fazlasıyla yaşlı olduğuna göre, iyi, hoş bir adam bulduğum vakit ondan bir çocuğum olmasına razı gelecek misin?"
> Ona tamam dedim, fakat bu durumda adam Flora'nın sorumluluğunu üstüne almalıydı. Hayır, her zaman benimle kalıp, "Prof. Chaney"nin karısı olmalıymış. Bir ay kadar sonra, benden hamile kaldığını söyledi. Sadece beni sınadığını düşündüm ve hamile olduğuna ihtimal vermedim.

Chaney'ye göre, bunun üzerine tüm gün ve gece boyunca kavga etmişlerdi; ardından, ilişkilerinin bitmesi gerektiğine karar vermişti. Eskisi gibi devam etmeleri için isterikçe yalvaran Flora'yı reddetmiş, o da Ruttley adında bir tanışlarının evine koşup, orada "intihar" teşebbüsünü gerçekleştirmişti. Chaney'ye göre bu bir numaraydı; halen San Francisco bölgesinde yaşayan, Flora'nın aslında kendine ciddi şekilde zarar vermeye niyetli olmadığını teyit edebilecek tanıkların isimlerini anmıştı.

Tabii Chaney olanları aktarırken kendini, mümkün olan en iyi şekilde konumlandıracaktı fakat London, tüm bu anlatılanların, Flora'nın kişilik özelliklerine uyduğunu gayet iyi biliyordu. Üstelik Flora'nın konuyu Chaney'ye açtığı zaman hâlihazırda üç aylık hamile olduğunu anlamak, fazla hesaplama bilmeyi gerekmiyordu; bebek beklediğini ona açıklamak için doğru zamanı kolluyordu herhalde. London biyografisi yazarlarının çoğu, Chaney'nin gerçek baba olma ihtimalini yüksek görmüşlerdir; gelgelelim, durum hakikaten böyle olsa, Flora'nın bebek sahibi olmak için "iyi, hoş bir adam" bulma mevzuunu hiç açmaması gerekirdi. Asıl baba Chaney olsaydı, Flora'nın sadece durumunu bildirip, doğru olanı yapması için onu sıkboğaz etmesi beklenirdi. Gerçekten de iyi, hoş bir adam bulmuş olmalıdır; yahut Chaney 1897'deki mektubunda bir kandırmaca kurarken, bunu rastgele ayrıntıların ötesinde, dikkatli bir incelemeye dayandırmıştır.

Chaney'nin San Francisco'daki evlilik dışı ilişkilere dair London'a anlattıkları, hayli şaşkınlık uyandırıcıdır. "Çok serbest davranışlar toplumda moda olmuştu ... o sıralarda iki insanın evlenmeden birlikte ya-

şamasına utanılacak bir şey gözüyle bakılmıyordu. İspritizmacılardan ve reformcu olduğunu iddia edenlerden bahsediyorum." Bu bağlamda, Flora'nın şeref sahibi olduğuna inanmıştı, fakat ondan soğumasına sebep olan şey öfke patlamalarıydı; genç London da o öfkeden nasibini fazlasıyla almıştı. "Sinirli halleriyle baş etmek zordu, bu yüzden onu bırakmayı defalarca düşünmüştüm; yoksa ahlak yoksunu olduğundan değil; zira o güne değin, kendisinden hiç şüphe etmemiştim."

Chaney onun davranışlarının bir skandala sebep olacağını düşünmemişti belki, fakat Flora'nın çalkantılı cinsel dürtüleri, hadiseye dahil olanlardan çoğunun barındığı pansiyonu darmadağın etmekte başarılı olmuştu. Chaney "Bir gün döndüğümde," diye yazmıştı London'a, "pansiyonerlerin tümünün ayrılmakta olduğunu ve evin içinde bir telaş yaşandığını gördüm. Ben odaya girer girmez, Flora kapıyı kilitleyip önümde diz çöktü ve gözyaşları içinde, kendisini affetmem için yalvardı." Chaney, Flora'nın ilişkilerini ve yaşadıklarını öğrendiğim o anda çekip gitmiş olsaydım keşke, diyor. Flora'nın hamileliği ve "intihar" girişimleri öğrenildikten, bir de *Chronicle*'da o karalayıcı makale çıktıktan sonraki on yıl boyunca, Chaney'nin hayatı cehenneme dönmüş, yaşananlardan dolayı onu suçlayan bir kızkardeşi, selamı sabahı tamamen kesmişti. Chaney, Flora'nın sözde intiharlarını soruşturması için bir özel dedektif tutmuş, lakin *Chronicle*, onun bulgularına dayanarak bir tekzip yayımlamayı reddetmişti. "O zaman artık kendimi savunmaktan vazgeçtim ve yıllar boyu eziyet dolu bir hayat yaşadım." Hayatını ancak yakın zaman önce, yaşı iyice ilerlemişken biraz toparlayabilmişti; "Şimdi, saygın bir insan olduğumu düşünen birkaç arkadaşım var."

London, Chaney ile kendisinin, hayatlarının ilk dönemi boyunca yaşadıklarında ürkütücü benzerlikler bulunduğunu bilse –ağır işten nefret etmesi, denize kaçma teşebbüsleri, hatta ucundan kıyısından korsanlığa bulaşması, basmakalıp yargılara inatla karşı çıkması, haksız yere hapse atılması, yazdığı kitaplar sayesinde geçinebilmeyi arzulaması ve hepsi bir yana, devamlı zamparalık etmesi– Chaney'nin nasıl da kendi tecrübelerini aynen yaşadığına şaşar, benzer yollar tutmuş olmalarını, onun gerçek babası olduğuna yorabilirdi. Belki onunla ilişkisini sürdürmeyi denerdi; lakin tüm veriler, bu iki mektuptan sonra meselenin peşini bıraktığını gösteriyor. Chaney altı yıl daha yaşayıp, 1903'te 82 yaşında öldü.

***

London, Berkeley'deki ilk yarıyılını layıkıyla tamamladı fakat yaşamın önemli meseleleri olarak kabul etmediği yahut kendi kendine de öğrenebileceğini düşündüğü şeylere bu kadar çalışma zamanı harcamak, canını sıkıyordu. Bu arada London ailesinin mali durumu yine tehlikeye girince, evdeki çalışma masasına konulan sigaralar ve meyve tabaklarıyla şımartılmaya alışmış yetenekli evladın bir iş bulması gerekli oldu.

Kaliforniya Üniversitesi'nden ayrıldı; gerçi buna pek az üzüldüğünü iddia etmektedir. Hem öğrenmek, hem de kendini ifade etmek için başka alanlar buldu. Enişteşi Kaptan Shepard, kendisine lazım olmadığı zamanlarda, yeni aldığı daktiloyu kullanmasına müsaade etmişti; London, tıpkı bisiklete binmeyi öğrenirken olduğu gibi, bu makineyi kullanmaya çalışırken de destansı savaşlar vermiş ve ufak tefek yaralar almıştı. London, daktilonun markası olan Blickensdorfer'i, makinenin içinde yaşayan iblise isim olarak seçebilirdi. "Tuşlara öyle sert vurmak gerekiyordu ki, evin dışındaki biri bu sesi duysa, uzaklarda gök gürlüyor ya da biri mobilyaları kırıyor sanırdı. Tuşlara vurmaktan işaret parmaklarım dirseklerime kadar tutuldu; parmak uçlarım su toplayıp patlıyor, sonra yine su topluyordu. Daktilo benim olsa, dülger çekiciyle vururdum tuşlarına."[12]

London sonraları bisiklet gezilerinden hoşlanır olduysa da, daktilolara karşı tiksintisi ve ileride otomobilleri hor görmesi, hayatı boyunca teknolojiye şüpheyle baktığını göstermektedir. Yine de Shepard'ın daktilosu, London'ın ilk büyük patlamasını yaptığı edebiyat eserlerini, bunun yanı sıra yerel gazete editörlerine gönderdiği sosyalist içerikli mektupları yazmasına sadakatle hizmet etti. Bu mektuplar iyice düşünülerek yazılmıştı ve çoğu gayet iyiydi. "Amerikan emekçi sınıfının borcu olmaz," demişti bir mektubunda. "Gayet basit bir nedenle borçları yoktur çünkü onlara kimse güvenmez. Borçlu sınıf kimlerden oluşur? Küçük sermayedarlardan; yani borcu olmayan emekçinin ürettiği on dolarlık servetin sekiz dolarını cebe atıp, iki doları ona ücret olarak veren adamlardan."[13]

Applegarth'lar San Jose'ye taşınmışlardı, fakat Mabel'dan kendisine cesaret vermesini istirham eden London'ın, yazarlıkta başarıya ulaşma arzusunun derinliği açığa çıkmıştı. Basılan makaleler, en fazla kelime başına iki sent üzerinden ücretlendirilmekteydi. Demek, basılabilir nitelikte beş kelime, kol gücüyle bir saatte kazanacağı parayı getiriyordu; bunu becermenin yolunu bulmalıydı. İçin için, daha öğreneceği şeyler

olduğunu biliyordu ve dergiler, satmaya çalıştığı şeyleri geri çevirmekte haklıydılar. Mabel Applegarth'a bu dönemden bahisle, "Nasıl da hırsla çabalardım," diye yazmıştı, "acemilerin acemisi olarak, fırçamı beyaz badanaya ve katrana iyice bularken... 'şurada yanılıyorsun, burada hata yaptın, yanlışını göstereyim' diyecek bir Allahın kulu yoktu çevremde... beceriksizce seçtiğim kelimeleri nasıl da beğenirdim; Johnson'ı bile gölgede bırakmıştım. Ne aptalmışım; bunu söyleyecek hiç kimse yoktu ki."[14]

Sosyalist Emek Partisi'ne katılarak, Whitaker ve Strawn-Hamilton'la daha fazla görüşmeye başladı fakat Adalet Sarayı Meydanı'nda irticalen yaptığı konuşmaların çektiği kalabalık, belediye başkanından yazılı izin almaksızın böyle toplaşmalar yapılamayacağına dair bir talimatname yayımlanmasına yol açtı. Birkaç sosyalist konuşmacı meydandan uzaklaştırıldıktan sonra, parti yasaya meydan okuma kararı aldı ve London bu işe gönüllü oldu. 10 Şubat 1897'de, Konuşmacı Köşesi'nde söylev vermeye başlamıştı ki, tutuklanıp hapse atıldı. Mahkemeye çıkarılacağı zaman, jüri karşısında yargılanmayı talep etti ve Buffalo'dakinin aksine, bu kez talebi kabul gördü. Anayasa'nın özgür konuşma garantisine ve doğum günü daha yenilerde kutlanmış olan Abraham Lincoln'a göndermede bulunarak yaptığı heyecanlı savunmayla jüriyi etkilemeyi başarıp on bire karşı bir oyla beraat etti ve idare bu kararı temyize götürmedi. Applegarth'lar London'dan kopmasalar da, bu tutuklanma onun bir fesatçı olarak damgalanmasına sebep oldu ve ona ilgi duymaya başlayan Oaklandlı kibar tabakanın hevesini öldürdü.

Bununla birlikte, sosyalist hareketin tanıtımına yaptığı katkı sayesinde, Sosyalist Emek Partisi, 21 yaşındaki bu eski Berkeley öğrencisini Oakland Okul Yönetim Kurulu'na aday gösterdi. Lakin politik yazarlık ve eyleme yönelmesinin ailesini incittiği belliydi. John London'ın bütün dermansızlığına rağmen, Jack'in yazı çalışmalarına destek vermek için çalışmaya devam etmeyi önermesi, bardağı taşıran damla oldu. İşte bu kabul edilemezdi.

Son birkaç yılda, London çok yol almıştı. Liseden ayrıldıysa da, kalburüstü bir üniversiteye hazırlanıp kabul edilmeyi başarmış, yazıları müsabakalar kazanmış ve basılmıştı. Şimdi tekrar bayağı işler çukuruna girecek olması cesaret kırıcıysa da, San Francisco'nun güneydoğusundaki yarımadada bulunan Belmont'ta kurulu bir diğer hazırlık akade-

misinin, yenilerde otomatik makineler alınmış buharlı çamaşırhanesinde, Eliza'nın üvey oğlu Herbert Shepard'la birlikte çalışmaya razı oldu. Alacağı ücret, ona Kader'in en zalim şakası gibi görünmüş olmalıydı: Ayda 30 dolar; yani elektrikli tren güç santralinde kömür kürelerken aldığı para. Zengin çocuklardan daha zeki olmaya cüret ettiği için bir hazırlık okulundan atılmışlığın acısını hatırlamak, her gün çamaşırlarını getirip götüren Belmont Akademisi öğrencilerinin üstünlük ve kibrine katlanmayı, iyice zorlaştırıyordu. London ile Shepard gözeneklerinden ter fışkırarak buharlı ütülerle çalışırken, onlar aylak aylak dolaşıp buzlu içeceklerini yudumlayarak çene çalıyorlardı. (Birkaç sene sonra, ikinci eşine "Tanrı korusun," demişti, "öleceğimi bilsem, bir daha elime ütü alamam.")[15] London, artık itimat edilen bir sosyalist olarak çamaşırhane işçilerini örgütlemeyi denedi fakat hiçbir yere varamadı;[16] Shepard'la ikisi, bahsetmesi bile kötü bir intikam alma yöntemiyle avunmak zorunda kaldılar: Kızların iç çamaşırlarını haddinden fazla kolalıyorlardı; nasıl olsa kurbanları, çamaşırların sertliğinden dolayı derileri soyulduğu için şikâyetçi olamazlardı. Kömür küreleme işinden farklı olarak, burada ona 30 dolara ilaveten, kalacak yer ve yatak da veriyorlardı; o yüzden London dönem sonuna kadar Oakland'a dönmedi. Zihnini geliştirmek için o kadar çalışmasına rağmen, hâlâ bir Yük Hayvanı olmasına kahrediyordu. Ne yaparsa yapsın, zincirlerini kıramayacak gibiydi.

6. Bölüm

Maden Arayıcısı

Jack London yetişkinliğe erene dek, umarsızlığı ve kaybedecek hiçbir şeyi olmama halini öğrenmişti. Hafızasında, annesinin Çin piyangoları oynayışı ve üvey babasını üst üste muhterisçe girişimlere sürükleyerek harap edişi yer tutuyordu. 14 Temmuz 1897'de, Klondike'da altın bulunduğu haberini taşıyan küçük ve pasaklı buharlı gemi *Excelsior*, San Francisco Limanı'na demir attığında, London kendisinde de anasının kişiliğinden bir parça bulunduğunu fark etmişti belki.

Altın denen şey ateşli bir hastalıksa eğer, bu hastalığı Amerika Birleşik Devletleri'ne *Excelsior*'un borda iskelesi enjekte etmişti. Bir dönem YMCA'de sekreterlik yapmış baykuş tipli, ufarak bir adamla karısı, gemiden 80.000 dolarlık altınla inmişlerdi; başkalarında bundan bile fazlası vardı. *Portland* adlı gemi iki gün sonra Seattle'a yanaştığı zaman da aynı şeyler yaşanmış, Klondike'dan dönen bu ilk seyyahlar, çantalar dolusu altın külçesi ve tozunu bankalara götürmek için hamal tutmak zorunda kalmışlardı. Gazeteler bunu haberleştirirken, abartıdan hiç kaçınmadılar:

ALTIN! ALTIN! ALTIN! *PORTLAND*'DA ALTMIŞ SEKİZ ZENGİN ADAM.
YIĞINLA SARI MADEN!

Portland rıhtıma yanaşana dek, Klondike'la ilgili haberler Seattle'a çoktan ulaşmış, 5.000 kişilik bir kalabalık, bir milyon doların üzerinde ederi olan altının gemiden indirilişini izlemeye gelmişti.

Haberler Jack London'ın, Yük Hayvanı'nın, hemen ilgisini çekmişti. Alaska altınıyla elde edeceği mali bağımsızlık, yazmayı sürdürürken bir yandan da ailesini desteklemek zorunluluğundan kurtaracaktı onu. Bu ayrıca, Mabel Applegarth'la evlenme ruhsatını elde etmesini ve eşine, ailesinin arzu edeceği şekilde bakmasını da sağlayacaktı.

Azıcık olsun ihtiyatlı davranmaya çalışan London, Kaliforniya'nın en tanınmış şairi ve Ina Coolbrith'in yakını olan Joaquin Miller'a danışmaya gitti; gelin görün ki, onun zaten Alaska'ya doğru yola çıkmış olduğunu söylediler. London bu kez Eliza'ya başvurmak istedi fakat kadına karşı zaten borçlu olduğundan, ağzını açmaya cesaret edemedi. Sonra kendisini şaşkına çeviren bir haber aldı: James Shepard, yani yaşlanan ve sağlığı bozulan eniştesi de bu ateşe tutulup, Klondike'a gitmeye karar vermişti. Shepard, kendisi ve Eliza'nın bu girişimin masrafını karşılayacaklarını beyan etmişti; fakat yükleri, London taşımak zorundaydı. İyi bir anlaşma gibi görünüyordu. Shepard ailesinin evi Eliza'nın üzerineydi; kadın umutsuzca, evi bin dolara ipotek ettirdi. "İyiden iyiye çıldırmışlar," diyordu, "al birini vur ötekine."

Eliza, bu furyaya kapılanların hepsi için aynı şeyi düşünüyordu; tüm bu olanlar, delilikti. Maden arayıcıları Alaska'ya doğru yelken açmışlardı, fakat altın Alaska'da değildi. Amerika Birleşik Devletleri'nden ayrılan binlerce insan, Klondike Nehri'nin Dawson kasabasında, Kanada'nın Yukon bölgesinin orta yerinde Yukon Nehri'yle birleştiğinden habersizdi. Kıyıya çıktıktan sonra, 800 kilometre boyunca eşya taşıyarak, tırmanarak, tekne inşa edip kürek çekerek ilerlemeleri gerekiyordu. Aslında, yerel halkın şimdiye kadar en iyi yerleri tutmuş olduklarını tahmin etmeleri gerekirdi. Amerikan toprağını yaz ortasında terk edenlerin, korkulu bir kara yolculuğundan sonra altın madenleri bölgesine, beterin beteri bir dehşet olan kutup soğukları zamanında varacakları belliydi; bahara erişip de altın aramayı düşünmeleri için, önce hayatta kalmayı başarmaları gerekiyordu.

Kanada hükümeti bu kitlesel göçü kırmak için elinden geleni yapmış, bir yıllık erzak ve 500 dolar nakitle gelmeyen kişilerin girişine izin vermemişti. Yine de *Portland* ve *Excelsior* gibi gemilerle taşınan altına dair hikâyeler yayılınca, gerek 1893'te başlamış olan bunalım, gerekse dere yataklarından kolayca toplanacak servet yüzünden, büyük bir insan kalabalığı harekete geçmişti. Gazeteler bunları, "Klondike'çılar" olarak isimlendiriyordu.

Yarım asır önce Kuzey Kaliforniya'da bir altına hücum dönemi yaşanmıştı; ironiktir, o dönemde servet kazanan her madenciye karşılık, bir sürü insanın maceralarını beş parasız olarak noktaladıkları ve birçoğunun da şimdi taşsız mezarlarda yatmakta oldukları, unutulup gitmişti. Bu işte başarı şansı düşüktü.

Bazıları, söz konusu akılsızlığın hemen farkına varmıştı. Hearst'ün San Francisco *Examiner* gazetesinde müstehzi yazılar kaleme alan Ambrose Bierce, Klondike'çı için şöyle diyordu: "Bir köpek kızağı medeniyeti kurabilir mi? ... Hiçbir şey elde edeceği yok ki. Rüzgârın taşıdığı sözdür, sislerin kardeşidir o. Yapıp ettiklerinden geriye bir şey kalmayacak. Eritip kalburdan geçirdiği çakıllar, tekrar donacak. Kurduğu barakada, bir dişi kurt yavrularını büyütecek ... Bıraktığı izler karla örtülüp, her şey eski haline dönecek."

Kızının yanından hiç ayrılmayan ve her şeye rağmen London'ı seven, Mabel Applegarth'ın annesi de, Bierce gibi kötümserdi. Gemiye binmesinden üç gün önce, ona mektup yollamıştı: "Alaska'ya gitmek üzere olduğunu bildirdiğin üzücü mektubu az önce aldık. Ah, sevgili John, ne olur bu kararından vazgeç; yoksa oralarda ölümle buluşacağına ve seni bir daha göremeyeceğimize kesin gözüyle bakıyoruz ... Vazgeç John, çünkü gittiğin yerden asla geri gelemezsin. Annenle baban çılgına dönmüş olmalılar. Son dakikada da olsa, sevgili John, fikrini değiştir ve burada kal."[1]

Mrs. Applegarth'ın hissiyatı anlaşılır olmakla birlikte, en azından bir hususta yanılıyordu: London'ın ailesi, gitmesine karşı çıkmamıştı. John London artık yetmişine dayanmış ve yatağa düşmüş haldeydi; iş gören tek akciğeriyle hayata tutunuyordu. Ama üvey oğlunun atılacağı macerayı duyunca gözleri parlamıştı; kendisi de gidebilse, mutlaka oraların temiz, soğuk havasıyla şifa bulacağını söylemişti. Veda zamanı geldiğinde, bir daha görüşemeyeceklerini düşünen London, neredeyse gözyaşlarına boğulacaktı. Sonraki haftaların birinde John London, gece vakti başında bekleyen Eliza'yı rahatlatmak için, "Geminin dumanını bekle," demişti, "sağ salim dönecek, hem de eli boş olmayacak, göreceksin." Flora da onun inancını paylaşıyordu. Pasifik'te yakalandığı tayfun oğlunu öldüremediyse, azıcık buz ve birkaç kurt, onun ileride kaleme alacağı izlenimler edinmesini sağlardı en fazla. Jack London Klondike'a, sonraki senelerde yazacağı düzinelerce kitap, hikâye ve deneme için malzeme toplamaya gitmedi; zengin olup dönmek amacıyla gitti. Onun Yukon'da edebi servetler bulacağı, herhalde ilk olarak annesinin aklına gelmişti.

***

Her şey sersemletici bir hızla gelişti. *Excelsior* limana 14 Temmuz'da varmıştı; sadece on gün sonra, London ile Shepard teçhizatçılara giderek, Eliza'dan aldıkları ipotek parasının büyük bölümünü birkaç saat içinde harcadılar: "İçi kürkle kaplı ceketler, kürklü şapkalar, uzun konçlu ağır çizmeler, kalın parmaksız eldivenler, kırmızı flanel atletler ve iyice sıcak tutan iç donları... bir yıl yetecek gıda, madencilik edevatı, çadırlar, battaniyeler, Klondike sobaları, hayatta kalmak, tekne ve kulübe inşa etmek için gerekli olacak her şey."[2] (Önceki gün Shepard ve Eliza, planlarının son aşamasını gerçekleştirmek için London'la buluşmak üzere tramvaya binmişken, çok heyecanlanan Shepard küçük bir kalp krizi geçirmişti. Kondüktör tramvayı durdurmuş, doktor çağırılana kadar Eliza'yla birlikte Shepard'ı dikkatlice bir çimenliğe yatırmışlardı; Doktor Shepard'a iki hafta yatak istirahatı vermişse de, randevusuna sadık kalan Shepard, inadından vazgeçmemişti). London'ın eşyaları, herkesinkinden farklı değildi: Evvela ve en mühimi, ana yatağın bir nehrin hangi tarafında yer aldığına varıncaya kadar ayrıntılandırılmış talimatlar içeren, Madenci Bruce'un *Alaska: Its History and Resources* (Alaska: Tarihi ve Doğal Kaynakları) kitabı. Ayrıca Darwin, Spencer ve Marx'ı kendine özel maksatlarla yanında götürecekti; duruma hayli uygun düşen, Milton'ın *Kayıp Cennet*'i ile Dante'nin *Cehennem*'ini de.

Malzemelerini tedarik ettikleri günün ertesinde, London ile bitkin eniştesi, *Umatilla* buharlı gemisine bindiler; London'ın gezgin serseriliği sonrasında ateşçilik yaparak eve döndüğü gemiydi bu. 290 yolcu taşımaya izni vardı; oysa o gün, çoğunluğunu tam donanımlı Klondike'çıların oluşturduğu 471 yolcuyla denize açılmıştı. Bir sonraki durağı Washington eyaletinde, tam Puget Koyu'nun girişindeki Towsend Limanı'ydı; burada madenci adaylarının çoğu *City of Topeka* buharlı gemisine geçirildi ve 2 Ağustos'ta Juneau'ya vardılar. Adamların çoğu tek başlarına ya da ikili olarak seyahat etmekteydi fakat buraya ulaştıklarında birçoğu, kendilerini bekleyen masraf ve sıkıntıları daha iyi karşılayabilmek için, başkalarıyla gruplaştılar. London ile Shepard da başka üç adamla birleşti: Fred C. Thompson, Jim Goodman ve yakın zaman önce bir Güney Amerika gezisinden dönmüş olan Ira Merritt Sloper.

Juneau'da geçirdikleri üç gün, Alaska'nın havasına uygun düşen bir girizgâhtı; yağmur yağıyordu. Yerli halk, kuzeye gitmek üzere buraya akın eden beyaz adamları altın yürüyüşüne devam edebilecekleri nok-

taya taşımak için, onlardan yüksek paralar tahsil etmekteydi. Ayın beşinde, London ile Shepard, onları teçhizatlarıyla birlikte yirmi metrelik kanolara bindirerek, Lynn Kanalı isimli geçişin korunaklı bir kolu vasıtasıyla, Haines üzerinden Skagway'e ve nihayetinde Dyea'ya taşıyacak Kızılderililerle anlaştılar. Yüz kilometrelik mesafeyi su üzerinde kat etmeleri üç gün sürdü; London Kızılderililerin "kadınları, çocukları ve köpekleriyle" birlikte seyahat etmekten hoşnuttu. Hedeflerine vardıkları zaman Mabel'a yazdığı mektupta, önceki yaz Applegarth'larla birlikte Yosemite Vadisi'nde geçirdiği tatili hatırlatmıştı. Su üzerindeki seyahatleri, "Her şeyiyle bir Yosemite Vadisi meydana getiren dağlar arasında geçiyordu ve çoğu yerde, bu yükseltiler muhteşem bir görünüşe sahipti. Her tarafta buz kütleleri ve çağlayanlar vardı."

Dyea'da, Alaska yazları hakkında bir şey daha öğrendi. "Bir sürü buz kütlesinin arasındaki otlara uzanıyorum, yine de birazcık yazmaya yeltensem, müthiş şekilde terliyorum." London, kendisinin ve Shepard'ın yüklerini yöredeki hamallara para ödemek zorunda kalmaksızın nasıl taşıyacağını, dikkatle hesaplamıştı. İyi bir patikada 45 kiloyu, kötü bir patikada ise 34 kiloyu sırtlayabilirdi. Yarım tonluk yükü aşağı yukarı on beş parçaya bölecek, her bir parçayı bir buçuk kilometre boyunca taşıyıp sakladıktan sonra, sıradaki parçayı almak üzere geri dönecekti. Tüm malzemeleri bir buçuk kilometre boyunca taşımak için, on beşi sırtında yükle olmak üzere, elli kilometre yol yürümesi gerekecekti. Bunu düşünüp ürkmedi. "Otuz gün içinde göle varacağımıza eminim," diye yazmıştı.[3]

London, patikada zorlukla ilerlediği sırada yalnız değildi tabii. 3000 dolayında acemi Klondike'çı, onunla aynı zamanda yola düşmeye hazırdılar; lakin çoğu, ne yapacağını bilemez haldeydi. Üçte ikisi oldukları yerde, yani suyolunun tam ağzında, diğerleriyse kıyı boyunca sekiz kilometre gerideki, azıcık daha korunaklı olan Skagway kasabasında karaya çıktılar. Lynn Kanalı'nın ağzındaki sular günde iki kez on metre yükseldiği için, Dyea'ya rıhtım yapılmamıştı. Geminin demir attığı yerden karaya ulaşmak isteyenler, malzemelerini taşıyacak mavnaların sahipleriyle pazarlık etmek zorundaydılar ki, kıyıdaki hengâmenin yanında bu solda sıfır kalırdı. Farklı araç gereçler bir arada bohçalanıyor, sert tartışmalar yaşanıyor ve sık sık kavga çıkıyordu. Bohçalama yapacak Kızılderililer tutmak da mümkündü fakat onların ücreti de beş kat

artıp, kilo başına 80 sent olmuştu. London'ın beş kişilik grubundakiler, eski bir tekne satın almayı ve yüklerini Dyea Nehri kıyısında on kilometre boyunca kürek çekerek taşımayı daha ekonomik buldular; teknenin yanaştığı yerden itibaren de, buz gibi soğuk akıntıya batıp çıkarak, nehrin aktığı kanyon boyunca ilerlediler. London yavaşça yükselen bu dar derbentte 13 kilometre boyunca, taşıdığı parçayı bırakıp ikinciyi almak üzere geri dönüyor, ikinci parçayı da taşıdıktan sonra üçüncüyü almaya gidiyor, her bir buçuk kilometrede on beş kez aynı şeyi tekrar ederek yürüyordu. Kızıl saçlı, ince yapılı bir adam olan Thompson, London gibi kendi malzemelerini taşımaya muktedir olmadığından, kilo başına 44 sente Kızılderili taşıyıcılar tutmuştu. Bu iş son derece yıpratıcıydı ve su gibi ter akıtan London, Alaska için aldığı kırmızı flanel atletine kadar soyunmuştu. Yine de neredeyse tüm beyaz adamlardan ve Kızılderili hamalların birçoğundan daha hızlı ilerlediği için gururlanıyordu. Yükleri London'ın taşımasına karşın, Kaptan Shepard'ın aklını başına toplayıp, Yukon'u görecek kadar yaşayamayacağını anlaması, sadece birkaç gün sürdü. Shepard'ın eve dönmek üzere bir gemiye binmesinden sonra, onun yerine Tarwater adlı bir adam London'ın ortağı oldu; Tarwater, London'ın son Alaska hikâyelerinden biri olan, ömrünün son senesinde yazdığı ve ölümünden sonra basılan "Like Argus of the Ancient Times"ta ["Antik Çağların Argus'u"], aynı isimle yer alacaktı.[4]

Koyun Düzü denen ilk dinlenme yerine varmaları, neredeyse üç hafta sürdü. Dört gün daha yağmur altında, ağaçların arasından yokuş yukarı yürüyüp, dikdörtgen prizması şeklinde Taş Ev isimli iri bir kayanın yanı başında bulunan, ikinci kamp alanına ulaştılar. Varlarını yoklarını, asla bitiremeyecekleri bir projeye gömdüklerini anlayan Klondike'çıların bazıları aklını yitirmiş, bazıları da kendini öldürmüştü. Birkaç gün daha dayanabilenler, o âna kadarki en zalimane engel olan 1200 metrelik Chilkoot Geçidi zirvesinin, 45 derece açılı dar bir yokuş olarak karşılarında dikildiğini görünce, son başarı umutlarının da yok olduğunu düşündüler. Birkaç kilometre güneydeki Beyaz Geçit üzerinden iç bölgelere daha kolay şekilde ulaşmak mümkündü, fakat o takdirde 73 kilometrelik yol yürümeleri gerekecekti; yani şimdiye kadar kat ettikleri 32 kilometreden çok daha fazla. London'ın grubu da çoğu grup gibi, zamandan kazanmak için, daha kısa ve daha zor olan patikayı tercih etmişti.

London gerek çocukluğunda, gerekse gençliğinde hayvanlara, bilhassa köpeklerle atlara hep şefkatle davranmıştı. Chilkoot Geçidi'nde tanık oldukları, yüreğini sızlatıyordu. Klondike'çıların birçoğu –aptallık ederek– arazi koşullarına, mevsime ve otlak yokluğuna bakmaksızın, yüklerini atlara taşıtmaya niyetlenmişlerdi. Patika kötüleştikçe, yükün altında ezilen hayvanları merhametsizce kırbaçlıyorlardı. Atların bazıları dayaktan öldü; bazıları yol kenarındaki dereciklere yuvarlanıp, bacaklarını ya da omurgalarını kırmış vaziyette yatıp kaldılar; acılarını dindirmek için bir mermi harcamaya tenezzül eden de çıkmıyordu. Sonradan anlatıldığına göre, Chilkoot Geçidi'nde at cesetlerine basmadan yürümek imkânsız hale gelmişti ki, bu sözde fazla abartı olmasa gerektir. London'a sorarsanız, sırılsıklam bir cehennemdi burası.[5]

London, Goodman, Thompson, Sloper ve Tarwater, uzun ince hatta yavaşça ve sıkıntıyla, yüklerini parça parça taşıyarak zirveye doğru ilerliyorlardı; London ile kendi yükünü taşıyan diğer adamlar, bu şekilde defalarca bir ileri, bir geri gittiler. Zirve aynı zamanda Kanada sınırıydı ve Kuzeybatı Atlı Polisi herkesin eşyasını tartıp kimlerin ülke içine doğru devam etmesine izin verileceğini kararlaştırıyordu. Oradan Klondike'a bayır aşağı iniliyordu fakat çok geçmeden, inmenin tırmanmaktan daha zor olduğunu öğrendiler. Dawson'a varmak için 800 kilometre boyunca Yukon Nehri'nin üst kollarını izleyeceklerdi ama bu 800 kilometrenin kimi yerlerinde, gezegenin en asi suları çağlıyordu. Dawson, Alaska'nın doğu hududuna sadece 80 kilometre uzaktaydı, fakat o sırada bulundukları yer itibarıyla, Kutup Dairesi'ne olan mesafenin yarısını kuzeye doğru kat etmeleri gerekecekti.

London ve ortakları kuzeydoğu istikametinde, küçük su birikintileri sayılabilecek Uzun Göl ve Derin Göl'ün kıyısından, meşakkatli yolculuklarına devam ettiler. Nihayet muazzam bir yükseltiyi aşınca, Lindemann buzul gölünün güney ucunu gördüler. Bu istikametteki son duraklarından birinin adı, Şirin Vadi'ydi; bu adın pis bir şaka olduğunu çok geçmeden anlayacaklardı. Şirin Vadi, aslında buz gibi bir bataklıktı ve London yer yer, sırtındaki yükle birlikte neredeyse dizlerine kadar çamura batıyordu.

Belki de London'ın Madenci Bruce'un kitabını teferruatlı şekilde okumuşluğu sayesinde, Mabel Applegarth'a söylemiş olduğu gibi, 8 Eylül'de, yani yola çıkmalarının tam bir ay ertesinde hedeflerine var-

dılar. Ladin ağaçlarının uçlarına şimdiden karlar düşmüştü; akarsular donmadan altın bölgesine ulaşmayı zorunlu kılan tehditkâr kış, kendini göstermeye başlamıştı bile.

London'ın yola iyi hazırlanmış olması, güçlü yapısı ve azmi ona, yeterince tedbirli davranmayan Klondike'çılar karşısında üstünlük sağlıyordu. Lindemann Gölü'nde bir avantajı daha ortaya çıktı, zira küçük bir teknenin nasıl yapılacağını kendisinden iyi bilen yoktu; Merritt Sloper da bu konuda bilgiliydi. London ile Sloper ladin ağaçlarının yanında bir kamp yeri seçip teknelerini inşa etmek üzere ağaçları kesmeye başlarken, Goodman, Thompson ve Tartamer'in de alet edevatın toparlanması işini üstlenmesiyle, bir ortaklık kurmuş olmanın sağladığı avantaj da açığa çıkmış oldu. Odette, Rand ve Sullivan adlı üç kişiden oluşan grupla da işbirliğine gitmekte fayda gördüler; kütüklerini keserek, sağlam keresteler haline getirdiler ve düztabanlı, düşük karinalı, sekiz metre boyunda iki tekne inşa ettiler: London'ın takımına ait teknenin adı *Yukon Dilberi*'ydi, diğer takımınki ise *Yukon'lu Dilber*. Lindemann Gölü havzası yakında ağaçsız kalacaktı, zira bu ve sonraki sene, sınıflandırılması mümkün olmayan 7000'den fazla tekne ve sal göle indirilecekti. Bunların birçoğu kendi kendine batacak yahut ivinti yerlerinde paramparça olacak, boğulan mürettebatın bedenleri, nehrin aşağılarındaki daha sakin burgaçlarda yüzeye çıkacaktı.

Tekneler yüklenip, rüzgârın ve küreklerin yardımıyla göl boyunca gidilirken, yılın ilk tipisi gürleyerek esmeye başladı. Kutup kışı hızla yaklaştığından, zaman kazanmak için kullanabilecekleri kestirme yollar üzerinde kumar oynamaya başladılar. Lindemann Gölü, küçük bir çağlayanla, daha düşük irtifadaki Bennett Gölü'ne bağlanıyordu; o güne kadarki tecrübelerinden, önce teçhizatı kıyıya indirip, tekneyi boş olarak ivinti yerinden aşağı bırakmanın daha emniyetli olduğunu biliyorlardı. London'ın ve Rand'in grupları, söz konusu inişi dolu tekneyle yaparken dudaklarını ısırdılar. Girdikleri bu ilk büyük riskte, talih onlardan yanaydı ve Bennett Gölü'nün durgun sularına ulaşıp, kendileri kadar şanslı olmayanlara ait enkazların yanından sessizce geçtiler. Kuvvetli bir güney rüzgârının yardımıyla ilerleyip, iki ivinti yerinden daha geçerek önce Tagish, sonra da Marsh Gölü'ne vardılar. Tagish Gölü'ndeyken, Esintili Kol denen yerde sert çapraz rüzgârlara maruz kaldılar; yanı baş-

larında iki teknenin battığını, mürettebatın bir an çırpındıktan sonra suyun dibine gömülüp gittiğini görünce, kendilerinin gerçekten ne kadar şanslı olduğunu anladılar. Thompson kıyıya çıkıp gece boyunca kamp kurmayı önerdi. Fakat London istiridye korsanıyken, geceleyin tekne kullanmayı gayet iyi öğrenmişti; dolayısıyla yollarına devam ettiler.

Marsh Gölü'nün su çıkışı, haşmetli ve güçlü 50-Mile Nehri'ydi; bu nehrin genişliği yarım kilometreyi buluyordu ve üzerinde yol alması kolay görünüyordu. Ancak nehrin ortasına geldiklerinde durumun hiç de öyle olmadığı anlaşıldı, zira sağlı sollu sarp kayalar yükselmeye başlamış, genişlik 25 metreye kadar düşmüştü. Nehrin suları Box Kanyonu'nun arasından, tam ortada en az iki metre yüksekliğinde bir sırt oluşturacak kadar büyük bir güçle akıyordu. Bu korkutucu engeli çevresinden aşarak geçmeye karar vermiş başka gruplar gibi London da, *Yukon Dilberi*'ni kıyıya çekip kanyonu inceledi ve –kendisinden bekleneceği üzere– burayı aşabileceğine karar verdi; hem de yolun yarısında korkunç bir girdap bulunmasına ve o noktada kaya duvarlarının, ancak suyun geçmesine müsaade edecek kadar genişlemesine karşın. Lakin kanyonu yürüyerek aşmak iki gün sürerdi, oysa nehir üzerinden burayı birkaç dakikada geçebileceklerdi. Diğer adamların kendi kaderlerini, tabiatın tüm güçlerine kafa tutabilirmiş gibi görünen yirmi bir yaşındaki bir gencin ellerine teslim etmeleri hayret vericidir; fakat bu genç onları buraya kadar getirmişti, dolayısıyla boyun eğdiler. Tıpkı Lindemann Gölü'nde olduğu gibi, London yine gereken saygıyı boşverip, tekneyi boşaltmadan, aşırı yüklü ve hantal haliyle kanyondan geçirmek niyetindeydi. Tarwater'ı kıyıda bırakıp Goodman ile Thompson'ı küreklere ve Sloper'ı da pruvaya geçirip, dümen küreğini emniyetli şekilde bağladı; nehrin ortasındaki su sırtını, dikey duvarlara çarpmadan aşmak üzere yollandılar. Bu gözüpek adamları izlemek üzere kıyıda ve kayaların tepesinde toplanan diğer Klondike'çıların kimileri, onları cesaretlendirmek için bağırıyorlardı; Box Kanyonu'na dalmakla, artık kaderleri mühürlenmişti; ya batacak, ya çıkacaklardı.

Sırtı aşmanın en zor tarafı, öncelikle onun tepesine çıkmaktı. London tüm gücüyle dümen küreğine, Sloper da pruva küreğine asılıyordu; bazen *Yukon Dilberi* havayı yararak yukarı doğru atılıyor, ardından tekrar suya çarpıyordu. Kanyona girdiklerinde sırtın zirvesine ulaşmışlar ama sonra aşağı kaymışlardı; bu arada Sloper'ın küreği kırılmış, Lon-

don da çatlayıncaya kadar dümen küreğine yüklenmişti. *Yukon Dilberi* akıntıda dönmeye başlamış ve onları paramparça edebilecek dik duvarla aralarında iki metre kalmıştı ki, tam da girdaba varacakları esnada, London tekneyi bir kez daha sırtın üzerine çıkarmayı başardı. London gibi klasik eserleri okumuş birine, o an herhalde Homeros'tan alınma bir bölüm gibi gelmiştir: Scylla ile Charybdis arasındaki, kayaların sert yüzü ile girdap arasındaki seçim. Yine de London, bu fırıl fırıl dönen burgacın kenarından geçmeyi başarıp, dümen küreğine asılarak tekneyi tekrar sırta çıkarmış ve dingin sulara indirmişti. Makul bir insan, şansını daha fazla zorlamazdı fakat London girdabın gerisinde, ailesini de yanında getirmiş Rett adında birinin liderliğindeki grupla ahbaplık kurmuştu. Fazla düşünmeksizin yürüyerek geri gitti ve aynı yerden onların teknesini de aşırdı.

Box Kanyonu'nda yaşadıkları dehşetin ardından, sonraki üç kilometre boyunca, daha bile tehlikeli olan White Horse [Beyaz At] ivintileri geliyordu; ekiplerin çoğu teknelerini kıyıya çekmiş, bir kez daha şanslarını zorlayıp zorlamamayı düşünmeye koyulmuşlardı. Ertesi sene bazı girişimciler, Klondike'çıları ve teçhizatlarını bu tehlikeli kısmın etrafından dolaştırmak için bir nakliyat şirketi kuracaklardı ve bu da, nihayetinde Yukon Bölgesi'nin başkenti haline gelecek olan Whitehorse kasabasının kurulmasına sebebiyet verecekti. Ama London ve arkadaşları oradayken, White Horse çıplak kayalar ve sulardan ibaretti. Box Kanyonu'ndaki gibi, White Horse ivintilerinin merkezinde de bir su yükseltisi oluşuyor, saçtığı sulardan ötürü At Yelesi denen bu ivinti yeri, bir de girdap oluşturuyordu. Girdap bu kez, ana kanalın, yüksek bir dip kayasının üzerinde sağ kıyıdan sol kıyıya doğru devrilerek aktığı noktada oluşmuştu ki, yarattığı tehlikenin büyüklüğünü hesap etmek imkânsızdı.

Yukon Dilberi At Yelesi'ne tam ortasından, dağ gibi dalgaların üstünde sıçrayarak girdi; önce yassı pruvası, taşkın suların içine gömüldü. Sonra bir hastalığa kapılmış gibi dönerek, girdaba doğru yanlamasına sürüklenmeye başladı. London, sadece dümen küreğiyle manevra yapmaya niyetlenip, arkadaşlarına kürekleri toplamalarını haykırdı. Girdabın çekiş gücüyle kısa süre mücadele ettikten sonra hatasını anladı; o zaman suyun döngüsü boyunca kürek çekerek, kurtulmalarını sağlayacak hızı kazanmaya çalıştı. Pruvada ikinci küreğini de kırmış olan Sloper, paramparça olacaklarına kanaat getirerek su üzerindeki bir kayaya

sıçradı; lakin tekne döngüsünü sürdürürken, London'ın ne yaptığını anlayarak, aynı kolaylıkla yine tekneye atladı. London *Yukon Dilberi*'ni girdaptan kurtardı ve At Yelesi üzerinden, bir kez daha sakin sulara doğru kürek çektiler.[6]

50-Mile Nehri, Laberge Gölü'ne dökülüyordu; bu göl ileride, gerçekten yaşamış bir yerel karakter olan Sam McGee'nin cesedinin törenle yakılışını konu alan edebi bir eser sayesinde, ölümsüzleşecekti. Eylül'ün 25'iydi, toprağın üzerinde kalın bir kar örtüsü vardı ve tipi giderek daha sert, daha soğuk esmekteydi. London'ın grubu üç gün içinde üç defa, 65 kilometre genişliğindeki Laberge'i geçmeye kalkıştı ama her seferinde, güçlü kuzey rüzgârları ve daha tekneye çarparken buz kesmeye başlamış dalgalar yüzünden, geri dönmek zorunda kaldı. Diğer Klondike'çı gruplar yenilgiyi kabul ederek, bahara dek sığınacakları kış kampları kurmaya başlamışlardı; zira alttaki nehir akıntısı devam etse de, gölün donmak üzere olduğu belliydi. London ayın 28'inde yine liderliği üstlenerek, Laberge Gölü'nde kışlamak istemiyorlarsa eğer, gölü geçebileceklerini ve hiçbir şeyin onları durduramayacağını söyledi. Gün ve gece boyunca tekneyle yol alarak, ertesi sabah 30-Mile Nehri'ne vardılar. Geriye dönüp baktıklarında, gölün yüzeyini ince bir buz tabakasının kaplamakta olduğunu gördüler.

Laberge Gölü'nün ağzı, her tür niyet ve amaç için, yelkenciliğe en uygun yer olup, Teslin ile Büyük ve Küçük Salmon Nehirleri gibi delişmen akıntılarla beslenir. Akıntının gücü sayesinde, gerçek anlamda hak edilmiş rahat bir seyir izlediler; bütün bu olanlardan sonra *Yukon'lu Dilber* de hâlâ onlara eşlik ediyordu. Bir süredir dönüş yolundaki Klondike'çılara rastlıyorlardı; onlardan aldıkları can sıkıcı haberlere göre, Dawson'da kışı geçirmeye yetecek gıda maddesi yoktu ve hâlihazırda, altın arama bölgesinin her köşesi kapılmış durumdaydı. Bu doğru ise, şanslarını bulundukları yerde deneyebilirlerdi; dolayısıyla 9 Ekim gününün ikindisinde, *Yukon Dilberi*'ni kış kampı kurmak üzere Stewart Nehri'nin ağzı yakınlarındaki Split-Up Adası'na çektiler; kardeş tekneleri ise Tarwater'ı almak üzere duraklayıp, sonra 130 kilometrelik Dawson yoluna devam etti. London ve arkadaşları, bir zamanlar Alaska Ticaret Şirketi'nin kullanmış olduğu kulübeye sığındılar ve ertesi gün, teknelerini boşaltıp kamp kurmaya başladılar. Ayın 11'inde, içlerinde madencilik tecrübesine sahip tek kişi olan Jim Goodman, yakınlardaki

Henderson Deresi'ni keşfe çıktı ve geri geldiğinde, diğerlerine tavasındaki minik altın parçacıklarını gösterdi.

Ertesi sabah London, Thompson ve onlara katılan diğer iki madenci, ilk iş olarak üç günlüğüne bir nehir havzasına daldılar. Döndüklerinde, London küçük bir miktar altın bulduğu için sevinçten kabına sığamıyordu; Thompson daha sonra London'ın aslında demir piriti –"yalancı altın"– bulmuş olduğunu yazsa da, muhtemelen genç adam gerçekten, aradığı madenin çok azını ele geçirmeyi başarmıştı. Aynı gün, 15 Ekim'de, John London Oakland'daki evinde öldü; son nefesine kadar, Jack'in muzaffer olacağına inancı tamdı. Belki Flora ona, oğullarının yazar olma ihtimalinden bahsetmiştir; zira Eliza'nın sonraları Jack London'ın ikinci karısına söylediğine göre, yavaş yavaş ölüme yürüyen adam birçok defa şöyle demişti: "Jack mutlaka Klondike'da başarı kazanacak; ya en diplerden kazıp çıkararak ya da başka şekilde."[7]

Ayın 16'sında London, Thompson ve sonradan gelen Charles Borg ile Emil Jensen, çadırlarını, battaniyelerini topladılar, üç haftalık yiyecekleriyle *Yukon Dilberi*'ne binip, iki gün sonra, maden arayıcı olarak kaydolmak üzere Dawson'a vardılar. Klondike'ın güney kıyısına çıkıp feribota binerek Dawson City'ye geçtiler; burası 5000'den az insanı barındıran bir yer iken, altına hücum sırasında nüfusu hızla 20.000'e çıkmış, arı kovanı gibi bir sınır kasabasıydı. Fiyatlar öyle şişmişti ki kahvaltı etmenin bedeli 3.50 dolardı; yarım kilo domates 5 dolara, bir galon [3.78 litre] süt 30 dolara satılıyordu. Dawson'da kışlayan Amerikalıların çoğu, henüz maden aramaya başlamamış *cheechakoe*'ler, yani yeni gelenler, acemilerdi; bunlar o sıra, çıkaracakları madenden pay vermek koşuluyla aldıkları kredileri yiyorlardı. Yürüyerek ve kürek çekerek geçen uzun haftalar boyunca, alkol lafı eden pek çıkmamıştı. Fakat bu defa, yine erkekler arasında bir erkek olan London, arkadaşlarıyla birlikte, sürüyle bardan birine gitti. O barda, babaları Santa Clara'da yargıç olan Louis ve Marshall Bond biraderlerle rastlaştı. Kasabada bir kulübeleri vardı ve London'ın grubunu, çadırlarını kulübelerinin yanına kurmaya davet ettiler. Ortakları Henderson Deresi'ni emniyete almış durumda olduğu için, London kayıt işlemlerini aceleye getirmedi, fakat 5 Kasım'da kaydını yaptırdı.

Her ikisi de Yale Üniversitesi'nden olan ve entelektüel paylaşımda bulunabildiği Bond kardeşler, London'ın çok ilgisini çekmişti. Bond'ların soğuk kulübesinde, lamba ışığında sohbet ettikleri bir gece, laf sosyalizme geldi. Konuya dair cahilce sözler sarfedildi; adamlardan biri de sosyalizmi, anarşizmle karıştırdı. "Sonra," diyor Marshall Bond, "lamba ışığının düşürdüğü gölgelerin içinden, sakallı ve şapkalı bir adam, hızlı ve sempatik bir konuşma tutturdu. Konuyu tarihin eski dönemlerinden aldı ve en mühim noktalarıyla hızlıca açıklayarak günümüze kadar getirip, hepimizi dehşete düşürdü... Jack London'la tanışmam işte böyle oldu." Basmakalıp bilgilerle donatılmış olduğunu kabul eden Bond, London'ın bağımsız zekâsıyla, kendine taptaze bir nefes bulmuştu.[8] London, Bond kardeşlerle konuşmak kadar, onların kocaman, tüylü köpeği Jack'i de ilgi çekici bulmuştu. İskoç Çoban Köpeği ile St. Bernard kırması olan bu köpeğe bağlanacak ve istikbaldeki yıllarında, onun hatırasını sevgiyle hatırlayacaktı.

Yukon Nehri yavaş yavaş buz tutarken –bu acımasız şartların aslında yumuşak bir kış başlangıcı olduğunu ve nehrin olağan zamanından daha geç donmaya başladığını bilmek, endişe vericiydi– London 3 Aralık'ta tekrar Split-Up Adası'ndaki kulübeye doğru yola çıktı. Stewart Nehri boyunca yürümek zordu, zira yürüyüşçüler ve köpekli kızaklar henüz yoldaki yumuşak karı bastırmamıştı. London daha sonra bu kış yürüyüşünden esinlenerek, klasikleşmiş kısa hikâyesi "Ateş Yakmak"ı yazacaktı.

Karşısında Yale'liler olmayınca, London kulübedeki, hiç dengi olmayan arkadaşlarını entelektüel yaylım ateşine tutmaya başladı. Adada kışlayan ve sürekli büyüyen bir grubun üyelerinden, Washington Colfax'lı W. B. "Bert" Hargrave, London'la böyle bir anda tanışmıştı:

> Kulübesi Yukon'un kıyısında, Stewart Nehri'nin ağzına yakın bir yerdeydi. İlk kez kulübesine girdiğim günü iyi hatırlıyorum. London bir ranzanın kenarına oturmuş, sigara sarıyordu. Biteviye sigara içerdi... Ortaklarından biri olan Goodman yemek yapıyor, diğer ortağı Sloper da bazı marangozluk işleriyle uğraşıyordu. İçeri girerken kulak misafiri olduğum sözlerden, Jack'in Goodman'ın ortodoks görüşlerine karşı çıktığını, buna karşılık Goodman'ın kendini savunmakta yetersiz kaldığını tahmin ettim. Sonraları ben de kaç kez London'ın hücumlarına maruz kaldım ve Goodman'ın düştüğü durumu daha iyi anladım.

Lakin entelektüel ateş olmasa, kış daha da soğuk geçecekti; London, ortaklarını cehaletlerinden ötürü asla utandırmazdı. "Çok genç olmasına rağmen," diyordu Hargrave, "onda gençlere özgü küstahlıktan, kendini beğenmişlikten eser yoktu... tertemiz, neşeli, kibar, katılıktan uzak bir yüreğe sahipti."[9]

Dawson'daki bara gitmişliği bir yana, Split-Up Adası'nda London ile alkolün yalnız bir kez yan yana anıldığını biliyoruz. Emil Jensen'ın ortağı, bir ameliyat geçirmezse ölecek haldeydi; kamptaki her yer, bir doktorun tıbbi malzeme çantası dahi tarandı fakat ne kloroform, ne de eter bulunabildi. Bolca viski içmenin hiç değilse acıyı azaltacağı söylenince, London çantasından bir şişe çıkarıp, "Al da güzelce iç," demişti. Gelecekte, London içki alışkanlığından ötürü kınanacak kadar meşhur olduğunda, Jensen yazarı savunarak, onun ayık gezen, nazik bir insan olduğunu söyleyecekti. Lakin Jensen, London'ı umutlu çabalar içinde, yanında iyi arkadaşlar varken tanıma şansına sahip olmuştu; genç adam, Oakland Rıhtımı'nda olduğunun tersine, Yukon'da içkiye gereksinim duymuyordu.[10]

Kışın kutup bölgesinde, kapalı ortamlarda, battaniyelere sarınarak uzun saatler boyunca konuşacak, yaşanan gün ve gelecek üzerine kafa yoracak vakit vardır. London defalarca, 30 kilometrelik yürüyüşler yaparak, Henderson Deresi'ndeki maden arama yerlerine gitti. Orada, terk edilmiş bir oyuğa sığınarak, nasıl bir işin içine girdiğini ve döndüğü zaman kendisini bir istikbalin bekleyeceğini düşünüp durdu.

Kış mevsiminde, jambon, ekmek ve fasulye haricinde gıda alamayan madenciler, sıklıkla "Klondike Vebası"na, yani iskorbüte yakalanıyorlardı. Taze sebze ve meyve yiyerek kolayca iyileşen bu hastalık, tedavi edilmediğinde ölümcül olabiliyordu. Mayıs geldiğinde, London hastalığın tüm belirtilerini göstermeye başladı: Pörsümüş deri, kanayan dişetleri ve sallanan dişler (aslında şeker yiyememek, London'a iskorbütten daha fazla sıkıntı veriyordu; aylardır şekere olan bitimsiz açlığını tatmin edememişti).

Daha beteri, baştaki macera duygusunun yerini, her gün yaptığı sıkıcı işler almıştı. Üşüyor, yalnızlık hissediyor, altın bulmayı başaramadıkça yılgınlığa düşüyordu; şimdi bir de hastalanmıştı. Nietzsche'yi okuduğundan beri Üstün İnsan kavramına meftundu fakat şimdi fiziksel sınırlarıyla ve bu sınırların geleceği açısından ifade ettikleriyle yüzleşmek

zorundaydı: Artık bir Yük Hayvanı olamazdı. Bunu denerse nihayetinde, yollarda rastladığı harabeye dönmüş adamlardan, çalışmak isteyip de başaramayan topal avarelerden biri olup çıkardı. Ekmeğini zihniyle kazanmanın bir yolunu bulmak zorundaydı. *Call*'un müsabakasında Berkeley'deki herkesi geride bırakmıştı; sekiz hikâyesi *Aegis*'te basılmıştı ve o günlerden beri amansızca dil üzerine çalışmış, dili kullanmayı öğrenmeye gayret etmişti. Henderson Deresi'ndeki oyuk, onun buz kesmiş potası haline geldi; mutlaka ve mutlaka yazar olma, bu işi profesyonelce yapmayı öğrenme kararlılığı, iyice kesinleşti. O kararlılık içinde, yattığı yerdeki kütüğe hayli kâhince bir yazı çiziktirdi:

JACK LONDON MADENCİ YAZAR 27 OCAK 1898

London'ın iskorbütü şiddetlenince, edindiği iki kimlikten biri olan madencilik, umulmadık şekilde çabuk sonlanacaktı. Split-Up Adası'ndaki ortaklarının sinirleri, uzun süredir kısıtlı kalmaktan ötürü iyice gerilmişti; London, içecek su elde etmek için buz kesmek üzere Sloper'ın baltasını kullanınca, araları bozuldu. Fazla hızlı vurunca, buzun altındaki kayaya gelen balta, ciddi şekilde körelmişti. Kuzey topraklarında bu önemli bir meseleydi ve Sloper çok ağır sözler sarfedince, London yakınlardaki bir kampa taşınmaya karar verdi; "Bert" Hargrave ve bir tıp doktoru olan B. F. Harvey, o kampta kalanlar arasındaydı. London gibi Hargrave de, oluşturdukları insan topluluğundan hoşnuttu. Hargrave sonraki yıllarda, Split-Up Adası'nı paylaşan Klondike'çıların kısa bir listesini çıkarmıştı. Bunlardan biri Peacock adında bir Texaslıydı; şansı yaver gidip Yukon altınıyla zengin olmuştu. Bir diğeri olan Elam Harnish, alaycı şekilde, Yanan Günışığı diye anılırdı; London'ın ileride yazacağı bir kitabın ismiydi bu da. London'ın ilerlemiş iskorbütünü tetkik eden Dr. Harvey, ona karlar erimeye başlar başlamaz ki bu her an olabilirdi, hemen eve dönmesini şiddetle tavsiye etti. London'ın ortakları ve adada ikamet eden öteki adamlar, hazırlık mahiyetinde, kaldığı kulübeyi söktüler ve kütüklerini birbirine bağlayarak, onu Dawson'a götürecek bir sal yaptılar.

***

Yukon'da baharla birlikte karların eriyişi, önüne geçilmez kuvvete sahip bir doğa olayıdır. Dr. Harvey, muazzam buz kütlelerinin büyük patlamalarla yükselip kabarmasını ve yavaşça nehir boyunca inmesini izliyordu. Buzların kenarı kıyıya değdiğinde, kocaman toprak ve kaya parçaları kopuyor, yetişkin ağaçlar suya devriliyordu; buzlar nehrin üzerinde sıkışıp kalacakken, sular yeniden coşup yükselerek, hepsini akıntıyla alıp götürüyordu. Yukon yine kıyıları arasında düzgün akar hale gelinceye dek, saatler geçti. Stewart Nehri'nin yukarıları hâlâ donmuş durumdaydı ve benzer ölümcül koşullara sebebiyet verebilirdi. Fakat London'ın tıbbi bakım ihtiyacı o kadar büyüktü ki, Harvey ile London sala binerek hemen yola çıktılar.

London Dawson'da patates bulup yiyebildi; bu sebze zengin bir C vitamini kaynağıydı ve iskorbüt tedavisi için bire birdi. Ama hastaneyi olabildiğince iyi yöneten Peder Judge, London'a, hayatına kıymet veriyorsa bir an önce medeniyete geri dönmesi gerektiğini söyledi. London ile Harvey, salın kütükleri için 600 dolar almışlardı ve London küçük bir tekne tedarik etmiş, sanki o ana değin kadere yeterince meydan okumamış gibi, 2400 kilometrelik Yukon Nehri'ni bu tekneyle geçmeye niyetlenmişti.

Malzemelerini tekneye yükleyen London, Taylor ve Thorson adlı iki yol arkadaşıyla birlikte, 8 Haziran'da yola çıktı; nihai varış noktaları, Bering Denizi'ndeki Norton Koyu'nda yer alan St. Michael's köyüydü. Nehrin büyük bir bölümünde, kıyı boyundaki geniş bataklıkların arasından geçtiler; eriyen karla birlikte uyanan aç sivrisinekler, London ile arkadaşlarına sonsuz ıstıraplar çektirmekteydi. Cibinlik altında uyumalarına karşın, çok kötü şekilde ısırılmaktan kurtulamıyorlardı; London bir sabah sivrisineklerle uğraşmanın sıkıntısı içinde uyandığında, Taylor "Birkaç iri sivrisineğin tül örtüyü kaldırıp, küçük bir arkadaşlarının içeri girmesini sağladıklarını gördüğüne," yemin etmişti.[12] Ancak, önemli bir besin kaynağı olan kaz yumurtalarını elde etmek için, sivrisineklere göğüs germek zorundaydılar. Ayrıca çiğ ördek yiyorlardı; London'ın meşhur olduğu yıllarda ördek etini çok sevmesinin açıklaması, bu olabilir. Hâlâ hasta ve sağ bacağını uzatmaktan aciz olan, ancak ayak parmakları üzerinde topallayarak yürüyebilen London, elinden geldiğince dinleniyor, hatta geride kalan aylarla ilgili bir şeyler karalıyordu; yazacağı nice Alaska ve Yukon hikâyesinin ilk örnekleriydi bunlar. On gün

içinde Anvik'e geldiler; burası güneye doğru akan Yukon'un batıya dönerek geniş bir deltaya girmesinden hemen önceki bir yerleşim yeriydi. Buradaki Episcopal misyoneri London'a, C vitamini yönünden zengin domates konserveleri ve taze patates verdi ki, yazara göre bunlar o sırada kendisi için, "El Dorado'nun altınlarından daha kıymetliydi."

Sekiz gün daha geçtikten sonra, 26 Haziran'da geniş Yukon deltasına vardılar ve orada nihayet, bir tehlikeyle yüzleştiler. St. Michael, küçük bir akarsu çıkışı olan kuzey uç kanalının yukarısındaydı. Yanlış kanalı seçtikleri takdirde, Bering Denizi'ni boylayıp kaybolma olasılıkları vardı. Büyük bir endişeyle seçtikleri istikamet, onları Romanoff Burnu yakınlarındaki çırpıntılı sulara ulaştırdı; St. Michael's artık kolay ulaşılır bir mesafedeydi. Bu yalıtılmış sularda London, kutup bölgesinde rastladığı en ilginç adamla, Robeau adında Fransız-İtalyan bir rahiple tanıştı; kanosu batacak gibi olduğundan, onu teknelerine almışlardı. Adam bir Cizvit'ti ve London'ın sempatisini kazanacak ölçüde iyi eğitimliydi; Alaska'da geçirdiği yirmi yılı, Eskimo dilinin gramerini kitaplaştırmaya harcamıştı. Robeau, Eskimo dilini hayranlık içinde anlatıyor, "kipler, zamanlar, harfitarifler, sıfatlar vs. havada uçuşuyor," London ise şaşkın şaşkın onu dinliyordu. London proletaryanın ilerleyişine dair söylev verirken, halinden hoşnut bir kapitalist kendini nasıl hissediyor idiyse, o da öyle hissetmişti.

London, St. Michael'da bir buharlı gemiye, kendisini Washington'daki Port Towsend'a götürmesi karşılığında kömürcü olarak yazıldı. Lakin iskorbüt onu iyice güçsüz bıraktığından, sekiz gün sonra, ocağa kömür atarken elini ciddi şekilde yaktı ve bu olaydan sonra artık işten affedildi. Ancak çalıştığı sekiz günün ücreti, en azından Port Towsend'dan San Francisco'ya dek, kasara altında seyahat edebilmesini sağladı.

Oakland'a vardığında, ailesinin hayatında yürek burkucu değişiklikler olduğunu gördü. Üvey babası dokuz ay önce vefat etmiş, Flora yaşam tarzını değiştirerek, Foothill Bulvarı'ndaki daha küçük bir eve taşınmıştı. London'ın üvey kızkardeşi, sevgili Eliza'sı değil de daha küçük olan Ida, hırçın bir çocuk haline gelerek erken yaşta evlenip ayrılmış ve küçük oğlu Johnny Miller'ı, bakması için Flora'ya bırakmıştı. Durumun can sıkıcılığına karşın, görünüşe bakılırsa Flora, gereken annelik içgüdüsüne sahipti ve Jack'ten esirgemiş olduğu şefkati, bu çocuğa gösteriyordu.

Paraları yoktu ve faturaların vadesi gelmişti. Şimdi aileden London sorumluydu ve yanında 4.50 dolarlık altın tozu getirmişti. Fakat London bu kez, boynunu bükerek yine bir Yük Hayvanı olmayı kabullenmedi. Kutup bölgesinin buza kesmiş geniş topraklarında, mutlaka ve mutlaka bir yazar olacağına, kendi kendine söz vermişti. Bu sözünü tutacaktı.

7. Bölüm

Yazarlık Heveslisi

En zor şeylerden biri, Eliza'yla yüzleşmekti. London Oakland'a döndüğü sırada, Eliza ailenin sıkıntılarından kaçıp bir kampçılık gezisine çıkmıştı. Jack onu yeniden görmeyi çok istese de, tekrar bir araya gelmekten duydukları neşe, katıksız olmayacaktı. Eliza, London'ın kendisinden ve Kaptan Shepard'dan aldığı parayı tehlikeye atmasına izin vermiş, evine ipotek koydurmuş, bu kadarı yetmezmiş gibi bir de, London yokken babasının cenaze masraflarını üstlenmişti. Şimdiyse Jack, eve beş parasız döndüğünü itiraf etmek zorundaydı.

John London'ın üvey oğluna miras olarak bırakabildiği tek şey, 15 dolar değerindeki iyi bir yağmurluktu. Jack onun ölümünden büyük üzüntü duysa da, umutsuzca paraya sıkıştığı için, yağmurluğu iki dolara rehine verdi. Kendi bisikletini ve kol saatini de rehine koydu; rıhtım mahallesinden bir arkadaşı, ona kişisel ıvır zıvırları karşılığında, gazetelere sarılmış bir takım elbise vermişti. London'ın o elbiseye ihtiyacı vardı, fakat rehinci dükkânının elbise karşılığında ödeyeceği 5 dolara, daha fazla ihtiyacı vardı. Spor kartları ve gazyağı tenekeleri sattığı yıllardaki gibi, hâlâ açıkgöz bir tüccardı.

Hiç iş bulunamıyordu; bir Yük Hayvanı olarak bile. Beş değişik iş bulma acentesine kaydoldu, üç ayrı gazeteye ilan verdi fakat hiçbir işe yaramadı. Yakışıklı görünümünü pazarlamak istediyse de, hiçbir modellik işi bulamadı. İskorbütten kurtulmuş ve eski kuvvetine kavuşmuştu ve elden ayaktan düşmüş yaşlılar için yardımcı arayanların ilanlarına verdiği yanıtlardan, sonuç elde edemedi. Nihayet ağustos başında, bir tutam altınını rehine koyup, yine maden aramak üzere Nevada'ya gitti, lakin bir kez daha hüsrana uğradı. Yukon'dan umudunu kesmiş değildi; maden arama ruhsatını geri çekmiş ve iskorbütten ölmemek için eve dönmüştü, fakat ortakları, bir netice aldıkları takdirde ona mektup

yazmaya söz vermişlerdi. Geri dönmeye değecek bir altın damarı bulunursa, zengin olma şansını yakalayabilirdi. Fakat elbette, bu umuda bel bağlayamazdı.

Zihninin gerisinde her daim, yazmak, yazdıklarını yayımlatmak isteği vardı ve iş aramadığı zamanlarda deli gibi yazıyordu. Amansız bir hazırlık döneminden sonra, eserlerini sınama vaktinin geldiğine karar vererek, ilk mektubunu 17 Eylül 1898'de, *San Francisco Bulletin*'in editörüne yazdı.

> Klondike'da bir yıl kaldıktan sonra, Dyea ve Chilkoot Geçidi üzerinden ülkemize döndüm. St. Michaels üzerinden, küçük bir tekneyle toplam 4000 kilometrelik bir seyahat gerçekleştirip Yukon'a varmıştım. Dünyanın başka birçok yerini de gidip görmüşlüğüm var; bu süreçte, ilginç şeyleri değerlendirmeyi, hadiselerdeki gerçek romantizmi yakalamayı, arasına düştüğüm insanları anlamayı öğrendim.
>
> Dawson'dan St. Michaels'a sandalla yaptığım seyahati betimleyen, 4000 kelimelik bir yazıyı bugünlerde tamamladım. Sütunlarınızda bu yazıya yer vermek isterseniz, lütfen bana bildiriniz; elbette müsveddemin kabul edilmesinin, yazının sanatsal ve içeriksel değerine bağlı olacağını bilmekteyim.
>
> En derin saygılarımla,
> Jack London

Red yanıtı, mektubunun altına yazılmış olarak, hemencecik geldi. "Alaska'ya duyulan ilgi inanılmaz derecede azaldı. Üstelik zaten bu konuda öyle çok şey yazıldı ki, hikâyenizin bize bir getirisi olacağını sanmam. Editör."[1]

Bir hafta geçmeden yine, bu kez "The Devil's Dice Box" ["Şeytanın Zar Kabı"] başlıklı politik bir yazıyla şansını denedi. Söz konusu yazı da önce popüler aylık resimli dergi *Collier's Magazine*, sonra da başka dergiler tarafından geri çevrildi ve nihayet London'ın satmaktan umudu kestiği "emekliye ayrılmış" yazılar klasörüne konuldu.[2] Şiir yazmayı denedi. Klasik biçimlere hâkimdi; her tür vezin ve kafiye şablonunu, yüzeysel mecazlarla ve yapmacık trajedilerle doldurabilirdi. Denemeler ve kısa hikâyeler denedi; bir hafta içinde 20.000 kelimelik bir dizi hikâye tamamlayıp *Youth's Companion*'a gönderdi fakat yine red cevabı aldı.

Bir haberde, yazarların basılmış eserleri için 1000 kelime başına asgari 10 dolar almayı bekleyebileceklerini okumuştu; malzemelerini Yu-

kon bölgesinde taşıma yetisini nasıl doğru şekilde hesap ettiyse, aynı şekilde bir hesap daha yaptı ve her gün yalnız 3000 kelime yazıp, ayda 600 dolar kazanarak rahat rahat yaşayabileceği sonucuna vardı. Çok az yazarın her gün satılabilir nitelikte 3000 kelime üretebildiğinden habersizdi. London denizci olarak, San Francisco Körfezi'nde yahut Laberge Gölü'nde, kara bulutlar veya dolunay altında tekne kullanabileceğini kanıtlamıştı fakat yazar olarak, editörlerin hangi çalışmaları kabul edebileceğini öğrenmek için popüler dergi makalelerinden gayrı bir ipucu olmaksızın, karanlıkta çalışarak hiç yol alamayacağını da anlamaya başladı. Hem yazılarını postalamak için yapıştırdığı, hem de reddedilen eserlerin geri gönderilmesi için zarfa koyduğu pulların bedeli, adeta bir servet tutuyordu.

Applegarth'larla olan dostluğu, Mabel haricinde devam ediyordu; bir zamanlar London'ın ilham perisi ve porselen ideali olan bu kız, giderek annesine ne kadar benzediğini ortaya koymaya başlamıştı. Temkinli ve basmakalıp bir tutumla, London'ın yazma arzusuna sevecenlikle yaklaşıyor ama bu arzunun peşinden sebatla gitmesine destek olmuyordu. London, Amerikan Posta Dairesi'nin memurluk sınavı açmak üzere olduğundan bahsettiğinde, Mabel onu bu güvenli limana çekmek için, hemen söz konusu fırsatın üstüne atlamıştı. Bu, London'ın duymak istediği şey değildi ve tam da Mabel ona gerçekten âşık olabileceğini düşünürken, aralarına kara kedi girdi. Jack'in ziyaretlerindeki odak noktası, Ted Applegarth'la olan dostluğuydu artık ve Mabel, kenara itilmeyi hoş karşılamadı. London'ı kaybettiğini, yaptığı bir harekete –görmezden gelindiğine öfkelenerek, satranç tahtasının üzerindeki taşları devirmişti– genç adamın ölçülü bir tepkiyle karşılık vermesi sonucunda anlayabilmişti. Yine de arkadaşlıkları devam etmiş, kızın duygularını incitmek istemeyen London, ona kur yapar gibi davranmayı sürdürmüştü.

Derken, London'a edebiyat alanında şans tanımayan Mabel'ı yalanlayan ilk kıvılcım çaktı. Oakland'daki Beşinci Bölge Cumhuriyetçiler Kulübü, bir politik deneme müsabakası düzenlemiş, London birinci gelerek 20 dolarlık para ödülünü kazanmıştı. Bu başarı ona umut aşılamaya yetmişti, fakat koşullarını değiştirmeye yetmiyordu. Gerçeklere boyun eğerek, 1 Ekim 1898'de, postacı olup güvenceli bir işte çalışmak için memurluk sınavına girdi; her şeye rağmen hâlâ, edebiyatta başarı kazanarak, mesai usulü çalışmaktan kurtulacağını umuyordu. Tüm

genç yazarlar gibi endişe içinde nefesini tutarak, gelecek mektubu bekliyordu; lakin kimseden ne iyi, ne de kötü hiçbir yanıt alamıyordu. Yine çoğu genç yazar gibi, para kazanamamanın utancını yaşıyordu. "Her şey ters gidiyor sanki," diye dert yanıyordu Mabel'a. "O yirmi denemenin parasını alamadım hâlâ. Memurluk sınavımla ilgili tek bir söz yok. *Youth's Companion*'dan da hiç haber çıkmadı; oysa onlardan gelecek yanıtın benim için ne kadar önemli olduğunu, kimse bilemez."[3] *Youth's Companion*'a yedi bölümlük, beher bölümünde 3000 kelime bulunan, "Where Boys are Men" ["Çocukların Erkek Olduğu Yer"] başlıklı bir hikâye göndermişti. Dergi bu hikâyeyi reddettikten sonra, London edebi maceralar dünyasının bir inceliğini daha öğrenecekti: Ertesi yıl aynı hikâye *Youth and Age* dergisi tarafından kabul edilmiş, lakin bir türlü basılmamıştı.

London, başvurularını dehşet verici bir düzen içinde organize ederek, her bir reddiye etiketini dosyalıyor, posta pullarına verdiği her kuruş parayı kaydediyordu. Hayal kırıklıklarını mahremiyet içinde yaşayabilse ne iyi olacaktı; lakin Flora kapı eşiğini geçen her paketi görüyor, Eliza'nın da her şeyden haberi oluyordu. Mabel ona yardımcı olmaya çalışıyordu fakat hâlâ en iyi tavsiyesi, London'ın bu işten vazgeçmesiydi; bir keresinde, ona ailesine karşı sorumluluğunu unutmaması gerektiğini hatırlatacak kadar ileri gitti. Mabel, belki de London'ın en yakın sırdaşıydı fakat ona "sorumluluklarını" hatırlatmaya cesaret etmekle, bir bombanın pimini çekmiş oluyordu; London'ın tüm geçmiş hınçları ve güncel hayal kırıklıkları, bir suçlayıcı sözler sağanağı halinde kaleminden dökülmüştü.

> Bir dükkândan alınmış ilk fanilamı giydiğimde sekiz yaşımdayım. Sorumluluklar... On yaşımda sokakta gazete satıyordum. Her kuruşu aileme veriyordum ... Konserve fabrikasında çalıştım. Sabah saat altıda işbaşı yapıyordum. Yarım saatlik yemek aram vardı. Akşam yemeği için de sürem yarım saatti. Her gece ona, on bire ve on ikiye kadar çalıştım. Ücretim azdı fakat o kadar uzun saatler çalışıyordum ki, bazen ayda elli dolara kadar para kazanıyordum. Sorumluluklar... Her kuruşu aileme verdim. Sorumluluklar... O cehennem deliğinde tam otuz altı saat bir makinanın başında çalışıyordum ve henüz çocuktum. Sekiz dolarlık bir kayık almak için para biriktirmeye çalıştığımı hatırlıyorum. Bütün o yaz para biriktirdim. Sonbaharda ancak beş dolarım olmuştu ve bu parayı biriktirmek için, kendimi her

tür zevkten mahrum bırakmıştım. Annem çalıştığım makinenin başına geldi ve bu parayı istedi. O gece kendimi öldürebilirdim. Bütün bir yıl uğruna cehennem azabı çektiğim küçücük ve zavallı mutluluğu benden çalmıştı.

Okulda sınıfları süpürürken babam kaç kez gelip benden yarım dolar, bir dolar ya da iki dolar aldı; [bazen] cebimde bir kuruşum bile olmadığında, Aegis'teki arkadaşlara gidip, onlardan borç alıyordum.[4]

Tüm bunların haricinde, London Klondike'dan döndüğünde, yine bir Yük Hayvanı olarak iş bulabilmek için elinden gelen yapmıştı. Geriye sadece yazmak kalmıştı; ilk seçeneği, şimdi hükmen ve çaresizce, son seçeneği haline gelmişti.

Aslında London'ın gecesi, şafaktan önceki en karanlık noktasından geçmekteydi. Saygıdeğer *Overland Monthly*'ye, "To the Man on the Trail" ["Yola Çıkmış Kişiye"] başlıklı bir hikâye göndermişti; sanki acemi Klondike'çılara tavsiyede bulanacakmış gibi zekice bir anlam belirsizliği içeren bu başlık, aslında Yukon'daki bir kulübede, Noel zamanı kadeh tokuşturulurken sarf edilmiş bir sözdü. Hikâye belki de, London'ın Split-Up Adası'nda geçirdiği Noel'i betimliyordu. Ev sahibi Malemute Kid, viski, brendi ve biber sosuyla tekinsiz bir kokteyl hazırlamışken, yoldan geçen bitkin bir yabancı, kulübedeki eğlentiyi fasılaya uğratır. Ona bir yatak verip, ertesi gün yola koyarlar; hemen sonra onun izini süren atlı polis kulübeye uğrar. Malemute Kid bu kanun adamına yardımcı olmaz; ancak atlı polis, yalan söylemeyeceğini bildiği –Peder Roubeau adını taşıyan– Cizvite sorarak, kovaladıkları adamın on beş dakika önce kızağa atlayıp yola çıkmış olduğunu öğrenir. Adamlar bir kanun kaçağına yardımcı oldukları için lanet ederken, Malemute Kid onlara işin aslını bildirir ve yabancının sadece, kurbanın kendisinden çaldığı şeyi geri almış olduğunu söyler. London'ın tam anlamıyla kendini yansıttığı bu ilk hikâyede, Yukon dekoru ile güvenilmez bir dünyadaki adalet arayışı bir araya gelmişti.

Red mektuplarını okumanın ve müsveddeleri ikinci, üçüncü sıradaki dergilere göndermenin dip noktasında, London *Overland Monthly*'den bir mektup aldı. Dediklerine göre, editörlerin elinde ihtiyaçlarından fazla müsvedde vardı, fakat London 5 dolarlık ödemeyi kabul ederse, yazısını gelecek sayıda basacaklardı. Acemi yazar bir ders daha almıştı: Yazısı basılacak kadar iyiyse, hem de Mark Twain ve Bret Harte'ın yazılarına

yer veren bir dergide basılacak kadar iyiyse, niçin ona kelime başına bir sentin sekizde birini ödüyorlardı? Ama 5 dolar, bir Yük Hayvanı'nın neredeyse bir haftalık ücretiydi; London da bunu kabul etti. Ve bir sonraki ders: Çekin gelmesini beklemek. Aylarca ve aylarca.

London, *Black Cat* isimli, beş sente satılan bir kısa hikâye dergisinin editörü H. D. Umbstaetter'den de mektup aldı. Gönderdiği "A Thousand Deaths" ["Bin Ölüm"] adlı hikâyeyi basmak karşılığında, *kırk dolar* ödeyeceklerdi. Ancak, eseri fazla hacimli bulmuşlardı ve yarı uzunluğa indirmek istiyorlardı. London, hemen ödeme yaptıkları takdirde, hikâyeyi dörtte bir uzunluğa dahi indirebilecekleri yanıtını verdi. On iki yıl sonra London, *Black Cat*'te yayımlanmış hikâyelerini topladığı *The Red Hot Dollar* [Sıcak Para] adlı kitaba bir giriş yazmıştı. Orada, "Bin Ölüm"ün satışına da değiniyordu.

> Varımı yoğumu rehine koymuştum ve karnım doymuyordu. Kötü beslendiğim için, zihnen ve bedenen hasta düşmüştüm.... Gücümü tüketmiş, açlıktan kıvranır haldeydim; tekrar kömür kürelemeye başlamaktan yahut kendimi öldürmekten başka çarem kalmamıştı... Bir pazar ekinde, dergilerin yazarlara ödediği asgari rayicin, bin kelime başına on dolar olduğunu okumuşluğum vardı. Fakat dergilere yazı gönderip durduğum aylar boyunca, müsveddelerim hep geri gelmişti. Yine de pazar ekinde okuduğum şeye körü körüne inanıyordum.

Yazının devamında, "Yola Çıkmış Kişiye" hikâyesini nasıl *Overland Monthly*'ye sattığını, rayicin aslında sandığından çok daha düşük olduğunu öğrendiğinde nasıl hayal kırıklığına uğradığını anlatıyordu. Fakat sonra, aynı öğle vaktinde, *Black Cat*'in teklifi eline ulaşmıştı. "Hayatım 'Black Cat' sayesinde gerçek anlamda kurtulmuştu. Mr. Umbstaetter'in tavrını hayranlık verici ve inanılmaz kılan, hikâyenin değerini takdir etmesi ve *ona göre ödeme yapmasıydı*. Üstelik yazıyı kabul ettiği tarihte ödeme yapıyordu ki, bunun değerini açlık çeken bir yazara sormak gerekir."[5]

"Bin Ölüm"ü satmasının üzerinden yıllar geçmesine karşın, London'ın hâlâ bu hikâyenin edebi değerine inandığı bellidir. Erken bir dönemde yazılmış olmasına karşın, hikâyede tecrübe ve hayal gücü başarıyla bir araya getirilmişti. Anlatı ilk bölümünde, London'ın Carquinez Boğazı'nda boğulmanın eşiğinden dönüşünü akla getirse de, hızla çarpık

bir bilim hikâyesine dönüşür. Bazı bileşenler, yazarın acemiliğini ele vermektedir: Boğulmakta olan bir denizciyi kurtaran çılgın bilim adamının öz oğlunu tanımaması, okuyucu tarafından kolay kabullenilecek bir şey değildir; sonra bu hususun, hikâyeyle alakalı olmadığını görürüz. Yine de, bu bilimkurgu hikâyesinin akışı, yani yeniden canlandırmanın sırrını keşfetmiş bir bilim adamının, kendi oğlunu defalarca öldürerek söz konusu tekniği mükemmelleştirmesi, gerçekten hayli etkileyicidir. Olay örgüsü, London'ın amansızca –"fuzulice" demeyelim– şişkinleşmiş kelime dağarcığını, ukalalığa yahut rahatsız ediciliğe varmadan ortaya koyabilmesini sağlar. San Francisco Körfezi'ne düşmüş bir denizcinin, canavarın teki olduğu sonradan anlaşılacak bir kişi tarafından kurtarılışı, yıllar sonra meşhur *Deniz Kurdu*'nda yeniden işlenen bir motiftir.

London, imdadına Umbstaetter ve *Black Cat*'in yetişmesinden önceki günleri anarken, intihar etmeyi düşündüğünü ileri sürmekle durumu biraz abartmış olabilir, fakat eski dostu Frank Atherton aynı kanıda değildi. San Jose'den ziyaretine geldiğinde onu öyle karamsar bir halde bulmuştu ki, London'ın kendine zarar vermeyeceğinden emin olana dek, yanından ayrılmamıştı. Hatta o kadar uzun kalmıştı ki, London da San Jose'ye gidip, Şükran Günü yortusunu Applegarth'larla geçirmek istemişti. İntihar düşüncesini, Mabel'a da yazmıştı. "Annem hayatta olduğu sürece bunu yapmam; ama yarın bir gün annem ölür de, böyle bir hayatım olacağını, Oakland'da yaşayıp sabit bir işte çalışmaya mecbur kalacağımı ve orada öleceğimi bilirsem, o gün gırtlağımı keserim.... İstersen buna gençliğin taşkınlığı de.... ben daha fazla yumuşayamam."[6] Atherton'a söylediğine göre, onu intihar düşüncesinden vazgeçiren şey, aynı şekilde karamsarlığa düşüp kendini öldürmekten bahseden, genç bir hanım arkadaşının ziyareti olmuştu. London onu intihardan vazgeçmeye ikna ederken, kendisi de fikrini değiştirmişti. "Yazmaya yoğunlaşacağım," demişti Atherton'a, "yayıncılar isteseler de, istemeseler de yazılarımı kabul edecekler. Gün gelecek, bana bunlar için seve seve... iyi paralar ödeyecekler; bekle de gör." Yazarlık heveslisi için bir ders daha: Bir umutsuzluk halinden, delice bir özgüvene doğru çaresizce savruluş.[7]

Şüphesiz, Jack London diğer arkadaşlarını da özlüyordu. Eliza'nın üvey oğlu Herbert, İspanya-Amerika Savaşı için orduya yazılmış, Oakland Kütüphanesi'ndeki Fred Jacobs da sıhhiye bölüğüne katılmıştı.

London, Jacobs'ın nişanlısı Bess Maddern'la yarenlik edip, bisiklet gezintilerine çıkar olmuştu. Sonraki yıllarda ABD'yle İspanya arasındaki çatışma, Amerikan emperyalizminin var olan bir gücü çökerterek yayılma eylemi çerçevesinde, çok tartışılacaktı. Bununla birlikte o günlerde, bir vatanperverlik rüzgârı esmekteydi ve London bunu, gelişmekte olan sosyalist öğretisi içinde meşru kılmakta zorlanmadı. Söz konusu savaşla ilgili olarak, şöyle diyordu: "Bu savaş siyasi demokrasi lehine, monarşiye karşı gerçekleştirilmektedir ... Siyasi demokrasinin, endüstriyel demokrasiden önce gelmesi gerektiği açıktır; peki mükemmel şekilde bir araya gelmiş siyasi ve endüstriyel demokrasi nedir aslında: Sosyalizm."[8]

O sıralar London'ı endişelendiren husus, İspanya'yla savaştan ziyade, güzeller güzeli Avusturya-Macaristan İmparatoriçesi Elisabeth'in suikasta kurban gitmesi yüzünden, sosyalistlerin ciddi bir yenilgiye uğramalarıydı. İmparatoriçe bir anarşist tarafından öldürülmüştü, fakat aradaki bu fark, çoğu kişinin idrak edemeyeceği kadar inceydi. "Zavallı kadın; kendi hatası değildi böyle doğmuş olmak," diye yazmış; o helak olmaya mahkûm bir politik sistemin, helak olmaya mahkûm taraftarıydı sadece. Ama London giderek, vatanperverlik idealleri telkin edilmiş ortalama bir Amerikalının gözünde sosyalistlerin, komünistlerin ve anarşistlerin, aslında gerçeği yansıtmayan Slav tipli bir bombacı karikatüründe bir araya geldiğinin farkına varıyordu; bu insanların doğru şekilde eğitilmesi gerekiyordu.

Bir tatil zamanı yine kederlenmiş, Noel günü Mabel'a yazarak, kirasını ödeyemediği daktiloyu –nihayetinde Shepards' marka daktiloyu yıpratıp durmaktansa, başka bir makine kiralamıştı– ayın sonunda geri vermek zorunda kalacağını söylemişti. "Yüzleştiğim en yalnız Noel'e dair... sana yazarım herhalde." Noel, aile bağlarını genişleten bir dönemdi fakat onun ailesi her zaman küçük ve sorunlu olmuştu. Artık yirmi üç yaşına geliyordu; yaşıtlarının çoğu evlenmiş, çocuk sahibi olmuştu. Bunu düşünürken, yapayalnızdı. "Tanrıların ne acayip yordamları var; önce bizi yaratıp, sonra da eğlence olsun diye kırıp atıyorlar mı? [Dünya] kocaman bir Çin yapbozu gibi; her bir küçük toplulukta, tanrıların inayetine mazhar olanların adacıkları mevcut, fakat onları nerede bulacağımızı bilmiyoruz. Bulsak bile, Yaşam Piyangosu'nda şanslı numarayı biz çekmemişiz."[9]

London arkadaşlarının yeni yılını kutlarken, Oakland'a döndüğünden beri geçen altı ayın çetelesinde, kırk dört red mektubuna karşılık, sadece *Overland Monthly*'den aldığı küçük para ve *Black Cat*'e yaptığı daha tatmin edici satış bulunuyordu. Yeni yılın ilk gününden sonra aldığı yeni bir yanıt, ona hiç de iyi gelmedi: Pek çok yeni yazara gönderilen, dostça ve iyi niyetli olmakla beraber gizliden gizliye aşağılama da içeren bu red mektubu, ona hayatını başka bir alanda kazanmayı denemesini tavsiye ediyordu. Mektup *Youth's Companion*'dan geliyordu ve birçok genç yazar gibi London da, yanlış gördüğü belli eleştirilere karşı savunmaya geçti. Gönderdiği eserlerde belirlenen uzunluğu geçtiği suçlamasına, şöyle karşılık vermişti: "Yedi bölümümden beşi, 3000 kelimeden 50 kelime azdı; bir bölümde bu sayının 150 kelime üzerine çıkmıştım; bir diğer bölüm ise 2600 kelimeden ibaretti." Acaba çift satır aralığı kullandığı için mi kelime sayısını yanlış hesap ediyorlardı, merak etmekteydi. Kendi durumundaki hemen herkes gibi London da, yeterince iyi olmadığının ima edildiğini anlamak istemiyordu; yayıncıların anlayamadığı şey ise, London'ın sadece bir yazarlık heveslisi değil, gerçek bir yazara dönüşen biri olduğuydu; artık onun için bu işten vazgeçmek, kolunu ya da bacağını kesip atmaktan farksızdı. "Bir gün başyapıtımı yazacağım," diye ant içmişti. "İşte o zaman, mücadelemin sonucunda nihayet kendimi ortaya koyabilmişsem, kaslarım artık işlemez olduğunda düşkünlerevine gitmek zorunda kalmam. Yok, başaramamışsam eğer... ne yapalım, öyle olsun."[10]

Alaska'da da böyle Sisyphos misali bir mücadele sergileyerek, yüklerini taşımak için fiilen her bir buçuk kilometrelik yol başına, 50 kilometre kat etmek zorunda kalmış ve onca çabanın ardından, karşısına insanı umutsuzluğa sevk eden Chilkoot Geçidi çıkmıştı. Yazılarını bastırmak için de aynı sinir bozucu süreçleri tekrar tekrar yaşarken, kararlılığının önüne son bir engel çıkıverdi: 16 Ocak'ta, memurluk sınavının sonucu eline geçmişti. Sınavı 100 üzerinden 85.38 gibi etkileyici bir puanla geçmişti. Mahallesindeki postacıya bakılırsa, ayda 45 dolara yardımcı eleman olarak işe başlayıp, birkaç ay sonra da 65 dolar maaşla postacılığa geçmesi işten değildi. Kader ona pek zalimce bir rüşvet öneriyordu. Yirmi üç yaşına yeni basmıştı. Kelly'nin Ordusu ve ardından gelen Alaska macerası, onu yürümekten iyice soğutmuştu fakat postacılık, kömür kürelemekle kıyaslanamazdı; düzenli bir maaşı olacaktı ve annesiyle

yeğenine destek olma yükümlülüğünü göz ardı edemiyordu. Yapması gereken şey, yazarlık kariyerinden vazgeçip, bunu bir hobi konumuna indirgemekti. İki arada bir derede kalmıştı.

Devreye beklenmedik biçimde, annesi girdi. Belki Jack'in on yaşından beri aile için çalıştığını düşünerek, belki onun yazar olmayı nasıl umutsuzca istediğini gördüğünden, belki de kumarbaz içgüdüsüyle, oğlu başarı kazandığı takdirde büyük yazarı hayatı boyunca desteklemiş anne olarak, uzun vadede kendi sosyal konumunu da düzeltebileceğini kestirdiğinden –muhtemelen her üç sebeple de– oğluna, posta idaresinde işe girme imkânından feragat edebileceğini söyledi. Bir İç Savaş gazisinin dul eşi olarak, kendisine küçük bir maaş bağlanmıştı; piyano derslerinden aldığı parayı da buna ekleyince, bir şekilde geçinip gidebilirlerdi. Çok şaşıran ve büyük bir minnettarlık duyan London, posta idaresinden gelen teklife kaçamak bir yanıt vererek, hakkını bir sonraki memur alımına saklama şansını yokladı. London'ın tavrına pek gücenen bir posta müdürü, hiddetle, söz konusu teklifin sadece bir kereliğine geçerli olduğunu bildirerek, bu olasılığı ortadan kaldırdı. London posta müdürüne kızgınlık içinde, işi istemediğini söyledi; artık Jack London'ın önünde, yazarlıkta başarı kazanmaktan başka seçenek kalmamıştı.

İlk hikâyelerinin basılmasıyla birlikte –beklenmedik ama hoşa giden bir biçimde– ilk hayran mektubunu aldı; mektupta "Yola Çıkmış Kişiye" hikâyesi övülüyordu. Mektubun sahibi, Kaliforniya'da, Mojave Çölü'nün batı kıyısındaki kuş uçmaz kervan geçmez Harold kasabasında posta müdürlüğü yapan, Cloudesley Johns adında bir gençti.

"Beyefendi," diyerek yanıtlamıştı London; "kısa mektubunuz ne kadar cesaretlendiriciydi... Bu duyduğum ilk övgü oldu (böylesi bir övgü, yazılarım için verilen çeklerden çok daha tesirli)." Aslında her tür övgü, hikâyesi karşılığında ödenen 7.50 dolardan daha tesirli olacaktı elbet; yine de, London'ın ilk hayran mektubunu almaktan duyduğu şaşkınlık ve haz eksilmemişti.[11]

Johns, sonraki mektuplarında asıl amacını itiraf etmişti; kendi yazı çalışmaları için tavsiyeye gereksinimi vardı. London'a değerlendirmesi için bir hikâye gönderdi, London da ona iyi tavsiyelerde bulundu: "Kendinizi tamamen hikâyenin dışında tutunuz. Birkaç tane "Ben"e rastladım. Bunlar okuyanı rahatsız ediyor. Anlatı tamamen üçüncü kişinin

ağzından olsun." "Tekrarlardan sakının (bu ancak nadiren mümkündür)... dört kelime içinde iki kez 'dalgalar' geçiyor; onun yerine kabartılar deyin yahut başka bir şey." " 'Tasavvur edilemez bir şey' demekten vazgeçin; nedenini nasılını açıklayamadığınız zaman... böyle bir şeyin aslında tasavvur edilebileceğini ortaya koymuş oluyorsunuz." Tüm bu tavsiyeler sanki yirmi üç yaşındaki birinden değil de, yirmi üç senedir yazıları yayımlanan birinden gelmekteydi.[12]

Mektuplaşmaları uzadı ve samimileşti; bir araya geldiler; Johns, London'dan bir yaş büyük, enerjik ve yakışıklı bir delikanlıydı; koyu renk gözleri, çukurlu bir çenesi, çalı gibi siyah saçları vardı; ara sıra, bir berber salonu kuartetinin* reklamında kullanılmaya elverişli, gür bir palabıyık bırakırdı. Kuzey Kaliforniya, Johns için bir vahaydı; San Gabriel Dağları'nın kuzey yamaçlarında, Güney Pasifik Demiryolu'nun Tejon Kalesi askeri yoluyla kesiştiği yerde kurulu, güneş altında kavrulmuş Harold kasabası, birkaç yıl önce beş adet binasıyla övünürken en iyi günlerini görmüş, sonra demiryolu makine istasyonları birkaç kilometre kuzeydeki daha düz arazilere kaydırılınca, iyice ıssızlaşmıştı.[13]

Arkadaşlıkları ilerleyince London, Johns'un ailesiyle tanışmış ve bilhassa büyükannesi Mrs. Rebecca Spring'e kanı ısınmıştı. Bu kadının bir zamanlar, Amerikan edebiyatının büyük Bostonlularıyla sıkı fıkı olmuşluğu vardı. Gayri meşru olduğunu öğrenmiş bulunan ve bir aile mirası bulunmayan London için, büyükannenin Holmes, Emerson ve Longfellow'a dair kişisel anılarını dinlemek, kendi kabilesinin menkıbelerini dinlemek gibiydi. Bu London'ın geçmişte sezdirmeden girmeye çalıştığı ve artık, gözüpekliği sayesinde ait olmayı başardığı bir klandı. Johns ile olan dostluğu, hayatının sonuna kadar sürdü.

Yine cesaret verici bir gelişme, kısa hikâyelerinden birini, yerel haftalık edebiyat dergisi *Wave*'e satması oldu. Sutter Caddesi'ndeki Üniversite Kulübü'nün karşısında, Alman göçmeni Arnold Genthe'nin yeni kiralanmış fotoğraf stüdyosu vardı. Bu adam, klasik kültüre hâkim, iyi eğitimli biri olduğundan, San Francisco'ya bir baronun oğluna öğretmenlik etmek üzere gelmiş, vatanındaki ailesine resimler gönderebilmek

* Berber salonu kuartetlerinin (*barbershop quartet*) ortaya çıkışı, 1600'lü yılların Amerika'sında, bu salonlarda toplanarak şarkı söyleyen arkadaş gruplarına dayanmaktadır. Günümüzde pek görülmeyen bu vokal grupları, genellikle dört kişiden (kuartet) oluşurdu–ç.n.

için fotoğrafçılığa başlamıştı; insanların alışık olduğu ciddi, biçimci pozlarla tezat teşkil eden doğal portreleriyle ün kazanmıştı. 1898'de stüdyosunu açtıktan sonra ülkede büyük heyecan uyandırmış, ünlü ve göz alıcı insanların fotoğrafçısı haline gelmişti. Genthe'nin kariyerinin başlarında, stüdyoya yakışıklı bir delikanlı girdi ve ona, *Wave*'in editörü John O'Hara Cosgrave'in gönderdiği notu uzattı. Notta şöyle yazılıydı: "Lütfen bu notu getiren kişinin fotoğrafını çekin. *Wave* için son derece iyi bir hikâye yazmış ve ileride isminin duyulacağına kesin gözüyle bakıyorum." Genthe delikanlıya bakınca, fotoğraf makinesi için yaratılmış bir çehre gördü. Sanatçı, "Yüzü etkileyici bir duyarlılık taşıyordu," diye yazmış. "Gözleri, bir hayalperestin gözleriydi; neredeyse kadınsı bir özlem duygusu taşıyordu. Bununla birlikte aynı zamanda, müthiş ve yenilmez bir fiziksel kuvvete sahip olduğunu hissettiriyordu." Genthe bu ifadeyi fotoğraflayabilmek için çok uğraştı; çektikleri, London'ı en iyi yansıtan fotoğraflar arasındadır.[14] Bu, kalıcı bir arkadaşlığın başlangıcı oldu.

Edebi yazıları giderek daha sık kabul görürken, London'ın ateşli politik görüşleri de yüreğinden hiç çıkmamıştı. Bir sosyalist olarak, aynı zamanda bir ölçüde pasifist olmaya da mecbur kalıyordu; 1900 senesinde, *Overland Monthly*'de "The Impossibility of War" ["Savaşın İmkânsızlığı"] başlıklı bir denemesi yayımlandı. Bu denemeyi hazırlarken şu generalin, bu savaş bakanının sözlerini alıntılamak için ödevine iyi çalışmış, hem ağır hem de hafif silahlardaki teknolojik gelişmeleri sayıp dökmüş, denizdeki rekabetin şaşkınlık verici maliyeti üzerinde durmuştu. Bununla birlikte okuyucuyu can evinden vuran ve insana, keşke Birinci Dünya Savaşı'nda birlikleri siperden çıkarıp düşman üzerine süren madalyalı zorbalar, şu satırlara dikkat buyursaydı dedirten, London'ın yazılarındaki sonuç bölümleridir: "Gelecekte savaşlar uzun sürecek ve artık kesin zaferler görmeyeceğiz; sadece, geniş bir arazi boyunca birbiri ardına uzanan siper hatlarında, sürekli muhasaralar olacak... Kaçınılmaz olarak, bir kilitlenme hali yaşanacak... Artık piyade birlikleri diğer piyade birliklerini müstahkem mevkilerinden söküp atamayacağı için, ağır silahlara giderek daha fazla iş düşecek... daha gelişmiş silahlar yapmanın sonu, toplu imhaya varacak."[15] Askeri değerlendirmelerden, gelecekteki savaşların ekonomik ve toplumsal sonuçlarına geçiyordu: Menkul kıymetler borsasında güven kaybı, paranın değerinde düşüş, ta-

rımsal üretimdeki daralma sonucunda oluşan kıtlık ve nihayet, beklenen devrim. Almanya, Rusya ve Avusturya-Macaristan imparatorluklarının başına gelen de buydu işte.

***

Basılan yazıları çoğaldıkça, Jack London San Francisco'daki, Topluluk ["The Crowd"] diye bilinen bir yazarlar, sanatçılar, sosyalistler ve bohemler hizbi içinde daha fazla tanınır oldu. London'ın, sosyalist akıl hocası Frank Strawn-Hamilton ile halen ona boks ve eskrim öğretmeyi sürdüren Jim Whitaker'ın da mensup olduğu bu gruba girmesi, beklenen bir gelişmeydi. Topluluk'un içinde London, nihayet doğal müttefikleri olan insanlarla tanışıp sohbet eder oldu; bu insanlar, içki ısmarlayarak aralarına karıştığı rıhtım ahalisinden de, kendini etkilemek zorunda hissettiği liseli züppelerden de farklıydı. Topluluk onu çabucak özümsedi ve böylece London, hayatı üzerinde muazzam etkileri olacak dostluklar kurmaya başladı.

1899'un Aralık ayında Turk Caddesi Binası'nda Austin Lewis tarafından verilen bir konferansta Strawn-Hamilton, onu sonraki hayatında önemli rol oynayacak, ince ve alımlı bir esmerle tanıştırdı. İsmi Anna Strunsky idi; yirmi iki yaşını doldurmak üzere olan bu hanım, Rusya'nın Babinotz şehrinde doğmuştu; New York'a göç edip sonradan San Francisco'ya yerleşen bir Yahudi ailesinin altı çocuğundan beşincisiydi. Anne tarafından büyükbabası hahamdı; babası kârlı bir likör imalathanesi işletiyordu ve Anna'nın Stanford'dan mezun olmasına sadece bir yarıyıl kalmıştı. Güzel olmaktan ziyade zeki olduğu söylenebilirdi, fakat yirmi dört yaşına gelmekte olan London'ın, hem entelektüel bakımdan kendisiyle aşık atabilecek, hem de duygularına hitap eden bir kadınla karşılaşması, tuhaf ve büyüleyici bir hadiseydi. Şüphesiz, birbirlerinin ismini duymuşlukları vardı; sözünü esirgemeyen sosyalistler olarak, Strunsky San Francisco'da, London da Oakland'da meşhurdu. "El sıkıştık," diyerek anlatıyor Anna, "ve konuşmaya başladık. Muhteşem şekilde mutlu olmuştum. Sanki LaSalle'ın, Karl Marx'ın ya da Byron'ın genç hali duruyordu karşımda; tarihi bir kişilikle yüz yüze olduğumu hemen hissetmiştim."[16]

Topluluk'un sanatsal olarak değilse de sosyal olarak önde giden mensuplarından biri, şair George Sterling'di. London'dan yedi yaş büyük

olan Sterling, uzun boylu ve inanılmaz derecede sevimli biri olmakla birlikte, fotojenik değildi. Çok az fotoğraf onun özünü yakalayabilmiştir; bunun ilk sebebi, abartılı sanatsal pozlar vermeyi sevmesiydi fakat esas sebep, yüzünün Büyük İskender'in mermer büstleri misali, hareket halindeyken göze daha hoş görünmesiydi. London'ın boyunda fakat daha atletik yapılıydı; koyu renkli çekik gözleri, uzun ve kartal gagası gibi kıvrık bir burnu, somurtmaya hazır duran bir alt dudağı vardı; kolayca gülüverirdi oysa. Esasen, Long Island'ın doğu kısmındaki Sag Harbor'dan gelmeydi. On yedi yaşındayken babası Katolikliğe geçmiş, George da onun seçimine uymuştu; Maryland'deki Saint Mary's Collle-ge'deyken rahip olmayı düşünmüş ama sonra vazgeçmişti. Amcalarından birinin emlakçılık bürosunda çalışırken, Caroline "Carrie" Rand'le tanışıp evlenmişti. Şair tabiatı gereğince, her biçimde güzelliğe adamıştı kendini, fakat yaratıcılığını ortaya koymasını sağlayacak keskin bir uyaran olmadıkça, kalemi tutuk kalıyordu. Onu tanıyanlara göre, bu halinden ötürü, temasa dayanan tecrübeler yaşamaya düşkündü: Soğuk dalgaların ısırıcılığı, baş döndüren uçurumların tehlikesi ve şehevi fiziksel haz. Topluluk'tan biri, "Hepimiz George'un, yaratıcılığını serbest kılmak için seksin uyarıcılığına ihtiyaç duyduğunu bilirdik," diye yazmış. "Bu yüzden, hepimizin candan sevdiği Carrie'nin neler yaşadığını düşünüp korkardık."[17] "Gizemli, rom düşkünü bir insancıl... haşin bir yabancılığın şairi," olarak nitelenen Sterling, Ambrose Bierce ("Keskin Dilli Bierce"; San Francisco *Examiner*'ın tatsız köşe yazarı ve Randolph Hearst'ün yardakçısı) tarafından keşfedilip desteklenmeden önce, pek bir kimse tarafından fark edilmeden yazıyordu şiirlerini.

London, *Overland Monthly*'den 5 dolar gibi cüzi bir para almış olmasına karşın, derginin editörü Ninetta Eames'tan epey destek gördü. Eames, onun Ocak'ta basılan ilk hikâyesinin ardından, Şubat'ta "Beyaz Sessizlik"i ("The White Silence"), Nisan'da "Kurdun Oğlu"nu ("The Son of the Wolf") ve yine aynı yıl içinde, beş hikâyesini daha yayımladı. Eames'ın desteği London'ın, yazı çalışmalarını en iyi bildiği başlık üzerinde yoğunlaştırmasını –tıpkı "Kurdun Oğlu" hikâyesinin ana karakteri olan Pasaklı Mackenzie'nin, madencilik hayatının meşakkatini hafifletmek için, Kızılderili bir kadınla evlenmesinde olduğu gibi– ve enerjisini, yaratıcı fikirler bulmaya çalışmak yerine, anlatım dilini derinleştirmeye yoğunlaştırmasını sağladı. 1900 senesinde *Overland* hikâyeleri, kalbu-

rüstü yayınevi Houghton-Mifflin tarafından, kitap olarak derlenip basıldığı zaman, London'ın çalışmalarının ve Eames'ın rehberliğinin boşa gitmediği anlaşılmış oldu.

Ninetta Eames ona öğle yemekleri ısmarladı; Berkeley yakınlarındaki evine davet edip yeğeni ve vaftiz kızı olan, London'ın bazı hikâyelerinin düzeltisini yaptığı halde mütevazılıkla, kendini yardımcı makasçı olarak isimlendiren Charmian Kittredge ile tanıştırdı. Charmian (Yunanca bir isim olup, Kleopatra'nın nedimesinin de ismiydi) London'dan beş yaş büyüktü; kültüre, güzel elbiselere, gösterişli ve iyi eğitim görmüş arkadaşlara alışkındı. Teyzesinin edebiyat alanındaki nüfuzu sayesinde Topluluk'a girmişti, fakat Charmian'ın popüler kültüre daha fazla düşkün olması, bu topluluğun biraz kenarında kalmasına sebep olmuştu.

London'la, teyzesinden ödünç aldığı Boyd'un *Composition* kitabıyla evden ayrılmak üzereyken tanışan Charmian, onun hem güzelliğine, hem de kılıksızlığına şaşmıştı: "Eski bir bisikletçi pantolonu ve koyu gri, yünlü bir gömlek. Ne idüğü belirsiz bir boyunbağı, yumuşak bisikletçi pabuçları ve yıpranmış bir kasket." London ise onu utangaçlıktan uzak, pek güzel olmayan bir kız olarak değerlendirmişti.

O gittikten sonra Charmian, "Senin muhteşem Jack London'ın buymuş demek," diye teyzesini iğnelemişti.

Eames istifini bozmamıştı. "Deha sahibi olanın, ne giydiğine bakılmaz."

Kurdun Oğlu kitapçılarda büyük başarı sağlayınca, Eames'ın London'a duyduğu güvenin boşuna olmadığı ortaya çıktı. London nihayet, açlık çeken her sanatçıya nasip olmayan bir intikamın tadına varabilmişti. Eleştiriler göz kamaştırıcıydı: Kıyı kesiminden ("Bu hikâyelerde gerçekçilik var; hem de gerçekçiliğin alışılmış sahteliğinden arınmış olarak" —*New York Times*) iç bölgelere ("Kipling'in "Kurdun Oğlu" kadar iyi bir hikâye yazıp yazmadığı kuşkuludur" —*Kansas City Star*), oradan karşı kıyıya kadar ("Bu hikâyelerden etkilenmemek mümkün değil" —*San Francisco Chronicle*) her yerde büyük beğeni kazanmıştı. "Eski bir bisikletçi pantolonu" giymiş delikanlı için, ne etkileyici övgülerdi bunlar.

Kısa zaman sonra, San Francisco'daki Young's Lokantası'nda onlara eşlik eden Charmian, London'ın uzun kirpikli mavi gözlerini daha yakından görmekle kalmadı; ayrıca "Görünüşünde öyle bir iffet, ifadesin-

de öyle bir bakirlik vardı ki... bütün bunlar onun karmaşık mazisiyle hiç örtüşmüyordu."[18] London'la tanışan ve gençliği üzerine yazan herkes gibi Charmian da onun açıklığı ve sorgulayıcılığına kapılmıştı; genç kıza göre London, sanki hiç bilmediği bir şeyin arayışı içindeydi.

Eames'ların evinde bir gün Ninetta, Jim Whitaker'la London'a dair bir makale için mülakat yapıyordu. Charmian, London'ı odasına götürüp kitaplarını ve ilginç eşyalarını göstermişti. London'ın dans etmeyi bilmediğini öğrenmişti. Söz Kipling'e gelince, genç adam heyecanlanmıştı. İkisi de Thomas Hardy'ye düşkündü; London Charmian'a, kızın hiç okumadığı *Adsız Sansız Bir Jude*'u tavsiye etmiş ve ondan *Tess* romanını ödünç alırken, "kitaplar hususunda vicdanlı olduğunu" söylemiş, kitabına iyi bakacağına söz vermişti.

Bununla birlikte, Topluluk'un içinde London'ın en fazla dikkatini cezbeden, Anna Strunsky idi. Mabel'a duyduğu ilgi azalırken, bu zeki Rus kadınıyla aralarındaki entelektüel sempati, güçlü fiziksel çekiciliğe zemin hazırlamaktaydı. Bu sempati, neredeyse romantizm seviyesine ulaşmıştı. London'ın yuva özlemi bir boşluk haline gelmişti ve umarsızlık içinde, Anna'ya evlenme teklif etti. Tutkulu, canlı bir mahlûk olan ama tuhaf şekilde korunaklı bir hayat süren Anna, yüzü kızararak dönüp gitmekle yetindi; bunun tek sebebi, okuduğu romanlarda iyi kızların böyle davranmasıydı. London bir kadını nasıl sahipleneceğini bilir, fakat kur yapmaktan anlamazdı; Anna'nın tereddüdünü, onun kendisini reddettiğine yordu ve kalbi kırık vaziyette, meseleyi bir kenara bıraktı.

London ayrıca, Fred Jacobs'ın ölümünün acısını yaşayan, eski matematik öğretmeni Bess Maddern'la da vakit geçiriyordu. Jacobs, Küba'ya giderken ateşli bir hastalığa yakalanmış ve daha hiçbir çatışmada yer almadan, İspanya-Amerika savaşının çok sayıdaki kurbanlarından biri olmuştu. Bess matematik konusunda çok iyiydi, fakat sohbet bilmediği mevzulara kaydığında hemen tedirginleşiyordu. London sosyal biriydi; Bess ise evden çıkmayı pek sevmezdi. En önemli ortak zevkleri bisiklete binmekti; çıktıkları uzun gezintilerde, birbirlerine karşı arkadaşça bir yakınlık hissediyorlardı.

Anna'ya olan aşkı tuhaf bir belirsizliğe düşen London, istikbaldeki mutluluğunu pek hesaba katmadan, Bessie ile evlenmeye karar verdi. Önce Mabel Applegarth'la, sonra Anna'yla yaşadığı iki romantik hayal kırıklığı, sabırsız bir genç adamın, karşılıklı bir tutku yaşayarak evlen-

meyi umamayacağına kani olması için yeterliydi. Bessie şık ve bakımlıydı, ailesinin hali vakti yerinde sayılırdı, iyi bir anne olmaya uygundu ve ikisi iyi anlaşıyorlardı. Bu kadarı yeterliydi. London, Bessie'ye âşık değildi; kız da bunu biliyordu. Jacobs'ın ölümünden dolayı, gerçek hislerini tahlil edemeyecek kadar üzüntülüydü, fakat zaman içinde Jack'e âşık olabileceğine inanıyordu. London önceden Charmian Kittredge'e verdiği yemek randevusunu, daktiloyla yazılmış kibar bir notla iptal ederek, o gün Bessie ile evlenecekleri için yemeğe gelemeyeceğini duyurdu; 7 Nisan, yeni başlangıçlar için hayırlı bir gün olduğu gibi, *Kurdun Oğlu*'nun basılış tarihiydi de.

Eames hiç de utangaç denemeyecek bir kadındı; tıpkı annesi gibi San Francisco'nun evlilik dışı ilişkiler ve isyankârlık günlerinden payını almıştı. "Bırakın allah aşkına!" diye haykırmıştı. "Bu çocuk aklıselimle evlilik yaşamının sürdürüleceğini sanıyorsa, delirmiş olmalı!" Kibar bir evlilik töreni yapıldı, bisikletleriyle tatile çıktılar. Flora London, oğlunun edebi destekçisi olmak sıfatıyla kendi geleceği için umutlanmaya başlamıştı ki, yeni evli çiftin ondan ayrı olarak, Doğu Yakası'ndaki 15. Cadde'de iki katlı bir eve taşınmalarının şaşkınlığını yaşadı. Çok geçmeden rahme düşen ilk çocukları, Joan ismini verdikleri kızları, London'ın yirmi beşinci doğum gününün üç gün sonrasında, bu evde dünyaya geldi.

1901'in son aylarında, London'la Anna arasındaki, aşkın tabiatına dair yumuşak tartışmalar, bir kitap fikrini doğurdu. Mektuplardan oluşacak bu kitapta, Herbert Wace'in düşüncelerini seslendiren London, evliliğin, sahte bir istikbal vaat eden fiziksel aşk üzerine kurulu olmaması gerektiğini savunacaktı. Evlilik, uzun vadeli saygı ve yoldaşlığa, potansiyel anne-baba olarak yakalanan uyuma ve kalbin değil de zihnin onayladığı diğer niteliklere dayanmalıydı. Anna ise, Dane Kempton ismini verdikleri daha yaşlı bir baba figürünün düşüncelerini dile getirerek, karşıt fikri, yani başarılı bir evliliğin ruh ve gıdasının romantizm ateşi olduğunu ileri sürecekti.

London'ın bu yeni kitap projesini, Bessie ve Anna'yla, küçük yelkenlisi *Spray* üzerinde denize çıktıkları sırada teklif etmesinde ilahi bir ironi vardır: Bir yanında, kitabında savunacağı türden, dostane fakat tutkudan yoksun bir ortaklık temelinde evlendiği Bessie duruyordu; öte

yandaysa, yerçekimine benzer bir kuvvetle yöneldiği ve en kritik anda sırf öyle davranması gerektiğini düşündüğü için tereddüt sergileyen, bu yüzden de evlenemediği Anna. Modern ve bohem insanlar olduklarından, her zaman canayakın tavırlar içindeki Bessie yanı başlarındayken, yeni kitap hakkında rahatça konuşuyorlardı.

London'ın Anna'yla olan tanışıklığı iki yılı bulmuştu ve giderek onun etkisi altına giriyordu: Neşeli, küçük Tatar gözlerinin, belli belirsiz Rus aksanının, korse gerektirmeyen incecik belinin, göz kamaştırıcı sosyalist kişiliğinin. İkisi, kitapta yer alacak mektupları oluşturup şekillendirdikçe ve London platonik evlilik fikrine karşı mücadele ettikçe, ironiktir ki, Bessie'yle olan evlilikleri çökmeye başladı. Mevsim dışı yağışlar yüzünden 15. Cadde'deki evlerinin bodrumunu su basınca, London ailesini, heykeltıraş arkadaşı Felix Peano'nun, mimarisine uygun olarak Villa Capriccioso* diye isimlendirilmiş geniş evine taşıdı. London, yuvarlak pencereleri, küçük gizli merdivenleri olan sıradışı eve hayran olmuştu; Bessie ise buradan hiç hoşlanmıyordu. Topluluk "Çarşambaları Jack'lerin Evinde" olmayı alışkanlık edinmiş, London hafta boyunca arkadaşlarının evine gelmesini bekler olmuştu; Bessie bu ziyaretçilerden nefret ediyordu. London güçlü ve cinselliğe düşkündü; Bessie'nin sevişmeye zor tahammül ettiğini söylemekteydi. London onun hakkında George Sterling ile Joseph Novel'a, "Kendini iffetli olmaya adamış," diyordu. "Bir gece dışarıda kaldıktan sonra eve dönmüşsem, benimle aynı odada bulunmamaya çabalıyor.... Erdemin sadece düşük kan basıncına delalet ettiğini söylediğimde, bana müthiş öfkeleniyor."[19] Bessie ile London'ın annesi arasında, Flora'nın beslediği ve kendi menfaatine kullanmaya çalıştığı bir sürtüşme vardı. London, eserlerini takdir eden büyük bir yayınevi olan McClure's için *A Daughter of the Snows'u [Karların Kızı]* yazmaya başlamış, Peano'nun tuhaf villasından çıkıp kısa süreliğine Bayo Vista Bulvarı'na, para yetiştiremediği büyük, şık bir eve taşındıktan sonra, bu kitabı da bitirmişti.[20]

Kempton-Wace Letters [Kempton-Wace Mektupları] adını verdikleri kitabı bitirme gayretleri sürerken, London Anna'yı, kitap hazır olana kadar kendileriyle kalması için evlerine davet etti. Anna birkaç yıl sonra, "Orada kaldığım ilk birkaç gün, Mrs. London çok içtendi ve çalışma-

* *Capriccioso* terimi, serbest ve fantastik bir tarzı anlatmak için kullanılır–ç.n.

mıza büyük ilgi gösterdi," demişti. "Ama beş gün geçtikten sonra, Mrs. London'ın nedense benden hoşlanmamaya başladığını hissettim."[21] Anna hatıralarını aktarırken, Bessie'nin bir gün eve döndüğünde, onu London'ın kucağında oturur vaziyette müsvedde üzerinde çalışırken bulduğuna değinmemektedir. Anna birkaç gün sonra tasını tarağını toplayıp gittiğinde, Bessie onun bu kadar erken ayrılmasına üzüldüğünü söylemekten geri durmamıştı.

London'ın vaziyeti gerek mali, gerekse duygusal açıdan savunulamaz hale gelince, kalben bir şair ve bohem, ama gerçek dünyada bir emlakçı olan arkadaşı Sterling ona, Oakland'a tepeden bakan Piedmont Tepeleri'nde tek katlı bir ahşap kır evi kiralamasını önerdi. Bu yerin Sterling'in evine komşu olması, tesadüf değildi. Üvey babasının sağlığında kırlık yerlerde geçirdikleri mutlu günleri hatırlayan London, teklifin üzerine atladı. İlk hayranı olan Cloudesley Johns'a, "Büyük bir oturma odamız var," diye yazmıştı,

> Sırf bu oturma odasına, neredeyse dört evcik sığar. Evin kızılçam ağacından yapılma diğer bölümleri de çok konforlu. Ayrıca yanı başımızda, annemle yeğenimin kaldığı son derece sevimli, rahat bir evcik var. Kümesler ve 500 tavuğun sığacağı avlular. Bir düzine at için ahır, büyük güvercin evleri, çamaşırhane, mandıra, daha neler neler. Pek namlı, geniş, uzun ve serin bir veranda, bir sürü muhteşem çam ağacı, göz alabildiğine çiçekler, çiçekler, çiçekler; 20 dönümlük bir toprak.

London, bir çete evi yakıp kül etmedikçe buradan çıkmaya niyeti olmadığını belirtmişti.[22] Bessie de Piedmont'taki ahşap eve taşınmayı onaylamıştı ve ilişkileri, ocak ayının sonuna doğru ikinci bir çocuk yapmayı tasarlayacak kadar düzelmişti. Ama giderek artan uyumsuzlukları, bertaraf edilemeyecek boyuta gelmekteydi.

London ile Anna, *Kempton-Wace Mektupları*'nı karşılıklı yazışarak bitirdiler; London 1901'in başında ona "Sevgili Anna" diye hitap ederken, bu hitap Mayıs'ta "Sevgili, sevgili Anna"ya, Ekim'de "Canım"a ve 5 Ocak 1902'de ilk kez "Canım, canım benim"e terfi etmişti: "Fırtınalı ve müflis bir yıl geçirdin; ben de öyle. Benim için yeni yıl endişeler, usançlar ve hayal kırıklıklarıyla başlıyor. Ya senin için? Merak ediyorum."[23]

8. Bölüm

İfşaat Yazarı

Jack London 1898'de Klondike'dan, yazar olma kararıyla dönmüştü. Anlamıştı ki, insanın hayatına yeni bir yön vermesi, büyük bir gemiye manevra yaptırmak gibidir: Dümeni ne kadar çevirirsen çevir, geminin yön değiştirmesi zaman alacaktır. Lakin üç zorlu yıldan sonra, London bunu başarmıştı. İlk kitabı coşkun tepkilerle karşılanmıştı; Anna ile ikinci kitabı *Kempton-Wace Mektupları* üzerinde çalışıyordu ve Yukon motifini geniş şekilde işleyeceği, *Karların Kızı* adlı bir romanın taahhüdüne de girmişti. San Francisco'nun en parlak entelektüelleri tarafından kabul görmüş, evlenmiş, baba olmuştu. Çoğu yazar gibi o da mali sıkıntı içindeydi ve romantik meselelerden dolayı kafası karışıktı fakat edebiyat dağına tırmanmaya başladığı inkâr edilemezdi. Bir atılım yapmaya ihtiyacı vardı; Ninetta Eames onun fark edilmesini sağlamıştı, lakin ulusal düzeyde tanınmak için, ondan daha nüfuzlu birinin akıl hocalığına ihtiyacı vardı.

London 1901'in bitiminde, ABD'nin en önemli yayıncılarından biri olan MacMillan & Co.'den George P. Brett kendisine bir mektup yolladığında, hem az tanınmışlığını hem de fakirliğini aşmak için ne büyük bir fırsat yakaladığını, hemen idrak edememişti. Otuz yıldan fazla bir zaman önce Brett'in babası George Edward Brett, Londra'da kitap dağıtımcılığı yaparken, şirketin kurucusu Alexander Macmillan tarafından, yayınevinin Amerika şubesini açmak üzere işe alınmıştı. O günden sonra, New York'taki Bleecker Caddesi 63 numara, önde gelen Amerikan yazarlarının mutlaka ziyaret etmek istedikleri bir adres haline gelmişti. 1874'te, henüz on altı yaşındayken şirkette satış temsilciliğine başlayan oğul Brett, babasının 1890'daki vefatı üzerine Amerikan şubesinin dizginlerini eline aldığında, Amerikan yayıncılık endüstrisini çok iyi tanır haldeydi. Amerikan kitap piyasasının İngiltere'dekine rakip hale gelmesiyle, genç Brett daha bağımsız hareket edebilme, Amerikan yazar-

larının Amerika'ya ilişkin kitaplarını basabilme hususunu, ana şirketle müzakere etti. Algı gücü yüksek bir kitap kurdu olan Brett, London'ın tefrika edilen Alaska hikâyelerini izlemiş, iki derlemenin de farklı yayınevlerinden çıktığını gözden kaçırmamıştı. London'a yazdığı mektupta, Alaska hikâyelerinin, "suyun bu yakasında ortaya konmuş en iyi eserler arasında," olduğunu söylemişti. London'ın elinde başka müsveddeler varsa, Brett şimdi ve gelecekte bunları basmak istiyordu.

London ivedilikle, nazik bir yanıt yazdı. "Bir romanım var, fakat McClure, Phillips & Co. Tarafından basılacak... Lakin bir dizi kısa Klondike hikâyesi yazmaktayım. *Soğuğun Çocukları* (*Children of the Frost*) genel başlığı altında toplayacağım bu hikâyelerin kırk bin kelimelik kısmı bitti, geriye on ila on beş bin kelimelik kısmı kaldı." Brett görmek isterse, bunları memnuniyetle göndereceğini belirtiyordu.[1]

Kempton-Wace Mektupları artık neredeyse bitmiş, kitabın sonunda London'ın Herbert Wace'i, sevgilisi tarafından reddedilip, platonik ve özgüvenli hayatında kendi haline bırakılmıştı. London hiç şüphesiz kitabın böyle bitmesinden memnundu, zira Bessie'yle olan evliliğinin temelinde, orada savunduğu düşünceler vardı ve bu birliktelik yozlaşmış, cehennemi bir hal almış durumdaydı. Anna Strunsky de bunu sezmişti; sonradan yazdığına göre gerek sohbetlerinde, gerekse kitapta London platonik evlilikle ilgili fikirlerini "Öylesine tutkuyla savunuyordu ki karşı tarafta onun kendi duruşundan, iddia ettiği kadar emin olmadığı şüphesi uyanıyordu." Mayıs başlarında Anna, Piedmont'taki ahşap evi ziyaret ettiğinde, London ona evliliğinin umutsuzca tahrip olduğunu söylemiş ve bir kez daha evlilik teklifinde bulunmuştu. Anna, tuhaf şekilde üçüncü şahıs ağzıyla yazılmış hatıratında, onu nasıl reddettiğini anlatarak, "O da benim gibi özgürken ona âşık olmak, farklı bir şeydi," diyor. Fakat şimdi bir karısı ve çocuğu varken, vaktiyle hissetmiş oldukları şeyi yeniden yakalamayı imkân dışı buluyordu. Ancak London üstelemeyi sürdürünce, Anna "yüreğinde bir haz karmaşasıyla" onun teklifini kabul etmişti.[2] Lakin birkaç hafta sonra fikrini değiştirip onu başka bir kadının evliliğini yıkarak evlilik hayatına adım atmasına yetecek kadar çok sevmediğini belirtti. London hâlâ, onun ağzından kendisini sevdiği sözünü duymanın sevincini yaşıyordu ve bu son tavrını, nihai bir red cevabı olarak kabul etmedi. Geçici olarak, sevecen bir dost ve *Kempton-Wace Mektupları*'nın ortak yazarı rolüne geri döndü.

Gerçekte, Anna'dan vazgeçmeye cesareti yoktu, çünkü evliliği düzelmeyecek şekilde tahrip olduğu gibi, kariyerinin de sarsıntı geçiriyor olmasından endişeliydi. Brett, *Soğuğun Çocukları*'nda yer alan hikâyeleri görmek istediğini belirtmişti, fakat London'ın, hararetle çalıştığı halde 3.000 dolar borcu vardı ve Klondike'dan devşirdiği edebi cevheri, *Karların Kızı*'nda ve Macmillan için yazdığı bu yeni hikâyelerde kullanmıştı. Haddini bilmemişti. Kendini bir romancı olarak pazarlamıştı ancak, bir romanın, başarılı kısa hikâyelerden çok daha büyük ve karmaşık kuvvetler gerektirdiğini keşfetmekte geç kalmıştı. Henüz buna hazır değildi. "Hasta parçaları tedavi etmek berbat bir şey," diye yazmıştı Anna'ya. "Her seferinde bunun en kötü kısım olduğunu sanıyorum; bir sonraki kısım karşıma çıkana dek."[3] McClure Phillips & Co. de müsveddeyi pek tatmin edici bulmamıştı, fakat metni Lippincott's Yayınevi'ne, ödemiş oldukları paranın daha fazlasına satmayı becerdiler ve bu değişikliğin London'a sadece 165 dolar semeresi oldu.

Yepyeni bir başlangıca ihtiyacı vardı ve 16 Temmuz'da Amerikan Basın Birliği'nden gelen bir telgraf, onun kurtuluş çaresi oldu; yakın zaman önce sonlanmış Boer Savaşı'nda çarpışmış subaylarla röportaj yapmak üzere Güney Afrika'ya gitmek isteyip istemeyeceğini soruyorlardı.[4] "Savaşın İmkânsızlığı"na dair *Overland Monthly* makalesi, bu savaşa da göndermeler içerdiğinden, söz konusu iş için uygun bir adaydı. Bu teklifi kabul etmek, Bessie'den kaçmanın yanı sıra birçok derdine de merhem olacaktı; London hemen telgraf çekerek işi kabul ettiğini bildirdi, o gece valizini hazırladı ve ertesi gün, New York'a giden bir trene bindi. Bir yoldaşı ve Anna'yla müşterek dostları (ayrıca London'ın haberi olmasa da, Anna'nın taliplisi, dolayısıyla kendi rakibi) olan Cameron King, onu istasyona kadar geçirdi.

London ertesi gün Anna'ya, "Çöl, Nevada," diye yazdı. "Canım, canım benim: Bilesin ki her şey yolunda; sıcaktan bunalıyorum, tren sarsıla sarsıla yol alıyor ve seni düşünmekteyim." O an için vaziyet gerçekten böyleydi belki, fakat trenin sallanmasının bir sebebi daha vardı: London birden bire, Bessie'yle yaşadığı hüsran dolu hayattan kurtulu-vermişti. Sonraları bir sırdaşına şöyle yazmıştı: "Güney Afrika'ya gidiş yolculuğumu hatırlarsın. Vagonumda, hizmetçisi ve bir çocukla seyahat eden bir kadın vardı. Trene binerken kucak kucağa geldik ve Chicago'ya kadar beraber olduk. Cinsel tutkudan ibaret, öylesine bir şeydi... Ro-

mantik bir cazibeye kapılmış, hatta hislerime kapılarak mest olup gitmiş bile değildim. Birlikte geçirdiğimiz üç gün ve üç geceden geriye, hiçbir şey kalmadı."[5] London'ın, içindeki seksüel canavarı nasıl kolayca serbest bırakabileceğine dair bir uyarı olması niyetiyle ortaya koyduğu çırılçıplak dürüstlüğün muhatabı, Charmian Kittredge'di; *Overland Monthly*'deki Ninetta Eames'ın pek modern yeğeni.

London, New York'a varınca Amerikan Basın Kurumu'na kayıt yaptırdıysa da, röportaj yapacağı generallerin savaş bölgesinden ayrılmaları sebebiyle görevinin iptal edildiğini öğrenerek hayal kırıklığına uğradı. Lakin İngiltere'ye gidiş bileti zaten alınmış olduğu için, başka bir proje üzerinde düşünmeye başladı. Bineceği gemi olan, White Star Şirketi'ne ait *Majestic* bir hafta sonra demir alacaktı; basın kurumunda kalırken, *Comrade* adlı aylık sosyalist derginin yayın kurulundaki John Spargo'dan bir mektup aldı. Spargo ondan, nasıl sosyalist olduğunu anlatan bir makale rica ediyordu; London bunu canayakın bir tavırla kabul etti fakat birkaç ay yurtdışında kalacağını, dönene kadar bu işle meşgul olamayacağını bildirdi. Bu arada, yeni İngiltere projesi, kafasında oluşmaya başlamıştı. "Londra'daki kenar mahalleler hakkında bir şeyler yazabilirim," demişti, "belki bir kitap. Fakat şu an her şey belirsiz ve asıl isteğim tatil yapmak."[6]

Bu düşünceyi geliştirince, Macmillan'daki yeni velinimeti George Brett'le paylaştı; attığı tohum, umduğundan da verimli bir toprağa düşmüştü. Macmillan, "Hıristiyan Sosyalizmi"nin savunucuları tarafından kurulmuştu ve ilk günden beri, reformcu kitaplar yayımlamıştı; Brett de, öncü Danimarkalı-Amerikan toplumsal reformcu Jacob Riis'in eserlerini Macmillan'a kazandırarak, yazarı önceki yayıncısı Scribner's Sons and Century'den koparmıştı. Riis 1890'da, New York'un kenar mahallelerindeki durumu gözler önüne sererek, şehrin emniyet müdürü Theodore Roosevelt'i, mevcut şartları iyileştirmeye zorlamıştı. Önceki sene Brett, Riis'in otobiyografisini yayımlamıştı ve *The Battle of the Slum* [Kenar Mahallenin Savaşı] adlı eseri basmak üzereydi ve London'ın İngiltere'deki yoksullara dair incelemesi, bu kitabın yanına çok yakışacaktı. Gayrete gelen London, Amerikan Basın Kurumu'ndaki işlerini bitirip ilk hayranı olan ve kısa zamanda dostu haline gelen Cloudesley Johns'la kısa bir buluşma gerçekleştirdi. Johns trene atlayıp New York'a gelmişti; açlıktan nefesi kokan bir sanatçı olarak, beklediğinden çok daha meşak-

katli bir hayat sürüyordu. London dostuna 10 dolar borç verip, iskeleye yollanmıştı.

London'ın buharlı gemilere binmişliği vardı –Kelly'nin Ordusu fiyaskosundan sonra kömür küreleyerek seyahat ettiği *Umatilla* ve Alaska'ya dönerken bindiği *City of Topeka*– fakat *Majestic*'in görüntüsü bambaşkaydı. Bu gemi White Star Line'ın gururuydu; bir keresinde Atlantik'i beş gün on sekiz saatte geçip hız rekoru kırarak, Mavi Kurdele kupasını kazanmıştı. Eski istiridye korsanı ve fok avcısı, *Majestic*'in sarılı siyahlı iki bacalı, 180 metreden uzun kara gövdesi üzerindeki parlak beyaz, arı kovanı biçimli yapısını gözleriyle süzüyordu. İki devasa makine, 1500 yolculu gemiyi suyun üzerinde, saatte en az yirmi deniz mili hızla kaydırıyordu. Ancak sosyalist London, bundan fazlasını görüyordu. Yüzyılın başında, her seferinde bir öncekinden daha büyük ve daha hızlı inşa edilen büyük yolcu gemileri, Batı endüstriyel kapitalizminin vazgeçilmez simgeleri haline gelmişti; lakin kapitalizmin ikiyüzlülüğü bu gemilerle kendini gösteriyordu. Tatile çıkan varlıklı insanlar gösterişli salonlarda, lüks kamaralarda ağırlanıyordu; gemilerin işletim maliyetleri ise, alt katlarda yer alan kirli bölmelere tıkılmış vaziyette, en ucuz tarifeyle Yeni Dünya'ya seyahat eden göçmenler sayesinde karşılanıyordu. Bunların çok azı birtakım imkânlar yakalayacak, diğerleri kapitalist sömürünün kazanlarında kömür gibi yanıp gidecekti; London da bu akıbetin kıyısından dönmüştü.

London, denizde geçen ilk gününde, Anna Strunsky'ye bir mektup yazdı: "Canım: Geminin sigara içme salonlarında tanıştığım insanların, faal kuvvetlerle ilgili cehaletlerinden ötürü, mücadelemiz adına umutlandım. Gerçekleşmek üzere olan isyandan habersiz, mutlu yaşarlarken, işçilere karşı tavırları giderek sertleşiyor. Anlıyorsun ya, işçilerin giderek güçlenmesi canlarını yakıyor ve gözlerini açacaklarına, sertliği seçiyorlar." Öfkesini biraz boşalttıktan sonra, sözlerini bir aşk mektubuna yaraşır şekilde tamamlıyordu: "Aşkım, güvercinim ... yarınlarımız var bizim ve onlara erişeceğiz." Anna o gün Pacific Grove'da bir konferans verecekti. "Muhtemelen şu an konuşmanı yapmaktasın. O zaman sana bol şans, yoldaş. Başarılı olacağını biliyorum."[7]

***

London İngiltere'ye, silahlarını kuşanmış vaziyette, kendi toplumsal eşitlikçi görüşlerini destekleyen George Haw'un *The Plaint of Overcrowded London* [Dolup Taşmış Londra'nın Feryadı] adlı, şehirdeki yoksulların yaşam koşullarını irdeleyen 1900 baskısı kitabıyla gitti. Liverpool'da inip Londra'ya geçtikten sonra, ilk olarak Anna'nın kendisi için ayarladığı Sosyal Demokrat Federasyon'a uğradı; buradakiler ona, kitabında faydalanacağı bir sürü belge ve broşür temin ettiler. East End'deki Stepney'de, Dempsey Sokağı 89 numarada bir oda kiraladı; burası Karındeşen Jack rezilliğinin yaşandığı, fakir Whitechapel bölgesiydi. Odası, London'ın sıcak ve kuru sığınağıydı; gözlemlediklerini burada kağıda geçirecekti.

On şiline –yaklaşık 2.50 dolara– elden düşme bir takım elbise satın aldı; bu elbiseyle, kendisine talihi yaver gitmemiş bir denizci süsü vererek, gözlemleyeceği yoksul insanların arasına karışabilecekti. Bu rolü oynamakta zorlanmadı; zaten bir denizciydi ve onların ağzıyla konuşabilir, Japonya'dan, Bering Denizi'nden hikâyeler anlatabilirdi. Londra ahalisi de, şehre inmiş denizcilere aşinaydı. İngiltere'de gemi sahipleri, İngiliz tayfaları "seyahat müddetince" tutarlardı ki, bunun manası, geminin Dakar'dan Buenos Aires'e, oradan dünyanın başka yerlerine yük taşıyarak, iki yıl yahut daha uzun bir süre sonra döneceği ve tayfalara ancak o zaman ödeme yapılacağıydı. Dönüş tarihi yaklaşırken, gemi subayları tayfalara o kadar kötü davranmaya başlardı ki, bazı adamlar Amerika'da gemiden ayrılırdı; bu da gemi sahiplerinin işine gelir, dönüş yolculuğu için ekibi, düşük bir ücret ödedikleri Amerikalılarla takviye ederlerdi; İngiltere'deki Amerikan denizcilerinin öyküsü böyleydi işte. Bu durum hem denetimsiz kapitalizmin nasıl işlediğini gösteriyor, hem de London'a gayet inandırıcı bir kisve sağlıyordu.

16 Ağustos'ta Anna'ya, "Yerleştim ve harıl harıl çalışıyorum," diye yazdı. Görebileceği her şeye hazırlıklı olduğunu sanıyordu, fakat karşılaştığı sahneler, Dickens'ın en karanlık tasvirlerinden farksızdı. "Buradaki her şey," diyordu, "tüm yaşam şartları, bu şartların keskinliği, her şey öyle kahredici ki. Dünya yüzünde böylesi bir sefaletin mümkün olacağını, hayal bile edemezdim."[8] Kasap artıklarındaki yağ ve kıkırdak parçalarını didikleyen kadınlar gördü; fakirlerin dehşet verici apartmanlarında, üzerine ağır kilit vurulmuş, jetonlu bir gaz yakıcıdan başka ısı kaynağı bulunmayan odalar gördü. Böyle odalarda, cenaze parası bulununcaya kadar sarmalanarak bir rafta bekletilen çocuk ve bebek ceset-

lerine bakıp, çökkünleşti. Sokakların kurdu olmuş kişilerle tanıştı; bu tipler kahvaltı etmek için bir kuruş bulduklarında, salaş bir kahvehaneye girerler, çaylarını yavaş yavaş yudumlarken, başkalarının tabağında kalanları çaktırmadan mideye indirmeye bakarlardı. (Böyle bir adam, "İnsanlar tabaklarında neler neler bırakıyor, bilsen," demişti.) Koltuk altlarına kadar, marketlerin dışarı attığı bozuk meyvelerin oluşturduğu tepeciklere gömülmüş afacanlar gördü. Çalışırken, yanındaki George Haw kitabına notlar düştü; doğrulayabildiği iddialara yer veren paragrafları işaretledi ve kenar boşluklarına, günlük hayat içinde tanık olduğu korkunç hadiseleri, yoksulların ölüm oranlarıyla ilgili verileri yazdı.[9]

Bu yaşam koşullarıyla keskin bir karşıtlık teşkil etmek üzere, şehir –aslında imparatorluğun tümü– Kral VII. Edward'ın taç giyme törenine hazırlanmaktaydı. Kral, dul annesi Kraliçe Victoria'nın uzun ve kasvetli iktidar döneminden sonra, 60 yılın ardından, taç giyen ilk hükümdar olacaktı. Başkentte, Avrupa'nın yaşı altmışa varmış "amcası"nın kraliyet ilişkileri konuşuluyor, her yerde hatıralık eşyalar satılıyor, işlek caddeler, hatta ara sokaklar bile özenle süsleniyordu; atmosfer heyecanla yüklüydü.

Lakin beklenen kutlamanın, bir de görülmeyen çirkin yüzü vardı; Jack London işte bu çirkinliğe, yani hoşnutsuzların bastırılmış sesine dikkat çekmek niyetindeydi. Yeni kralın alacağı mirasın parçalarından biri, Hindistan topraklarıydı. Sonraları Hint milliyetçisi Dr. Rashtra Rishi Hedgewar ismiyle ünlenecek olan, Kesheva adlı on iki yaşındaki çocuk, şöyle yazmıştı: "Bharatmata'mızı köleleştiren bir kralın taç giyme törenine... katılmak büyük bir utançtır."[10] Benzer şekilde, bir sosyalist ve İrlanda milliyetçisi olan James Connolly "tiranların sefahat âlemi" olarak andığı tören için, ağzını bozarak şöyle diyordu: "Biz sosyalistler... Kral Edward'a kendimiz ve sınıfımız adına, boynumuzun borcu olanı sunmak için sabırsızlanıyoruz: NEFRETİMİZİ." Connolly'ye göre söz konusu seremoni sadece gelenekler, değerlerle bağlantılı değildi; bir dalavereydi aynı zamanda. Taç giyme töreni, "Bir köle toplumunun temelindeki cerahatli yaraların üzerini örten muazzam bir görkem ve ihtişam gösterisi... olmakla kalmayıp, özenle tasarlanıp zekice uygulanan, düşünce tembeli yığınların hayal gücünü cezbederek, alt sınıfların yaşam koşullarını düzeltmeye çalışan sosyalistleri itibarsızlaştırmaya yönelik bir propaganda ürünüydü de aynı zamanda."

Şüphesiz, Sosyal Demokrat Federasyon, London'a Connolly'nin yazısını vermişti, zira yazı, taç giyme töreninin asıl günü olan 26 Haziran hedeflenerek yazılmıştı. (Kralın 24 Haziran'da apandisit rahatsızlığı yaşaması sebebiyle, seremoni 9 Ağustos'a ertelenmişti.) Trafalgar Meydanı'ndaki kalabalığın arasında, kesintisiz yağan yağmurun altında dikilip, tören alayını bekleyen London ile fakir arkadaşları, inilti ve gürültüyle geçip giden altın renkli arabayı ve içinde oturan kralın, okkalı mücevherlerle süslü İmparatorluk Tacı'nın altında bunalmış şişkin suratını, ancak şöyle bir görebildiler. Yanı başında, söylendiğine göre dünyadaki en güzel kadınlardan biri olan Kraliçe Alexandra oturuyordu; neredeyse kendisi için tasarlanmış tacı kadar parlak, elmaslarla bezeli kalın gerdanlık, kuğu gibi boynuna güç bela uydurulmuştu.

London etrafındaki dişsiz ve evsiz insanlara baktı; çektikleri eziyetin simgesi olan kraliyet makamından nefret etmek için yeterli sebepleri olmasına karşın, kirli kasketlerini havaya atıp yeni hükümdarları için şevkle tezahürat yapışlarını dehşete düşerek izledi. İngiltere'ye bunu görmek için gelmemişti; gördükleri, *Uçurum İnsanları* için şimdiden çıkarsadığı sonuçlarla çelişiyordu. London o gün söylenen şarkıyı iğneleyici bir tarzda, önce standart İngilizceyle, birkaç sayfa sonra da yazınsal etkiyi artırmak için, yanındakilerin ağzından çıktığı gibi Cockney şivesiyle aktarmıştı:

> Ah, taç giyme gününde, taç giyme gününde,
> Cümbüş edip eğlenecek, bağıracağız "yaşa!" diye.
> Gönlümüz şen olacak hep şarap, viski içe içe,
> Şen olacağız hep birlikte, biz taç giyme gününde.[11]

Bununla birlikte, şen olmak için geçerli bir sebep vardı ki, London bundan bahsetmemeyi tercih etmiştir; verilen ziyafetlerde 450.000 kişinin karnı doyurulmaktaydı. (İroniktir, East End'deki evsiz insanların yaklaşık sayısı da bu kadardı.) Kraliyet partisinde havyarlı ve *hollandaise* soslu alabalıkla, Jambon d'Espagne à la Basque ikram edilirken, alçakgönüllü insan yığınlarına ise şişman çiftçilerin öğünü olan sığır eti ve kavrulmuş soğanla bira verilmişti.[12] Nihayetinde bu da bir yemekti; hem de insanların öyle her zaman bulamadığı bir yemek. Fakat sokaklarda verilen ziyafetleri betimlemek, *Uçurum İnsanları*'nın amacıyla örtüşmeyecekti.

London'ın böyle bir hafifletici şarta değinmemiş olması, kitaptaki temel hakikatleri değiştirmemektedir ama zaten onun İngiltere'ye, nesnel bir gazeteci olarak gittiği iddia edilemez. "İfşaat yazarlığı" çağının başlıca edebi liderlerinden biri olarak, var olduğunu zaten bildiği insanlık dışı koşulların varlığını sorgulamıyordu; onları ifşa edip kınamanın peşindeydi. Bu amaç doğrultusunda hareket ederken, taç giyme töreninin nasıl bir mecazi kudrete sahip olduğunun gayet iyi farkındaydı; öyle ki, *Uçurum İnsanları*'nın on bölümünde taç giyme töreninin öncesi anlatılmasına karşın, aslında bu hadise, London'ın İngiltere'ye varmasından sadece üç gün sonra gerçekleşmişti.[13]

Haftanın ilerleyen günlerinde, London tıpkı Amerika'daki mevsimlik işçiler gibi, şerbetçiotu toplamak üzere Kent'e gittiğinde, bu yıllık ritüelin, kötü giden havalar ve geciken hasat sebebiyle yapılamayacağını öğrendi. "Dover'da," diye vahlanıyordu bir gazete, "düşkünlerevindeki işsiz güçsüzlerin sayısı, geçen yılın bu zamanına göre üç kat arttı." Şerbetçiotları tam olgunlaşmışken, bu kez dolu fırtınaları ürünü mahvetmiş, çiçekleri sırıklardan ayırıp kir içinde bırakmıştı; kile başına para alan toplayıcılar, en az iki kat emek sarfetmek zorunda kalmışlardı.

London İngiltere'de bunca nahoş şeye tanık olurken, hava da moral bozucuydu. Cloudesley Johns'a yazdığı mektupta, alaycı bir dille, "11 gündür İngiltere'deyim," diyordu, "ve her gün yağmur yağdı. Anglosaksonların neden sömürgeci oldukları belli."[14] Birkaç gün daha Londralı evsizleri gözlemledikten sonra, George ve Carrie Sterling'e şöyle yazdı: "Dünyanın diğer ucundaki sizleri ne çok düşünüyorum, bilseniz! Tanrı'nın Ülkesi'ni duymuştum ama Tanrı bu ülkeyi unuttuğunu bile unutmuş... Öyle şeyler gördüm ki, gözlerime inanamayıp bir daha baktım." Fakirler, su oluğundan çürümüş elma koçanlarını alıp yiyordu; yaşlanmış, hasta düşmüş eski işçiler yine çalışmak istiyorlardı ama kimse onları işe almadığından, eninde sonunda bir köşede ölüp gidiyorlardı. Birçokları yaşamaktan usanıp, kendilerini Thames Nehri'ne atıyorlar yahut bir odaya kapanıp, gaz musluğunu açıyorlardı; başarısız olanlar mahkemeye çıkarılıp hapse tıkılıyorlardı, zira intihara teşebbüs etmek suçtu. London mahkemeleri izlemiş ve sulh yargıcının, bir zavallıyı, kurtarıldığı için azarlayışını dinlemişti.

21 Ağustos'ta Anna'ya şunları yazdı: "Canım, canım benim: İngiltere'ye vardığımdan beri senden mektup almadım. Sekiz günlük seyahatin üstüne, burada tam iki hafta geçirdim. Mektubumu alınca, yanıtını yine Amerikan Basın Kurumu'na gönder.... Kitabımın beşte birini yazıp daktilo ettim.... Acele ediyorum, çünkü Londra şehri denen bu cehennem çukurundan gına geldi. Gördüğüm bazı korkunç şeylerin gerçek olduğuna inanmakta zorlanıyorum."

Sonra, artık Uçurum diye isimlendirdiği yere döndü; bu aslında İngiliz sosyalisti ve Fabian* H.G. Wells'in, East End için kullandığı bir terimdi. Cumartesi gecesi boyunca evsizlerle dışarıda kalıp, yağmur altında sokakları arşınladı. Geceleyin yürürken başa gelebilecek az sayıdaki iyi şeyden biri, Selamet Ordusu'ndan** bir iyiliksevere rastlamaktı; bu gönüllüler bazen geceleyin sokaklarda dolaşıp, kahvaltı biletleri dağıtırlardı. Bu biletleri Pazar sabahları, Surrey Tiyatrosu'nun yakınındaki Selamet Ordusu barakalarında kullanmak mümkündü; bu da çoğu için, gecenin kalan kısmında da yürümeye devam etmeyi gerekli kılıyordu. Şafaktan önce kapının önünde toplandılar ve oturacak bir sahanlık bulanlar uyuyup kaldı; ta ki bir polis gelip, onları yaka paça dışarı atana dek. Yönetmelik gereği, geceleyin parklarda yahut umuma açık yerlerde uyumaları yasaktı; gerçi gözden ırak oldukları sürece, polis buna göz yumuyordu. "Ama polis yürüyüp gidince," diye yazıyor London, "bal kavanozunun etrafındaki sinekler misali, yine sahanlıkların altına üşüştük."

Barakaların kapısı yedi buçukta açılmış, adamlar safha safha içeri kabul edilmişti; bileti olanlar önce giriyor, olmayanlar saat dokuzu bekliyordu. Önce bir avluya alınıp iki saat daha ayakta dikildiler. Öylesine sıkışık düzendeydiler ki, bazıları ayakta uyuyakaldı. London'ın tahminine göre yedi yüz kişi kadardılar; bedenlerinden yayılan koku ortalığı öyle bir sarmıştı ki, London neredeyse kusacaktı. Nihayet oturmalarına izin verildiğinde önlerine yemek konacağına, ilahiler okunmaya ve vaaz verilmeye başlandı. London'a göre beyhudeydi bu, çünkü acıkmış adamlar selamete ermekten ziyade yiyecek derdindeydiler; üstelik hepsi

---

* 1884 yılında İngiltere'de örgütlenmiş, sosyalizme kademeli değişikliklerle geçilmesini savunan bir topluluk–ç.n.

** *Salvation Army*: 1865'te İngiltere'de kurulan, yaptığı hayır işleriyle tanınmış Hıristiyan örgütü–ç.n.

zaten "Yeryüzündeki cehennemi, öte dünyadaki cehennemden korkmayacak denli kanıksamışlardı." En geç gelenler dört saat, çoğu daha da uzun müddet beklediler ve nihayet, kahvaltıları bir kesekağıdı içinde önlerine kondu: İki dilim ekmek, ince bir dilim peynir, bir bardak "sihirli su" (sulandırılmış bira yahut punç) ve küçük bir parça üzümlü ekmek ya da meyveli pasta. Bu kadarcık şey, var olan açlıklarını iyice alevlendirmekten başka işe yaramamıştı. Binaya girmekle ayinin tümüne iştirak etmeyi kabullendiklerini kavrayamayan London, yemeğini bitirdikten sonra ayrılmak istemekle, ufak bir huzursuzluğa sebep oldu. "Aklını başına al!" diye öfkeyle söylendi görevlilerden biri. London, iş aramaya çıkmak için kahvaltı etmesi gerektiğini, şüphesiz asıl önem taşıyanın bu olduğunu söyledi.

Onu komuta zincirine havale ettiler. Selamet Ordusu'nun emir erlerinden biri, "Ah, demek işin var öyle mi?" dedi alaylı alaylı. "İşi gücü olan bir adamsın demek. O halde niçin buraya geldin?" Nihayet karşısına çıkarıldığı binbaşı, olanları herkes duyup başka dilenciler de yoldan çıkmasın diye, London'ın sessizce gitmesine izin verdi. Bu hesapla, çalışarak yahut iş veya yiyecek arayarak otuz altı saat boyunca dışarıda kaldıktan sonra, Dempsey Sokağı 89 numaradaki odasına döndü. Hâlâ zihninde canlılığını koruyan imgeleri yazmaya koyulmadan önce banyo yaptı, tıraş oldu ve on beş saatlik bir uyku çekti.

Günün sonuna kadar, yeni kitabının 4000 kelimesini yazmış, daktilo etmiş ve tekrar gözden geçirmişti. Neredeyse ilham perisi bellediği Anna'dan gelen mektubu, sabahın birinde açınca, evlilik teklifinin geri çevrildiğini görüp yıkıldı; Anna artık kendisinden umudunu kesmesi gerektiğini söylüyordu. London'ın titizlikle sakladığı mektupları arasında, belli ki üzüntü ve öfkeyle yok edilmiş olan bu mektup eksiktir. Anna'nın sonradan aktardığına göre, kendisi bu mektupta serinkanlı bir aldırışsızlık sergilemeye çalışmış ama "Sayfanın orta yerinde tüm kelimeler, akan gözyaşları misali birbiri ardına gelivermişti."[15]

London'ın acı dolu yanıtından çıkarsadığımıza göre, yazarın karısıyla ilişkisinin bittiğini düşünen Anna, Bessie'nin yine hamile olduğunu öğrenmişti. "Lütfen bitmiş, tükenmiş vaziyette olduğumu unutma," diyordu London, "tüm gördüklerim ve bunun bana verdiği sıkıntı yüzünden, sinirlerim uyuşmuş durumda." Bu yüzden Anna'ya, sakin bir ruh hali içinde olmadığı için, daha soğukkanlı bir yanıt kaleme alamadığını

söylüyordu. Fakat bu küçük yalanın ardından, onu paylamaya başlıyordu: "Ne de sert olabiliyormuşsun. Tanıdığım en zalim kadınlardan birisin." Anna'ya evliliğinin bittiğini söylemesinden önce, Bessie'nin hamile kalmış olma ihtimali var mıydı, bunu aritmetik olarak hesaplamaya çalışıyordu: London, Anna'ya aşkını mayıs başında ilan etmiş ve ondan kendisiyle evlenmesini istemişti. Becky London ocak ayının sonunda rahme düşmüş ve 20 Ekim'de dünyaya gelmişti. "Suçum ne biliyor musun? Yalan söylemek değil, sözümde durmak." Uzun mektubun geri kalanı, Anna'nın sözleriyle karşılaştırma yapmaksızın pek bir şey ifade etmiyor; fakat London'ın şaşkınlığı ve acısı aşikârdır.[16]

Kaliforniya'daki Anna, Jack'in cevabını okumuş ve yıllar sonra kızına, kalemi nasıl kuvvetle kağıda bastırdığını görüp, onun kendine zarar vereceğinden korktuğunu anlatmıştı.[17] Vicdan azabına kapılmıştı fakat London bundan, ancak birkaç posta gemisinin seferi sonrasında haberdar olabilecekti. İçindeki alevin söndüğünü düşünerek, evliliğini kurtarmayı denemeye karar verdi; Bessie'ye samimiyetsiz ama tatlı bir mektup yazıp, Joan bebekle paylaşsın diye, büründüğü denizci kıyafetiyle çekilmiş bir fotoğrafını da zarfın içine koydu. İlham perisi onu reddetmiş olsa bile, eserini bitirmek zorunluluğundan ötürü, tekrar Uçurum'un dibine doğru yollandı.

London'ın İngiltere'deki fakirlere yardım sistemine dair şikâyeti, bu sistemin dehşet verici ölçüde kötü olmasından ibaret değildi. Asıl şikâyeti, kapitalist sistemin çalışanları işsizliğe iterken, saygın bir hayat sürmelerini sağlayacak hiçbir girişimde bulunmamasıydı. Şehirdeki bazı varlıklı insanların, muhtaçlara daha şefkatli yaklaştığını kabul ediyordu fakat bunların hayırseverce eylemleri de, pek bir işe yaramıyordu. Yapay menekşeler üreten bir kadından bahisle, onun bu menekşelerin on iki düzinesini çeyrek peniye sattığını yazmıştı; yani 144 çiçekten, bir buçuk sent kazanıyordu. Kadının, günde dokuz peni kazanmak için, ki bu yirmi sentten az bir paraydı, 1726 yapay menekşe sarıp bükmesi gerekiyordu.

Bu kadına ve onun gibilere yardımcı olmak, moral vermek isteyen bir grup duyarlı yurttaş, Japon resimlerinden oluşan bir sergi açtılar; kendi ifadelerine göre, böylece onlara güzel, doğru, iyi şeyler yaratmak için ilham vermeyi amaçlıyorlardı. "İnsanlar yardım etmek istediklerinde," diyordu London, "kreşlerle, Japon sanatı sergileriyle falan eğlenmeyi bırakıp... İsa'nın sosyolojisini öğrenseler, dünya yüzünde yapmaları

gereken işlere dört elle sarılırlardı belki....12 düzine menekşeyi çeyrek peniye satan bir kadına güzel, doğru ve iyi olan şeyleri göstermeye çalışmaz, yakasından düşerlerdi."

Kelime seçimi etkileyicidir: *İsa'nın sosyolojisi*; öğretisi yahut çilesi değil. London sosyalizm hususunda olduğu gibi din hususunda da, ilkelere inanmakla birlikte, hiçbir mezhebin dogmalarıyla ittifak halinde değildi. Öğretilerin etkisine önem verirdi; İncil'de de İsa'nın hayatını sosyoloji açısından, ezilmişlerin rahata erdirilmesi ve keyfi yerinde olanların uyarılması, günlük hayata adalet ve acıma pratiğinin yerleştirilmesi açısından okumak gerekirdi. Ona göre, İsa'nın yoksullara nasıl davranılması gerektiğine dair beyanları, İncil'in en tartışma götürmez kısımlarıydı.

Elli yıldır kasvetli tuğladan yapısıyla Spitalfields'daki Charles Caddesi'nde (şimdiki Vallance Road) dikili duran, Whitechapel Düşkünlerevi'ne gitti. London orada geçici bir süre kalmak istediği için, kendisini Thomas Sokağı'ndaki (yeni adıyla Lomas Sokağı) Yoksullar Koğuşu'na gönderdiler.[18] Dickens'ın kitapları sayesinde korkunçluklarıyla ünlenen düşkün evleri, I. Elizabeth döneminin sonlarından beri mevcuttu, fakat 1832'de Yoksullar Yasası'nda yapılan bir değişiklik sonrasında sistematize edilmiş ve bir düzene bağlı kılınmışlardı. Muhafazakâr ve soğuk hükümetlerin yoksullar için yaptığı çoğu çalışmada olduğu gibi, düşkün evlerinde de, yoksullara yardım etme gayesi ikinci plandaydı; esasen, yapılan yardım öyle nefret uyandırıcı ve insanlık dışı kılınmalıydı ki, kimse bundan faydalanmak istememeliydi. Ülkenin önde gelen tıp dergisi *Lancet*'ın ve bu konuya el atan ünlü hemşire Florence Nightingale'in verdiği mücadeleler, London'ın 1902'de gördüğü koşulların belki daha da kötü olmasını önlemişti.

London daha önce iki kez, kendini Whitechapel Düşkünlerevi'ne kabul ettirmeye çalışmış, ancak yer olmadığı için başvurusu kabul görmemişti. Düşkünevlerinin çoğu 150 ila 300 yoksulu barındırabiliyordu; Whitechapel ise 600 kişilik kapasitesiyle, ülkenin en büyük düşkün evlerinden biriydi.[19] Kapıyı akşam saat altıda açmayı âdet edinmişlerdi ve London saat üçte sıraya girdiği halde ancak yirminci sırayı alabilmişti; o gece yirmi iki kişiyi kabul ediyorlardı. London'ın arkasındaki on adam, birileri kaydolmaktan vazgeçer de kendilerine sıra gelir ümidiyle bekleşmekteydi. London sıranın başındaki, Ginger isimli (İngiliz argosunda bu isim, kızıl saçlı anlamına geliyordu) işçiyle konuşma fırsatı buldu;

Ginger bir balık satıcısı için çalışırken, haddinden fazla ağır bir sandığı sırtlaması gerekince, bel fıtığına yakalanmıştı. Bir hayır kurumunun hastanesi onu dört saatliğine yatırmış, sırtına vazelin sürüp yollamıştı. İkinci bir hastanede, yine benzer muamele görmüştü. "Fakat asıl mesele," diyordu London öfkeyle, "işverenin, emri altında çalışırken sakatlanan bu adam için, hiç ama hiçbir şey yapmamasıydı." Artık Ginger'ın çalışma hayatı sona ermişti; bundan sonra ya düşkünlerevinde kalacak, ya da sokaklarda açlıktan ölecekti.

En azından, düşkünlerevinde yemek alırken Selamet Ordusu'nun dualarını ve vaazlarını dinlemek gerekmiyordu. Kaydını yaptırır yaptırmaz önüne konan şeyi, evvela bir tuğla sandıysa da, sonra bunun küçük bir ekmek somunu olduğunu anladı. Sonra onu bir mahzene götürüp, ekmeğini bandırıp yemesi için azıcık mısır lapası verdiler. Masaların üzerine, adamların ekmeklerini bulaması için tuz serpilmişti. Saat yedide herkes banyo yapmak üzere soyundu; yirmi iki adam için iki küvet su vardı (oysa bu, çoğu şehirdeki sağlık kurallarına aykırıydı). Kendisinden önce yıkanan adam, havluyu uzattı; adamın sırtında patlamış kabarcıklar göze çarpıyordu. London üstünkörü yıkanıp kurulanmakla yetindi; uyumak üzere topluca üst kata çıkmaları öncesinde, tümüne battaniyeler ve düşkünlerevi üniformaları verildi.

Sabahleyin, evsiz insanların uyuduğu yatakhanenin fotoğrafını çekti. Burası iki yanında pencereler bulunan yüksek tavanlı bir koridordu; tüm duvarlarda art arda, branda beziyle sarmalanmış, bale korkuluklarına benzer çubuklar vardı. Koridorun ortasında boylu boyunca, birbirine paralel iki parmaklık daha uzanıyordu; bu parmaklıklar arasında dar bir geçiş yeri kalmıştı. Geceleyin, branda bezinden yataklar dış parmaklıklarla iç parmaklıklar arasına, hamak biçiminde gerilirdi. Kırk beş santimetre enindeki bez yataklar, birbirlerine handiyse dokunacak kadar yakındı; adamlardan biri geceleyin konumunu değiştirecek olsa, koridorun sonuna dek ulaşan rahatsızlık verici bir dalgalanma meydana geliyordu. Bu rahatsızlığın ardı arkası kesilmiyordu, çünkü hamaklar dengeli değildi; duvar tarafındaki uçları yüksekte, diğer uçları alçakta kalıyordu. Dolayısıyla, uyuyan kişi aşağı doğru kayıyordu. Hamağın en alçak noktası, zeminden yirmi santimetre yukarıdaydı; London nihayet dalıp gittikten sonra, saat altıdaki kahvaltı çağrısıyla uyandığında, göğsünün üzerinde bir sıçan gezinmekteydi.

Düşkünlerevindeki işler, bir hapishanede gördürülüyor olsa, "ağır iş" kapsamında ele alınırdı.* Adamların başlıca vazifesi granit kırmaktı. Yahut üstüpü didikliyorlar, yani kendirden yapılma atık urganları, üreticilere satılmak üzere lif lif ayırıyorlardı; imalathanelerde ziftle karıştırılan bu lifler, ahşap tekneleri kalafatlamakta kullanılıyordu. Yoksul kadınların ortak vazifelerinden biri iğne işleriydi ve ülkedeki yaşı ilerlemiş yoksullar için gidecek başka yer yoktu; elimize ulaşan fotoğraflarda, kocaman salonları doldurmuş beyaz başlıklı kadınları, önlerindeki işle uğraşır vaziyette görürüz. Bunlara ödenen ücret, Uçurum standartlarıyla kıyaslandığında bile o kadar düşüktü ki, London genç bir kadının bir diğer kadına, düşkünlerevine gitmektense sokaklarda fahişelik etmesini öğütlediğini duymuştu. London dışarıdaki başka bir kadına, nihayetinde bir düşkünlerevine gitmeyi düşünüp düşünmediğini sormuştu. "Allah belamı versin gidersem," diye bağırmıştı kadın, "Umarsızım, biliyorum ama sokakta ölürüm daha iyi. Düşkünlerevine falan gitmeyeceğim, teşekkürler, kalsın!"

London'a düşen görev, hafif sayılırdı: Thomas Sokağı'nın karşı tarafındaki düşkünlerevi hastanesinde, hasta koğuşlarını temizleyecekti. 1867'de yasalaşan reformlar, düşkünlerevinin sürekli sakinlerini, hastaların ve akli bozukluğu olanların çığlıklarından rahatsız olmamaları için, ayrı binalara taşımayı zorunlu kılmıştı. London birkaç kişiyle birlikte hastaneye gidip, yerleri fırçalıyor, pislenmiş çarşaflarla ve sargılarla dolu çöp tenekelerini boşaltıyordu. Düşkünlerevi sakinlerinden biri, "Sakın hiçbir şeye dokunma arkadaş," demişti, "hemşire ölümcül olduğunu söylüyor."

Rastgele bir koğuşa kaydolan kişi, iki gece ve bir gün boyunca kalmak zorundaydı fakat London, izinsiz ayrılmanın iki haftaya kadar mahpuslukla cezalandırılmasına rağmen düşkünlerevinden kaçtı. Dört hafta boyunca kendini gizleyerek yaşadı, birkaç gün East End'de saklanıp sonunda odasına döndü ve banyo yapıp, yazmaya koyuldu. Hâlâ şehre inmiş denizci kılığında dolaşmaktaydı ve bir keresinde yemeğinin parasını cebindeki altın lirayla ödeyerek, az kalsın kendini ele veriyordu, zira bir "Cockney Amazonu" olan işletme sahibi kadın, böyle bir serve-

* Dilimize ancak "darülaceze" ya da "düşkünlerevi" olarak çevrilebilen "*workhouse*"un motamot karşılığı, "çalışma evi"dir–ç.n.

te nasıl sahip olduğunu sorgulamıştı hemen; söz konusu para, bir pound sterlin olarak adlandırılıyordu.

London, kitabında Sosyal Demokrat Federasyonu'ndan tedarik ettiği istatistiksel verileri yoğun şekilde kullanırken, hükümetin ekonomi, nüfus, yiyecek miktarları, hastalıklar ve ölümlere dair araştırmalarındaki işlenmemiş rakamların da, kendi başından geçenler kadar açıklayıcı –ve kahredici– olduğunu gördü. Bu aylarda, Anna Strunsky ile mektuplaşmaları normal bir ton kazandı. 28 Eylül'de ona, "Ne saçma şey, böyle farklı ülkelerdeyken mektuplaşmak!" diye yazmıştı, "Haşin ifadelerle dolu mektuplarım eline geçtiği sıralarda, ben senden alabildiğine nazik mektuplar alıyorum." Bessie'nin hamileliği üzerine Anna'nın gösterdiği şiddetli tepki ve kendi karşı tepkisi hakkında, şu açıklamaları yapıyordu: "Profesyonel bir boksörün nakavt oluşunu hiç izlememişsindir... böyle bir adamı soluk soluğa, tükenmiş, sersemlemiş, şaşkına dönmüş halde alttan, üstten, her yandan yumruk üstüne yumruk yerken görmüş olsaydın, yazdığın o korkunç mektubu alınca ne hale geldiğimi anlardın. Kollarımı delice, körlemesine sağa sola savurup duruyordum, o kadar. Üzgünüm. Nakavtı kabullenmeli, direnmeye çalışmamalıydım."[20]

Uçurum İnsanları bittiğinde, London'ın epeydir özlemini duyduğu Avrupa tatili hedefi, eve dönme arzusuyla çatışmaya başladı. Yapacağı Büyük Tur'u Fransa, Almanya ve İtalya'yla sınırlandırdı. La Spezia'da kaza geçirmiş bir tren yüzünden gecikme yaşayınca, onu körfezde yelkenliyle gezdirmeyi teklif eden bir Fransız'a takıldı. Bir İtalyan savaş gemisini ziyaret edip lostromoyla ahbaplık kurdular; adam gemiden izin alıp, onları kasabada gezdirdi. "O da, Fransız da devrimciydiler," diye yazmıştı, "mayaları birdi, anlarsın ya. Sabahın üçünde sayımız on kişiyi bulmuş halde, Marsellaize'i söylüyor, polisle dalaşıyorduk.[21]

Bu serüveni yaşadıktan sonra, artık dönme vakti gelmişti; London 4 Kasım'da New York Limanı'na ayak bastığında, Amerika'nın en nüfuzlu yazarından ziyade, gözlemlediği East End sakinlerine benziyordu. Onu rıhtımda karşılayan arkadaşlarından biri, "Buruşuk bir ceket giyiyordu," demiş, "cepleri kağıtlarla, mektuplarla doluydu. Pantolonu diz yapmıştı. Yelek giymemişti, gömleğinin de pek temiz olduğu söylenemezdi. Beline taktığı kemer, pantolon askısının işlevini üstlenmişti. Kafasında ufacık bir kasket vardı."

İlk uğradığı yerlerden biri Macmillan'dı; eve dönüp çalışmaya başlamak için George Brett'ten 150 dolar borç aldı. Aralık ortasında Kaliforniya'ya döner dönmez işbaşı yapıp, Hearst Madencilik Anıt Binası'nın açılış töreni için pohpohlayıcı bir yazı kaleme almaya koyuldu; yazının çıkacağı San Francisco *Examiner* da Hearst'e aitti zaten. Çoğu yazar gün içinde başka bir iş yaparak, kariyerlerini ihtiyatla geliştirirler ama London kendisini mutlak olarak sadece edebiyata adamış, başka türlü davranırsa harap olup gideceğine inanmıştı. Yük Hayvanlığının her türlüsünü yaşamıştı. Yirmi yedinci doğum günü yaklaşırken, eline bakan onca aile bireyini beslemek için, satabileceği ne varsa yazması gerektiğinin farkındaydı. Ama Brett ve Macmillan sayesinde, Hearst'ü övmek gibi angaryalardan kurtulmayı, kendisini destekleyen bir yayıncıyla uzun süreli bir ilişki kurabilmeyi umuyordu. Dikkatle yazıp gözden geçirdiği dokuz sayfalık rizikolu bir mektubu, daktilo ederek Brett'e gönderdi. "Şimdi, kendi durumum ve yapmak istediğim işlere dair, sizinle etraflıca konuşmak istiyorum. Acele ve telaş sona erdiğine göre... şimdi, koşturarak New York'a giderken söyleyemediğim şeyleri, biraz daha tutarlı biçimde anlatabileceğim kanısındayım."

"Uzaklarda olduğum dört ay zarfında, elimdeki tüm makale ve hikâyeler dergilerde basılıp tükendi; dolayısıyla eve varlığımı tüketmiş, gelirimden yoksun olarak dönüyorum; oturup yeni yazılar biriktirmekten başka çarem kalmadı.... Elbet bu da aylar sürer." London'ın yazdığına göre, Brett onun kariyerine ilgi göstermiş, yazacağı kitapları değerlendirmek nezaketini göstermişti; London da yeni kitaplar yazmak istiyordu. Ancak, diyordu, "bir kitap, ilk bölüme başladığım tarihin bir ya da iki yıl sonrasında ancak para getiriyor. Oysa esnafın faturaları her ayın birinde geliyor.... Tek gelirim, dergi ve gazete yazılarından elime geçen para.... Orta halli bir hayat sürüyoruz. Yedi kişiyiz ve çoğu zaman yaşlı dadımla kocası da elimize baktığı için, sayımız dokuza çıkıyor; buna rağmen ayda yüz elli dolar bize yeter. Bu yüz elli doların her ay elime geçeceğinden emin olursam, daha üretken olabilir, kendimi daha bir tutkuyla işime adayabilirim." London, *Kempton-Wace Mektupları* ile *Uçurum İnsanları*'nı da içeren altı kitap projesinden bahsediyor, Brett'in bir yıl boyunca kendisine ayda 150 dolarlık avans-ücret ödemesi halinde, bu kitapların tümünü bitirebileceğini söylüyordu.

"Her günümü para kaygısıyla geçirmekten kurtulduğum takdirde," diyordu, "enerjimi kıymetsiz işlere harcamayıp yapabileceğimin en iyisini ortaya koymak için düşünüp taşınarak büyük işler başaracağıma güvenim tam."[22]

Brett oltasını ustaca atarak, ülkenin en çok şey vaat eden yazarını yakalamayı başarmıştı; genç yazarın kafasını hemen rahatlatmak için, teklifini kabul ettiğini telgrafla bildirdi; sonra daha uzun bir mektupla birlikte, sözleşmeyi de gönderecekti. Sözleşmede yer alan en önemli değişiklik, London'a altı cildi tamamlamak için iki sene mühlet tanımasıydı. "İnşallah," diyordu Brett, "eserleriniz bundan sonra, eski kitaplarınızda bulduğum güçlü inkişafı gösterir. Son kitaplarınız, öncekilere nazaran biraz aceleye gelmiş gibiydi. Edebiyat dünyasında kendine yer bulmak isteyen kişi, yapabileceğinin en iyisini ortaya koymalıdır."

London bu gözleme katılmıyor değildi; *Karların Kızı*'nın provasını düzeltirken bile, bu kitapta istediğini yapamamış olduğunun farkındaydı; aradan geçen zaman, bu yargıyı onamıştır. *Karların Kızı*'nı bir ilk roman olarak değerlendirmekte fayda vardır. Yüz yazardan doksan dokuzunun ilk romanı, neyse ki hiç gün yüzüne çıkmamıştır. Bilhassa "edebi" zorlamalar açısından, bunlar hayli tutuk ve didaktiktir; karakterler, yaratıcılarının felsefesini duyuran megafonlar gibi davranırlar: London'ın ilk romanı için de, aynı şeyler geçerlidir. O günün standartlarında, basılabilecek bir kitaptı bu –Lippincott öyle düşünmüştü– fakat insanların Jack London'dan beklentileri yanında, kitap bir öğrencinin kaleminden çıkmış gibi kalıyordu. London dile hâkimdi fakat roman sanatına vâkıf değildi. Yine de kendini Brett'e karşı savunurken, bu romanı basımından en az iki yıl önce yazdığını, Century Co.'den çıkan *İstiridye Korsanları* (*The Cruise of the Dazzler*) başlıklı gençlik hikâyelerinin ise, daha da eski olduğunu söylüyordu. London bunların ne zaman basılacağını belirleyemezdi ve Brett *Soğuğun Çocukları*'nı bastığı sırada diğer iki kitabın da piyasaya çıkması, talihsizlikten başka bir şey değildi ve London'ın, "Makine gibi, habire yazıp duran birine dönüştüğü hissinin uyanmasına yol açmıştı." Şimdi, kendisine sağlanan mali güvence sayesinde, Brett'in beklentilerini karşılayacağına emindi.

Brett *Uçurum İnsanları*'ndan etkilenmişti fakat London'a söylemeksizin, hem bu kitabı hem de *Kempton-Wace Mektupları*'nı dışarıdan bir okuyucuya, Columbia Üniversitesi'nden İngilizce profesörü G. R.

Carpenter'a, değerlendirmesi için yolladı. Carpenter, her iki kitabın da geri çevrilmesini tavsiye etti: *Kempton-Wace Mektupları*'nı abartılı ve inandırıcılıktan uzak, *Uçurum İnsanları*'nı ise kaba ve nahoş, bir başka deyişle modern bulmuştu; bu tutum, aşırı kuralcı seçkinlerin Amerikan natüralizmine gösterdiği tepkiyi yansıtıyordu. Ancak Brett, London'a, her şeyi bu kadar çabuk kesip atamayacak denli çok yatırımı yapmıştı. Cin fikirli bir yayıncı olarak, içgüdülerini dinleyip her iki eseri de kabul etti. Yalnız *Uçurum İnsanları* için bazı önerileri vardı: London üstübeç imalatının insan sağlığına ne gibi zararlar verdiğini (kitapta bahsi geçen ölmüş ve sakat kalmış insanların yaptığı pek çok ölümcül işten biri buydu) daha açık şekilde belirtmeliydi; yoksullukla suç işleme arasındaki bağı daha sıkı kurmalıydı ve geneli son derece iç karartıcı olan kitabı, daha pozitif sözlerle bitirmeliydi. Brett nihayet, Macmillan Yayınevi'nin İngiltere departmanı için bu kitabın "hiç de uygun olmadığı" eleştirisini getiren Dr. Carpenter'a kulak vererek, yazarın doğrudan doğruya yeni krala yöneltilmiş eleştirilerden kaçınmasını telkin ediyordu.

London, daha umutlu bir son bölüm yazımını kastederek, "Bence bu harika bir fikir," diyor, Brett'in diğer telkinlerini değerlendirip kendisini bilgilendireceğine söz veriyordu.[23] O telkinleri de kabul etmiş olmalıydı ki, eserin bitmiş halinde London VII. Edward'ı sadece şöyle bir görüyordu; yağmur yağıyor olmasına rağmen, arabasıyla geçen kralın başındaki taç "ışıldamaktaydı." Kitapta ayrıca, boya yapımı için karbonatlı kurşun taşırken kaçınılmaz olarak kurşun zehirlenmesine uğrayan işçilerin, dehşet verici betimlemelerine yer verilmiş, hastalanınca mesaisini kaçıran bir kadının nasıl işten kovulduğu aktarılmıştı. Kadın başka bir şirkette iş bulmuş, görev başında düşüp ölene kadar çalışmıştı. (Üstübeç sanayisinde, 1929'a dek kayda değer sağlık düzenlemeleri yapılmamıştı.) London'ın daha umutlu bir son bölüm yazmak için bulduğu çözüm pek ustacaydı: İyilik, ahlak veya adalet değil, sadece verim üzerinde duruyordu. 1900 senesinde *Cosmopolitan*'a yazdığı, "What Communities Lose by Competition" ["Rekabet Toplumlara Ne Kaybettiriyor?"] başlıklı denemede yer alan savunuları tekrarlayarak, İngiliz toplumuyla, Yukon deltasındaki Eskimo toplumu arasında bir karşılaştırma yapıyordu. İngiliz toplumunda kişi başına ortalama gelir, yaklaşık 350 sterlin iken, Eskimolarda bu rakam sadece 2 sterlindi; fakat Eskimolar gerek refahta, gerekse çilede ortaktılar. İngiltere'de, bolluk zamanlarında bile,

nüfusun büyük bir kısmı gereğince beslenemiyor, barınamıyor, ısınamıyordu. London'a göre bu, verimsizlikti. "Medeniyetin insanlar için yapabileceği bu kadarsa, o zaman tekrar uluyan, çıplak vahşiler olalım. Bu makinenin ve Uçurum'un esiri olmaktansa, ıssızlığın ve çöllerin ortasında yaşamak, mağaralarda çömelip oturmak evladır."[24]

Uçurum İnsanları fasılasız 20.000 nüsha satarak piyasada başarı kazandığı gibi, eleştirmenler tarafından da beğenilmişti. *Boston Herald*'a göre *Uçurum İnsanları*, "Medeniyeti belagatle yargılayan, insanın kanını donduran, iştahını kaçıran ve sosyalizme kapı açan bir kitap"tı. London şimdi yazarlar için çalışan bir basın takip ajansına abone olmuştu; albümünde topladığı tanıtım yazıları, sosyalist ruhuna merhem oluyordu. *Cavalier* de, gösterdiği çabayı takdir etmişti: "Soğuk, cansız istatistiklere aldırış etmeyen insanlar... Jack London'ın bu istatistiklere yüklediği yeni ve capcanlı anlamı görünce heyecanlanacaktır. Bunlar, çekingen okuyucuların varacağı sonuçtan korkuya kapılmayacaklardır: "Böyle kitaplar herkesi sosyalist yapar."[25]

Lakin *Uçurum İnsanları* İngiltere'de yayımlandığı zaman, bu milletin hiç vazgeçmediği tepeden bakmacılık sebebiyle gösterilen tepkiler, medenice ifade edilse de genel olarak saldırgandı. Kitabın içeriğini yalanlayamadıkları vakit, üslubu karalıyorlardı. *London Daily News*, "Klondike'ı nasıl anlattıysa, East End'i de öyle anlatmış," diye burun kıvırıyordu, "aynı zorlama tabirler, her şeyi kötü tarafından gören, alacalı bulacalı, şiddet dolu bir anlatım. East End'i 'ciddi ve tarafsız bir gözle' iki ay boyunca incelemiş! Pek hoş, pek Amerikanvari, pek toyca."[26]

"Bir saatliğine Tanrı'nın yerine geçebilseydim," diye sertçe yanıtlamıştı London, "Londra'yı ve orada yaşayan 6 milyon insanı, Sodom ve Gomore misali ortadan kaldırır ve yaptığım işten memnun kalırdım."[27]

Kitabın bir nüshası, London'la ahbaplığını ilerletmeye başlamış Kaliforniyalı üretken yazar George Wharton James'in eline geçmişti. İngiliz asıllı James, hayranlık duyduğu Amerikan Kızılderililerini fotoğraflamasıyla ün kazanmıştı ve gerek onlar, gerekse Kaliforniya'nın doğa tarihi hakkında yazmayı seviyordu. London'dan on sekiz yaş büyük olmasına karşın, fiziki durumu son derece iyiydi ve London kendisinden, "harika, enfes bir adam," diye bahsetmişti. London, *Uçurum İnsanları* nüshasını onun için imzalamış, ithafında şöyle yazmıştı: "Tanrı hâlâ cennetinde oturuyor ama dünyada vaziyet hiç iyi değil. Burada benim sosyalizmi

seçmemin sebeplerini ve sosyalizm anlayışımın bir bölümünü okuyacaksın. Gel, insanların lanetine uğramış bu yaratıklar arasında yolculuğa çıkalım. O zaman niçin kitabımı böyle imzaladığımı anlarsın. Devrim Adına Selamlarımla, Jack London."[28] Gerçekten, bir bildirgeyi ve bu bildirgenin gerekçelerini içeren kitap, sonraki asır boyunca etkisinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Yazarın, incelediği kişilerle ilgili önyargılarını ve olay örgüsündeki sanatsal kaygıları hesaba katarak baktığımızda bile, *Uçurum İnsanları* gerek bir sosyal reform yazını örneği olmak, gerekse sergilediği natüralist yaklaşım bakımından, bir dönüm noktasıdır.

Peki şimdi ne yapacaktı? Edebi kaynaklarını tüketmişti; oysa Brett'le kasım ayında birkaç kitap yazmak vaadiyle sözleşme imzalarken, ona Klondike motifini rafa kaldırmak istediğini söylemişti. "En başta, şu Klondike'tan uzaklaşmak istiyorum. O sahada yazarak çıraklık dönemimi doldurdum; şimdi daha geniş, daha çok insanın ilgisini çekecek bir sahada çalışmayı denemeye hazırım."[29] Lakin Alaska günlerinden kalma bir hayalet, kendisine musallat olmaya devam ediyordu: Dawson City'deyken, çadırını Louis ve Marshall Bond'un kaldığı kulübenin yanına kurmuştu. Hayvanlara bayılan London, koca köpek Jack'e meftun olmuştu. Ayrıca, önceden yazdığı kısa hikâyesi "Diable—A Dog"da ["Diable—Bir Köpek", anlattığı hayvanı kötü şekilde betimlediği için pişmanlık duymuştu. (Bu hikâye düzeltilmiş haliyle *İnsanın Sadakati* (*The Faith of Men*) kitabına konduğu zaman, başlığı "Bâtard" olarak değiştirilmişti).

Kuzey'i son kez ziyaret etmek üzere, Buck adlı sevecen Kaliforniya köpeği hakkında bir hikâye yazmaya koyuldu; Buck kaçırılıyor, kötü muameleye tabi tutuluyor, Alaska'nın ıssız topraklarında hayatta kalma mücadelesine sürükleniyordu. Bunun 4.000 kelimelik bir kısa hikâye olması niyetindeydi ama hayatında ilk kez, ilham perisi elinden tuttu; teknik güçlükler yaşamadan, doğru kelimeyi bulmakta zorlanmadan, karakterleri ve olayları çabucak, yaptığı işe güven duyarak şekillendiriverdi. Bir hikâyenin ilk kez kendi kendini yazması, her yazar için önemli bir atılımdır. London allak bullak olmuş halde masadan kalktığında, önünde kısa bir hikâye değil, bir roman vardı. Ona, *Vahşetin Çağrısı* (*The Call of the Wild*) adını verdi.

9. Bölüm

Savaş Muhabiri

London, *Uçurum İnsanları*'nı incelemek için giriştiği maceradan sonra, *Comrade* dergisinden John Spargo'ya verdiği sözü tutarak, nasıl sosyalist olduğuna dair bir yazı kaleme aldı. İfadesine göre, İngiltere'de bulunmak hassasiyetlerini artırmışsa da, yaşadığı asıl dönüşüm yıllar önce, ilkin Kelly'nin Ordusu'yla, sonra kendi başına çıktığı gezilerde gerçekleşmişti.

> Sağlığım iyi, kaslarım güçlüydü... Açık havada yaşamayı seviyordum ve açık havada, en ağır işlerde çalıştım. Ticareti öğrenmeyip, sürekli iş değiştirdim, dünyayı gördüm ve her bir parçasını sevdim... Sağlıklı ve güçlüydüm; ne ağrı ne de yorgunluk bilirdim.
>
> Bütün bunlardan ötürü, genç yaşımın coşkusu içindeki, işte ve kavgada başarılı, taşkın bir bireyciydim....Kendimi, sonsuz hayat içinde Nietzsche'nin Sarışın Canavar'ı gibi, tam bir üstünlük ve güçle saldırıp şehvetle ilerlerken, fethederken görebiliyordum.
>
> Talihsizler, hastalar, rahatsızlar, yaşlılar ve sakatlara gelince, itiraf edeyim onları hiç düşünmüyordum bile; kazaları saymazsak onların da gerçekten isterlerse benim kadar iyi olabilecekleri ve benim kadar iyi iş görebilecekleri kanısındaydım, o kadar... Kapitalistlerin sömürebileceği en inanç sahibi ücretli köleydim.
>
> Tam bu sıralarda... on sekizime girdiğimde gezgin serserilik etme fikri girdi kafama... Sarışın Canavar'ın bu yeni macerasında, kendimi hayata yeni ve tümüyle farklı bir açıdan bakarken buldum. Proletaryadan gelip, sosyologların "en dipteki onda bir" ["submerged tenth"] dedikleri grubun içine düşmüştüm ve bu batık durumdaki onda birin nasıl oluştuğunu keşfederken ürküntü duydum.
>
> Orada, çoğu bir zamanlar benim kadar iyi birer Sarışın Canavar olan, her türden adamla tanıştım; ağır işler, zorluklar ve kazalarla harap olmuş, vücutları çarpılmış, sahipleri tarafından yaşlı atlar gibi yüzüstü bırakılmış denizciler, askerler, işçiler... İtiraf edeyim, dehşete düştüm. Gücüm tükendiğinde ne olacaktı?

Saatte on sente çalışmaya devam ettikçe, toplum çukurunun dibine doğru kaydığını hissediyordu. London'ın zaman içinde geliştirdiği sosyalizm anlayışı, bir kaytarıcının sosyalizm anlayışı değildi. Daha iyi şeyler elde etmeye karşı çıkmıyordu; hatta bizzat kendisi için daha iyi şeyler istiyor, bedeniyle değil de kafasıyla çalışmaya karar verdiğinden beri, bazı lükslere ulaşmak için gayret gösteriyordu. Fakat herkesin iyi bir hayat yaşama şansının eşit olması gerektiğine inanıyordu ki, emek sömürüsüne dayalı mevcut sistemde bunun imkânsız olduğu açıktı. Emek ve zekâ sayesinde kazanılmış servet, kabulüydü; başkalarını umutsuzluğa sevketmek pahasına servet biriktirmek ise kabul edilemezdi. Mevcut ekonomiyi kutsayan politik sisteme sadakat duymuyordu. Spargo için yazdığı makalede, Buffalo'da hapse tıkılmasını acı bir dille anlatmıştı London: "Ödül avcısı bir polis tarafından tutuklandım, suçlu muyum değil miyim sorulmadan, derhal otuz günlük hapse mahkûm edildim... ve Winchester tüfekli muhafızların gözetiminde işe koşuldum." Yazdığına göre, bu tecrübeden sonra, niçin "taşkın vatanperverliğinin çökelip ruhunun derinlerindeki bir yerden akıp gittiğini," herkesin anlaması gerekiyordu.[1]

Döngüyü görebiliyordu: Fiziksel çalışma, onu fakirlik çukurunun dibine doğru sürüklemekten başka bir işe yaramıyordu. Bunu, birlikte kamp kurduğu ve trenlerde seyahat ettiği adamlardan öğrenmişti. O macera için gezgin serseriliği deniyordu, oysa rastladığı adamlar, artık güçleri tükendiği için buna mecbur kalmışlardı. Onların umutsuzluk ve açlığında, kendi istikbalini gördü ve yemin etti: "Bir gün daha bedenimle ağır iş yaparsam, Tanrı canımı alsın." İşte o zaman tüm kabiliyetlerini, bir yazar olmak için kullanmaya başladı. Bu yemini etmesinden beş yıl sonra, başarısız olma ihtimali ortadan kalkmış görünüyordu; zira muhteşem haberler gelmeye başlamıştı: *Vahşetin Çağrısı* çok tutulmuştu. Satışlar da, tıpkı eleştiriler gibi, müthişti.

Hikâye, yarı St. Bernard, yarı çoban köpeği olan ve Kaliforniya'nın Santa Clara şehrinde iyi kalpli bir yargıcın ailesi tarafından beslenen Buck'ın geçirdiği dönüşümü anlatır. Bahçıvan tarafından kaçırılıp, Alaska'da kızak köpeği olarak satılan Buck, vahşi bir dünyaya fırlatılıp atılmıştır. Buck, kuzey topraklarındaki beyaz adamların çeşitli yüzlerini temsil eden bir dizi sahip değiştirir. Köpeklerin, kızağa koşulmadıkları anlarda rekabet ve baskınlık meselesini kendi başlarına çözmek zorun-

da kaldıkları bir dünya üzerinde, hayatta kalmayı öğrenir. Nihayetinde, Kuzey'e hiç gelmemesi icap eden üç Amerikalının, Mercedes isimli bir kadınla kocası ve erkek kardeşinin eline düşer; bu insanların müşterek beceriksizliği yüzünden, kızak takımındaki köpekler bir bir ölmeye başlar. Buck'ı bu aptal *cheechako*'lerin elinden, John Thorton kurtarır; Buck'ın kendini adayabileceği ve bunun karşılığını tam anlamıyla verecek bir adamdır Thorton.

Gelgelelim, Buck'ın sevgisi bölünmüş durumdadır. Issızlığın kıyısındaki yaşam onu kendine çekmekte, yakınlık hissettiği kurtlar tarafından en ilkel haline dönmeye çağrılmaktadır. Yeehat Kızılderilileri Thorton'ı öldürüp kampını yağmalayınca, Buck onları katleder ve kaderinin yolundan gidip yaşamını kurtların lideri olarak devam ettirir.

Karanlık ve kasvetli olmakla beraber, tuhaf bir inandırıcılık barındıran *Vahşetin Çağrısı*, okuyucuları çifte yumruk yemiş gibi sersemletmişti. Hikâyeyi Buck'ın gözünden anlatan London, beşeri özellikler gösteren hayvanlara dair anlatılara düşkün son dönem Victoria Çağı insanlarını etkilemiş, onları gardları düşmüşken yakalayıp, ustalığıyla perçinlediği hikâyeyi inandırıcı kılmayı başarmıştı. Jim Whitetaker'dan aldığı boks dersleri boşa gitmemişti.

Hikâyenin etkisi altında kalan okuyuculardan biri de, London'ın liseden arkadaşı Georgia Loring'di. London'a edebi hocalık etme işini Ina Coolbrith'den devralan Oakland'daki kütüphaneci Frederick Irons Bamford'la evlenmişti. Önceleri London'a kuşkuyla bakan Georgia Bamford'ın fikri, bu hikâyeyi okuduğunda öylesine değişmişti ki, London'ın ateşli sosyalizmini bile mazur görebileceğini ifade etmişti. "Bunu nasıl yapabilmişti? Kelimelere nasıl bir sihir yükleyip, o köpeğin artık bir köpek değil, insani duygulara sahip dost bir yaratık olduğunu hissetmemi sağlayabilmişti? ... Okuduğum hiçbir kitap, üzerimde öylesine kadar güçlü bir etki bırakmamıştı. Bunu hiç unutamam."

Vahşetin Çağrısı'ndan bunca etkilenen Georgia Bamford, hakkında övücü değerlendirmeler yapılan *Uçurum İnsanları*'nı okumak için sabırsızlanıyordu. London'ın, konu olarak böyle insanları uygun görmesine öyle şaşırmıştı ki, ona duymaya başladığı saygı hızla yok oldu. "Bu kitabın yazılma sebebi neydi, anlayamamıştım; hiçbir amaca hizmet etmiyordu ve edebiyat da değildi."[2] O zaman ve hayatının geri kalanı boyunca, tüm yazarlık kariyerinde London'a sıkıntı veren bir görüngünün,

ilk tezahürlerindendi bu; eğlence arayan okuyucu, dünyanın dertleriyle ilgilenmiyordu. London okuyuculara duymak istediklerini fazlasıyla sunabilirdi ama onlar, asıl duymaları gereken ve London'ın söylemek istediği şeyleri dinlemeyi reddediyorlardı.

Vahşetin Çağrısı romanının kazandığı büyük başarının etkilerinden biri, San Francisco'daki çevresinin London'ı tam anlamıyla içine alması olmuştu. Bu olağanüstü eser, London'la Topluluk arasındaki çekim gücünü tersine çevirmişti: Eskiden onlar tarafından kabul görmeyi arzu ederken, bir anda hepsinden fazla tanınır olmuş, Topluluk ise London'ı her zamankinden daha fazla pohpohlamaya başlamıştı. *Karların Kızı*'na ek olarak 1900, 1901 ve 1902 yıllarında üst üste birer kısa hikâye kitabı çıkarması, hepsinin üzerinde bir mevkie çıkmasını sağlamıştı; efsanevi Ambrose Bierce'ı ve şair Joaquin Miller'ı saymazsak. 1902'de ayrıca, London'ın San Francisco Körfezi'ndeki istiridye korsanlığı maceralarına dayanan hareketli bir anlatı olan *İstiridye Korsanları* çıkmıştı; kitaptaki teknenin adı olan *Dazzler*, yazarın kendi teknesi *Razzle Dazzle*'dan esinlenmeydi. Kitap London'ın, bir gençlik kitapları yazarı olarak tanınmasını sağlamıştı. Bu olağanüstü bir sonuçtu.

Yıldızı yeni parlayan kahraman için, popülerliğinin en görünür etkisi, sönmekte olan evliliğinde yarattığı nihai gerilimdi. 1903'ün Şubat'ında, yazarın ilk hayranı Cloudesley Johns, London ailesine George Sterling tarafından tahsis edilen Piedmont'taki eve uğradı; karı-koca iyi ev sahipleri rolünü oynayıp Johns'a bir şey hissettirmediler fakat artık ayrılma noktasına gelmişlerdi. London, Bessie ile kızlarını, yazı geçirmek üzere Wake Robin Oteli'ne gönderdi; bu mekân, şimdi London'ın arkadaşı ve yayıncılarından olan, *Overland Monthly*'nin editörü Ninetta Eames'a ait olup birkaç kiralık evceğize sahipti. Çocukluk arkadaşı Frank Atherton, karısı ve bebeğiyle London'ı ziyarete geldiğinde, onu uçurtmalar uçururken buldu; London'ın tutkuyla bağlı olduğu bir hobiydi bu. Havada altı uçurtma varken, Atherton'la konuşan London, ahşap evi üzerine almaktan bahsetti ve daha sonra Atherton'ın ailesiyle birlikte, Oakland'daki Telegraph Avenue'deki bir daireye taşındılar.

London'ın Bess'ten ayrılmakla nasıl sefil hale düştüğü, apartman dairesine taşınmalarının ardından, Atharton'la meyhaneleri gezmesinden belliydi; sınırını zorlayarak içiyor, istiridye korsanlığı günlerindeki gibi herkese içki ısmarlayarak onların sevgisini satın alıyordu.

London, birikmiş gerilimini hafifletmek için, bir hanımı *Spray*'le gezintiye çıkarmayı tasarladı. Bu hanımın kim olacağını bilmiyordu; Topluluk'un esprili, çekici, kültürlü üyesi Blanche Partington olabilirdi; yahut, biraz at suratlı fakat endamı güzel olan, Ninetta Eames'ın yeğeni Charmian Kittridge. Her kim olursa, umurunda değildi.

Gezinti için erzak tedarik edip bir yandan da kendisine eşlik edecek bir kadın arıyordu ki, at arabasından düşüp incinince ve iki kolunun ve bacağının derileri soyulunca, planları da suya düşmüş oldu. Bu arada Bessie, Charmian'ın isteği üzerine Oakland'a inip, Jack'e bazı şeyler getirmişti. London buruk şakalar yapıyordu; Charmian'la biraz sohbet ettiler. Sohbette London daha çok, Charmian'ın hoşlanmadığı yönlerinden bahsetti ve sonunda onu öptü. Tıpkı London gibi, evlilik dışı bir ilişki sonucu dünyaya gelmiş olan Charmian Kittridge, hiç de utangaç bir tip değildi. Sonraki ziyaretlerinde, birbirlerine karşı hissettikleri hayvani çekimi, akılcı bir zeminde tartıştılar. Hatta London, Charmian'a âşık olduğunu hissetmeye başlamıştı; önceden karşı çıktığı bir kavramdı bu.

Topluluk'un çevresinde duran ama Topluluk'a mensup olmayan Charmian, London'ın dikkatini çeken birçok özelliğe sahipti. Zekiydi, açıksözlüydü ve fikirlerini çekinmeden ifade ederdi. Ata binmeyi bilir ve konser verecek derecede piyano çalardı. Keskin bir editoryal gözü olduğundan, teyzesi Ninetta'ya *Overland Monthly*'nin hazırlanmasında yardımcı olurdu; bu arada, neredeyse inanılmaz bir hız ve hatasızlıkla daktilo yazar olmuştu. Kadınların aşırı derecede erdemli olmalarının beklendiği bir toplumda, insana iyi gelecek ölçüde doğaldı; London'a dikkat çekici gelecek ölçüde gelişkin bir espri anlayışı, cüretkârlığı ve maceraperestliği vardı. Zeki fakat kendini baskılayan Anna Strunsky'den de, yazarın giderek mesafeli ve memnuniyetsiz hale gelmiş karısından da farklıydı. Aralarındaki fiziksel ilişki zengin ve şehvetliydi fakat London aynı zamanda, duygularını dürüstçe, tam anlamıyla paylaşabileceği, bu duyguları taşıyabilecek bir kadınla birlikte olduğunu fark etmişti. Lakin Charmian'ın talihsizliği, ilişkilerinin tam da London karanlık, inatçı bir depresyonun pençesine düşmüşken başlamış olmasıydı; sonraları London tarafından Büyük Hastalık diye isimlendirilecek bu dönemde, Charmian'ın gücü ve bağlılığı ta en başından sınanır olmuştu.

Arkadaşlarının takdiri, yoldaşlarının politik sempatisi ve desteği, Bessie'yle olan mumyalaşmış ilişkisinin haricindeki romantik ihtimaller; London bunların temelde, şimdiye kadarki mutluluğunun bileşenleri ol-

duğunu gözden kaçırmıştı. Tümüne ulaştığında, bunun kendisini mutlu etmediğini şaşkınlık içinde fark etti; o zaman hayattan ne beklediğini gözden geçirmeye –yakından, ciddiyetle, dürüstçe gözden geçirmeye– başladı. 1903'ün Haziran'ı gelince, Charmian'a yazdığı bir mektupta, vardığı neticeyi ifade etmeye çalıştı. Söylediğine göre, geçmiş yıllarda sevdiği kadınlara bunu açıklamaya çalışmış, fakat onlar kendisine hiddetlenmişlerdi:

> Sana çocukluğumun ve yetişkinliğimin hayalini anlatayım mı? Aceleciliğim içinde, artık anlamsızlaştığını ve gerçekleşme şansının kalmadığını düşündüğüm bir hayal bu. Anlatayım izin verirsen. Diğer aşklarım neydi, ne kadar derinlikleri ve kıymetleri vardı, şu anda bilmiyorum; fakat bir şeyi biliyorum, o zaman da biliyordum ve her zaman bileceğim: Arzuladığım daha büyük bir şey vardı ki, hayal gücümü muhteşem bir ışıkla aydınlatıyor, o kadınların aşkını solgun ve renksiz kılıyordu; ah, hem de nasıl solgun ve renksiz!
>
> Çünkü muhteşem Erkek Yoldaş'ımı hayal ediyordum. Nice erkeğe yoldaşlık etmiştim, hem de iyi yoldaşlık etmiştim fikrimce, fakat benim hiç yoldaşım olmamıştı ve hiçbir zaman gerçek anlamda, muktedir olduğum ölçüde iyi bir yoldaşlık sergileyememiştim. Bu konuda her zaman, her yerde başarısızlık yaşamıştım... Hayalimin gerçekleşemeyeceği açıktı. O yoldaşlığı, o yakınlığı, o sevecenlik ve anlayışı bulmayı, böyle bir adamla aşkta ve yaşamda kaynaşmayı umamazdım.
>
> Fikrimi nasıl ifade etsem? Bu adamla öylesine bir olmalıyız ki, onu yanlış anlama ihtimalim bulunmamalı. Ruhu da, bedeni de gereğinde onurlandırıp sevmeyi bilmeli.... Bu adamın, hiçbir küçük yahut bayağı tarafı olmamalı; büyük günahlar işlese dahi, aynı büyüklükle affedebilmeli.[3]

Bir erkeğin, ciddi şekilde kur yaptığı kadına böyle açılması inanılır gibi değildi ama hatasız bir seyir duygusuyla hareket edip, seleflerinden daha akıllı olduğunu ispat eden Charmian, London'ın hayalini kabul etti. London ikinci mektubunu yazarken, alabildiğine rahatlamıştı. Yazdığına göre, sonunda kendi hayrına olsa da olmasa da, kaderinde kadınların aşkını kolayca elde etmek vardı. Sonuçta o güne kadar, utangaç, masum, sevimli ve aptal kızların aşkını kolayca elde etmişti. "Ama SEN, SEN ki bundan çok ötesin, hayatı tanıyorsun ve onun yüzüne sakınmadan bakabiliyorsun; gözlemci ve açıkgözlüsün ... ve SEN beni seviyorsun... Gurur mu? Ah, bununla ne kadar gururlandığımı bir bilseydin!"[4]

Epeydir acılı bir uykuda olan bu hayali uyandıracak kişi, ancak George Sterling olabilirdi: Zeki, sempatik, inanılmaz derecede güzel, London'a akıl hocalığı yapabilecek yaşta (yazardan altı yaş büyüktü) fakat onun her zaman hasretini çektiği ruh eşi olabilecek kadar da gençti. London şimdiye kadar tanıdığı herkesi aklından geçirdi; rıhtım serserileri ve kabadayılarından tutun, denizcilere, aşırı bilgili avarelere, *cheechakoe*'lere, yüzüne soğuk çalmış madencilere kadar onca insan içinde yalnız Sterling, onunki kadar büyük ve karmaşık bir ruhu kucaklayabilirdi. Fakat böylesine kışkırtıcı hisleri nasıl dile getirecekti? Bu kadar derinlemesine bir ilişkinin mümkün olup olmadığını nasıl araştıracaktı? London meseleyi birkaç gün değerlendirdikten sonra, tam da *Vahşetin Çağrısı* kitapçı raflarında yerini alırken Sterling'e bir mektup yolladı; Charmian'a yazdığı mektup kadar dikkat çekici –ve rizikolu– bir mektup: "Bildiğin gibi, sen beni ne kadar tanıyorsan, ben de seni ancak o kadar tanıyorum. Arkadaşlığımız süresince, gerçek anlamda yakınlaştığımız olmadı. Belki hiç yakınlaşmayacağız da. Kafa patlatıp duruyor, seni anlamaya, iç dünyana ulaşmaya çalışıyorum; kendini nasıl biliyorsan, ona yani. Bazen, hayal kırıklıkları ve yüzleştiğin gerçekler üzerine kurulu, zekice ve derinlikli bir yaşam felsefesine sahip olduğun sonucuna varıyorum... sonra gözümün önünde her şey dağılıp gidiyor ve senin... körlemesine, doğal bir tavırla yaşayıp gittiğini düşünüyorum. Yani seni tanımıyorum, George; hal böyleyken, bunları nasıl olup da yazdığımı bilmiyorum."[5] Çoğu erkek, böyle bir mektubu yazmaya cüret etse bile, tekrar okuduktan sonra iyice buruşturup çöp kutusuna atardı. Fakat London'ı Sterling'e güvenmeye zorlayan bir şey vardı; eğer hayalini gerçekleştirmeyi deneyecekse, şimdi tam zamanıydı.

Sterling çok memnun olmuştu. Amerika'nın en ünlü yazarı haline gelen adamla yakınlaşmayı kabul etti. Samimiyetleri daha derin bir noktaya doğru evrilirken, London'ın sevecenliğine, samimiyetine ve meraklı hallerine, Sterling olanca nüktedanlığı ve canlılığıyla karşılık veriyordu. Sterling, her gün London'ın yazdıklarını düzeltmeye başladı; bu işi keskin bir yetenek ve adanmışlıkla yapıyordu. London, klasik tarzdaki güzelliği dolayısıyla, Sterling'e Grek diyordu; Sterling ise, önceleri yalnız Charmian'ın kullandığı sevgi sözcüğüyle, Kurt diye sesleniyordu ona. O sıralarda, London'ın hayali nihayet gerçekleşmiş gibiydi. Noel arifesinde, Grek ona yeni şiirlerinin toplandığı, *The Testimony of the Suns and*

Other Poems [Güneşlerin Tanıklığı ve Diğer Şiirler] adlı kitabını sundu. İthafı şöyleydi: "Dâhimiz Jack London'a. İşte kitabım. Kalbimi zaten vermiştim sana. Piedmont, Kaliforniya. 24 Aralık 1903."[6]

Bu edebi oyun mutluluk içinde sürüp giderken, gerçek dünya davetsiz bir misafir gibi, ödenecek faturalar, uzak yerdeki bir eş ve iki kız evlat, üstüne üstlük hâlâ desteklenmesi gereken bir anneyle sahneye dalıveriyordu. *Vahşetin Çağrısı*, London'ı iyice meşhur kılmışsa da, zengin olmasını sağlamamıştı. George Brett, romanın pazarlanabilirliği hususunda ikna olmamış, her zamanki telif sözleşmesini hazırlamak yerine, 2000 dolarlık toplu ödeme yapmış ve kitabı çok iyi şekilde tanıtmaya söz vermişti. Bu romanın nasıl bir fenomen haline geleceğini Brett de, London da öngörememişti; standart telif sözleşmesi imzalanmış olsa, London büyük hayal gücüyle orantılı bir servet sahibi olabilirdi. Ama yazar, bu toplu ödemeden şikâyetçi değildi. Brett'e, "İnşallah bu köpek hikâyesiyle hedefi on ikiden vurursunuz," diye yazmıştı, "bana öylesine yardımcı oldunuz ki, karşılığını almanızı isterim."[7]

London artık meşhur olmuşsa da, çalışması gerekiyordu. *Vahşetin Çağrısı*, daha önce Brett'e bahsettiği altı kitap tasarısından biri değildi; şimdi, başlangıçtaki büyük teklifinin en önemli başlığı olan, büyük deniz romanına başlayabilirdi. Önce bu romana *Denizin Merhameti* adını vermeye niyetlenmişti, fakat ana karakter Wolf Larsen giderek baskınlaşınca, başlık *Deniz Kurdu*'na (*The Sea-Wolf*) evrildi. Kitabın çoğunu Wake Robin Oteli'nde kiraladığı kulübeyi kuşatan ağaçların arasında, portatif bir yazı masasının üzerinde, katlanır bir kamp taburesine oturarak kaleme aldı; Bessie'den nihayet ayrılmış ve buraya atmıştı kendini. Kalan kısımları da, yine kendisini ziyarete gelen Cloudesley Johns'la birlikte *Spray*'e binip çıktıkları, birkaç haftalık seyahatte tamamladı. Hikâyenin Ocak'ta *Century*'de tefrika edilmeye başlaması planlanmıştı fakat bu tefrika gerçekleşmeyecek ve telif ücretini beklediği kitap, sonbahara dek basılamayacaktı. Acilen işe ihtiyacı vardı; tam o sırada, karşısına savaş muhabirliği işi çıktı.

1900'lerin başlarında, militarist günler yaşanıyordu; yüksek rütbeli subaylar yüceltiliyor, savaşlar ve yayılmacı çatışmalar yakından takip ediliyordu. ABD'nin kendisi de İspanya-Amerika savaşının ertesinde bir imparatorluğa yardım edince, bu takıntı artmıştı. 1904'ün baharında, yeni bir çatışma dünyanın dikkatini cezbetmeye başladı. Uzakdoğu'da,

artık kendi başına var olacak gücü kalmamış tarihi "Münzevi Krallık"* Kore, yayılmacı emeller güden Japonya ve Rusya'nın iştahını kabartmaktaydı. Otuz yıl kadar önce, Japonya'nın zengin lordları, *shogun*'ların külfetli yönetimini yıkarak imparatoru tekrar tahta geçirmişlerdi. Japonya bu kısa zaman zarfında kazandığı modern sanayi gücüyle, Batı dünyasını şaşkına çevirmişti ve şimdi gücünü kullanmak istiyordu. Rusya ise geniş coğrafyasında büyümeye başlamış ve kısa zaman önce Pasifik kıyısındaki Vladivostok'ta bir liman inşa etmişti; ancak bu liman, yılın büyük bir bölümü buzlarla kaplı oluyordu. Buzlardan uzak bir liman arayışındaki Ruslar, Sarı Deniz'in üst kısmındaki Liaotung Yarımadası'nda ve Kore'nin batısında bulunan Port Arthur'u kendilerine kiralaması için, güçsüzleşmiş Çin'e baskı yapıyorlardı. 1895'teki bir savaşta Çin'i yenilgiye uğratan ve o tarihten beri yarımadayı bir kukla kral eliyle kontrol etmekte olan Japonya, Rusya'nın liman üzerindeki hâkimiyetini pekiştirmek üzere Mançurya boyunca bir demiryolu hattı inşa etmeye başlamasıyla, kendini tehdit altında hissetti.

Durum giderek, Japonya'yla Rusya arasında savaş görüntüsüne bürünüyordu. İspanya-Amerika Savaşı'na kamuoyu desteği sağlama rolünü zevkle üstlenmiş olan William Randolph Hearst, Doğu'ya muhabirler yollamaya hazırlanıyordu. Batıdaki başka gazeteler de, çatışmaları izlemek üzere muhabirlerini görevlendirmeye başlamışlardı. Jack London'a *Harpers*, *Collier's* ve *New York Herald* da yanaşmıştı fakat yazarın pek çok kere yazı verdiği *San Francisco Examiner*'ın sahibi Hearst, en iyi teklifin sahibiydi.

Yola çıkma telaşı içindeki London, *Deniz Kurdu*'nu bir an önce bitirme çabasıyla, Sterling ile Charmian'a edebi temsil yetkisi verdi; ikisi müsveddeyi düzeltecekler, *Century*'de tefrika edilmeye ve Macmillan tarafından basılmaya uygun hale getireceklerdi. London ayrıca Brett'le, kendisine yapılacak aylık ödemeyi artık ayrı olmalarına rağmen Bess'e göndermeleri için anlaştı. London müsveddeyi 6 Ocak 1904'te Brett'e teslim etti; ertesi gün Pasifik Postası Buharlı Gemi Şirketi'nin yeni, güçlü ve dayanıklı gemisi *Siberia* ile Yokohama'ya doğru yola çıkarken, Topluluk'takilerin çoğu, kendisini uğurlamaya geldiler.

---

* "*Hermit Kingdom*"; Batılıların, dış dünyadan yalıtılmışlığı dolayısıyla eski Kore devletine yakıştırdıkları bir isim, Münzevi Krallık-ç.n.

32 metre yüksekliğinde siyah, oval iki bacası bulunan, Amerika yapımı *Siberia*, Pasifik Postası Filosu'nun en iyi gemisiydi. Bir buçuk yıl önce London'ı İngiltere'ye götüren *Majestic*'den 15 metre daha kısa, fakat binlerce ton daha ağırdı (haliyle saatte beş deniz mili daha yavaş yol alıyordu). Üç yüz yolcuya birinci mevkide seyahat imkânı sağlıyordu; bunlar arasında, yakın zaman içinde gerçekleşecek kan banyosunu izlemeye gönderilmiş çok sayıda Amerikalı ve birkaç İngiliz basın mensubu da vardı. Muhabirler, yaşanacak kıyımı kayda geçirmeye o kadar heves ediyorlardı ki, onlara Akbabalar demeye başlamışlardı. Bazıları, ömür boyu London'ın arkadaşı olarak kalacaktı. Bunlar arasında, London'ı elde edemeyen *Collier's* için savaşı takip edecek olan Robert L. Dunn, Dunn'ın fotoğrafçısı Jimmy Hare ve Ed Winship vardı; Winship karısı Ida'yla birlikte, sonraları London'ın edineceği çiftliğe sık sık konuk olacaktı. Hafta içinde Honolulu'da durakladılar; London yirmi sekizinci doğum gününü, vahşi bir "la grippe" vakasıyla, muhtemelen paçavra hastalığına yakalanmış olarak kutladı. Hastalığı kamarasında değil, daha çok güvertedeki sandalyesinde, bir gün boyunca ateşten sayıklayarak geçirdi. Charmian'a, "Ah, hâlâ kemiklerim ağrıyor," diye yazmıştı. "Bilsen ne çılgın düşler gördüm!" Bu hastalık dışında, seyahat hoş geçiyordu. "Hava mükemmel. Gemi de öyle." Hearst'ün banka hesabı sayesinde bu seyahate çıkmış olan öfkeli sosyalist, geminin şık ortamından çok da şikâyetçi değildi. "Kaptanın masasına oturuyorum falan; bildiğin şeyler işte."[8]

London, devam eden hastalığına karşın, kısa süreliğine durakladıkları Waikiki'de biraz yüzmekten ve Hawaiian Oteli'nde bir konser izlemekten geri kalmadı. Fakat tekrar yola çıkmalarından kısa süre sonra, başına gripten de beter bir şey geldi. Güvertede spor yaparken, bir buçuk metre yüksekliğindeki bir yerden atladığı sırada, sol ayağıyla süpürge sapı kalınlığındaki bir tahta parçasına bastı. Yere düşerek ayak bileğini burkup, bileğin iç kısmındaki tendonları koparınca, üç gün yerinden kıpırdayamadı.

Acı içindeyken bile basın mensuplarının gözdesiydi ve sabahın altısından gecenin on birine kadar, insanlar geçmiş olsun demek için lüks kamarasına gelip gidiyordu. "Odasında en az üç ya da dört kişi oluyormuş," diyordu Charmian, "çoğu zaman daha da fazlası. Bu kazadan sonra okumaya epey zaman bulacağını düşünmüştüm ama hiç yalnız

kalmadığından, iki satır bile okuyamıyormuş." Üçüncü gün, *Londra Daily Telegraph*'ın muhabiri Percival Philips, biraz temiz hava alsın diye onu güverteye taşımaya koyuldu; altıncı gün London, acı çekerek de olsa koltuk değnekleriyle dolaşabilmeye başladı. Hava fırtınaya dönmüş, London geminin suda tutunma kabiliyetine hayranlık duymaya başlamıştı. "*Siberia* mükemmelen yol alıyor... İnşallah ben Japonya'ya vardıktan sonra, bir ay daha savaş çıkmaz. Bileğimin kuvvetlenmesi gerekiyor."[9]

Batılı gazeteciler Tokyo'ya varınca, Japon hükümeti onların Kore'ye nakil işlemlerini ayarlayıncaya kadar, Imperial Hotel'e yerleştirildiler. Amerika'nın kıdemli savaş muhabiri Richard Harding Davis de onlara katıldı. Davis, Latin Amerika ve Balkanlar'daki çatışmaları takip etmiş, yakın zaman önce de İspanya-Amerika ve Boer savaşlarıyla ilgili haberler yapmıştı. Davis ayrıca, tıpkı London gibi, sevilen bir gençlik kitapları yazarıydı; birbirleriyle çok iyi anlaştılar.

Japonya, etnosentrik Avrupalılar ve Amerikalılara, yabansı, egzotik gelmişti belki fakat Japon askerleri, gazetecileri demiryoluyla nakletme sanatında, Batılı emsallerinden fersah fersah öndeydiler. Habercilere abartılı bir konukseverlikle muamele edilirken, bariyerlerin ardındaki irtibat subayları, durumu kavrayamamış gibi davranarak onlardan özür üstüne özür diliyordu. Nihayetinde, Japonların gazetecileri sınıra yaklaştırmak niyetinde olmadıklarını herkes anlamıştı.

Yavaş yavaş, oyuna getirildiklerini kavradılar. Davis, "Diğer ordulara dair tecrübemiz, subayların ve centilmenlerin dürüst insanlar olduğunu düşünmemize yol açmıştı," diye yazıyordu, "asalet unvanları taşıyan kişilerin... yalan söylemeyeceğine inanıyorduk. Bu konuda yanılmıştık." London'ın vardığı sonuç, daha basitti. Sonradan Charmian'a söylediğine göre, Japonlar "Savaş muhabiri sorunundan tamamıyla kurtulmuşlardı; böylece savaşta muhabirlerin zaruri olmadığını kanıtlamışlardı."[10]

Basın mensuplarının kısıtlandığını ilk fark eden, *Collier's* muhabiri Robert Dunn'dı. "Savaş Bürosu izinleri kibarca veriyor fakat bu izinleri imzalamayı reddederek, bizi vaatlerle ve uluslararası kardeşliğe dair ziyafet sofrası söylevleriyle kandırıyordu. Elimizde gizlilik, sansür ve propagandadan başka bir şey yoktu."[11] Japonların, savaş ilan etme formalitesine girmeksizin Ruslara saldıracağından şüphelenen Dunn, Kore'ye

gitmek üzere oteli terk ediverdi. Birden aynı sonuca varan London da, onun gibi davrandı. Japonlar, 1895'teki Çin-Japonya Savaşı'nı kazandıklarından beri fiilen Kore'yi denetimleri altında tutuyor olsalar da, diplomatik sebeplerle, Kore'nin kendi imparatoru tarafından "yönetilen" bağımsız bir ülke olduğu masalından vazgeçmiyorlardı. Japonlar, kendilerini yalanlamak istemiyorlarsa, ellerinden kaçırdıkları Batılı gazetecilerin Kore'ye girmesini engelleyemezlerdi.

Hearst kendisine, savaşı takip etmesi için para veriyordu; o halde London da gereğini yapacaktı. 28 Ocak günü boyunca Kore yolunda, güneybatı istikametinde 320 kilometre yol aldı; bindiği trenin vagon içi sıcaklığını 40 derece olarak okumuştu. Ülkeyi çaprazlama geçerek, güneybatı ucundaki Kyushu Adası'nda bulunan Nagazaki'ye giden bir ekspres trendeydi; bir buharlı gemiye binerek Kore'ye geçmeyi umuyordu fakat orada hiçbir ulaşım imkânı bulamadı. Gerisin geri, adanın kuzey sahilindeki Moji şehrine gitmek zorunda kaldı; bir şekilde buradan, Japon Denizi'nin karşı kıyısına varmaya niyetliydi. Vakti bol bir turist gibi şehri dolaşmaya başladı. Rastgele fotoğraflar çekerken –köylüler, tüccarlar, koca bir pamuk balyasını taşıyan dört hamal, oynayan çocuklar– Moji'nin, Kyushu'yu Honshu'dan ayıran noktada bulunduğu için stratejik önem atfedilen, müstahkem bir mevki olduğundan ve Japonların casusluk tehlikesine karşı tetikte durduklarından habersizdi. Ruslar beyazdı; London da. Ve sağdan, soldan, ortadan resimler çekip duran bu beyaz adamı, apar topar tutukladılar.

London hemen Tokyo'da bulunan, diplomatik çevrelerdeki yetenekleriyle ünlenmiş Dick Davis'e telgraf çekti. Bunun sonucunda, yazar Kokura Bölge Mahkemesi'ne çıkarıldığı sırada Amerikan ortaelçisi Lloyd Griscom, onu Shimonaseki Hapishanesi'nden kurtarmak üzere harekete geçti. Yerel otoriteler London'ın bir ajan olmadığını hemen anlamışlardı fakat görünüşü kurtarmak için, onu suçlu bulup ufak bir para cezası verdiler ve fotoğraf makinesine el koydular. Eskiden beri çok güçlü olan adalet duygusu yüzünden, London kamerasının alınmasını içine sindirememiş, bu durumu şiddetle protesto etmişti. Griscom, Dışişleri Bakanı Baron Jutaro Komura'yla bir buluşma ayarlamıştı; bakan, Japon yasalarına göre, bir suç işlerken kullanılan silahların hükümet malı haline geldiği hususunda ısrarlıydı. Gözleri hevesle parlayan Griscom, Komura'ya, bu kuralın istisnasını söylediği takdirde London'ın fotoğ-

raf makinesini geri vermesini teklif etti. Harvard Hukuk Okulu mezunu Komura kendine güvenerek bu bahsi kabul edince, Griscom muzaffer bir edayla, "Tecavüz" dedi. Komura, fotoğraf makinesinin iade edilmesini emretti.

London önemli bir şeyin gerçekleşmek üzere olduğu kanısındaydı, zira Japon hükümeti son anda, 8 Şubat'ta Kore'ye gidecek *Keigo Maru* buharlı gemisinin, askeri birlikleri taşımasına karar vermişti. London gemiden indirilmiş, seyahat sandığını sürükleye sürükleye, Fusan'a gitmek üzere palamar çözmekte olan küçük bir buharlı gemiye ancak yetişebilmişti. Gemiye binmeyi başarmıştı ama sandığını koyun buzlu suyuna gömülmekten kurtarırken, sırılsıklam olmuştu. Japon Denizi'nin en dar yerinin güneydoğu yakasında, Moji'nin tam karşısında yer alan, 240 kilometre mesafedeki Fusan (şimdiki adıyla Pusan), Kore'nin en önemli limanıydı. Bu arada, yıl içinde Japon filosunun Ruslar karşısında ezici bir zafer kazanacağı yer olan, Tsushima Boğazı'ndan geçtiler. London Fusan'da, *Sophia Sutherland*'den büyük olmayan ve önce güney istikametine, sonra Kore Yarımadası'nın ucundan dolanarak batıdaki Makpo'ya gidecek bir buharlı gemiye geçti. Gemi aşırı yüklenmiş olduğu için, iskeleye yanaşırken otuz derece sancak tarafına yatmıştı. Japon yetkililer bu gemiye de el koyunca, London asıl hedefi olan Chemulpo'ya varamamıştı; eski adı Inchon olan Chemulpo, Seul şehrine geçiş için kullanılan bir limandı.

Artık hareketlenmenin başlayacağına emin olan London, batı sahili boyunca yukarı devam etmek için bir yelkenli kiraladı, fakat karşılaştığı başka bir tehlikeden şans eseri kurtuldu. Yelkenlide London'la birlikte üç Koreliden oluşan mürettebat ve beş Japon yolcu vardı; üç grup da birbirinin dilinden anlamıyordu ve karlı, dondurucu bir Şubat fırtınasına yakalandılar. Mürettebat tekneyi, yelken direklerinden biri ve dümeni kırılmış ama halen yüzer halde, küçük Kun San Limanı'na getirdi. O gece kasabada meşhur biri olarak muamele edilen London, beş kız tarafından soyuldu, banyo yaptırıldı ve tıraş edildi; bu arada tüm meraklılar –polis şefiyle belediye başkanı dahil– beyaz adamı bir kez görebilmek amacıyla, içeriyi dikizliyordu. London, Kore kültürünü ilk ve son kez böyle hoş şekilde tecrübe etmekteydi (buna ilaveten bir keresinde, yatağa girmeden dişinin üst köprüsünü nasıl çıkardığını

adamın birine göstermişti de, isteriye kapılmış bir kalabalık, dişini takıp çıkarışını görmek için çevresine toplanmıştı.)

Başka yelkenli bulamayan London, bir *sampan* kiralayarak, seyahatini körfezin kuzeyine doğru sürdürürken, melun bir fırtınanın pençesine düştü; bu kez üstü açık bir teknedeydi ve Japon mürettebat, söylediği tek bir kelimeyi bile anlamıyordu. Direği ve dümeni kırılmış bir tekneyle sağ salim karaya çıktığı için şanslıydı; şimdi sıfırın altındaki sıcaklıkta, ısınmak için küçük bir mangaldan başka bir şeyi olmaksızın, hasırların altına sığınarak hayatta kalabildiği içinse, daha da şanslıydı. Fakat denizciler arasında, çeviri gerektirmeyen bir dil vardır; mürettebatın ne yaptıklarını açıklamasına gerek kalmaksızın, London onların *sampan*'ı bir resifin üzerinden, dalgaların yardımıyla aşırarak küçük bir limana sokuşunu, takdirle izledi. Japonlar, Chemulpo Limanı'nı büyük gemilere kapatmışlardı fakat London, yerel *sampan*'ıyla tereyağından kıl çeker gibi kıyıya ulaştı ve orada Robert Dunn'ı buldu. Dunn, onun karaya çıktıktan sonraki halini şöyle anlatmış: "Onu tanıyamadım. Harabeye dönmüştü. Kulakları, parmakları, ayakları hep donmuştu. Kendi halini hiç umursamadığını söyledi; yeter ki cepheye ulaşsınmış."[12]

24 Şubat'ta Seul'e varmalarının ardından, London çevresine bir nevi ev halkı topladı: Yamada adındaki Japonca tercümanı, Manyoungi adındaki Koreli uşak, işini düzgün yapabilmesi için gerekli olduğunu düşündüğü üç yük beygiri ve iki binek atıyla ilgilenecek, iki genç seyis. Kore'de onlarca yıldır Katolik ve Protestan misyonerler etkili olduğu için, İngilizce bilen kişi sayısı, tahmin ettiğinden fazlaydı fakat Manyoungi'nin bir İngiliz centilmeninin adamına yaraşır şekilde giyinmesi ve London'a "Efendi" diye hitap etme alışkanlığı, yazarın sosyalist duruşunu hafiften törpülemeye başlamıştı.

***

Japonların savaş ilanında bulunmaksızın sürpriz bir saldırı gerçekleştirmeye hazırlandıklarından şüphelenen Robert Dunn'ın haklılığı, 4 Şubat 1904'te anlaşıldı. Müzakerelerde ilerleme sağlanmamasından duydukları hüsranla, Kore'ye değil, Rusya'nın Mançurya'daki Port Arthur deniz üssüne saldırarak, bu ülkenin Pasifik filosunu en baştan oyun dışı bırakmayı hedeflemişlerdi. Sonra karaya dört ayrı ordu çıkararak, Kore Yarımadası'ndaki denetimlerini perçinlediler. Rusları üst üste ye-

nilgiye uğratarak, cepheyi o kadar kuzeye çektiler ki, Dunn ile London 290 kilometrelik bir yürüyüş sonrasında, 4 Mart günü Ping Yang'a (şimdiki adıyla Pyongyang; Kuzey Kore'nin başkenti) vardıklarında, çatışmalar şehre fazlasıyla yaklaşmış durumdaydı. Japon ordusu askerler dışında kimseyi yollardan geçirmediğinden, iki Amerikalı buz tutmuş pirinç tarlalarından bata çıka geçmek zorunda kaldılar. Koreliler onlara misafirperverce davranıyorlardı fakat muhabirler, bölgedeki Japon birliklerinden önce bir kasabaya varmak zorunluluğu hissettiklerinden, hiçbir yerde uyumaksızın, cefa içinde ilerliyorlardı. Sonunda kendilerine bir yer buldukları zaman, London ile Dunn birbirlerine şöyle bir bakıp, kendilerini düşürdükleri durumun akıl dışılığını düşünerek kıkır kıkır gülmeye başladılar. Nihayet yolları ayrıldığında London ona, "Bir gün tekrar karşılaşırsak," demişti, "aklıma hemen senin bana, benim sana bakıp nasıl da güldüğümüz gelecek."[13]

London, Rus-Japon Savaşı'nı takip etmeye çalışarak geçirdiği beş ayın, kariyeri açısından ziyan edilmiş bir süre olduğunu söylemişse de, o esnada, bu macerayı ve eninde sonunda Kore'ye girmeyi başarmış beşaltı gazeteciyle yoldaşlığını öyle hayati ve güçlendirici bulmuştu ki, içki içmesi bile gerekmemişti. Sandığında likör mevcuttu ve ismini söylemediği bir şehirde, güzel kokteyller hazırlayan bir kadını her gün ziyaret etmişliği vardı; fakat arazide, yine erkekler arasında bir erkek iken, viskisini yanındakilerle paylaşsa da, ayık kalmakta zorlanmıyordu.[14]

Dunn ile London'ın Ping Yang'a kadar seyahat etme cesaret ve girişimciliğini göstermelerinin ödülü, Japon birlikleri tarafından tutuklanıp, Japon konsolosluğunca bir hafta gözaltında tutulmak olmuştu. Serbest bırakıldıkları sırada, geldikleri yere dönmeleri için sertçe uyarıldılar; iki adam birbirinden ayrıldı, Dunn işlerini yapmalarına izin verilmesini rica etmek üzere Seul'a döndü, London ise ülkenin daha kuzeyindeki savaş cephesine doğru ilerledi; bu yüzden tutuklanıp, askeri tutukevinde dört gün kaldı. Sonradan, onlara haddinden fazla seyahat özgürlüğü tanındığı şikâyetinin, hâlâ Tokyo'daki otelde kalan ve olayları takip edemeyen muhabirlerden geldiği anlaşıldı.

Subaylar sonunda yumuşayıp muhabirlerin haberini yapacakları bir şey görmelerine izin verdikleri zaman, Dick Davis gibi ünlü gazetecilerin seçilmediği bir delegasyon, grup halinde getirildi ve General Kont Tamemoto Kuroki komutasındaki Birinci Ordu'nun Yalu Nehri vadisi

üzerinden gerçekleştirdiği bir saldırıyı izlemelerine izin verildi. Japonlar, 5000 Rus'u haklamak üzere araziyi 50.000 askerle doldurmuşlardı; haliyle, kaybetme ihtimalleri pek yoktu. London, "İnanın bana," diye yazmıştı Brett'e, "şu anda her şey (görünen o ki) tam anlamıyla, Cook'un* turistlere yönelik bir gezisi gibi."[15] Muhabirlerin seyir noktası, bir tepenin üzerindeki Wiju Kalesi'nin burçlarıydı; arazideki topların uzaklarda patladığını seçer gibi olsalar da, çatışma falan göremiyorlardı. Araziyi dürbünlerle tarayıp dururken nihayet patlayan bir topun ışığı belirince, dikkatlerini bu ışıkla patlama sesinin duyulması arasında geçen zamana yoğunlaştırdılar ve savaşın, dört kilometre kadar ötede gerçekleştiğini hesap ettiler. Bir daha bu seyir noktasına getirilmeyeceklerini öğrendiklerinde, tiksintileri iyice arttı. Başlarındaki subay bir hata yapmıştı; aslında çatışma yerine bu kadar yaklaşmalarına izin verilmemesi gerekiyordu.

Yine de London, Hearst'e bir şeyler yollamaya yetecek kadar şey görmüştü; metinlere eklediği "dolgular" ve uydurma kısımlar ise, sansasyonel gazeteciliğin ustası Hearst'ü gururlandıracak nitelikteydi. 29 Mart günü Charmian'a yazdığı mektupta, "Kokuşmuşun birine döndüm," diye itiraf ediyordu, "yaptığımız iş savaş muhabirliği falan değil; Japonlar savaşı görmemize müsaade etmiyorlar ki." Geçişini seyrettiği birlikler ve kaldığı yere gelip elini sıkarak kartlarını bırakan subaylar, 16 Nisan tarihinde Viju'dan yolladığı, JAPONLAR CEPHEYE İNSAN VE HAYVAN GÜCÜYLE MALZEME TAŞIYOR haberine vesile olmuştu. 1 Mayıs'ta Yalu Nehri'ni aşarak Çin'e geçmeyi başarmış, Antung şehrinde, DÜŞMANI YAVAŞLATMA MÜCADELESİ haberini yazmıştı. Charmian'a gönderdiği bir mektupta, kendi haberleriyle dalga geçerek şöyle diyordu: "ÖNEMLİ! YENİ BİR AKSİLİK!Fanilamm altında beş vücut biti yakaladım. Yani ben varlıklarını farkettim, Manyoungi de onları topladı... Bitler beni çılgına çevirdi. Her yanım kaşınıyor. Her an üzerimde sürüyle bit dolaşıyor, eminim. Ben nasıl yazacağım peki!"[16] Koreli bir asil, onun elbiselerini değiştirdiğini görerek, kendi evini kullanmasını önerdi fakat şimdi başka Batılı gazeteciler de gelmeye başlamıştı ve emredilen yerde bir arada kalmaları gerekiyordu.

---

* Cook, bir seyahat acentasıydı ve turistlere sadece güzel, göze hoş görünen yerleri gezdirmekteydi–ç.n.

En meşhurları Dick Davis olan on dört Batılı gazeteci, asapları iyice bozulmuş halde, hâlâ Tokyo'da sıkışmış vaziyetteydiler. Çatışmalar kuzeye doğru kaydıkça, kampları Mançurya'daki Feng Wang Cheng'e taşındı; burada onlara daha az bilgi veriliyor ve daha az şey yapmalarına müsaade ediliyordu. Kampta London'a ayrılan kısım, diğerlerinden hayli farklıydı: Gerek sürekli dalgalanan Amerikan bayrakları, gerek London'ın gösterdiği misafirperverlik ve gerekse, her daim yemek pişiren, şunu bunu tamir eden, çay demleyen, efendisinin her ihtiyacını daha söylenmeden karşılayan Manyoungi sayesinde.

Kampta, eskiden Seul'daki Rus ortaelçisinin beslediği Belle adındaki binek atı, London'ın olmuştu. Denizcilikten gelen London, biniciliğe yatkın değildi; bu işi kendi kendine öğrenirken, bir sürü yanlış alışkanlık ediniyor ve atın üstünde pek eğreti duruyordu. Belle'in insana neşe verdiğini söylüyordu; Kore'nin yegâne kibar binek atıydı o. Charmian'a, "Kendi kendime biniciliği öğreniyorum," diye yazmıştı. Charmian usta biniciydi ve eğere diğer hanımlar gibi yanlamasına oturmayı küçük görerek, edepli arkadaşlarını utandırırdı; atı erkekler gibi bacaklarını ayırarak sürmekle, London'ın hayranlığını kazanmıştı. "İnşallah biniciliği, tamamen yanlış şekilde öğrenmiyorumdur. Her halükârda, atın üstünde durmayı öğreneceğim ve birlikte muhteşem gezintilere çıkacağız."[17]

London'ın atlarına özen gösterdiği yadsınamaz. Hayvanlara eziyet edilmesi karşısında hiddete kapılabiliyor, Asyalıların kültürleri gereği hayvanların acı çekmesine duyarsız kalmalarına dayanamıyordu. Bir keresinde Dunn'la birlikteyken, iyice yüklenmiş bir beygirin üç ayak üzerinde, topallayarak yürüdüğüne şahit olmuştu. Hayvanın dördüncü ayağı kırıktı ve kayışla karnına bağlanmıştı. Bir asker onu yularından hoyratça tutmuş, götürüyordu. London, "Şu acımasız cahilliğe bak," dedi, "tanrı belasını versin." Dunn'a göre, asker onları duymuş ve İngilizce olarak yanıt vermişti. "'Eğer bacak yere dokunmaz, az zamanda iyileşecek.' Sonra da güldü küçük sarı benizli kardeşimiz. Onu dövmek isterdik ama yapmadık; 'uluslararası bir sorun' çıkardı sonra."[18] Bu topal attan beterlerini de görecekti. Geçtiği haberlerden birinde anlattığına göre Koreliler, "yalnız aç olduklarında değil, çeşni olsun diye de, köpeklerini yerler"di. Yazdığına göre, yaşlı köpekler, Batı'daki koyun eti misali yaygın şekilde tüketilirdi; yavru köpeklerse muhteşem bir lezzet sayılırdı. Eti yumuşatmak için kabul görmüş yöntemin, köpeği öldürmeden

önce dövmek olduğunu da gözlemlemiş olmalıydı.[19] *Vahşetin Çağrısı*'nı yazan adamın, böyle bir kültürü takdir etmesi mümkün değildi.

London'ın Kore haberlerinde bazen açık, bazen de üstü kapalı bir ırkçılık bulunduğu, çok sık söylenmiştir. Aynı şey, Davis kısmen müstesna olmak üzere, tüm Batılı muhabirler için söylenebilirdi. Onlar Asya kültüründe, Batı'nın şeref, namus ve hakkaniyet kavramlarıyla çatışan bileşenler gördüler; savaş ilan etmeden gizli baskın taarruzları düzenlemekten tutun, hayvanlara eziyet etmeye varıncaya kadar. Lakin bazı biyografilerinde yazılanlar bir yana, London'ın haberleri bu durumu daha incelikli biçimde ifade ediyordu.[20]

Japonlar Rusları Yalu Nehri boyunda yenilgiye uğrattıktan sonra, London ve diğer gazetecilere Rus savaş esirleriyle dolu bir hücre gösterilmişti; London o sırada, gözleri kendi gözlerinden de mavi olan bu tutsaklara ırksal yakınlık duymuştu gerçekten. Asya ırkından askerlerin onları yenilgiye uğratıp yakalamasının gayri tabii yahut talihsiz bir durum olduğunu yazmamıştı; sadece, bu olay nedeniyle, başka ırktan insanlar arasında yaşayan bir yabancı olduğunu, daha keskin şekilde idrak ettiğini yazmıştı. Dahası, Japonların savaşı kazanmak için kullandıkları taktikleri sorgulayınca –basit bir yan manevrayla Rusları teslim olmaya veyahut geri çekilirken bölünmeye zorlayabilecekken, cephe taarruzu yaparak, binlerce ölü ve yaralı vermeyi göze almışlardı– ABD'nin bir nesil sonra incelemeyi faydalı göreceği Japon askerlik felsefesini de kavramıştı.

London'ın teslim ettiği gibi, Japonlar Rusları daha iyi taktikler uygulayarak değil, daha iyi dövüşerek yenmişlerdi. Böylece düşmanları, Japonya'nın saygısını kazanmak istediği diğer Asya ülkeleri nazarında itibar kaybetmişti. "Asyalılar hayata bizim gibi kıymet vermez. Japon generallerinin vatanında, zaferin maliyeti üzerinde duran bir kitlesel basın yok; maliyeti ne olursa olsun muhteşem bir zafer kazanılmasını isteyen bir basın ve böyle bir millet var." Asyalıların nasıl savaştığına dair, şunları yazmıştı: "Japonlar asla durmadılar, tereddüt etmediler. Korunaksız kumlar üzerinde, tüm bataryalardan yaylım ateş açılmışken koşar adım ilerleyip, hatlarını iki kez takviye ettiler.... Japonlar öyle insanlardır ki, yok etmeden durduramazsınız onları."[21]

Japonların Rusları sadece yenmek değil, küçük düşürmek amacında oldukları, hem London, hem de Japon basın ataşesi tarafından biliniyor-

du. Ataşe ona dobra dobra şöyle demişti: "İnsanlarınız, bizim beyazları yenebileceğimizi tahmin etmemişlerdi. Ama yendik işte." London, çatışmayı doğuran tarafın, Japon kontrolündeki Kore'de liman imtiyazları talep eden Rusya olduğunu bilse de, Japonlar arasında gözlemlediği fanatik militarizm karşısında ürperiyordu. "Bundan sonra," diye yazmıştı Charmian'a, "Militan Sarı Tehlike'ye karşı uyaracağım herkesi." Kendi toplumlarından da ırkçı bir toplumun içine düşmüş Batılı gazetecilerin etnosentrizmini düzeltecek pek kimse de yoktu; burada konuk olsalar da, kesinlikle *egin*'diler: Yani barbardılar ve aşamayacakları çizgiler mevcuttu.

Şimdi Birinci Ordu'ya tahsis edilen muhabirler, bir tapınağın yakınındaki çam ağaçlı bahçeye tıkılmışlardı ve kendilerine, dikkatle çizilmiş sınırların ötesinde kesinlikle dolaşmamaları emri verilmişti. Havalar ısınmaya başladığından, kamptaki hayat fena değildi. –"Öğleden sonra, çağrı yapılınca hepimiz (muhabirler) muhteşem bir havuza gidiyoruz; boyumuzca temiz suda yüzüyoruz"– ama buradan savaşı takip etmek imkânsızdı. "Bir kilometre ötedeki Feng-Wang-Cheng karargâhına atla gitme özgürlüğüm var," diye öfkeyle yazmıştı Charmian'a. "Şehrin etrafında, bir buçuk kilometre yarıçapındaki bir alanda dolaşma özgürlüğüm de var. Hiçbir savaşta muhabirlere böyle muamele edilmemiştir. Bu absürd, çocukça, saçma, gülünç, bir komedi."

Sansürcülerin el koyabileceğinden endişelendiği mektupları, belki ülkeden ayrılacağı şeklindeki memnuniyet uyandıran vaadi içerdiklerinden, postaya verilebilmişti. Hearst onun savaşı Rus cephesinden izlemesini sağlayamadığı takdirde ki bu pek olası değildi, "Sen bu mektubu okurken ben ABD'ye, Tanrı'nın ülkesine, beyaz adamın ülkesine dönüş yolunda olabilirim. Her halükârda... Japonya'da önümüzdeki seneyi de geçirmem, ancak çok daha büyük bir ücret karşılığında mümkün olabilir."[22] London, çektiği fotoğrafların görülme imkânı bulacağından da emin değildi. Film banyo edecek donanımı bulunmadığından, olduğu gibi postaya verdiği makaralar, sansürcüler tarafından kolayca alıkonulabilirdi. Fakat içinde bulunduğu tüm kısıtlamalara karşın, London'ın çektiği fotoğraflar hâlâ, Rus-Japon Savaşı'na ve savaş bölgesine dair en iyi görsel belgeler arasındadır.

Feng Wang Cheng kampında London, seyisinin payına düşen hayvan yemini almasını engelleyen bir Japon hizmetkârı yumrukladığında, Japonların denetimindeki bir beyaz adamın konumunu acı şekilde öğrendi. *Mapu*, yani Koreli seyisler, emrinde çalıştıkları muhabirlerin atlarına yem temin etmek için Japon ordusuna muhtaçtılar ve haftada bir gün, levazım birliğine gidip yem talebinde bulunuyorlardı. Burası yakın bir noktadaydı ve bir gün London kendi *mapu*'sunun, daha önce ondan malzeme çalmış olan bir Japon'la atışmasına kulak misafiri oldu. Araya giren London, Japon tehditkâr bir hareket yapınca ona bir yumruk patlattı —"adam yumruğu yiyince, küt diye yere yığıldı. Bir hafta boyunca sargılar içinde, inleye inleye dolaştı."

Bir beyazın, ne kadar düşük konumda olursa olsun bir Japon'a saldırması, inanılmazdı; kabul edilemezdi. London hemen tutuklandı ve hemen, hâlâ Tokyo'da öfke içinde kendi seyahat belgelerini bekleyen Davis'e, aracılık etmesi için bir imdat telgrafı çekildi. Bu çok ciddi bir meseleydi; London'ın, davranışından ötürü idam edileceği kesindi. General Kuroki'nin kurmay başkanı, vakadan haberdar olmuştu; ona hudut bölgesinde yaşayan Amerikalıların kendilerine has bir *bushido*'larının, yani samuray savaşçıları misali, bazı davranış kurallarının bulunduğu ve London'ın kültüründe, hakarete yumrukla karşılık vermenin zorunlu görüldüğü söylendi. Güç sahipleriyle ilişkilerinde gösterdiği başarıyla tanınan Davis, büyük bir diplomatik baskı uygulanmasını sağlamayı başardı; belki yurtdışından gelecek tepkilerden çekinen General Fuji, London'ı cezalandırmaktan vazgeçti. Yine de bu vaka yüzünden tüm Batılı gazeteciler, olur da Japonlardan biri ırklarının onurunu kurtarmak için misilleme yapmaya kalkar, ordu da buna göz yumar diye, silahlanarak günlerce diken üstünde beklediler.

London salıverildiği zaman o kadar öfkeliydi ki, diğer muhabirlerden Robert Palmer, en azından Japonların cesurca taarruz ettiklerini kabul etmesi gerektiğini söylediğinde, şöyle yanıt vermişti: "Şişko Güney Amerika domuzları da cesurca taarruz eder!" Sonraları ırkçılıkla damgalanan London'ın, başına kakılacak sözlerden biri de buydu; aslında London, Japonların askerlikteki cesaretlerinden ayrıntılı olarak bahsetmişti. Haberlerinde, onların "kesinlikle bir asker ırkı" olduklarını yazmıştı. "Erkekleri hep asker; subayları da öyle...Vatanperverlik onların dini olmuş; başka ülkelerde insanlar tanrıları için şehit düşerken, onlar ülkeleri için ölümü göze almışlar."[23] Gelecekte London'ı tenkit eden kişiler,

FLORA CHANEY LONDON
Jack London'm annesi, toplum kurallarına ters düşen, evlilik dışı ilişkileri olan bir kadındı. Hayatını esas olarak, ruh çağırma seanslarından kazanıyordu. Çocukluğunda geçirdiği ateşli hastalık sonucunda hem fiziksel gelişimi sekteye uğramış, hem de duygusal yapısı zarar görmüştü; kırılgan, talepkâr, çıkarcı ve şefkatsizdi. London bir keresinde annesini şeytan olarak nitelendirmiş, yine de ölünceye kadar onun geçimini sağlamıştı.

JOHN LONDON
jack London'ın üvey babasıyla Flora, o sekiz aylıkken evlenmişlerdi. John London, akciğer rahatsızlığı sebebiyle kısmen engelliydi. Gücü yettiğince çalışmaya devam etse de, Flora'nın onu ağır mali yükler üstlenmeye zorlaması sonucunda, üst üste çöküntülere uğramıştı. Kendisine hayranlık duyan üvey oğluna karşı, nazik ve ilgiliydi.

JOHNNY LONDON,
8 YAŞINDA, ROLLO İLE
Sekiz yaşındayken, Jack'in ilk kez, mağazadan alınmış bir takım iç çamaşırı olmuştu fakat çocukluğu burada sona eriyordu. Cole İlköğretim Okulu'nda olmadığı zamanlarda, aile bütçesine katkıda bulunmak için sabah ve akşam gazete dağıtmaya, hafta sonlarında bir bowling salonunda lobut dizmeye ve bir buz arabasında çalışmaya başladı. Bu yılları acı acı anarken, kendisinden Yük Hayvanı olarak bahsetmiştir.

HICKMOTT KONSERVE FABRİKASI
Johnny London on dört yaşına geldiğinde –artık ismi "Jack" idi– on sentlik saat başı ücretle tam günlük bir işe girerek, kavanozlara turşu doldurmaya başladı; günde en az on saat, genellikle daha da fazla çalışıyordu. Hickmott Fabrikası'nın içini gösteren bu nadir fotoğraf, London oradan ayrıldıktan sonra çekilmiş; fotoğrafta, bazen ciddi yaralanmalara sebep olan, açıktaki makine kayışları görülüyor.

JACK LONDON KELLY'NİN ORDUSUYLA
London, bir demiryolu güç santralinde kömür kürelerken iki bileğini de burktuktan sonra, aslında iki adamın işini, onlardan az ücretle yapmakta olduğunu öğrenmişti. Öfkeyle işten ayrılmış, iyileşme süreci içinde, federal bir çalışma programı için Washington'a yürüyen, İsa Adına Ortak Fayda Grubu'na katılmıştı. Daha sonra avarelik ettiği için Buffalo'da hapse girmişti, fakat ona sosyalist ilkeleri öğreten eğitimli insanlarla da avarelik günlerinde tanışmıştı. (London fotoğrafın sağ alt köşesinde görülüyor.)

YOKOHAMA'DA
Kütüphaneden aldığı kitapların etkisiyle, Oakland'ın ötesindeki romantik dünyanın hayallerine kapılan London, nihayet on yedi yaşında, fok avı ıskunası *Sophia Sutherland*'e kürekçi olarak girdi. Japonya'ya varınca hevesle karaya çıkma iznini kullanan London, Yokohama'nın yavan ve büyük ölçüde Batılılaşmış bir kent olduğunu görünce hayal kırıklığına uğramıştı.

INA COOLBRITH
Oakland'ın kütüphanecisi olan Coolbrith, eşinden boşanmış ve dedesi, Mormon büyüğü Joseph Smith tarafından aileden dışlanmış bir kadındı. Jack London'ın, aile hayatındaki çekişmeleri gizli tutmak istediğini sezmişti. On üç yaşında kitabı basılmış bir şair olarak, London'ın yeteneğini ve kitaplara olan sevgisini fark etmiş, okuyacağı kitaplar hususunda yıllarca ona rehberlik etmişti. London, Coolbrith'i taparcasına severdi.

LİSEDE
London, Oakland'a döndükten sonra, diğer öğrencilerden epey büyük olsa da lise öğrenimini tamamlamıştı. Bazıları, hademelik yaparak geçimini sağladığı için onunla alay ediyorlardı; bazıları ise London'ın hovarda yaşamından etkilenmişler, okul dergisinde basılan yazılarına hayranlık duymuşlardı.

YUKON'A GİTMEK ÜZERE GİYİNİP KUŞANMIŞ HALDE
Altına hücum haberleri Kaliforniya'da duyulduktan sadece on gün sonra, vefalı üvey ablası Eliza'dan borç para alan London, Alaska'ya doğru yola çıkmıştı. Aklında, bu seyahatten edebî malzemelerle dönmek yoktu. Fakirlikten ve umutsuzluktan bıkmış vaziyette, altın bulmaya gidiyordu.

ÖLÜ AT KANYONU
Klondike'a gidenlerin hirçoğu, yüklerini taşıtmak üzere atlarını getirmişler, ama burada ölümcül bir iklimle, çok zorlu ve hiç otlak bulunmayan bir araziyle karşılaşmışlardı. London atlara bayılırdı; burada şahit olduğu müthiş zalimlik ve istismardan dehşete düşmüştü. Altın bölgesine giden yoldaki Ölü At Kanyonu, gücü tükenmiş hayvanların iskartaya çıkarıldığı dağ geçitlerinden sadece biriydi.

KLONDIKE'ÇILARIN KAMPI
Klondike'daki altına hücumun örgütsüzlüğü, neredeyse bir kaos niteliğindeydi. Çoğu kişiden daha hazırlıklı olan London, yanına coğrafya kitapları ve kuzey bölgesi keşiflerine değinen kitaplar almıştı.

CHILKOOT GEÇİDİ
Alaska'dan Kanada'nın Yukon bölgesindeki altın madenlerine ulaşmak için, Chilkoot Geçidi'ni aşmak gerekiyordu; burası 1200 metre uzunluğunda, kırk beş derecelik bir yokuştu. Geçidin korkutucu görüntüsü, pek çok madencilik heveslisinin eve geri dönmesine sebep oluyordu. London geçitten defalarca inip çıkmış, yarım tonluk malzemesini kırk beşer kiloluk parçalar halinde taşımıştı.

ANNA STRUNSKY

Yahudilere yönelik katliamlardan kaçarak, Çarlık Rusya'sından ABD'ye iltica eden Strunsky ailesi, San Francisco'ya yerleşmiş ve refaha kavuşmuştu. London, Anna'nın zekâsından, özgür ruhundan ve şiddetli politik görüşlerinden çok etkilenmişti. Fakat Anna'nın çekingen tarafları da vardı ve London ona evlilik teklifinde bulununca, tereddüt geçirmişti. London bunu teklifinin reddedildiğine yorup, bir başkasıyla evlenmişti; sonrasında birbirlerine olan sevgilerini, daha zor koşullarda müzakere etmek zorunda kalmışlardı.

BESS MADDERN LONDON

London'ın ilk evliliğinin yürümeyeceği, en baştan belliydi. Birbirlerine âşık değillerdi, fakat aralarındaki uyum sayesinde çocuklara iyi bir ev ortamı sağlayacakları hususunda hemfikirdiler. London insanlarla birlikteliği ve eğlenceyi seviyordu, Bess ise münzevi yaşamayı tercih ediyordu. London dinç ve cinselliğe düşkünken, Bess sevişmeye güç bela tahammül ediyordu. Kocası onu terk edince, intikamcı bir canavara dönüşmüştü.

BECKY VE JOAN

London'ın evliliği sallantıda olmasına rağmen, iki kızı art arda dünyaya gelmişti. Kendi çocukluğunda örnek alacak bir ebeveyn davranışı görmeyen London, babalığa uygun değildi; kızlarını bazen azarlar, bazen şımartırdı.

MAJESTIC GEMİSİ
London, bir denizci olarak, *Majestic*'e hayran kalmıştı. *Majestic* hizmete girdiğinde, dünyanın en büyük ve en süratli gemisiydi. Lakin bir sosyalist olarak, bu Atlantik gemisinin, yoksul göçmenleri kapitalist sömürünün kazanlarına atılmak üzere ABD'ye taşıma işlevinden tiksinti duymuştu.

LONDRA'NIN DOĞU YAKASINDA
Uçurum İnsanları'nı –işsiz gezginleri, düşkün evlerini, parklarda yatan evsizleri– araştıran London, şimdilerde Edward dönemi İngiltere'sine dair önemli bir belge haline gelen, çok sayıda fotoğraf çekmişti. Burada, işsiz kalan Amerikalı bir denizci kılığına girmiş olarak görülüyor.

KORE'DE BAŞI DERTTE
1904'te Hearst gazeteleriyle savaş muhabirliği yapmak üzere anlaşan London, Rus-Japon Savaşı'nı takip ederken vaktinin çoğunu, Batılı gazetecilerin anlamlı bir şeyler öğrenmesini engellemeye niyetli Japon basın sorumlularını atlatmaya çalışarak geçirmişti. Kararlılığı yüzünden, sık sık başı İmparatorluk Ordusu'yla derde giriyordu.

TOPLULUK'TAN BİRKAÇ KİŞİ CARMEL'DE
Plajda entelektüel bir ânı paylaşan kişiler (soldan sağa): Klasik tarzdaki güzelliğinden ötürü London'ın Grek dediği, en iyi arkadaşı George Sterling; Sterling'e hayranlık duyan ve onun London'la yakınlığını kıskanan, güneybatılı tarihçi Mary Austin; Jack London ve yetkin bir kısa hikâye yazarı olan, çocukluk arkadaşı Jimmy Hopper.

GENÇ BIR ADAM OLARAK SANATÇI

Bir dergi editörü, London'ın edebî yeteneğinden etkilenerek, bir portresini çeksin diye onu büyük fotoğrafçı Arnold Genthe'ye yollamıştı. Genthe bu yüzde hayalcilikle kararlılığın, kadınsılıkla çelik misali sertliğin karışımını görüp etkilenmiş ve bir dizi dikkat çekici fotoğraf ortaya çıkmıştı.

London kendini yetiştirmiş biriydi ve ara sıra, kendi kendine öğrendiği felsefenin ilkelerini yanlış anlayabiliyordu. Nietzsche'nin "sarışın canavar" imgesini çok cazip bulmuş ve bir hata yapıp, bu imgenin üstün ırkı temsil ettiğini sanmıştı. Vücudunu sergilemek için poz vermeyi severdi fakat yaşı ilerledikçe, büyüyen göbeğini saklaması zorlaşmaya başladı.

CHARMIAN KITTRIDGE
Zeki, lakin pek çekici olmayan Charmian, London'ın kandıramayacağını ve hükmedemeyeceğini bildiği ilk kadındı. Bilgili, modern –hem de, sekse düşkünlüğü hususunda dürüst olacak kadar modern– ve maceracıydı; yüz kızartıcı şakalar yapmayı severdi. Başbaşa ilk sohbetlerinde, London önce Charmian'ın sevmediği yönlerini sıralamış, sonra da onu öpmüştü.

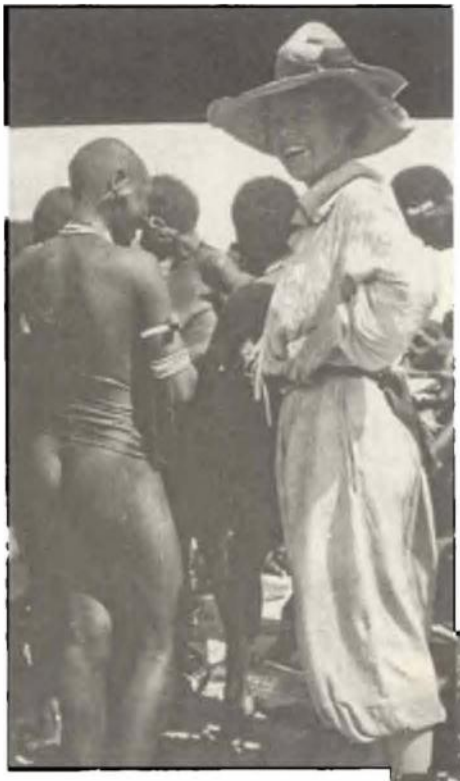
REMINGTON NO. 7
Zekânın yanı sıra güzelliğe de önem veren San Francisco bohemleri, Charmian'ın varlığını hoş karşılamamışlardı. Ne var ki London, onun aşkını, kavrayışını ve editörlük yeteneğini fark edecek sağduyuya sahipti. Ayrıca Charmian stenografi biliyor ve London'ın sekreterliğini yapabilmek için satın aldığı Remington No. 7 daktilosuyla, dakikada yüz kelime yazabiliyordu.

SNARK HONOLULU'DAN AYRILIRKEN
London, yatı *Snark* için 35.000 dolar ödemekle, Amerika'daki sosyalistlerin birçoğunu kendinden uzaklaştırmış, Hawaii ve Tahiti'de konferanslar vererek durumu düzeltmeye çalışması da soğuk karşılanmıştı. London çalışmaya yahut lükslere sahip olmaya karşı çıkmıyordu; bu lüksleri elde etmek için başkalarını sömürmeye karşıydı. Onu cezbeden zengin ve nazikâne Hawaii kültürü, epeydir savunduğu "ırksalcılık" fikrini yeniden gözden geçirmesine vesile olmuştu.

ÇİFTLİĞİNDE ATA BİNERKEN
Charmian binicilikte uzmandı, fakat London ata binmeyi Kore'de kendi başına öğrendiği için, eyerin üzerinde hep eğreti duruyordu; bir gözlemcinin nitelemesiyle, ata binmiş bir denizciydi o. Amerikan toplumundan usanmışlığı içinde Güzel Çiftlik'ine kaçar olmuştu; burada ileri tarım teknikleri uyguluyor, çiftçilik yapıyordu.

CHARMIAN, MELİNEZYALI YERLİLER ARASINDA
Charmian'ın Güney Pasifik'in uzak köşelerinde, silahlanarak karaya çıkması boşuna değildi: Buralarda kelle avcılığı ve yamyamlık hâlâ bir yaşam biçimiydi. Eleştirmenlerin onu tehlikeyi abartmakla suçlamasına sinirlenen London, evlerinde kaldıkları ve daha sonra yamyamlar tarafından yenilen kişilerin isimlerini verebilmişti.

ELIZA LONDON SHEPARD
London, yetişmesine yardımcı olan üvey ablası Eliza'dan sekiz yaş küçüktü. Kurdukları sevgi ve güvene dayalı ilişki, London'ın en istikrarlı ilişkilerinden biriydi ve ömür boyu sürdü.

NEUADD HILLSIDE
London'ın atlara olan sevgisi, Shire türü etkileyici bir aygıra sahip olunca, doruk noktasına ulaşmıştı; ziyaretçilerine aygırını gururla gösterirdi. Hayvanın ani ölümü, korkunç bir felaketti.

KURT EVİ'NİN VERANDASINDA
Lav blokları ve Kızılçam kütükleriyle, muhteşem Batı otelleri tarzında inşa edilen ve George Sterling tarafından Kurt Evi olarak isimlendirilen mekân için, London seve seve varını yoğunu harcamışsa da, koca ev, bitirildiği gece yanıp küle dönmüştü. London filozofça bir sakinlik içindeymiş gibi davranmış, lakin bir daha iflah olmamıştı.

SONUNA KADAR BİRLİKTE
Charmian, London'ın sadakatsizlikleri dolayısıyla derinden yaralanmasına karşın, onun tabiatını anlamış, pişmanlıklarını kabul etmiş ve kendisine duyduğu aşkın gücünü takdir etmişti. Ölümünden sonra London'a son derece sadık kalmış, yazdığı iki ciltlik biyografide, onun rahatsız edici taraflarını yumuşatmıştı.

onun gözlemlerinde ırkçı bir ait metin bulunduğunu söylerken haklıydılar belki; fakat geçtiği haberlerdeki olgusal hakikati, ABD ancak bir nesil sonra öğrenecekti. (Japonların uzak deniz üslerine baskın taarruzları yapmak suretiyle çatışma başlatma taktiğini incelemiş olsalar, bilhassa fayda görürlerdi.)

London artık bu tehlikeli girişimi sonlandırmaya karar verdiği zaman da, tiksintisi kolayca bitmedi. 2 Haziran'da son olarak gönderdiği, JAPON SUBAYLARI HER ŞEYİ ASKERİ SIR KABUL EDİYOR başlıklı müstehzi haberinde, muhabirlere verilen talimatlardan alıntılar yer alıyordu: "Şimdi ve ikinci bir emre kadar haber geçilmesi... telsiz telgraf kullanılması yasaklanmıştır...Bugünden itibaren ikinci bir emre kadar, fotoğraf çekmek ve not tutmak yasaklanmıştır... Bu talimatlara uyulmasını sağlamak için gerekenler yapılmaktadır. Şu andakinden daha sıkı bir sansür uygulanması lüzumlu görülebilir." Kampta bulunan İngiliz, Fransız ve Amerikalı tüm gazeteciler, gazetelerine ortak bir telgraf çekerek, içinde bulundukları imkânsızlığı protesto ettiler ve artık savaşı takip etme çabalarının beyhude olacağını duyurdular. Japon sansürcüler, "İncelikli mantık yürütmelerle, metafizik tartışmalarla, asıl mesele haricinde dünya yüzünde konuşulabilecek her şeye değinerek... bildik Asya tarzı dolambaçlı tavırları içinde," bu telgrafı ortadan kaldırıvermişlerdi.[24]

London, Kore'ye resmi izin almadan gittiği gibi, 4 Haziran'da ayrılırken de herhangi bir izin almaya gerek duymadı. Tokyo'da oyalanarak, burada Davis'le tekrar bağlantı kurdu; muhtemelen, aracılık görevi üstlenerek Moji'de kamerasını kurtardığı ve Kore'deki muhtemel idamının önüne geçtiği için, ona teşekkür etmek istiyordu. Davis, "Onu çok seviyordum," diye yazmış, "çok yalın ve alçakgönüllüydü; muazzam bir canlılık ve kudrete sahip olduğunu düşündürüyordu. Bu harika küçük insanlar hakkında çok sert sözler ediyor ve ayrılırken içinde öfkeden başka hiçbir şey olmadığını söylüyordu." Davis onun zaman içinde, sadece iyi şeyleri hatırlamasını tavsiye etmişti. Yine de Davis, London'ın girişimciliği ve cesaretiyle, Amerika'nın en ünlü savaş muhabirine haber atlatmasına gıpta ediyordu. "Onu öyle kıskanıyordum ki. Savaşı görmüş, evine dönmekteydi; bense daha başlamamıştım bile."[25]

***

London Amerika'ya dönerken, iki kazanımını yanında götürmeden edemedi: Eskiden Rus ortaelçisine ait olan kısrağı Belle'i ve iyice Batılılaşmış olan, emrinde çalışmaya rıza göstermiş uşağı, yardımcısı Manyoungi'yi.

Deniz Kurdu, ocak ayında tefrika edilmeye başlanmıştı ve London yaz ortasında döndüğü zaman, kendini alev alev bir edebi tartışmanın ortasında buldu. *Deniz Kurdu* gibi bir düzyazı eseri görülmemişti; Amerikan edebiyatında yeni bir ufuk açtığına kuşku yoktu. Yaldızlı Çağ'ın kibar yol ve yordamları, sümsük bir yazar olan Humphrey van Weyden'in başından geçenleri anlatan bu hikâyenin vahşi doğalcılığı karşısında, paramparça olup gitmişti. Humphrey van Weyden bir çarpışmadan kurtulup, fok avı iskunası *Hayalet*'e alındıktan sonra, korkunç kaptan Wolf Larsen tarafından adeta köle edilip, kamarot olarak çalışmaya başlar. Kaptanın gemisini yönetirken mürettebatına karşı sergilediği vahşilik, okuyucuları dehşete düşürecek niteliktedir; buna karşılık Humphrey, kendisini tutsak eden adama karşı marazi, şehvani bir bağlılık hissetmeye başlamıştır. Maud Brewster'ın açık denizde kurtarılışı, Humphrey ile birlikte ıssız bir adaya kaçışları ve Larsen'le yeniden karşılaşmaları, Amerikan edebiyatında bir şok dalgası yaratmıştı. Roman *Century*'de tefrika edildikten sonra, 40.000 nüshalık birinci baskısı henüz dağıtıma girmeden satılmıştı; 15.000 nüshalık ikinci baskı için de aynı şey söz konusuydu.

Eleştirmenler yapıtın önemini teslim etmekte gecikmediler. *Uçurum İnsanları* için London'a övgüler düzmüş olan *Boston Herald*, *Deniz Kurdu*'nu da aynı şekilde ele aldı. *New York Herald* bu kitabı, "Fevkalade bir ustalığın ürünü" olarak selamladı.[26] Lakin *Deniz Kurdu*'nun ciddi bir zaafı vardı. Bir fok avı iskunasındaki hayatın betimlenişi, London'ın *Sophia Sutherland*'le ilgili anılarının elverdiğince canlı ve hakikiydi; Larsen bile, London'ın denizde geçirdiği yedi ay içinde kötü şöhretini duyduğu Kaptan Alexander McLean'den esinlenilmişti. Bununla birlikte, Humphrey ile Maud arasındaki ilişki, hikâyenin geri kalanına hiç uymayacak ölçüde gayri tabii ve fazlasıyla erdemliydi ve gerçekten kitabı mahvediyordu; bilhassa bazı eleştirmenler, geçmişte dürüst, doğal bir anlatıya kapı açmış olan London'ın, Maud söz konusu olduğunda, dikkati başka tarafa çeken, dürüstlük dışı bir nezakete saptığını düşünüyorlardı.

London'ı tenkit edenlerin başında, Ambrose Bierce geliyordu. Himayesi altındaki George Sterling'e, öfkeyle, London'ın Wolf Larsen gibi çarpıcı bir karakter yaratmakla, zaten ne değişik yeteneklere sahip olduğunu gösterdiğini söylemişti; hal böyleyken, kitaba "Sınırlamalar ve imkân dışı görgü kuralları getiren bir aşk bileşeni, berbat olmuş"tu. Macmillan'daki Brett de, kusurlarını fark ettiği *Deniz Kurdu*'nu, yine de herhangi bir esaslı gözden geçirme talep etmeksizin basmıştı. Amerikan halkının şiddete tahammülünün, sekse nazaran çok daha fazla olduğu kesindi; zaten her halükârda Brett'in nazarında London, hâlâ kendini geliştirmekte olan bir yazardı. Bu aşamada editörler, gelişmekte olan bir yazarın kusurlu başyapıtlarını desteklemekten hoşnuttular.

Nesiller boyunca *Deniz Kurdu*'ndaki güçlü homoerotizm imaları üzerine İngilizce edebiyat incelemeleri yayımlanmışsa da, karakterlerinin bu veçhesi, doğrudan doğruya London'a, sadece bir kez sorulmuştu. Bir seyahat yazarı; 1900'lerin başındaki, eşcinselliğini gizlemeyen nadir yazarlardan Maurice Magnus, London'a mektup yazmıştı. Aynı yaştaydılar ve London'ın fikirleriyle uyuşan meşhur bir fikri vardı ki, o da cinsel dürtülerin yadsınamayacağıydı. Magnus, London'ın yazılarında, kendilerini bir arada bulan erkeklerin zorunlu cinsel tutumlarının ne olacağını açıkça ifade etmediğini gözlemlemişti. "Erdemlilik taslayan Anglosakson okuyucularınızın yüzü suyu hürmetine, buna cevap verir misiniz?" diye soruyordu Magnus. "Söyleyin lütfen." Elbette London'ın bu konuyu, Joseph Noel ve başkalarıyla mahrem bir sohbetlerinde, onları şoke etmek pahasına dile getirmişliği vardı, fakat Magnus'a verdiği yanıt, ilginç şekilde sert ve savunmacıdır:

> Wolf Larsen'ı her zaman... kadınları "tanıyan" biri olarak tahayyül ettim ama yazarken, bunu açıkça ifade etmeyi gerekli görmedim.
>
> Haklısınız elbette. Erkeklerin belli bir yüzdesi kesinlikle eşcinsel, yahut eşcinsele yakındır; başka bir erkeği, herhangi bir kadını sevebileceklerinden daha çok sevmeleri mümkündür. Ama şunu söyleyebilirim ki, hiçbir eşcinsel erkek, kurgusal bir kadının normal bir erkeğe cinsel açıdan gerçekçi gelip gelmediğini söyleyebilecek konumda değildir.....
>
> Tabii, cinsiyet sorununu "en ilgi çekici yönleriyle" dahi araştırdım. Bununla birlikte, erkek karakterleri cinsel açıdan normal olarak çizdim. Eşcinsel bir erkek karakter çizmek hiç aklımdan geçmedi....

İğneleyici biçimde, "Galiba ne demek istediğinizi anladım," diye sözünü bağlıyordu. "Yanılıyor muyum? Siz benim ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Açıkçası, ben kadınlardan hoşlanan biriyim. Selamlarımla, Jack London."

Magnus'ın sorusunda, London'ın kendi heteroseksüelliğini tasdik etmesini gerektirecek bir taraf yoktu. Yazarın Magnus'ı böyle terslemesi, mektubu öyle anladığını yahut Magnus'ın şöhretini bildiğinden, onunla ilişki kurmak istemediğini gösteriyor; belki de epey zamandır kurduğu hayalleri Sterling sayesinde gerçekleştirmesinin kamuya mal olduğunu ve yanlış anlaşıldığını bildiği için veya o dönemin ortamında, karışık cinsel duygulara sahip karakterler yarattığı söylentisinin yayılma ihtimalini göze alamayacağı için, böyle hassas davranmıştır.[27] Veyahut belki, Brett'e bahsettiği "erdemlilik taslayan Amerikalıları" tatmin etmek gayesiyle, Humphrey'nin ıssız adada Maud'a şövalyece fakat gerçekçi olmayan şekilde davranmasına yol açtığı için, kendi eserinden soğumuştu.

Deniz Kurdu'ndaki eşcinsellik çağrışımlarında, yahut bu kitabı izleyen Boksör *(The Game)* adlı boks temalı romanda çıplak ve adaleli erkek güzelliğinin şaşırtıcı bir şiirsellikle betimlenişinde, London'ın Sterling'le giderek koyulaşan dostluğunun etkisi bulunuyor muydu; bu mesele yazarın heteroseksüel olduğunu savunanları çileden çıkarmaktadır. Tam da London'ın cinsel hayatı, Pasifik'te şahit olduklarına benzer bir tayfun tarafından hırpalanmak üzereyken bu mevzunun kapanmaya başlamış olması, ironiktir.

10. Bölüm

Âşık

London'ın Kore'den gönderdiği, Japonlara tehlikeli, tüyler ürpertici, fanatik bir militarizm atfeden haberler, Amerika'daki sosyalist çevrelerde husumete yol açmıştı. Bu haberlerin etnosentrik tonu sonraları, konuya modern hassasiyetlerle yaklaşanların, London'ı ırkçılıkla suçlamalarına sebep oldu. Lakin London bu çatışmadaki saldırgan tarafın Rusya olduğunu teslim etmiş olsa da, onun Japonya'daki militarizm kültürüne dair gözlemlerinin doğrulanması için, ölümünden sonraki neslin bir dünya savaşı yaşaması gerekecekti.

Amerikan sosyalistleri London'a kızarken, Hearst memnundu. London, Japon denetimcileri atlatarak çatışma bölgesine ulaşan az sayıdaki muhabirden biri olmuştu. Böylece, yirmi sekiz yaşındaki London, *Vahşetin Çağrısı*'yla yakaladığı müthiş başarıyı, Hearst'ün gazeteleriyle ülkenin her yanındaki okuyuculara ulaşan –bazen elinde kullanılacak çok az kıymetli malzeme varken yazdığı– ilgi çekici savaş hikâyeleriyle sürdürmüştü. Çabaları karşılığında kendisine, yaklaşık 4000 dolar ödenmişti; hayatında ilk kez, gerçek anlamda parası vardı.

Ama 1904'ün Haziran'ında, Manyoungi ve binek atı Belle ile birlikte eve döndüğü vakit, kişisel yaşamını eskisinden de büyük bir kargaşa içinde buldu. Bessie'nin açtığı boşanma davası kendisine tebliğ edildiğinde, *Korea* gemisi daha limana yanaşmamıştı bile; London'ın yokluğunda açılmış olan davada kendisine zalimlik, ailesini terk etme ve geçmişe dönük olarak, Anna Strunsky'yle zina suçu işleme suçlamaları yöneltiliyordu. Bessie ayrıca, maddi talepleri karşılanıncaya dek London'a ait hesapların dondurulmasını öngören, kısıtlayıcı bir mahkeme emri çıkartmıştı. Bessie, hazırladığı tiyatro piyesini çok iyi şekilde sergiliyordu; ünlü aktris, Ibsen yorumcusu ve Yöntem* oyunculuğunun öncülerinden Minnie Maddern Fiske'in kuzini olduğu belliydi.

---

* Ünlü tiyatro adamı Konstantin Stanislavski'nin oyunculuk "yöntemini" (*method*) esas alan tiyatro anlayışı–ç.n.

Bessie her zaman, Topluluk'u eğlendirmekten nefret etmişti fakat şimdi, onu dinleyen herkese kalbini açıyordu; bilhassa Carrie Sterling'e. Şikâyetlerindeki tüm abartılara –mesela London'la Anna Strunsky'nin onun gözleri önünde seviştiklerini söylemesine– kocasının ona çektirdiği acıların misillemesi gözüyle bakıyordu (gerçi o dönemde "sevişmek" ifadesi, şehevi bir ilişkinin yanı sıra, sadece cilveleşmeyi anlatmak için de kullanılıyordu). Bir başka dert ortağı, bu hususta hiç şüphelenmediği ve diğer arkadaşlarından daha fazla güvendiği Charmian Kittredge'di. Duymak istemeyeceği şeyleri kızgınlıkla dinleyen Charmian, nihayetinde suçun kendi üzerine kalacağını bilerek bu fırtınadan kaçıp, Newton, Iowa'daki teyzesinin yanına gitti ve London ona telgraf çekerek, eve gelip kendisiyle buluşması için tren parası yollayacağını söylediğinde bile, olduğu yerden ayrılmadı. London ABD'ye bir edebiyat yıldızı olarak döndüğünde, boşanma haberleri sansasyon yaratmıştı.

Gazeteciler, Anna'yı küçük düşürecek biçimde, ondan bir açıklama koparmaya çalıştılar; Anna da onlara yardımcı oldu. "Mrs. London'ın gözleri önünde seviştiğimize dair uydurma hikâyeler için, saçma kelimesi yetersiz kalır. Mr. London ile çok iyi arkadaştık ve birbirimize ona göre davranmışızdır, hepsi o kadar. Üstelik Jack London, kendi evinde, başka bir kadının gözleri önünde sevişecek tipte bir adam değildir... İşin gülünç tarafı, London'ların evini ziyaretim tam iki buçuk yıl önce gerçekleşmişti... 1901'den bu yana Mr. London'ı iki üç kez ancak gördüm. Evine misafir olmamdan hemen sonra New York'a, oradan da Londra'ya gittim ve o tarihten bu yana vaktimin büyük kısmını İtalya'da geçirdim; Napoli'den döneli daha dört ay oluyor."[1]

Bessie devreden çıkınca, yine oğlunun hayatındaki esas kadın olma ihtimaline dört elle sarılan Flora London da, onu savunmak için açıklamalarda bulunmaya başladı. "Anna Strunsky'ye gelince; birkaç yıl önce, Jack'le birlikte bir kitap yazdıkları sırada evimize uğramıştı. Ailemizdeki herkesle ilişkisi dostaneydi. Kanaatimce, onun adını Jack'le birlikte anmanın hiç lüzumu yok... Bessie'nin böyle suçlamalarda bulunmasına inanamıyorum.... Evlenmelerinden sonra ilk iki sene, Jack hatasına [Bessie'ye] sevgiyle, şefkatle, cömertlikle yaklaştı. Sonra, Bessie onun edebi çalışmalarının gereklerini anlayamadığı için, kısmen de ona mektuplar yazan, ne vakit evden ayrılsa peşine takılan bir sürü aptal kız yüzünden, araları giderek soğumaya başladı."[2]

London, Anna'nın itibarını korumak için, Bessie'yle buluşup ona başka bir kadının bulunduğunu fakat bunun Anna değil Charmian olduğunu söylemekten başka çare göremedi. Boşanma şartları son şeklini aldığında, özgürlüğünün bedeli olarak Bessie için, 2175 dolar maliyetli bir ev yaptırmaya razı oldu; arsaya da 1500 dolar ödeyince, Hearst'ün Kore'deki çalışmaları için ödediği paranın tümü uçup gitti. Gelgelelim London, evle ilgili bir şart koşmuştu: Bessie bu evi alabilir ve içinde oturabilirdi, fakat evlenmemek koşuluyla; evlenirse evden çıkmak zorundaydı. O dönem için makul gibi görünen bu koşul, Bessie'ye pahalıya mal olacak, sonraki yıllarda yeni husumetlere sebep olacaktı.

Bessie'nin boşalttığı banka hesabını yeniden doldurmak üzere, London *Deniz Kurdu*'nun tefrikası karşılığında *Century*'den 4000 dolar daha aldı. Ama kendini geçindirmenin yanı sıra, Bessie ile kızlarına ve annesiyle yeğeni Johnnie Miller'a baktığı, şartları kötüleşen Jennie Dadı'ya karşı da cömert davrandığı için, kısa zamanda yine borca battı. Bessie, London'ın mali kaynakları üzerindeki kısıtlama emrini kaldırtmıştı fakat şimdi hiddetinin, ihanete uğramışlık hissinin yeni bir hedefi –Charmian– vardı ve bu durum, öldüğü güne kadar devam edecekti. 11 Kasım'da boşanma davası için verilen bir ara kararla, bir yıldır evlenmeyi bekleyen London ve Charmian için nihayet saat işlemeye başladı. Bu arada London, Wake Robin Lodge'da, Ninetta Eames'a ait bir evceğizi kiralayarak, oturulmaya hazır hale getirmişti.

Birkaç zorlu hafta boyunca, London kendini Topluluk'la, yani Körfez Bölgesi'nin bohemler kliğiyle tekrar temasa geçerek avuttu. Bunların dedesi gibi olan, altmış iki yaşındaki Charles Warren Stoddard'dan çok hazzeder olmuştu; *Overland Monthly*'nin eski editörlerinden olan Stoddard, "Geriye taranmış saçları ve her daim bir sigara tutan elleriyle, Bret Harte dönemiyle günümüz arasında bir köprü gibiydi." London ile Stoddard 1900 senesinde mektuplaşmışlar, London *Kurdun Oğlu*'yla ilgili övgülerine teşekkürleriyle, ona kendi fotoğrafını, "Bana en çok benzeyen yahut beni en güzel gösteren fotoğrafım; bilmiyorum hangisi doğru," diyerek göndermişti.[3] Stoddard, göbeği ve beyaz sakalıyla, Amerikalı bir Victor Hugo gibiydi; herkesçe ince, nazik ve anlayışlı bir insan olarak bilinmesi, Notre Dame Üniversitesi'nden istifa etmesine yol açan skandalın üstünü örtmüştü. Üniversiteden ayrılmasının görünürdeki sebebi sağlık sorunları ise de, asıl sebebin, bazı öğrencilerle faz-

la yakından ilgilenmesi olduğu fısıldanmaktaydı. London gibi o da bir erkeğin yakın arkadaşlığına çok kıymet veriyordu, fakat London'dan farklı olarak, bunu hayata geçirmişti; Robert Louis Stevenson'ın yanı sıra başka adamlarla da yakın ilişkisi vardı ve gerek edebi, gerekse cinsel bakımdan Herman Melville'e, bilhassa da Walt Whitman'a benzetilmekteydi.[4] *Deniz Kurdu*'nun basılmasından kırk yıl önce, yirmi bir yaşındaki Stoddard, 1864'teki Güney Denizleri seyahatlerinden yola çıkarak yazdığı hikâyelerde, hemcinsler arası ateşli ilişkileri, tasvip eder tarzda, hem de London'ın arzuları baskılanmış karakteri Humphrey van Weyden'e kıyasla çok daha açık biçimde betimlemişti. London, George Sterling'e hislerimi söylesem mi, söylemesem mi diye kıvranıp durduğu günlerde, ona danışmış olabilir; zira Sterling'e dikkatle açıldıktan sonra, Stoddard'a gönderdiği bir mektubu şöyle bitirmişti: "Dünyadaki tüm sevgiyle ve bir erkeğin sevgisiyle, Jack London."

Topluluk içinde öne çıkan bir diğer isim de, uzun süre *Puck* dergisinin yardımcı editörlüğünü yaptıktan sonra editörlüğe geçen, mizahçı Harry Leon Wilson'dı. Booth Tarkington'la birlikte bir piyes yazmıştı; sonradan Tarkington'la dört kez daha ortak çalışacak, izleyen dört yılda üç adet hafif, mizahi roman kaleme alacaktı. *McClure's* dergisinin kıdemli çalışanı Ray Stannard Baker topluluğa ağırbaşlılık getirmiş, Ida Tarbell ve Lincoln Steffens gibi toplumsal reformcuları da buraya çekmişti. Tarbell elli yaşlarındaydı. Standard Petrol Şirketi'ni kötüleyen çalışması, John D. Rockefeller'ın itibarını kalıcı olarak zedelemişse de, Tarbell "ifşaat yazarı" olarak anılmaktan hazzetmiyor, bulgularının dengeli olduğunu savunuyordu; Rockefeller'in kendi babasını iflasa sürüklemiş olmasını hiç umursamaz gibiydi. Steffens ise London'dan on yaş büyüktü ve daha da köktenci politik görüşleri vardı; yakın zaman önce, Amerikan siyasetinin kokuşmuşluğunu açığa vuran, *The Shame of the Cities* [Şehirlerin Utancı] isimli bir kitap yazmıştı. Baker bir gazeteci olarak, Coxey'nin Ordusu'nun yürüyüşünü takip etmişti ve nasıl London *Uçurum İnsanları*'nı yazmakla Londra'nın East End'ine ışık tuttuysa, Baker da Amerikan ırkçılığı konusunda aynı şeyi yapmak istiyordu; bu proje sonunda –ki alanında çarpıcı bir öncülük üstlenecekti– 1908'de, *Following the Color Line* [Renk Hattını İzlemek] adlı eser ortaya çıkacaktı.

Aslında Topluluk içinde, yazardan çok ressam vardı ve en büyük destekçilerden biri ressam Charles Rollo Peters'dı; ay ışığını kullandı-

ğı kasvetli tabloları yüzünden, diğer bohemler ona Karanlığın Prensi derlerdi. San Francisco'nun yerlisi olmakla beraber, Paris'teki Ecôle des Beaux Arts'ı bitirmiş olan Peter'ın eserleri, James McNeill Whistler'ın yüksek övgülerine mazhar olmuştu. Onun Monterey, Peters Gate'deki 12 hektarlık mülkünde, Topluluk sık sık bir araya gelirdi; Peters'ın, misafirperverliği yüzünden iflas etmekte olduğunu tahmin eden yoktu. Bir başka ressam olan, Guadalajara'dan gelme, Kaliforniya Sanatçılar Derneği'nin kurucularından Xavier Martínez'di; yakında boks, eskrim ve sınıf mücadelesinde London'ın yol göstericisi olan Jim Whitaker'ın kızıyla evlenecekti. Topluluk içinde "Marty" diye anılan Martínez, ünlü bir sanatçı olmakla birlikte, mali konularda başarılı değildi ve bohemler San Francisco'daki Coppa'nın yerinde toplanıp yemek yedikleri zaman, Martínez'i yediği yemeğin karşılığı olarak, kara kedileri betimleyen uzun bir duvar resmine eklemeler yaparken görmeniz olasıydı.

Kısa zaman sonra Topluluk'a iştirak eden Michael Williams, "Eşşiz bir konuşmacı, hafiften çatlak bir İrlandalıydı ve o sıralarda kimse ummasa da, ileride Amerika'nın en saygın Katolik dergisi *Commonweal*'ın editörü olacaktı." Sevimli fakat sonsuzca kederli Nora May French (ama kendine "Phyllis" derdi) vardı; Amerika'daki kadınların haline yerinen şiirleri, küçük bir feminist topluluğunun dikkatini çekmişse de, kendisine yaygın bir ün kazandırmamıştı. Topluluk içinde bir sürü mutsuz ilişki yaşamıştı; iddiaya göre en büyük yürek acısı, London'ın gözdelerinden Jimmy Hopper'ın ona ilgi göstermemesiydi. "Jim Hop" derdi London ona; Kaliforniya Üniversitesi'nin eski futbol yıldızlarından, sarı bukleleri birbirine girmiş, tıknaz ve adaleli bir adamdı. London ile Cole İlköğretim Okulu'nda tanışmışlardı fakat arkadaşlıkları sonraki senelerde, Hopper gazeteciliğe başlayıp yetkin bir kısa hikâye yazarı haline gelince filizlenmişti. Hopper, George Sterling'in gözde yürüyüş eşlikçilerinden biriydi; Sterling "Uzun bacaklarıyla ormanda pek az kişinin yetişebileceği bir hızla yürürken, yanında sıklıkla Jimmy Hopper olur, Sterling uzun endamıyla hep biraz önde giderdi."

Topluluk'ta her yerden insan vardı: Stoddard, New York eyaletinin Rochester şehrindendi; Wilson, Illinois'luydu; Baker, Michigan eyaletinin Lansing şehrindendi; Martínez ise Guadalajara'lıydı. Fikirlerin ve tecrübelerin karşılaştırılmasına, toplumun sanata ve yeteneğe olan ilgisizliğine karşı dert ortaklığı edilmesine zemin hazırlayan bu çeşitli-

lik, sevda ilişkileri için verimli bir ortamdı. Çoğu bohem gibi onlar da, dünyanın zalim ve hoyrat olduğuna karar vermişlerdi. Her biri üyelik aksesuarı olarak bir siyanür şişeciği taşıyordu; böylece dünya ve onun aptallıkları katlanılmaz hale gelince, kendi saptadıkları bir zaman ve mekânda, çekip gidebileceklerdi.

Epey zaman, London'ın Sterling'le arkadaşlığı, onun Topluluk'taki en anlamlı arkadaşlığı oldu. Başlangıçta London, Sterling açısından bir sorun teşkil ediyordu. London, Körfez bölgesinin sesi en çok çıkan ve en tanınmış sosyalistiydi; Sterling ise tüm edebi varlığını, şiddetli bir anti-sosyalist olan, hatta bazen himayesindekiler toplumsal reformcu görüşler savunduğunda, onları desteğini çekmekle tehdit eden Ambrose Bierce'a borçluydu. London'ın kendisini yoklayan "seni tanımıyorum" mektubunu aldıktan birkaç hafta sonra Sterling, o sırada Doğu'da bulunan Bierce'a yazmış, mektubun başlarında onu dikkatle pohpohlamıştı: "Jack London'dan çok hoşlanmaya başladım. İki yıl önce onunla ilk tanıştığımda, bilgisizliğinden ötürü, sizi kayıtsızca takdir ederdi. Hamiliğim altında epey değişti; geçen hafta [Richard Walton] Tully ile karısı edebi (?) bir toplantıda size saldıran sözler edince, London lehinize tavır alıp, ağızlarının payını bir güzel verdi." Bierce'ın rahatlatıcı cevabı, bir hafta sonra gelmişti: "London'dan hoşlanmana memnunum; iyi biri olduğunu duydum ve kitaplarından birini okudum –adı galiba 'Kurdun Oğlu'ydu– ve genel olarak zekice bir eserdi."[5] Bierce, *Critic* dergisinde London'ın bir makalesini de okumuştu zaten; konusu Bierce'ın alanına giren bu makalede London onu övmüş, Bierce da karşılık olarak, makalenin harika olduğunu ve London'ın "düşünmeyi az çok bildiğini" söylemişti.[6]

London, Bessie'den ayrılıp Atherton'larla aynı evde yaşamaya başladıktan sonra, o ve Sterling birlikte epey güzel vakit geçirmişlerdi fakat yaptıkları genellikle çocuksu şeylerdi: Zıplayıp oynamak, haddinden fazla içmek ve Atherton'ın söylediğine göre, uyuşturucu maddeleri denemek. "Birlikte oldukları bir geceyi hatırlıyorum. Jack eve hayli geç dönmüştü. Gözleri donuk bakıyordu... Çok sessizdi; hemen yatmaya gitti. Ertesi sabah neler olduğunu anlatıncaya kadar, onu görmedik... George'la ikisi, haşhaş kullanmaya kalkışmışlar."

"Haşhaş ülkesine hiç gitmemiş birinin," diyordu London, çocukluk arkadaşına, "bunu anlaması imkânsız. Ama dün gece, benim için bin

yıl gibiydi. Tarif edilemez hislere kapılmıştım; aşırı mutluluk hayalleriyle, had safhada bunaltıcı kederler arasında gidip geliyordum. Çağlar boyunca milyarlarca dünyada gezinip, her tür insan topluluğuna girip çıktım." Şaşkına dönmüş olan Atherton, niçin böyle bir şey yaptığını sorunca, London, yazar Marie Corelli'ye atıfta bulunmuştu. Corelli, "O tuhaf düşleri görmesini sağlayacak miktarda apsent içmemiş olsa, *Wormwood'u* [Pelin] yazamazdı.... Demek ki insanın bir konu hakkında yazması için, önceden o konuyla kesişen tecrübeler yaşaması elzemdir."[7]

Lakin Sterling bu haylazlıklara ortak olmakla kalmıyordu. Bu yakışıklı Grek'te, London'ın derisinin altına işleyen, onu büyüleyip cezbeden ve bir türlü yakasını bırakmayan bir şey vardı. London, Kore'den dönmesiyle birlikte Bessie tarafından mali yıkıma uğratılmış olsa da, Topluluk onu yine sinesine basmıştı. 1904 sonundan 1905 ortalarına kadar, Grek ile Kurt sakin ve mutluydular. San Francisco'nun kötü semtlerindeki meyhanelere gidip, Çinli fahişeleri ziyaret ettiler; Sterling'in engebeli Carmel sahilinde kurduğu kampa gidip, hoplayıp zıpladılar, çıplak denize girdiler, sarp kayalıklarda avaz avaz bağırdılar. Sterling penisini uyluklarının arasına çekingence kıstırarak poz verdi, London da onu fotoğrafladı. London'ın da, çıplak denebilecek halde çekilmiş birçok fotoğrafı elimizdedir; sarışın bir canavar misali bedeniyle gururlanıyor, kendini teşhirden sakınmıyordu. Tamamen çıplak, her tarafı ayan beyan görünen, hiç yayımlanmamış pozları da mevcuttur; bu resimlerden biri sonradan Charmian'ın çalışma masasının yanındaki pencerenin çerçevesine tutturulmuştu, fakat Charmian mı, Sterling mi resmi oradan almıştır, bilmiyoruz.

Kurt ile Grek, oyun arkadaşlığı edebilecekleri bir diğer saha da bulmuşlardı: London artık, San Francisco Bohemler Kulübü'ne davet edilmesini sağlayacak kadar şöhretliydi; kulüp, şehrin yaratıcı unsurlarını zengin ve güçlü insanlarla bir araya getirmek, dolayısıyla sanatı ve sanatçıları desteklemek üzere, 1872'de açılmıştı. Esas etkinlikleri, doğaçlama piyesler sahnelemek ve benzeri saçmalıklar için her yıl, kuzeydeki sekoya ormanlarına çekilmekti. Topluluğun entelektüel ortamından enerji alan London, Sterling'in zaten takipçisi olduğu etkinliklere, 1904'ten itibaren elinden geldiğince katıldı.

Charmian nihayet Iowa'dan döndüğünde, kendisine iyi gözle bakılmadığını görmüş ve bundan hoşnutsuzluk duymuştu. Topluluk'takiler, Ninetta Eames'a ve *Overland Monthly*'ye eskiden beri hürmet duymalarına rağmen, Charmian'dan hoşlanmamışlar ve onu bir şekilde resmin dışına çıkarmaları gerektiğini düşünmüşlerdi. Silah olarak, Blanche Partington adlı, hayat dolu genç tiyatro eleştirmeninin cazibesinden yararlandılar. Partington, London'ın ilk hikâyesi "Japonya Açıklarında Tayfun"u basan *San Francisco Call*'da yazıyordu. Babası John Herbert Evelyn Partington, Ambrose Bierce dâhil, Topluluk'tan birkaç kişinin portresini yapmıştı. Blanche, Topluluk ile çeşitli düzeylerde bağlantılı, sahnede rol alan, şarkı söyleyen, resim yapan, biri erkek üçü kız dört kardeşten biriydi. London'dan farklı olarak Blanche bir anarşistti ve bu yüzden Bierce, Sterling'i uyararak ondan uzak durmasını tembihlemişti; yine aynı sebepten, London onunla şiddetli fakat eğlenceli bir kavgaya tutuşacaktı. Blanche da Sterling gibi, Bierce'ın himayesindeydi; Bierce sırf sanatın sanat için yapılması gerektiği anlayışını Blanche'a benimsetmek için onu edebiyat dünyasına sokmuştu. Bu anlayış, yaşamı ıslah etmeye, yükseltmeye çalışmayan bir sanatın zaman kaybı olduğuna giderek daha çok inanan London'ın görüşleriyle taban tabana zıttı. "Dünyayı ıslah etmek istiyorsun, zavallı kız," diye onun kulağını çekmişti Bierce, "sağa sola hücum ederek canavarları öldürüp, tutsak bakireleri kurtarmak istiyorsun." Hayal kırıklığına uğradığını beyan ederek, sadece yazılarının niteliğine yoğunlaşmadığı takdirde, artık ondan desteğini çekeceği tehdidinde bulunmuştu.[8]

London, geri dönüp kendisiyle olsun diye tren biletinin bedelini ödemesine karşın, Charmian'ın Iowa'da saklanmaya devam etmesine incinmiş ve kızmıştı. İlişkilerini ilk kez ifşa ettiklerinde, Charmian sebep olabilecekleri skandaldan payına düşene razı olacağını bildirmiş, London ise açıkça bu sözüne sadık kalmasını istemişti. Fırtınalarla başa çıkabilmeli, kadınsı hilelere sığınmamalı ve asla isteri nöbetleri geçirmemeliydi. İsterikçe davranmaya başladığı takdirde, ona hiç sevecen olmayan biçimde, soğuk davranacağına yemin etti London; zaten böyle taktikler uygulamakla ne kazanabilirdi ki. London, çocukken annesinin hiddetten tepindiğini, sahte bayılma nöbetleri geçirdiğini öyle çok görmüştü ki, canına yetmişti artık. Charmian ona hem seksüel olarak verebileceği, London'ın deyişiyle kadın aşkını, hem de yokluğu geçmiş ilişkilerinin

tükenmesine sebep olan erkek dostluğunu sunmaktaydı. Iowa'ya kaçması ve çağrıldığı zaman bile geri gelmemesi ciddi bir hataydı; London, Charmian'dan beklentileri hususunda çok dürüst olmuştu ve Charmian onu kaybetmesine yol açacak bir hata yaptığını telaş içinde anladı. London, gözünün önünde salınıp duran Blanche Partington'a kapıldı ve kendi deyimiyle, onun üstüne "atlayıverdi."

George Sterling de, Topluluk'un Blanche'ı kullanarak Charmian'ı safdışı etme tertibinin parçasıydı; hatta Blanche'a mektup yazarak, London'ı aralarında paylaşmak için bir program önermişti ki, bu tamamen şaka sayılmazdı. London uzun zaman gizli tuttuğu hayalini Sterling'le paylaşmışsa, ki o zamana kadar mutlaka paylaşmıştı, Sterling biliyordu ki Blanche'ın varlığı gelip geçici olacak ve London'ın ilgisinin odağında, kendisi kalacaktır. Charmian, Topluluk'un yapmaya çalıştığı şeyi sezmiş ve günlüğüne "Lanet olsun!" diye yazıvermişti. London, Blanche'a refakat ederken, arkasından konuşulduğu yahut yüzüne karşı hakaret edildiği zaman Charmian'ı hiç savunmadı; onun cesaretini sınamak için kullandığı yöntemlerden biri de buydu. "Her erkeğin ve kadının, kendi ayakları üzerinde durması gerektiğine inanırım. Charmian'ın da kendi ayakları üzerinde durmasını sağladım." Şimdi romantik bir deneme sürecinden geçtiğini anlayan Charmian, hiç hataya düşmedi; incindiğini saklamaya çalışmadı, fakat Bessie'nin böyle bir durumda yapacağı gibi intikamcı bir tavır seçmeyip, iki kez London'a nişanlarını bozmayı teklif etti.

London nişanı bozup özgür kalmayı reddetti ve 1905'in baharında, Topluluk'un Charmian aleyhindeki tertipleri nihayet, London'ın adalet hissine yenildi. İkisi tekrar bir araya geldiler ve ilişkileri geliştikçe London, Charmian'la Bessie'nin iki zıt karakter olduğunu daha açık şekilde idrak etti. Charmian şehvetliydi ve seksten –o buna örtmeceyle, "lolipop" derdi– haz alıyordu ve birbirlerinden Eşim Olan Adam, Eşim Olan Kadın* diye bahsetmeye başladılar; bunlar London'ın, talihsiz kitabı *Karların Kızı*'nı yazdığı dönemde uydurup kullanmaya başladığı terimlerdi. Charmian hem London kadar maceracı, hem de yüz kızartıcı şakalar yapmaya düşkündü. Son derece zeki ve bağımsızdı; London'ın şimdi, kandıramayacağı, hükmedemeyeceği bir kadınla ilişki yürütme-

* Özgün metinde "Mate Man" ve "Mate Woman"–ç.n.

yi öğrenmesi gerekiyordu. Lakin London bu deneyimden zevk alıyordu ve Charmian onu yavaş yavaş yeniden kazandı. 10 Mayıs'ta London, Blanche'la bir ilişkisi olduğunu itiraf etti; acı veren fakat arındırıcı bir konuşmaydı ve Charmian böylece, diğer kadının hâlâ oyundan çıkmadığını öğrenmiş oldu.

London'ın diğer Topluluk üyeleriyle ilişkisine gelince, herkesin Kurt'un karşısında yerlere eğildiğini söylemek hakkaniyetli olmaz. Onun varlığı sayesinde sanatsal güvenilirliği artan San Francisco bohemlerinin, karşılık olarak London'ın sanatsal duyarlılığını artırdığına şüphe yoktur. Yazarın Blanche'la ilişkisi, müziği daha incelikli şekilde takdir etmesini sağladı ve bu durum, hayatının sonuna kadar devam etti. (En azından bu, virtüöz bir piyanist olan Charmian'ın lehineydi.) Ama London'ın dostluğunun karşılığını en iyi şekilde veren, eleştirel değerlendirmeleriyle, sevimli Grek idi. Topluluk'tan biri, "O sıralarda," diye yazmış, "London'ın müsveddelerini ve provalarını, ilgi dolu bir titizlikle yorulmadan okurdu; dil alanındaki bilgisine diyecek yoktu ve bir cümlenin bitip yeni bir bölümün başlaması gereken yeri algılamak hususunda, bilhassa duyarlıydı. İkisi de birbirleriyle yazın projelerini paylaşır, konuşurlardı." London'ın fotoğrafçı arkadaşı Arnold Genthe de aynı şeyi belirtiyor. "Tüm gün bitişik odalarda çalışır, akşam olunca birbirlerinin çalışmasını gözden geçirirlerdi. Jack London o günlerde, dikkatsizce yazılmış yerleri hemen yakalayan Sterling'e okutmaksızın, müsveddelerini pek teslim etmezdi."[9]

Elimize ulaşmış mektuplaşmaların birinde, *Vahşetin Çağrısı*'nı okuyan Sterling, şu cümlede "sızmak" ve "şıpırtı" sözlerinin kullanımına karşı çıkmış: "Senenin sonunda, eskiden av kuşlarının bulunduğu tuhaf, kederli ve sessiz bir göller ülkesinin içine sızdılar; artık burada, esen soğuk rüzgârlardan, kuytu köşelerde oluşan buz tabakalarından ve dalgaların ıssız kumsallardaki kederli şıpırtısından gayrı hiçbir yaşam belirtisi yoktu." London cümlesini değiştirmemişse de, Sterling bir mektupta bu meseleyi Bierce'e danışmış, o da şöyle yanıt vermişti: "Jack London'dan aktardığın bölüm, benim hoşuma gitti. 'Sızdılar' kelimesine itirazım yok; bilakis hoşuma gitti. Keşif ve araştırma gezileri için, bu terim sıkça kullanılır. Ama 'şıpırtı' konusunda haklısın; 'kederli' sıfatına yakışmayacak ölçüde neşeli bir kelime."[10] Elbette London, onların aksine, soğuk kuzey göllerinin sahillerinde bulunmuştu ve bu şıpırtının yalnızlık ve keder hissini nasıl artırdığını gözlemlemişti.

1904'ün sonlarından 1905'e kadar, düzeltilecek bir sürü eser ortaya çıkmıştı; zira London epey önce, kendine her gün 1000 kelime yazma kuralını koymuştu ve ilham gelse de, gelmese de bu kuralı inatla, aksatmadan uyguluyordu. "The Story of Keesh" ["Keesh'in Hikâyesi"] adlı kısa bir metin yazıp *Holiday*'e sattı; "Explanation of Socialist Vote in US" ["ABD'deki Sosyalist Oyların Açıklaması"] da *Examiner*'da yayımlandı. London'ın koşullarını bilen Brett, ona *Deniz Kurdu*'nun kazancından 3000 dolar gönderdi ve 1905'in Nisan'ında, London'ın sosyalist istimini boşalttığı reformcu denemelerden müteşekkil *War of the Classes* [Sınıf Savaşı] adlı kitabı basarken, onunla yakın editoryal temasını sürdürdü. Kitaptaki son deneme, İngiltere'den dönünce John Spargo için yazdığı "Nasıl Sosyalist Oldum"un, yeniden işlenmiş haliydi. Ayrıca *Boksör* adlı, boks dünyasında geçen bir roman yazdı ve bu da haziranda yayımlandı. Sonra, genç okuyuculara yönelik bir kısa hikâye kitabına yoğunlaştı. *İstiridye Korsanları*'na benzer şekilde, bu kez kanun güçlerine katılışından sonrasını anlatan ve eylülde basılan kitap, *Balık Devriyesi Hikâyeleri* (*Tales of the Fish Patrol*) adını taşıyordu.

Sterling'in editoryal bakışından hiçbir şey kurtulmuyordu; okuyucular hâlâ, 1904'ün Ekim'inde kitap olarak yayımlanan *Deniz Kurdu*'nu kitapçı raflarından kapmakla ve satırlardaki vahşet karşısında ürpermekle meşgulken, London'a yepyeni bir yaratıcı damar açan da Sterling'di. London, onunla ilgili bir şiir yazmıştı; sonradan Kurt'u kaybedecek olan Sterling, belki teselli bulmak için, hiç basılmamış bu şiiri kendi belgeleri arasında özenle saklamıştı.

"George Sterling" başlıklı, dolayısıyla neyi anlattığı açıkça belli olan bu şiir, açmakta zorlanan bir süsen tomurcuğunu eliyle, nazikçe açan lütufkâr bir bahçıvanı betimler. Sakin bir ritim ve karmaşık bir kafiye düzeniyle ilerleyen şiirde, London'ın, erken yaştan itibaren doğal eğilimlerini izlemesine imkân tanınsa nasıl bir şair haline gelebileceği, irkiltici ölçüde belirgindir: Nazik, sevecen, meraklı, büyülenmiş ve büyüleyici.

London'ın güçlü kurgularına ve öfkeli sosyalizmine aşina okuyucuların hiç tanışamayacağı, onun yaratıcılığının bir diğer veçhesi buradaydı işte ve Sterling, London'ın sanatçı potansiyelini kendisinin açığa çıkardığını bilmekten hoşnuttu. Ama Sterling'in, London'la olan yakın ilişkisinden elde ettikleri, akıl hocalığının verdiği tatminin ötesindeydi; böylece kendi değerini de fazlasıyla onaylatmış oluyordu, zira herhalde,

etkileyici kabiliyetine rağmen "az tanınmış" bir şair olarak kalacağının farkındaydı. London'la vakit geçirmekle, kendi yaşamının sanatsal bir zulüm haline gelmiş hakikatlerinden uzaklaşıyordu. Carrie onun kendisini hayal kırıklığına uğrattığını söylemekten çekinmiyordu ve yaşlandıkça, Carrie'nin eski güzelliğinden geriye sadece kemik yapısı kalmıştı. Sonra, ona merhametsizce patronluk taslayan Bierce vardı; London, Sterling'in derinlerdeki tensel zevklerini serbest bırakmışken, Bierce kendi sözümona erdemliliğini ona öylesine dayatmıştı ki, kano gezisine çıktıkları bir gün Carrie beklenmedik şekilde köşe başında görününce, Sterling Bierce'ı nehre atlamaya zorlamıştı, zira eşinin onu mayolu haliyle görmesi yakışıksız kaçacaktı.[11]

İki adamın karşılıklı hislerinin cinsel nitelik kazanmış olabileceği düşüncesi, Jack London'a dair edebi eleştiri yazanlara daha cazip gelmiştir; başlıca biyografi yazarlarıysa, London ile Sterling'in eşcinselliğe dair küçük bir imaya bile çok öfkelenecekleri hususunda hemfikirdirler. Bu şüphesiz doğrudur, zira o dönemde eşcinselliğe dair tek referansları, Flatiron Binası etrafında kırıta kırıta yürüyüp poz veren, yanaklarına allık sürmüş tiplerdi. Yaygın paradigmaya göre, ilişki kuran iki erkekten biri mutlaka kadın rolünü üstlenirdi; oysa Kurt ile Grek hiç de öyle değillerdi. Bununla birlikte London'ın Charmian'a anlattığı, ideal erkek yoldaşını betimleyen hayal, açıkça hem ruhsal, hem de bedensel aşkı kapsamaktaydı. Topluluk'un daha efemine üyeleriyle sıkı fıkı olmalarına, gerek yaşça kendilerinden büyük Charles Warren Stoddard'la, gerekse Michael Williams'la sıcak bir arkadaşlık yürütmelerine karşın bu tür duygulardan habersiz bulunduklarını düşünmek, gerçekçi değildir. Öyleyse, sarhoş halde meyhaneden meyhaneye gezdikleri, yüzmeye gittikleri, eskrim yaptıkları, birbirlerine çıplak poz verip sırlarını açtıkları zamanlarda, iki erkeğin, o dönemin yaygın eşcinsellik algısına denk düşen acınası feminen tavırlara bürünmeden de sevda yaşayabileceğini fark ettikleri anlar olmuşsa, bu rastlanmadık bir şey değildi. Dünyanın geri kalanına olup biteni izah edemeyeceklerini düşünmek ve bunu kendilerine saklamak da, rastlanmadık bir tutum değildi. London, eğlence amaçlı sevişmenin sağaltıcı kıymetini övmekten hiç çekinmemiştir; Sterling de aynı açık sözlülükle, cinsel boşalmanın yaratıcılığı teşvik ettiğini ifade ederdi. Her iki adamın da bilinen ilişkileri kadınlarla idi; bununla birlikte Kurt ile Grek, birbirlerine yakınlaşacak zaman ve ortamı bul-

muş olabilirler. Fakat ikisi de, ilişkilerinin nereye vardığını kağıda dökmüş değildir.

***

Monterey'nin güneybatı sahilinde ve Charles Rollo Peters'ın on iki dönümlük arazisine çok yakın yerde bulunan küçük Carmel köyünün tılsımını ilk keşfeden, Charles Warren Stoddard'dı. Topluluk, bu keşiften büyük mutluluk duymuştu; bunun sebebi kısmen toplumun ana damarıyla hoşlaşmamaları, kısmen içlerindeki üstünlük duygusu, büyük ölçüde de San Francisco'daki mekânlarının yakınına Emniyet Müdürlüğü'nün kondurulmasıyla, kiraların fırlamasıydı; Carmel'e yerleşip, orada bir sanatçılar kolonisi oluşturmak, böylece kendi atmosferlerinin temizliğini özgürce içlerine çekerek yaşamak istiyorlardı. Burada ilham verici bir tabiat vardı; üstelik yaşamlarını ve bohemce ilişkilerini, daha düşük statüye sahip alelade insanların gözlerinden ırak şekilde sürdürebileceklerdi. Gayri resmi fakat kesin kurallar koydular. İlk kararlarından biri, yolları düzleştirerek, atsız arabalarla gelecek ziyaretçileri teşvik etmekti. Sabahları çalışmaya ayrılmıştı; öğleden önce kimse bir araya gelmeyecekti. Aydınlatma için ekseriyetle şamdan ışığı kullanılıyordu. Gazyağına izin veriliyor ama pek hoş gözle bakılmıyordu; elektriğin göz alıcı parıltısına da izin yoktu. Aynı şekilde, yemek pişirmek için gaz ve alışveriş yapacak dükkânlar da bulunmuyordu. Yemekler ateşlerin üzerinde hazırlanıyor ve ihtiyaç duyulan malzemelerin listesi arabayla gönderiliyordu ki, Monterey'deki bakkallar malları nereye getireceklerini bilsinler. London'ın üvey babası bile eskiden böyle bir iş yürütmüştü. Sosyal olarak, seviye ayrımı yapılmıyordu; tutkulu acemiler, meslek sahibi profesyonellerle aynı saygıyı görmekteydi. Söz konusu eşitçilik, en azından kısmen, çok sayıda sosyalistin varlığı sayesindeydi; bu insanlar yiyeceklerini, içeceklerini ve söylemlerini paylaşmaktan öyle zevk alıyorlardı ki, aksi ihtiyar kapitalist Ambrose Bierce grubu ziyaret ettiğinde, hemen tabanları yağlamış ve bir daha dönmemeye ant içmişti.

Sterling, Carrie'yi dehşete düşürmek pahasına, amcasının emlak bürosundan ayrılıp tam zamanlı olarak şiirle uğraşmaya başlamıştı. Kamplarının içine bir ev yapmıştı; aslında bu evi ona, yengesi Bayan Havens sağlamıştı. Bungalov adını verdikleri ev, bir tepeye kondurulmuş kulübe irisi bir yerdi; odak noktasında "İri şömineli, dikdörtgen şeklinde büyük

bir oda, geniş bir veranda bulunuyordu; evin arka tarafında, kafataslarıyla çevrili ağaçların oluşturduğu bir halka ve orta yerde, sunak şeklinde bir ocak vardı."[13] London'ın, aşklarının bitimsizliğine dair hayalinin hâlâ yürürlükte olduğuna inanan Sterling, Kurt'uyla yan yana oturma hayaliyle, yanındaki arsayı ona ayırmıştı. Fakat düşündüğü gibi olmayacaktı.

Birlikte sıçrayıp oynadıkları, şiir okudukları sıralarda bile, London "uzun hastalık"ına, yani Kore'den ayrılmasının öncesinde nükseden bunalıma gömülmeye başlamıştı. Carmel'deki koloniyi oluşturdukları sırada, vaktini Charmian ve Glen Ellen'dakilerle, Sterling ve Topluluk arasında taksim eden London, ikiye ayrıldığını hissediyordu. Nihayet bir karar almak zorunda kalıp, Charmian'ın Glen Ellen'daki teyzesinin evinin yakınına taşınacağını bildirince, Sterling ona hayallerinin sona ermesiyle ilgili bir mektup yazdı ve hâlâ bir şansları olup olmadığını anlamaya çalıştı. "Hayır," diye yanıtladı London, "maalesef yan yana olmaya devam etme hayalimiz, uzun ömürlü olamayacak denli parlaktı... Bunda ne senin hatan var, ne de benim. Dünyanın ve insanların kaderi böyle."

Başka bir adamın sevgisini kaybeden kişiye, serzenişte bulunmak mümkün değildi. London mektubun ayrı bir yerinde, içinde bulunduğu mali sıkıntıyı teferruatlı olarak açıklamıştı: Flora, Bessie, iki kızı, Jennie Dadı ve beş hafta hastanede yatan üvey ablası Ida Miller için yüzlerce dolarlık doktor ve dişçi faturası; üstüne bir de "Bessie'nin avukatına kaptırdığı birkaç yüz dolar" vardı. Söylediğine göre amacı, aralarında hâlâ yakınlık bulunduğunu Sterling'e göstermekti. "Dünya yüzünde umursadığım bir sen varsın. Gerisi cehennemin dibine gitse dert etmem. Ama senin, sevgili Grek'im, bunu bilmeni isterim." Ancak tıpkı bir zamanlar tasavvur ettikleri idil gibi, bu hayalden de vazgeçmek zorundaydılar. "Şimdi anlamıyor olsan da, bir gün anlarsın belki," diyordu.

Düşünceli bir biyografi yazarına göre, London cesaret edebilse, Sterling'i tam anlamıyla sevebilirdi; fakat neticede Charmian'dan yana kullandığı tercih, birkaç sene önce Anna Strunsky yerine Bessie'nin sunduğu sakin limana sığınmasıyla aynı şeyleri temsil ediyordu: Toplumsal kabul, alay konusu edilmekten kurtuluş ve pek fırtınalı olabileceğini bildiği tutkularından kaçış.[15] Bu bakış açısı, London'ın başkaları için doğru olanı yapma güdüsü içinde arzularından fedakârlık etmek

âdetiyle uyumludur; çıkarcı şirretliğine rağmen Flora'yı ömrü boyunca desteklemiş, Bessie'ye ve kızlarına karşı çok cömert davranmıştır. Burada London'ın bilinçaltının nasıl işlediğini, dikkatsizce alınmış kararların sonuçlarından nasıl sakındığını da görüyoruz.

London, San Francisco'daki bohemler arasında entelektüel olarak kendisiyle eşit düzeyde, Charmian'ın rekabet edemeyeceği kişiler bulunduğunun farkındaydı. Fakat 1905 senesi yaşanırken, eşitleriyle birlikteliğe ihtiyaç duymadığını anladı; ihtiyaç duyduğu insan, eşiydi; Topluluk'un asla başaramayacağı şekilde onu seven, anlayan ve teskin edip yardımcı olan eşi. George Sterling sayesinde sanatçı yönü iyice gelişmişse de, bu ona yetmiyordu. London'ın Grek'e yazdığı, hayatında onun işgal ettiği yerin değiştiğini açıklayan nazik mektubun ardından, Charmian günlüğüne şöyle yazabilmişti: "Ne iyi ki, artık insanların karşısına birlikte çıkabileceğiz; Jack ve ben. Bunun için ne çok, ne çok bekledim."[16]

London düşüncesini daha basit biçimde ifade ederek, Charmian'ı seçtiğini, çünkü onun kendisi için hem erkek, hem de kadın sevgisini temsil ettiğini söylüyordu. Zaten muhtemelen "uzun hastalık"ının, Sterling'le hayata geçirme aşamasına geldiği hayalini terk etmek zorunda kalmasının temelinde, bu mesele vardı. Belki, ondan ayrılmak hususunda tereddüt geçiriyor, ama ilişkisini tam anlamıyla yaşamaya karar verirse, Stoddard ve Magnus gibi edebi ve toplumsal hayatın kıyısına atılacağını idrak ediyordu; çıkış yolunu Charmian'da gördü ve o yolu seçti. Bierce uzaktan bile, Sterling'in bir derdi olduğunu anlamış fakat onu sorgulamamıştı. "Hayır," demişti yazıştığı birine, "George bana ne derdi olduğunu söylemedi, tabii ben de sormadım. Şu Jack London'la ilgili olmalı, değil mi?" Zaman geçtikçe Bierce'ın London'a dair olumlu kanaati tamamen değişmişti; öyle ki, şunu söyleyebilmişti: "Jack London'dan tiksiniyorum. Pek akıllı, fakat dürüstlükten ve hicap duygusundan nasibini almamış."[17]

Bir kriz dönemine girmişe benzeyen Sterling, vaktinin tümünü Carmel'deki yeni ahşap evde geçirmeyip, zaman zaman San Francisco'daki Bohemler Kulübü'nün bir odasında kalıyordu; bu güvenli yerde, Carrie'den ve onun yaşadığı hüsrandan uzak, saklı bir hayat sürmeye başlamıştı. London onunla ilişkisini sevecenlikle yürütüyordu fakat boşanma davası sonlanınca Charmian'la evlenecekleri belliydi artık. Kurt

ile Grek, hafif sıklet boks şampiyonasını Hearst için takip etmek üzere, birlikte San Francisco'nun hemen güneyindeki Colma'ya gittiler ve London şehirdeyken sık sık meyhaneleri gezdiler. Müdavimi oldukları tavernalarda, London çiğ et ve soğan konulmuş "yamyam sandviçleri," yahut preslenmeden önce ateşe şöyle bir tutulmuş ördek eti yemekle, arada bir de kavga etmekle ün kazanmıştı. Gerek Carrie, gerekse Sterling'in annesi, onun uzun vadede yavaş yavaş çöküşünü, London'ın kötü etkisine bağladılar ama muhtemelen Sterling, London yüzünden değil, onu kaybettiği için düşüşe geçmişti.

***

Jack London 1905 yılına, konferans vermek üzere Los Angeles'a gidip, kişisel dramlarından kısa süreliğine kurtularak başladı. İlk hayranı Cloudesley Johns hem yoksulluğundan, hem de tozlu köyünden kurtulup, şehirdeki rahat bir eve taşınmış ve iyi bir gelire kavuşmuştu. Johns da kendi adına, London'ınkine benzer, herkes için fırsat eşitliği talep eden fakat iyi koşullarda yaşamayı, çok çalışmanın ödülü olarak kabul eden bir sosyalizm anlayışı geliştirmişti. Los Angeles'taki Sosyalist Parti'ye takılmaya başlamıştı ve parti onun aracılığıyla, 8 Ocak'ta, London'ı Simpson Salonu'nda bir konuşma yapmaya davet etti. (London ilk hayranına, kendisine sıcak banyo hazırlaması için Manyoungi'yi de yanında getirmesi gerektiğini açıklamamıştı: "Süngerin soğuk olmasına katlanamıyorum." Klondike'daki kulübeden canlı çıkmayı başaran sosyalist, belli ki bayağı yol almıştı.)[19] İnsanlar, okurlarını yumruk yemişe çeviren –üstelik yakışıklılığı ve boşanma süreciyle gündeme gelen– bu adamı görmeye, konuşmalarını duymaya can atıyorlardı. London, konuşma sanatını Oakland'ın sokak köşelerinde geliştirmişti ve şimdi şöhret sahibi de olmuşken, ülkenin sorunlarını anlatmaya hevesliydi. Los Angeles'taki konuşması, Amerika'nın edebiyat devlerinden birinin oğlu olan Julian Hawthorne tarafından, hoşnutlukla haberleştirilmişti. "Büyük, dinç ve sağlıklı tabiatından beslenen beyni, alışılmadık bir berraklığa ve kavrayışa sahip... fikirleri kendine özgü. Bu fikirleri bağımsızca, cesurca açıklıyor; tavrında yapmacıklıktan eser yok."

Ama London, Los Angeles'taki başarısını, toplumsal ıslah çağrısının geniş kabul göreceğinin müjdecisi olarak algıladıysa, sonradan büyük bir hayal kırıklığına uğramış olmalıdır. Ocak sonunda yine eve dönmüş,

kendi seçeceği bir mevzuda konuşma yapmak üzere, Berkeley'e, sadece bir dönem öğrencilik ettiği Kaliforniya Üniversitesi'ne davet edilmişti. Belki oradakilerin, vaktiyle çamaşırlarını yıkadığı insanlarla aynı sınıfa mensup bulunduklarını, toplum düzenini alaşağı etmeye ilgi duymalarının beklenemeyeceğini unutarak, konuşma başlığını "Devrim" olarak seçmişti. Berkeley konuşması –mantıklı, açıklayıcı, inandırıcı içeriğiyle– yeterli sayıda öğrenciyi ayartmış olmalıydı ki, o ayrıldıktan sonra üniversitede bir Sosyalist Kulüp oluşturuldu. Fakat orada ve başka yerlerde soğuk şekilde karşılanan London, imtiyazlı sınıfın, bu imtiyazları kaybetmek pahasına adil bir toplum yaratmak için asla gönüllü olmayacağına, daha güçlü şekilde inandı. Karşılaştığı saldırganlık, adaletin devrim yoluyla sağlanması gerektiği sonucuna varmasını sağladı. Ama Berkeley'de yaptığı en büyük gaf, hayli neşe vericiydi: London edebiyat öğretiminde alakasız metinler kullanıldığı suçlamasında bulununca, kendisine üniversitedeki öğrencilere *Vahşetin Çağrısı*'nın okutulduğu gösterilmiş, salondan kahkahalar yükselince yazar da işi şakaya vurmuştu. En azından, yeni kurulan Sosyalist Kulüp, kalıcı olmuştu. Aynı yılın eylülünde New York'ta, üniversiteli sosyalistler ulusal bir örgüt kurmuş, London en azından sembolik olarak örgütün başkanlığına, Upton Sinclair de başkan yardımcılığına seçilmişti.

Artık London'ın şöhreti, yaptığı konuşmalara dair haberlerin şehir sınırlarının çok ötesinde duyulmasını sağlıyordu. Sert fikirleri doğu bölgelerine ulaştığı zaman, yıkılmasını beklediği ekonomik sistemin ne kadar sağlam olduğunu anladı. Hikâyeleriyle ilgili övücü yazılar, şimdi siyasi görüşlerine yapılan hücumlarla iç içe geçmişti; görüşleri genel olarak gayri Amerikancı ve tehlikeli addediliyordu. Karşı cephenin de haberler üretmesine vesile olacak denli şöhretliydi: Charmian, London'ı Blanche Partington'ın kollarından çekip almış olabilirdi fakat onu, hiçbir sıfat taşımadığı fakirlik günlerinden beri tanıyordu; London'ın artık ülke çapında tanınıyor olmasına, yazdıkları kadar özel hayatının da basına malzeme edilmesine karşı hazırlıklı değildi.

Charmian, London'ın sadakatsizliğine dair dedikoduları, duymazdan gelmeyi öğrenmek zorundaydı. Yazar, ikinci kitabı *Atalarının Tanrısı*'nda (*The God of His Fathers)* yer alan kısa hikâyesi "Scorn of Women"ı ["Kadınların Küçümseyişi"] oyunlaştırmış ve Klondike furyası esnasında bir bar dansözü olan aktris başkarakter Freda Maloof'u

canlandırmak üzere Blanche Bates'le görüşmüştü. (London bu rol için Bessie'nin kuzini Minnie Maddern Fiske ve efsanevi Ethel Barrymore'la da konuşmuştu; Barrymore önce teklifle ilgilenmiş ama piyes 1906'nın sonlarında basıldığı zaman, rolün kendisine uygun olmadığına karar vermişti.) London başka bir piyeste rol alan Bates'i üç gece üst üste soyunma odasında ziyaret edip kutlayınca, üstelik onun için bir de yemekli parti verince, Charmian gazetelerde Bates ile London'ın romantik ilişkilerini ve sözüm ona evlilik planlarını okumak zorunda kalmıştı. Charmian, London'ın müsveddelerini daktilo ettiği için, onun piyese nasıl yoğunlaştığını ve rolü bir başka aktrise, *Mrs. Warren'ın Mesleği*'nde* seyrettiği Mary Shaw'a da önerdiğini biliyordu. Dolayısıyla Eşi Olan Adam'ın, Bates'le ilişkisi olduğunu inkâr etmesi ona yetmişti, fakat şimdi ilişkilerinde, sakınmaları gereken yeni bir tehlike ortaya çıkmıştı: Sansasyon peşinde koşan, işgüzar bir basın. Charmian zaten London'ın şehvetli tabiatını gayet iyi biliyordu ve ona ya güvenecek, ya da güvenmeyecekti; onun şimdiye kadar kendisine yalan söylemeye tenezzül etmediğini, bundan sonra da söylemeyeceğini kabul ederek, sözlerine inanmayı seçti.

Blanche Bates'le ilgili dedikodular, London'ın Oakland sosyalistlerine kendisini belediye başkanlığına aday göstermeleri için izin vermesinden birkaç gün sonra alevlenmişti. Buna karşın London, kampanya çalışmalarını birkaç gün erteleyerek, Cloudesley Johns'la birlikte *Spray*'e binip, altı hafta boyunca yazmak ve eğlenmek üzere Sacramento deltasına doğru yelken açmıştı. Giderken, yakında çıkacak olan *Sınıf Savaşı*'ndaki makalelerden "Sınıf Mücadelesi"nin editörlük ve düzeltim işlerinin tamamlanması ve yayıncıya gönderilmesini Charmian'a bırakmıştı. Bu şüphesiz bir dayatmaydı, fakat aynı zamanda London'ın eşine duyduğu güvenin ispatıydı ki, Charmian işte bundan çok hoşnuttu.

1905 Mayısı'nın başında, London bir taraftan Charmian'a, Blanche Partington'la ilişkisini nasıl açıklayacağını bilememenin ıstırabı içinde kıvranırken, bir taraftan da yeni romanını hazırlamanın karmaşasını yaşıyordu. Oakland'daki akıl hocası Fred Bamford müthiş bir kütüp-

* *Mrs. Warren's Profession*; Bernard Shaw'un oyunu–ç.n.

haneciydi; London ona yazıp, bazı ön bilgiler istedi: "Benim için şunları öğrenebilir misin: (1) Kurtlar ne zaman çiftleşir? (2) Yavruları ne kadar süre onlarla yaşar? (3) Yavrular yılın hangi zamanında doğar? Tüm bu veriler, yazmaya başladığım kitap için gerekli." Bamford bu soruların yanıtını bulmak için, yarım gün uğraşmıştı; sonradan, *Beyaz Diş*'in başlangıç safhalarında kendi emeğinin de bulunduğunu hep gururla dile getirmiştir.[20] Bununla birlikte, aslında kitabın fikri, geçen Aralık'a kadar uzanıyordu; London o ay, *San Francisco Chronicle*'da okuduğu bir yazıdan çok etkilenmiş ve konuyla ilgili notlar almıştı. Yerel yazar Flora Hines Loughead, *Vahşetin Çağrısı*'nı ele alarak, süreci "The Call of the Tame: An Antithesis" ["Uysallığın Çağrısı: Bir Antitez"] adıyla, vahşi bir kurt köpeğinin evcilleştirilmesi şeklinde tersine işletmişti. London her zaman, sanatçı olarak en çok hikâye konuları bulmakta zorlandığını kabul etmişti; fikir bir kez ortaya çıktıktan sonra, o fikri büyük bir canlılıkla geliştirebiliyordu. Loughead'in fikri, onu heyecanlandırmıştı. Ertesi gün Brett'e aceleyle, coşkulu bir mektup yazdı: "Aklıma yeni düşen bir fikri size yazıyorum... *Vahşetin Çağrısı*'na devam niteliğinde değil ama ona eşlik eder tarzda. Süreci tersine çevireceğim. Bir köpeğin tersine evrim geçirmesini, gayri medenileşmesini değil de evrimini, medenileşmesini anlatacağım: Evcilliğin, sadakatin, sevginin, ahlakın, tüm memnuniyet verici şeylerin ve erdemlerin gelişimini... *Vahşetin Çağrısı*'nın tam bir antitezi olacak ve o kitabın öncülüğünde büyük bir başarı kazanacak. Ne dersiniz?"

Tek seferliğine ödediği 2000 dolara karşılık, *Vahşetin Çağrısı* sayesinde şirketine bir servet kazandıran Brett, önündeki imkânı hemen gördü; London'a cesaretlendirici bir yanıt verirken, yeni hikâyenin, hiçbir şekilde ilk kitabı devam ettirmemesi gerektiği uyarısında bulundu. Bu tamamen ayrı bir kitap olmalıydı. Yazarla editörün uyumlu çalışmasının ne kadar güç verici olduğunu bir kez daha öğrenen London, şevkle yanıtlamıştı. "Evet, ben de... tamı tamına sizin gibi düşünüyorum. İki hikâye arasında hiçbir bağlantı hissedilmemeli. Adı bile en küçük benzerlik taşımamalı. Kitaba köpeğin adını vermeyi düşünüyorum: *Beyaz Diş* (*White Fang*) mesela yahut onun gibi bir şey. Köpeğin adı gerçekten de Beyaz Diş olmuştu; erkek bir kurtla dişi bir yarı kurttan olma, yarım kan bir köpek. Annesi en sonunda, eskiden

terk ettiği Kızılderili köyüne, yavrusuyla birlikte geri döner. Kamptaki diğer köpekler tarafından taciz edilip sefil duruma düşen Beyaz Diş'in kaderi, viski parası için Güzel Smith adlı hoyrat beyaz adama satılınca iyiden iyiye kötüleşir; Güzel Smith onu, köpek dövüşü arenasına çıkarmak üzere eğitecektir. Bir katile dönüşen Beyaz Diş, yenik düştüğü buldog tarafından öldürülecekken, Weedon Scott sayesinde kurtulup, şefkati ve bu şefkate nasıl karşılık vereceğini öğrenir; kalan günlerini evcil bir hayvan olarak geçirmek üzere, Kaliforniya'ya götürülür. London kitabın *Vahşetin Çağrısı*'na hiçbir benzerlik ya da gönderme içermemesini kabul ettiyse de, hikâyenin sonunda Beyaz Diş'in, bir yargıç olan Scott'ın babasını ölümden kurtarması, ilginç şekilde ilk kitapla bir simetri yaratmıştır.

Mayıs ayı geldiğinde London yeni hikâyesiyle ilgili düşüncelere gömülmüştü ve yazmaya başlamak üzereydi. Sterling ve Topluluk'un diğer mensupları London'ı aralarında görmek istese de, London bu bohemler topluluğundan uzakta, Wake Robin Oteli'ndeki kulübesinde çalışmayı tercih etti. Charmian da onunlaydı ama şu kez toplum kurallarına uygun davranmaya dikkat ediyordu: Kendisi ana binada kalıyordu, London ise kulübesinde.

Charmian yavaş yavaş, London'ın ilk okuyucusu ve eleştirmeni olmak anlamında, Sterling'in görevlerini üstlenmekteydi. Sterling'in gözünden farklı olsa da, iyi bir gözü vardı. Şair olan Sterling, cümledeki duyguyu veya ölçüyü bozan kelimelere karşı tetikteydi; metne tamamen editörce bakan Charmian ise, genel akışı ve uyumu gözetiyordu. London'ın yeteneğine en az Sterling kadar inanıyordu fakat eserlerin içine girmekte daha yavaş kalıyordu. Şüphesiz kendisi de, çok daha farklı bir üslupta –daha âlimane ve gramer açısından daha iyi– metinler kaleme alabilirdi ve sonradan bunu yaptı da; Charmian'ın, Ambrose Bierce'ın kendi himayesi altındakilerden talep ettiği gibi, sanatsal paklığa meyilli eserler yazmak istediğine dair emareler vardır. "Ondan sanat için yapılmış sanata hayranlık içeren bir söz koparmayı, hiç başaramadım," diye yeriniyordu, "sanat için uğraşmasına... [ve] bazen sanata, hem de yüksek sanata erişmesine rağmen." Ama London, vardığı neticeden vazgeçmek niyetinde değildi: "İnsancıl saiklerin, bir hikâyenin sanatsallıktan yoksun olmasını mazur gösterebileceğine inanmadığım gibi, Sanat İçin Sanat kuramına da inanmıyorum."

Üslup bakımından öncü olan London'dı ve Charmian, üslup söz konusu olunca, artık bu hususta çok rahat olan eşiyle rekabet edemeyeceğini bilecek kadar sağduyu sahibiydi. "Bana metin dikte ettirdiği uzun ve sıcak öğle vakitlerinde, bazen ikimizin de hassasiyetleri depreşirdi," diyor Charmian. "İstemeksizin onunla tartışmaya başlardım; mantığının saldırıları karşısında hiç kazanma şansım yoktu hâlbuki." Arada bir ağlayacak gibi olsa da, London'ın kadınsı isteriye dair soğuk ikazlarını hatırlayıp bastırırdı gözyaşlarını.[22] Zaman geçtikçe, birlikte daha rahat çalışmaya başladılar; etkileyici bir takım haline geldiler. Bir müteşebbis olan teyzesinin kocası Roscoe Eames, sekreterlerin işine yarayacak alışılmadık ama verimli bir steno aleti geliştirmişti. Charmian bu aleti çok iyi kullanıyordu ve Amerika'nın en sevilen yazarına verdiği hizmette kullanmak için özel olarak satın aldığı, Remington No. 7 makinesinde, birinci sınıf daktilograflığı sayesinde, dakikada yüz kelimeden fazlasını yazabiliyordu. Keskin editörlük içgüdülerine bu yetenekleri de eklemiş, böylece London'a muazzam yardımı dokunmaya başlamıştı.

Aynı zamanda eğleniyorlardı. Hemen hemen tüm fotoğrafların biçimci ve kasıntılı duruşları yansıttığı bir devirde, onları poz verirken, işlerinin üzerine eğilmiş vaziyette, sık sık da kahkahalar atarken görürüz. Charmian eşinin sayısız mektubuna daktiloda son şeklini kazandırırken, onun ifadelerini parantez içindeki düzeltmelerle yumuşatma hakkını saklı tutuyordu. London 1905 yazının sonunda Fred Bamford'a yazdığı mektupta, "Hava ısınıyor, hayır, ısındı bile," diyordu, "Üzerimden ter akıyor. Charmian ise daktilonun tuşlarına vururken diyor ki, onun üzerinden terler *damlıyormuş*! (Hiç de değil, Mr. B. –C.K.) Yüzmeye gidiyoruz; sonra hava biraz serinleyince, ele avuca sığmaz bir ineği çiftliğe güdüyoruz."[23] Charmian, ne kadar cesur olduğunu kanıtlamak için London'la boks bile yapardı. Elinden geleni ardına koymaz, arada bir isabetli yumruklar atmayı da başarırdı; bazen London'ın bir yerini kanatmayı başarırdı ki, hem övgüye değer, hem de merak uyandıran bir durumdu bu. Charmian bu sporun tabiatını anlamasa ve rekabete böyle düşkün olmasa, bir erkek için nelere katlanıyor diye düşünebilirdik. Charmian'a göre insan boks yapıyorsa, kanının akmasını da beklemeli ve bunda sağlıksız bir taraf görmemeliydi. Ayrıca London'ın kendisine hiç ucuz yumruklar savurmadığını ve "adı söylenmeyecek bölgelerine" asla vurmadığını belirtmişti. London yine Charmian'ın hakkını vererek,

onun kendi sporu olan binicilikteki üstünlüğünü kabul etmiş, eyerin üzerinde Charmian gibi zarafetle oturabilmeyi ne çok arzu ettiğini açıklamaktan geri durmamıştı.

Birbirlerini delice sevseler de, ayrı yataklarda uyuyorlardı. Charmian uykusuzluk illetinden mustaripti; London ise uykusunda tepinir, yazmak veya bir sigara yakmak için gecenin herhangi bir vaktinde yataktan çıkabilirdi. London sigara içiyor, bu yüzden öksürüp duruyordu; Charmian sigara içmese de, yazarın bu konuda hassas olduğunu bildiğinden, üstüne gitmiyordu. Zaten London'ın boşanma davası sonbaharda n önce sonuçlanmayacaktı ve hâlâ toplumsal kurallara riayet etmek zorundaydılar. Cinsel tutkuları bakımından kendisiyle uyumlu bir eş bulmak London için tatmin edici olsa da, yaşadığı bunalım bir krize doğru giderken hâlâ duygusal yakınlıktan yoksun bulunduğunun, Charmian da farkındaydı. Bahar mevsimi boyunca Charmian onun sadece eşi ve yatak arkadaşı değil, daktilografı ve sekreteri de olmuştu fakat duygusal bakımdan London aralarına hep bir mesafe koymuştu.

George Sterling'le aralarını bozan "uzun hastalık," onun şimdiki ilişkisini de rehin almış durumdaydı. Charmian'a mesafeli durmasının çeşitli sebepleri olduğu ortaya çıkmıştı. Blanche Partington'la düşüp kalkmasından ötürü suçluluk duyuyordu. Öte yandan, pek gururlandığı bedeni kendisini yüzüstü bırakmaya başlayınca, cesareti kırılmıştı. Kelly'nin Ordusu'yla yürürken düztaban olmuş, Alaska'da iskorbütten ölmenin kıyısından dönmüştü fakat şimdi, kendisine bağırsak kanseri olduğunu düşündüren arazlardan mustaripti ve bilinmezliğin içinden çıkıp geldiği bu yolun sonunda, erken yaşta teslim olacağı ölüm, zalim bir şaka gibi onu bekliyordu. Nihayet tedavi olmak istediğinde, basurun ötesinde bir rahatsızlığı saptanamadı ve bu da küçük bir cerrahi müdahaleyle halledildi. Lakin bunların hiçbiri, yaşadığı bunalımın köküne inemiyordu. Nasıl ki Topluluk'un mensupları bir siyanür şişeciği taşıyorsa, London da bir tabanca taşıyordu ama gerçekten intihar etmeyi düşünmeye başladığında, artık kullanmayacağından emin olamayacağı bu silahı elden çıkardı.

Yine de ulaşılamaz değildi. Her gün ata biniyorlardı; Charmian'ın bedeni hayvanın hareketlerine zarafetle uyum sağlarken, London eyerin üzerinde çaresizce hoplayıp duruyordu. Wake Robin dolaylarındaki arazileri keşfe çıktıklarında, Sonoma Dağı çevresindeki topraklar kendi-

sinde, manzaranın ötesine geçen bir etki bırakmaya başladı. Burada, belki hayatında ilk kez, huzuru buldu. Satılığa çıkarılmış küçük bir çiftlik arazisini dolaştılar. Arazinin on altı dönümü önceden üzüm yetiştirmek üzere temizlenmişti, şimdiyse nadastaydı. Kalan doksan dönüm, güneydoğudaki Asbury Çayı boyunca uzanan ormanlık bir geçitten başlıyor, Ay Vadisi'ni geçiyor, Sonoma Dağı'nın eteklerinde bulunan görkemli ağaçlarla kaplı tepeler boyunca uzanıyordu. London, hayran kaldığı bu araziyi satın almak üzere 500 dolar kaparo verdi. George Brett'e burayı şöyle anlatmıştı: "Kaliforniya'da bulunabilecek en güzel, en bozulmamış toprak parçası. Üzerinde muhteşem sekoyalar var; bazısının yaşı binlerle ölçülür... Muhteşem köknarlar, meşeler, akağaçlar, akmeşeler, karameşeler, kocayemiş ağaçları, *manzanita*'lar. Kanyonlar, birkaç akarsu, bir sürü kaynak, daha neler neler var... Son iki aydır bu tepelerde atla dolaşıp, böyle bir yer arıyordum." Brett'ten, telif hakkından düşülmek üzere 6500 dolar istiyor, *Deniz Kurdu*'nun satışı üzerinden bu parayı zaten hak ettiğini belirtiyordu. Burayı alması gerekiyordu; kereste tüccarlarının da arazide gözü vardı. Üstelik kalan parayı ödeyemezse, 500 dolarlık kaparosu yanacaktı. "Bunu bir şekilde ayarlamalısınız," diye üsteliyordu, "hem de hiç vakit kaybetmeden."[24]

Brett, onun talebini karşılamayı başardı; böylece London, hayatının geri kalan dönemi boyunca kendisini meşgul edecek Güzel Çiftlik'in (Beauty Ranch) ilk arazisini satın aldı. Sterling'e yazdığı üzere, o kadar ağır bir çıpa sallandırmıştı ki, cehennemin tüm şeytanları bir araya gelse çıkaramazdı. Bu London için çok önemli bir andı; hem Charmian'la birlikte tadını çıkarabileceği bir sığınak, hem de kitaplarında işleyebileceği yepyeni temalar elde etmişti. London edebi kariyerine tabiatın dehşetinden yola çıkarak ve bunu insanların birbirlerine karşı zalimlikleri içinde işleyerek başlamıştı. Son aylarda, büyük saygı beslediği bir kadının sert ve sadakat dolu aşkını tatmaktaydı ve şimdi ilk kez, tabiatın kurtarıcı gücünü, onun hem kendini, hem de üzerindekileri sağaltma yeteneğini idrak ediyordu. London da tabiattan şifa umabilirdi belki.

Yaşadıklarının etkisi, metinlerinden anlaşılıyordu. Üzerinde yoğun şekilde çalıştığı *Beyaz Diş* ve bu romandaki köpeğin vahşiliğini sağaltan sevgi ve şefkat, bir bakıma *Vahşetin Çağrısı*'ndaki karamsar finali de sağaltmıştı. Çiftliği satın almak için Brett'e mektup yazmasından sadece birkaç gün önce tamamladığı "All Gold Kanyon" ["Altın Kanyon"] adlı

hikâye, duygu ve şiirsellik bakımından önceki eserlerinden son derece farklıydı; burada açgözlü madencilerin akınına uğradıktan sonra kendi kendini sağaltan bir dağ geçidi anlatılmaktaydı.[25] Hikâye, yazarın sonraki birçok eserinde daha güçlü şekilde dile getireceği umutlu bir tema sunuyordu fakat bu durum, Charmian'ın dikkatinden kaçmıştı; zira o, artık London'ı kaybettiğine kani olmuş haldeydi. Charmian ile Netta teyzesi, London'dan bir süreliğine Wake Robin'de kalmasını istemişler, ama yazar buna razı olmamıştı. Denize açılmak istiyordu; *Spray*, Napa'da demirliydi ve ona at sırtında eşlik eden kederli Charmian'la birlikte, Nunn's Kanyonu'ndaki ormanlardan geçip akıp giden çayın üzerindeki bir sürü köprüyü aşarak, oraya doğru yol aldılar. Bu seyahatte arazinin sağaltıcı etkisi nihayet, anlaşılmaz şekilde kendini gösterdi; London'ın ruhu hafifledi ve derken, kanatlandı. Burada çok mutluydu; *Black Cat* dergisinin düzenlediği bir müsabakaya, "A Nose for the King" ["Kral İçin Bir Burun"] adlı kısa hikâyesiyle katılarak, 350 dolarlık ödülün sahibi olmuştu; Charmian'dan, bu parayla ona bir at almasını istedi. Bir rampanın sonunda durup elini Charmian'ın omzuna koydu. "Ne gerekiyorsa yaptın, Eşim Olan Kadın. Beni çekip kurtardın. Bana huzur verdin... Harika bir şey oldu bana. Artık iyiyim. Sevgili kadınım, bundan sonra benim için endişelenme." Charmian nihayet, bu vedanın her şeyin sonu demek olmadığını anlamıştı: "Onun gözlerine bakınca, gözlerime yaşlar yürüdü. Ama bu yaşlar, yeni bir günün bereketli yağmurları gibiydi... Tekrar yola düzülürken, kendime hâkim olmakta zorlanıyordum."[26]

11. Bölüm

Şöhret

Jack London edebi şöhretini ilk olarak, art arda basılan *Kempton-Wace Mektupları, Uçurum İnsanları ve Vahşetin Çağrısı* kitaplarıyla elde etmişti. Sonrasında sürekli makaleler, gençlik hikâyeleri ve haberler üretirken, halkın ilgisini sürekli kılan, *Deniz Kurdu* olmuştu. Şimdi, olgunlaşmaya başlayan sesiyle, kazandığı şöhreti pekiştirmenin zamanı gelmişti.

1905'in Nisan ayında *Sınıf Savaşı*'nın basılması, London'ın, sakınmadan dile getirdiği toplumsal reformcu görüşleri doğrultusunda biriktirdiği ülke haberlerinin önemini vurguluyordu. Kitapta toplanan eski ve yeni denemeler, onun giderek popülerliğini kaybeden karakteristik devrimci mesajını özetler nitelikteydi. Fakat London, George Brett ve onun nicedir yayımladığı toplumsal ıslah kitaplarının desteğiyle, mesajının daha net ve anlaşılır hale geleceğini, eskisi kadar tehditkâr görünmeyeceğini umuyordu.

Bazıları ülkedeki en göz alıcı sosyalistin, itaatkâr bir Doğulu uşakla gezmesini uygunsuz bulurken, London'ın söylemi giderek kışkırtıcı bir hal alıyordu. Berkeley'in ardından Stockton'da konferans verdikten sonra, belediye başkanlığı kampanyası için tutkulu bir konuşma yaparken, zekâsını ve coşkusunu takdir eden dinleyicilerin, siyasi görüşlerine karşı çıkmalarından duyduğu hüsranı dile getirmişti. Bir ara, dinleyicilere hakaret etmeye kadar vardırmıştı işi: "Kara cahillersiniz. Aptalca bir özgüven gözlerinizi öylesine perdelemiş ki, sizi o ipek astarlarınız, kendini beğenmiş hallerinizle süpürüp atacak olan devrimin kaçınılmazlığını göremiyorsunuz." Artık Oaklandlı "sosyalist çocuk" olmayan London, şöhretli biri sıfatıyla ilk kez halkın karşısına art niyetsizce çıkmış, fakat her şeyi yüzüne gözüne bulaştırmıştı.

London sosyalist gruplara vaaz vermekte çok başarılı olsa da, karışık bir halk topluluğu karşısında, tam anlamıyla felaketti. Radikallerden müteşekkil bir dinleyici kitlesini harekete geçirecek heyecanlı konuşmaların, karşısında ikna etmesi gereken apolitik insanlar varken çok yanlış bir seçim olduğunun, bu konuşmalarla onları uzaklaştırıp ürküttüğünün farkında değildi. Seçimde, dört yıl önceki skorunu dörde katlayarak 941 oya ulaşmasına karşın, ancak üçüncü olabildi. Daha kötüsü, artık kimseyi kendi safına çekme şansı kalmamıştı; Los Angeles *Examiner*, "Halk, Genç Yazara Kapıları Kapadı" diye başlık atmıştı; "asalaklar, parazitler" dediği insanların dostluğundan yoksun kalmak, bir cezaydı sanki.

Bazı gözlemciler, mesela artık iyice gözünden düştüğü Ambrose Bierce, London'ın sesinin fazla çıkmaya başlamasını, bir yılda üç baskı yapan *Sınıf Savaşı*'nın satışını artırmaya yönelik bir reklam faaliyeti olduğuna inanıyordu.[1] London'ın niyeti bu olsa bile, taktiği geri tepmişti; zira ona karşı giderek saldırganlaşan gazeteler, sözlerini yalan-yanlış şekilde yahut bağlamından koparark aktarmaya başlamışlardı. Yaptığı bir sunumda, ABD'de kendisi gibi insanların, halkın çoğunluğunu barışçıl bir reformun lüzumuna ikna etmek için, güçleri yettiğince konuşma özgürlüğüne sahip bulunduğunu söylemişti; Rusya gibi ülkelerde ise bu özgürlük yoktu. O yüzden, "Rusya'daki suikastçıların yoldaşlarım olduğunu düşünüyor ve söylüyorum," demişti. Fakat London, sadece bu cümle üzerinden ağır suçlamalara uğramış, cümlenin bağlamı ise toplantı salonunda kalmıştı. Daha bariz bir örnekte London, köleliğin kaldırılması taraftarı General Sherman Bell'in İç Savaş öncesinde söylediği bilinen, "Anayasa cehennemin dibine!" sözüne yer vermişti. Anayasanın haksızlığa başkaldıranları cezalandırıp, suçluları koruduğu bir durum ortaya çıktığında, bu sözü söylemenin uygun düşeceği yorumunda bulunmuştu. Bu ifade çoğu gazeteye anlaması fazla zor gelmiş, tartışmanın tümü, "Jack London, 'Anayasa Cehennemin Dibine Dedi' başlığına indirgenmişti. San Francisco *Newsletter*, onun vatana ihanetten yargılanması gerektiğini savunmuştu.

Sınıf Savaşı yine de inanılmaz satış rakamları yakalamış, Brett'e çok para kazandırmıştı; bu da, kitabı tenkit eden gazeteleri yalanlayacak biçimde, ABD'deki tüm okuyucuların statükodan memnun olmadığına şahadet ediyordu. Devingenliğin Amerika'dakinden de az olduğu ve büyük anarşist huzursuzlukların yaşandığı Avrupa'da, kitabın yarattığı heyecan daha fazlaydı.

London şöhrete alışmaya çalışırken, Charmian işinin ayrılmaz bir parçası haline gelmekteydi. London'ın sözlerini dikte ediyor, daktiloya çekiyordu; boks yapıyorlar, atla geziyorlar ve birbirlerine iyice âşık oluyorlardı. Nunn's Kanyonu'ndaki gezintilerinin ardından Charmian'ın şahit olduğu, "uzun hastalık"ından uyanış, London'ın son teslimiyetiydi. London haftalardır bir fikri kafasında evirip çeviriyor, her zaman hayalini kurduğu erkek yoldaşı olmadan da yaşayabileceğini düşünüyordu. Bu karara varmasına yardımcı olan şeylerden biri, yeniden Carmel'e taşınma hazırlığındaki Topluluk ile görüştüğü günlerde, onların nüktedanlığının, hazırcevaplığının ve toplumun sıradan kesimlerini hor görmelerinin temelinde, kalıcı bir kederin yattığını fark etmesiydi. Sık sık toplandıkları Coppa'nın lokantasında, gruptan biri, sanatçılar duvarına kederli Nora May French'in bir cümlesini tersten yazmıştı: "Her duyarlı insanın, sonunda belasını bulacağı kanısındayım." İster sandıkları kadar zeki olmadıkları şüphesinden, isterse tüm sanatçılarda görülen çoğunluk kültürüne karşı yabancılaşma hissinden kaynaklansın, gençliğe, güzelliğe ve zekâya takılıp kalmışlardı—ve kötü bir yazgıya.

London bu kederin, onların işine de yansıdığını fark etmişti: Aslında fazla bir şey üretmiyorlardı. Kendi kumaşının tamamen farklı olduğunu ancak zaman içinde, onlardan ayrı kalarak anlayabilmişti. *Sınıf Savaşı* onun on birinci önemli eseriydi, *Boksör* ise on ikinci; eylül ayında da, gençlere yönelik *Balık Devriyesi Hikâyeleri* çıkmıştı. Şimdi Macmillan için, "Altın Kanyon" ve yedi başka hikâyenin yer alacağı yeni bir kitap hazırlıyordu; gelecek sene *Moon-Face and Other Stories* [Ay Yüzlü ve Diğer Hikâyeler] yayımlanacaktı; *Beyaz Diş* de bitmiş durumdaydı. Fiziksel anlamda değilse de ruhsal anlamda sevgilisi olan George Sterling ondan yedi yaş büyük olmasına rağmen, ikinci şiir kitabını oluşturma çabasındaydı henüz. Hayata sadece yazabilmek açısından baktığında, Charmian'la yaşamak çok daha mantıklı görünüyordu.

Charmian, London'ın isteği doğrultusunda, *Black Cat* müsabakasından gelen ödülün 250 dolarıyla, ona bir at aldı. İsmi Washoe Ban'di; keskiyle oyulmuş gibi düzgün hatları ve London'ınki kadar berrak gözleri olan, kestane rengi safkan bir attı. London ameliyatı sonrasında nekahet dönemindeyken, Charmian atı göstermek için onu dışarı çıkardı; bu muhteşem hayvanı görünce duygulandı London. Artık hayatı rayına oturmuş gibi görünüyordu. Özgür kaldığında, Charmian'la evlenecek-

lerdi ve artık, Brett'e bahsettiği geniş araziye sahipti. Tabii o meşeleri ve sekoyaları kereste tüccarlarının baltasından kurtarmak için, cebindeki son kuruşa kadar vermek zorunda kalmıştı; bilhassa, kendisinden önceki kiracının mallarını ve çiftlik teçhizatını satın alıp, bir de işleri yürütmesi için Werner Wiget isimli ustabaşını tutunca. Amerika'nın önde gelen sosyalistlerinden birinin şimdi Amerikan rüyasından hisse alıyor olması, onun geliştirdiği sosyalizm anlayışıyla uyumluydu. Fırsat eşitliği ve onurlu çalışma koşulları talebinden geri adım atmış değildi. Ona göre sosyalizm serveti men etmek anlamına gelmiyordu; men edilmesi gereken, başkalarını sömürerek biriktirilen servetti.

London, Charmian'la evlenmeye kararlıydı fakat Topluluk'un onu kabul etmesini sağlamak, büyük bir meydan savaşına çıkmak gibiydi. Hâlihazırda, birlikteliklerini Blanche Partington'ı kullanarak bozmaya yeltenmişlerdi; Charmian'ın buna verdiği zekice yanıt, Blanche'la arkadaş olmak ve gülümseyerek, hiçbir kadını Jack'e âşık oldu diye suçlayamayacağını söylemek olmuştu. Ondan sonra London, iki kadının baş başa kaldıklarında ne konuştuklarını düşünüp endişelenmeye başlamıştı. Blanche ise, bir daha Charmian'ın kıskançlık duymasını gerektirecek bir şey yapmamıştı.

Sterling, Charmian'ın Topluluk'a kabul edilmesini istememiş, ama Kurt'unu kaybetmekle onu paylaşmak arasında bir seçim yapma zorunluluğu ortaya çıkınca, ikinci seçeneği tercih etmişti. Aslında aşılması en zor engel, Sterling'in karısıydı. Carrie, bu konuda tam bir ikiyüzlülükle hareket etmişti; Charmian birkaç kez San Francisco'ya geldiğinde, Carrie onu çok sıcak karşılamış ve cömertçe ağırlamıştı; Charmian'ın, arkasından neler söylendiğini bilmesine olanak yoktu. Aksi bir mizaca sahip, Sterling'in şiir yazmayı para kazanmaya tercih etmesine kızan ve muhtemelen kocasının sadakatsizliklerinden (ki Sterling'in annesi, bu hususta faturayı London'a çıkarmıştı) Topluluk'un bildiğinden daha fazla haberdar olan Carrie, Bessie'nin iddialarına, yani yuvasının Charmian yüzünden yıkıldığı sözüne inanmaya son derece hevesliydi. Carrie, Charmian'ı kabul etmeden önce London'a mektup yazıp Charmian'ın bu meseledeki konumunu soracak kadar ileri gitmişti.

Kendisi için mazeretler beyan etmemekle ünlenmiş biri olarak, London'ın yanıtı hayret verici ölçüde sabır ve teferruat içeriyordu. İngiltere seyahatine çıkmasının öncesinde, ailesiyle Piedmont'taki ah-

şap evde yaşadıkları günler için, şunları söylemişti: "Charmian sık sık eve gelirdi. Birbirimize kur yapmamız falan kesinlikle söz konusu değildi. O sıralarda aklım hâlâ Anna Strunsky'yle meşguldü." Evliliği katlanılmaz hale geldiği dönem hakkında da şunları yazmıştı: "Zihnimi dağıtmaya karar verdim... Ele geçirebildiğim herhangi bir kadınla *Spray*'e binip bir süreliğine denize açılacaktım. Gözümü diktiğim bir düzine kadın vardı." Bunlardan biri de Charmian'dı. "Ona âşık değildim; kur yapmışlığım bile yoktu." London bir arabadan düşüp, denize açılamayacak şekilde yaralanınca, bu gayri meşru tasarı da gerçekleşmemişti. Charmian, Bessie'ye hoş görünmek için London'a bazı malzemeler getirmiş ve onun eşyalarını toplamasına yardımcı olmuştu. Birlikte geçirdikleri yarım saat içinde, London ona âşık olduğunun farkına varmıştı. Ayrılmalarının ertesinde bir mektup yazmış, onu görmek istediğini belirtmişti; buluşmuşlar ve birbirlerini ne kadar çekici bulduklarını itiraf etmişlerdi. "O günlerde Bessie kıskanç ve kuşkucuydu. Her bir kadından korkardı. Sütninelik yapan kızı bile kıskanırdı. Sürekli çöp kutumdaki atık kağıtları eşeler, yırttığım mektupların parçalarını birleştirirdi, falan." Bessie'nin birleştirdiği mektuplardan biri Charmian'dan geliyordu ama daktilo edilmiş olduğundan, kimin yazdığını anlayamamıştı. London telefon ederek onu uyarmış, Charmian ise, yaşanacak sorunlardan payına düşen neyse, katlanmaya hazır olduğunu beyan etmişti.

London'a göre Carrie, yuvasını yıkanın Charmian olduğunu düşünmekle hata yapıyordu. "Herhangi bir kadının bir erkeği... başka bir kadının baskısından kurtarmaya çalışması suç değil ki... Hele bu vakada Charmian kesinlikle suçsuz. Bu hatayı herkesin önünde yapman, durumu iyice korkunçlaştırıyor. Herkesin önünde yaptın, çünkü zaten haftalardır, Charmian yuvamızı yıktığı için Topluluk'un onu istemediği dedikoduları ortalıkta dolaşıyor."

Carrie, mevzuyu kapatmak yerine sorgulayıcı, sivri bir yanıt kaleme almıştı; London da bir kez daha sabır ve sebatla karşılık vermiş, onun savlarını bir avukat gibi, yer yer sertleşen sözlerle çürütmüştü. Onunla süregiden arkadaşlığını kabul etmiş ama hiçbir itirafta bulunmamıştı. Carrie de üstelemekten vazgeçmiş gibi görünmektedir.[2] Eğer George Sterling, kendisinin London için hâlâ önem taşıdığına emin olmak istiyorsa, onun karısının iyi tarafına seslenmek için yazdığı bu sabırlı, vakit

tüketici ve ayrıntılı mektuplara bakması yeterliydi; Carrie tatsız, yaşlı bir dedikoducuya dönmesine rağmen. Geçmiş yıllarda Sterling, Blanche Partington'a bir not göndererek London'ı nasıl paylaşacaklarını açıklamıştı; şimdi gözden düşmüşlüğü ve bir rüyadan uyanmışlığı içinde, Charmian'ın onu kendisiyle paylaşmasını, en azından Kurt'a dizgin vurmayacak kadar akıllı davranmasını takdir edebilir ve minnettar olabilirdi. Bu yüzden, Carrie'nin kabalığını affettirmek için, elinde çiçekler ve Charmian'a dostluğunu ifade eden bir şiirle, Glen Ellen'a gitti.

London, Charmian'a karşı hislerinin, onun kendisine hem bir kadının aşkını, hem de bir erkeğin sevgisini sunabilmesine dayandığını açıkça ifade etmişti ve Charmian'ın bu hususta ne kadar istekli olduğu, yakında sınanacaktı. 1905 yazının ortasında London, Joshua Slocum'un *Voyage of the Spray* [Spray'in Yolculuğu] kitabını okumuştu; Slocum bu eserde, on metrelik kötü donanımlı bir şalupayla yaptığı ve muhtemelen şans eseri sağ salim bitirdiği, dünya seyahatini anlatıyordu. London kitabı okurken, yaşı altmışa yakın bir adam olan ve yıllardır yelkencilikle uğraşan Ninetta'nın kocası Roscoe Eames da yanındaydı. London birden, Eames'a bir soru sordu: Slocum on metrelik kötü donanımlı bir tekneyle dünyayı dolaşabildiyse, kendileri daha iyi teçhizata ve daha fazla tayfaya sahip on dört metrelik bir tekneyle, bu işi yapamazlar mıydı? İkisi çocuklar gibi dünyayı nasıl gezeceklerini kurgulamaya başlamışken, London birden Charmian'a dönmüştü: "Sen ne dersin, Charmian? Tut ki beş yıl sonra, evlenmiş ve bir yerlerde bir ev yaptırmışken, dünyayı turlamaya başlıyoruz."

Charmian daha önceki sınavdan geçememişti; bu kez aynı duruma düşmeyecekti. "Attığın her adımda yanındayım," dedi. Sonra daha iyi bir öneride bulundu: Niye beklesinlerdi? Her gün hücre hücre ölmekte olduklarını, gençleşmediklerini söyleyen oydu (hem de Charmian ondan beş yaş büyüktü); muhtemelen böyle bir seyahate çıkmayı hiç şu anki kadar istemeyeceklerdi ve bir ev dikmek için bundan vazgeçmenin gereği yoktu. London, Charmian'ın onu kendi silahıyla vurması üzerine "şakacı bir tavırla hırlamış"tı; o zaman Charmian, sınavda başarılı olduğunu anlamıştı. Böylece, neredeyse iki yıl sürecek olan, *Snark*'ı tasarlama ve inşa etme macerası başlamıştı. *Snark* ismi, Lewis Carroll'ın buruk bir mizah içeren eseri *Snark'ı Avlamak*'taki (*The Hunting of the Snark: An Agony of Eight Fits*) uyumsuz ve bahtsız mürettebatın peşine

düştüğü efsanevi yaratıktan geliyordu. Hâlâ günde bin kelime yazmayı sürdüren London, kalan dikkatini tamamen *Snark*'a –teknenin tasarımını yapmaya, yolculuğu kafasında canlandırmaya– yöneltmişti; öyle ki Charmian ona takılıp, tüm tutkusunu kaybetmişe benzediğini söyler olmuştu.

Sosyalist reformu desteklediği için basın tarafından yaylım ateşine tutulsa da, London edebiyat dünyasındaki yerini sağlamlaştırdığına giderek kani olmaktaydı. Charmian'la, Belle ve Washoe Ban'in sırtında yaptıkları gezintilerin birinde, Agua Caliente'deki kaplıcalara uğramışlar, burada Kaptan H. E. Boyes ve eşiyle tanışmışlardı; Boyes tam bir İngiliz'di; İngiliz tarzı bir evceğizde yaşıyordu ve vatanına gönülden bağlıydı. Hoş bir sürpriz olarak Boyes London'a, Rudyard Kipling'in onu öven ve Boyes'a kendisiyle tanışıp tanışmadığını soran bir mektubunu göstermişti. Çok daha genç bir sanatçı olarak, sırf müziğini yakalayabilmek için Kipling'den sayfalarca metni kopyalamışlığı bulunan London, çözülüp gitmişti.[3] Daha sonra yazın, Charmian'la birlikte, Ada Lee Bascom müstear ismiyle yazan Mrs. George Hamilton Marsden'ın *The Great Interrogation* [Büyük Sorgu] adlı piyesini izlemeye gittiler. Jack London'ın bir öyküsüne dayanan piyes, büyük başarı kazanmıştı. San Francisco *Examiner*'ın tiyatro eleştirmenine göre, yazarın coşkun çığlıklarla sahneye çağrılması üzerine, yirmi beş sentlik bir koltukta oturan London'ın varlığı keşfedilmiş, o da sahneye itelenip, alkışları Bascom'la paylaşmıştı. "Bin sosyalistin karşısında rahatça konuşabilecek bu adam," diyordu *Examiner*, "her tür kürsüde çok rahat iken, bu kez epey tedirgin görünüyordu." London mütevazılıkla, övgüleri Bascom'ın hak ettiğini söylese de, eleştirmene bakılırsa hikâye de, eserdeki ustalığın çoğu da London'a aitti.[4]

Yaz ortasında, Roscoe ve Ninetta Eames için de meşgul günler başlamıştı, zira Wake Robin Oteli işlek bir turistik mekândı ve en meşhur müşterileri, burayı bir cazibe merkezi kılmıştı. London ile Charmian, gün içinde bin kelimelik kotalarını doldurduktan sonra, sık sık Sonoma Çayı'nda yüzen turistlerin arasına karışıyorlardı. Kendi küçük kızlarına hayatında çok az yer ayıran yazar, tuhaftır ki başkalarının çocuklarıyla koşup oynuyor, onlara yüzmeyi, boks yapmayı öğretiyor, kitap okuyordu. Charmian otuz beşine gelmişti; çocuk sahibi olabilirlerse de, hemen

evlenemezlerdi. Aylarca *Vahşetin Çağrısı*'nın ters varyantı üzerine kafa patlatan London, annesiyle yeğeninin gelişinden sonra nihayet *Beyaz Diş*'i yazmaya başladı. Hazırlığı uzun sürdüğü için, eserin yazımı çok hızlı ilerliyordu; çoğu bölümü sadece Wake Robin'deki kulübesinde değil, aynı zamanda yakın yerdeki yazı masasında, ayağının dibinde yatan Esmer Kurt isimli kocaman, kabarık tüylü köpekle birlikte yazdı. *Vahşetin Çağrısı*'ndan iki kat uzun olan hikâyenin farklılığı, daha karmaşık bir olay örgüsü içermesinin yanı sıra, London'ın hikâyenin akışına bırakmayıp, bizzat ortaya koymaya başladığı toplumsal ve evrimsel kuramdan da kaynaklanıyordu.

Boksör adlı eseri *Metropolitan* dergisinde tefrika edilirken, London'ın yazarlığı etrafında yeni bir tartışma dönmeye başladı. Bazı boks meraklıları, kitabın sonunda kahramanın, başını ringin branda zeminine vurarak ölmesini inandırıcı bulmamıştı; nihayetinde, dünya hafif siklet boks şampiyonu Jimmy Britt'in London'dan yana görüş belirtmesiyle, tenkitler kesilmişti.

London'ın, Sterling'le ilişkisini alt seviyeye çekmesine karşın, ikisi Colma'ya giderek Britt ile Danimarkalı "Savaşçı" Oscar Nelson arasındaki unvan maçını izlemişlerdi. Britt'in eskiden Nelson'ı sayıyla yenmişliği vardı fakat bu maçta "Savaşçı" Nelson amansızca saldırırken, yumrukları etkisiz kalan Britt iyi bir dayak yiyip, on sekizinci raundun sonunda nakavt olmuştu. Bazı gözlemciler, bunun gördükleri en dehşetli ve umutsuz dövüş olduğunu söylemişlerdi. Britt *Boksör* için "bir boks destanı" nitelemesinde bulunsa da, London'ın dövüşle ilgili haberi, hiç görülmedik ölçüde kötüydü. Şimdi "uzun hastalık"tan kurtulmuşken, önem verdiği ana temalara –sosyalizm, evrim, vahşi tabiat– dair imgeler, kafasının etrafında, çan kulesini dolanan yarasalar misali uçuşmaktaydı. Bir bakıyordunuz Nelson vahşi bir hayvan olarak, karşısındaki düşünen hayvan Britt'e saldırıyor; sonra bakıyordunuz Nelson kaybedecek hiçbir şeyi olmayan kara kuru bir proletere, Britt ise birikimlerini korumaya çalışan burjuvazinin temsilcisi olarak, kendini beğenmiş, sportif, "alabildiğine güzel" bir adama dönüşüvermiş.[5] Yaşadıkları gerilimden sonra Sterling'in varlığından ötürü gergin olduğu için midir, yoksa belki birlikte içtikleri ya da haşhaş tüttürdükleri için mi bilinmez, bu gereğinden uzun ve tekrarlarla dolu metin, onun artık olgunlaşmış üslubunun bir karikatürü gibiydi ve yazıldıktan sonra unutulup gitti.

London'ın daha radikal içerikli konferanslarına dair haberleri ve *Sınıf Savaşı*'nın hızlı satışlarını gören Slayton Lyceum Bürosu* ona, ekim sonunda başlamak üzere ülke çapında bir konferans turnesi gerçekleştirmesini önerdi; karşılığında haftalık olarak 600 dolar alacaktı. Bu konferanslar boyunca güzel çiftliğinden ve toplum kurallarını çiğnememek adına kendisiyle seyahat edemeyen Charmian'dan uzak kalacak olsa da, mekânı donatmak ve onları dünya turuna çıkaracak iki direkli teknenin beş tonluk demirden omurgasını yerleştirmek için, acilen nakde ihtiyaçları vardı. London teknenin yapım işini Charmian'ın Roscoe Eniştesi'ne emanet edecek, fakat bu adamın hayret verici şekilde müsrif ve kabiliyetsiz çıkması sebebiyle, sonradan bu kararına pişman olacaktı.

Slayton Lyceum Bürosu'nun hazırladığı seyahat programı, makul duraklar içermekten uzak olduğu gibi, daha doğuya yönelmeden, memleketin ortabatı yöresinde ileri-geri ve çaprazlama gidip gelme zorunluluğunu dayatıyordu. London'ın bazen günaşırı, fakat genellikle her gün konferans vermesi gerekiyordu: 18 Ekim'de Kansas City'ye gitmek üzere trene binmiş, 480 kilometre giderek Iowa'ya, Cedar Rapids yakınlarındaki Mt. Vernon'a varmıştı; sonra yine doğu yönünde 240 kilometrelik bir seyahatle Chicago'ya, ardından batıya dönüp 800 kilometre mesafedeki Nebraska'nın Lincoln şehrine, derken 400 kilometre güneydoğudaki Illinois'e geçmiş, tekrar doğudaki Ohio'ya, sonra batıdaki Wisconsin'e gitmişti. Yanında pek tedbirli ve dikkatli uşağı Manyoungi'yi bulundurmasına rağmen, pek amansız zikzakları olan bir turneydi bu.

Eskinin sosyalist çocuğu, dünyadaki adaletsizlik ve yaklaşmakta olan devrim hakkında konuşmak istiyordu fakat çok geçmeden insanların, Alaska'yı merak etmedikleri zamanlarda, daha çok kendisiyle ve sık sık haber konusu olan aşk hayatıyla ilgilendiklerini keşfetti. Onlardan Klondike, parasız gezginliği ve Japonya'ya dair anılarını esirgememekle birlikte, inatla sosyalizm temasına dönüyor, *Uçurum İnsanları*'nda çok işe yarayan yöntemlere başvuruyordu; geniş ölçekli adaletsizlikleri, ismi cismi belli olan acılı bireyler düzeyinde somutlaştırıyordu. "Flushing Bulvarı Karakolu'ndan Polis Memuru McCommon, Myrtle Caddesi 513

* "Lyceum"lar, on dokuzuncu yüzyıl ortalarının Amerikası'nda yaygınlaşmış, yetişkinlere yönelik eğitim kurumlarıydı. Gönüllülük esasıyla örgütlenen bu yerel kurumlar, çeşitli güncel konularda konferanslar ve tartışmalar düzenlemekteydi–ç.n.

numaralı binadaki mobilyasız ve buz gibi soğuk odada, bir öbek paçavranın üzerinde," diyordu dinleyicilerine, "Mrs. Mary Gallin'i, göğsünde ağlayan bir deri bir kemik dört aylık bebeğiyle, açlıktan ölmüş halde buldu." Kadının, yaşları ikiyle sekiz arasındaki diğer üç çocuğu, polise, sanki onları yemeye gelmiş yırtıcı bir hayvanmış gibi bakıyorlardı.

Amerikan halkı, 144 yapay menekşeyi bir buçuk sente satan Cockney'li çiçekçi kızın hikâyesini okumaya hevesliydi; sonuçta bu, onların ulusal üstünlük duygusuna hitap ediyordu. Oysa ABD hakkında aynı tür hikâyeler anlattığında, çoğu insan öfkeye kapılıyordu. Sonuç olarak London ne zaman kürsüye çıksa, yöredeki yoldaşlarını mutlu ediyor, bazı açık fikirli kişileri aydınlatıyor, çoğu insanı kendinden uzaklaştırıyor ve basında genellikle olumsuz haberlere konu oluyordu.

London tam bir ayını yollarda geçirdikten sonra, 18 Kasım'da Ohio'nun Elyria şehrine vardığında, Bessie'den boşanma davasının sona erdiğini öğrendi. Ayın 20'sinde konuşma yapacağı Wisconsin'deki Lake Geneva şehrine geçerken, Charmian'a telgraf çekip, evlenmek üzere ayın 19'unda Chicago'da buluşmalarını istedi. O gün pazara denk geldiği için, bazı hatırlı kişilerin yardımına ihtiyacı vardı; Hearst düğün haberini gazetelerine özel haber olarak iletme sözü verince, bu gazetelerden biri olan *Chicago American*'ın editörü bir sulh hâkimini ayarladı ve böylece, London ile Charmian sonunda evlenebildiler. Hearst gazeteleri özel haberi yayımladılar ama diğer gazetelerde (sonradan yanlış olduğu ortaya çıkan) farklı bir haber yer aldı. Buna göre Illinois'de, kişiler boşanma kararının üzerinden bir yıl geçmeden evlenemiyorlardı; dolayısıyla London'ın ikinci evliliği geçersiz kalıyordu. Bununla hem eğlenen, hem de biraz canı sıkılan London, gerekirse Charmian'la ülkenin her bir eyaletinde evleneceğini beyan etti.

Balaylarını Jamaika'da geçirmeyi planlamışlardı fakat *Farragut* adlı buharlı gemi ancak Noel'den iki gün sonra Boston'dan hareket edecekti; dolayısıyla Charmian bir aylık konferans döngüsünü daha tecrübe etmek zorunda kaldı: Chicago'ya, Illinois ve Indiana'daki diğer şehirlere uğradıktan sonra, Iowa'ya geçip, Bessie'nin boşanma davası boyunca kopardığı tantanada Charmian'a kol kanat geren akrabaları ziyaret ettiler. Sonra doğuya yöneldi yeni evli çift; London, Maine'deki New Brunswick'e uğrayıp, Bowdoin Üniversitesi'nde konuştuktan sonra, Boston'da da dikkatleri üzerine topladı. Harvard'ın yanı sıra, şehrin iki

ünlü mekânı olan Faneuil Salonu ve Tremont Binası'nda konuştuktan sonra, karısı ve uşağıyla birlikte gemiye binip yola çıktı.

Farragut, Birleşik Meyve Şirketi'nin elindeki dört muz taşıma gemisinden biri olup, aslında Deniz Kuvvetleri için inşa edilmişti; her bir seferinde, 35.000 muz hevengi ve 53 yolcu taşıyabiliyordu. Şöhret sahibi olmanın avantajlarından biri, insanın her gittiği yerde hemen arkadaş edinmesiydi; London'ın yakında ülkeye geleceği Jamaika gazetelerinde duyurulduğu için, gemi Port Antonio'ya yanaşınca, ünlü şair Ella Wheeler Wilcox önderliğindeki yerel edebiyatçılar, London'ları hemen yanlarına alıverdiler. London buradayken *Western Comrade*'e verdiği röportajda, onca muhtaç ve yoksul insan varken Amerikalıların hallerinden memnun olmalarına ve her şeyin yolunda gittiğini ısrarla savunmalarına esef etmişti. Konforlu yaşam tarzına rağmen kendini bir işçi gibi gördüğünü, esasen mahir bir zanaatkâr olduğunu söylemişti. "Yazmamın tek sebebi, emeğimin karşılığında iyi para kazanıyor olmam... Her zaman editörlerin benden istediği şeyleri yazıyorum; gerçekte yazmak istediklerimi değil. Editörler ne isterse onu üretiyorum; onlar da sadece şirketlerinin ve editörlük departmanlarının izin verdiği şeyleri alıyorlar. Editörler, hakikatle ilgilenmiyor; hakikati dile getirmek istemiyorlar. Yazar, hakikati söyleyen bir hikâyeyi satamayacağına göre, niye kafasını taşa vursun ki?"

London'ın bir ay boyunca devrim ve sosyalizmle ilgili konferanslar verirken uğradığı tenkitleri düşününce, bu düşünceler insana anlaşılır geliyorsa da, yazarın Macmillan'dan George Brett'e haksızlık ettiği söylenebilir; zira Brett, Amerikan edebiyatının kötü çocuğunu büyütürken, editörlük vazifelerinin çok ötesine geçen çabalar harcamıştı. Bununla birlikte London, yoldaşı okuyucular için bu yorumları yaparken, aklından geçen ilk isim herhalde Brett değildi.

Bir ay boyunca London ile Charmian, bir Karayip masalında yaşadılar. Şöhretli insanlar sıfatıyla yedirilip içirildiler, plantasyonlarda ağırlandılar, Jamaika'nın güzel manzaralı Mavi Dağları'nda atla gezdiler, birkaç buharlı gemi değiştirerek dolaştılar. Küba'nın Santiago şehrine gittiler, sonra San Juan Tepesi'ni gördüler, Key West ve Miami'ye uğrayıp gezindiler, alışveriş yaptılar, Everglades'i keşfedip bir timsah çiftliğine, sonra Daytona Beach ve Jacksonville'e uğradılar. London 19 Ocak 1906'da New York'a gidip, Grand Central Palace'da Üniversitelerarası

Sosyalistler Cemiyeti'ne (ISS; London'ın Kaliforniya konferansları sonrasında kurulmuş bir öğrenci topluluğu) konferans verecekti ve gemileri tam zamanında buraya vardı. Az sayıdaki öğrenciden, daha çok işçilerden müteşekkil dinleyici topluluğu tarafından beş dakika boyunca alkışlanan London, eve dönmüş gibi duygulanmıştı. London'ın New York'ta olduğunu öğrenen, Connecticut New Haven'daki Pilgrim Kilisesi'nin papazı Dr. Alexander Irvine, ona Yale'de bir konferans daha verebilir mi diye sormak için, koşturup gelmişti. Bir asır önce sosyalizm, işçi sınıfının sömürülmesinde pay sahibi olan sanayi baronları tarafından şiddetle kınanırken, bu dünya görüşünü toplumsal adalete giden bir yol olarak gören ilerici papazlar arasında, geniş kabul görmekteydi; Irvine de New Haven'ın önde gelen sosyalistlerinden biriydi.

London bu konferans talebine olumlu yanıt verince, hemen hazırlıklara başlandı. 26 Ocak sabahı, London'ın Max Dellfant tarafından yapılmış sanatkârane bir posteri Yale kampusunun her tarafına yapıştırılmış ve 3000 kişi kapasiteli Wollsey Salonu, bu hadise dolayısıyla ağzına kadar dolmuştu. Amerikan kapitalizminin kalesinde bulunduğunu ve burada ülkenin en hoyrat hırsız baronlarının oğullarına hitap edeceğini çok iyi bilen London, sahnenin kenarında durarak, sessiz salona karşı iki saat boyunca, sakin ve hatta nazik bir tavırla konuştu. Yerel bir gazete, "Muhtemelen onlarla kimse bu kadar açık konuşmamıştı," diye yazıyordu, "duydukları, yenilmesi yutulması zor hakîkatlerdi." London'ın konuşması öncesinde öyle çok tartışma yaşanmıştı ki, profesörler öğrencilerden, onu adilane şekilde sonuna kadar dinlemelerini rica etmek ihtiyacı hissetmişlerdi. Konuşmadan sonra, öğrenciler London'ı zorla bir yatakhaneye götürüp çıkışları kapatacak şekilde içeriye doluşmuşlar ve konuşmayı sürdürmesi için tezahürat yapmışlardı. "Çok nazik biri," diye yazmıştı muhabir. "Sohbet ederken yumuşak bir tarzda konuşuyor ama gençlerin hepsi biliyor ki, o nazik sesin gerisinde bir aslanın kalbi ve tabiatı mevcut."[6]

London'ı Yale'deki açık fikirli karşılamanın da üzerinde mutlu eden şey, son zamanlarda edindiği kötü şöhret sayesinde yeni müritler kazandığını fark etmesiydi. New York'ta, ISS'in başkan yardımcısı ve baş organizatörü olan Upton Sinclair isimli ateşli yoldaş kendisiyle temasa geçmiş, birlikte yemeğe çıkmışlardı. London'dan üç yaş küçük olan Sinclair, Chicago et kesim endüstrisinin içyüzünü ortaya koyan, *Chicago*

Mezbahaları (The Jungle) adlı çalışmayı yeni tamamlamıştı; sene içinde basılacak olan kitap ülkede öyle bir öfke uyandırmıştı ki, övücü bir tanıtım yazısı kaleme alan London, ancak yaptığı konuşmalar ve aşk hayatı sayesinde ayakta kalabilmişti. İki adam London'ın ölümüne kadar dost kalmışlardı; lakin Sinclair alkolden nefret eden ve içenlerle bir arada duramayan, Baltimore'lu bir içki karşıtı olduğu için, dostlukları mektuplaşma temelinde sürmüştü. London'ın edebi yeteneği çok veçheliydi; dikkati kurgusal ve kurgusal olmayan metinlerle, tiyatro eserleri arasında bölünmüştü. Sinclair için aynı şey söz konusu değildi ve Amerikan toplumunun kirli dokusunu ifşa etmek hususunda, London'ı geride bırakmaktaydı. New Haven'da London'a, Sinclair Lewis adında hafiften sinirli bir öğrenci de yanaşmıştı; Lewis, Yale'in edebiyat dergisinin editörüydü ve Upton Sinclair'in himayesine girip, onun deneysel komününde çalışmıştı. Yirmi bir yaşını doldurmak üzere olan Sinclair, London'a hayranlık duyuyordu ve sonradan söyleyeceği üzere, "Bu büyük adam hiç tanımadığı sıska, kızıl saçlı sekretere son derece dostça davranmıştı."[7] Yolları çok geçmeden, bu kez Kaliforniya'da kesişecek, onlar da ölünceye sürecek bir dostluk kuracaklardı.

London, Charmian ve Manyoungi çok geçmeden, Chicago, St. Paul ve Kuzey Dakota'daki konferanslar için yine yollardaydılar. Bununla birlikte, London'ın siyasi görüşleri yüzünden çıkan kötü haberler ve aceleye gelen evliliği, bazı sponsorların aradan çekilmesine ve programda bazı boşluklar oluşmasına sebebiyet verdi; ayrıca kitaplarının, ona isnat edilen ahlaksızlıklar gerekçe gösterilerek, kütüphane raflarından çıkarıldığını duyuyorlardı. Birlikte olmaktan mutlu fakat tükenmiş durumdaki London ile Charmian, turnelerini erken bitirip, 1906 baharının başında Kaliforniya'ya dönmekten hiç suçluluk duymadılar.

***

Verdiği konferanslardan iyi para kazanmasına ve *Beyaz Diş*'in (*Vahşetin Çağrısı* kadar olmasa da) çok beğenilmesine karşın, Amerika'nın en şöhretli yazarına dinlenmek haramdı; zira para ihtiyacı hiç bitmiyordu. Kısmen Roscoe Eames'ın kötü idaresinden, kısmen de London'ın sadece en iyi malzemeleri satın almakta ısrar etmesi yüzünden, *Snark*'ın yapım maliyeti bütçeyi öylesine delmiş ve o kadar uzun sürmüştü ki, yerel basın bu girişimi "London'ın divaneliği" olarak isimlendirmeye baş-

lamıştı. Yazar, kendisinin ve Charmian'ın masraflarının, ayrıca Bessie ile kızlarının ihtiyaçlarını karşılamanın üzerine, bir de Oakland'da, Yirmi Yedinci Cadde 490 numarada, İyon tarzı sütunları bulunan iki katlı bir ev satın almıştı. Buraya annesini, yeğeni Johnny Miller'ı ve Jennie Dadı'yı yerleştirmiş, onlara 60 dolar da aylık bağlamıştı. Karşılığında tek istediği, Charmian'la birlikte Oakland'a geldiklerinde kalabilsinler diye, bir yatak odasının boş tutulmasıydı.

Artık eve dönen London'ın, Topluluk ile tekrar temasa geçme vakti gelmişti; San Francisco'daki kiralar çoğu kişi için fazla pahalanmış, Topluluk üyeleri zamanlarının bir kısmını şehirdeki eski uğraklarında, bir kısmını da Carmel'de örgütlemeye başladıkları sanat kolonisinde geçirir olmuşlardı. Sanatçılarla yazarların yanyana, empati ve yaratıcı ittifak içinde yaşamaları fikri, dışarıdan insanlara çekici geliyordu; onların da bu çevreye girebilmeleri için, önce dikkatle sınanmaları gerekiyordu. Carmel'e sökün eden dikkat çekici figürlerden biri, uzun ve sıska görünüşüyle bir korkuluğu andıran, genç yazar Lewis'di. London'dan dokuz yaş gençti ve öylesine hırslı, kurumlu biriydi ki, Yale'deki sınıf arkadaşları şaka yollu, kampusta ağzıyla osurabilen tek adamın Lewis olduğunu söylerlerdi. Fakat yanında, ilgi odağı olmasını sağlayacak büyülü bir şey getirmişti. İrlandalı bir şair ve Topluluk'un müdavimlerinden olan Michael Williams'ın anlattığına göre, "Lewis, Carmel'e bir seyahat sandığıyla gelmişti...orada hemen ünlenen bu sandık, çoğunluğu haftanın altı günü aylaklık eden ve gördükleri karşısında çocuksulaşan yazarlara, mucizevi bir şey gibi görünmüştü. Zira sandık, gerçek anlamda bir kurgu üreticisinin kartoteksleriyle doluydu... Bir sürü kupür, kurgu amaçlı kullanılabilecek haberler; insanlarıyla, mekânlarıyla, olaylarıyla bizzat Lewis tarafından kaydedilmiş sayısız taslak vardı... Onlarca, yüzlerce potansiyel roman, kısa hikâye, piyes konusu mevcuttu. Bir seferinde Jack London'la, George Sterling'in ahşap evinde oturup, bütün gece konu dosyasını taramışlardı." London, Carmel'deki en yeni ve en özgün yeteneği kendisine tehdit olarak algılamak bir yana, ondan birkaç konu fikrini satın almıştı.[8] Yazar, en çok yeni konular bulmakta zorlandığını, her zaman dürüstçe kabul etmişti; bir kez bulduğu konuyu ise, artık "sonuna kadar işleyebilirdi." Onun Alaska hikâyelerine genel bir bakış ve eski yazarlardan intihalde bulunduğu yönündeki bazı iddialar, bu itirafın doğruluğunu destekliyor. Ayrıca London, Lewis'in

trenle ülkeyi kat ederken, kendisinin bir zamanlar yaptığı gibi tekerleklerin üzerine sıkışmamakla birlikte, yataklı vagona para yetiremediğini ve koltukta seyahat ettiğini biliyordu. London, Lewis'e hikâye konularının her bir sayfası için 5-10 dolar vermekle hem kendine yeni malzeme sağlamış, hem de ona biraz para yardımında bulunmuş oluyordu; üstelik Williams'ın söylediğine göre, Lewis'in fikir deposundan bu kadarcık malzeme almak, bir gölcükten iki bardak su almaya eşdeğerdi.

Carmel'ın yeni sakinlerinden, London'la tanışmaya pek hevesli bir diğer kişi de, Mary Hunter Austin'di; güneybatı yöresindeki yaşam ve edebiyat üzerine yorumlarıyla tanınan Austin, 1903'te 35 yaşındayken yayımladığı *Land of Little Rain'le* [Yağmuru Kıt Ülke] eleştirmenlerin övgülerine mazhar olmuştu. Nora May French gibi o da, *Out West* dergisinden C. F. Lummis'in keşfiydi fakat Austin üslubunun ve kararlılığının dikkat çekici kuvvetiyle başarıyı yakalarken, French'in kariyeri hiç de parlak olmamıştı. Austin o yıl San Francisco'ya ilk kez geldiğinde, yaşı iyice geçmeden ilgi ve şefkat görmeyi arzulayan bir kadın olarak, tüm kuvvetiyle George Sterling'e yapışmıştı. London ile Austin'in aynı tartışma ortamında bulundukları vakiydi; özgür düşünceli bohemler seks dahil her şey hakkında rahatça konuşurlardı. Sterling'in meşhur görüşü, seksin yaratıcı etkinliği ortaya çıkardığı yönündeydi; London da kadınların, "seçkin bir erkeğin onda birini, ortalama bir adamın tamamına" tercih ettiklerini, erkeklerin bu belirgin ihtiyacı karşıladığını eklemişti.

Son derece bağımsız ruhlu Austin buna yanıt olarak, "Bilinçaltımı ortaya çıkarmak için bir sevda ilişkisi yaşamaya asla ihtiyaç duymadım!" demişti. Konuyu tartışmaya devam ettiklerine dair bir ibare yoktur ama Austin'in sağaltıcı seksi böyle birdenbire reddetmesi, onun gerçek duygularını saklamaya çalıştığı izlenimini doğurmuş olabilir; zira Austin çekici bir kadın değildi. O sıralarda dolaşan dedikoduya göre, 1903'te San Francisco'ya geldiği zaman, onu Coppa'nın lokantasına götürmüşlerdi. Guisseppe Coppa adlı Torinolu göçmenin –Topluluk'takiler ona Papa Coppa demeyi severlerdi– yeni teşebbüsü olan bu lokanta, düşük fiyatları ve dolgun porsiyonlarıyla, kısa zamanda, önde gelen bohemlerin tercih ettiği bir mekân haline gelmişti. Fakat yediklerinin karşılığını vermeyi başarıyorlardı; çünkü bohemlerin Maynard Dixon, Gelett Burgess, Xavier Martinez gibi sanatçılar tarafından bir duvara çizilmiş tuhaf ka-

rikatürleri, buraya müşteri çekmekteydi. Dekorun göze çarpan parçaları arasında, kara kediler ve nükteli bir vecizeyi gösteren şişman bir adam resminin tıpkıbasımı vardı: ACELE YEMEĞE GÖBEK KARIŞIR.* Sanatçılar Mary Austin'i masaya buyur etmişler ama şifrelenmiş masa altı ayak oyunlarıyla, onu aralarına sokmamaya karar vermişlerdi. Yeterince zeki olduğunu kabul ediyorlardı; fakat çirkindi.[9] O günden başlayarak üç yıl boyunca, Austin ne zaman San Francisco'ya gelse sık sık Sterling'e eşlik etmeye başladı; Austin'in yazdıklarına samimi bir hayranlık duyan Sterling, onu çevresindekilerle tanıştırmaya devam etti. 1906'da Austin bu bölgeye taşınma kararı alınca, Sterling ve London'ın dostluğu sayesinde, Topluluk da onu kabul etmek zorunda kalmıştı.

Austin, Sterling'in estetiğini müthiş derecede takdir etse de, onun Ambrose Bierce'a gereğinden fazla bağlı olduğunu düşünüyordu; bir keresinde, Sterling'in kendisini yol göstericisiyle tanıştırmakta ikircikli davranmasına sinirlenmişti. Sterling onun, elinde olmaksızın Kurt'la ne kadar yakınlaştıklarını ifşa edeceğinden korkuyordu, çünkü Bierce artık London'ı hiç beğenmez olmuştu. London'ın siyasi görüşlerini onaylayan Sterling'le ilişkisini soğutan Bierce'la tanıştıklarında, Austin de onu beğenmedi. "Bizler Carmel'de, belli bir entelektüel bakış açısına sahip değildik," diyordu, "bununla beraber herkes, Jack'in Toplumsal Devrim hususundaki fikirlerini ciddiye alma eğilimindeydi." Sterling'in kendine ait pek bir siyasi eğiliminin olmaması, Kurt'unun fikirlerine boyun eğmesini kolaylaştırıyordu.

London ile Mary Austin'in ilişkisi pek iyi başlamamıştı; bir gün London, Darwin'ci evrimin faziletlerinden söz açınca, belli ki London'ın bu konuda öğrendiklerinden pek etkilenmeyen Austin, omuz silkmişti. (Bu hiç adil değildi; zira, kahramanları ilk insanlar olan *Adem'den Önce (Before Adam)* isimli romanı üzerinde çalışan London'ın kafası, evrim konusuyla meşguldü.) London ise Austin'in psişik güçlere sahip olduğu iddiasına karşı çıkmış, sonuçta bir gece, Sterling'in ahşap kulübesinde hararetli bir tartışma yaşanmıştı. Bu olay ve önceden cinsellik-yaratıcılık ilişkisi üzerine yaşadıkları çatışma üzerine Austin, ikisinin dostane bir ilişki kuruncaya ve Sterling'in sevgisini nasıl paylaşacaklarına ka-

---

* "PASTE MAKES WAIST": "Acele işe şeytan karışır" anlamındaki "Haste makes waste" vecizesinin nükteyle bozulmuş hali–ç.n.

rar verinceye dek, "birbirlerine alışmaları" gerektiğine kani olmuştu.[10] London'dan sekiz yaş büyük olan Austin, gösterişsiz, dikkafalı ve kibirliydi; çevredekiler, onun Sterling'i London'dan kıskandığı görüşündeydiler. Austin'in Carmel'e taşınmasından sonra, Topluluk'takiler, onun kendilerini bastıracak denli acayip biri olduğunu anladılar –Austin bazen bir Kızılderili prensesi gibi giyinip, yazılarını bir ağaç-evde yazmayı yeğliyordu– ama Topluluk'takilerin alaycı tutumu, London'ın Austin'e yaklaşımını etkilememişti. Charmian'a karşı çevirdikleri dolaplar vesilesiyle, onların yüzeysel ve sivri dilli bir tarafları bulunduğunu öğrenmişti; sonuçta Austin ve London, çevreden bağımsız bir dostluk tesis ettiler ve bu dostlukları ömür boyu sürdü.

Sterling'le olan etkileşimini, Austin'i büyülüyordu. "Yeni yeni tanıdığım Jack ile George... sonsuz bir entelektüel merak kaynağıydılar. Mesela onlar, saygı duydukları kadınların yanında neşeyle sarhoş olabilen, bildiğim ilk erkeklerdi. Benim yaşadığım uzak çöl bölgelerinde, böyle bir şeye rastlanmazdı. Başkalarının bu durumu nasıl karşıladığını anlamaya çalıştım." Austin ayrıca, London'ın yazarlığına içten bir saygı besliyordu; onun alçakgönüllülükle Sinclair Lewis gibilerinden hikâye fikirleri satın aldığını biliyor, fakat aslında buna ihtiyaç duymadığını düşünüyordu. "Jack'in, bir sürü hikâye fikri bulunan ama bu fikirleri kullanamayan yazarlardan fikir satın almasını, başka türlü talep edilemeyecek yahut verilemeyecek bir desteğin kamuflajı olarak görmüşümdür."[11]

Austin 17 Nisan 1906'da, bir yayıncıyla romanı *Isidro* hakkında konuşmak üzere San Francisco'ya vardığında, Topluluk'un onun psişik güçleriyle ilgili kuşkuları giderilmiş olabilir. Austin, seçkin dans salonuyla ünlü Palace Oteli'nde kalacaktı fakat oraya vardığında, erkek kardeşine ve başka birkaç kişiye telefon ederek, otelin çökeceğine dair bir önsezisi bulunduğunu söylemişti. Aradıklarının çoğu onu yatıştırmaya çalışarak, çalışmaktan yorgun düştüğünü ve biraz dinlenmesi gerektiğini söylemişlerdi. Ama arkadaşı Kitty Hittell, geceyi onun evinde geçirebileceğini söylemiş, Austin de bunu kabul etmişti.[12] Ertesi sabah beşi çeyrek geçe, San Francisco çok şiddetli bir depremle sarsılmış, çıkan yangında Palace Oteli küle dönmüştü.

Glen Ellen'da, yatağa geç vakitte girmeye alışkın Charmian, daha az dramatik bir önseziyle sabahın beşinde uyanmış ama kendisine rahatsızlık veren şeyin ne olduğunu anlayamamıştı. Tam yeniden yatağa

girdiği sırada, sarsıntılar başlamıştı; önce yer korkutucu şekilde birkaç kez sarsılmış, sonra bir duraklama olmuştu. "Ardından, sanki büyük bir kuvvet yerküreyi kavrayıp, dev bir sıçan gibi sallamaya başladı." Konukları da vardı: London'ın çiftliğe dikeceği bitkileri için tavsiyelerine başvurduğu Norveçli peyzajcı Johannes Reimers ile karısı. Hepsi oturma odasında toplanıp izlenimlerini paylaştılar; çevredeki ağaçlar, "Sanki her yönde esen rüzgârlar birbirleriyle kavga halindeymiş gibi, delice çırpınıp durmuşlardı." London ile Charmian, Netta Teyze'nin evinden çıkıp, yakın yerdeki Fish Çiftliği'nde kiraladıkları ahıra koştular; ürken atlarını, yularlarını koparmış halde buldular. Seyis Willie, ahırın yanındaki muazzam kocayemiş ağacının yere yatıp tekrar dikildiğine yemin ediyordu ki, "O gün dinledikleri diğer izlenimlerin yanında bu çok dehşetli gelmemişti."

London ve Charmian yarım saat içinde atlarını eyerleyip, Güzel Çiftlik'e doğru yola çıktılar. Çiftliğin bulunduğu yüksek mevkiden, uzakta iki duman sütunu seçtiler; bunlardan biri San Francisco, diğeri Santa Rosa istikametindeydi. Deprem Santa Rosa'yı da harabeliğe çevirmişti, fakat oradan gelen haberler, San Francisco'daki yıkımın gölgesindeydi henüz. London, denizin San Francisco'yu basıp basmadığını merak ettiğini dile getirdi; hatta Atlantik'in suları, Rocky Dağları'nın öte yanına kadar varmış olabilirdi. Sonra dikkatlerini, yıkılan yeni ahırlarına çevirdiler; London taş duvarların altmış santimetre kalınlığında olmasını buyurmuştu, lakin yıkıntılara bakınca, işçiler tarafından kandırıldıklarını anladılar: Duvarların sadece dış yüzü taştan yapılmış, içleriyse molozla doldurulmuştu.[13]

Depremin demiryollarını tahrip etmemiş olması dikkat çekiciydi; ellerinden geldiğince hızlı şekilde Santa Rosa'ya doğru yola çıktılar ve oradaki hasarı gördükten sonra, San Francisco'ya doğru yollarına devam ettiler. London hayatının önemli bir bölümünde tekrar tekrar aynı kâbusu görmüştü. Kâbusunda, dünyanın uç noktasındaki harap ve korkunç yerlerde dolaşmaktaydı. Şimdi San Francisco'da yürürlerken, sanki bu korkusu gerçekleşmiş gibiydi. London fotoğraf çekerken birkaç kez neredeyse alevlerin ortasında kalacaklardı; neyse ki ilerleyen ateş duvarının önünden kaçış yolunu bulabildiler. Charmian, omurgası ezilmiş, can çekişen bir adamın sedyeyle götürüldüğünü görmüştü. Göz göze geldiklerinde, adamın gördüğü son kadının Charmian olacağı bel-

liydi artık. Nob Hill'e çıktıkları sırada, Fairmont Oteli'ni alevlerin sardığını gördüler. Yangını söndürecek basınçlı su yoktu; General Funston komutasındaki ordu birlikleri, yangının diğer binalara da sıçramasını önlemek için, alevlerin yolu üzerindeki binaları dinamitledikleri sırada, ayaklarının altındaki toprak sarsılıyordu. Perine adlı bir zenginle konuştular; konağının ve hatıralarının alevler tarafından yok edilmek üzere olmasının derin şaşkınlığı içindeki adam, London'lara evini gezdirerek güzel eşyalarını gösterip, Charmian'dan piyanoyu çalmasını istedi. Charmian karşı çıktıysa da, London onu teşvik etti. "Yapıver istediğini," dedi, "bu piyanonun sesini bir daha duyamayacak." Daha Charmian piyanonun başına geçmişti ki, Perine duygularının seline kapılıp gitti; onu yok olmaya mahkûm güzelliklerinin ortasında, kendi haline bıraktılar. Tehlikeden uzak başka bir evin sahanlığında, gün ağarıncaya kadar sıkıntılı bir uyku uyudular.

Ertesi gün feribotların hâlâ işlediğini görünce, Oakland'a geçip London'ın annesi için tuttuğu evde dinlendiler ve gördüklerini değerlendirdiler. Perine, o gün arkadaşları dahil olmak üzere her şeylerini kaybeden binlerce insandan sadece biriydi. Topluluk'un çoğu mensubu Carmel'e yerleştiğinden, yıkımdan fazla zarar görmemişlerdi fakat Arnold Genthe fotoğraf stüdyosunu, Ina Coolbrith ise evini kaybetmişti. 1893'te Oakland Kütüphanesi'nden ayrılıp San Francisco'ya taşınmış, Kaliforniya'nın önemli edebiyatçılarından biri ve Bohemler Kulübü'nün ilk kadın üyesi olarak ün kazanmıştı. Kısa zaman sonra Kaliforniya'nın önde gelen edebiyatçıları, dikkate değer bir sevgi gösterisi olarak, Russian Hill'de ona yeni bir ev yapılması için bağışta bulunmuşlardı. London da Coolbrith'e sevgi dolu bir mektup yazmış, Pizarro hakkındaki kitabı istediği için kendisini nasıl övdüğünü hatırlatmıştı: "Sözleriniz beni ne kadar gururlandırmıştı, bilseniz... Bir çiftlik delikanlısıydım sadece, fakat sizin karşınızda huşuya kapılmıştım; adeta tapıyordum size...Hiçbir kadın beni bu derece etkilemedi. Alt tarafı küçük bir oğlandım. Hakkınızda hiçbir şey bildiğim yoktu. Yine de şunca sene boyunca, sizin kadar soylu bir kadına rast gelmedim." O günlerde sanatçı tabiatını, içki ve kavgayla örülü bir yaşamın ardına sakladığını hatırlayarak, sözlerini şöyle bağlıyordu: "Şimdi demir gibiyim; ama çocukluğumu ve sizi hatırlıyorum; iç dünyamda hâlâ anılar için sıcak bir yer var."[14] Coppa'nın lokantası ve Montgomery'deki binanın geri kalanı, açıklanması zor şe-

kilde, bir yıkıntılar denizinin ortasında sapasağlam kalmıştı. Lakin enkaz yığınları yüzünden lokantası erişilemez hale gelen Giuseppe Coppa, burayı kapatmaya karar vermişti. Sunduğu "Son Akşam Yemeği", aynı zamanda San Francisco'nun bohemler çağının da sonunu simgeliyordu.

Afetten kurtulmalarının ardından London, Charmian'a, gördüklerini betimlemenin imkânsız olduğunu, bunu asla yapamayacağını söylemişti. Lakin gerçekleşen yıkıma şahit olmuş en iyi yazar oydu ve *Collier's* kendisine hadiseyi anlatması için, şöhretine binaen kelime başına 25 sent ödemeyi teklif edince, "The Story of an Eyewitness"ı ["Bir Görgü Tanığının Anlatısı] kaleme aldı. Bu yazı, dizlerinin üzerine çökmüş bir şehre dair en yalın, en canlı anlatımlardan biriydi.

Birkaç hafta sonra London ile Charmian, Fleet ve Washoe Ban'e eyer vurup, Kuzey Kaliforniya'da iki haftalık bir gezintiye çıktılar; bu kısa tatilde, bölgenin depremi nasıl da ucuz atlattığına şahit olacaklardı. Seyahatlerinin üzerinden fazla zaman geçmemişti ki, başlarına depremden çok daha beter bir şey geldi. London ile Charmian, bir iş için gittikleri Oakland'dan döndüklerinde, Washoe Ban'in dikenli tellere takılıp, bacaklarından birini kemiğe kadar parçaladığını öğrendiler. Ona dehşet içinde bir kez bakmakla, itlaf edilmesi gerektiğini hemen anladılar. London'ın bir atı öldürmeye çalışıp, işi eline yüzüne bulaştıranları görmüşlüğü vardı ve bu hatıranın ıstırabı içini yakıyordu. Ustabaşı Wiget'a, gerekirse bunu kendisinin de yapabileceğini fakat yapmak istemediğini söyledi. London'ın bu kestane rengi şafkana, onun Charmian'a duyduğu aşkı sağlamlaştıran hayvana ne kadar düşkün olduğunu bilen Wiget, "Hayır," demişti, "ben yaparım." London ona, sol kulaktan sağ göze ve sağ kulaktan sol göze çekilen çaprazlama çizgilerin kesişme noktasını hedefleyerek ateş etmesi talimatını vermişti. Evin yakınındaki bir hamakta, Charmian'la birbirlerine sokulup tetiğin çekilmesini beklemişler, silah sesini duydukları zaman hüngür hüngür ağlamışlardı.

Hani güçlüler hayatta kalırdı: Güçlü kuvvetli Ban'in akıbeti şaşkınlık vericiydi. Bu trajedi, bazı bakımlardan London'ın en cüretkâr romanı olan ve daha kitap formunda basılmamışken, *Beyaz Diş*'in sadece üç ay ertesinde *Everbody's*'de tefrika edilmeye başlayan *Adem'den Önce*'ye acılı bir boyut katmıştı. Kitaptaki hadiseler, bir oğlan çocuğunun ağzından anlatılır. Sirkte kafese kapatılmış bir aslan gören oğlan, tarih öncesi dönemlere dayalı bir korkuya kapılır; zira bu hayvan onun içinde,

mağara insanları olan kendi türünün korkulu düşmanı Esmer Kedi'ye dair gizli ırksal hafızayı uyandırmıştır. Atavizmi temel alan bu romanda London, evrimden, modern psikolojiden ve o dönemde mevcut antropoloji bilgilerinden faydalanarak, oğlanın uzak atası İri-Diş ile kabilesinin hayatını, onların dehşet verici canavarlarla ve Ağaç Halkı denen insansılarla mücadelesini kurgular.

Yazarın hikâye anlatım yetisini öğrencilik yıllarından beri etkisi altında bulunduğu Darwin'ci kuramla böyle beklenmedik şekilde kaynaştırması, hem yenilikçiliği dolayısıyla edebiyat çevrelerinde, hem de kuru konferans bilgilerini coşkun bir drama dönüştürdüğü için bilim dünyasında heyecan yaratmıştı. Yale'deki meşhur bir profesör, *Adem'den Önce'yi* ders kitabı olarak kullanmaya başlamış, *New York Times* ise romana hayranlığını, "Bilinmeyen çağlarda geçen, dokunaklı bir gerçeklik bahşedilmiş yaratıklara dair bir aşk hikâyesi," sözleriyle dile getirmişti. *Adem'den Önce*, belki London'ın yaratıcılığını en kuvvetli biçimde ortaya koyduğu romandı ve 65.000 adet gibi şaşırtıcı bir satış yakalamıştı; günümüzdeyse, unutulmuş gibidir.

***

London'ın Sterling yerine Charmian'ı seçişinde, esas sevgisini ve bağlılığını kime göstereceği hususundaki tereddüdünü sona erdirmekten öte bir bilgelik söz konusuydu. Carmel yerine Glen Ellen'ı tercih ederken de gösterişçi tembellik yerine üretici çalışmayı tercih etmiş oluyordu; çünkü sahil kolonisindeki bohemler, bir gözlemcinin "Carmelitis" adını verdiği yaygın hastalığa tutulmuşlardı. Dışarıdan bakanlar ve buraya yeni gelenler, insanların işleri ağırdan alma eğilimini ve apaçık tembelliğini hemen fark ediyorlardı. Çalışabilsinler diye öğleye kadar bir araya gelmeme kuralını koymuşlardı gerçi, fakat bu çok çalıştıkları manasına gelmiyordu. Onların gösterişli ortamında, London'ın günde bin kelime yazması ve Charmian'ın bunları düzeltip daktiloya çekmesi, asla mümkün olamazdı.

Outing Magazine 1906'nın Mayısı'nda *Beyaz Diş*'i tefrika etmeye başladı ve Macmillan'ın kitabı satın aldığı ekim ayına kadar, bu tefrikayı sürdürdü. London'ın başarısı Brett'in içini kaynatmıştı; şöyle diyordu: "Bu, önceki tüm uzun hikâyelerinizden daha iyi örülmüş bir eser ve sanatınızda açık bir gelişme kaydettiğinizi gösteriyor." Brett kitabın

bilhassa, *Deniz Kurdu*'ndaki kusurların üstesinden geldiğini düşünüyordu; artık o da söz konusu romanın sonlarına doğru ilginin dağıldığı ve ıssız adaya düşen Humphrey ile Maud'un budalaca bir edep sergilediği eleştirisini paylaşıyordu. *Beyaz Diş* konusunda Brett'ten farklı düşünen bazı eleştirmenler, *Vahşetin Çağrısı*'nda betimlenen tersine çevrilmiş sürecin, bir özgünlük yoksunluğunu yansıttığı tenkidinde bulunmuşlardı. Gelgelelim Bach bir füg bestelediğinde, konunun tersine çevrilmesi, biçimin beklenen bir parçası oluyordu; *Beyaz Diş* de doğal şekilde, *Vahşetin Çağrısı*'nın içinden çıkıp gelişmişti. Hem de eleştirmenlerin bilmediği üzere, bu kitap, London'ın "uzun hastalık"tan sonra Glen Ellen'daki Güzel Çiftlik'i elde etmesinin getirdiği iyimserliğin meyvesiydi. London, "Ben bir evrimciyim," diye yanıtlıyordu eleştirmenleri. "Canlıların ortama uyum sağlama konusundaki müthiş yetenekleri, beni hep etkilemiştir; çevrenin olağanüstü kudret ve etkisini ne kadar vurgulasam azmış gibi geliyor."

Beyaz Diş'in yüksek satış rakamları, eleştirmenlerin kendisi kadar öngörülü olmadıklarını belli etmişti; yine de London, tartışmalı bir konferans turnesinden dönünce, *Cosmopolitan*'da yayımlanan "What Life Means to Me" ["Bana Göre Hayatın Anlamı"] başlıklı mutedil ve samimi bir yazıyla, itibarını yeniden kazanmaya uğraşmıştı. Bu makaleyi önceki sonbaharda, Iowa'nın Newton şehrinde, Charmian ve onun akrabalarıyla dinlenirken yazmıştı. Yazıda, verdiği konferanslarda dile getirdiklerinin hiçbirinden geri adım atmamış, fakat açık bir anlatımla, işçi sınıfının mensubu olarak hayata başlayışını, toplumun "oturma odasında" yaşamanın nasıl olduğunu hayal edişini ve şöhret basamaklarını tırmanışını betimlemişti. Gelgelelim, zengin ve kudretli insanlarla tanıştığında, hiç tasavvur etmediği bir ahlaki çöküntüyle karşılaşmıştı. "Savaşa karşı çıkarken Barış Prensi'ni* yardıma çağıran, ama kendi fabrikalarındaki grevcileri vursunlar diye Pinkerton'ların eline tüfek veren adamlar tanıdım. Profesyonel bokstaki şiddete kızarken, aynı zamanda, her yıl eli kanlı Herod'dan daha fazla bebek öldüren bozuk gıdalar üretmiş adamlar tanıdım." London'ın sosyalizm inancını, onun kapitalizmin merkezindeki çürümeye ve ahlaki çöküşe duyduğu tepkiyle izah eden "Bana Göre Hayatın Anlamı" sayesinde, *Cosmopolitan* dergisine, hiç görülmemiş sayıda yeniden basım talebi gelmişti.[15]

* "Prince of Peace"; İsa Peygamber'in lakaplarından biri–ç.n.

Şüphesiz tenkit içeren sözler *Beyaz Diş*'ten ziyade, aşırı milliyetçi basının sosyalist görüşlerinden iyice rahatsız olmaya başladığı London'ın kendisine yönelikti. Kitabın basılmasından birkaç ay sonra Başkan Theodore Roosevelt bile çıkıp romana yüklenmiş, London'ı "tabiat sahteciliği"yle suçlamıştı. "London, bir kuzey vaşağının koca bir kurt köpeğini paramparça edişini betimliyor," diye dırlanmıştı. "Bu, bir ev kedisinin on dört kiloluk bir bulteriyer köpeğini paramparça ettiğini söylemekten farksız. Bahsettiği hayvanları gerçekten tanıyor olsa... böyle saçma şeyler yazmazdı." Bu dikkat çekici bir andı, zira sabık rıhtım faresi, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın dikkatini çekmeyi başarmıştı. Ama söz konusu eleştiri gazetelerde, London'ın itiraz etmesini gerektirecek bir alaycılıkla aktarılmıştı. Lakin hem gazeteciler, hem de Roosevelt için utandırıcı olan, başkanın muhtemelen hikâyeyi başkasından dinlemiş, kitabı okumamış olmasıydı; çünkü asıl anlatı, onun söylediğinin tam tersineydi. London, "Belli ki Başkan hikâyelerimi dikkatli okumuyor," diye yanıtlamıştı, "Eleştirisini yaparken her şeyi karıştırmış... Benim hikâyemde kurt köpeği vaşağı öldürüp yiyordu."[16] Yalancı çıkarılmaya tahammül edemeyen Roosevelt, *Collier's*'in editörüne kızgın bir mektup yollamış, fakat meseleyi uzatmamıştı.

London'ın *Beyaz Diş*'ten aldığı esas ders, artık Alaska motifinin ömrünü doldurduğu olmuştu. Yukon'da bir kış mevsimi boyunca kaldığından oradaki soğuğun ve tehlikelerin amansızlığını bilirdi; orada iki-üç kez ölüm tehlikesi atlatmıştı. Lakin bu bölgeye dair yazıları da yine pek amansızdı ve artık okuyucular, soğuk kuzey topraklarına ilgi duymamaya başlamışlardı. Şimdi yepyeni bir konuya ihtiyaç duyuyordu ve *Snark*'ı bitirmek üzere olduğundan, bu ihtiyaç hâlihazırda karşılanmıştı. Ağır bir üretim döneminin sonunda iyice yorulmuş olduğundan, küçük teknesiyle Pasifik'te yapacağı zorlu yolculuk öncesinde, biraz dinlenmeliydi. O yüzden 1907'nin Şubat ayında London ile Charmian, birkaç gün kalmak üzere Carmel'e indiler; onların gelişi bohem topluluğunu öylesine heyecanlandırmıştı ki, öğleden önce herhangi bir şey yapmayı men eden "kural"ı askıya almışlardı.

Büyük deprem yüzünden koloniye yerleşim aceleye geldiği için, Topluluk birbirinden az çok ayrı iki gruba bölünmüştü: Mary Austin, MacGowan kızkardeşler ve fotoğrafçı Arnold Genthe gibi, çok çalışan ve zaman buldukça bir araya gelen kişiler, kendilerine Yüksek Dereceli Say-

gıdeğerler diyorlardı. İsmi sadece Saygıdeğerler olan diğer grup, hayatın tadını çıkaran ve bu yüzden fazla bir şey üretemeyen kişilerden müteşekkildi; Sterling, Jimmy Hopper, Lucia Chamberlain, Fred Bechdolt ve Xavier Martínez, bu gruptandı.[17] Yine de akşamları herkes bir araya geliyor, genellikle sahilde, taze denizkulağı ziyafeti için toplanılıyordu. Bir keresinde gece olurken, Sterling bir uçurumun kenarına tırmanıp, elinde üç uçlu zıpkın tutan Poseidon gibi poz vermiş, Hopper da onu fotoğraflamıştı. Mary Austin, ikinci kişiliği olan Kızılderili prensesi kılığına bürünmüş, sahilde boncuklu güderi elbisesiyle dikilip, Browning tarzı bir şiir okumuştu: "Boyu göklere uzanan bir demircinin vuruşları, çılgın kıvılcımlar saçıyor ufkun örsünde." Bir denizkulağı bifteğini mideye indirmekle meşgul olan London, Austin'in ciddiyetini bozmaya çalışarak, elinde çatalla, "Vay anasını!" diye bağırmıştı. ""Ne yaman günbatımıymış be!"[18]

Sterling, Point Lobos'taki sahilde yapılan böyle mangal partileri için, "Denizkulağı Şarkısı" adını verdiği saçma sapan bir parça bestelemişti; bunun kendine ait basmakalıp bir ezgisi de vardı ama, "Yankee Doodle"ın ezgisine uydurularak da söylenebiliyordu. Topluluk'takiler, gürleyen sahil ateşlerinin başında otururken, bağıra çağıra bu şarkıyı söylerlerdi:

Kimileri tostla bıldırcın yer, bunu kibarlık bilirler;
Ama beni denizkulağı geçindirir, hem kiramı da öder.
Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı!
Beni denizkulağı geçindirir, hem kiramı da öder.

Ah, Mission Point ne güzel yer, burada dosttur yengeçler,
Yapışkan denizkulakları hem sadık, hem naziktirler.
Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı!
Denizkulakları hem sadık, hem de naziktirler.

Kimi umutla yaşar, kimi kafayı çeker, kimi sadaka diler,
Ama denizkulağı yemek, kedimle bana yeter.
Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı!
Denizkulağı yemek, kedimle bana yeter.
Ah, kimi reçel, kimi jambon, kimi makarna sever,

Benim canım bir kova cinle, bir leğen denizkulağı ister.
Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı! Denizkulağı!
Canım bir kova cinle, bir leğen denizkulağı ister.

Şarkının tümü on-on beş dörtlükten oluşuyordu;[19] Topluluk'un diğer mensupları da şarkıya katkıda bulundukça, dörtlük sayısının doksanı geçtiği söyleniyor. Muhtemelen şarkı, ziyafetin hazırlanışı esnasında söylenip duruyordu: Sterling ile Hopper sarp kayalıkların altında dalış yaparak denizkulağı çıkarıyordu; sonra bunların yumuşaması için bir saat boyunca dövülmesi, ızgaraya konulmadan önce de yine bir saat kaynaması gerekiyordu. Eğlenti boyunca Austin'in zeki gözleri, Sterling'in yarı çıplak vücuduna bakmadığı sıralarda, London'ın üzerinde olurdu. Onun "kazandığı başarının verdiği doygunlukla biraz çökkünleştiğini... ve bu yüzden kamp ateşinin ya da şöminenin karşısında uzanmayı tercih ettiğini," fark etmişti. Yine de çekiciliği azalmamış olduğundan, Charmian'ın her an tetikte durması gerekiyordu. Austin, kadınların seçkin erkekleri tercih etmelerinin "biyolojik bir gereklilik"e dayandığını kabul etmese de, açıkça gördüğü üzere, "Jack öylece durup beklerken, kadınlar kendilerini onun kollarına atıyorlardı."[20]

Lakin bu kadınlar kısa zaman sonra bütün şanslarını kaybedeceklerdi; zira, biraz Roscoe Eames'ın yetersizliği, biraz da yeniden inşa edilen San Francisco'da malzeme sıkıntısı yüzünden yapımı geciken *Snark*, nihayet denize çıkmaya hazırdı.

12. Bölüm

Denizci

Jack London yedi yıl önce, 1900 senesinin Haziran ayında, eserlerine iltifat eden, Topluluk'un sözü dinlenir büyüğü Charles Warren Stoddard'a bir yanıt yazmıştı. Kendisi de Stoddard'ın kariyerini az çok biliyordu. "Güney Denizleri'ne gitmişliğiniz var, değil mi?" demişti. "Hep oraları özlüyorum fakat tekrar gitmeyi başaramadım." *Sophia Sutherland*'le Hawaii Adaları'na yaptığı yolculuk ve Bonin Adaları'nda geçirdiği zaman, içinde "o zamandan beri dinmeyen bir açlık" uyandırmıştı.[1]

Charmian'a uzun bir okyanus yolculuğu ihtimalinden ilk kez, Bessie'den boşanma sürecinin sonlanmasını bekledikleri ilk sene bahsetmişti. Charmian ilişkilerinde kendini daha güvenli hissetmeye başlamışsa da, London'ın ona ters, baskıcı, hatta kaba davrandığı anlar olmuyor değildi. 1906 yazında ve sonbaharında Wake Robin'e gelen ziyaretçilerin Charmian'da gözlemlediği bitimsiz neşenin, yardımseverliğin gerisinde, onun azmi vardı. Eşi Olan Adam'ı sevdiği kesindi fakat bunun da ötesinde, ona inanıyordu; sonunda yatışacağını bilerek, buna emin olarak, London'ın sert ve çirkin davranışlarına göğüs geriyordu.

Gazeteci Joseph Noel, Glen Ellen'daki yatılı misafirliğine dair etkileyici bir anı aktarmıştı. Uyandığı zaman Manyoungi, ev sahiplerine sormaksızın, tüm misafirlere yaptığı gibi ona da kahvaltı hazırlamıştı. Sabah vakitlerinde London çalışırdı ve rahatsız edilmemesi gerekirdi. Saat 11 civarında London, Noel'i üst kata çağırmıştı; cevizden yapılma, geniş, dört direkli, Noel'in tabiriyle "büyük yelkenlilerin kaptanlarına yaraşır" yatağından çıkmamıştı hâlâ. Sırtını büyük yastıklara dayayıp oturmuş, yazdığı müsveddenin sayfalarını yatağa sermişti. Komodinin üzerindeki fincan tabağında yığınla sigara izmariti vardı; Noel'in gözüne yeşilimsi bir okuma lambasıyla, bir Skoç viski sürahisi ve birkaç bardak

çarpmıştı. Birlikte viski içtikleri sırada, Charmian neşeyle "Günaydın" diyerek içeri girdi, o sabah daktiloya çekeceği sayfaları alıp çıktı.

> Bir bardak daha içiyorum. Jack de öyle. Manyoungi, iki fincan kahveyle geliyor. Her an hizmete hazır bir zihin okuyucu, bu Manyoungi. Siz farkına bile varmadan, istediğiniz her şeyi yanı başınıza koyuveriyor.
>
> Kahvemizi yudumladığımız sırada, Jack uşağından bir evrak çantasını getirmesini istiyor. Oğlan çantayı getirip açıyor ve bir tomar yeni notu, efendisinin önündeki yorganın üzerine koyuyor... İşini bilen parmaklar daktilo tuşlarını tıkırdatıyor; duyuyorum. "Charmian bu sabahki yazıları daktilo ediyor galiba," diyorum. Jack başıyla onaylıyor. Bir kitabın dağılmış sayfaları var. Jack bunları istediği şekilde düzenledikten sonra, eski tarz ahşap mandallarla tutturup, yatağın üzerindeki çamaşır ipine asıyor. ...
>
> Charmian tekrar odaya giriyor. Jack'in elyazısıyla tamamladığı son sayfayı yataktan almasının üzerinden, on dakika ya geçti ya geçmedi. Hepsini daktilo etmiş bile. "Yarın da bugünkü gibi yazmaya devam edersek, ortaya harika bir şey çıkarmış olacağız," diyor, yumuşak ve hevesli bir edayla. İçindeki şevki hissediyorsunuz.
>
> Jack birden tersliyor onu:
>
> – Niçin 'biz' diyorsun?
>
> Charmian'ın şevki uçup gidiyor.
>
> – Ben demek istiyordum ki...
>
> – Demek isteme. Sen şunlarla meşgul ol.
>
> Ona kurşun kalemle çiziktirilmiş bir tomar not veriyor. Charmian bunları daktilo etmek üzere odadan çıkıyor. Bir an, gözleri tıpkı Manyoungi'nin gözleri gibi bakıyor. Yılgın bir ifadeyle.

Alt kata indiklerinde, Charmian yine neşeli bir tavırla yanlarına geldi; London'ın, kendisini terslemesini hemen unutmuştu. "Bugün 1021 kelime etti, Eşim," dedi. Noel bunu, cennetin muhasebesini tutmak diye nitelemişti.[2]

Herhalde Noel'in misafirliğinin üzerinden çok zaman geçmemişti ki, Manyoungi de sonunda London'ın kibrinden usanıp, ona diğer çalışanlar gibi "Mr. London" diye seslenebilmeyi talep etti. London bunu reddederek, "Efendi" hitabında ısrarcı oldu.

Manyoungi soğuk bir sesle, "Tanrı yatmadan önce bira içmek ister miydi?" diye sordu.

"Hayır, Manyoungi, senden hiçbir şey istemiyorum." Manyoungi ertesi gün işten çıkarıldı. Charmian'a göre, bu biyografisindeki nahoş kısımlardan biri olsa da, Manyoungi'yi rahatsız eden şey London'ın küstahça kibri değil, çıkılacak dünya turuydu. Bu yolculuğa çıkmak arzusunda değildi ve sonunda istediği gibi olmuştu.

Belki London'ın asabiyetinin kısmi sebebi, 30.000 dolarlık yatıyla yerküreyi dolaşacak bir adam için garip kaçacak şekilde, arkasında bırakacağı kapitalist sisteme son kez saldırmaya odaklanmış olmasıydı. Bu doğrultuda yazdığı "The Somnambulists" ["Uyurgezerler"] başlıklı denemesi, büyük ölçüde, önceki yıla ait devrimci yazıların özeti mahiyetindeydi. Ona göre emek sömürüsü yapan, düşük maaşlı işçileri kalitesiz malların ve içine katkı maddeleri eklenmiş yiyeceklerin üretiminde kullanan bir soyguncu baron, fakirlerin yaşamında yarattığı tahribatın ayırdında değildi. "Ticari imtiyazlar elde etmek için, bir parlamento üyesine... rüşvet verebilir ama uyurgezerce yaşadığı ömrü boyunca ahlaki bir amaç güderek, mesela... çocuk emeği yasaları, katkısız besin üretimi yönergeleri, emekli aylıkları gibi hususları gözeterek bir yasama organı mensubuna rüşvet verdiği görülmemiştir." Zaten çocuk emeği her zaman London'ın kafasını meşgul etmişti. Amerika'nın güneyini dolaşıp, oradaki imalathane ve fabrikaların durumunu tetkik etmesi için yapılan bir davete icabet etmeyi göze alamamış, bunun yerine "The Apostate" ["İnancından Dönen"] başlıklı denemeyi kaleme alıp, hint keneviri imalathanesinde geçen günlerini anlatmıştı. Bu denemenin *Women's Home Companion* dergisinde yayımlandığı 1906 Eylül'ü bir dönüm noktası teşkil etmiş, sonunda ulusal bir Çocuk Emeği Yasası'nın kabul edilmesinde pay sahibi olmuştu.

Bunlar yetmezmiş gibi, *Demir Ökçe* (*The Iron Heel*) isimli yeni romanına da başlamıştı. *Adem'den Önce* romanı Yontma Taş Devri'nde insansılar arasında geçen bir dramdı; gelecek zamanı konu alan bu hikâyede ise, London'ı andıran Ernest Everhard (yazarın Michigan'daki kuzeninin ismiydi bu) önderliğindeki işçi başkaldırısının, oligarşi tarafından ezilişi anlatılıyordu. Şimdi bu işçiler ceza olarak, piramitlerin yapımında çalışan köleler misali, oligarkların üstünlüğünü simgeleyen bir şehrin inşasında köle gibi çalıştırılmaktaydılar; şehir, anlamlı bir tarih olan 1984'te tamamlanmıştı. *Demir Ökçe*, kendini bir roman türü

geleneğinin ortasında bulmuştu: London muhtemelen kitabın fikrini William J. Ghent'in *Our Benevolent Feudalism* [Cömert Feodalizm] adlı (1902'de Macmillan tarafından basılmış) çalışmasından almıştı; Ghent'in fikrinin kaynağı da, *Independent* gazetesinde çıkmış bir makaleydi. *Demir Ökçe* de daha sonra, Eric Arthur Blair adlı bir İngiliz sosyalisti tarafından okunmuş, o da aynı konuyu, George Orwell müstear ismiyle kaleme aldığı ve 1949'da basılan, *1984* adlı romanda kendi bakış açısıyla işlemişti.

Demir Ökçe aceleye gelmiş (London seyahate çıkmadan kitabı bitirmek, böylece Macmillan'a borçlu kalmamak istiyordu), sesi yüksek perdeden çıkan bir romandı. Oy toplamak için verdiği taşkın söylevler gibi, bu kitap da sosyalistler tarafından beğenilirken, vatanperver basın tarafından soğuk karşılandı. Sanatsal fakirliğine rağmen, roman en büyük etkisini yurtdışında gösterdi ve Anatole France'ın, Leon Troçki'nin övgülerine mazhar oldu.

London için, her gün bir yandan adaletsizliklere kafa yorarken, bir yandan da eşine ve ziyaretçilere güleryüz göstermek zordu; bir de, annesiyle ilişkisi her zaman olduğu gibi sorunluyken, Flora London'ın gelip onlarla kalacağı tuttu. Daha kötüsü, öz oğlundan fazla bağlandığı, London'ın üvey yeğeni ve Ida'nın oğlu 12 yaşındaki Johnny Miller'ı da yanında getirmişti. Ailenin ve burada ikamet eden turistlerin arasında, Flora epeydir kaybettiği gırginliğini yeniden kazanmıştı; London da halinden memnun gibiydi fakat Johnny'ye ısınamamıştı. İçindeki kıskançlığın ötesinde, kendi yaralı çocukluğu yüzünden, kendisi gibi bir Yük Hayvanı olmayan hiçbir çocuğa yakınlık duyması mümkün değildi. Bildiğimiz kadarıyla annesi, Güzel Çiftlik'i ilk kez görüyordu; besbelli misafirliği sıcak ve hoşnutluk vericiydi, lakin bu misafirlik hiç bitmedi.

Topluluk'tan birçok kişi, Glen Ellen'a gelmeye başlamışlardı; bunlar arasında Charmian aleyhinde söylediği sözleri yutan ve barışçıl davranmaya karar veren Carrie ile George Sterling de vardı. Jimmy Hopper, Arnold Genthe, her zaman insanı güldüren Harry Leon Wilson, Xavier "Marty" Martínez ve London'la boks, eskrim çalışmayı sürdüren Jim Whitaker, diğer ziyaretçilerden bazılarıydı. Partington kardeşlerle birlikte Blanche da gelmiş, fakat Charmian ondan gelebilecek her tür tehdidi etkisiz kılmayı bilmişti. Wake Robin ile yeni edindikleri Güzel Çiftlik arasında, London'ın uçurtma uçurmak –çoğu zaman birkaç uçurtmayı

aynı anda idare ederdi– ve sabun köpükleri üflemek gibi çocukça tutkuları için geniş bir arazi mevcuttu. Daha kendi evi bulunmayan London, Wake Robin Lodge'daki bir ek binada kalıyor, ziyaretçileriyse aynı yerdeki kulübelerde konaklıyorlardı. Yazar tüm iş yüküne rağmen, savaş muhabirliği yaptığı günlerde dostluk kurduğu Richard Harding Davis ve Ed Winship ile eşi Ida'yı da ağırlamıştı. Charmian'ın hiç hoşlanmadığı bir şey de, Glen Ellen'ın, kocasının trenlerle dolaştığı günlerden tanış olduğu gezgin serserilerin uğrak yeri haline gelmesiydi. Bunların birçoğu hâlâ sefil durumdaydılar ve genellikle, bazen de çekinerek, yardım talep ederlerdi. London, uzun yıllar boyunca parasızlık çekmiş olduğu halde, çoğu zaman onlara birkaç dolar verirdi.

London'ın mali yükü öylesine ağırdı ki, aydan aya kendisinin, Bessie'nin ve annesinin faturalarını ödeyebilmesini, "Aylık Mucize" olarak isimlendirmeye başlamıştı. George Brett'ten, gelecekteki ücretine mahsuben para istemeye çekinir olmuştu; nitekim epeydir kendini sıkıntıda hisseden editörü de, artık verilecek avanslar üzerinden faiz tahsil edileceğini söylemek zorunda kalmıştı. London telif ödemelerini artırmak için, aceleyle, avarelik döneminin hatıralarına yer verdiği iki kısa eser yazmıştı; onu ziyaret eden gezgin serseri arkadaşları, bu hatıraları anımsamasına yardımcı olarak, aldıkları paranın karşılığını vermişlerdi. Bunları, önceden aynı konuya dair yazdıklarıyla harman ederek, *Yol (The Road)* başlığı altında Brett'e sundu; hem tren yolculuklarıyla geçen aylarını anlatıyor, hem de kapitalist emek sömürüsünün yarattığı Amerikan altkültürünü tanıtıyordu. Brett, hiç de hevesli olmamakla birlikte, kitabı bastı: *Demir Ökçe*, kitap piyasasını toplumun öfkeli yoksullarına varıncaya kadar genişletmiş olsa da, kitap alıcılarının çekirdeğini bu insanlar oluşturmuyordu. *Demir Ökçe*'den utanç duyan kitap tanıtımcılarının ve orta yol okuyucuların, bir avarelik güzellemesini beğenmeleri pek olası değildi. Bununla birlikte *Demir Ökçe* de çok okunmuş ve yayınevinin yurtdışındaki itibarını artırarak, London'ı Macmillan'ın en önemli yazarı haline getirmişti. 1907'de piyasaya çıkan *Yol*, bir fiyasko olmuş ve böylece Brett, hem içgüdülerinin hayır dediği bir kitabı basmaması gerektiğini, hem de London'ın hata yapmaz bir yazar olmadığını öğrenmişti. Zaman zaman fikir ayrılığına düşseler de, samimi yazışmaları sürmüştü; fakat London, yaşı ilerledikçe, beş yıl önce *Uçurum İnsanları*'nda memnuniyetle kabul ettiği editoryal rehberliğe direnir

olmuştu. Brett'in uzmanlık alanı, akıl hocalığıydı; London'ın giderek artan parasal talepleriyle, azalan popülerliği bir araya gelince, ilişkileri zorlanmaya başladı. Bu ilişkiyi riske sokmak, gerçekten tehlikeli olurdu.

London'ın diğer mali yükümlülüklerine ek olarak, şimdi çiftlikte de iyileştirmeler yapılması gerekiyordu. Yazar başlangıçta Brett'e, bu mekândan kâr elde etmeyi düşünmediğini söylemişti fakat mal sahipliği ve toprakla haşır neşir olmak, kendisini Charmian'a bağlayan değişimi beslemişti. "Ateş Yakmak"ın ("To Build a Fire") kaygısız kozmik gücünden ziyade, tabiatın kendisi, sağaltıcı ve tedarikçi olmuştu; Voltaire'in Candide'i gibi London da, huzuru odun kesmekte ve bahçesini yeşertmekte bulmuştu. Önce Werner Wiget'ı ustabaşı olarak tutmuş, sonbaharda ilk ana yapı olan ahırı bitirmiş, bu kez taş duvarların altmış santimetre kalınlığında yapıldığından emin olmuştu. Ahır devasa bir binaydı; önde ve arkada iki uzun, yatık penceresi bulunan kırk tonluk kiremitli çatıyı, kerestelerin arası doldurularak kurulmuş üst yapı destekliyordu. London, Sterling'e bu çiftliğin artık kendisini sürekli meşgul edeceğini, ahırın sadece bir başlangıç olduğunu söylerken, durumu abartmıyordu. Büyük deprem sırasında orada bulunan peyzaj mimarı Johannes Reimes, sonradan yine ziyaretine gelmiş, ikisi gelecekte kurulacak ev için ilk peyzaj düzenlemesini yapmışlardı; London'ın zihninde evin görüntüsü, lav kayaları ve kızılçam kütüklerinden yapılma anıtsal ölçekte bir kır şatosu olarak şekillenmekteydi.

Lakin çiftliğin de, evin de, seyahat sonrasını beklemesi gerekiyordu. Denize çıkmadan edemezdi ve şimdilerde ne vakit San Francisco Körfezi'ne açılsa, Pasifik'te kaybolma arzusu daha çok depreşiyordu. Charmian'ın tembel ve hep mazeret uyduran enişteşi Roscoe'ya, hakçası hiç de kolay iş olmayan *Snark*'ın yapımını yürütsün diye, ayda 50 dolar ödüyordu. En iyi malzemeleri edinmek için görüşülmesi gereken yüzlerce üretici vardı ve London, iyi bir sosyalist olduğu için, Roscoe'ya sadece sendikalı işçilerle çalışması talimatını vermişti. Charmian'la birlikte sık sık San Francisco tersanesine gidiyorlardı; neredeyse takıntılı biçimde, geminin beş tonluk demirden omurgası boyunca dizilen kaburgaları fotoğraflıyorlardı. Tekne biçimlendikçe, Charmian yerküreyi turlarken kendi dünyalarının ne kadar sınırlı olacağını idrak etti. İç iskeleti gösteren bir fotoğrafın üstüne, "Her şeyi nereye koyacağız?" diye yazmıştı.[4]

On dört metrelik, iki direkli yelkenli nihayet suya indirilip, donatılmak üzere Oakland'a getirilmişti. Teknenin masrafları bitmek bilmezken, büyükbaş hayvanlarla daha yakından ilgilenebilmek amacıyla, London'ın annesi için elde tuttuğu ikinci konutlarına taşındılar. Topluluk'takiler, iskambil oynamak yahut Charmian'ın yeni Steinway 'B" piyanosunu çalışını dinlemek için, sık sık onlara uğruyordu. Flora yine olayların merkezinde olmaktan hoşnuttu fakat Jack ile Charmian'ın boks yapmasını onaylamıyordu; bir keresinde ikisi, itişip kakışırken yemek odasının kızılçam ağacından yapılma kapısını çatlatınca, Flora'dan azar işitmişlerdi. London'ın en sevdiği lokanta Saddle Rock'ta yediği "10 Dakikada Pişen Ördek" –preslenmeden önce ateşe şöyle bir gösterilmiş yaban ördeği– öğünleri olmasa, teknesinin donatım işlerindeki gecikmeler daha fazla canını sıkacaktı. Bu yemeği o kadar çok seviyordu ki, tarifini kaleme almıştı.

London her gün yemekten önce bin kelime yazıyor, yemekten sonra da, o gün ters giden şeyleri düzeltmek üzere tersaneye uğruyordu. *Snark* herhangi bir tekne olmayacaktı; bir sanat eseri meydana getirmeye uğraşıyordu. İki katlanabilir direği sayesinde Seine Nehri'ndeki köprülerin altından rahatça geçip, Paris'in içine yanaşabileceklerdi; Çin'deki Sarı Nehir'i ve St. Lawrence deniz yolunu görüp, Büyük Göller üzerinden Chicago'ya, sonra da Mississippi boyunca ilerleyip New Orleans'a varmayı tasarlıyorlardı. London'ın güverte altındaki kamarası pruva tarafında, Charmian'ın kamarası sancak tarafındaydı; orta kısımda ana kamara bulunuyordu. Ana kamaranın gerisinde, sancak tarafında son derece modern bir sifonlu tuvalet, iskele tarafındaysa kuzine vardı; kuzinedeki buzluk sayesinde içecekler her zaman soğuk kalacaktı. Rüzgârsız sularda ve kanallarda yol almalarını sağlayacak yetmiş beygirlik motorun yanı başında, Roscoe için de küçük bir kamara ayırmışlardı. Teknenin kıç tarafında bin galonluk benzin depolanmıştı. Bir yerlere de dört yüz adet kitap, bir fonograf ve beş yüz adet plak sığdırmaları gerekiyordu. Bu, Oakland'ın gördüğü en zarif, en sportif tekneydi ve hızlı gitmek üzere tasarlanmıştı: Yelkenleri fora edilmiş olarak 12 knot, motor gücüyle sekiz knot hızla yol alabilirdi.

London'ın *Snark*'ı denemek için, 10 Şubat 1907'de Golden Gate'den geçişi sırasında, Topluluk'un çoğu mensubu teknedeydi. Şiddetli fakat tehlikeli olmayan bir rüzgâr esiyordu; bu rüzgârla şişen yelkenler, onları

yirmi mil açığa taşıdı. London bu kadar mükemmel bir tekneyi hayal bile edemezdi; Dogger Bank'deki İngiliz balıkçı teknelerine öykünerek tasarlanmış iki direkli donanımıyla, London'ın hareketlerine sanki kendine ait bir zekâsı varmış gibi tepki veriyordu; yine de misafirlerin çoğunu deniz tutmuştu. London'la tanıştıkları günden beri, onun deniz hikâyelerini duymuş ama kendisini hiç eylem halinde görmemiş olduklarından, şimdi epey etkilenmişlerdi. Bunlardan biri, küçük bir tekneyle Hawaii'ye seyahat etmenin ölümü davet etmekten farksız olduğunu iddia eden editörlere, *Snark*'ın batabileceğini fakat London'ın asla batmayacağını söylemişti. Sonra gecikmeler yine başlayınca London'lar Glen Ellen'a döndüler; o zaman Esmer Kurt'un, yani London *Beyaz Diş*'i yazarken yanından ayrılmayan köpeğin o kış öldüğünü, onu ne kadar sevdiklerini bilen Wiget'ın, kendilerini haberdar etmeye gönlünün elvermediğini öğrendiler.

Tekneye tayfa bulma düşüncesindeki London, yapım sırasındaki yetersizliğine rağmen, tekneyi idare etmek üzere Roscoe'yu yanlarında götürmeye karar vermişti. Bu işi kendisi yapmak istemiyordu, zira seyahat boyunca aklına gelecek bir sürü konu hakkında, günde bin kelimelik kotasını doldurmak ihtiyacı duyacaktı. Alaska, gezgin serserilik ve sosyalizm hakkındaki repertuarını genişletmesi uzun zaman almıştı ve yedi yıl boyunca denizlerde dolaşarak, hayatının sonuna değin yetecek malzemeyi toparlayacağını umuyordu.

İsyankâr Manyoungi'nin yerine, hayli ciddi ve dini bütün genç bir Japon olan Paul Tochigi, kamarot olarak alınmıştı. Mürettebat henüz tamamlanmamıştı ve London, herhalde reklam olsun diye, başvuruları değerlendireceğini tüm memlekete duyurmuştu. Takipçilerinin azaldığı yanılgısı, gelen çığ gibi başvurular sayesinde ortadan kalktı; bunların birçoğu, sırf tekneye alınabilmek için para –hem de çok para– öneriyorlardı. Charmian'ın yazdığına göre, başvuranlar arasında "Doktorlar, avukatlar, dilenciler, reisler, hırsızlar, multi milyonerler, tek tek ya da ekip halinde denizciler, şairler, tarihçiler, jeologlar, ilahiyatçılar" ve akla gelebilecek her tür insan vardı. Kahkahalar içinde okudukları bir mektupta, başvuru sahibi, saygın insanlardan bıkıp usandığı için onlarla gelmek istediğini belirtmişti![5]

Çıkılacak seyahatin duyurusunu okuyanlardan biri de, Kansas'ın Independence şehrinde, babasının kuyumcu dükkânında çalışan yirmi

iki yaşında bir delikanlıydı. Martin Elmer Johnson uzun boylu, kendini beğenmiş, London'ın deyişiyle "sarışın canavar tarzı" biriydi; macera arzusuyla içi içini yiyordu. Aslında biraz seyahat etmişliği vardı; İngiltere'ye gitmiş ve tıpkı *Uçurum İnsanları*'nda betimlendiği gibi, karada mahsur kalmış bir denizci olmayı tecrübe etmişti. Fakat hayalinde başka bir macera vardı. "(Rüyalarımda) garip bir havayı soluyordum; olağanüstü işlerin peşindeydim; geceleri gökyüzünde bilinmedik yıldızlar, takımyıldızları parıldıyordu." Bilgi ve tecrübelerini iyice şişirerek yazdığı mektupta, heyecanla, London'dan kendisini mürettebata katmasını rica ediyordu.

Daha sonra, "Benimkine benzer bir sürü mektup almışsınızdır, biliyorum," diye yazmıştı, "başvuranlar arasında, benden çok daha güçlü adaylar vardı mutlaka." Johnson haklıydı; diğer başvuru sahipleri arasında, meşhur bir şef aşçı da vardı. Gelgelelim London, Johnson'da kendi gençliğini görmüştü; zeki, yetenekli ve istekliydi fakat ona hiç fırsat tanınmamıştı. London telgraf çekip, "Aşçılık pozisyonu," dedi. "Ayrıca usta dümencilik. Ayda yirmi beş dolar. Yemek yapabilir misiniz? Kaç kilosunuz? Telgrafla yanıtlayın."

Tabii yemek yapabilirdi. "Deneyin beni," diye yanıtlayan Johnson, babasının kuyumcu dükkânını bırakıp, yemek pişirmeyi öğrenmek için bir arkadaşının lokantasında çalışmaya başladı. Mutfak işlerinde ustalaşırken, "Arkadaşımın müşterilerine ne berbat şeyler pişirdiğimi düşününce ürperiyorum," diyordu. Yine de babasını, London'a bir mektup yazıp aşçılık becerisi ve kişiliği konusunda şehadette bulunmaya ikna etmişti. Martin herhalde bilmiyordu ki, babası ayrıca, oğlunun gitmesini istemese de ona söz geçiremediğini yazmıştı.[6]

Sonraki yazışmalarında, seçiminden memnuniyet duyan London neşeyle, "Ah, eğer hırçın biriyseniz gelmeyin, çünkü teknede kendinizi yalnız hissedersiniz! Bu arada, eğer boksu seviyorsanız, hepimizin boks yaptığını ve eldivenlerimizi de götüreceğimizi söylemiş olayım. Bize karşı kol boyu avantajınız olacak," demişti. Ayrıca teknedeki herkes gibi Martin'in de, dümende ustalık göstermesi gerekeceğini izah etmişti. Lakin *Snark*'ın deneme seferlerinde ne kadar rahat yol aldığını düşünerek, teknenin büyük ölçüde kendi kendini idare ettiğini belirtmişti.

Mürettebata son olarak, ikinci kaptanlığı ve mühendisliği üstlenecek Bert Stoltz adlı genç Stanford'lı katıldı; lakin tek vasfı, eskiden

Hawaii'de yaşamışlığıydı. Tıpkı Mary Austin gibi London da, göbeği büyümüş, düztabanlığı artmış ve basuru daha iyileşmemiş haliyle, eskisi gibi güçlü kuvvetli olmadığının farkındaydı; bu yüzden, artık kendisinin yapamayacağı işleri halletmesi için, Stoltz'u tekneye almıştı.

Snark denize açıldıktan sonra, London yedi yıl sürecek seyahatin maliyetini, dünyanın değişik yerlerinden derlediği hikâyelerle karşılamaya niyet etmişti. Serbest çalışan cin fikirli bir yazar tavrıyla, gezinin değişik taraflarını, haber, siyasi yazı veya seyahatname biçiminde, birbirine rakip olmayan dergiler için kağıda dökmeyi tasarlıyordu. Lakin bu senaryo, teknenin donatılması sürecindekine benzer engellere takılmış, demir alma günü yaklaşmışken London hâlâ sözleşmelerini bağlayamamıştı. *Cosmopolitan* dergisindekiler besbelli, yazıların sadece kendilerine geleceğini sanarak, London'dan teknenin adını *Cosmopolitan* olarak değiştirmesini istemişlerdi. London kaygısızca, seyahatin masraflarını üstlendikleri takdirde sekiz hecelik "Cosmopolitan Dergisi" ismini tekneye yazabileceğini, uğradıkları limanlarda da dergiye abone toplayabileceğini yazmıştı. "Fakat aksi takdirde," demişti, "teknelerin de atlar gibi, tek heceli isimleri olması gerekir. İlk söyleyişte anlaşılacak güzel, sert, güçlü isimler." Mamafih, *Cosmopolitan* bu sözleri yanlış anlamıştı; London aynı zamanda *Woman's Home Companion*, *Everybody's* ve başka dergilerle de pazarlık yürütüyordu. Aslına bakılırsa, sekiz yıl önce San Francisco'daki *Wave* dergisinde London'ın ilk destekçilerinden olan John O. Cosgrave, *Wave*'in iflas etmesinden sonra *Everybody's* dergisinin şef editörlüğüne getirilmişti. Bu yeni konumunda London'a daha çok faydası dokunmuş, kısa zaman evvel *Adem'den Önce*'nin basım hakkını, kelime başına on iki buçuk sent gibi cömertçe bir fiyata satın almıştı.[7]

Cosmopolitan'dakiler London'ın başka dergilerle de görüştüğünü öğrendiklerinde, sinsice, onun güvenilmez biri olduğu lafını yaymışlardı. London 18 Kasım'da bu dergiye öfkeli bir mektup yazıp, onlara gönderdiği son üç mektuba herhangi bir yanıt gelmediğine dikkat çekti; "New York şehrinin sağında solunda düşüncesizce sözler edip beni kötüleyeceğinize, mektuplarıma yanıt vermeniz, şüphesiz çok daha adilane ve mantıklı olurdu," dedi. London, göndereceği fotoğrafları ayrıca ücretlendireceğini (ki bu gerçekten de serbest çalışan gazetecilerin standart uygulamasıydı), şimdiden fotoğraf makineleri, objektifler ve film banyosu malzemelerine epey para harcadığını hatırlatacak kadar da dira-

yetliydi. Aralarındaki ilişkiyi netleştirsinler diye *Cosmopolitan*'a baskı yaparken bile, *Woman's Home Companion*'da çalışan Arthur Vance'e şöyle yazmıştı: "İpotekli çiftliğimi elimden almaları pahasına, iki kuruş karşılığında bu teklifi reddedebilirim... *Cosmopolitan* bana öylesine kaba davrandı ki, emin olduğum tek şey var, o da *Woman's Home Companion* için elimden gelenin en iyisini yapacak olduğumdur."[8]

İsminin konulmasından sonra, *Snark*'ın güvertesini hayırlı olsun demeye gelen Topluluk mensupları doldurdu; Carrie çok güzel giyinmişti, George Sterling bazen Grek profilini fotoğraf makinesine gösteriyor, bazen de gözlerini Kurt'una dikiyordu. Jimmy Hopper, isim koyma günü için sembolik bir armağan olarak, Kaliforniya Üniversitesi futbol takımı formasını getirmişti. Lakin *Snark*'ın denize açılmasından önceki gece, kimsecikler yokken, iki kereste teknesi sürüklenip tekneyi iki yandan sıkıştırmış, gövdenin bir tarafını eğip diğer tarafı da çökertmişti. *Snark* denize açılana kadar, hasarın gerçek boyutunu bilmek mümkün değildi, fakat parasını alamayan bazı tüccarların başvurusuyla şerif tekneye el koyunca, seyahat gününü yine erteleme zorunluluğu doğdu. Bu hadise cumartesi gerçekleşmişti; pazartesine kadar faturaları ödemesi mümkün olmayan London, öfke içindeydi. Nihayet demir alıp, tüm engelleri geride bırakmaları, 23 Nisan'ı bulmuştu; Jimmy Hopper'ın formasını bayrak direğine çektiler ve rıhtımdakilerin tezahüratlarıyla körfezden gelen ıslıklar arasında, London teknenin burnunu Golden Gate'e çevirdi.

İlk yemeklerinin ardından, Tochigi flütüyle hüzünlü bir ezgi çaldı. Ancak çok geçmeden hem onu, hem de Charmian'ı deniz tuttuğu için, güverteye koşup küpeşteden sarkarak midelerini boşalttılar. Bu, başlarına geleceklere dair bir alametti aslında.

***

İlk birkaç gün yolunda giden tek şey, London'ın kendine denizde yön bulmayı öğrenmesiydi. Roscoe Eames daha önce London'a, denizde yön bulmayı bildiğini söylemişti fakat haritalar ve araçlar konusundaki beceriksizliği, onu yalanlıyordu. London sekstantla pratik yapıp logaritmaları inceledi ve rotadan şaşmayacaklarına emin oluncaya değin, *Snark* okyanusa açılmadan, kıyı boyunca güneye doğru yol aldı. Seyahatle ilgili hatıratında London, bu hızlı öğrenim sürecini ehemmiyetsiz bir şeymiş gibi anlatır: "Ortalama zekâya, ortalama eğitim düzeyine sahip, azıcık

öğrenme kabiliyeti olan her genç adam, kitapları, haritaları ve araçları edinip kendi kendine yön bulmayı öğrenebilir... Denizcilik tamamen farklı bir meseledir; onu öğrenmek yıllarca sürer... Fakat astronomlar ve matematikçiler sayesinde, güneşi, ayı ve yıldızları gözleyerek yön bulmak, çocuk oyuncağı haline gelmiştir."

Snark batıya yöneldi; önceleri seyahat zorlu ve hırpalayıcı, güvertede yürümek son derece tehlikeliydi. Martin Johnson, "Tutunduğumuz yeri bırakmadan önce, mutlaka diğer elimizle tutunuyorduk," diye yazmış. "Pek çok akrobatik numara gördüm ama böylesini hiç görmemiştim; güverteden aşağı inen Mrs. London iyi tutunamayınca, çift takla atarak masanın ortasına, hem de yeni pişirdiğim ve Tochigi'nin tabaklara koymakta olduğu yemeğin üstüne düşüverdi." Charmian'ın hafızasında bu olay, merdivenin önüne düştüğü şeklinde kalmış. "Martin bana şüpheyle bakıp, tereddütle, 'Kansas'ta, benim ailemde, bir kadının canı böyle yansa, ağlardı' dedi. Yok, ben gözyaşı dökmedim; o sırada değil. Ama dümende tek başıma, yıldızların altındayken, bir kadına yaraşır şekilde doya doya ağladım."[9]

"Tüm handikapları hemen fark edememiştik," diye anlatıyor Johnson. Durumun vahametini anladıklarında, açık denizdeydiler artık. *Snark* tehlikeli biçimde su alıyordu. San Francisco Körfezi'ndeki kereste tekneleri, teknenin bir yanını çökertmişti; gövde sızdırıyordu, perdeler sızdırıyordu. Üç aylık erzaklarını –lahanalar, pancarlar, şalgamlar, havuçlar, meyveler– ya deniz suyu, ya da çatlayan tankların sızdırdığı benzin yüzünden ziyan olduğu için, denize dökmek zorunda kaldılar. Gövde orantısı bozulan teknenin hızı kesilmişti; derin su çıpası işe yaramıyor, traverse çıkamıyorlardı. Yetmiş beygirlik motor yerinden çıkmış, işe yaramaz olmuştu. Tuvalet kullanılamaz durumdaydı. Beş beygirlik motor, pompaları sürekli çalıştırdığı halde, suyunu boşalttıkları kamaralar ertesi gün tekrar dizlerine kadar suyla doluyordu. Birkaç gün sonra kuzinenin tabanı suyun basıncından ötürü çökmeye başlamış ve Johnson, yemek pişirebilmek için uzun çizmeler giymek zorunda kalmıştı. Benzin kokusu yüzünden, Eames kamarasından kaçmak zorunda kalmıştı; aşağıda biriken benzinden dolayı, mürettebat kibrit çakmaya korkar haldeydi. Tahlisiye sandalının da hiç iyi durumda olmadığını görünce, iyice canları sıkıldı.

Johnson bu yolculuğa, London'ın gençliğinde sahip olduğu gözüpeklikle başlamıştı fakat yakalandıkları ikinci fırtınanın dehşetini yaşarken, artık hayatta kalacaklarından ümidi kestiğini ifade etmişti. London cık cık edip, hesabına göre karaya iki milden az kaldığını belirtmişti. Johnson kuşkuyla, "Nerede?" diye sormuştu. London, "Tam dibimizde, Martin," demişti, "dibimizde." Sonunda en kötü sorunlarının üstesinden gelip, işleri düzene sokmuşlardı; seyahatte çekilmiş yüzlerce fotoğraftan birinde London'ı, elinde sayfaları açık bir kitapla, halinden hoşnut şekilde dümen başında görürüz. San Francisco'dan ayrılmalarının yirmi yedi gün sonrasında, London'ın yön bulma çalışmaları semeresini vermişti. Kaiwi Kanalı'ndan geçip Diamond Head'in çevresini dolanmışlar, iki römorkörün refakatinde Pearl Harbor'a girmişlerdi.

Posta hizmetine kavuşunca, hemen George Brett'e uzun bir mektup yazma imkânı doğdu; London mektubunda, para sıkıntısı çektiğini ve ilişkilerinin durumu hakkında kafasının karışık olduğunu itiraf etti. Yine de Macmillan için düşündüğü bazı projelerin ana hatlarını aktardı; bunlar arasında, köpekbalıklarıyla ilgili kısa hikâyelerden oluşan bir kitap da vardı. "Daha şimdiden burada, Hawaii Adaları'nda, ileride yazacağım eserler için bir sürü malzeme toparladım,"[10] diyordu. London'ın tropik ülkelere dair yazılarıyla, Alaska hikâyelerindeki başarısını tekrarlayabileceğini hisseden Brett, cevaben ona 5000 dolar ve 1908 yılı için bir sözleşme gönderdi; London sözleşmeyi hemen imzalayıp, en derin şükran duygularını ifade eden bir notla birlikte, Brett'e postaladı.

London, yokluğunda yürütülmesi gereken işleri Ninetta Eames'a emanet etmişti; ona sevecen fakat içeriği çok yoğun ve inanılmaz derecede ayrıntılı mektuplar yazıyordu. Ninetta, London'ın hesaplarını tutmanın ve ona fotoğraf filmi gibi malzemeler göndermenin yanı sıra, yayınevlerine gönderdiği yazıları da titizlikle kaydederek takip etmek zorundaydı. Bir keresinde London, *Collier's* dergisine "The House of Pride" ["Gurur Evi"] adlı bir kısa hikâye gönderdiğini ve iade adresi olarak Ninetta'nın evini gösterdiğini yazmıştı. *Collier's*'ın hikâyeyi reddetme ihtimaline karşı, sırasıyla on iki alternatif yayınevinden oluşan bir liste yapmıştı; nihayetinde eser, listede on birinci sırada duran *Pacific Monthly* tarafından satın alınmıştı. London'ın Wiget'a yazdığı aynı tip mektuplar da, onun çiftlikle ilgili önemsiz ayrıntılara nasıl müdahil olduğunu göstermektedir.

Netta Teyze'nin London'la ilgili işleri, ortaya çıkan ailevi sorunlarla kıyaslandığında, devede kulak kalıyordu: Artık London'ın sabrını tüketmeye başlayan Roscoe Eames, Charmian'a hakaretlerle dolu bir mektup yazmış, London da benzer hakaretler ederek onu gözden çıkarmıştı: "Seni gidi... umutsuz, yetersiz, işi bitik mahlûk." Netta da, Roscoe'dan şikâyetçi olmakla birlikte, bu kez ondan yana tavır alma ihtiyacı hissederek, London'a kocasının karmaşık durumlarda karar almakta zorlandığını, fakat üzerine bu kadar gidilmemiş olsa daha iyi işler çıkarabileceğini söylemişti. Bundan kuşku duyan London, paragraflarca, Roscoe Enişte'nin kendisine binlerce dolara mal olan ihmalkârlıklarına değinmiş, "Eğer o bir denizciyse ben de Mısırlı bir dansözüm," demişti. Netta'ya gelince, o da Flora'yla uğraşmak zorunda kalmış, kadının davranışları karşısında ne yapacağını şaşırmıştı. "Bu kadın her şeyiyle dehşet verici. Onun gibisini görmedim... Korkunç bir kadın, korkunç. Muhtaç olduğu insanlar hakkında öyle kinayeli laflar ediyor ki... Bazen, sırf nasıl kıvranacağını görmek için, ona ayırdığın harçlığı kesesim geliyor... Bu kadın, gördüğüm en umutsuz vaka. Hiçbir iyi tarafını bulamadım." London, "Sana bir şey söyleyeyim mi," diye yanıtlamıştı, "o nasıl bir şeytandır bilsen; daha hiçbir şey görmüş değilsin." London ile Netta Teyze'nin, karşılıklı olarak aile bireylerine katlanmaları ve sevgilerini, güvenlerini muhafaza edebilmeleri, kadim dostluklarının sağlamlığına işaret ediyordu. Netta, London'ın "bu nankör cadının" evladı olamayacağına yemin billah ediyordu; London ise ona, "Roscoe'yla evliliğinde, nelere katlanmak zorunda kaldığını gördüm," diyordu.[11]

Neyse ki, Honolulu onlara iş yükünden başka imkânlar da sunuyordu. London'lar buradaki Amerikan vatandaşları arasında çok ünlüydüler ve haftalarca sosyal etkinliklerin tadını çıkarıp şehirdeki en seçkin insanlarla yarenlik ettiler. Bunların arasında Vali Vekili Jack Atkinson ve Honolulu'da gazete çıkaran Lorrin Thurston da vardı; Thurston başsavcılık görevindeyken, 1893'te Kraliçe Liliuokalani hükümetinin devrilmesine yardımcı olmuştu. *Snark* tamir süresinin çoğunda karina edilmiş olduğundan, teknede kalmaları mümkün değildi; London ile Charmian önce, Waikiki Sahili yakınlarında dört odalı bir çadır-kulübe kiraladılar. Bu çadır-kulübenin ait olduğu Seaside Oteli'ni, eski bir Klondike'çı olan, London'ın yakından tanıdığı Fred Church yönetiyordu. Müteakiben London'lara, ormanın kuytuluğuna, suyun kenarına kurulmuş, mahalli

sanatçı Thomas Hobron'a ait romantik bir ahşap ev tahsis edildi; küçük plajında bir iskele bulunan bu evde, beş ay boyunca kaldılar. Yazı kotaları hiç azalmadı ve Thurston'ın evindeki kısa misafirliklerinde, London yeni, esaslı bir roman çalışmasına başladı; Martin Eden adında, yazarlık heveslisi bir denizciye dair, otobiyografik bir romandı bu.

London 2 Haziran'da, sörf yapmayı denemeye karar verdi. Mark Twain ve başka yazarlardan, bunu sadece ölüme kafa tutan Hawaiili yerlilerin başarabildiğini okumuşluğu vardı. Bir sörf tahtası edinip, bir saat boyunca dalgaların üzerine çıkmaya çalıştı. O sırada Alexander Hume Ford tarafından fark edildi; Amerika doğumlu bir maceraperest olan Ford Avustralya'ya giderken, sörf yapmayı öğrenebilir miyim acaba diyerek bir haftalığına Hawaii'ye uğramış, o gün bu gündür kendini bu işe adamıştı. O sıralarda, Hawaii Dirsekli Kano Kulübü'nü (Outrigger Canoe Club) oluşturmaya çalışıyor, sörfçülüğün ve kanoculuğun ulusal mirasın bir parçası olarak korunması amacıyla, müteveffa Kraliçe Emma Kaleleonalani'nin mülkünden bir bölümün kendisine bağışlanması için müracaatta bulunuyordu. London'a, yaptığı hataları açık ve kesin bir dille anlattı; London da bilgi sahibi olduğu konularda aynen böyle konuşurdu ve Ford'u kendini iyice vererek dinledi. Dalganın üzerinde gitmek için kaba kuvvet gerekmiyordu; Hawaii tahtının taçsız varisi, müteveffa Prenses Kaiulani bile usta bir sörfçüydü. Zamanlama, denge ve dalganın fiziki yapısını kavramak önemliydi. Suya birlikte girdiler ve London, Hume'un tahtasına çıktı. Hume o anda London'ı kuvvetlice itti; heyecan içindeki London, dalgayla birlikte sahile kadar ilerledi. "O andan sonra," diye yazmış, "artık kendimi kaybetmiştim."

Muhtemelen, keşfettiği hiçbir şeye böylesine kapılmamıştı. Sörfçülüğü "Kralların Sporu" olarak niteliyordu; anlatımı her zamankinden daha büyük bir coşkuya ulaşmıştı. Önce, muhteşem dalgaları gözlemleyen bir insanın, kendisini ne kadar küçük ve önemsiz hissettiğini anlatmıştı.

> Dumanlı koca bir dalganın aniden, sütbeyaz köpükler arasında bir deniz tanrısı gibi göğe doğru yükseldiği yerde, dönerek devrilen, önce yukarıda asılı durup sonra yıkılan korkutucu tacın üstünde, bir adamın koyu renkli başı belirir. Adam bu beyazlığın içinde hızla yükselmektedir. Kara omuzları, göğsü, beli, kolları ve bacakları —hepsi bir anda görüntüye girer. Az önce sadece ıssız bir genişliğin, başa çıkılmaz

> bir gümbürtünün izlendiği yerde, şimdi bütün endamıyla bir adam, hiç çabalamadan dimdik durmaktadır.... Adam dalganın baş döndürücü zirvesinde enfes bir sakinlik içinde dikilirken, ayakları sütbeyaz köpüklere gömülmüş, denizin tuzu dizlerine kadar erişmiştir; vücudunun geri kalanı güneşin altında parlamakta ve adam havada ileri doğru uçmaktadır... Bir Merkür'dür bu adam; esmer bir Merkür. Topuklarında kanatlar vardır ve denizin sürati o kanatlardadır.

London kendine hâkim olamıyordu. Sörf yaptı, yaptı, yaptı; ta ki tropik güneşin etkisiyle ölümden dönene kadar. Ertesi gün gelen doktor, bunun gördüğü en kötü güneş yanığı vakası olduğunu ifade etmişti. London dört gün yataktan çıkamadı; bir buçuk hafta sonra hâlâ, vücudundaki muazzam kabarcıklardan ötürü acı içindeydi. Lakin yaşadığı tecrübeden dolayı başı dönmekteydi daha. Soyulmuş dudaklarıyla, "Lütfen," diye yalvarıyordu Charmian'a, "güldürme beni; canım yanıyor sonra." Belki bu deneyim, tropik bölgelerde London'ın başına dert olan deri hastalıklarını tetiklemişti, ama daha sonra yazacağı *The Cruise of the Snark (Snark'ın Seferi)* adlı kitap, sörfçülüğü dünyaya tanıtmış ve Hawaii'nin bu konudaki mirasını korumaya yardımcı olmuştu. *The Cruise of the Snark*, London'ın yerli halkları betimleyişi açısından da bir dönüm noktasıydı. Hawaii halkını tanıyınca, onları geçmişteki sıcakkanlı ırksalcılığından farklı şekilde, kimlik ve vakar sahibi insanlar olarak betimlemişti.

Snark'ın en kötü arızaları giderilirken, mürettebatı da elden geçirmenin zamanı gelmişti. Roscoe gerisin geri Glen Ellen'a yollanmış, yerine adam bulma girişimleri iki kez başarısızlığa uğramıştı; denedikleri birinci adamı George Sterling önermiş ve masrafları London'a ait olmak üzere Hawaii'ye göndermişti, ikinci adam ise yerlilerdendi. İkisi de Roscoe kadar kötü çıkmıştı. London nihayetinde, işe uygun olduğunu kanıtlayan profesyonel bir denizciyi, Kaptan James Langhorne Warren'ı işe almıştı. Çok sevdikleri Tochigi, deniz tutmasına daha fazla dayanamayıp işi bırakmış, daha sonra ilahiyat fakültesine kaydolmuştu. London'm Tochigi'yi ikame etmek üzere tuttuğu neşeli Hawaiili Japon Yoshimatsu Nakata, senelerce yazara hizmet edecekti. Ve nihayet Bert Stoltz, Stanford'a dönmesi için ısrar eden annesinden bir mektup aldı. London bir keresinde Stoltz'u yerip, tıpkı Roscoe gibi kaytarıcının teki olduğunu yazmıştı, fakat adam Roscoe'nun etkisinde kaldığı için

özür dileyince, bu özrü kabul etti. Birlikte oldukları süre içinde Stoltz, Hawaii'ye aslında babasının mezarına uğramak için geldiğini itiraf etmişti. Bert altı yaşındayken, karısından ayrılmak istemeyen bir cüzamlı, yakalanıp Molokai Adası'ndaki cüzamlılar kolonisine sürgün edilmekten kurtulmak için, Oahu İlçe Şerifi Louis Stoltz'u vurup öldürmüştü. London, Sinclair Lewis'in kupür dolu bavulunda bile, bundan iyi bir hikâye konusu bulamazdı.

London önceden Molokai'yi, buradaki cüzamlılar kolonisini ve alçakgönüllü Peder Damien'i, adayı defalarca ziyaret eden, Hawaii raporlarında da bu ziyaretlerden bahseden Charles Warren Stoddard'ın ağzından duymuş olmalıydı. (Stoddard, buradaki koloniye dahil olmayan Hawaili bir oğlanla kurduğu cinsel ilişki münasebetiyle, misyonerleri mahcup etmek pahasına adaya tekrar gittiğini anlatmaktan da çekinmezdi.) Verdikleri bir yemeğe katılan Sağlık Kurulu Başkanı Lucius Pinkham, London'a cüzamlıları yeniden hatırlatmıştı. Pinkham, cüzamlılar kolonisine bulaşan kara lekeyi bir türlü silememişti; London'ın sosyalizmi aklamak konusundaki çabalarının başarısızlığına benziyordu bu. Onun, "Cüzamlılara 'murdar' demekten, edebi yahut sansasyonel bir etki yaratmak için karanlık resimler çizmekten, böylece lüzumunun ötesinde bir acımasızlıkla hastaları dışlamaktan vazgeçmek gerekiyor," dediğini yazmıştı.[12] Pinkham, London'ın koloniyi ziyaret etmesini ve burası hakkında olumlu şeyler yazmasını sağlayabilse, bu bile tek başına, kendi yapabileceğinin ötesinde bir ıslah sağlayabilirdi; istediğini yaptırmak için elinden geldiğince bastırıyordu. London'ların yeni ahbabı, etkili kişilik Lorrin Thurston da bu konuda kendisine destek oluyordu. Merakına yenilen London, söz konusu gizemli yeri ziyaret etmeye karar verdi.

2 Temmuz'da *Noeau* Adası'na çıktılar. Cüzamlıların Molokoai Adası'ndaki esas yerleşim yeri Kalaupapa'ydı ve buranın amiri, Pinkham'a gayesi doğrultusunda yardımcı olabilecek biriydi. John Devine "Jack" McVeigh, Fransız Kanadası'ndan gelme, seçkin bir maziye sahip, tıknaz bir adamdı. Gençliğinde, özel öğretmeninin himayesinde dünyayı gezerken, Hawaii'de kaybolmuş ve buralılardan biri haline gelmiş, akrabaları onu eve götürmek üzere geldiklerinde, yakalanmamak için kaçıp saklanmıştı. Cüzamlılar kolonisinin amirliğini yürüttüğü beş yıl boyunca, burayı sarhoş ve umutsuz insanlarla dolu bir toplama kampı olmaktan

çıkarıp, olabildiğince modern bir kasabaya dönüştürmüştü. London'lar iki gün boyunca buranın sakinlerini ziyaret edip, onlarla tüfek atış çalışmaları yaptılar, doktorlarla uzun uzun görüştüler. 4 Temmuz'da McWeigh, ülkeye özgü bir kutlama töreni tertip ederek, korkunç maskeler takıp tuhaf hareketler yapan yerlileri onların kapısının önünden geçirdi ki, London'lar hem yerlileri, hem de kasabanın iki bandosunu fotoğraflayabilsin. London'ın ziyaret ettiği, eskiden denizci olan bir İngiliz hasta, ona bu mekânı dünya basınının yaptığı gibi korkunç bir cehennem çukuru olarak değil, gerçeğe uygun şekilde betimlemesini tembihledi. Ayrıca olağanüstü bir insan olan Peder Damien'ın mezarını ziyaret edip, onunla çalışmış hemşirelerden hayat hikâyesini dinlediler.

Molokai'de geçirdiği zaman, London'ı değiştirmişti. İçindeki gazeteci, önyargılara değil, hakikate değer vermekteydi; Johnson'ın seyahate dair hatıratında yazdığı üzere: "Molokai'in rüzgârüstü tarafından *Snark*'la geçtiğimiz sırada, Jack adaya bakıp oranın bir cehennem çukuru, dünyadaki en lânetli yer olduğunu söylemişti. Ama adayı ziyaret ettikten sonra hiç öyle konuşmadı. Gözleri açılmıştı."[13] London hemen *Women's Home Companion*'a, geçmişte çocuk emeği konusunda iyileştirilmeler yapılmasını sağlayan dergiye, "The Lepers of Molokai" ["Molokai'deki Cüzamlılar"] başlıklı bir makale gönderdi. Bunu Hawaii'de kendisini ağırlayanlara iyilik olsun diye yazmışsa da, metin hakikati yansıtıyor ve bir amaca hizmet ediyordu; Lorrin Thurston makalenin "Hawaii için altınla, gümüşle ölçülemeyecek bir kıymet ifade ettiğini," söylemiş, London'ları kendisiyle Maui'de tatil yapmaya davet etmişti. 1908'in Ocak ayında basılan makale, gerek Hawaii'de, gerekse anakarada beğeniyle karşılanmıştı. (İki yıl sonra, London'ın kurgusal hikâyesi "Koolau the Leper"'den ["Cüzamlı Koolau] haberdar olan Thurston'ın şevki sönmüştü. Bert Stoltz'un babasıyla ilgili anlatısını temel alan hikâyede, hastalığın yol açtığı fiziki bozuklukların tuhaflığı ve dışlama politikasının kurbanlarda yarattığı acı, kasvetli bir üslupla aktarılmaktaydı. London'lar gideli çok zaman olmuştu fakat Thurston gazetesinde yazara öfke kusarak, onun "Son derece sinsi, kesinlikle güvenilmez biri, nankörün ve yalancının teki" olduğunu yazmıştı.[14])

London'lar, volkan yamacı üzerinde 600 metre rakımda kurulu, 200 bin dönümlük Haleakala Çiftliği'nde kalıyorlardı. 1888'den beri işletilen çiftlik, Louis von Tempsky tarafından hayli elden geçirilmişti. 1899'da çiftliğin müdürlüğünü devralan von Tempsky, London'ın at sevgisini

paylaşan bir polo oyuncusuydu. Ayrıca London'ın hikâyeleriyle boy ölçüşecek aile serüvenleri vardı; zira, Yeni Zelanda'daki Maori Savaşı dahil olmak üzere, dünyanın her tarafındaki savaşlara katılmış soylu bir Silezyalı paralı askerin oğluydu. London ile Charmian burada geçirdikleri birkaç gün içinde, kraterin ağzına tırmandılar, sağlam bacaklı dağ atlarının sırtında baş döndürücü patikalar izleyip, gürüldeyen şelalelerin altından geçtiler; sonra da çiftlik işlerinin nasıl yürütüldüğünü incelediler. Von Tempsky'nin kızları Armine ile Gwen, tam London'ın gönlüne göre, haylaz, güzel, yeniyetme erkek fatmalardı. Dağdaki bir gezintide London'la kızlar ateşli bir kavgaya tutuştu; birbirlerine kartopu niyetine, yumurta büyüklüğünde olgun ahududular fırlattılar. Dağdan indikleri zaman, makineli tüfekle taranmış gibi görünüyorlardı. On altı yaşındaki Armine atlı gezintilerde ikisine eşlik etmiş ve Charmian'ın uzman bir binici olduğunu görünce, daha önce hiçbir kadının zapt edemediği delişmen binek atı Bedouin'i ona vermişti. London'ın ise, ata bir denizci gibi bindiğini söylemişti. Lakin Jack London'a, kendisinin de bir yazar olmak istediğinden bahsedip, ona çalışmalarından bazılarını göstermekle, biraz fazla ileri gitmişti. London kendi kızları dahil herkese nasıl davranıyorsa Armine'ye öyle davranmış, çocukluk hayallerini yıkmayı göze alarak, onu bir yetişkin gibi eleştirmişti. Fakat her zaman son derece dürüsttü. Kızın yazdıkları genel olarak "beceriksizce, ipe sapa gelmez şeyler"di. Armine ise, yazdıklarında "bir yetenek pırıltısı" bulunduğu, çok çalışırsa başarılı olabileceği şeklindeki değerlendirmeyi duymayı tercih etmişti.[15]

Kona Yakası'ndaki Büyük Ada'ya, Holualoa'ya gitmeden önce, Maui'deki yeni dostlarıyla tekrar görüştüler. Yüksek tepelerden, Kaptan Warren idaresindeki *Snark*'ın Hilo'ya doğru gidişi görülebiliyordu. London 1 Eylül'de Hilo'da bir konferans verdi; hikâyeleri için malzeme toplamak için çıktığı seyahatlerde, insanların sosyalist adalete dair sözler duymak istemeyecek kadar hayatından memnun olduğu adalarda, nadiren böyle konferanslar verirdi. Anayasal hükümdar Kraliçe Liliuokalani'yi, "iş yapmayı engellediği" için alaşağı etmiş para canlısı bir klik olan Hawaii'deki Amerikan elitinin de, anlatacaklarına sempatiyle yaklaşmasını bekleyemezdi. Buna rağmen konferans vermekte ısrar etmesi, seyahatini gerçekleştirmek için Amerikan sosyalizmini yüzüstü bırakmanın verdiği vicdan azabının göstergesi olabilir.[16]

Mürettebatını toparlaması gereken London, hâlihazırda Kaptan Warren ve Nakata'yı işe almıştı. Johnson'ı mühendisliğe terfi ettirmiş, Tsunekichi Wada adında bir Japon aşçı bulmuş, Stoltz'un yerine de bir diğer becerikli genç olan Hermann de Wisser geçmişti. Lakin hâlâ, katıksız bir Hawaii macerası yaşamaya zamanları vardı. Bir şeker plantasyonunu gezerek, şeker kamışının yüksek rakımlı yerlerde yetiştiğini ve burada toplandıktan sonra deste deste bağlanıp, su arklarına bırakılarak, işlenmek üzere imalathaneye gönderildiğini öğrendiler. Şeker kamışı destelerine binip, kanyonların yüzlerce metre üzerindeki inanılmaz ölçüde ince ve uzun su kemerlerinden baş döndürücü bir hızla geçmek, yerel bir spordu. Başladın mı durmak yoktu; fotoğraflarda, şeker kamışı destelerinin üzerinde yol alan London'ları ve arkadaşlarını, isterikçe gülerken görürüz.

London mektuplarının Tahiti'ye postalanması talimatını verdikten sonra, *Snark* 7 Ekim 1907'de yeni mürettebatıyla, 2000 mil kadar güneydoğudaki Markiz Adaları'na doğru yelken açtı. Karşı yönden esen alizeler yüzünden, eski kuşak denizcilerin yapılamayacağını iddia ettikleri bir yolculuktu bu. Lakin bir kez denize açıldıktan sonra, yolculuğu tamamlamaktan başka çareleri yoktu, zira teknenin tüm motorları bozulmuştu. Esintileri dikkatle takip eden London, kuzeydoğu alizeleriyle durgun kuşaklar arasında ince bir sınır çizgisi bularak, yavaş yavaş ilerlemeyi başardı. Yolculuk iki ay sürdüyse de, 6 Aralık gecesi Taiohae Koyu'na ulaştılar. Böylece, London'ın çocukluk hayali gerçekleşmişti; Melville'in *Typee* romanını okuduğundan beri hep bu halkla karşılaşmak istemişti. Bunu gerçekleştirmek, yaşamın dehşetli esnekliğine dair bir ders daha almasını sağlamıştı. Geriye kalan birkaç yüz Typee yerlisini, kudretli bir medeniyetin varlığını belli eden anıtsal taş yapıların arasında, verem, cüzam ve fil hastalığıyla mücadele ederken bulmuştu.

Tahiti, beş yüz mil güneybatıdaydı. 1907'nin Noel gününü bir fırtınayla mücadele ederek geçirdikten sonra, Papeete'ye vardılar; burada bekleyen bir yığın mektubun içindeki en önemli bilgi, Netta Teyze'nin bir çuval inciri berbat ettiğiydi. London'a söylemeden banka değişiklikleri yapmıştı, dolayısıyla yazar Hawaii'de, karşılıksız çekler yazmış oluyordu. Evle ilgili işler için Wiget'a 1000 dolar ödemiş, kendi maaşını da iki katına çıkarmıştı; ayrıca gazeteler *Snark*'ın denizde kaybolduğu dedikodusunu haber yapınca, banka annesinin evini haczetmişti.

Yapacak tek bir şey kalmıştı: Bir aylığına seyahatlerine ara veren London ile Charmian, yorgun argın *Mariposa* gemisine binip, on iki gün süren bir seferle San Francisco'ya ulaştılar, tekrar Topluluk ile bir araya gelip, bir telaş içinde işlerini sağlama aldıktan sonra, aynı gemiyle Tahiti'ye döndüler. Verdikleri ara, bir ay ve bir gün sürmüştü. Sosyete Adaları'nı keşfe devam ederken onlara hediye olarak verilen meyve, balık ve domuz etinin çokluğundan ötürü, tekneleri neredeyse alabora oluyordu. Mürettebatta kimi değişiklikler yaptılar; Kaptan Warren'ın bazı hırsızlıklar yaptığı ortaya çıkmışsa da, şimdilik işine devam etmesine izin verilmekteydi. Alize rüzgârlarıyla, 1500 mil batıdaki Samoa'ya vardılar. Pago Pago'da Vali'yle birlikte kalıp, bir dağa tırmanarak Robert Louis Stevenson'ın yer altı türbesini ve villasını ziyaret ettiler; villa kapalı olduğundan, pencereden içeriye bakmakla yetindiler. London'ın yine sosyalizm hakkında konferans verme isteği hoş karşılanmadı. Tahiti'de Fransız yetkililer, ona vodvil tiyatrosundan başka salon verilmesini engellediler ve izleyicinin arasına polis ajanlarını yerleştirdiler; Pago Pago'daki durum bundan azıcık daha iyiydi.[17] Yine de, siyasi olarak mat edilmiş olmasına rağmen, yaratıcılık bakımından özgürleşmişti London. Durmadan, çoğu Güney Denizleri temalı hikâyeler döktürüyor, Charmian da bunları Remington'ıyla temize çekiyordu. Kariyerinde, ne yazacağını bilemediği bir dönem olmuştu belki, fakat şimdi konu bolluğu içindeydi.

Fiji'de yapılan tamiratlardan sonra, 27 Ekim'de Solomon Adaları'na vardıklarında, Kaptan Warren ile bazı başka çalışanları değiştirdiler. San Francisco'ya acilen gitmelerinin üzerinden dokuz ay geçmişti. Guadalcanal'a giden London'lar, Penduffryn'de, adanın en geniş hindistancevizi plantasyonunun sahiplerine konuk oldular. Solomon Adaları'nı keşfederken, çoğunlukla hoş kararlar aldılar: Bir gün denizdeyken, güverteye düşen güzel ama takati kalmamış bir güvercine (London onu en yakın adaya taşımak için, kalan benzinin bir kısmını harcamış, bu eylem Johnson'ı çok etkilemişti); teknenin yeni kaptanına armağan olarak verilen, Malaita'lı bir şefin kızına (onu bir sefarethanede bırakmışlardı) ve Charmian'la arkadaş olan ve bir türlü onun peşinden ayrılmayarak zıplayıp duran bir İrlanda teriyerine ne yapmak gerektiği konusunda (alıkoydukları köpeğe Peggy adını takıp, onu teknenin maskotu belilediler). İyi bilinen tropik musibetlerden de çektiler: Piyan, yani frengi mik-

robuna benzer bir spirilden kaynaklanan, cinsel yolla bulaşmayan fakat tedavi edilmediği takdirde tahripkâr olabilen deri kabarmaları; sıtma, *ngari-ngari*. En fazla endişe verici olan, London'ın anüsünde iki fistülün açılmasıydı. Üstelik bir deri rahatsızlığı onun en basit günlük işleri dahi yapmasını zorlaştırıyordu; elleri ve ayakları şişmiş, soyulmuştu. Penduffryn'de kaldıkları sırada, tropik hastalıkların keyiflerini bozmasına izin vermemeye kararlı şekilde, çevreyi dolaşmaktan vazgeçmediler.

London bir keresinde de, Solomon Adaları'nın güneyindeki açık denizde, Avustralya'nın birkaç yüz mil doğusunda kaybolmalarına yol açmıştı. Lord Howe Adası'na vardıklarında kerteriz almaya niyetlenmiş, fakat günlerce endişe içinde aramasına rağmen adayı bulamamış, haritasını Guadalcanal'daki üslerinde bıraktığını şaşkınlık içinde fark etmişti. Seyahatin çoğunda sıkıntılı zamanları atlatmalarını sağlayan, London'ın kararlılığı ve mizah yeteneğiydi, lakin bu defa durumu kurtaran, genç Johnson olacaktı. "Tanrım," demişti, "Nasıl kaçırdık o adayı?"* Bu berbat kelime oyununun verdiği neşeyle, havlayarak (yahut Howe'layarak), sıtmanın ateşiyle titreyen Nakata'nın bile iştirak ettiği bir söz türetme yarışına girişmişlerdi. London çalışarak birkaç çizelge çıkarmış, böylece iki gün sonra adayı bulmuşlardı.

Solomon Adaları'nı dolaştıkları sırada, dünyanın bu bölgesindeki ilkelliği kavrıyordu London. Yerliler silahlı beyaz sömürgecileri hararetle bağırlarına bassalar da, fırsatını bulunca leş kargaları gibi üstlerine çullanmaktan geri durmayacaklardı. Bir gün, fark edemedikleri bir resife *Snark*'ın güzelim pruvasını çarptıkları zaman, London bu korku verici gerçeği öğrenmişti. "Çarptığımız ana kadar," diye yazmıştı Grek'e, "görünürde tek bir kano yoktu. Fakat maviliğin içinden çıkıp gelen akbabalar gibi, birden belirmeye başladılar. Gemicilerimizin yarısı tüfekleriyle onları uzaklaştırırken, diğer yarısı tekneyi kurtarmaya çalışıyordu. Yüzlerce yerli, ganimetten pay almak için kıyıda toplanmıştı. Ama ne ganimet elde edebildiler, ne de bizi yakalayabildiler."[18] Bir fotoğrafta, yerlilerin arasında cesurca gülen Charmian'ın kalçasında, kılıfı içinde duran bir tabanca göze çarpar. London şöyle yazmıştı:

---

* Özgün metinde, esprili bir söz oyunu var: *"Lord, Howe did we miss that Island?"* Lord Howe Adası'nın ismindeki "Lord", Tanrı anlamına geliyor. "Howe" ise, ses olarak, "nasıl" demek olan "how"a benzemekte–ç.n.

> Burası dünyanın en el değmemiş bölgesi. Kafa avcılığı, yamyamlık ve cinayetler dal budak salmış. Bu adaların en kötülerinde gece gündüz silahlı geziyor, hava kararduktan sonra nöbet tutmak zorunda kalıyoruz. Charmian'la ikimiz, başka bir tekneyle Malatia Adası'nın çevresini dolandık. Mürettebat siyahlardan oluşuyordu. Karşılaştığımız yerliler, kadın olsun erkek olsun, anadan doğma geziyorlar; oklar ve yaylar, mızraklar, savaş baltaları, sopalar taşıyor hepsi... Kıyıya çıktığımızda, yanımızda hep silahlı denizciler oluyor; on adam, filikanın burnunu denize çevirmiş vaziyette, küreklerin başında bekliyor.

Bütün bunlar London'ın, Hawaiililerin kültürel evrimini övgüyle betimlerken geliştirdiği, Batılı olmayanların asaletine ve teknoloji dışı kültürlere dair sentezini gözden geçirmesine yol açtı; Solomon Adaları'nda bu kültürel evrimi görememiş, dolayısıyla beyazların üstünlüğüne olan içsel inancı törpülendiyse de, tamamen ortadan kalkmamıştı.

Yeni posta eline geçtiğinde, Bessie'den gelen biri mart, diğeri temmuz ayında yazılmış iki mektupla, Batı dünyasına dair meseleler tekrar kendini gösterdi. Bessie, epeydir arkadaşlık ettiği Charles Milner'la evlenmek niyetinde olduğundan bahsediyor, yeniden evlendiği takdirde London'ın kendisi için inşa ettiği evi kaybedeceğini öngören boşanma anlaşmasında değişiklik yapılmasını istiyordu. Tehditkârca, bunu kabul etmediği takdirde evlenemeyip, sefil duruma düşeceğini söylüyordu. London, onu ayıplayan bir cevap yazdı. "Sevgili çocuğum, ikinci kez evlenip evlenmemen umurumda bile değil. Mutlu bir evlilik yaparsan senin için sevinirim ama maalesef, bu ikinci evliliğe mali katkıda bulunmam mümkün değil... Sana her zaman, vaat ettiğimin ötesinde iyi davrandım. Her zaman, sözleşmemizde belirtilenden fazlasını verdim sana." London, Bessie'nin boşanma sürecinde söylediği gerçek dışı sözleri, yalanları ve dedikoduları sıralıyor, evi almak için mahkemeye giderse bütün bunları ifşa edeceğini söylüyordu; onu denetim altında tutmak için de, meseleyi uzaktan yakından bilen herkese bu mektubun birer kopyasını göndereceğini belirtiyordu. Mali durumunun kötüye gittiğini ve politik fikirleri yüzünden ABD'deki popülerliğinin azaldığını fark etmek, şüphesiz London'ın Bessie'ye olan kızgınlığını iyice artırmıştı. Yazdığı kitaplar her şeyden önce, yaşamını finanse ediyordu: Seyahatinin masraflarını, çiftliğinin masraflarını, annesine, yaşlı dadısına, eski karısına ve çocuk-

larına yaptığı yardımları. Amerikan ekonomisi durgunluğun pençesindeydi; hem bu durum, hem de politik görüşleri sebebiyle düşen popülerliği yüzünden, para kaynağı kurumaktaydı. "Kısmen yaşanan panik, kısmen de sosyalistliğim yüzünden, ABD'de tüm kitaplarımın satışı iyice düştü; öylesine sıkışık durumdayım ki, ne yana döneceğimi bilemiyorum." Kısa zaman sonra iktisat için, seyahatlerini askıya almak zorunda kalacak, Bessie'ye verdiği parayı da ayda 100 dolardan 65 dolara indirecekti; Bessie çok zorlandığı takdirde, bir türlü paylaşamadıkları evi ipotek ettirebilirdi.[19]

Penduffryn'de London'ın deri hastalığı iyice kötüleyip, elleri normalin iki katı şişkinliğe ulaşmış ve öyle kötü soyulmuştu ki, yazdığına göre yer yer yedi kat derisi görünür olmuştu. Ayak tırnakları da hem uzamış, hem kalınlaşmıştı. Birden, Kalaupapa'da fazlasıyla yakınlaştığı hastalardan cüzam kapmış olabileceği korkusuna kapıldı. Avustralya'ya gidip bir hastanede tedavi olması için hazırlıklar yapıldı. On gün sonra gemi Sydney'e yanaştı ve London, derisindeki rahatsızlığın sadece kötü bir sedef hastalığı olduğunu öğrenip rahatladı. Lakin iki fistülün kapatılması için ameliyat olması gerekiyordu ki, bu ameliyat da 30 Kasım'da başarıyla gerçekleştirildi. London, eskiden çok güçlü olan bedeninin kendisini yarı yolda bırakmasına çok üzülüyordu; ertesi hafta Charmian'la birlikte zor bir karar vererek, dünya turlarını sonlandırdılar. Johnson'ı, Read adındaki lisanslı bir denizciyle birlikte, *Snark*'ı alıp getirmek ve satışa hazırlamak üzere, Solomon Adaları'na gönderdiler.

Noel'den sonraki gün Sydney'de tedavi olan London, *New York Herald* için harikulade bir spor röportajı hazırlamayı başardı. Ağır sıklet boks şampiyonu Tommy Burns'le, gösterişli Afro-Amerikan boksör Jack Johnson arasındaki unvan maçını takip etmek üzere, ringin kenarında yerini almıştı. Bu maçın gerisinde, London'a atfedilen ırkçılıkla onun muhabirlik becerileri arasındaki açık ayrımı ortaya koyan, etkileyici bir hikâye vardı. Yirminci yüzyılın başlarında, siyahlar profesyonel boks yapsalar da, dünya şampiyonluğu için mücadele etme şansına sahip değildiler. Son derece yetenekli bir boksör olan Johnson bu engeli aşmaya çalışmış, fakat eski dünya ağır sıklet şampiyonu Jim Jeffries, onunla dövüşmeyi reddetmişti. Unvan Burns'e geçmişti, fakat Johnson onu dünyanın her köşesinde izlemiş, Avustralyalı hakem ve dövüş organizatörü H. D. McIntosh da, Burns'ü Johnson'la karşılaşmaya razı etmişti.

Rushcutters Bay'deki açıkhava stadyumunda yapılan maçı en az 20 bin kişi izlemiş, London ise izleyici sayısının bunun iki katını bulduğunu tahmin etmişti. Avustralyalı film yönetmeni ringe bitişik bir platformdan sürekli çekim yaparken, Johnson rakibine tüyler ürpertici bir dayak atmış, bu arada hem rakibine hem de kalabalığa doğru kahkahalar savurmuş, dövüş on dördüncü rauntta polis tarafından durdurulunca, teknik nakavtla karşılaşmayı kazanmıştı. London karşılaşmayı haberleştirirken, beyaz adamın kazanmasını istemek yönündeki doğal eğilimini kabul etmişti; tıpkı, demişti, izleyici konumunda Johnson olsaydı, siyah adamın kazanmasını isteyeceği gibi. Ama London, tıpkı daha önce Kore'de yaptığı ve Meksika'da tekrarlayacağı gibi, dövüşü haberleştirmek için şahsi duygularını bir kenara bırakmış, hatta Johnson'ın zaferini küçümseyen diğer beyaz gazetecileri kınamıştı:

> Johnson fazlasıyla büyük, fazlasıyla akıllı, fazlasıyla enfesti. Zapt edilmesi mümkün değildi. Uzun boyu ve kolları, serinkanlı ve keskin gözleri, zamanlaması, mesafesini ayarlayışı, ayak hareketleri, blokları ve sarılmaları, müthiş savunma ve saldırı tekniğiyle, Burns'e hiç rahat vermedi... Burns sürekli baskı altındaydı.
>
> Beyaz adamlar, kazananın beyaz olmasını ister; fakat daha iyi dövüşenin hakkını vermek gerek. Daha iyi dövüşen siyah olsa dahi. Johnson'ı tebrik ediyorum. Eşsiz bir zafer kazandı. Her kim aksini yazarsa yazsın, dövüşün tamamında üstünlük ondaydı... Ring kenarındaki herkesin, partizanca tutumları bırakıp, Burns'ün tek bir raunt bile kazanamadığını teslim etmesi gerekir.

London'a göre, o sırada aralarına bir Marslı inmiş olsa, Burns'ün Johnson'la aynı ringi paylaşmasına niçin izin verildiğini sorardı.[20]

Yeni yılın ilk üç haftasında Hobart'da kalan London'lar, Tasmanya Milli Parkı'ndaki sade güzelliğin tadını çıkarırken, *Snark*'la çıktıkları seyahati sürdüremeyecekleri gerçeğiyle yüz yüze geldiler. Yazar, her bir dost ve tanıdığına ayrı ayrı mektup göndermektense, bir metni teksir ederek, geçirdiği operasyon, sıtma ve diğer tropik hastalıklar karşısında, seyahate devam etmesinin çok tehlikeli olacağını açıkladı.

> Pek çok tekne, pek çok seyahat var ama benim vücudum tek bir tane. Onca ay bekledikten ve durumumu dikkatle izledikten sonra, sinirsel dengemin bozulmaması için kendi iklimime, kendi çevreme dönmeyi uygun gördüm.

Şu anki halimle seyahate devam edersem, kendimi tehlikeye atmış olacağım; zaten devam etmeme imkân da yok. Bu gizemli hastalığın fiziki reaksiyonları bazen beni çaresiz duruma düşürüyor; fiziki olarak aciz kalıyorum...

Söyleyecek başka bir şey yok; yalnız, arkadaşlarımdan bir şey rica ediyorum. Lütfen seyahati yarıda kestiğimiz için bizi tebrik etmeyin. Çok kederliyiz.[21]

London *Snark*'ın Solomon Adaları'ndan dönmesini bekliyordu ve niyeti, tekneyi satıp üç ay içinde eve dönmekti. Ertesi gün Netta Teyze'ye yazdığı mektupta da bu niyetini açıklıyor, satış dolayısıyla teknenin Kaliforniya'daki vergilerini ödememesini söylüyor ve dergi aboneliklerini yenilememek gibi bazı küçük tasarruf tedbirlerini belirtiyordu.

Bir ay sonra yine Sydney'e döndüler; London'ın sağlığı epeyce düzelmişti ve hâlâ, evlenmek ve yaşadığı binayı elinde tutmak isteyen Bessie'ye kızgındı. Eliza'ya, "Memlekete döndüğümde ona gününü göstereceğim," diye yazmıştı. *Snark*'ın Solomon Adaları'ndan gelişi gecikince, satış niyeti çıkmaza girmişti ve zaman geçtikçe, denize açılacak durumda olmayan teknenin battığından korkmaya başladı.[22] *Snark* nihayet 3 Mart'ta limana girdiğinde, Peggy'nin seyahate dayanamayıp öldüğünü öğrenen Charmian çok üzüldü. London daha sonra bu köpeğin anısını, *Adaların Jerry'si*'nde (*Jerry of the Islands*) yaşatacaktı; kitap, yerlileri kovalamaya meraklı cesur bir İrlanda teriyerinin, sahibini kafa avcılarının elinden kurtarış hikâyesini, sevecen bir dille anlatmaktaydı. London'ın ölümünden sonra Charmian gözetiminde basılan kitaptaki, Güney Denizleri adalarında yaşayanların amansız vahşiliğine dair betimlemeler, yazarın ilkellerle yakınlaşmanın tehlikelerini abarttığını iddia eden eleştirmenlere dönük rahatsızlığın bir yansımasıydı şüphesiz.

Snark, kurtarılabilen tertibatı çıkarıldıktan sonra, satılmak üzere Justus Scharff Ltd. Şirketi'ne emanet edildi. London, ilk mürettebatından kalma son kişi olan Johnson'a, Kansas'a dönmeden önce biraz daha macera yaşayabilsin diye para yardımında bulundu. Johnson seyahatlerini anlatan bir kitap yazma niyetinden bahsedince, Charmian günlüğüne "Ha! Ha!" diye not düşmüştü. Bu kararlı adamla geçirdiği günlerden sonra, onu daha fazla ciddiye alması beklenirdi. Johnson, *Through the South Seas with Jack London* [Jack London'la Güney Denizleri'nde] kitabını tamamladığı gibi, bu kitap Charmian'ın *Log of the Snark* [Snark Günlüğü] adlı kitabından daha iyi olmuş ve ondan iki yıl önce baskıya

girmişti. Charmian şüphesiz biraz da bu yüzden, küstahça ve yanlışlarla dolu olmakla suçlamıştı kitabı. Aslına bakılırsa Martin Johnson, toplumdaki rezaletleri ifşa eden diğer reform isteyen yazarlarla birlikte, Jack London'ın edebi mirasını devam ettiren önemli bir isim olacaktı. 1910'da, kendisi gibi bir maceracı olan, Kansas'ın Chanute şehrinden Osa Leighty ile evlendi. Bilhassa Afrika'nın iç bölgelerini konu edinen filmleriyle ortak çalışan iki yazar ve film yapımcısı olarak yaygın şöhret kazandılar.[23]

7 Nisan 1909'da London ile Charmian dolambaçlı bir yolculuğa başlayıp, 5200 tonluk kömür gemisi *Tymeric*'e kâtip ve hanım kamarot olarak yazıldılar.[24] Charmian gemideki vaktinin çoğunu, kamarasında sıtmadan titreyerek geçirdi; ona London ile Nakata baktılar. Ama gemi Guayaquil'e varana kadar, London iki hikâyeyi ve *Serüven* (*Adventure*) adlı romanı bitirmişti; Macmillan bunları 1911'in başında yayımladı. Andes'i gördüler ve Quito'da bir boğa güreşi izlediler; London midesini kaldıran bu sözüm ona sporu, sonradan "The Madness of John Harned" ["John Harned'ın Deliliği"] adlı hikâyede eleştirecekti. Sonra, Panama'ya giden *Erica* gemisinde karantinaya alınıp, geçtikleri *Turrialba* gemisiyle New Orleans'a vardılar. Hiçbir zaman yardımını esirgemeyen Eliza, ülkeye izinsiz giriş yaptığı şüphesiyle tutuklanan Nakata'ya gereken belgenin parasını yolladı.

Kurtardıkları Nakata'yla birlikte trene binip, New Orleans'tan Oakland'a doğru yola çıkan London'lar, Büyük Kanyon'da durup biraz gezindiler. 21 Temmuz 1909'da Oakland'a varınca, Topluluk tarafından tezahüratlarla karşılandılar. Saddle Rock'ta yemek yediler, tiyatroya gittiler ve tesadüfen *Tymeric*'in kaptanıyla karşılaşınca, Güzel Çiftlik'teki yuvaya dönüş partisine onu da götürdüler.

13. Bölüm

Çiftlik Sahibi

London'ın yokluğunda Netta Teyze, elde ettiği gelirle kendini rahat ettirmekten geri durmamıştı; fakat kötü niyetini abartmamak gerekir. *Martin Eden*'ı 9000 dolara satmış ve London'a, bıraktığının iki katı büyüklüğünde bir çiftlik teslim etmişti. Fırsatını bulunca, biri 4, diğeri 10 hektarlık iki komşu araziyi ve 52 hektarlık La Motte Çiftliği'ni satın almıştı. London'ın şimdi, kârlı şekilde işletebileceği yaklaşık 160 hektarlık çiftlik arazisi vardı. Aslında, Asbury Creek'ten Netta'ya ait Wake Robin'e kadar uzanan tüm toprakları satın almasına tek bir parsel kalmıştı ki, o da Sonoma Dağı'nın doğu yamacında uzanan 284 hektarlık Kohler-Frohling arazisiydi. Daha çok Tokay üzüm asmaları dikili olan arazideki şarap imalathanesi, 1906 depreminde yıkılmıştı; burada dikili kerestelik ağaçlar, üç derenin suyundan besleniyordu. Araziyi satın almak pahalıya mal olacaktı, lakin böylesine işe yarar bir komşu mülkü elde edebilme hayali, London'ın gözlerini buraya dikmesine sebep olmuştu.

Martin Eden'ın 1909'un Eylül ayında basılması, bir bakıma, edebiyatçı Jack London'ın yeniden ortaya çıkışına işaret ediyordu. Ne bir seyahat anlatısı, ne de bir tenkit niteliği taşımayan, büyük ölçüde otobiyografik nitelikli roman, yazar olmak için mücadele edip başarı kazanan, ama başarısının tadını çıkaramayan genç bir denizcinin öyküsünü anlatıyordu. Romandaki karakterlerin, London'ın hayatından gelip geçen insanlar üzerine kurulu olduğu belliydi; öğrenciler kuşaklar boyunca, İngilizce dersi dönem ödevlerinde, bunların aslında kimler olduğunu ve ne derece kurguya dayandıklarını işleyip durmuşlardır. Ama London'ın hikâyeyi kurarken, en eskilere uzanan edebi köklerine yeniden indiği anlaşılmaktaydı, zira Martin Eden'ın en sonunda gemi lombozundan denize atlayacağını haber veren, Longfellow'dan yapılmış alıntı –"Tek adım at ve ne varsa bitsin / Bir batış, bir kabarcık, hepsi o

kadar"– London tarafından, Oakland Lisesi'nde kaleme aldığı ilk yazılarında kullanılmıştı.

London'ın geri dönüş romanının ironisi, gerçek manasının anlaşılamamış olmasındadır. Yazar, Sinclair Lewis'e, "Beceremediğim olmalıyım," demişti, "zira tek bir eleştirmen bile keşfedememiş." Aynı şaşkınlığı Blanche Partington'a ve daha sonra Mary Austin'e de ifade etmişti. *Martin Eden*, Nietzsche'ye ve bireyciliğe bir övgü gibi görülmüştü; oysa London bu kitabın, Nietzsche felsefesini hedef alan bir torpido olmasını istemişti. Blanche'a yazdığına göre, Eden karakteri "Başkalarının ihtiyaçlarının farkında değildi... Sadece kendisi için çalışıyor, çabalıyor, savaşıyordu. Gözleri açılıp da aşk, şöhret, burjuvaziye atfettiği kıymet –bütün her şey– boşa çıkınca, uğruna yaşayacağı hiçbir şey kalmamıştı." Bir açıdan, Jack London da, Martin Eden da Nietzsche'nin "uzun hastalık"ını çekmişlerdi; London kurtulmuş, Eden kurtulamamıştı. *Vahşetin Çağrısı, Beyaz Diş* ve *Deniz Kurdu* daha popüler kitaplardı, fakat *Martin Eden* gelecekte, kolayca aynı hoşnutsuzluk ve beyhudelik hissinin pençesine düşebilecek genç yazarların saygısını, daha fazla kazanacaktı. İbretlik bir hikâye olarak muhtemelen London'ın tahmin edemeyeceği kadar faydalı bir eserdi.

London para kazanmak için günde bin kelime yazmaya devam ederek, iyi ya da kötü metinler üretiyor olsa da, artık asıl gayesi ve yönelimi yazarlık olmaktan çıkmıştı. Güzel Çiftlik'e giderek daha fazla zaman ayırıyor, ümit ettiği gibi, tropik bölgelerde bozulan sağlığı yerine gelmeye başlıyordu. Daha önce kendisini endişelendiren deri rahatsızlığına zaten sedef hastalığı teşhisi konmasına rağmen, cüzam korkusu hâlâ devam ediyordu; Yarbay Charles E. Woodruff'ın yazdığı *Tropik Işığın Beyaz İnsanlar Üzerindeki Etkisi* adlı tıbbi incelemeyi okuyunca, bu korku sona erdi. Woodruff'ın açıklamalarına göre, Ekvator yakınlarında, güneşin ultraviyole ışınları kuzey enlemlerindekinden daha yoğundu ve beyaz ırktan insanların derisini yavaş yavaş kavururdu. Ellerindeki şekil bozukluğu düzelecekti. Böbrekleri onu daha fazla endişelendiriyordu. Yıllarca haddinden fazla içerek yorduğu böbreklerini, üstüne bir de, Güney Pasifik'te derisini tedavi etmek için kullandığı cıva klorürle, farkında olmadığı kadar hırpalamıştı.

Hastalıkları onu bitkin düşürdüğü gibi, keyfini de kaçırıyordu. Hâlâ ara sıra, büyüyen göbeğini içeri çekmeye çalışarak, mayosuyla ya da iç

çamaşırlarıyla erkeksi pozlar veriyordu, fakat artık eskisi gibi güçlü olmadığının da pekâlâ farkındaydı. Yerleşik bir hayata geçmenin, çiftliği bitirip Charmian'la bir aile kurmanın vakti gelmişti. Otuz dört yaşında, bu gerçeğin farkına varmıştı. 1906'dan beri Wake Robin Oteli'nin ek binasında yaşıyorlardı ve şimdi, ilk satın aldıkları arazide bulunan eski şaraphanenin evceğizine taşınmayı tasarlıyorlardı; bu taşınmayı 1911'e kadar gerçekleştiremediler. Bunun ötesinde London'ın düşünceleri, Charmian'la beraber seçtikleri ve Johannes Reimers'in inşa edilecek muhteşem evi için epeydir peyzaj düzenlemeleri yaptığı, Asrubury Çayı'nın yukarısındaki yüksek bayıra yoğunlaşmıştı. Bu ev bir bakıma, çocukluğunda üvey ablası Eliza'ya ileride yaşayacağı evin bir odasına sadece kitaplarını yerleştireceğini söylediği günden beri, zihninde biçimlenmekteydi. Şimdi bunu gerçekleştirmek niyetindeydi, zira kutulara yerleştirilmiş kitapları, çiftliğin her tarafına dağılmış durumdaydı. Bu evde 8 metreye on iki metre genişliğinde bir kütüphane bulunacak, bir döner merdivenle, aynı genişlikteki çalışma odasına çıkılacaktı. Mevcut koşullarında, Topluluk'un, hatta birkaç misafirin aynı anda hoşça vakit geçirebileceği bir odadan yoksundular. London yaklaşık on yıl önce Anna Strunsky'ye, insanları eğlendirmekten, adeta önüne geçemediği büyük bir haz duyduğunu yazmıştı. "Dost edinmek hususunda ölümcül bir yeteneğe sahibim ve ne yazık ki, onlarla kavga etmeyi hiç beceremiyorum. Onlar da hiç başımdan eksik olmuyor. Tanıştığım her Klondike'çi, denizci ya da paralı asker için, evim bir çekim merkezi olmuş. Bir gün," diye ekliyordu, "bir müessese kurup hepsini davet edeceğim ve onları birbirinin üzerine salıvereceğim. Eşsiz bir roller, inançlar ve karakterler karmaşası olacak. Muhteşem bir yıkım ortaya çıkacak."[1] Yapılacak evde, elli kişiyi yemek masasına oturtabilmeyi planlıyordu.

Fikirler yavaş yavaş, kararlılıkla, taslaklara dönüştürüldü; London, San Franciscolu mimar Albert Farr'ı tutunca, taslaklar plan halini aldı. Burası dört katlı, devasa bir kale olacaktı; birinci katın duvarları, Ay Vadisi'ndeki volkanik kalıntılardan çıkarılmış anıtsal kahverengi-mor lav bloklarıyla örülecekti; kızılçam ağacından tavan malzemesini lav taşından bacalar çevreleyecek, üzerini kocaman bir kiremitli çatı örtecekti. Verandanın sütunlarını, kabuğu soyulmamış kızılçam ağacı gövdeleri oluşturacak, buraya akisli bir havuzun kenarından ulaşılacaktı. Zemin katta büyük eğlenceler düzenlenecekti: Mutfak, yemek odası ve beş bu-

çuğa on sekiz metre genişliğinde bir parti odası olacaktı burada. Yukarıda, parti odasıyla aynı ebatta iki katlı bir oturma odası bulunacaktı; onu çevreleyen balkon, misafir odalarına gidecekti. Dördüncü katta, kartal yuvası misali, London'ların kendi yatak odası yer alacaktı. Lakin bu evin, işleyen bir çiftliğin kalbi olduğu asla unutulmamıştı. Bir silah odası, yiyecek ve şarap mahzenleri, bir de süt odası vardı.

George Sterling planları görünce, hemen mekâna Kurt Evi adını uygun görmüştü; hem ev Kurt ile Eşi'nin ini olacağı için, hem de mimarisi Batı'nın ıssız yerlerindeki büyük turistik konaklama yerlerini çağrıştırdığı için, bu isim son derece uygundu. Ev olağanüstü pahalıya mal olacak ve yapımı yıllar sürecekti, fakat Netta Teyze'nin *Martin Eden* için aldığı 9000 dolar ve *Snark*'ın satışından gelen 4500 dolar (teknenin yapım maliyetinin ancak yüzde 15'ydi bu), bir de elbette London'ın seyahatte yazdığı bir sürü müsvedde sayesinde, işi başlatmaya yetecek kadar para mevcuttu.

Charmian da üzerine düşeni yaparak, 1909'un Eylül sonu ya da Ekim başında hamile kaldı. Karı-koca bu durumdan çok hoşnuttular; ev halkına bir kişinin daha katılacak olması harikaydı. London ziyaretçilerine, çocuk ister oğlan ister kız olsun, onu Eşi Olan Kadın'ın dünyaya getireceğini ve kendisinin hiçbir cinsiyet tercihinde bulunmadığını söylüyordu. Lakin yazarı iyi tanıyanlar, bir oğlan çocuğunun hasretini çektiğine inanıyorlardı.

***

30 Nisan'la 2 Mayıs arasında, çiftliğin seçkin bir konuğu vardı: Emma Goldman, sevgilisi ve yol arkadaşı Ben Reitman tarafından organize edilen bir konferans turnesine çıkmıştı ve yirmi beş eyaletteki otuz yedi şehirde anarşizmi tanıtıyordu. Goldman, Amerika'nın her yerinde, otoriteye bağlılığın ve şoven milliyetçilik dışındaki her şeye yönelik nefretin tadına bakmıştı. Denver'deki gazete tarafından müdafaa edilmesi gibi sürprizlerle karşılaşmayı öğrenmişti; öte yandan, hızlı şekilde boşanmak için şehre gelen kadınların, evlilik dışı ilişkiyi savunuyor diye kendisinin otelden çıkarılmasını sağlaması gibi muhteşem ironilere bakıp eğlenmişti. Goldman, London'ı, 1897'deki Sosyalist Çocuk olduğu günlerinden beri görmemişti. Bununla birlikte kitaplarını okumuş, takdir etmişti; San Francisco'dayken bir not gönderip, onu konferansını

izlemeye davet etti. London, "Sevgili Emma Goldman," diye yanıtladı, "Notunuzu aldım. Konuşacak kişi Yüce Tanrı bile olsa, hiçbir toplantıya gitmem. Konferanslara ancak, konuşmayı ben yapacaksam katılırım. Biz sizi *buraya* istiyoruz. Glen Ellen'a gelmez misiniz? İstediğiniz kişiyi de yanınızda getirin."

Çok etkilenen Goldman, Güzel Çiftlik'te Reitman ve avukatı E. E. Kirk'le birlikte üç gün geçirdi ve London'ları mutluluklarının zirvesinde görme şansını yakaladı. Çocuğunun doğumunu dört gözle bekleyen Charmian muhteşemdi; London'dan ise şevk ve zekâ fışkırıyordu. Goldman kırk bir yaşındaydı; görüştükleri sırada London otuz dört yaşında olmasına rağmen, belki siyasi hareketler içindeki konumlarına istinaden, Goldman onu kendisinden tam bir nesil genç kabul etmişti. Fakat ilk kez 1897'de fark ettiği yeteneklerin meyvesini nasıl verdiğini, gıptayla izlemişti. "Hakiki Jack London, *Kempton-Wace Mektupları*'nın o mekanik sosyalistinden ne kadar da farklıydı! Gençlik, canlılık ve neşe, buram buram hayat karşımızdaydı işte. İlgi ve muhabbet dolu, iyi bir yoldaştı karşımızdaki. Konukluğumuz harikulade bir tatile dönüşsün diye, elinden geleni ardına koymadı. Elbette politik ayrılıklarımıza dair tartışıyorduk ama Jack'te, tartıştığım çoğu sosyalistteki garazdan eser yoktu. Jack her şeyden önce bir sanatçıydı; özgürlüğe soluduğu hava gibi muhtaç olan, özgür bir ruhtu o."

Goldman'ın takdir ettiği üzere, London anarşizmin erdemleri bulunduğunu onaylıyor, fakat toplumun bu erdemlere hazır olmadığını, yasaların yahut otoritenin yokluğunda insanların sorumluluk sahibi davranabilmesi için, önce bir sosyalizm döneminden geçilmesi gerektiğini savunuyordu. "Her halükârda," diye yazmıştı Goldman, "benim için önemli olan Jack London'ın siyasi görüşleri değildi. Önemli olan onun insanlığı, insan kalbinin karmaşalarıyla ilgili kavrayış ve hissiyatıydı." Aynı zamanda London'ın yüz kızartıcı şakalarına katlanmak zorunda kaldıklarını belirtmemeyi tercih etmişti. London bir keresinde, anarşistlerin bombacı olarak bilinmesiyle dalga geçmek için, Reitman'ın yemek tabağına *Dört Hafta: Gürültülü Bir Kitap* başlıklı kırmızı bir kitapçık bırakmıştı. Reitman kapağını açınca, kitap büyük bir gürültüyle patlamıştı. London daha sonra gülerek, "Bu anarşistler öyle yumuşak insanlardır ki," demişti Charmian'a, "iş gerçek şiddete gelince, bunu denemeleri lüzumu ortaya çıkınca, genellikle her şeyi yüzlerine gözlerine

bulaştırırlar; çünkü hayalcidir onlar... Reitman gerçekten bomba patladığını sanmış olmalı ki, yüzü yemyeşil oldu."[2]

Bu misafirlik sırasında Charmian da heyecan içindeydi, ancak Goldman onun, doğum hazırlığı için kendini fazla yorduğundan endişelenmişti. "Charmian yemek vakti haricinde neredeyse hiç dinlenmiyordu," diye yazmış, "masada tartışıyor, şakalaşıyor, içki içiyorduk; Charmian ise bebeğin kıyafetlerini dikiyordu."[3] London, anarşi konusunda Goldman'la aralarındaki düşünce farklılıklarını, kendince yumuşak bir tarzda hoşgörüyordu. Charmian'a şöyle demişti: "Tanıdığım anarşistler, son derece sevdiğim ve takdir ettiğim büyük insanlar. Ama hayalciler, idealistler hepsi. Ben yasaya inanırım... bunu kitaplarımda açık seçik görebilirsin." Charmian da Goldman'dan pek hoşlanmış ve ona, misafirliklerinin yadigârı olarak dantelli bir mendil hediye etmişti.

Emma Goldman yanındakilerle birlikte ayrılırken, Charmian'ın bu misafirlik boyunca zahmetsiz bir mutluluk tablosu çizmek için ne kadar çaba gösterdiğini asla tahmin edemezdi; aslında çiftlikteki hayat hiç de öyle değildi. Son birkaç ay hiç de kolay geçmemişti. Erkekler, bilhassa Amer Picon likörü kullanarak yaptığı punçla kendini iğrenç bir hale sokan George Sterling ve ona ayak uydurmaya çalışan London, haddinden fazla içiyorlardı. Bir noktada Charmian'ın mutluluk gösterisi, onun kestiremediği bir sınırı aşınca, London bağırarak, herkesin gözü önünde kendisiyle oynaşmayı kesmesini söylemişti. Sonra bu azarında ne kadar aşırıya kaçtığının farkına vararak, Charmian'ın uzun zamandır arzuladığı küçük bir Steinway kuyruklu piyano satın alıp, ondan özür dilemişti.[4]

O mevsim, misafirleri arasında şu kişiler vardı: London'ın çocukluk arkadaşı Frank Atherton; yeni karısını onlarla tanıştırmak için gelip bir ay yanlarında kalan, London'ın ilk hayranı Cloudesley Johns; London'ın trenlerle dolaştığı günlerde tanıştığı, kendine "A No. 1" diyen bir gezgin serseri; editör Lem Parton gibi önemsiz edebi kişilikler ve bir anarşist olup, Uluslararası Dünya İşçileri Örgütü'nü kuran olağanüstü Lucy Parsons.[5] Onlara yakın kişiler, Charmian'ın bu ziyaretçilerden birçoğunu evinde istemediğine emindiler ama inadına kibar davranan Charmian, duygularını hiç belli etmiyordu. Bu duruma, yaratıcı ittifaklar kurarak tahammül etmekteydi; ilk ittifakı Carrie Sterling'le oldu. Carrie, Charmian'ın Topluluk'a girmesine karşı çıkmış, London'ın boşanması

öncesinde ikisinin neler yaşadığını öğrenmeyi talep eden mektuplar yazmıştı. Mary Austin, Carrie'yi George Sterling'in bitmek bilmeyen sadakatsizliklerinden korumaya özen gösterdiklerini yazmıştı; şimdi Carrie beklenmedik şekilde, küçük düşürülmenin nasıl bir şey olduğunu öğreniyordu. Charmian zekice bir manevrayla, eski düşmanına dost elini uzatmış ve karşılığında samimi bir sevgi görmüştü; eski rakibi Blanche Partington'la kurduğu ikinci ittifak için de aynı şey geçerliydi.

Goldman'ın ziyaretinden kısa zaman sonra, London çiftliğini tamamlama şansını yakaladığını düşünerek, harekete geçti: Frohling şarap imalathanesinin çoraklaşmış toprağı 26.000 dolara mal olacaktı fakat bu toprak, London'ın mevcut iki arazisini birleştiriyordu ve yazarın şevki, buraya yeniden hayat verebilirdi. Parası yoktu. *Snark* satılmak üzere Avustralya'da bekliyordu; London teknenin özelliklerine dair soruları yanıtlıyor, lakin alıcı çıkmıyordu. Sonra aklına George Brett geldi. 5 Mayıs'ta, "Epeydir size mektup yazıp avans istememiştim" diyerek, Brett'in elinde şimdi basılmayı bekleyen altı müsvedde bulunduğuna dikkat çekiyordu; bunlar arasında en iyi aday, *Yanan Gün*ışığı'ydı (*Burning Daylight*). *New York Herald*, Wall Street'in köpekbalıkları tarafından perişan edilmiş dürüst ama biraz naif bir adamın aldığı intikamı konu edinen hikâyeyi tefrika etmek için 8000 dolar ödemişti ki, bu da kitabın iyi satacağını gösteriyordu. 5000 dolara ihtiyacı vardı fakat o kadar iyi beklentilere sahipti ki, bir daha bu tür iyilikler istemeyeceğini umuyordu.[6]

London çiftliği genişletirken, kendini küçük bir araziden de yoksun bırakmıştı. Ninetta Eames, artık acınası Roscoe'ya tahammül edemeyerek ondan boşanmış, eskiden birlikte çalıştığı Edward Payne'le nikâhlanmıştı. London ona yedi hektarlık güneşli bir çayır hediye etti. Lakin geriye kalan 445 hektar, ister temizlenmiş ve üretime uygun halde, isterse dokunulmamış ve manzaralı halde olsun, eşit değere sahipti; London istikbalini burada görüyordu. Günlüğüne, "Birkaç yıl içinde," diye yazmıştı, "bu vadi beni haklı çıkaracak. İnsanlar, modern yöntemlerle bir hektar topraktan eskisinin yirmi-otuz katı verim alınabileceğini görecekler."[7] Santa Rosa yakınlarında yaşayan, ünlü bitki uzmanı Dr. Luther Burbank'in tavsiyelerine başvurmuştu London. Burbank, 1875'te Massachusetts'ten Kaliforniya'ya taşınmadan önce de, üstün nitelikli bir patates yetiştirerek

ün kazanmıştı; şimdiyse her zaman bir şeylerle uğraşan bu yaşlı adam, binlerce melezleme deneyini bir arada yürütmeyi başarmıştı. Bu deneylerden biri, London'ın çiftliğinde yetiştirmeye başladığı dikensiz bir kaktüstü. Lakin kendisine en çok heyecan veren tohum, okaliptüstü.

O sıralar birçok Amerikan yatırımcısı, mobilya ve başka ürünlerde kullanılan sert keresteli doğu ağaçları tükendiği için, Avustralya okaliptüsü ithal etme ihtimali üzerinde durmaktaydı. Okaliptüs ağacının çabuk büyüdüğü, verimli toprak gerektirmediği ve Amerikan türlerinin yeniden dikim süresinden daha kısa zamanda, kaliteli sert kereste sağlayabileceği söyleniyordu. Amerikan çiftçileri bu fırsatın üzerine atlamış, London da şimdi çiftliğine dahil olan La Motte arazisinin çorak topraklarında, dolar işaretleri görmeye başlamıştı. Okaliptüs ağaçlarının ilk iki sene boyunca sulanması gerektiği ve en yakın çaya altmış metre mesafe bulunduğu halde, 16.000 okaliptüs ağacı dikti. Yine nakde sıkışarak, dosyaları arasından Madison, Wisconsin'deki Fuller & Johnson İmalat Şirketi'nin gönderdiği bir mektubu çıkardı; şirket, onun isminden ve şöhretinden dolayı, makinelerinden birini çiftlikte tanıtmak istiyordu. London, *Amerikan Yazarları Sözlüğü* ve *Amerika'da Kim Kimdir?* eserlerindeki tanıtımlarını kredi referansı olarak gösterip, bir motor ve pompa istedi. Gelecek yıl 25.000 okaliptüs ağacı daha dikmeyi planlıyordu ve Brett'e şöyle yazdı: "Sizi buraya kadar getirip, okaliptüs yetiştirmenin ne kadar kârlı bir iş olduğunu anlatabilsem, yayıncılığı bırakırdınız." Bu sözünde haklı değildi. Çoğu spekülatif balon gibi okaliptüs yetiştirme balonu da çok geçmeden patladı ve Kaliforniya'da, piyasa değeri çok düşük okaliptüslerle dolu sayısız bahçe öylece sahiplerinin elinde kaldı. O zamana kadar London, ilk arazisinin birkaç katı genişliğindeki alana dikim yapmıştı, fakat toprağı sağlamlaştırdığını ve buraların yakın zamanda, atla dolaşabileceği çok güzel meyve bahçelerine dönüşeceğini fark ederek, yaşadığı çöküntüyü itidalle karşıladı.[8]

London'ın çiftlikte yaptığı değişiklikler, okaliptüs ağaçlarıyla sınırlı değildi. Depremden sonra inşa edilen koskoca ahırı tamamlamak için, aynı derecede sağlam iki demircilik atölyesi ve iki büyük tahıl silosu planladı; bunlar, Kaliforniya'nın beton bloklardan yapılma ilk siloları olacaktı. Kayadan duvarlarla çevrili, üç yüz hayvanı alabilecek son model üstü açık ağıllar yaparak, büyük ölçekli bir domuz operasyonu gerçekleştirmeyi planladı. "Domuz Sarayı" ismini vereceği bu yerin, çiftli-

ğin görülmeye değer bir bölümü olacağını ve elde edeceği gelire katkıda bulunacağını umuyordu.

***

Charmian hastanede beş gün kaldıktan sonra, 19 Haziran 1910'da sezaryenle bir kız çocuğu dünyaya getirdi, fakat zorlu operasyonda bebek ölümcül şekilde incindiğinden, bir buçuk gün sonra hayatını kaybetti. Anne de, baba da büyük bir şok yaşadılar ama Charmian, hastanede kaldığı birkaç hafta içinde, yavaş yavaş, kızının ölümünü kabullendi. "Ben bir anneyim," diye yazmıştı bir arkadaşına, "dünyaya bir çocuk getirdim ama ortada çocuk falan yok... İyi ki onu kollarıma aldıktan sonra ölümünü görmedim. Şimdi o sadece hayalimdeki bir çocuk sanki; hep de öyle kalmalı."[9] Charmian öylesine perişandı ki, ilaçla yatıştırılması gerekiyordu. Kederli London, içki içmek üzere Tavern Café'de Joseph Noel'le buluştu. London daha önce *New York Herald* için, yüzyılın dövüşü olarak anılan Jack Johnson-Jim Jeffries boks maçını haberleştirmeyi kabul etmişti. Mevcut şampiyon Johnson'ın siyah olması, ırkçı bir ülke için mahcubiyet kaynağıydı; bu yüzden, boksu bırakmış eski şampiyon Jeffries, Johnson'a haddini bildirmek üzere ringe çağırılmıştı. London, Noel'le buluşmaya giderken, kendisi ve arkadaşları için Jeffries'in otobiyografisinden birkaç nüsha satın almıştı. Bara girdiği zaman, mekânın sahibi Tim Muldowney, bu renkli kitapların toplumsal hastalıklara karşı uyarıda bulunan afişler olduğunu sanarak, London'a onları duvara yapıştırmamasını söyledi; adamla uğraşacak hali olmayan London, ona başından gitmesini söyledi. Yumruk savurmaya başlayan Muldowney, London'ı bardan attı. London kendisine saldırdığı için ondan davacı oldu, Muldowney de karşı suçlamalarda bulundu; nöbetçi hâkim George Samuels, ifade vermeye daha uygun durumda olacaklarını ümit ederek, mahkeme tarihi olan 8 Temmuz'a kadar ikisini de saliverdi.

London, yaklaşan unvan maçını takip etmek üzere şehirden ayrılırken, mesele hâlâ kafasını meşgul ediyordu. Anlamlı bir tarihte, 4 Temmuz'da yapılacak dövüşe, görülmemiş bir ilgi vardı. Texaslı Johnson, Avustralya'da Tommy Burns'ü dövdüğünden beri, rakip tanımaz ağır sıklet boks şampiyonuydu. Bundan mahcubiyet duyup çileden çıkan Amerikan ırkçıları, yedi yıl boyunca bokstan uzak kalan Jeffries'i,

tekrar ringe çıkarmışlardı. "Büyük Beyaz Umut" diye reklamı yapılan Jeffries, fazlasıyla yaşlı, şişman ve kondisyonsuz olduğunu bilmesine rağmen, bu yükü omuzlamıştı. London bu işi, dövüş San Francisco'da, evine yakın yerde olacağı için kabul etmişti fakat hukuki bir münakaşadan sonra, maç Reno'ya kaydırılmıştı. Kızlarını kaybetmelerinden sonra, London bu seyahati yapıp yapmamak konusunda tereddütlüydü fakat henüz hastanede yatan ve birkaç hafta daha yatacak olan Charmian, onun tebdili mekân ihtiyacını hissedip, gitsin diye teşvikte bulundu. Ülke çapında dövüşe gösterilen ilgi o kadar fazlaydı ki, London maç tarihinden on gün önce yazılarını göndermeye başlamak üzere anlaşmıştı; daha sonra "reklam" olarak adlandırılacak tarzda, maçın yıldızlarına, antrenman kamplarına ve şehirdeki ruh haline dair haberler geçecekti.

Gerçekleşen maç, Johnson'ın Burns'e yaptığından da büyük bir kıyım olacak ve London bu tarihi olayı, Avustralya'dakine benzer bir röportajla aktaracaktı. Şahsen Jeffries'in kazanmasını dilediğini kabul ederek, rauntları gerçeğe uygun ve tarafsız bir dille yorumladı, Jeffries'in yardımcılarının ve antrenörlerinin Johnson'a yönelik alaylarını da, 20.000 izleyicinin arasından gelen "Zencinin onu nakavt etmesine izin verme!" bağırışını da yazmaktan geri durmadı. Johnson bütün bunlara bir gülümseme ve alayla karşılık vermişti. Maçın başında Jeffries el sıkışmayı reddetmiş, London da bu davranışı tenkit etmişti. İlk raunttan başlayarak Jeffries'in antrenörü Johnson'a hakaretler yağdıracak, gülümseyen Johnson ise, Büyük Beyaz Umut'un üzerine can yakıcı yumruklar yağdıracaktı; ta ki kenardakiler, çenelerini kapalı tutmaları gerektiğini anlayana kadar.

London daha en başından, Jeffries'in hiçbir şansı bulunmadığını anlamıştı. "Son yedi yılda eski dayanıklılığını kaybetmiş olmalı ki, ringde bu dayanıklılığı sergileyemedi. Eski Jeff ortada yoktu. Durumun özeti bu." Görünüşe aldanmamış, Johnson'ın her bakımdan rakibinden üstün olduğunu açıkça anlamıştı: "Bu Johnson hiç de ağır ya da ilkel bir adam değil," diye yazmıştı, "Canlı ve etkin; vücudu ve beynindeki her bir sinir, o kadar sanatkârane ya da doğal şekilde o gamsız ve sakin görüntüsünün altında saklanmış ki... Zihni zincirleme yıldırımlar gibi işliyor ve vücudu da eşit bir atiklikle itaat ediyor." London'a göre, muhteşem bir dövüş sayılmazdı bu. "Yılın her günü küçük kulüplerde daha hızlı, daha iyi dövüşler görebilirsiniz." Yine de, "Johnson harika," diyordu London, "Bu gülümseyen adamı kimse anlamıyor... Şimdi Johnson'ı zorlayacak,

onun parlak gözlerini söndürecek, gülümseyişini silecek ve bu hazırcevap adamı susturacak şampiyon, nerede acaba?" Beyazların Johnson-Jeffries karşılaşmasıyla ilgili tüm röportajları arasında, London'ınki, beyaz şampiyonun galip geleceği yönündeki yaygın umudu paylaştığını kabul etmesine karşın, adilliği ve dürüstlüğüyle ayrışıyordu.[10] Jeffries üzerine 4000 dolarlık bahis oynayıp kaybettiğinden, hiç bahsetmemişti.

London Oakland'a döndükten sonra, Muldowney'le yaptıkları bar kavgasıyla ilgili duruşmaya çıkmak zorunda kaldı; haklı çıkacağını ve Muldowney'nin saldırı suçundan mahkûm olacağını umuyordu. 8 Temmuz'daki duruşmada, Yargıç Samuels tüm suçlamaları reddederek, ikisini de serbest bıraktı. London, hem adaletsizliğe tepki gösterme alışkanlığından ötürü, hem de ülke basınında kavgacı bir sarhoş gibi gösterildiği için, öfkeye kapılmıştı; muhtemelen, bu hadisede kabahatli olmadığını Charmian'a ispatlama arzusu da ağır basıyordu. *Deniz Kurdu*'nun dramatik uyarlama haklarını devrettiği gazeteci arkadaşı Noel'den, biraz araştırma yapmasını istedi. Noel, barın Yargıç Samuels'a ait olduğunu öğrendiğini söyleyince, London bir roket gibi harekete geçti. Buffalo'da beş parasız bir avareyken bu muameleyi sineye çekmek zorunda kalmış olabilirdi, fakat şimdi ünlü bir yazar olarak mahkemede, Tavern Café barındakinden daha adil bir davranış görmeyi bekliyordu. Samuels'e hitaben yazdığı tehditkâr mektup, yaygın şekilde gazetelerde yer buldu. "Yükseklerdeki o küçücük makamınızda, yasanın koruyucu zırhına bürünüp, arkanıza polis coplarını, hapishane hücrelerini ve cezalandırma yetkinizi alarak... bana zorbalık etmeyi seçtiniz. Merak etmeyin, bir vakit, bir yerde, sizi hukukun pençesine düşüreceğim. Kendimi yasa karşısında zor duruma düşürmeden... sizin icabınıza bakacağım ve en ağır şekilde cezalandırılmanızı sağlayacağım." Yargıç gazeteler aracılığıyla, London'ın öfkesini ayıplayan bir yanıt verdi: "(London) adilce yargılanmış... ve haksızlığa uğramamıştır... Bu adam öteden beri, yaygaracı, ele avuca sığmaz bir genç olarak bilinir... Oaklandlı bir oğlandır kendisi ve bir türlü büyümemiştir; hâlâ sersem bir oğlan çocuğu gibi davranmaktadır."[11] London'ın bu hadiseden yegâne tatmini, Samuels'in bir sonraki seçimlerin ertesinde görevden alınması olmuş, içindeki zehri "The Benefit of the Doubt" ["Taraflı Yargı"] adlı kısa hikâyede akıtmıştı. *Saturday Evening Post* hikâye için 750 dolar ödemişti ki, moraran gözünün kefareti olarak iyi bir para sayılırdı bu.

Bohemler Kulübü'nün senelik yaz eğlencesinin zamanı yaklaşırken, dostları ve ailesi tarafından sarılıp sarmalanmış Charmian, London'ı gidip eğlenmeye teşvik edecek halde hissetmişti kendini. Lakin bu olay, geçmiş yıllarda yaşadıklarından daha dramatik sonuçlar doğurmaya gebeydi.

Ambrose Bierce, Doğu'da epey zaman kaldıktan sonra 1910'da Kaliforniya'ya dönünce, himayesindeki George Sterling, London'la ne kadar yakınlaştığını ondan saklamanın telaşına düşmüştü. London Topluluk içinde eski sevilirliğini devam ettirirken, Bierce ona karşı giderek artan ve nefret sınırlarını da aşan bir küçümseme içindeydi. Fakat görünüşe bakılırsa, Sterling'den kendisiyle onun arasında bir seçim yapmasını talep etmiş değildi. London onunla karşılaşmamaya çalışıyor, "Keskin Dilli Bierce"ın katılacağını duyduğu toplantılara gitmiyordu, fakat yıllık eğlence zamanı, yüz yüze gelecekleri kesindi. "Allahın belası Ambrose Bierce," diye yazmıştı Charmian'a, "mesele çıkarmaya çalışmayacağım ama üstüme gelirse, ben de ona anladığı dilde cevabımı veririm... Karşı karşıya gelirsek, önce onun elini bana uzatmasını bekleyeceğim. Yok, elini uzatmazsa, işte o noktada düşmanlık başladı demektir."[12]

Russian Nehri üzerindeki sekoya ağaçları arasında, kuytuluk bir yerde düzenlenen, tüm amacı zenginlerle yaratıcı kişileri kaynaştırmak olan eğlentide, her nasılsa iki adam arasında savaş çıkmadı. Bierce ile London bir ara, Sterling ve Arnold Genthe'yle birlikte, kamp ateşinin kenarında içki içerken göze çarptı; ondan sonra Kurt ile Grek, karanlık bir ormanın içinden Bierce'i selametle çadırına yolladılar, fakat ona hiçbir şey belli etmediler.

Artık *Snark*'tan yoksun kalsa da denizcilik iliklerine kadar işlemiş olan London, *Roamer* adlı dokuz metrelik bir yelkenli edinmişti; bu yelkenliyle, zaman zaman yaptığı gibi, deltanın içlerine doğru keşfe çıkmak niyetindeydi. Tekne kırk yaşındaydı ve sadece 175 dolara mal olmuştu. Tüm esintileri yakalayabilsin diye uzun direkli ve üçgen yelkenli olarak yapılmıştı; böyle küçük bir teknede pek rastlanmayacak ölçüde geniş bir kamarası vardı. Charmian yeterince toparlandığı zaman, Nakata ve Yamamato adlı yeni aşçılarıyla dört haftalık bir yolculuğa çıkıp, aralarındaki yakınlığı tazelediler ve geçirdikleri travmanın etkilerini sildiler.

1911'in Şubat ayında, London'a çok hoşlandığı bir yazı teklifi geldi. Henry W. Lanier, Doubleday, Page & Company'nin sekreteriydi; Do-

ubleday, kitapların yanı sıra *Country Life In America*'yı da basıyordu ve London'dan, yelkenli tekneyle yapılan seyahatlere dair bir yazı istiyorlardı. London onlara tekne tecrübelerinin bir özetini sundu; Des Moines Nehri'nde Kelly'nin Ordusu'yla bindiği düz karinalı teknelerden, Yukon'a yaptığı seyahatten, Kore sahilindeki basit *sampan*'lardan ve nihayet *Snark*'tan bahsetti. Bu projenin parası da silosuna harcandı, fakat iş hızlı yürümüyordu.

London'ın eski arkadaşı Felix Peano'yu ziyaret ettiler; bu heykeltıraşın Villa Capriccioso adlı acayip malikânesinde, o zaman evli olan London ile Bessie bir süreliğine kalmışlardı. Adam şimdi Los Angeles'ta yaşıyordu; seyahat esnasında London, Catalina Adası'na da uğrayarak, otomobil yarışçısı Barney Oldfield'ın kırdığı yeni hız rekoruna tanıklık etti. Yıl içindeki en önemli olay, London'ların Studebaker yük arabasına dört at koşup Kuzey Kaliforniya ve Oregon'u turlamaya çıkmalarıydı. Yanlarında Nakata'yla, dinlendirici, eğlenceli, telaşsız bir yolculuk geçirdiler; vardıkları yerdeki bar sahiplerinden yolların durumunu ve en iyi balık tutma noktalarını öğreninceye kadar, ertesi gün hangi istikamette gideceklerini bilmiyorlardı. Bazen değişik yerlere uzanarak, kimi yerlerde konakladılar; mesela bir arkadaşlarının Eureka yakınlarındaki gemi-evinde on gün kaldılar. Dört atlı arabayla çıktıkları bu seyahat, 12 Haziran'dan 5 Eylül'e kadar sürdü. Görünüşe göre başlarındaki tek sıkıntı, uğradıkları her yerde onları sıkboğaz eden muhabirler ve London'a habire gelen konferans talepleriydi. London hiç dolduruşa gelmiyor, sosyalizm hakkında konuşmaktan özenle kaçınıp, bölgesel iklim farklılıklarından tutun, atlı araba sürücülüğüne kadar her konuda söylevler veriyordu.

Yine de, çalışmayla geçen bir tatildi bu. Günde bin kelime kotasını bozmayan London 1911 senesinde, Malinezyalı kelle avcılarını capcanlı bir dille betimlediği *Serüven* romanından başka, otuz adet kısa hikâye yayımlatmıştı ki, hiçbir sene bu kadar üretken olduğu vaki değildi. Ayrıca *When God Laughs* [Tanrı Güldüğü Zaman] kitabında çeşitli temalar üzerine kurulu hikâyeleri bir araya getirmiş, Güney Denizleri'ne dair kurguları ve anılarını da, *Güney Denizi Hikâyeleri* (*South Sea Tales*) ve *The Cruise of the Snark* [Snark'ın Seferi] adlı kitaplarda toplamıştı. Bu ürün çeşitliliği, London için bile muhteşemdi. Bessie'yle ilişkisi giderek tatsızlaşmasaydı, daha fazla para isteyen eski karısı, arada bir kızlarını

görmeye gittiğinde bu konuyu açtığı için onların önünde müthiş kavgalar etmeselerdi, 1911 ideal bir sene olabilirdi. Anlatıldığına göre London bir gün Bessie'nin evine gittiğinde, küçük kızı Becky'ye, durum nasıl görünürse görünsün onlarla ilgileneceğine güvenmesi gerektiğini söylemiş, ardından sanki onu kapalı bir pencereden atacak gibi yapmıştı. Kazayla Becky'i pencereye doğru fazlaca savurunca, kızın bir ayağı kötü şekilde kesilmiş, bunun üzerine London onu caddenin karşı tarafındaki hastaneye taşımak zorunda kalmıştı. Becky başına geleni çok umursamasa da, ablası Joan bu hadiseden acı acı bahsetmiş, o sırada babalarının sarhoş olduğunu söylemişti.

***

Yılın sonuna gelinirken birkaç etmen, London ile Charmian'ın, New York'a gitmeyi tasarlamasına yol açtı. London ve Brett'in umduğu gibi, Güney Pasifik gezisi London'ın kitaplarına rağbeti artırmıştı ve yazar bunu daha da ileri götürmeyi düşünmekteydi. 1910 ve 1911'de Sinclair Lewis'ten on dört hikâye konusu daha satın alarak, kurgu imkânlarını genişletmişti fakat daha önemlisi, yeni bir roman fikri vardı; kendisinin hiç binmediği ve artık pek görülmeyen büyük yelkenli gemilerden birinde çıkan isyanı konu edinecekti. Ayrıca bir otobiyografi yazmayı tasarlıyordu; bu mutedil bir hatırat değil de, alkolle olan ömürlük ilişkisinin kökenine inen bir anlatı olacaktı. Amerika'da epey zamandır, içkinin yasaklanması politik tartışmaların gündemindeydi ve London bu konuyu tarafsızca düşünüp tartmış, sonunda kendine de biraz şaşarak, tereddütlü bir tavırla, alkolün yasak edilmesini savunma noktasına gelmişti. Ama sonunda benimsediği politik görüş ne olursa olsun, bu kadar şöhretli bir yazarın pişmanlıklarını dile getirdiği bir hatırat, büyük ilgi görebilirdi. London bu kitabı *John Barleycorn** olarak isimlendirmek niyetindeydi. Zaten hayatı boyunca sarhoşluğa dair epey araştırma yapmıştı; belki New York'a gidip orada konuyla ilgili yeni şeyler keşfedebileceğine inanması, işin bahanesiydi.

Bu arada alakasız gelişmeler olmuş, üç renkli taşbaskılar üretmek için gereksiz harcamalara giren London, tekrar Flora'nın evini ipotek ettirecek kadar sıkışmıştı. Matbaacılar büyük bir buluş niteliğindeki bir

* Bir İngiliz halk şarkısı; şarkıda adı geçen John Barleycorn, bira ve viskiyi simgeler–ç.n.

baskı tekniğinden söz edince, London bu işe para koymuş ve arkadaşı Noel'i de kendisine yardımcı tutmuştu. Ellerindeki mütevazı sermayeyle, tekniği keşfeden Miller adındaki şahsı, kendi Millergraph'ını geliştirsin diye New York'a getirmişlerdi. Lakin yaşam sanatı taklit etmiş, *Yanan Gümüşçü*'nda anlatılan Wall Street dalaverelerinin bir benzeri gerçekleşmişti; yatırımcıları çekmek için London'ın ismi kullanılarak ürün piyasaya sürülmüş, fakat taşbaskı alanında başka ilerlemeler gerçekleşince, aslında çok iyi olan baskı tekniği, tüm yatırımcılara para kaybettirmişti. Şirketin yöneticileriyle mektuplaşmalarından sonra içine şüphe düşen London, işlerin niçin kötü gittiğini anlamak istemişti. Öte yandan, her ne kadar Brett seneler boyunca onu hoş tutmuş olsa da, bazen çok başarılı yazarlara olduğu gibi London da, kendini tek bir yayınevinin esiri gibi hissetmeye başlayarak, yeni anlaşmalar yapma arzusuna kapılmıştı. Böylece planlar yapıldı: New York'ta birkaç hafta geçirecek, sonra gemiye binip eski bir rotayı izleyerek Cape Horn'u dolanıp Seattle Limanı'nda inerek eve dönecekti.

24 Aralık'ta trenle Oakland'dan hareket edip, 1912'in ikinci günü New York'a vardılar. Onları F. G. Hancock karşıladı; bu adamın, aralarında dostça bir uyum gelişmesine yetecek kadar sene boyunca, London'a gazete ve dergi kupürleri yollamışlığı vardı. Onları Morningside Park East 40 numaradaki dairesine yerleştirdi. Hemen işleriyle meşgul olmak isteyen London, Doubleday, Page & Co. ile bir yayın sözleşmesi yapmak umudundaydı; onların *Country Life in America* dergileri için, "The Joy of Small Boat Sailing" ["Küçük Yelkenli Kullanımının Hazzı"] başlıklı yazıyı hazırlamaktaydı. Doubleday, hikâyelerinden oluşan bir kitap olan *Güneş Çocuğu*'nu (*A Son of the Sun*) basmayı kabul etti ve bu eser, mayısta piyasaya çıktı. Fakat şehre varışından bir hafta sonra şirketin sekreteri Henry Lanier, Doubleday'in onun itibarına sahip bir yazarın hakkını veremeyeceğinden korkarak, uzun vadeli bir anlaşmadan feragat ettiğini bildirdi. Bu, yazarın eski itibarını artık kaybettiğinin bir işaretiydi. London onlara yanıtında, "Lanet olsun," diyordu, "henüz yazmaya başlamamıştım bile."[13] Yazar ayrıca dört günlüğüne Boston'a gidip, Houghton-Mifflin'i yoklamış, lakin oradan da bir şey çıkmamıştı. Sonunda New York'a dönüp, açlık çeken bir yazar namzediyken müsveddelerini gönderdiği Century'nin editörü W. B. Parker'la görüşerek, altı kitabının basımı için anlaşma sağladı. Güvenilir Eliza, London'ın

yokluğunda çiftliğin yanı sıra yazı işlerini de yönetiyordu; London ona denizdeyken yazıp gönderdiği müsveddelerle ilgili ayrıntılı talimatlar vermekteydi. Elle yazdığı taslakların değil, daktilo edilmiş müsveddelerin gönderileceği Netta Teyze misali deneyimli bir editöre söylenmesi gerekmeyecek ayrıntılardı bunlar. Yazdığına göre, Eliza altı ay boyunca ayda 1000 dolarlık avans ödemesi almayı umabilirdi ve Charmian'la ikisinin ertesi yıl parasız olarak Seattle'a varmaları ihtimaline karşı, bu paranın bir kısmını saklamalıydı.[14]

London başka yayınevleriyle flört ederken, Macmillan'daki Brett çok makul ve profesyonelce davranmış, yazar şehirdeyken ona –Tanrı biliyor ya, geçmişte kaç kez kendisinden talep edildiği gibi– avans ödemesinde bulunmayı önermişti. Brett'in baskı altındayken gösterdiği nezaket, bu dik kafalı yazarı yuvaya döndürmek için en iyi yöntemdi. London kendini sakındıysa da, Noel'in Millergraph işini çözmek için paraya ihtiyaç duyma ihtimaline karşı, Brett'ten 1000 dolarlık ödemeyi elde hazır tutmasını istemişti.

İşlerini biraz düzene sokan London, artık cemiyet ilişkilerine zaman ayırabilirdi. Topluluk'tan dost bir yüz, Arnold Genthe şehirdeydi; London ile Charmian ayrıca, Kaliforniya'daki evlerine gelen Emma Goldman'a da iadeyi ziyarette bulundular. Lakin yazarın Anna Strunsky ile tekrar temas kurması bayağı ilgi çekiciydi. Hoş hatıralarla dolu romantik ilişkilerinin ardından Anna, Rusya'daki sosyalistleri desteklemek için Cenevre'ye gitmiş, William English Walling adlı iyi bir yoldaşla evlenmişti. *Kempton-Wace Mektupları*'nda aşk evliliğini savunduğu halde, kocasına tutkun sayılmazdı ve ilişkilerini tamamına erdirmeyi birkaç ay ertelemişti. Charmian, London ile Anna'nın yine bir araya gelmesinden rahatsız olmamıştı; Anna henüz barış anlaşmasına varmadığı bir eski rakibi olsa da, hem onun hem de kendisinin gayretiyle, bir arkadaşlık tesis ettiler.[15]

Gelgelelim New York'ta, London sık sık Noel ve başkalarıyla, mesela küçük bir edebiyat dergisi olan *Papyrus*'un editörü Michael Monahan'la içki içmeye çıktığından, Charmian apartman dairesinde yalnız kalıyordu. Bazen gazetelere taşınan vakalar yaşanıyordu. Jack ve Charmian London o kadar tanınmış bir çifttiler ki, yazarın eşi olmaksızın içki âlemleri yapması, ister istemez değişik yorumlara sebep oluyordu. Fakat London, Charmian'ın bunu çok küçük düşürücü bulduğunu, New

York'ta geçirdikleri ay boyunca cehennem azabı çektiğini fark etmedi. Charmian, "Şehir onun içine nüfuz etmişti," diye yazmış, "ve makbul olmayan niteliklerini açığa çıkarmıştı." Zaten yazar, bu seyahatte kendi sarhoşluk sınırlarını zorlayarak, yazacağı *John Barleycorn* hatıratında kullanabileceği malzemeler bulmak için benliğinin derinliklerini tarayacağı konusunda, Charmian'ı uyarmıştı.

Charmian kendi kendine, *erkeğimi tanırım ben*, deyip duruyordu; London'ın her zaman olduğu gibi, ona olan derin aşkıyla, meylettiği cinsel maceralar arasına net bir çizgi çekeceğine güvenmekten başka çaresi yoktu. Biliyordu ki, "O aklı başında ve sevilesi çocuk, er geç dönüp gelecektir." Hatırında, London'ın evliliklerinin başında yaptığı bir uyarı vardı: "Başımdan neler neler geçtiğini unutma. Belki, sözüme dikkat et, sadece *belki* diyorum, an olur 'sürüklenip gitme' isteğim kendini gösterir... ve ben de bu isteğe boyun eğerim. Hayatım boyunca hep bir yerlere sürüklendim; merak duygusu, o yakıcı *bilme* arzusu yok mu." Charmian bunun öyle bir zaman olduğunu kabul etmek zorundaydı; "Ama erkeğimi tanıyordum ve hoşuma gitmese de, bekledim," diyordu. London ayıkken sevecen ve dikkatliydi; bazen içine girdiği arayıştan şaka yollu olarak bahsetse de, onun bu tutumu, gazeteler yahut dedikodular yoluyla "zorlu bir iskambil oyununu... veya London'la birlikte sağda solda sürten adı bilinmeyen bir evsizi" öğrenmek zorunda kalan Charmian'm sinirlerini yatıştırmıyordu.[16] London'ın ağzında cam kırıklarıyla kurtulduğu bir otomobil kazasında, yanlarında böyle adı bilinmeyen üç evsiz, koyu tenli aktris vardı. Hepsi tedaviyi reddedip, hadise kamuya mal olmadan sıvışmışlardı.

Bir keresinde metroda, artık sabrı tükenen Charmian, London'a evin düzenini bozmaması için çıkışmıştı; London ise soğuk bir tavırla, canı nasıl istiyorsa öyle hareket edeceği yanıtını vermişti. Charmian, Kaliforniya'ya dönüş yolculuğunda yine London'ı kendine bağlayacağını bilerek, bu duruma katlanmıştı. Aralarındaki konuşmayı, o gemiye binip eve dönmeyi ne çok istediğini söyleyerek sonlandırmıştı. Gemi, *Dirigo* isimli, 3000 tonluk dört direkli bir barko idi. Baltimore'dan kalkacaktı. London'lar yola çıkmadan önce, Edgar Allen Poe'nun mezarını ziyaret ettiler. London kafasını kazıtmıştı ve Charmian bu eşek şakasına öyle kızmıştı ki, samimiyetle, şapka takmadığı takdirde London'ın yanına yaklaşmayacağını söylemişti.

Maine yapımı, eyaletin "Ben Önderim" manasına gelen sloganını isim olarak taşıyan *Dirigo*, tek babafingo ve çift gabya üzerindeki kuntrata yelkenleriyle, gerçekten de uzun, muhteşem yelkenli gemilerin sonuncusuydu. Uzunluğu 95 metre, su hattında genişliği 14 metre, karinası 8 metre olan gemi, London'ın Bering Denizi'nde fok avladığı yıllarda suya indirilmişti ve on sekiz yıldır gezegenin her köşesinden –Şanghay, Honolulu, Rio de Janerio, Delaware, Liverpool– kömür, şeker, gazyağı gibi yük taşıyordu. Varış noktasına 5000 tonluk yük boşaltabildiği için, altı ila dokuz ay süren seyahatlerin maliyetini çıkarabiliyordu.

Lakin *Dirigo* yolcu taşıyamıyordu; o yüzden London'lar ve Nakata, yolculuk onlara 1000 dolara mal olduğu halde, gemiye mürettebat olarak yazıldılar. Yanlarında ailenin yeni mensubu olan, Possum* adını verdikleri, sütten yeni kesilmiş bir foks teriyer de vardı; evcil hayvan mağazasından 10 dolara satın aldıkları bu hayvan, London'ın daha önce haşır neşir olduğu kaba tüylü kurt köpeklerinden hayli farklı olsa da, kısa zamanda sevgilerini kazanmayı başarmıştı. Yolculuk Charmian için hiç de iyi başlamadı, zira ranzası iyice temizleninceye kadar tahtakuruları onu adeta mahvettiler. Lakin denizde geçirdikleri uzun günler, gergin ilişkilerini büyük ölçüde eski haline getirdi. Charmian'ın sevilesi çocuğu, ona geri dönmüştü gerçekten; peki New York'tayken Charmian'ın kendisini rahat bırakıp, dizginlerini salıvermesini mi tercih ederdi acaba? London bu soruyu "Hayır," diye yanıtlamıştı, "sen gerektiği şekilde hareket ettin. Beni bırakmış olsaydın, bilmem ne yapardım." Charmian bir kez daha, şamandırası yahut deniz feneri bulunmaksızın, London'ı elinde tutmak için gereken rotayı seçmeyi bilmişti. Bu Charmian'ın ihtiyaç duyduğu bir rahatlıktı, çünkü gemiye hanım kamarot olarak girdiğinden, mide kanserinin son aşamasındaki kaptana hastabakıcılık yapmak zorunda kalmıştı.

Cape Horn'un dev fırtınaları, asırlar boyunca edebiyata konu olmuştur; *Dirigo* Magellan Boğazı'ndan geçerken London'lar, hatırlarından hiç çıkmayacak, gerçekten tehlikeli bir fırtınaya tutuldular. Yine de gemi, ikinci bir balayı mekânı gibiydi onlar için. Sabahları London yazıyor, Charmian onun yazdıklarını daktilo ediyordu. Uyumlu bir sevgileri ve çalışmaları vardı; derken ikinci çocukları rahme düştü. *Dirigo*,

* Keseli sıçan–ç.n.

London'ın bindiği tüm gemilerden daha ilham vericiydi. Mürettebatla bolca sohbet ederek geminin atmosferini özümsedi; *Dirigo*, son deniz romanı olan *Elsinore'da İsyan*'ın (*Mutiny of the Elsinore*) dekorunu oluşturacaktı.

London vaktinin çoğunu, mizananın tepesindeki baş döndürücü yere tüneyip okuyarak, düşünerek, tuzlu havanın New York'u ve şehrin likörünü sisteminden temizlemesini sağlayarak geçiriyordu. Şişenin dibini görürken Charmian'a cehennem azabı yaşatmasına karşın, alkolün etkisini kullanmayı bilmiş, *John Barleycorn* için ayrıntılı bir ön hazırlık yapmıştı. Ayrıca "uzun hastalık"ından kurtuluşuna, çiftliğin ve kır hayatının kendisi için ne ifade ettiğine dair kafa yormuştu. Böylece, *Dirigo*'nun 26 Temmuz'da neredeyse beş aylık bir yolculuğun sonunda Seattle Limanı'na yanaşmasından on gün önce, *Ay Vadisi*'ni bitirirken, kitaba iyimser ve pastoral bir son yazabilmişti. London'lar daha alışılmış tipte bir buharlı gemi olan *City of Puebla*'ya binmeden önce, *Snark*'ın emektar tayfası Martin Johnson ve karısıyla dört gün geçirip, 2 Ağustos'ta yine Oakland'a kavuştular. Flora'nın evindeki odalarında kalıp, üç gün içinde aceleyle, sevdikleri lokantalara ve tiyatrolara gittikten sonra, çiftliğe döndüler.

***

London, giderek toprağa bağlandığına inanan biri için tuhaf kaçacak ve çok ani denebilecek şekilde, Bohemler Kulübü'nün 1912'deki yaz eğlencesine katılmak üzere çiftlikten ayrılıverdi. Ayrılışının sadece dört gün sonrasında, Charmian düşük yaptı ve onun çok arzuladığı erkek çocuğu yitirdiler. Komplikasyonlar meydana gelince, mecburen yapılan ameliyat yüzünden, tekrar çocuk sahibi olmayı deneme şansları ortadan kalktı. Tek olumlu taraf, düşüğün Charmian doktoru ziyaret etmek için Oakland'a gitmişken gerçekleşmiş olması, böylece kadının orada kalıp kendini toparlayabilmesiydi. Bu düşük, çiftliğin çevreden soyutlanmış ortamında başına gelse, neticesi çok daha kötü olabilirdi. Perişan haldeki London, dönüp geldiği çiftlikten ona şu mektubu yazmıştı:

> Sevgili Kadınım, Aşkım:—
>
> Pazartesi gecesi çektiğin telgrafı şimdi aldım; durumu Eliza'ya haber verdim, hemen Oakland'a geliyor; 490'ı arayıp büyükanneyle de konuştu.

Son derece üzgünüm; lakin sen iyi olduğun için duyduğum memnuniyet, çok daha fazla.

Seni, evdeki varlığını hiç bu kadar sevmemiştim... Odalarda dolaşıp senin bıraktığın havayı soludum ve kendimi çok yalnız hissettim.

Sevgili, sevgili kadınım!

Eşin Olan Adam

London daha sonra çiftlikten haberler vererek, onu neşelendirmeye çalışmış –sivrisinekler gitmişti artık– ve ziyaretçileri Frank Strawn-Hamilton'la, Charmian'ın yakın arkadaşı sosyetik Laura Grant'tan bahsetmişti.[17] Ancak, çifte yakın olanlar, bu evliliğin ikinci çocuğu da kaybetmenin trajedisine dayanıp dayanmayacağını merak ediyorlardı.

İki hafta sonra çiftliğe dönen Charmian, elinden geldiğince, zayıf ya da neşesiz görünmemeye çalışıyor ve her zaman olduğu gibi en büyük korkularını kendine saklıyordu. Sonbaharda ziyaretlerine gelenlerden biri, *Snark*'ın seyahati esnasında tanıştıkları Avustralyalı piyanist Laurie Godfrey-Smith'di; London onu teknesi *Roamer*'la gezdirmişti. 1912 senesi London için üretken bir seneydi; basılan on hikâyesi karşılığında çok yüksek ücret almıştı. O sene ayrıca, üç kitap yayımlatmıştı. Bu kitaplar arasında, Century'de çıkan on iki hikâyeyi topladığı *Smoke Bellew Tales* [Smoke Bellew Hikâyeleri] de vardı. Söz konusu kitabı para için yazdığını söylüyor, en iyi eserlerinden biri olarak kabul etmiyordu ve hikâyelerin çok tutulmasına, derginin tefrikaya devam etmeyi istemesine rağmen, bunların arkasını getirmedi. Lakin aynı yıl bitirdiği *Ay Vadisi* ve *John Barleycorn*, gurur duyduğu, büyük umutlar yüklediği kitaplardı. London, Century'ye karşı yükümlülüğünü yerine getirmişti: 1912'nin Şubat ayında, boğa güreşlerini tenkit etiği "John Harned'ın Deliliği"ni de içeren on hikâyeyi *Gece Doğan* (*The Night Born*) toplamıştı; *Acı Kuvvet* (*The Abysmal Brute*) aynı yılın mayısında basılmıştı; en uzun süre gündemde kalan kitabı, hayatını alkolle olan mücadelesi çerçevesinde anlatan *John Barleycorn* ise, 1913'ün Ağustos'unda çıkmıştı. Lakin bunların basımından sonra London, ekim ayında, *Ay Vadisi*'yle meşgul olmak üzere Macmillan'a döndü. Sabırlı Brett, centilmence mektuplaşmalar yoluyla, değerli yazarının dizginlerini tekrar eline almak üzere bekliyordu; sabrının karşılığını aldı ve o tarihten sonra London'ın yayıncısı olarak kaldı.

London edebi gücünü ve popülerliğini yeniden kazanmış gibiydi; uluslararası kitap satışları iyi gidiyordu. Galler Prensi de, Almanya Veliaht Prensi de hayranları arasındaydı. *Karanlığın Yüreği* (*Heart of Darkness*) gibi macera kitaplarının yazarı, Polonya doğumlu İngiliz yazar Joseph Conrad gibi tanınmış edebiyatçıların takdirlerine mazhar oluyordu. Conrad, kaligrafik ama okunaksız elyazısıyla kaleme aldığı bir mektupta, "Uzun yıllardır kişiliğini ve sanatını yakından takip ettiği, edebiyat konusunda meziyet sahibi ve işinin ehli bir kardeşi" olan London'ı selamlamaktan duyduğu "muazzam memnuniyeti"i ifade etmişti.[18] Kitaplarının böylesine takdir edilmesine karşın, London kendini iyiden iyiye çiftliğine adamıştı. Bir süreliğine, "Jack'in aylık mucizesi" daha rahat gerçekleşmiş, çiftlik inşaatı için para artırabilmişti. London, çaylardan birini küçük bir sulama gölüne dönüştürmek için baraj yapımına girişmişti. Kurt Evi, lav kayalarından destekleri ve kızılçam ağacından duvarlarıyla, Asbury Çayı'nın üzerindeki tepelerde bir hayal gibi yükseliyordu şimdi. Washoe Ban'in ani ölümü, her zaman atları seven London'a büyük acı vermişti. 5 Mart 1913'te çiftliğe, şimdiye kadar hiç görmediği kadar dikkat çekici yeni bir at geldi. Neuadd Hillside bir yarış atı değil, devasa bir yük hayvanıydı; London bu aygırı, ücreti karşılığında damızlık olarak kiralamaya başladı.

London mayısta, hikâyelerinin filme çekilmesiyle ilgili görüşmeler yapmak üzere Los Angeles'a gitti. Daha önce tedbirsizce imzaladığı sözleşmeler yüzünden, Balboa Amusement Company ile ilişkileri karmaşık ve sıkıntılı bir hal almışsa da, telif haklarıyla ilgili yasal takibatın lehine sonuçlanmasıyla, potansiyel olarak kuvvetli bir gelir kaynağı elde etmişti. Lakin hiçbir filminde rol almayı istememiş, *Deniz Kurdu*'nun sinema uyarlamasında Wolf Larsen'ı canlandırmayı Hobart Bosworth kabul etmişti.

Ertesi sene apandisit iltihabı yüzünden yatağa düşen London, artık belirgin şekilde yokuş aşağı gitmeye başladı; otuz yedi yaşında, vücudu şişmiş, böbreklerini alkolle ve haddinden fazla yediği az pişmiş ördek etiyle yormaktan ötürü giderek artan süreğen acılar çekmeye başlamıştı. Üstelik sancılı bir dişeti hastalığı yüzünden, kalan üst dişlerini de çektirmek zorunda kaldı. Günlük alkol tüketimine bir de, giderek büyüyen dalgalar halinde gelen acıları bastırmak için kullandığı morfin eklendi;

akıbetinin iyi olmayacağını için için bilse de, alışkanlıklarında pek bir değişiklik yapmadı.

***

Yaz geçerken, göz alıcı Kurt Evi yavaş yavaş tamamlanmaya başlamış, Charmian evin içini nasıl döşeyeceğini ayrıntısıyla tasarlamaya koyulmuştu. Ağustosun üçüncü haftası boyunca hava çok sıcaktı; evin içinde çalışanlar, döşemeleri ve doğramaları bezir yağıyla siliyorlardı. Günlük mesailerinin bitiminde, evden çıkmalarının öncesinde, döşemenin üzerindeki paçavraları bir araya topladılar. Bu paçavraların dışarı çıkarılması gerektiğini söyleyen ustabaşına kulak asmadılar. O akşam London ile ustabaşı, eve hoşnut gözlerle bakıyorlardı.

Sabahın ikisinde London, Eliza'yı şiddetle sarsarak uyandırdı. Kurt Evi yanıyordu; London, Eliza ve Charmian bir ekip toplayarak oraya varıncaya dek, alevler her yeri sarmıştı ve yangını söndürecek su yoktu. Ev tamamen yanıp, geriye sadece, gökyüzüne yükselen anıtsal lav taşı sütunları kaldı. Binanın üzerinde ipotek bulunmadığı için, sigortası da yoktu.

Akıllara hemen, kundakçılık ihtimali geldi. Evin yanabileceği hiç düşünülmemişti. Kızılçam ağaçlarının kabuğu doğal olarak ateşe dayanıklıydı; kiremitlerin altındaki çatı kaplama malzemesi de öyle. Bu kadar büyük bir yapının, daha içine girilmemişken tamamen yanması, birden fazla yangın kaynağına işaret ediyordu. London kısa zaman önce bir işçiyi, tembellik ve küstahlık ettiği için kovmuştu; yangını o çıkarmış olabilirdi. Sosyalist basın, eski kahramanlarının baronlara yaraşır böyle bir malikânede yaşamasını yermekteydi; bunu onlardan biri yapmıştı belki. Eliza'dan garazlı şekilde boşanmış olan James Shepard'ın bile ismi geçti. Gelgelelim, lav bloklarından yapılma yüksek duvarlardan gayrı tamamen küle dönmüş evde yapılacak tetkikler, pek bir işe yaramayacaktı. Sonradan yapılan deneyler, en azından, yangının bezir yağı emmiş kumaşların kendiliğinden tutuşmasıyla çıkmış olabileceğini kanıtlamıştı; lakin Kurt Evi'nin yanması ve bu olayın sebep olduğu sarsıcı mali kayıplar, hep bir gizem olarak kalacaktır.

Kurt Evi yanıp kül olduğunda, London tüm derin acıları gibi bunu da içselleştirmeden evvel, hüngür hüngür fakat kısacık ağlamıştı. Öyle bir yıkılmıştı ki, önce durumu filozofça karşılamaya gayret etmişti. Fakat

5 Ekim 1913'te, *Deniz Kurdu*'ndan uyarlanmış yedi makaralık filminin gösterimini izlemek için San Francisco'ya gittiğinde, artık farklı bir adamdı. Bu Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ilk uzun metrajlı filmdi; daha doğrusu, önceki telif sahibi London'a açtığı davayı kazanıp, aynı hikâyeden uyarladığı kendi filmini başka bir adla gösterime sokma hakkını elde etmeseydi, öyle olacaktı. Böylece *Deniz Kurdu*, ilginç biçimde, çekilen ilk iki uzun metrajlı filmin konusunu teşkil etmişti.[19]

***

Böcekler ve kötü hava koşulları, o yıl çiftlikteki mahsulün çoğunu harap etmişti; London bu durumun üstesinden geldi; oğlunu kaybetmeye ve Charmian'la bir aile kurma fırsatını kaçırmaya katlandı; apandisit iltihabından kurtuldu, Kurt Evi'ni kaybetmeyi sineye çekti; kötü talihten yakasını kurtaramayınca, tutkularını yeni baştan değerlendirip, kızlarıyla tekrar temasa geçmeye yeltendi. Bessie'nin evine gidip onları ziyaret etti ve çiftliğe gelip, orada kendisiyle birlikte yaşamalarını önerdi. Çok geç kaldığının farkında değildi.

Joan'a yolladığı mektupta, "Dünya nüfusunun neredeyse tümü, küçük insanlardan oluşur," diye yazmıştı, "Ara sıra büyük insanlar da çıkar. Bu senin yaşındaki biri için zor bir tasavvur; muhtemelen bu tasavvuru değerlendirince... dünyanın küçük bir parçasındaki küçük bir yerde, küçük bir insan olmayı seçmek hatasına düşeceksin. Anneni dinlediğin için düşeceksin bu hataya. Dünyanın küçük bir parçasında, küçük bir yerde, küçük bir insan olan ve başka bir kadına duyduğu kadınsı cinsel haset yüzünden senin geleceğini heba eden anneni dinlediğin için... Oysa ben sana dünyadaki büyük şeyleri öneriyorum; büyük insanların yaşadığı, bildiği, düşündüğü ve yaptığı şeyleri." Şimdi eyleme geçmesinin mühim olduğunu eklemişti; "Annenin himayesi altında yetişkinliğe erdiğin takdirde," diyordu, "bu şekil bozukluğunun, küçük bir insan olasın diye sana dayatılan bu pörsümüşlüğün, sıkıştırılmışlığın önüne geçemezsin. Bunun suçunu annenin, senin tutumlarını etkileyen tutumlarında arayabilirsin; çünkü annen öylesine küçük, ilkel ve vahşidir ki, kendisinden daha büyük bir kadına duyduğu nefret, o kadından bahsettiğinde yüzünün hırstan çarpılmasına sebep olacak kerteye varır."

Yirminci yüzyılın başında çocukların minyatür yetişkinler gibi düşünüp davranmalarının beklendiğini –zaten 12 yaşındaki Joan artık

biraz büyümüş sayılırdı– ve London'ın nasıl babalık edeceğini pek bilemediğini göz önüne alsak bile, 11 Ekim tarihli mektubu sarsıcı ölçüde zalimane ve gayri makuldür. Gerçekten bu bir mektuptan ziyade, London'ın üslubunu yansıtan vurgulayıcı tekrarlarıyla, onun soyut edebi kompozisyonlarını andırmaktadır; ayrıca mektupta, Joan'un yaşındaki bir kıza hiç uygun düşmeyecek şekilde, annesi defalarca "kadınsı cinsel haset"le suçlanmaktadır. London bazı bakımlardan hiç çocuk sayılmazken, bazı bakımlardan ise büyümemişti ve son zamanlarda yaşadığı kayıplara rağmen, gösterdiği patlama çocukça ve şımarıkçaydı. Bu mektuplaşmada yetişkin rolünü üstlenmek, 12 yaşındaki Joan'a kalmıştı fakat bu da onun iki haftasını aldı: "Pekâlâ baba, mektubunu yeniden okudum; iki kez okudum, dikkatlice... Mevcut koşullarımdan memnunum... Annemle ilgili görüşlerine içerledim... o iyi bir anne; şu dünyada iyi bir anneden daha önemli ne var?... Şimdi, baba, bu meselede hemfikir olduğumuza göre, artık bunları bir kenara bıraksak? Söyleyecek başka sözüm yok... Lütfen baba, inşallah bu, beni sana yazmaya zorladığın berbat mektupların sonuncusudur; bunları yazmak bana acı veriyor. Lakin sen bu yanıtları talep ettiğin için, yazmak zorunda kalıyorum."[20]

İroniktir ki, London'ın babalık girişimindeki hatasını gösteren, Joan'la aynı yaşlarda bir kız oldu. Glen Ellen'daki, ara sıra ziyaretlerine gelen komşularından biri, Earl Rogers'tı. Rogers, muhtemelen Clarence Darrow müstesna, ülkenin en tanınmış ceza avukatlarından biriydi; 1910 senesinde, yirmi bir kişinin öldüğü *Los Angeles* Times binası kundaklaması davasında, jüriyi etkileme savaşından Darrow'u başarıyla çıkan avukattı. Bir keresinde Rogers'ın kızı Adela (ailesi ona Nora derdi), sabahın erken saatinde atma binip gezintiye çıkmıştı. London ile Charmian'ın âdeti, sabahları çalışmaktı; öğle yemeğinden önce misafirlerini görmezlerdi. O yüzden Nora, London'ın geriden dörtnala geldiğini görünce çok şaşırdı. İçerlek bir vadiye yönelip orada attan indiler; London çevreyi Nora'ya gösterip, ilk karısı ve iki kızları için bir ev yaptırmayı düşündüğünü söyledi ve onun fikrini sordu.

Nora bunun işe yarayacağından kuşku duyduğunu ifade edince, London sanki bir yetişkinle konuşuyormuşçasına, Joan konusundaki tasarısını dürüstçe –onun için tipik bir tutumdu bu– ortaya koymuştu. "Ona nasıl biri olduğumu gösterme şansı istiyorum. Çok şey mi bu?"

Nora bayağı sıkıştıysa da, ona gereğince yanıt verdi. "Çok şey değil," dedi, "fakat belki çok geç kaldın. Benim babam gitmiş ve beni *terk etmiş* olsa —bir insan yıllarca sen olmadan yaşayabileceğini ve dünyanın her tarafına gidebileceğini gösterdiyse, aniden artık sensiz yapamaz hale geleceğine inanmak kolay değildir... Joan'un koşullarını, onun nasıl yetiştiğini düşünmek zorundasın. O bir seçim yapmış; yapmak zorunda kalmış. Joan'a karşı tutumunu düşünürsek, onun seni, benim babamı anladığım şekilde anlamasını bekleyemezsin."

London ne diyeceğini bilemez halde bakıyordu; Nora onun, söylediklerini kabul ettiğini anladı. "Tanıdığım, olaylara sadece kendi taraflarından bakan çoğu yetişkinden farklıydı," diye yazmış Nora, "her zaman, incinmek ve öfkelenmek pahasına, karşısındakini anlamaya gayret ederdi." Bu sıkıntılı an, Charmian ve Earl Rogers'ın onlara katılmasıyla bozuldu. London, "Yaşı büyükçe bir çocuğa da vaftiz babası olunabilir mi?" diye sordu, Rogers'a.

London'ın kendisine takıldığını sanan Rogers, bilakis bunun iyi bir zaman olacağını söyledi. Çünkü bir çocuğun ileride ne hale geleceğini kestirmek imkânsızdı; aziz de olabilirdi, yankesici de. "Nora'nın vaftiz babası olmaya karar verdim," dedi London.

"Charmian hemen gözlerini bana çevirdi," diye yazmış Nora, "kısık gözleri parıldayarak eğildi ve gelip beni öperek, 'Ben de vaftiz annesi olurum,' dedi."

Rogers kızıyla birlikte ata binip uzaklaşırken, Charmian'dan hoşlanmadığını fakat onun için üzüldüğünü anlattı Nora'ya. Nora parçaları bir araya getirmeye çabalıyordu; London, Charmian'ı sevmekle beraber ailesini özlüyor ve onlara ihtiyaç duyuyordu. Nora'ya göre Charmian, London'ın ailesini çiftliğe getirme arzusundan habersiz olsa da, bebeğini düşürmüş olmanın başarısızlığını duyumsuyor, London'ı kaybetme olasılığını yine hissediyordu; bu yüzden adeta, "dişi bir dağ aslanı gibi tırnaklarını çıkarıp, kulaklarını geriye yatırıyordu."[21]

London son iki yıldır pek çok şey yaşamış, Charmian'ı da peşi sıra sürüklemişti. Şimdi Charmian, London'ın yaşamında işgal ettiği yeri korumak için, her zamankinden de fazla mücadele etmek zorundaydı.

14. Bölüm

Yaşlı At

London sık sık çiftliğinden ayrılıp Oakland'a gidiyor, orada Johnny Heinold'ı da ziyaret ediyordu. Heinold, ismini İlk ve Son Şans Barı olarak değiştirdiği mekânda, 1883'ten beri, genellikle ağzında kalın bir puroyla başköşede oturmaktaydı. London, çıkan her kitabından bir nüshayı imzalayarak Heinold'a vermeyi hiç ihmal etmezdi. Heinold, "Her zaman denk düşürüp buraya gelir, bardağına döktüğü iki parmaklık içkiyi yudumlarken, kapağını imzaladığı son kitabını bana verirdi," diye anlatmış. Çiftliğin ihtiyaç ve borçlarına karşın, London'ın eli açıklığı yine kendini gösteriyordu. Bir 4 Temmuz günü, Heinold ile London, dükkân vitrinlerindeki havai fişeklere bakan bir grup çocuğa rastladılar. London onlara, "Hani sizin havai fişekleriniz?" diye sordu. Çocuklar ailelerinin fakir olduğunu söyleyince, "Onları dükkâna soktu," diyor Heinold, "dışarı çıktıklarında, artık vitrine bakmalarına gerek kalmamıştı."[1]

Oakland'ın rıhtım mahallesinde London bazen, gezgin serserilik günlerinden tanıdığı, kimi eskiden avarelik etmiş, kimi hâlâ avare gezen kişilere, bazen de gemicilere ve Klondike'çılara rastlardı; genellikle sefil vaziyette olurdu bu kişiler. Bir ara, on beş yaşındayken istiridye korsanlığı yapmak için kullandığı *Razzle Dazzle*'ı ona satan, artık ihtiyar bir adam olmuş Fransız Frank'e bile denk geldi. Fransız Frank'in İstiridye Korsanlarının Kraliçesi Mamie'yi kaybetmekten duyduğu öfke dinmişti; gülümseyerek fotoğraf çektirdiler. Sık sık, Charmian'ın canını sıkmak pahasına, yemek yesinler, doğru dürüst bir uyku çeksinler, kahvaltı etsinler diye bu serserileri eve getirir, ceplerine üç kuruş koyup onları yolculardı. Bazen bu adamların kendisi çiftliğe yol düşürür ve hemen her zaman hoş karşılanırlardı.

Bazen, tanıdıklarından cömertliğini esirgerdi. Artık edebiyat dünyasındaki konumu, kendisini zorlamaya başlamıştı. *Vahşetin Çağrısı* ve *Deniz Kurdu* sayesinde hızla şöhret kazanmasının üzerinden on yıl geçmişti. Bu on yıl boyunca Amerikan edebiyat dünyasının lideri olarak, yeni natüralist yazarlık akımından nefret eden gelenekçilerin, sosyalist görüşlerinden nefret eden kapitalistlerin, savunduğu ilkelerle geniş yaşam tarzının bağdaşmadığını düşünen sosyalistlerin meydan okumalarına ve saldırılarına maruz kalmıştı. Popülerliği giderek artıp sonra düşmüş, savaşarak sürünün liderliğini kazanmış bir kurt misali, artık düşüş vaktinin geldiğini anlayan London'ın, kuvveti azalmaya başlamıştı. Otuz yedi yaşına gelmişti; sağlığı, tehlike sinyalleri veriyordu; yıllar boyu tükettiği alkol, sigara, çiğ et ve tropik hastalıkların sonradan ortaya çıkan zararlı etkileri, çok geçmeden romatizma, üremi ve böbrek taşları oluşumuna yol açacak ağrı ve sızılarla, kendini göstermeye başlamıştı.

Yine de sahip olduğu şöhret yüzünden, bir şey isteyen, bir teklifte bulunan, bir ihtiyacı olan hiç tanımadığı kişilerden mektuplar gelip duruyordu. Yeni icatlarını ya da patentli ilaçlarını, onun adıyla pazarlamak istiyorlardı. Parasız sanatçıların desteğe ihtiyacı vardı. Hem yorulmuş, hem de öfkelenmiş olarak bir arkadaşına, yılda ortalama yüz kişiden, olası altın madenlerine yatırım talebi geldiğini yazmıştı. Eserlerini okusun, onlara tavsiyede bulunsun, hatta yazdıklarını kendi ismiyle bastırsın diye, neredeyse her gün bir ricacıdan mektup geliyordu. "Yetim çocukların okullarını tefriş etsin, yaşlı hanımların kaldığı bakım evlerine kütüphane yaptırsın... kadın yardım derneklerinin düzenlediği her bir kermese katkıda bulunsun," diye ricada bulunanlar da eksik olmuyordu. Bunlara ek olarak, onun dikkatini, ifşa etmesini istedikleri yanlışlara çekmeye çalışan sosyalistlerden gelen mektuplar vardı. Yaşam gücünü tüketmek pahasına, her gün bu bir yığın mektubun tümüne cevap yazıyordu. Az sayıda kişiye yardımcı olabiliyor, ama her gün, "Yıllardır bu çiftliğe doluşan mektup müsveddelerine cevap yetiştirmek için kıymetli zamanımdan epeyce harcadım," diyordu.[2]

En azından, eğlence ya da çıkar için kendini Jack London olarak tanıtan kişileri öğrenince biraz gülebiliyordu. Hiç tanımadığı birinden gelen, gayet samimi bir dille yazılmış mektubu hayretle okumuş ve şöyle yanıtlamıştı: "Ölmüş birinden mektup alsam bu kadar şaşırmazdım

doğrusu; ben sizi hiç tanımazken, siz beni bu kadar iyi tanıyorsunuz, benimle aynı masada yemek yemiş, aynı yerde yatıp kalkmışsınız... Birlikte seyahat ettiğiniz bu adam, sizi kendisinin Jack London olduğuna inandırmış. Mektubunuz merakımı uyandırdı; bu adaşımla ilgili biraz daha bilgi verebilseniz, son derece mutlu olurdum." Ayrıca, tahmin edilebileceği üzere, adamı çiftliğe davet etmişti. "Her daim yemeğim ve sert likörüm var, kapımız da hep açık."[3]

Kurt Evi'ni kaybetmek, London'ın ateşle olan son macerası değildi; zira sonraki ay, Sonoma Çayı boyunca kükreyerek gelen bir yangın, Glen Ellen kasabasının tümünü tehdit etti. London çiftlikteki adamları kasabaya yönlendirdi ve kasabayı kurtaran yangın söndürme tugaylarının kumandasını üstlendi; bu çabaları dolayısıyla bir kahraman olarak selamlandı. Bu kadar heyecanı kâfi görerek, konforlu eski *Roamer*'ına binip, ülkenin içlerine doğru yolculuğa çıktı. Hâlâ günde bin kelime yazıyor, bir de özel proje tasarlıyordu; dünyanın büyük turistik mekânları hakkında kaleme alacağı seyahat yazılarına sponsor olmaları için, değişik dergilere başvuruyordu. Bu seyahat, yarıda bıraktığı *Snark* gezisiyle aynı amaca hizmet edecek, fakat bu kez biletli bir yolcu olmanın lüksünü yaşayacaktı. İlk tefrika, *Sophia Sutherland*'e tayfa yazıldığı günlerden beri ziyaret etmediği Japonya hakkında olacaktı. Lakin bu planları askıya almak zorunda kaldı; çünkü öğrendiğine göre, hem Millergraph taşbaskı süreciyle, hem de *Deniz Kurdu*'nun uyarlama hakları hususunda Joseph Noel'le ilgili işler öylesine sarpa sarmıştı ki, New Yok'a ikinci kez gitmesi kaçınılmaz hale gelmişti. Söz konusu seyahati 1914'ün Şubat ayında yaptı ve telif hakları sorununu 4000 dolar kaybederek çözdü; davada kendisinden 40.000 dolar talep edildiği için, bu en azından moral anlamda bir zaferdi.

Şöhreti ona, gelirini artırmasını sağlayan ek imkânlar da sunuyordu. İsminin ticari ürünlerde kullanılmasına izin veriyordu. Hâlâ yakışıklıydı; sık sık yazılarının yayımlandığı *Cosmopolitan*'da, Royal Tailors of New York'un tam sayfa reklamı için model olarak poz verdi. İçki hatıratı olan *John Barleycorn* da olası bir imkân sunmuştu. Century ile sözleşmesini yaptığı altı kitabın sonuncusu olan *John Barleycorn*, 1913 senesinde çıkmış, kapağında London'ın mahmur gözlerle yan yan bakan bir fotoğrafı yer almıştı. Kitap, sarhoşların gördüğü halüsinasyonları anlatan "pembe filler" hüsnütabirinin ilk kez kullanıldığı eser olmanın

yanında, içki alışkanlığı ve hayatıyla ilgili bir değerlendirme niteliğindeydi. London'ın dostları, onun kendisine böyle dürüst bakabilmesine şaşıp kalmışlardı; Upton Sinclair kitap için, "Şimdiye kadar yazılmış en faydalı, aynı zamanda en eğlenceli kitaplardan biri," demişti. Yazarın *John Barleycorn*'da, alkolle erkek dostluğu arasında kurduğu bağıntı, onun uzun zaman önce Charmian'a itiraf ettiği, derin ve sarsılmaz bir Erkek Sevgisine duyduğu ihtiyacın en kesin ispatıdır.

Hadisenin daha görünür tarafı, içkinin yasaklanması hareketinin pençesinde bulunan ülkenin, kendi durumunun farkına varmış bir günahkârı bağrına basmaya hazır olmasıydı; Arizonalı bir yasaklama taraftarı, London'ı Glen Ellen'da ziyaret etmiş, çiftlikteki üzümlerin şaraphaneye gönderilmeyip, preslenerek alkolsüz üzüm suyu yapımında kullanılması şeklinde alışılmadık bir öneri getirmişti. İsminin popüler bir davaya hizmet eden bir üründe kullanılmasına izin vermek, London'a çekici ve her bakımdan akla yatkın gelmişti; bir yatırımcı olan, San Francisco'daki Uluslararası Basın Kurumu'ndan Tom Wilkinson, Jack London Üzüm Şirketi'ni kuran belgeleri hazırlayıp, imzalaması için London'a göndermişti. Lakin birkaç gün sonra yeni bir yazı fırsatı ortaya çıkınca, London bu girişime yönelik hevesini ertelemişti.

1910'u takip eden yıllarda, Meksika'da çıkan karmaşık iç savaşla ilgili haberler, Amerika Birleşik Devletleri'nde giderek daha fazla heyecan uyandırmaya başlamıştı. Porfirio Díaz'ın otuz yıl süren diktatörlüğü 1911'de yıkılmış, tam onun yerine Francesco Madero geçmişti ki, Madero'nun ordu komutanı Victoriano Huerta hükümeti devirmiş, Madero'yu da öldürtmüştü. Daha sonra Huerto'nun darbeci arkadaşları Emiliano Zapata, Venustiano Carranza ve Francisco "Pancho" Villa, hem Huerto'ya, hem de birbirlerine düşman kesilip çatışmaya başlamışlar, bu çatışma 1914'te kanlı ve karmaşık bir hal almıştı. Ekonomik boyunduruğuyla İspanyol sömürgeciliğinin yerini almış bulunan Amerikan sermaye yatırımları da, tüm bu karmaşanın bir parçasıydı.

ABD, Huerta rejimine muhalifti ve nisan ayının başlarında Amerikan Deniz Kuvvetleri, Huerta'ya silah taşıyan gemileri engellemek amacıyla, sudan bahanelerle Meksika'nın Vera Cruz'daki limanına çıkarma yaptı. Çatışma çıkması muhtemeldi; *Collier's* 16 Nisan'da Jack London'la temasa geçerek, baş döndürücü bir teklifte bulundu. Meksika'ya gidip ora-

daki karmaşayı haberleştirdiği takdirde, haftada 1100 dolar alacağı gibi, kendisinin ve Nakata'nın masrafları da karşılanacaktı. Azgelişmiş ve sömürgeciliğe kurban edilmiş bir ülkedeki sınıf mücadelesini yorumlama şansı bulacağını hisseden London, yanında götüreceği eşinin masraflarını da karşılamaları koşuluyla, teklifi kabul etti. Şartları kabul görünce, ertesi gün üçü birden Los Angeles'a doğru yola çıktılar; trenle Texas'ın Galveston şehrine varıp, Vera Cruz'a giden bir gemiye bineceklerdi.

London, ülkeden ayrılmasının öncesinde, bir meseleyi daha halletmek istiyordu. Joseph Noel, Millergraph ve Balboa Entertainment tecrübeleri, iş anlaşmaları yaparken daha dikkatli ve aksi davranması gerektiğini göstermişti. Galveston'dan Eliza'ya üzüm suyu şirketiyle ilgili belgeleri göndererek, bunları mutlaka bir avukata göstermesini istedi; söz konusu girişim dolayısıyla, birtakım borçların kendi üzerine kalmayacağından emin olmak istiyordu. Mevcut hükümler aklına yatmadığı takdirde, Eliza yeni belgelerin hazırlanması için ısrarcı olmalıydı. "Ayrıca, tıpkı üzümleri bir şaraphaneye satarken olduğu gibi, bu şirkete satarken de paramızı peşin alacağız; aksi takdirde çiftlikten hiç üzüm vermemelisin." Kendisini istismar edebilecek insanlara, iyi niyet gösterip güvenmeyecekti artık. (Akıllıca davranmıştı. Gerçekten de şirket iflas etti, borçların bir kısmı için davalık oldu, fakat sonunda hiçbir mesuliyetinin bulunmadığına hükmedildi).

London, Galveston'da beklemediği bir muhalefetle karşılaştı. Meksika'ya yapılan sevkiyatlar, Tümgeneral Frederick Funston'ın komutasındaydı; San Francisco depreminin ardından yaptığı yıkımlarla, şehirdeki başka binaların da yangına kurban gitmesini önleyen adamdı bu. Funston, Jack London'ın ismiyle yayımlanan bir makaleyi okumuş, metnin gayri vatanperver olduğunu, orduya hakaret ettiğini düşünerek sinirlenmişti. "Genç adamlar," diyordu London'ın makalesi, "hayatta seçebileceğiniz en küçük hedef, asker olmaktır. İyi bir asker, asla doğruyla yanlışı ayırmaya çalışmaz. Asla düşünmez; sorgulamaz; sadece itaat eder... Fakirlerin ekmek için dilendiği kalabalık bir sokağa kurşun yağdırması emredilse, itaat eder." Öfkeli Funston, London ile beraberindekileri, komutası altındaki gemilerin hiçbirine almadı.

On yıl önce Japonya'da basını oyalamak hususunda Funston'dan daha zeki davranan subaylar bile, London'ın Kore'ye girmesini engelleyememişlerdi. London şimdi yılgınlığa düşecek değildi; iki cepheden

karşı saldırıya geçti. Önce Funston'ı aşıp, onun hizmet branşının dışına uzandı ve Deniz Kuvvetleri Bakanı Josephus Daniels kendisine, başka bir yol bulamadığı takdirde bir destroyerle Meksika'ya geçme olanağını sundu. London sonra Houston gazetelerine, itiraz konusu olan metni tekzip eden bir yazı gönderdi; makalede *Demir Ökçe* romanından alıntılar yapılmışsa da, onun bu makaleyle uzaktan yakından alakasının bulunmadığını, "bunun da kendisiyle ilgili binlerce uydurmadan biri" olduğunu açıkladı. Savunmasının son bölümünde, büyük gazeteci Richard Harding Davis'in bile şöyle diyeceğini savunmuştu: "London bunu yazmış olamaz, çünkü bu makalenin İngilizcesi çok kötü."[5]

Meksika'da çatışmalar başlayıp, on dokuz Amerikan askeri öldüğü sırada, London hâlâ bir karar verilmesini bekliyordu. Funston yumuşayınca, London askeri nakliye gemisi *Kilpatrick*'e binerek yola çıktı; Charmian bir gün sonra *Atlantis* gemisiyle onu izledi. Vera Cruz'a vardıklarında, kıyıya asker çıkaran ilk gemi *Kilpatrick* olacaktı; yanında, üç torpidobotun eşlik ettiği üç asker taşıma gemisi vardı. *Louisiana* zırhlısı da onlara katılmış, hepsi birden ilerliyorlardı; nakliye gemilerinden birinin motoru arızalandığından, ilerleyişleri yavaştı. Gemide London'la birlikte dört savaş muhabiri daha vardı; bunlardan biri, on yıl önce Kore'de London'ın fotoğraf makinesini ve muhtemelen hayatını kurtaran, kıdemli gazeteci Davis'ti. Güvertede yanlarında oturan acemi bir muhabir, hararetle haber yetiştirmeye çalışıyordu. Daha kıyıya bile çıkmamışken yazacak ne bulduğunu sorduklarında, muhabir küstahça bir yanıt vermişti: "Belki ben, sizin göremediğiniz bazı şeyleri görüyorum." Bunun üzerine diğerleri, onunla acımasızca alay etmişlerdi.[6]

On yıl önce Kore'de, London varını yoğunu ortaya koyarak çabalamış, savaş cephesine gideceğim diye Japon yetkililerini tahrik etmişti. Şimdi bunu yapmayacak akla sahipti. Sadece otuz yedi yaşında olmasına karşın, üstüne yapışan erkeklik efsanesini taşımakta zorlanıyor, zinde görüntüsünü artık ancak, vahşi yapısının desteğiyle koruyabiliyordu. Tropik Meksika bölgesi, gringoları hasta etmesiyle bilinirdi. Pasifik'te tropik hastalıklar yüzünden yatağa düşmüşlüğü olan London, bu konuda dersini almıştı. (Keza sıcak havadan mustarip olan Davis, "buz gibi bir çelik kasayı bile terletecek" rutubetli sıcakta, hızla üç buçuk kilo kaybetmişti). Ayrıca Kore'de ulusal ordular ve Japonların kurduğu (dalavereci nitelikte de olsa) basın heyetleri vardı. Meksika'da durum

farklıydı. Burada eli kanlı gezgin eşkıya grupları arasında seçim yapmak zorunluluğu vardı; bunlarla temasa geçmek ve haklarında haber yapmak, daha geçen sene London'ın iyi tanıdığı birinin hayatına mal olmuştu. Savaş tecrübeleri ve muhabirliği, London'ın ezeli eleştirmeni ve toplum içindeki baş ağrısı Ambrose Bierce'in çalışma alanlarından biriydi. "Keskin Dilli Bierce", yetmiş bir yaşında Pancho Villa hakkında bir röportaj hazırlamak üzere Meksika'ya gitmiş, kaybolmuş ve kendisinden bir daha haber alınamamıştı.

London'ın Meksika'da buldukları, sahip olduğu idealleri daha önce hiç yaşamadığı şekilde tehdit ediyor, onu sosyalizm sempatisini bir kenara bırakıp, sahaya çıkmış bir gazetecinin katı bakış açısını benimsemeye zorluyordu. Meksika Devrimi'nin başlarında, topraksız köylülerin sömürücülere başkaldırmasını öven bazı yazılar kaleme almıştı, fakat şimdi geçtiği haberlerdeki hiddet, hâlâ kudretinin zirvesinde olan ve gördüklerini kayda geçirmek için uygun araçlardan gayrısına ihtiyaç duymayan bir yazarı açığa vurmaktaydı.

> Ben kendi adıma, Madero'nun bir vatanperver mi, yoksa rüşvetçinin biri mi olduğuna karar veremiyorum; Huerta kahraman bir Kızılderili figürü mü, yoksa aklını kaçırmış siyah bir Neron mu; Huerta, Madero'yu öldürdü mü gerçekten...
>
> Kulaklarım böyle küçük şeylere dair onca lafla doluyken tek gördüğüm, parçalanmış, harap olmuş bir Meksika; on iki milyon topraksız köylü ve yerli-yabancı bunca iş adamı, az sayıda melez soylu adamın aptalca ve bencilce yönetimi altında incinip yok oluyor. Muhteşem, zengin bir ülkenin... modern teknolojinin mümkün kıldığı trajik ölüm gereçleriyle oyun oynayan bir avuç çocuk kafalı adam tarafından ezilip, kaosa sürüklendiğini görüyorum...
>
> Meksika, baştan ayağa ufalanıp parçalanmakta... Amerikalılar evlerinde oturup bu anarşinin liderlerince dile getirilen sloganları dinliyorlar ve onları hayallerindeki liderlerle karıştırma hatasına düşüyorlar. Sanıyorlar ki, "Özgürlük", "Adalet", "Adil uzlaşma" gibi terimler kendileri için ne ifade ediyorsa, o liderler için de aynı şeyi ifade etmektedir.
>
> Öyle değil oysa. Dört yüz yıllık İspanyol ve Meksika iktidarında, özgürlük, adalet ve adil uzlaşma hiç görülmemiştir. Meksika, kimsenin oy kullanmadığı bir cumhuriyettir. Burada özgürlük, sorumsuzca davranabilmek olarak anlaşılmıştır. Adalet, herkesi eşit ölçüde sömürmeye gayret etmekten ibarettir... Meksikalıların kelime hazinesindeki tumturaklı, kahramanca terimlerin hepsi için, durum böyledir.

> Bu "soy"un mensupları siyaset yapıyor, bildiriler sunuyor, devrim başlatıyor yahut başkaları onlara karşı devrim yapıyor. Bu kederli, zengin topraklarda gazetecilik olarak kabul gören doğruluktan uzak tumturaklı metinler yazıyor; şirketlerin maaş parasını çalıyor; sözüm ona özgürlük, adalet, adil uzlaşma için savaşırken hacienda'ları* hamuduyla yutuyorlar.[7]

London ABD'ye döndüğünde, sosyalist örgütler onun davaya ihanet eden bir hain olduğunu söylediler; gerçekten, bazı biyografi yazarları onun Meksika haberlerini okuyunca şaşkına dönmüştür. Haklı olarak, London'ın isyankâr birliklerle beraber seyahat ettiği iki gün haricinde, isyan bölgelerinin iç kısımlarına girmediğini, bunun yerine kapitalistlere ait malikânelerde ağırlandığını belirtmişlerdir. Ama bu, London'ın fikirlerini çürütmez. London, Meksika'da toplumsal adaletin önünde bir değil, iki engelin bulunduğunu görmüştü: Geleneksel sömürücü yönetici sınıfın varlığı yeterince kötüydü; fakat daha kötü olan, sefalet içindeki topraksız köylülerin davasına hizmet ettiklerini savunurken, aslında ölüm ve yıkım saçarak konumlarını yükselten, göğsü madalyalı kuşkucu subaylar alayıydı. London'ın katlanamadığı bir şey varsa, o da ikiyüzlülüktü; onun Meksika haberlerindeki hiddeti körükleyen şey, acı içindeki köylüleri düşündüklerini iddia ederken, aslında ülkeyi harap eden tamahkâr generallerin ikiyüzlülüğüydü. London bu değerlendirmesinde hatalı olsaydı, onun Meksika röportajlarına parayla yazdırılmış propaganda yazıları gözüyle bakılabilirdi; lakin gerek Meksika'nın o tarihteki durumu, gerekse birbiriyle çatışan bugünkü uyuşturucu kartellerinin oluşumuna kadar yaşananlar, London'ın hiddetinde hiç de haksız olmadığını göstermektedir.

Dick Davis de London'la aynı şeyleri algılamıştı. "Söylemesi hoş değil," diye yazmıştı, "ama bu Meksikalıları *seviyorum*... insancıl ve nazikler; sadece politikacılar ve Villa gibi haydutlar yüzünden adları kötüye çıkmış. Ama bizden nefret etmeleri gerekirken, ne zaman yol sormak için dursam beni girip bir kahve içmeye davet ediyorlar ve 'Evim evinizdir senyor' diyorlar ki, şehirlerini ellerinden alan, onlara başka bir bayrak veren, o bayrağı selamlamadıkları takdirde başlarını vuran insanlara böyle davranmaları, gerçek bir nezaket örneği."[8]

---

* Meksika'da özel şahıslara ait ve pazar için üretim yapan çok büyük topraklardan oluşan mülkler-e.n.

Vera Cruz'un görece emniyetli ortamında, Charmian savaş muhabirleri ve subaylarla kaynaşma olanağı bulmuştu. Hayranı olan denizcilerden London'a yıllardır mektuplar gelirdi; şimdi Charmian'la ikisi, Amerikan savaş gemilerinde çok iyi vakit geçiriyorlardı. London'ın yazdığı ilk ciddi makalelerden biri olan ve *Uçurum İnsanları*'nı hazırlaması için onu İngiltere'ye gönderen *Overland Monthly*'de yayımlanmış "Savaşın İmkânsızlığı"nda, savaşın geleceğine dair öngörülü bir bakış açısı vardı. Şimdi London, ölüm teknolojilerinin evrimini ne kadar doğru şekilde kestirmiş olduğunu yakından izliyordu. Vera Cruz'da, eski püskü *Louisiana*'ya, en modern dretnotlar *Arkansas* ve *New York* katılmıştı; bunların her birine, tek seferlik yaylım ateşle düşmanın üzerine yedi ton yüksek güçlü patlayıcı yağdırabilen, otuz santimetrelik bir düzine top yerleştirilmişti. Bir ay sonra London ağır bir dizanteriye yakalanınca, *Ossabaw* nakliye gemisiyle Galveston'a gönderildi.

Haziranın üçüncü haftasında yine çiftliğe dönmüşlerdi ve London'ın Meksika yazılarının, oradaki koşullarla hiç bağdaşmayan birtakım sloganları ezberlemiş sosyalistlerde –esasen London da, uzun zaman aynı ezbere sahip çıkmıştı– nasıl büyük bir öfke uyandırdığını izleyebiliyorlardı. Yoldaşlarının hakikati öğrenmeye çalışmaktansa, kendi söylemlerine sahip çıkmaya çalıştıklarını görmek, London için, bu gruba mensubiyeti anlamında sonun başlangıcı olmuştu.

London çiftlik işlerinde mesafe aldıkça, bir zamanlar yaşamının temeline oturttuğu dava, düşüncelerinin odağından çıkmaya başladı. Yüreğinin bir parçası Kurt Evi'yle birlikte yanıp küle dönmüşse de, Charmian'la eski Frohling şaraphanesinin evceğizine yerleşmelerinden sonra, toprağın kendisine gösterilen ilgiye nasıl bir iyileşmeyle, üretken bir yenilenmeyle karşılık verdiğine tanıklık etmişti. Yeni göl balıklarla doluydu; hâlâ çalılık olan arazide, şimdi Angora keçileri, otlaklarda Jersey inekleri vardı. Yapımı süren Domuz Sarayı'nda Duroc ırkını yetiştirme kararı almıştı; olgunlaşmış ekinler güneşe doğru yükseliyordu. Lakin London kendini iyileştiremiyor, iflas eden böbreklerinin acısını dindirmek için giderek artan miktarda afyonlu ilaç içiyordu. Öteden beri Burunsuz Adam dediği ölüm, kendisine bir kol boyu mesafede dolaşırken, inancını yiğitçe korumaya gayret ediyor, gelgelelim hâlâ oburca ördek eti yiyip, haddinden fazla içki tüketiyordu.

John Barleycorn, ki Charmian kitabın yayımlanmasından beri eşinin alkol tüketimini anlatmak için bu hüsnütabiri kullanıyordu, bazen London'ı esir alabiliyordu. O günlerde en yakın ahbaplarından beri, kendisi de alkolizmden mustarip olan Earl Rogers'tı. Ziyarete geldiği günlerden birinde London, ani bir hevesle atları arabaya koşmuş, Rogers'la birlikte arkadaşlarını görmeye gitmişlerdi; Charmian'la Rogers'ın kızı Nora ise çiftlikte kalmıştı. İkisi o gece, ertesi gün ve daha da ertesinde dönmeyince, genç Nora, London'ın içki âlemlerinin Charmian'ı nasıl korkunç şekilde etkilediğine şahit olmuştu. "Giderek artan kahkahaları yükseldi, yükseldi ve nihayet bir ampulün karpuzu gibi kırılıverdi. Hiçbirimiz doğru dürüst uyuyamadık; uykulu bir kuşun sesiyle, kızılçamlar arasından esen rüzgârla, hayali ayak sesleriyle irkilip durduk... Charmian sert ve kızgındı. Aramızda içkinin hiç lafı geçmemişti. Bir erkeğin ailesi bunu ne tartışır, ne de kabul ederdi." Nora en çok, Charmian'ın bu ortadan kayboluşlara boyun eğmesinden rahatsızlık duymuştu. "Tabiatı gereği," diye yazmış, "Charmian London çekip gidebilecek bir kadın değildi. Onu sevmeyen kişiler bile tanıdıkları tüm kadınlardan daha cesur olduğunu kabul ederlerdi." Bir ara George Sterling de çiftliğe gelmiş, o da diğerleriyle birlikte, uyumadan beklemişti.

Böyle dertli gecelerde uykusuzluğa yazgılı olan Charmian, dinlenme verandasına çekilebilir, fakat çalışma masasının gerisindeki pencere pervazında, Eşi Olan Adam'ın çıplak bir fotoğrafı bantla tutturulmuş olurdu. Genç zamanlarından kalma, ön cepheden çekilmiş bu tam boy fotoğrafta geniş göğüslü, güzel ve erkeksi görünümlü London, sanki Charmian'ı yakalayıp ayaklarını yerden kesecekmişçesine, kollarını indirmiş ve iki yana açmış halde görünürdü. Bunun gibi uykusuz ve son derece küçük düşürücü gecelerde, Charmian o resme bakıp eski günlerine dönmeyi arzular ve kendi kendine, onun er ya da geç ama her zaman eve döndüğünü yinelerdi.

Nitekim döndü de. London ile Rogers beş gün sonra küçük eşeklerin sırtında, alkol ve ter kokar vaziyette belirdiler; şarkı söyleyip şakalaşıyorlardı. "Azıcık kafam karıştı," dedi Rogers. "Niçin bu eşeğe biniyorum?"

"Kafan karıştı," dedi London, "çünkü şu an, eşek olduğunu düşleyen bir insan mısın, yoksa insan olduğunu düşleyen bir eşek mi, emin olamıyorsun. Bu bazen hepimizin başına gelir." Sallanarak taraçaya çıktılar.

Sterling soğuk bir sesle, "Beni bekleyebilirdin," dedi. Ev işleriyle uğramaya girişen Charmian nihayet, "Bu kez arkadaşın John Barleycorn'un yanında epeyce kaldın," demeden duramadı. London, ona yaşattığı karabasanı kabul etmeye yanaşmayıp, belagatli sözler sarf etmeye çalıştı. Charmian denetimi eline alarak, ona yemeğin hazır beklediğini ve karnı acıkmış misafirlerinin bulunduğunu hatırlattı. Bunun üzerine London özür diledi, fakat onlarla birlikte yemeğe geçerken, tökezleyip düştü. Charmian bundan sonra, herhangi bir tenkit yahut acısını belli edecek bir ima dile getirmedi.[9] Adela Rogers da *John Barleycorn*'u okumuştu ve kitabı "alkole dair yazılmış en iyi kitap" olarak değerlendiriyordu: "Okurken tüylerim diken diken oldu; çünkü Glen Ellen'daki taraçada bir denizci gibi sallanarak ileri-geri yürürken, (Charmian'ın söylemeye cesaret ettiği sözlere) verdiği sert yanıtları çok duymuşluğum vardı."[10]

Çiftliğe gelen tüm misafirler böyle bir faciayla karşılaşmıyordu. Frederick Irons Bamford, yazarın en eski ve en faydalı dostlarından biriydi; ikisi arasında sıcak bir mektuplaşma sürmüşse de London, Bamford'ın karısı Georgia'yı Oakland Lisesi günlerinden beri sadece bir kez görmüştü; zaten politik görüş ayrılıklarının şiddeti, okul zamanında arkadaşlık kurmalarına müsaade etmemişti. Bamford'ların çiftlik ziyaretlerinin anlatısı da, Jack London'ın tükenişini apaçık ortaya koyar. Jack ve Charmian o kadar çok seyahat etmişlerdi ki, yadigârlar arasında yaşamaktaydılar. Georgia'nın yazdığına göre, evceğizin orta odası, "Tavandan sarkan, Güney Denizi adalarından gelme *tapa* kumaşlarıyla bölünüyordu. Ön tarafta, yani oturma odası bölümünde, büyük piyano, bir kanepe, birkaç iskemle ve iki güzel Kore işi konsol vardı." Nakata, odanın arka tarafındaki uzun yemek masasının orta yerine, taze nar tomurcuklarıyla bir süsleme yapmış, süslemenin merkezine de tomurcuklarla aynı renkteki Japon balıklarının yüzdüğü bir kâse koymuştu.

Georgia'nın soğuk ve katı gözlemleri, Joseph Noel'in *Snark* seyahatinden öncesine ait anılarından bu yana, London'ın davranışlarında hiç yumuşama olmadığını gösteriyordu. Georgia Bamford birkaç defa London'ın bakışlarını yakalamış, onun kendisiyle özel bir şeyler paylaşacağını sanmış, ancak beklentisi gerçekleşmemişti. "Eski günleri hatırlamıştım," diye yazmış, "o zamanlar, kapitalistçe fikirler taşıdığımı düşündüğü için konuşmazdı benimle."

London'ların öğleden önce ortalığa çıkmayacaklarını, çünkü sabahları çalıştıklarını biliyordu; öğlende sonra vakitlerinde yeni gölün sularında yüzdüler, Wake Robin Oteli'ne gidip Netta Teyze'yi ziyaret ettiler. Orada Georgia'ya, London'ın gururu ve neşe kaynağı olan ve çiftlik işlerinde makine misali iş gören muhteşem aygırları Neuadd Hillside'ı gösterdiler. Georgia ile Charmian, Kurt Evi'nin kalıntılarına gittiler; Charmian eskiden ana odaların nerede bulunduğunu, onları ne şekilde döşemeyi tasarlamış olduğunu anlattı. Georgia, amansız sosyalist Jack London'ın böylesine gösterişli bir köy evi inşa edip, sonra da onun küle dönüşünü seyretmek zorunda kalmasından dehşete düşmüştü. Onlara istasyondan itibaren eşlik eden bir Silezyalı ve başka misafirlerle beraber yemek yedikleri sırada, London'ı eski günlerdeki gibi konuşmaya ve tartışmaya hevesli görmüştü. "Jack'in eskiden olduğu gibi, oturduğu yerde arkasına yaslanışını, kaykılıp yayılışını izledikçe, lise günlerimiz canlanıyordu gözümün önünde... Bir zamanlar sosyalizmin güzellikleri hakkında söylev verirken yaptığı gibi, sesini sertçe yükseltip alçaltarak konuşuyordu; kafasında 'ev' fikrine dair ne varsa, dile getirerek." Kollarını sallayıp, parmaklarını saç tellerinin arasında gezdirdikçe, eskisi gibi darmadağın oluyordu saçı. Eski günlerden tek farkı, artık kendinden emin oluşuydu sanki."[11]

Lakin Georgia Bamford tüm bu gösterişli tavırların gerisinde bir keder, yaşlanmaktan ötürü duyulan bir memnuniyetsizlik, gençliğe özgü ilham ve keşif gücünü kaybetme duygusu bulunduğunu sezinlemişti. Jack London'ın tükenmeye başladığını hissetmişti. Ekim başında Jack ile Charmian, yaşlı ve zarif tekneleri *Roamer*'la deltanın içlerine doğru gezintiye çıktılar. London hâlâ çalışıyor, George Brett'e iyi satan ve kazançlı şekilde tefrika edilen kitaplar yollamayı sürdürüyordu. Süpernovaya dönüşerek ölen yıldızlar misali, kısa hikâyeleri bir kenara bırakıp, art arda romanlar yazdı: 1914'ün Eylül ayında *Elsinore'da İsyan*, 1915'te *Kızıl Veba* (*The Scarlet Plague*) ve *Yıldız Gezgini* (*The Star Rover*), 1916'da *The Little Lady of the Big House* [Büyük Evin Küçük Hanımı] ile eski hikâyelerini bir araya getirdiği *The Turtles of Tasman* [Tasman'in Kaplumbağaları] çıktı.

Roamer'la Stockton'a kadar gidip orada demir atarak, Sierra Nevada Dağları'nda, Tahoe Gölü yakınlarında bulunan Truckee'yi dolaştılar. Kış Bahçesi Festivali'ne katılıp dizlerine kadar gelen karda eğlendiler.

Ocak ayının sonunda yine çiftliğe döndüler ama soğuk ve nem yüzünden baş gösteren romatizma, yazara çok acı çektirmekteydi. London her zaman arkadaşlarına, bürosunu "şapkasının altında" taşıyarak her yerde çalışabildiğini söylerdi. Çiftliği çok sevse de, Eliza burayı çok güzel işlettiğinden, kendisinin her gün bulunması gerekmiyordu. Şubat ayı, Hawaii'ye gidip kendini biraz toparlamayı denemek için iyi bir zamandı. Charmian'la birlikte, Büyük Panama-Pasifik Sergisi'nin açılışını izlemek üzere San Francisco'ya gidip, ertesi gün de beş aylık bir tatil için *Matsonia* gemisiyle adalara doğru yola çıktılar.

Hawaii'de kaldıkları süre içinde çektirdikleri çok sayıda fotoğrafta, onları güleryüzlü ve halinden memnun bir çift olarak görürüz; mayolarını giymiş halde, sırt sırta verip kollarını kenetleyerek, birbirlerini havaya kaldırmaktadırlar. Bazı fotoğraflarda da London, ayakları çıplak, Japon işi bir sabahlığa sarınıp uzanmış, yazı yazmaktadır. Artık sörf yapamıyordu fakat Hawaii Dirsekli Kano Kulübü, çadır-kulübelerinde geçirdikleri mutlu haftalarda olduğu gibi yine yanı başlarındaydı; onlarla yahut onlar olmadan sayısız parti verdiler. Elbette, bilhassa London canının istediği kadar yiyip içtiğinden, böbrek yetersizliğinin tedavi olması mümkün değildi. Yine de seyahat ona iyi gelmişti; kendini daha iyi hissediyordu ve temmuz sonlarında çiftliğe döndükleri zaman, yokluğunda biriken mektup dağıyla meşgul olmaya hazır haldeydi.

Her gün aldığı mektupların çoğu, yazarların elinden çıkmaydı; tavsiye isteyen acemiler, cesaretlendirilme ihtiyacı duyan maceraperestler, hatta dertleşmek isteyen başarılı profesyoneller vardı mektup sahipleri arasında. London sebatla tüm mektupları cevaplar, bazen gerçek kanısını kendine saklayıp, onlara yardım etmeye veya cesaret aşılamaya çalışırdı. Bir lider kurt, sürüsündekilerden bu kadarını esirgememeliydi.

Kaliforniya Yazarlar Kulübü'nün edebiyat bölüm başkanlığını yürüten J. Torrey Connor, mektubunda London'a, bu başarıyı nasıl elde ettiğini sormuştu. Yazarın cevabı bir bakıma aydınlatıcı, bir bakıma da küstahçaydı: "(1) Çok büyük şans (2) İyi sağlık (3) İyi beyin (4) Zihnimle bedenim arasında iyi bir bağıntı (5) Sefalet... (8) Şimdi bir başlangıç yapmaya çalışanlardan yirmi yıl önce başlamış olmam." London ayrıca bir kez daha, sekiz yaşındayken Ouida'nın *Signa*'sını okumuşluğunun önemine değinmişti.[12]

London'a mektup yazanlardan, dik kafalı Mary Austin'in durumu bilhassa sıkıntı vericiydi. Austin, New York'a yerleştikten sonra, güneybatı çöllerindeki romantizmin artık kendisine çekici gelmediğini keşfetmişti. Daha genel konularda yazmaya karar vermiş, Harper'la Nasıralı İsa'nın hayatını kaleme almak üzere sözleşme yapmıştı; bu güç ve tutku dolu hayatın yüzyıllar boyunca, gerçek dışı söylemler ve şamdan dumanlarıyla kurutulup kirletildiğine kaniydi. Neticede, "insan olarak İsa" hareketini yarım asır öncesinden kestiren, *The Man Jesus* [İnsan İsa] adlı öngörülü bir kitap ortaya çıkmış, fakat bu kitap yüzünden Austin çok olumsuz eleştiriler almıştı.

Austin, yaşadıklarına dair şikâyetçi bir mektup yazmıştı London'a. Dini doktrine uzak dursa da İsa'nın öğretilerini çekici bulan London, Austin'in konuyu ele alış tarzını kendine yakın bulmuştu. "İsa'yla ilgili kitabını *North American Review*'da tefrika edilirken okudum ve her bir satırından hoşlandım," diye yazdı cevaben. Fakat Austin'in, çoğu okuyucu kitabı anlayamadı diye incinmesine pek mana verememişti. "Dünya gezegenindeki çoğu insanın mankafa olduğunu zaten biliyorsun," diye eklemişti. Kendi kitapları olan *Deniz Kurdu* ve *Martin Eden*'ı örnek göstermişti; her iki roman da, Nietzsche'nin *Übermensch* fikrine taarruz niteliğindeydi fakat "hiç kimse bunun farkına varmamıştı." Austin'e, şikâyet etmek yerine H. G. Wells ve başkalarının onu Amerika'nın en büyük üslup sahibi yazarı olarak nitelemesinden mutluluk duymasını tavsiye ediyordu. Bitirirken, "Dünya seni besliyor," demişti, "beni de besliyor. Ama o dünya ne seni doğru dürüst tanıyor, ne de beni. Muhabbetle, Jack London."

Aslında, dünya artık Mary Austin'i eskiden olduğu gibi beslemiyordu. Yeni eserler yayımlatmaya ciddi şekilde ihtiyaç duymasına karşın, yayınevlerini kendisinden uzaklaştırmaya devam edince, kariyeri baş aşağı gitti. İyice düşkünleşince, mecburen takma isimlerle fabrikalarda işçilik etti, manken perukaları, yapma çiçekler imal etti, kalem bile sattı ve Chicagolu bir beton işçisiyle ilişkisi oldu. Austin'in kaderi, sanatçı egosuna dair ibretlik bir hikâyeydi; London'ın ömrü boyunca kariyerini dikkatle yönetmekte ve değişik yayıncılarla çalıştıktan sonra Macmillan'ın güvenli rıhtımına dönmekte, ne kadar haklı olduğunu açıkça ortaya koymaktaydı.[13]

Hawaii'de geçirdikleri kış ve bahar London'lar için öylesine yenileyiciydi ki, 16 Aralık'ta *Great Northern* gemisiyle bir kez daha Pasifik'e açıldılar. Iolani Sarayı'nda düzenlenen yeni yıl arifesi törenlerine katılıp, sabık kraliçe Liliuokalani'ye takdim edildiler; hayli ihtiyar olan Liliuokalani, tahttan indirilmeyi kabullense de, hâlâ bunu içine sindirememişti. Aralarındaki nazikâne ve soğuk sohbetten alınacak bir ders vardı: London gibi o da bir zamanlar, bir davayı –ülkesini ve halkını– kendi refahından daha fazla önemsemiş, ama hedeflerine ulaşmak isterken yanlış kararlar almıştı. London gibi o da, fikirlerine muhalefet edenlere karşı koyabileceğini sanmıştı. Şimdi aklı başına gelmişse de, artık bu, kendisinden başka kimsenin umurunda değildi.

Jack London ile Amerikan sosyalistleri arasında, onun Meksika içsavaşına dair haberleriyle başlayan ayrışma, Avrupa'yı saran Dünya Savaşı konusundaki farklı bakış açıları sebebiyle, iyiden iyiye büyüdü. London gençliğinde toplumsal adalet davası için çok mücadele etmişti. Fakat şimdi sosyalist söylemi giderek anarşist bir tona bürünüyor, yaşanan çatışmalarda demokratik ideallerin, merkez Avrupa otokrasilerinin dar kafalı ortaçağ anakronizmine karşı zafer elde edebileceğini düşünüyordu. London ayrıca, İlerleme Dönemi'nde* sıradan insanların az sayıdaki birtakım kazançlar elde etmesiyle, Amerikan sosyalistlerinin artık anlamlı reformlar için mücadele hevesini kaybetmiş olduklarını görüyordu. Bu arada Carl Jung'u okuyan London, hayatı boyunca savunduğu fikirlerde düştüğü bazı hataları da fark etmişti. Tüm bu etmenler bir araya gelince, oturup önemli bir mektup yazdı:

> Honolulu, 17 Mart 1916
>
> Sevgili Yoldaşlar:
>
> Şevkini ve mücadele ruhunu kaybettiği, sınıf savaşına vurgu yapmaktan vazgeçtiği için, Sosyalist Parti'den istifa ediyorum...
>
> Bu dava için nasıl savaştığım, aradan geçen zamana karşın tamamıyla unutulmuş değildir. Sınıf mücadelesi içinde, Sosyalist Emek Partisi'nin öğreti ve uygulamaları çerçevesinde yetişirken temel inancım, işçi sınıfının savaşarak, asla kimseyle

---

* *Progressive Era:* ABD'de yaklaşık olarak 1890'lardan Birinci Dünya Savaşı ertesine kadar süren döneme verilen isim. Bu dönemde toplumsal muhalefet iki ana eksende sürüyordu: Siyasette rüşvet ve suistimalin önlenmesi; tüm diğer alanlarda da (ekonomi, iş hayatı, basın, üniversiteler, eğitim, sağlık vb.) bilimsel yaklaşımın ışığında daha kurallı ve daha modern bir hayatın egemen kılınması-e.n.

kaynaşmadan, düşmanla asla uzlaşmadan özgürleşebileceği olmuştur. Son yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde sosyalizm genel olarak, barışçıllık ve uzlaşma eğilimi içine girdiğinden, zihnim artık bir parti üyesi olarak kalmamı uygun görmüyor. İşte bu nedenle... istifa ediyorum.

Irklar ve sınıflar, kendi beyin ve kas güçleriyle ayağa kalkıp, özgürlük ve bağımsızlıklarını dünyadan koparıp alamazlarsa, bu soylu kazanımları zaman içinde asla elde edemezler.

London sözlerini sonlandırırken, "gümüş tabak" içinde kendilerine özgürlük sunulan ezilmişlerin, bu özgürlüğün kıymetini bilemeyeceklerini belirtiyordu. Karısının da partiden istifa ettiğini açıklıyor ve mektubunu, "Devrim adına selamlarımla, Jack London" diyerek bitiriyordu.[14]

Bu olayın ertesinde Charmian ona şöyle sormuştu: "Artık kendini nasıl niteleyeceksin? Devrimci? Sosyalist? Ne diyeceksin kendine?"

London kızgınlığını üzerinden atmıştı, fakat bu soru üzerine kederlendi. "Maalesef artık hiçbir şey değilim. Saydıklarının hepsiyim. Bireyler beni ne kadar hayal kırıklığına uğratırsa, toprağa o kadar çok bağlanıyorum."[15] Onun manevi yatırımını boşa çıkarmayan tek varlık olarak, Güzel Çiftlik kalmıştı.

London'lar Hawaii'deyken, Haleakala Çiftliği'nin polo oyunu yöneticisi Louis von Tempsky ile tekrar buluştular. On dört yaşındaki Armine ve kızkardeşinin, volkanın yüksek yamaçlarında London'la ahududu savaşına girişip birbirlerini kırmızıya bulamalarının üzerinden, dokuz yıl geçmişti. Armine, ilk yazı denemelerine London'ın yönelttiği haşin eleştirilerin altında ezilmeyerek, kariyerini edebiyat alanında yapmayı kararlaştırmıştı; yakın zaman önce yazdığı bazı metinleri gösterdi ona. Maalesef hâlâ, bir okul çocuğu zihniyetiyle hazırladığı müsveddelerin yeterince iyi olduğunu sanmak hatası içindeydi ve yine ağzının payını aldı:

Üslup, konunun ele alınışı, ton, zevk, derli toplu luk gibi meselelere hiç girmeyeceğim; gözüme çarpan bir tek şey var...

O da pasaklılık. Başka adı yok bunun.... Hiçbir editör, bu kadar kirli pasaklı daktilo edilmiş bir müsveddenin beş sayfasını bile okumaz. ...

Sayfalara şöyle bir göz atan her editör, böyle bir pasaklılığı görünce, senin edebiyata samimi olarak ilgi duymadığını, edebiyat ürünleri yazmayı samimi olarak iste-

mediğini düşünecektir....

Lütfen seni, sahip olduğun onca güzel nitelikten ötürü hâlâ sevdiğime inan. Ama bu sevgim, ağır bir cezayı hak ettiğin gerçeğini değiştirmiyor... bana böyle korkunç, berbat, dehşet verici şekilde daktilo edilmiş bir müsvedde verdiğin için!

Tanığın söyleyecek başka bir şeyi yok.

Muhabbetle,

Jack London

Hamiş: Yine söylüyorum, kendinden fena halde utanmalısın!

Genç von Tempsky, bu yaylım ateşten de sağ olarak kurtulmuştu; otuz beş yaşındayken *Hula* adlı romanı basılıp sinemaya uyarlanmış, başrolde "It" filminin yıldızı Clara Brown oynamıştı. Sonraları birkaç kitap daha yazdı. Arkadaşlarına hep edebi kariyer peşinde koşmamalarını öğütleyen, fakat öğüdüne uyulmamasından memnuniyet duyan London bunu görebilmiş olsa, yüzü gülerdi.[16]

London'ın *Cosmopolitan* için Hawaii'de yazdığı ve bu ülkeyi konu alan üç deneme, ölümünden hemen sonraki aylarda basılmıştı. Söz konusu denemeler yine onun, tüketici talepleriyle toplumsal yorumcu içeriği bir araya getirme konusundaki maharetini ve hiç azalmayan hikâye anlatma becerisini yansıtıyordu. Hawaii'nin bağımsız bir krallık olarak kalamayacağını yazmıştı. Burayı ABD yahut Japonya ele geçirmek zorundaydı. Son kral David Kalakaua bunu anlamış ve Japonya'yı seçerek, kızı ve varisi Prenses Kaiulani'yi, imparatorluk ailesinden biriyle evlendirmeyi önermişti. Japonlar ırklarının saflığını bozmaya çekinmeseler, bu tropik cennet onların olabilirdi. London tıpkı *Uçurum İnsanları*'nda yaptığı gibi, savlarını desteklemek için nüfus sayımı verilerini aktarmıştı. Buna göre 1914'te, Hawaii Adaları'nda yerleşik Japonların sayısı, herhangi bir etnik topluluğun, yani Çinlilerin, Filipinlilerin, Amerikalıların, hatta Hawaii'deki yerli halkın üç katıydı. Lakin tüm gruplar diğerleriyle karışmışken, sadece altı Japon kendi ırkları dışındakilerle evlenmişti. Oysa, diyordu London, "Hawaii Monarşi'sini *haloes*, yani beyazlar yıkarak Dole Cumhuriyeti'ni* kurdular, kısa zaman sonra da Amerikan bayrağının himayesi altında yağmacılığa başladılar. 'Yağmacılık' sözüne karşı çıkmanın anlamı yok. Beyaz adam doğuştan yağmacıdır. Ku-

* Hawaii Cumhuriyeti'nin ilk başkanı Sanford Ballard Dole kastediliyor–ç.n.

zey Amerika yerlilerinin topraklarını nasıl yağmaladıysa, Hawaiililerin adalarını da öyle yağmalamıştır. Olan budur. Ahlaken savunulması da mümkün değildir."

London, Amerikalıların vicdani çelişkisine değinmeyi sürdürerek, bir taraftan Hawaii'nin ele geçirilişindeki ahlaki çirkinliği kabul ederken, öte yandan bu durumu memnuniyet verici ve ferahlatıcı buluyordu. Pearl Harbor'da Japonların filosu yerine bizimkilerin olması daha iyiydi. (İktidarın el değiştirmesi kaçınılmazdı belki, fakat affedilmemişti. London'lar sabık kraliçe Liliuokalani'ye takdim edildiklerinde kadın onlarla el sıkışmıştı, ama Charmian'a göre, elinden gelse onları öldürecekmiş gibi duruyordu).[17]

***

London'ın *Cosmopolitan* için yazdığı Hawaii makaleleri, onun son iyi nitelikli eserleri arasındadır. Hâlâ bir işçi gibi günde bin kelime yazıyor ve kesinlikle diğer yazarların çoğundan daha iyi iş çıkarıyordu, fakat eski yıllarındaki ilhamdan yoksundu. Birçok edebiyat araştırmacısının belirttiği üzere, en iyi eserlerini yazmış bitirmişti. Bu da şaşırtıcı değildi. Jack London öncelikle hayatını kazanmak, sonra da kendini bulmak için yazarlığı seçmişti. İlk hedefine ulaşmış, Kaliforniya'nın en güzel mülklerinden birine yerleşmişti. İkinci hedefinde de kişisel bir tarzda başarılı olmuştu, zira on dokuz yaşında gezgin serseriliğin ardından evine dönmesinden beri, aç bir adam gibi kendini eğitmenin peşinde koşarken, neye ve niçin inandığını biliyor, neden başkalarının da aynı şeye inanması gerektiğini zekice açıklayabiliyordu. Fakat kamusal açıdan başarılı olamamıştı. Devrimi ateşlemek yahut toplumsal adaletin gerçekleştiğini görmek, gerekiyorsa bunu devrim yoluyla yapmak arzusu, tatmin olmamıştı. Çağının diğer coşkun sosyalistleri gibi o da, aslında hiç gelmeyecek bir devrimin, kaçınılmaz olduğunu sanmıştı.

Modern bakış açısıyla, onları naif ve biraz da gülünç olarak değerlendirmek kolaydır. Hiçbir ülke, kendi politik ve ahlaki haklılığına, Amerika Birleşik Devletleri kadar emin olmamıştır; bu yargı yanlış yönlendirilmiş, ülkenin kendi içindeki sosyal kötülüklere gözünü kapaması noktasına vardırılmış olsa dahi. Vatanperverlik duygusu aşılanmış Amerikalıların, radikal bir yönetim değişikliği için sokağa dökülecekleri beklentisi, şimdi insana adeta gülünesi gelmektedir. O zaman böyle de-

ğildi, çünkü bir asır önce sosyalizme, daha idealistçe bir tasarım gözüyle bakılıyordu; New Haven'daki Pilgrim Kilisesi'nin papazı Dr. Alexander Irvine'in, 1906 senesinde London'ı bir konferans vermesi için Yale'e davet etmesinin sebebi buydu. London *Uçurum İnsanları*, *Sınıf Savaşı* gibi kitaplarında ve ülkenin çeşitli yerlerinde, hatta kapitalist Batı'nın her tarafında verdiği ateşli konferanslarda, ABD'nin kendi ideallerine uzak düşmekle kalmayıp, toplumun en savunmasız kesimlerine temel adalet şartlarını dahi sağlayamadığını anlatmıştı. Ülkesindeki insanlar, buna omuz silkerek karşılık vermişlerdi. London'ın kendisi, kapitalist sistemde başarı kazanmış birisiydi; ülkesinde bahsettiği adaleti bulamıyorsa, çiftliğine çekilerek domuz ve okaliptüs ağacı yetiştirebilirdi.

İfşaat yazarları, bir şeylerin daha iyiye gitmesini sağlamıştı gerçekten. London'm ateşli bir hayranı olan Upton Sinclair'in *Chicago Mezbahaları* adlı kitabı, Temiz Yiyecek ve İlaç Yasası'nın [*Pure Food and Drug Act*] çıkmasına vesile olmuştu. Çocuk emeği kullanımına sınırlama getiren bir diğer yasanın hazırlanmasında, London'ın baş makalesini yazdığı, *Woman's Home Companion* dergisinin Eylül 1906 sayısı pay sahibiydi. Lakin İlerlemeci Dönem'deki böyle reformlar sebebiyle –ki hepsi önemli reformlardı– halk artık sosyalistlerin gündemindeki diğer hususlara destek vermez olmuştu. İşyeri güvenliği, iş kazalarının tazmini, yaşamaya yetecek veya en azından asgari bir ücret, yaşlılık döneminde ödenen emeklilik maaşı, sendikaların meşruiyetinin tanınması gibi, London'ın ülkedeki servetin yaratıcısı olan işçilerin saygınlığı için talep ettiği her şey, henüz gerçekleşmeyi bekliyordu; bunların bazıları epey zaman sonra mümkün olmuş, bazıları halen tam anlamıyla gerçekleşmemiştir. Ama London bunların gerçekleşmesinde, dilediğince etkili olamamıştır.

London geriye kalan enerjisinin çoğunu, edebiyata vakfetti; *The Acorn Planter* [Meşe Palamutu Dikimcisi] ve *Büyük Evin Küçük Hanımı*, 1916'da basıldı. Belki geçmiş yıllarda başına musallat olan bunalımı –eski yapıtlarındaki bazı çelişkilere sebep olan kaygıyı– atlatmış olduğundan, sonraki çalışmaları ve 1913'te Macmillan'a dönünce yazdığı *Ay Vadisi*, hayli pastoraldi; bunlar olgunluk dönemi ustalığının izlerini taşısa da, okuyucuyu kavrayıcı, sarsıcı nitelikte değildi. George Sterling bu düşüşün farkına varmış, yaptığı yorumlar yüzünden, aralarında sert tartışmalar geçmişti. Joseph Noel'in yazdığına göre, "Jack 'Büyük Evin

Küçük Hanımı'nı, şimdiye kadar yazılmış en muhteşem hikâye olarak nitelemişti. George Sterling ise kitabı okumuş ve vasat bulduğunu söylemişti. Zaman onu haklı çıkardı. Jack bu romanda ve son zamanlarında yazdığı tüm hikâyelerde, üslubu fazlasıyla oturmuş her yazarın başına geldiği gibi, sıkıntı içindedir. Kendi kendinin gülünç bir taklidi gibidir adeta."[18] Yazarın eski günlerini ve o günlerdeki yaşam mücadelesini anlatan *John Barleycorn*, muhtemelen London'ın gerçekten önemli son kitabıdır. *Yıldız Gezgini* onun hayal gücünün son parıltılarını yansıtan, bilinmedik yaşamların hikâyesini anlatmak bakımından *Adem'den Önce*'yi andıran ama her zamanki gibi London'ın hem iç, hem de dış dünyasından izler taşıyan bir kitaptır. Kitabın başkahramanı Darrell Standing, (London'ın Buffalo'daki mahpusluğunu hatırlatır şekilde) yanlışlıkla tutuklanmış ve cinayetten hüküm giymiş bir tarım uzmanıdır (bu da London'ın çiftliğinde yaptığı çalışmaların yansımasıdır). Standing, gardiyanının işkencelerinden kurtularak ("Bin Ölüm" hikâyesini akla getiren bir tema) yıldızlar arasında dolaşır; bir Roma lejyonerinin, bir Elizabeth dönemi askerinin, bir Fransız asilinin ve başka kişilerin hayatlarını yaşar. Kitap bir fiyasko olmuş ve Noel'in olumsuz yargılarını haklı çıkarmıştı; fakat aslında, bu kötü kaderi hak etmiyordu. Manevi yönü London'ın önceki kitaplarından daha kuvvetliydi ve sonraki nesillerce daha iyi anlaşıldı.

London 1916'nın Temmuz ayında çiftliğe döndükten sonra, 3 Eylül'deki Kaliforniya Eyalet Fuarı'nı ziyaret etmek üzere Sacramento'ya gidecek durumdaydı; fakat Charmian, Eşi Olan Adam'ın giderek çöktüğünü fark ediyordu. Onu ölüme götüren kronik üremiye, böbrek taşlarının verdiği dayanılmaz sancı ve şiddetli romatizma eklenmişti. Ayrıca muhtemelen *salvarsen* isimli, zührevi hastalıkların tedavisinde kullanılan zorlu ve tehlikeli bir arsenik bazlı madde alıyordu. Charmian hiç lafını etmese de, London'ın dışarılarda hovardalık ederken seks kaçamakları yaptığının farkındaydı ama onun eninde sonunda kendisine döneceğine güvenerek avunmayı öğrenmişti.

London'ın süreğen acıları yüzünden, yazdığı çok sayıda mektup, sabırsızca ve bazen hakaretamiz bir içerik kazanıyordu. Bunu en canlı şekilde, Spiro Orfans'la bağını koparışında izliyoruz; Orfans, öteden beri London'ın eskrim yapmayı ve siyaset tartışmayı sevdiği, Seattle'lı bir marangoz ve sosyalistti. Charmian onu hiç sevmez, faydasız bir askıntı

olarak görürdü. London ise Orfans'ı müdafaa eder, onun yarenliğinin kendisine yetip de arttığını söylerdi. Geçmiş fakirlik günlerinden tanıdığı diğer kişilere, bir yazar haline gelmesine yardımcı olan gezgin serserilere ve sosyalistlere de vefayla yaklaşırdı. Fakat sonunda Orfans'ın otlakçılığı haddini aşınca, London bunu adama açık şekilde bildirmişti.[19]

Kendisinden daha az şey talep edip sadece onun ismiyle anılmak isteyen, kimi eskiden gezgin serserilik etmiş, kimi hâlâ eden kişilere karşı daha cömertçe davranabiliyordu. Charles Brown adında birine, "Benden dolaysızca alabileceğin bir şey var," demişti, "gezgin serserilik tecrübem dolayısıyla, bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde benimle birlikte avarelik etmemiş, bir yerlerde yatıp uyumamış, hapse falan girmemiş bir gezgin serseri bulmak zor. Hepsi de beni tanıdıklarını iddia ediyorlar; onları yalanlamam mümkün mü?" Bazen araya bir mesafe koyduğu oluyordu; mesela, "A-No. 1" lakabıyla kıtayı elli kereden fazla kat etmiş, sonradan avareler hakkında konferanslar vermeye başlamış, Leon R. Livingston adında biri vardı. Dinleyicilerine, büyük Jack London'ın kendi tavsiyeleri üzerine yollarda dolaşmaktan vazgeçtiğini anlatıyordu. London'dan, bu gerçeği onaylayan fotoğraflı bir otobiyografisini talep etmişti. London onu, "İnsanlara bu peri masalını anlatmakla hata ediyorsunuz," diye yanıtlamıştı, "hayır, benden istediğiniz şeyi yapmam mümkün değil." London'ın tekrar yerleşik hayata dönüp, okumaya ve yazmaya devam etmesinin sebepleri iyi bilinmekteydi. "Pek çok şey yapabilirim ama kendimle ilgili bu kadar bariz bir yalan söyleyemem." Bu mektubun sertliğini yumuşatmak için, A-No. 1'i, çiftlikte yine misafiri olmaya davet etmişti.[20]

1916'nın sonbaharında, yazdığı mektupların üslubu iyice sertleşmiş, aksileşmişti. Honolulu'dan H. P. Agee'ye, "Elyazınız bu kadar okunaksızken, Tanrı niçin size kalem sevgisi bahsetmiş ki," diye soruyordu. George Sterling bile, çiftliği ziyarete geldiği zaman London'ın onu Santa Rosa tren istasyonundan aldırmak için gönderdiği arabayı kaçırınca, yazardan azar işitmişti. Grek'i patavatsız bir dille suçlayarak şöyle diyordu: "Tembelliğin, kaygısızlığın, bana ve çiftliktekilere yüklediğin onca gerginliği, onca yorgunluğu bir nebze olsun umursamadığını gösteriyor."[21]

London'ın, sosyalist partiden ayrılmasının ertesinde Charmian'a, giderek toprağa bağlandığını söylemesi boşuna değildi. Hayallerinden sıy-

rılmış ve hastalıkları iyice ilerlemiş olarak Kaliforniya'ya döndüğünde, Voltaire'in *Candide*'i misali, tüm zamanını Glen Ellen çiftliğini geliştirmeye harcar oldu. Ekim sonunda, *Countryside Magazine*'den Geddes Smith'in sualine şöyle yanıt vermişti: "Ben, iktisadi hikmete dair merakını tatmin etmek için sürüyle kitap taradıktan sonra, tüm iktisadın kaynağı ve temeli olan toprağa dönmüş bir çiftçiyim." Jack London olarak, sistemli yaklaşımları vardı. "Tepelerin yamaçlarındaki, ziyankâr Kaliforniyalı çiftçilerimiz tarafından tüketilip harap edilmiş toprakları tekrar bereketlendiriyorum. Ticari gübrelerden kullanmıyorum." Bunun yerine binlerce yıldır kullanılan Çin modelini uyguluyor, doğal gübre yardımıyla toprağın yüzünde nitrojen topluyor ve iyi netice alıyordu. Westrobac markasıyla satılan nitrojen sağlayıcı bir toprak katkısı kullanarak ilk tohumları atmışlar, yulaf ve burçak ektikleri bir tarladan dönüm başına iki ton gibi etkileyici bir miktarda mahsul almışlardı; hem de yılın kurak geçmesine rağmen.[22]

22 Ekim'de, öngörülemeyecek bir trajedi yaşandı ve devasa Neuadd Hillside otlakta yere serilip öldü. Bu olay, yeni zorlukların üst üste geleceğinin habercisiydi. London'lara dokuz sene boyunca sadakatle hizmet eden Yoshimatsu Nakata, eğitimini sürdürmek üzere yanlarından ayrıldı. Onu sevgiyle uğurlamışlardı, fakat şimdi yeni uşakları Tokinosuka Sekiné'yi yetiştirmeleri gerekmekteydi. Netta Teyze'nin bir zamanlar pek itimat ettiği Edward Payne ile karısı, London'la bağlarını iyice koparmışlardı; o kadar ki, yaptığı barajla kendi mülklerine zarar verdiği gerekçesiyle onu mahkemeye vermişlerdi. Üç hafta içinde yapılan iki duruşma sonunda, dava London'ın lehine sonuçlanmış, fakat 10 Kasım'da London besin zehirlenmesinden yatağa düşmüştü.

Kasımın üçüncü haftasında ortama iyimserlik hâkim olmuştu; geleceğe tekrar umutla bakıyorlardı. London yine çalışmaya istekliydi; Edgar Sisson'a, *Collier's* için, insan yiyen köpekbalıklarını konu alan "birinci sınıf bir makale" yazmayı önerdi. Ayrıca, yeni bir edebiyat dergisi olan *Seven Arts*'tan, işlenmemiş herhangi bir konuda yazacağı makaleleri basma teklifi gelmişti.[23] Gaumont Newsreel Company'nin onu çiftlikte görüntülemesiyle de, London bir kez daha ülkenin gündemine girdi. Sinir bozucu su hakları davasından muzaffer çıkan London, ilişkilerini düzeltmek için, çatışma içinde olduğu herkesi çiftlikte yemeğe davet etti. Onlara baraj mevkiini gezdirince, hepsi davanın gereksiz yere açıldığında hemfikir oldular. Kaliforni-

ya Yazarlar Kulübü'nden J. Torrey Conner'ın, çalışma masasına koyması için hediye ettiği küçük Aztek putu, yazarı çok sevindirdi. "Tanrının cezası küçük tanrı, bütün tanrısallığıyla girdi evimize," diye yazmıştı Conner'a, "bana onun hakkında biraz bilgi ver; her ne biliyorsan, lütfen." Sabah okumalarına, *Every Week* adlı resimli bir dergi dahil olmuştu. Editöre, "Lanet olsun size," diye takılıyordu, "bu resimlerin altını yazan, hiç doğmamış olsaydı keşke. Yazdığı her bir kelimeyi okumadan duramıyorum." İşleriyle ilgilenmek için New York'a gitmeyi ve Joseph Noel'le başlattıkları faydasız Millergraph işini tamamen sonlandırmayı tasarlıyordu. Fakat yola çıkmadan önce, kızlarıyla bir gezintiye çıkacak zamanı bulacağına inanıyordu. "Önümüzdeki Pazar," diye yazmıştı Joan'a, "sen ve Bess benimle Saddle Rock'ta yemek yer misiniz; hava iyi olursa, Merrit Gölü'nde yelkenliyle de dolaşırız. Hava iyi olmazsa, tiyatroya falan gideriz. Bana bir an önce yanıtını bildir. Önümüzdeki cuma çiftlikten ayrılıyorum."[24]

Gaumont Newsreel Company'yi, 16 Kasım'da kendisini çiftlikte filme almaları için sıkıştırdı. New York'a tekrar seyahat etmeyi tasarlıyordu fakat dört gün sonra, çiftlik yakınlarındaki, satın almak istediği başka bir araziye göz atmaya gitti. Ertesi gün, yani 21 Kasım'da, London'da kusma ve ishal baş gösterdi. Yedikleri ona iyi gelmemişti; çok sevdikleri foks teriyer Possum'la oynamayı unutarak, erkenden yatağa girdi. Olacakları önceden bilir gibi, "Tanrıya şükür," demişti Charmian'a, "hiçbir şeyden korkun yok." Beş yıl boyunca oturmadıkları Frohling mülkündeki evceğizde, giriş kısmının iki yanında uyuma verandaları bulunuyordu. London uzandıktan sonra, Charmian odasına baktı ve onun, alnında yeşil okuma siperliğiyle uykuya daldığını gördü.

Ertesi sabah sekiz olmadan, onlara komşu yerde oturan Eliza, kapısına şiddetle vurulduğunu duyarak uyandı. Kapıya vuran, çılgına dönmüş haldeki Sekiné idi; London'ı uyandırmayı başaramadığını söylüyordu. Eliza onu komaya girmiş, yüzü masmavi olmuş, soluğu zayıflamış halde buldu. Yatağın yanı başında bir şırınga ve boş bir morfin şişeciği vardı. Hemen Charmian'ı kaldırdılar. Telefon çalışmıyordu; en yakın yerden hemen getirttikleri Doktor A. M. Thomson'ın teşhisi, aşırı dozda morfin alımı oldu. London'ın kendi doktoru William S. Porter, Oakland'dan çağrıldı; Thomson'ın asistanını ve San Francisco'dan Dr. J. W. Shiels'ı da getirttiler.

Doktorlar London'a 50cc atropin verip, onu ayağa kaldırdılar, ba-

ğırarak odanın içinde dolaştırdılar. Charmian haykırarak barajın çöktüğünü söyledi; bunu duymanın onu kendine getireceğini umuyordu fakat öyle olmadı. Gün boyunca birkaç kere, London uyanır gibi olunca Charmian, "Eşim, geri dön!" diye seslendi ona. Onu uyuma verandasına uzattılar; orada yatarken şilteye yumruğuyla birkaç defa güçsüzce vurduğunu gördüler. Geceleyin sekizi çeyrek geçe, London'ın mücadelesi sona erdi.

Jack London'ın kendini öldürüp öldürmediği meselesi, neredeyse son nefesini verdiği andan beri tartışılıp durmaktadır. Charmian, eşinin hatırasına intihar lekesinin bulaşması olasılığına karşı tetikteydi ve o sırada yaşadığı şoka rağmen, doktorlara ölüm sebebini sadece üremi olarak belirtmelerini tembihlemişti. Beş yıl sonra yazdığı Jack London biyografisinde, morfine hiç değinmemiştir. İntihar hikâyesine şüphesiz, bunu makbul gören sanatçı yaklaşımlarının katkısı vardı; Carmel bohemlerinin, hayattan ayrılacakları vakti seçebilmek için siyanür şişecikleri taşıdıkları bilinmekteydi. Anlatıldığına göre, Kurt'un ölümünü öğrenen George Sterling'in ilk sözü, "Tanrım, intihar etti," olmuştu. Her ne hikmetse, bu anlatı yıllar boyunca dergi makalelerinde tekrar tekrar yazılmış, Jack London romanlarının, hikâye derlemelerinin üstünkörü hazırlanmış baskılarının girişinde de yer bulmuştur.[25] Aileyle bağlantısı olmayan ilk London biyografisi niteliğindeki, Irving Stone'un *Sailor on Horseback* [At Üstündeki Denizci] kitabında, ölüm hadisesi anlatılırken zekice bir ifade kullanılmış, London'ın "ilacın ölümcül dozunu hesapladığı" belirtilmiştir. Ancak sağduyumuz bunun aksini söyler. London hayatını sonlandırmayı istese, beden ağırlığına göre morfin dozu hesabı yapması gerekmezdi; mevcut morfinin tümünü alması yeterliydi. Büyük olasılıkla, kendine zarar vermeden alabileceği maksimum dozu hesaplamıştı; ancak, vücudundaki güçsüzlüğün, ilacın etkisini artıracağını hesaba katmamıştı.[26]

Ölümünün ardından, Anna Strunsky onu sosyalist dergi *The Masses*'ta andı. Edebi yeteneğinin sosyalist harekete nasıl ilham verdiğini özetlemekte bir zorluk yoktu. Lakin kişisel hatıraları çok daha sevecendi; öyle ki insan, Strunsky'nin hayatını onunla geçirmediğine pişmanlık duyup duymadığını merak ediyordu.

Gözümün önünde onun resmi canlanıyor: Bir eliyle bisikletini idare ederken, diğer eliyle, kendi bahçesinden az önce topladığı bir demet sarı gülü taşımakta. Kahverengi gür saçlarının üzerine taktığı kepini geriye atmış. Uzun kirpikli büyük mavi gözleri, dünyaya tepeden bakan yıldızlar gibi... Anlatılamayacak ölçüde erkeksi ve güzel bir çocuk; ifadesinde, gençliğiyle çelişen bir nezaket ve bilgelik var.

Onu gelinciklerin arasına yüzükoyun uzanmışken görüyorum. Uçurtmalarının masmavi Kaliforniya semalarında, çok sevdiği dev sekoyaların ve okaliptüslerin üzerinden süzülüşünü izliyor....

Onu bir mayıs sabahı, hanımelleriyle süslenmiş bir verandanın parmaklığından sarkarak, aşkın vecdiyle birbirlerinin etrafında dönen iki sinekkuşunu seyrederken görüyorum. Güzelliğe tutkundu: Kuşların, kameriyesinin, denizin, gökyüzünün ve buzlarla kaplı kutup diyarının güzelliğine. Hiç kimse Richard Hovey'ye ait "Bakın işte, yaşadım" sözünü böylesine yankılayamazdı...

"Bakın işte, yaşadım!"[27]

İsteyenler, Avustralyalı bir kadın hakları aktivisti olan Vida Goldstein için yazılmış hayat düsturunda London'ın yaşamının izini sürebilir. Özgün hali kaybolan metin, London'ın kızkardeşinin torunu Milo Shepard'a göre, aşağıdaki gibidir:

Toz olmaktansa, küle döneyim!

Gövdem kuruyup gideceğine, etrafa parlak kıvılcımlar saçayım.

Hareketsiz ve daimi bir gezegen değil, enfes bir meteor olayım; içimdeki her atom muhteşem parıltılar saçsın.

İnsanın işlevi yaşamaktır, var olmak değil.

Günlerimi uzatmak için boş yere çabalamayacağım.

Var olan zamanımı kullanacağım.[28]

Son Deyiş

Charmian Kittredge London, kendini kocasına ve onun kariyerine adamıştı. Onun huysuzluk ve sadakatsizliklerini görmüyor değildi; incindiğini ifade etmekten de çekinmezdi. Sonraları, London'ın öldüğü gece, haftalardan sonra ilk kez deliksiz bir uyku uyuduğunu söylemişti. Çiftliğe bir tabut getirildi; çok sevdiği gri renkli takım elbisesi giydirilen London, cenaze töreni için Oakland'a götürüldü. Charmian'ın katılmadığı törende, yazarın ilk ailesi ve Topluluk'tan birkaç kişi bulundu. George Sterling, tören için hazırladığı tumturaklı şiiri okudu; fakat öylesine yeis içindeydi ki, hatırlarda kalacak bir şey yazabilmiş değildi. London'ın bedeni yakıldıktan sonra, Sterling ve beraberindekiler, küllerin bulunduğu kavanozu Güzel Çiftlik'e getirdi. Ormandaki bir açıklıkta, eski çiftlik sahiplerinin çocuklarının da gömülü olduğu bir mahzen-mezar hazırlanmıştı. London, zamanı geldiğinde buraya gömülmeyi istemişti. Kurt Evi'nin yapımı esnasında fazla büyük bulunduğu için kullanılmadan kalan, kestane rengi büyük bir lav bloku, küllerin üzerine yerleştirildi.

Charmian dulluk hayatında, Jack London sevgisinin koruyuculuğunu üstlendi; seyahatlere çıkıp değişik yerlerde, yazar ve kitapları hakkında konuşmalar yaptı. Kurt Evi'nin inşasında kullanılan lav taşlarıyla, Güzel Çiftlik'te konforlu bir ev yaptırıp adını Mutlu Duvarlar Evi [The House of Happy Walls] koydu. Müzeye çevirdiği bu mekânda, London'ın belgelerini ve eşyalarını sergiledi; ondan kalan birçok müsveddenin basımına rehberlik etti. Lakin kalan ömrünü yas tutarak geçirmeyecek kadar hayat doluydu. London'ın ölümünden on altı ay sonra, Harry Houdini ile (günlüğünde bazen ondan "Sihirli Adam" diye bahsederdi) ilişki yaşadı. Uzun, dolu dolu hayatında başka birçok aşığı oldu; hatta bir aralık, beş-altı talibini aynı anda idare etti.

Ölümünden önce âşıklarının mektuplarını yakan Charmian'ın, Jack London'ın hayatıyla ilgili dürüstlüğü de, biyografi yazarlarıyla işbirliği yapma hususundaki iyi niyeti de kaçamaklı ve tutarsızdır. İzni olmadan hazırlanmış kitaplara sert tenkitler yöneltebiliyordu; mesela Martin Johnson'ın *Through the South Seas with Jack London* [Jack London'la Güney Denizleri'nde] adlı çalışmasını, "haddini bilmezce" yazılmış bir kitap olarak nitelemişti. Kendi yazdığı iki ciltlik biyografi *Book of Jack London*'da, yazarın bazı tatsız yönlerinden bahsetmezken, bazı yönlerini ise tarafsızca aktarmıştı. London'ın kızı Joan'u, hazırladığı biyografi için bir şeyler yazmaya teşvik ederken, yazarın belgelerini veya onunla ilgili hatıralarını başkalarıyla paylaşmayı reddetmiş, onaylamadığı kitaplardan hiç olmazsa birinin, satıştan çekilmesini sağlamıştı. Irving Stone, sebatlı ve dalkavukça bir tavır benimseyip, nihayet onun kendisiyle işbirliği yapmasını sağlamış ve *Sailor on Horseback*'i yazabilmişti.

1940 senesinde Charmian, bir dizi küçük felç geçirerek biraz güçten düştüyse de, 1943'te Özgürlük Gemisi *Jack London*'ın denize indiriliş törenine katılabilmişti. 1955'in başlarında, evindeyken hayata gözlerini yumduğunda, 84 yaşındaydı. Bedeni yakıldı ve London'ın mezarını örten büyük lav kayası kaldırılarak, Charmian'ın külleri de yazarın küllerinin yanına yerleştirildi.

London'ın sevgili ve sadık üvey kızkardeşi Eliza Shepard, Charmian'la dostça bir anlaşma yaparak çiftliği yönetmeyi sürdürdü; ölümünden sonra torunu Milo Shepard, buranın Jack London Eyalet Parkı'na dönüştürülmesini sağladı.

Charmian, Jack London'ın mülkünü idare etme sıfatıyla, onun bakmakla yükümlü olduğu kişilere yardımı kesmedi. Katı tavrını sonuna kadar sürdüren Flora Wellman Chaney London, 1922'nin Ocak ayında öldü. Bunu birkaç ay sonra, artık ihtiyarlıktan dolayı bakıma muhtaç hale geldiğinden bir bakımevine yerleştirilen Jenny Prentiss'in ölümü takip etti. Doksan bir yaşındaydı. Charmian, evliliğinin yıkılmasını ona bağlamaktan hiç vazgeçmemiş Bess Maddern'dan, cömertliğini esirgemedi. Bess Maddern London'ı en iyi özetleyen kişi, herhalde kızı Becky olmuştu; bir keresinde annesinin mesleği sorulunca, onun profesyonel bir mazlum olduğunu söylemişti.

Joan London, çatışma içindeki anne-babasının arasında kaldığı gibi, Charmian'dan nefret eden annesiyle, bu bakımdan günahsız olan Char-

mian arasında kalmıştı. Üstelik Charmian, kendisi de edebiyat alanında kariyer yapmak arzusundaki Joan'a yol göstermekteydi. Joan, annesinin bütün ömrünü, kızlarını babalarına karşı zehirlemeye adadığının farkındaydı ve bundan üzüntü duyuyordu. Yine de Joan'un *Jack London and His Times* [Jack London ve Dönemi] adlı kitabı, bu zehirden nasibini almıştır. Sert ve nüktedanlıktan uzak bir kadın olan Joan'un yazdığı biyografide, London'ın yaşamına dair olgular ve onun, Joan'un da kendini adadığı sosyalizm davası hakkındaki makaleleri yer alır. Kardeşi Becky, babasının onları terk etmesine dair acı hatıralar taşıyamayacak kadar gençti ve zinde, serüvenci mizacıyla, London'a daha çok benziyordu. İki kızkardeş arasındaki karakter farklılıkları, bazen aralarının bozulmasına yol açıyordu. Becky, yaşı epeyce ilerleyene dek, babasının mezarını ziyaret etmedi.

London sadece on yaşındayken onunla yakından ilgilenen ve yazarın hiç unutmadığı Oaklandlı kütüphaneci Ina Coolbrith, Kaliforniya'nın *poet laureate*'i* olmuştu. Çeşitli şekillerde onurlandırılmış, mesela 1915 Panama-Pasifik Sergisi'ndeki Yazarlar ve Gazeteciler Kongresi'nin başkanlığını yapmış, iki defa da kendisinden, Kaliforniya Üniversitesi için mezuniyet şiirleri yazması istenmişti. En iyi eserlerinden bazılarını yaşlılık zamanına kadar saklamış, bunlar ölümünden sonra *Wings of Sunset*'te [Günışığının Kanatları] *basılmıştı.* 1928'de, seksen yedi yaşında öldü; Eyalet Meclisi cenaze gününü erteledi ve Coolbrith'in eyalet topraklarına ilk ayak bastığı yer olan Sierra Nevada Dağları'ndaki geçidi yukarıdan gören bir tepeye, onun ismi verildi.

Anna Strunsky'nin, NAACP'nin** kurucularından, yoldaşı William English Walling'le yaptığı evlilik, parti politikalarındaki uzlaşmazlıklar yüzünden bozuldu. Çarın Yahudilere yönelik kıyımı dolayısıyla Rusya'dan göçmüş bir aileye mensup olan Strunsky, Bolşevizm yanlısıydı. New England'ın önde gelen ailelerinden birinin evladı olan Walling ise, daha yumuşak bir Amerikan sosyalizmini savunuyor, bolşevizme karşı çıkıyordu. Strunsky, Birinci Dünya Savaşı sırasında pasifist duruş sergilemiş, Walling ise ABD'nin savaştaki rolünü desteklemişti. Strunsky,

---

* Hükümet tarafından resmen atanan, çoğunlukla devlet törenleri gibi resmi faaliyetler için şiir yazması beklenen şairlerin unvanı–ç.n.

** "National Association for the Advancement of the Colored People." ABD'deki ırk ayrımcılığının önlenmesi için 1909'da kurulmuş bir medeni haklar örgütü–ç.n.

Walling'in 1932'de Meksika'dan aldığı boşanma belgesini kabul etmedi; dört yıl sonra da Walling vefat etti. Anna, ölümüne kadar bir toplumsal adalet savunucusu olarak kaldı; 1964 senesinde, seksen beşine yaklaşmışken hayatını kaybetti.

George Sterling, Kurt'unu kaybetmenin üzüntüsü içinde, yavaş yavaş çöktü. Carmel Bohemleri, her zaman yanlarında bir siyanür şişeceği taşırlardı; Carrie Sterling kendi zehrini, London'ın ölümünden kısa süre sonra içti; bunun üzerine dul kalan eşi tekrar, eskiden edebi yeteneğiyle tanındığı New York'a yerleşti. Sonra yine San Francisco'ya döndü. Eserlerinin gerçek niteliği keşfedilmeye, kendisine bazı unvanlar bahşedilmeye başlamışken (H. L. Mencken onu Amerika'nın ilk *poet laureate*'i olmaya aday göstermişti), şerefine düzenlenen bir etkinliğe katılamayacak denli çökkün haldeydi; Kurt'unun onuncu ölüm yıldönümüne birkaç gün kala, o da kendi şişeciğindeki siyanürü içti.

London'dan geriye kalan en tuhaf hikâye, London'ın kendisiydi galiba. London, toplumsal adalet için en fazla çabaladığı dönemde kaybettiği popülerliği, ömrünün sonuna doğru yeniden kazanmıştı; ama 1920'lerin isterik komünizm korkusu döneminde, ortalığı saran sathi vatanperverlik yüzünden, eserlerine yine rağbet edilmez oldu. J. Edgar Hoover yönetimindeki FBI, yazarın ölümünden sonra, onun Amerikan karşıtı görüşleri bulunduğunu ileri süren bir dosya hazırlamıştı. 1950'lerdeki McCarthy Dönemi'nde, London yine gözden düştü. Bununla birlikte, bilhassa *Vahşetin Çağrısı*, *Beyaz Diş* ve *Deniz Kurdu* gibi kitaplarının göz ardı edilmesi mümkün olmayan niteliği sayesinde, onu bütün bütün yüzkarası ilan edemediler. Ancak bir asır sonra, yekvücut olmuş zenginler, orta sınıfı harap edip yaptıkları mali rezilliklerle 2008 sonundaki ekonomik çöküntüye yol açınca, işte o zaman çileden çıkan neslimiz, London'ın berrak sesiyle yaptığı toplumsal adalet çağrısında, bu ülkenin tekrar ve tekrar ve tekrar öğrenmek zorunda kaldığı değişmez hakikatler bulunduğunu anlayacaktı.

Notlar

ÖNSÖZ
(Sayfa IX-XVI)

1. Shepard'la yapılan mülakat, California Digital Library'de arşivlenmiştir. www.cdlib.org/xtf/view?docId+kt8p30068x&doc.view=content&chunk.id=d0e375.

1. BÖLÜM YÜK HAYVANI
(Sayfa 1-22)

1. A Discarded Wife," *San Francisco Chronicle*, 4 Haziran 1875.
2. Mood, "Astrologer from Down East," 788-82.
3. Akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 22.
4. Mood, "Astrologer from Down East," 792.
5. http://www.spirithistory.com/96calhis.html, erişim tarihi 16 Ağustos 2008; Joan London, *Jack London and His Times*, 11.
6. Akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 19.
7. Joan London, *Jack London and His Times*, 13; karşılaştırma için Stasz, *Jack London's Women*, 7.
8. Virginia Prentiss, kendisine sahip olan ailedeki ölümlerin ayrıntılarına hiç değinmeden, sadece o ve eski hanımından başkasının kurtulamadığını söylemektedir. Stasz, *Jack London's Women*, 7.
9. London, *John Barleycorn*, Bölüm 3. Eserin birbirinden farklı sayfa numaralandırmaları bulunduğu için, söz konusu otobiyografik çalışmadan yapılmış alıntılarda, sadece bölüm numarası verilmiştir.
10. London'dan Houghton Mifflin Co.'ye, 31 Ocak 1900, Labor, v.d. içinde, ed., *Letters of Jack London* 1: 148 arası mektuplar.
11. *Signa*'nın zorunlu olarak anıldığı yerler için bkz. Kingman, *Pictorial Biography*, 27; Stone, *Sailor on Horseback*, 21; Sinclair, *Jack*, 6; O'Connor, *Jack London*, 33 ve Joan London, *Jack London and His Times*, 24. Kolayca bulunabilen biyografiler içinde belki en okunası olan Kershaw, *Jack London: A Life*, tuhaf şekilde *Signa*'yı London'ın on altı yaşında okuduğu kitaplar listesine koymamış. Ramé'nin hayatıyla ilgili değişik görüşler için bkz. Yvonne French, *Ouida: A Study in Ostentation* (New York & London: D. Appleton-Century Co., 1938), yahut Eileen Bigland, *Ouida, The Passionate Victorian* (London & New York: Jarrolds, 1950.) Ouida'nın hayatı,London'ın hayatıyla başka tuhaf benzerlikler de taşıyordu. Mesela London

gibi o da çok sayıda, kırk civarında, kitap yazmıştı; ömrü boyunca köpekleri ve atları çok sevmiş, bu hayvanların refahı için uğraşmıştı. Ouida, 1908'de Viareggio'da öldü.

12. Ouida, *Signa* (London: Chapman & Hall, 1875), 1-2.
13. Frank Atherton, *Jack London in Boyhood Adventures*, akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 32.
14. C. K. London, *Book of Jack London*, 1:59.
15. Bamford, *Mystery of Jack London*, 158.
16. London uzun yıllar sonra Coolbrith'e, "Evdeki hiç kimse, ne okuduğumla ilgilenmek zahmetine girmedi," diye yazmıştı. "İstekli, aç ve susuz küçük bir çocuktum.... Benim gözümde bir tanrıçaydınız." London'dan Coolbrith'e, 15 Aralık 1906, *Letters*, 650-51 içinde. *Overland Monthly* daha sonra yine yayımlanmaya başlamış, ancak eski parıltısını yakalayamamıştı. O yüzden, sonraları London'ın yakından tanışacağı, San Francisco'nun edebiyat patronu Ambrose Bierce, dergiye *Isıtılmış Overland Monthly* adını takmıştı.
17. Bkz. London'dan Marion Humble'a, 11 Aralık 1914, *Letters* 3: 1391-92 içinde.
18. Noel, *Footloose in Arcadia*, 20. Noel 1905'te, London'ın büyük ün kazandığı günlerde Flora'yla mülakat yapmıştı; fakat ben bu kaynağı ihtiyatla kullandım. London'ın Noel'le ilişkisini –London söz konusu olduğunda yadırganmayacak şekilde– sert ve hatta hakaretamiz ifadelerle sonlandırması yüzünden, Noel'in onunla ilgili anlatısı bazen sevecenlikten uzaklaşmaktadır. Ancak Noel'in, London'la ilgili olumsuz hatıralarına karşın, uzun zaman sonra onu müdafaa ettiği de bilinir; örn. bkz. Stasz, *American Dreamers*, 206. Noel'in kitabı hatalar içermekle birlikte, çoğu zaman belgelere dayanmaksızın yazan yetenekli bir gazetecinin kesinliğini yansıtır. *Footloose in Arcadia*'nın London haricinde George Sterling ve Ambroce Bierce'ı da anlatması sebebiyle, bu kitaptaki bilgileri aydınlatıcı olduğu, doğruluğu kanıtlanabildiği yahut gerçek dışı olduğunu düşündürmeyecek şekilde London'ın davranışsal parametreleriyle uyum gösterdiği ölçüde kullandım. Bu arada, Jack London'a yakın olanların da, bu kez onun pozitif yönlerini vurgulamak için kimi zaman benzer bir tutum takındığını unutmamaya çalıştım. Buna örnek olarak, Milo Shepard'ın, Charmian'ın *The Book of Jack London*'ıyla ilgili yorumlarına bakılabilir: "The Jack London Story and the Beauty Ranch," mülakatları yapan Caroline C. Crawford, 70, www.archive.org/details/londonbeautyranc-00sheprich adresinde arşivlenmiş olarak.
19. Joan London, *Jack London and His Times*, 32-35.

2. BÖLÜM İSTİRİDYE KORSANI
(Sayfa 23-38)

1. Higgins, "Jack London on the Waterfront," www.jacklondons.net/first_and_Last_chance.html adresinde arşivlenmiş olarak. Heinold'ın barının üstündeki tabela, içkili mekânları baltasıyla dağıttığı bilinen, Carry Nation adlı alkol yasaklama taraftarına bir göndermeydi.
2. San Francisco Körfezi'nin yerli istiridyeleri kısa zamanda tükeniyor, yerlerine Pasifik sahilinin daha kuzeylerinden getirilen istiridyeler yerleştiriliyordu; bunlar da Atlantik'in istiridye cinsleriydi. Booker, "Oyster Growers and Oyster Pirates on San Francisco Bay," 63-88. Aslında 1851 yılında Kaliforniya eyaletinde kabul edilen ilk koruma yasası, yerli türler dışındaki istiridye türlerini yetiştirenlerin mülkiyet haklarını koruyordu, fakat yasayı kimsenin öngörmediği ölçüde kendi yararına kullanan ve kamusal bir hoşnutsuzluk yaratan, demiryolları olmuştu. Bkz. "Department of Fish and Game Celebrates 130 Years of Serving California,"

Outdoor California, November-Aralık 1999, tekrar yayımlandığı yer http://www.dfg.ca.gov/publications/history.html.

3. Higgins, "Jack London on the Waterfront," www.jacklondons.net/first_and_Last_chance.html. London, *John Barleycorn* Bölüm 7'de, Jenny Prentiss'in bu parayı kendisine vermeye hevesli olduğunu söyler..
4. Kershaw'un biyografisi bu öyküyü kabul eder: Kershaw, *Jack London: A Life*, 17. Bununla birlikte Kingman, *Pictorial Biography*, 37, "Mamie" ve kızkardeşinin yaşlı bir hanımın refakatinde dolaştığına dikkat çeker ki, bu da London ile Mamie'nin ilk birlikteliğini kuşkulu hale getirir. Ayrıca o dönemde "sevişmek" ("make love") teriminin sadece masum, tatlı sohbetleri anlatmak için de kullanıldığını da belirtmek gerekiyor. Bu terim ancak yirmi-otuz yıl sonra, cinsel ilişkiyi anlatır olmuştur. Ancak London sonradan, Cloudesley Johns'a, "Mamie"nin gerçekten de metresi olduğunu söylemişti. London'dan Johns'a, 30 Mart 1899, in *Writings*, 60.
5. C. K. London, *Book of Jack London*, 1: 84-85.
6. Joan London, *Jack London and His Times*, 42-43.
7. London, *John Barleycorn*, Chapters 5, 11.
8. London'ın daha sonra yazdığı otobiyografik *John Barleycorn* romanındaki "Yaşlı Pençe" Nelson betimlemesi, insana onun edebî maksatlarla allanıp pullandığını düşündürüyor. Oysa C. K. London, *Book of Jack London*, 89'daki benzer bir betimlemeye ve Johnny Heinold'un Higgins, "Jack London on the Waterfront," içindeki anlatısına bakınca, Nelson'ın esas karakterinin gerçeğe uygun şekilde aktarıldığını kabul etmemiz makul görünmektedir.
9. "Beyaz ve Sarı" ("White and Yellow"), *Balık Devriyesi Hikâyeleri'nin* birincisiydi. İlk olarak *The Youth's Companion*'da, 16 Şubat 1905'te basılmıştır.
10. London'dan *Youth's Companion*'ın editörüne, 9 Mart 1903, *Letters* içinde, 1:348-50. London *Balık Devriyesi Hikâyeleri*'nin bir kopyasına şu ithafı yazmıştı: "Burada bazen ima edilmiş, bazen açıkça söylenmiş, bazen de biraz değiştirilmiş şekilde, ilk gençlik günlerimi bulacaksınız...." Joan London, *Jack London and His Times*, 44.
11. San Francisco Körfezi'ne, giderek çoğalan insan atıklarının yanı sıra, süthanelerden, mezbahalardan, üç petrol rafinerisinden ve bir bakır eritme fabrikasından gelen atıklar da doluyordu. Booker, "Oyster Growers and Oyster Pirates in San Francisco Bay," 79-81.

3. BÖLÜM FOK AVCISI (Sayfa 39-54)

1. John Sutherland, "Appendix 1", London, *The Sea-Wolf* içinde, Oxford University Press ed., 2000.
2. Higgins, "Jack London on the Waterfront," www.jacklondons.net/first_and_Last_chance.html.
3. *San Francisco Chronicle*, 18 Ağustos 1906. Muhabir, *Deniz Kurdu*'nun basılmasından sonra, bu romanın tarihi köklerini açığa çıkarmanın peşindeydi. Joan London geminin sadece dört yaşında olduğuna dair belgeler bulduğunu belirtmişti (*Jack London and His Times*, 49-50), ama kaçakçılık yapan bir gemi, farklı isimler altında da sefere çıkabilirdi.
4. *Eames*, "Jack London," akt. Kershaw, *A Life*, 22-23.
5. Noel, *Footloose in Arcadia*, 223-24. Stasz, *Jack London's Women*, 33, özetle London'ın homoseksüelliği "iğrenç" bulduğunu belirtir ki, bu yazarın burada veya başka bir yerde ifade ettiği fikirlerinin çok dışındadır. Josiah Flynt ve Havelock Ellis'in eserlerine aşina birinden

böyle bir yaklaşım beklenemez. C. K. London, *Book of Jack London*, 1:97-98'de, London, bir keresinde bir Yunan denizcisinin arzu etmediği yaklaşımlarına karşı kendini elindeki çatalla savunmuştu. Charmian'ın "onun muhteşem şekilde dengeli vücudu ve zihni için, *tabiata aykırı* suçlar anlaşılmaz nitelikteydi" yorumu, pek de nesnel değildir. London'ın Noel ve Monahan'la paylaştığı düşünceleri, bu tür suçların kendisi için en azından anlaşılabilir nitelikte olduğunu göstermektedir.

6. London, *John Barleycorn*, Chapter 16.
7. London, "Story of a Typhoon Off the Coast of Japan," *San Francisco Morning Call*, 12 Kasım 1893. London, *John Barleycorn* Bölüm 17'de avlanma yeri olarak Sibirya açıklarını gösterir ki, o sularda fok avı yasaklanmış olduğundan ve Ruslar sahilde devriye gezdiğinden, söz konusu bilgi muhtemelen yanlıştır.
8. London, *Cruise of the Snark*, Foreword.
9. London, *The Sea-Wolf*, Chapter 17.
10. London'ın istiridye korsanlığı anıları gibi, yaşadığı maceralar üzerinden yaptığı kurgular da hakikatlere dayandığı gerekçesiyle bazen biyografilerde kullanılmıştır. Ama London böylesine allayıp pullayınca, asıl olgular uydurulmuş hikâyelerden ayırt edilemez hale gelmektedir. Bu durumu ustaca çözümleyen bir çalışma için bkz. Watson, "Jack London's Yokohama Swim and His First Tall Tale," *Studies in American Humor*'dan alınmıştır ve http://www.compedit.com/watson.htm adresinden erişilebilir.
11. London'dan Mabel Applegarth'a, 30 Kasım 1898, *Writings* içinde, 1: 25.
12. London, *John Barleycorn*, Chapter 18.
13. London Asya genelevlerine ziyaretlerini hiç yazıya dökmemişse de, karısı Charmian'a bahsetmiş olmalıdır. Zira Charmian biyografisinde, onun "yabancı memleketlerde birden fazla Madame Chrysanthème'e* beylik ettiğinden" bahseder. C. K. London, *Book of Jack London*, 141. Ayrıca bkz. Joan London, *Jack London and His Times*, 68.
14. London, *John Barleycorn*, Chapter 20.

4. BÖLÜM GEZGİN SERSERİ (Sayfa 55-69)

1. Akt. Etulain, ed., *Jack London on the Road*, 34. Davis'in eve dönüşü ve London'ın bu konuda günlüğüne düştüğü not, en başta Davis'i bu girişime zorlayanın London olduğu izlenimini doğuruyor.
2. Age., 38.
3. Age., 56. Yüzük, London'ın bir ara görüştüğü Lizzie Connelen adlı kızdan hediyeydi.
4. Hamaker, "The Commonweal Comes to Kearney, 1894," www.bchs.us/BTales_197905.html.
5. Etulain, ed., *Jack London on the Road*, 47-48.
6. Joan London, *Jack London and His Times*, 75-76.
7. Flora'dan London'a, 22 Mayıs 1894, C. K. London, *Book of Jack London* içinde, 160-61.
8. Etulain, ed., *Jack London on the Road*, 51.
9. Age., 35.

---

* Pierre Loti'nin aynı adlı eserinde Japonya'ya giden yazar, orada ailesine aylık belli bir ücret ödediği bir Japon kızıyla evlenir. Japonya'dan ayrılırken onu geride bırakır-e.n.

10. Sinclair, *Jack*, 23.
11. London, *The Road*, "Pinched."
12. Age. London'ın haksız yere hapse atılmaktan ötürü duyduğu öfke öylesine kalıcıydı ki, Charmian London, *The Book of Jack London*, 1:183, ölümünden beş yıl sonra hâlâ coşkuyla onun bu vakadaki savunusunu yapmaktaydı.
13. Erie County Penitentiary kayıtları, Kershaw, *Jack London: A Life* içinde, 36.
14. London, *The Road*, "The Pen."
15. Bkz. Noel, *Footloose in Arcadia*, 223-24.
16. London'dan Elwyn Hoffman'a, 17 Haziran 1900, *Writings* içinde, 1: 194.

5. BÖLÜM ÖĞRENCİ
(Sayfa 71-90)

1. C.K. London, *Book of Jack London*, 1: 188.
2. Akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 60.
3. C. K. London, *Book of Jack London*, 1: 191.
4. Joan London, *Jack London and His Times*, 100.
5. Joan London, *Jack London and His Times*, 125-26.
6. *San Francisco Chronicle*, 16 Şubat 1896.
7. Bamford, *The Mystery of Jack London*, 44-45.
8. London'dan Applegarth'a, 14 Kasım 1898, *Writings*, 1: 20.
9. London, *John Barleycorn*, Bölüm 22.
10. Hopper, "Tribute to London," Akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 67.
11. Bu ve sonraki mektubu akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 18-21. Joseph Noel, *Footloose in Arcadia*, 18, ayrıca Flora'yla Lee Smith'in gizli aşkına yer verir. London gayri meşruluğundan çok utandığı için, bu bilginin ondan alınmış olma ihtimali düşüktür. Bu durumda Noel'in kaynağı, röportaj yaptığı Flora'nın kendisi bile olabilir. Stasz, *Jack London's Women*, 14, Chaney'in anlattıklarında "kendini savunma gayesiyle çarpıtmalar" bulunduğuna dikkat çekse de, haklı olarak, bu adamın yazarın babası olmayabileceğini belirtir. Chaney aslında London'ın babası olduğuna inansa ve sorumluluktan kurtulmaya çalışsa, onunla bu kadar uzun süre mektuplaşmaktan kaçınması gerekirdi.
12. London, *John Barleycorn*, Bölüm 23.
13. London'dan editöre, *Oakland Times*, 29 Temmuz 1896, *Writings* içinde, 4.
14. London'dan Mabel Applegarth'a, 27 Kasım 1898, *Writings* içinde, 22.
15. C. K. London, *Book of Jack London*, 1:218.
16. Johnston, *American Radical*, 57n43.

6. BÖLÜM MADEN ARAYICISI
(Sayfa 91-108)

1. Mrs. Applegarth'dan London'a, 22 Temmuz 1897, akt. C. K. London, *Book of Jack London*, 1: 224-25.
2. C.K. London, *Book of Jack London*, 1: 226.
3. London'dan Mabel Applegarth'a, 8 Ağustos 1897, *Letters* içinde, 1: 11.

4. "Like Argus of the Ancient Times," *Hearst Magazine*, Mart 1917.
5. Fred Thompson Diary, Akt. Sinclair, Jack, 44.
6. Bir anlatıya göre de London, geri dönüp nehrin dar yerlerinden 30-40 tekneyi geçirerek 3000 dolar kazanmıştır. Muhtemelen Stone'un *Sailor on Horseback* kitabıyla başlayan bu anlatı, pek inandırıcı değildir. Bkz. Sinclair, *Jack*, 46. Bu hikâye O'Connor, *Jack London*, 88'de ortaya çıkar. Belki söylentinin kökeninde, ertesi yıl Northwest Atlı Polisi'nin Klondike'cılara, ivinti yerlerinden geçerken yetkin tekne pilotları kullanma zorunluluğu getirmesi vardı.
7. C. K. London, *Book of Jack London*, 1:225. Thompshon'ın iddiasıyla ilgili bir değerlendirme için, bkz. Sinclair, Jack, 46. Sonraları gerçekten de Henderson Deresi'nden milyonlarca dolar değerinde altın elde edilmiş, ama bunları çıkarmak için ağır makineler gerekmişti.
8. Akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 77.
9. Akt. C. K. London, *Book of Jack London*, 1: 235.
10. Jensen, Jack London at Stewart River, akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 79.
11. W. B. Hargrave'den C. K. London'a, *Book of Jack London* içinde, 1: 237. London'ın kuzey topraklarında tanıdığı kişileri ve yaşadığı olayları gerçeğe en uygun şekilde aktaran edebî eser, çok faydalı bir kaynak olan, Walker'ın *Jack London ve Klondike* (*Jack London and the Klondike*) kitabıdır.
12. London, *Klondike Diary*, akt. C. K. London, *Book of Jack London*, 1: 254.

7. BÖLÜM YAZARLIK HEVESLİSİ (Sayfa 109-127)

1. London'dan "Bulletin"in Editörüne, 17 Eylül 1898, akt. Hendricks and Shepard, *Letters*, 3n; Labor, v.d., ed., *Letters*, 1: 18; ve Kingman, Pictorial Biography, 83. İnsan bu editörün, sonraki yıllarda kendine hangi sıklıkla ne gibi ağır cezalar verdiğini merak ediyor.
2. "The Mammon Worshippers" nihayet, *Saturday Evening Post*'un Aralık 1976 sayısında basılabildi; London'ın ölümünden altmış yıl sonra.
3. London'dan Mabel Applegarth'a, 27 Kasım 1898, *Letters* içinde, 1, 22.
4. London'dan Mabel Applegarth'a, 30 Kasım 1898, *Letters* içinde, 1: 24-25.
5. London, "Introduction," *The Red Hot Dollar*, vi-viii.
6. London'dan Mabel Applegarth'a, 30 Kasım 1898, *Letters* içinde, 1: 24.
7. Atherton müsveddesi, akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 85.
8. London'dan Edward Applegarth'a, 13 Eylül 1898, *Letters* içinde, 1: 24.
9. London'dan Mabel Applegarth'a, 25 Aralık 1898, *Writings* içinde, 1: 31-32.
10. London'dan Editör'e, *Youth's Companion*, *Writings* içinde, 1: 41-42.
11. London'dan Johns'a, 10 Şubat 1899, *Letters* içinde, 1: 45.
12. London'dan Johns'a, 22 Şubat 1899, *Letters* içinde, 1: 46-49.
13. Tejon Kalesi Yolu, şimdi Palmdale'deki Barrel Springs Yolu olmuştur. İtici motorların treni San Gabriel Dağları'ndan aşıracak enerjiyi toparlayabilmesi için, daha düz bir araziye ihtiyaç vardı. Harold'daki nüfus daha çok Çinli demiryolu işçilerinden oluşuyordu. Yakınlardaki Palmenthal'deki altmış kadar İsveçli göçmen ailesine, yolculuğa çıkmaları öncesinde, okyanusa yaklaştıklarında palmiye ağaçlarına rastlayacakları söylenmişti; bu aileler dev bir kaktüs olan Joshua ağaçlarını palmiye sanıp, çöle yerleşmişlerdi. http://www.palmdalelibrary.org/history/.
14. Genthe, *As I Remember*, 74.
15. London, "The Impossibility of War," şu adreste çevrimiçi olarak arşivlidir: www.jacklondons.net/journalism/impossibility.html.
16. C. K. London, *Book of Jack London*, 319-20.

17. Austin, *Earth Horizon*, 302.
18. C. K. London, *Book of Jack London*, 4-6.
19. Noel, *Footloose in Arcadia*, 150.
20. Bugün pek tanınmayan mimar Peano. Parma'da doğmuş, Torino'da öğrenim görmüştü ve 1890'ların başında Oakland bölgesinde çalışıyordu. Yazardan on üç yaş büyük olan Peano, London'ların Villa Capriccioso'dan ayrılmasından kısa süre sonra Los Angeles'a taşınmıştı. Mimari tasarımlarını evde gerçekleştirir, çoğu zaman çekiçlenmiş veya oyulmuş bakırla çalışırdı. Ünlü "Yaşam Kapıları"nın yanında, Kaliforniya'nın Venice şehrindeki birkaç kanal köprüsünü tasarlamıştı. 1949 yılında, 85 yaşında öldü. *American Art Annual*, 1925; *Who's Who in American Art* 1938-41; Edan Hughes, "Artists in California."
21. Boylan, *Revolutionary Lives*, 24.
22. London'dan Johns'a, 23 Şubat 1902, *Letters* içinde, 1: 282-83.
23. London'dan Anna Strunsky'ye, 5 Ocak 1902, *Letters* içinde, 1: 269-70.

8. BÖLÜM İFŞAAT YAZARI (Sayfa 129-149)

1. Brett'ten London'a, 27 Aralık 1901; London'dan Brett'e, 4 Ocak 1902, *Letters* içinde, 1:267. Amerikan yazarı Winston Churchill (aynı adlı İngiliz devlet adamından üç yaş büyüktü) Brett'in "Şüphesiz yayıncılık konusunda daha sahibi, fakat dostluk konusundaki dehası daha büyük" bir insan olduğunu yazmış. Akt. Kershaw, *A Life*, 110. Brett 1899'da, Churchill'in ilk romanı *Richard Harvell*'i basmış, kitap büyük başarı kazanmıştı.
2. Anna (Strunsky) Walling Manuscripts, akt. Jacqueline Tavernier-Courbin, "Jack London and Anna Strunsky, Lovers at Cross-Purposes," Hodson ve Reesmen içinde, eds., *One Hundred Years a Writer*, 29.
3. London'dan Anna Strunsky'ye, 7 Haziran 1902, *Letters* içinde, 1:297, ve başka yerlerde.
4. Stone, *Sailor on Horseback*, 166 ve ondan yararlanan eserler (mesela Labor, *Jack London*, 91; Kershaw, *Jack London: A Life*, 114) bu tarihi 21 Temmuz olarak veriyor. Lakin, London'ın Anna Strunsky'ye trende yazdığı ilk mektubun tarihi, 18 Temmuz'dur. *Letters*, 1: 301.
5. London'dan Strunsky'ye, 18 Temmuz 1902, *Letters* içinde, 1: 301; Stone, *Sailor on Horseback*, 166.
6. London'dan John Spargo'ya, 28 Temmuz 1902, *Letters* içinde, 1: 302. "Nasıl Sosyalist Oldum" ("How I Became a Socialist") başlıklı makale, 1903'ün Mart ayında yayımlandı ve 1905'te *Sınıf Savaşı*'na (*The War of the Classes*) da alındı.
7. London'dan Strunsky'ye, 31 Temmuz 1902, akt. Strunsky, *The Masses*, Temmuz 1917; *Letters*, 1: 303-04, ve başka yerlerde. London, 1890'da hizmete giren ve 1911'de seferlerini sonlandıran *Majestic*'le seyahat etmişti. Daha ünlü ve daha da büyük olan diğer *Majestic* (eski adıyla *Bismarck*), Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra savaş ganimeti olarak alıkonulan bir Alman gemisiydi. London'ın gemisinin kaptanı Edward J. Smith, gelecekte *Baltic, Adriatic, Olympic* gemilerinin ve son olarak da *Titanic*'in komutasını üstlenecek ve bu gemide ölecekti. İroniktir, Kaptan Smith'in *Majestic*'i, *Titanic*'in yerini doldurmak üzere 1912'de tekrar sefere konulmuştu.
8. London'dan Strunsky'ye, 16 Ağustos 1902, *Letters* içinde, 1: 305.
9. Hamilton, ed., *The Tools of My Trade*, 149.
10. http://www.hssworld.org/doctorji/abaji narrations/1.htm. "Bharatmata", Hindistan'ın bir ana olarak tasavvurudur; İngilizlerin Britannia'sına yahut Fransızların Marianne'ine benzetilebilir.

11. London, *People of the Abyss*, 63. James Connolly, hadisenin propaganda amaçlı olarak kullanıldığını savunmakta haklıydı. Kraliçe Victoria kamu hayatından kırk yıl önce çekilmişti; VII. Edward, monarşinin halk nezdinde yüzünün yenilenme ihtiyacında olduğunun farkındaydı. Bugün yapılmasına alışılmış halka açık kraliyet seremonilerini, mesela parlamento açılışlarını yeniden uygulamaya sokan da oydu.
12. Marguerite Patton, *The Coronation Cookbook*, akt.
http://news.bbc.uk/1/hi/programmes/breakfast/1947639.stm. Fakirlerin birçoğu için, bu ikinci taç giyme ziyafetiydi. Kral hastalandığı zaman, ilk ziyafet için hazırlanmış yiyecekler zaten saray mutfağına yığılmış durumdaydı. Arabalar dolusu koyun eti, bıldırcın, mersin balığı, kuşkonmaz ve çilek, Whitechapel'daki yoksullara bağışlanmıştı.
Gile St. Aubyn, *Edward VII, Prince & King* (New York: Atheneum, 1979.)
13. Auerbach, *Male Call*, 139.
14. London'dan Cloudesley Johns'a, 17 Ağustos 1902, *Letters* içinde, 1: 305.
15. Tavernier-Courbin, "Jack London and Anna Strunsky, Lovers at Cross-Purposes," Hodson and Reesmen içinde, eds., *One Hundred Years a Writer*, 30.
16. London'dan Strunsky'ye, 21 Ağustos 1902, ve 25 Ağustos 1902, *Letters* içinde, 1: 305-08.
17. Tavernier-Courbin, "Jack London and Anna Strunsky: Lovers at Cross Purposes," Hodson and Reesman içinde, eds., *Jack London, One Hundred Years a Writer*, 31.
18. http://users.ox.ac.uk/~peter/workhouse/. Düşkünevleri genellikle tek bir binadan oluşmuyor, farklı koğuşları barındıran ve farklı işlevlere sahip geniş kompleksler halinde kurulmuş oluyordu. Bu binaların birçoğu günümüze kalmıştır ve başka amaçlarla kullanılmaktadır; ancak Whitechapel Düşkünlerevi, 1965'te yıkılmıştır.
19. "The Story of Workhouses," http://users.ox.ac.uk/~peter/workhouse/.
20. London'dan Strunsky'ye, 28 Eylül 1902, *Letters* içinde, 1: 312-13.
21. Akt. Kershaw, *A Life*, 121.
22. London'dan Brett'e, 21 Kasım 1902, *Letters* içinde, 1: 317-23.
23. O'Connor, *Jack London*, 170; Brett'ten London'a, 17 Aralık 1902; London'dan Brett'e, 30 Aralık 1902, *Letters* içinde, 1: 331.
24. Johnston, *American Radical*, 76; London, *People of the Abyss*, 288.
25. *Boston Herald*, 28 Kasım 1903; *The Cavalier*, Nr. 11.
26. *London Daily News*, 28 Kasım 1903.
27. Akt. Kershaw, *A Life*, 120. "Bir Saatliğine Tanrı Olsaydım" ("If I Were God One Hour") şiiri, London'ın basılan ilk eserlerinden biriydi. 11 Mayıs 1899'da, San Francisco'nun *Town Topics* dergisinde yayımlanmıştı.
28. London'dan Ina Coolbrith'e, 15 Aralık 1906, *Letters* içinde, 2: 650; Kingman, *Pictorial Biography*, 115. Kaliforniyalı yazarların bazıları, Kızılderililere ait malzemeleri taklit ettiğini düşündükleri James'e pek iyi gözle bakmıyorlardı. Austin, *Earth Horizon*, 296.
29. London'dan Brett'e, 21 Kasım 1902, *Letters* içinde, 318.

9. BÖLÜM SAVAŞ MUHABİRİ
(Sayfa 151-174)

1. London, "How I Became A Socialist," *The Comrade*, Mart 1903. Stasz, *American Dreamers*, 129 ve başkaları, London'ın Nietzsche'yi tam olarak anlamadığını belirtmişlerdir. Zira London, *Übermensch* ile "Sarışın Canavar" kavramını aynı kabul eder gibidir; oysa filozofun dizgesinde "Sarışın Canavar", Üstün İnsan'ın aşabileceği bir mertebedir.

2. Bamford, *The Mystery of Jack London*, 129-30. London *Vahşetin Çağrısı*'nı Bamford'lara 23 Temmuz 1903'te imzalayarak vermişti. *Uçurum İnsanları* daha önce basılmışsa da, London onlara bu kitabın bir nüshasını, ancak sonraki Noel'de hediye etmişti. Age., 174. Alt sınıf insanlarının duygularını bir ölçüde anlayabilen Georgia Bamford, hatıratında bir İngiliz yargıcının hikâyesine yer verir. Yargıç, Cockneyli ihtiyar bir kadının söylediklerini anlayamayınca, ona hangi sınıfa mensup olduğunu sorar. Kadın, sadece iki sınıf bulunduğunu söyler: "Parası olanlar ve olmayanlar." Bamford, "Belki," der, "yaşlı kadın haklıydı." Age., 92.
3. London'dan Charmian Kittridge'e, Temmuz [başı] 1903, *Letters* içinde, 1: 370-71. Charmian, daha bütünlüklü bir metin sunan hatıratında, London'ın kendisini seçme sebebi olarak, onda sadece bir erkekte var olabileceğini sandığı nitelikler bulmasını gösterir; bir kadının aşkını elde etmek de cabasıdır üstelik. *Book of Jack London*, 2: 83.
4. London'dan Kittridge'e, Temmuz [başı] 1903, *Letters* içinde, 1: 372.
5. London'dan George Sterling'e, 11 Temmuz 1903, *Letters* içinde, 1: 374-75.
6. Yeniden basan Hamilton, ed., *The Tools of My Trade*, 262.
7. London'dan Brett'e, 10 Ağustos 1903, *Writings* içinde, 1: 378.
8. London'dan Kittridge'e, 13 Ocak 1904, Hendricks ve Shepard, *Jack London Reports* içinde, 4.
9. London'dan Kittridge'e, 20, 21 ve 24 Ocak 1904, Hendrick and Shepard, *Jack London Reports* içinde, 5-6, ayrıca C. K. London, *Book of Jack London* içinde, 1: 404-05
10. Davis, *Adventures and Letters*, 311; C. K. London, *Book of Jack London*, 402.
11. Dunn, *World Alive*, 115.
12. Age.
13. Akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 136.
14. London, *John Barleycorn*, 262-63.
15. London'dan Brett'e, 3 Nisan 1904, *Letters* içinde, 1: 423.
16. C. K. London, *Book of Jack London*, 1: 412-15
17. London'dan Kittridge'e, 11 Mart 1904, *Letters* içinde, 1: 419.
18. Dunn, *World Alive*, 119.
19. Hendricks and Shepard, *Jack London Reports*, 76.
20. Örn. bkz., Sinclair, *Jack*, 106.
21. Hendricks & Shepard, *Jack London Reports*, 105, 103.
22. C. K. London, *Book of Jack London*, 1: 420.
23. Hendricks ve Shepard, *Jack London Reports*, 53, 103.
24. Age., 123-24.
25. Davis'ten Annesine, 13 Haziran 1904, *Adventures and Letters* içinde, 305. Altı hafta sonra, Davis de Japonların yalancılığından, neredeyse London kadar tiksinmişti: "Yaptığım tek hata, daha bizi ilk kandırışlarında eve dönmemek oldu." Birkaç hafta daha geçince: "Demek bir senenin yarısı, onca para, can sıkıcı bekleyişler ve her gün subaylar tarafından aşağılanışımız.... tam anlamıyla boşunaymış." age. 311.
26. Akt. O'Connor, *Jack London*, 198.
27. Magnus'tan London'a, 21 Eylül 1911; London'dan Magnus'a, 23 Ekim 1911, *Letters* içinde, 2: 1042-43. İlginçtir ki, Magnus sualini *Yanan Güneşgi* çerçevesinde sormuşken, London ona, Wolf Larsen'dan bahisle cevap vermişti. 1920'deki ölümünün ardından, Magnus'un Birinci Dünya Savaşı'ndaki günlerini anlatan *Fransız Yabancı Lejyonu Hatıratı* (*Memoir of the French Foreign Legion*) D. H. Lawrence'ın biri anma niteliğindeki, şiddetli eleştiriler içeren giriş yazısıyla basılmış ve bu giriş de başka yazarlarda hoşnutsuzluk uyandırmıştı. Magnus'un London'a hu konuda mektup yazma cesaretini göstermesi, *Oyun* kitabını okumasıdır belki; Magnus orada erkek güzelliğine düzülen övgülerin, estetik değerlendirmelerin çok ötesine geçtiğini düşünmüş olabilir.

10. BÖLÜM ÂŞIK
(Sayfa 175-198)

1. *San Francisco Chronicle*, 30 Haziran 1904. Stasz, *Jack London's Women*, 92'ye göre, onların başlayıp biten ilişkileri ışığında, Anna'nın protestosu biraz sorunlu görünmektedir.
2. Age.
3. Austin, *Earth Horizon*, 301; London'dan Stoddard'a, 21 Haziran 1900, *Letters* içinde, 1: 195.
4. http://www.newadvent.org/cathen/14298b.htm adresinde yer alan, Stoddard'la ilgili biyografik bilgiler, onun eğitimcilik kariyerine dayalı Katolik kayıtlarına dayalıdır. http://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Warren_Stoddard adresindeki çevrimiçi biyografi de, cinsel tercihleriyle ilgili eklemeler haricinde, aynı bilgileri tekrar etmektedir. Stoddard'ın, nasıl damgalanacağına ve başına geleceklere hiç aldırmaksızın cinselliğini nasıl yaşadığına dair bir örnek için, bkz. Tayman, *The Colony*, 126.
5. Sterling'den Bierce'a, 5 Eylül 1903, ve Bierce'dan Sterling'e, 12 Eylül 1903, akt. Joshi & Schultz, eds., *A Most Misunderstood Man*, 110-11.
6. Bierce'dan Sterling'e, 13 Haziran 1903, akt. Joshi & Schultz, eds., *A Most Misunderstood Man*, 104.
7. Atherton, "Jack London in Boyhood Adventures," akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 124. Apsent, aromatik bir bitki olan pelin kullanılarak üretilen bir likördür.
8. Bierce'dan Partington'a, 31 Temmuz 1892, Bierce, *A Much Misunderstood Man* içinde, 23-24. Bierce aynı ültimatomu Sterling'e de vermişti: "İnşallah ayağını kirli patikalara basmazsın; toplumsal ve politik 'reform' patikasına yani... Yoksa seninle bağımı koparmak zorunda kalırım", age., 81.
9. Austin, *Earth Horizon*, 304; Genthe, *As I Remember*, 74.
10. Ambrose Bierce'dan George Sterling'e, 13 Haziran 1903, *A Most Misunderstood Man* içinde, 104.
11. Noel, *Footloose in Arcadia*, 2000.
12. Dikkat çekici bir istisna için bkz. Alex Kershaw, *Jack London: A Life*. Kershaw tarafsız kalmakla birlikte, bu ihtimalin var olduğunu belirtmektedir.
13. Austin, *Earth Horizon*, 298.
14. London'dan Sterling'e, 1 Haziran 1905, *Letters* içinde, 1: 487-88. Erkekler arası sevgiyi, mevcut gaddarca, basmakalıp söylemin dışında ele almaya çalışmayı deneyen yazarlar da hep susturulmuşlardır. İngiliz romancı E. M. Forster, temasını cesurca seçtiği *Maurice*'i bu dönemden kısa zaman sonra yazmış, fakat kitabı onlarca yıl boyunca basılamamıştır. Stasz, *American Dreamers*, 97'de, "bugüncülük"ün uygunsuzluğuna dikkat çekmektedir; ona göre, modern çağın psikoseksüel ahlak anlayışını, hemcinsler arasındaki bağların son derece büyük önem taşıdığı, hatta bu bağların, heteroseksüel ilişki yaşanan kişilerde kıskançlık dahi yaratabildiği bir çağa uygulamamak gerekir.
15. Hedrick, *Solitary Comrade*, 185-86.
16. Charmian Kittredge London Diary, 15 Temmuz 1905, Utah State University, Logan, akt. Kershaw, *Jack London*, 147 ve başkaları.
17. Bierce, *Most Misunderstood Man*, 165.
18. Bkz. London, "Brain Beaten by Brute Force," *San Francisco Examiner*, 10 Eylül 1905.
19. London'dan Johns'a, 8 ve 14 Aralık 1904, *Writings* içinde, 1: 456-57.
20. London'dan Bamford'a, 8 Mayıs 1905, *Letters* içinde, 2: 480; yorum için bkz. G. L. Bamford, *Mystery of Jack London*, 185-86.

21. London'dan Brett'e, 5 ve 22 Aralık 1904, *Writings* içinde, 1: 454-55, 458.
22. C. K. London, *Book of Jack London*, 2: 49-52.
23. London'dan Bamford'a, 8 Ağustos 1905, G. L. Bamford, *Mystery of Jack London* içinde, 194; bununla *Letters* 1: 510 arasındaki varyant arasında ufak farklılıklar vardır.
24. London'dan Brett'e, 7 Haziran 1905, *Letters* içinde, 1: 489. O sıralarda London, Ninetta Eames tarafından yazılmış bir romanı bassın diye Brett'in üzerine düşmüş, fakat Brett bundan hoşlanmayarak red cevabı vermişti.
25. "Altın Kanyon", London'ın 1910'daki *Yanan Güneşiği* ve 1913'deki *Ay Vadisi* gibi eserlerinde de işlediği bir temayı ilk kez ortaya koyuyordu.
26. C. K. London, *Book of Jack London* 2: 33-34.

11. BÖLÜM ŞÖHRET
(Sayfa 199-223)

1. Tanıtımın önemini asla görmezden gelmeyen London, George Brett'in reklam yapma güvencesi karşılığında *Vahşetin Çağrısı*'nı tek seferlik bir ödemeyle sattığına hiç pişman olmamıştı. Joseph Noel'e, "Şöhret, hikâyende ne bulunduğundan ziyade, gazete manşetlerine harcanmış matbaa mürekkebinin miktarına bağlıdır," demişti. Noel, *Footloose in Arcadia*, 149.
2. London'dan Carrie Sterling'e, 15 & 29 Eylül 1905, *Letters* içinde, 1: 520-30.
3. C. K. London, *Book of Jack London*, 2: 59.
4. Akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 150-151 ve başkaları.
5. Hendricks & Shepard, *Jack London Reports*, 253-58.
6. Hartford *Leader*, 27 Ocak 1906.
7. Maule ve Cain, *The Man from the Main Street*, 89.
8. Williams, *Catholicism and the Modern Mind*, 243-44.
9. Fink, *I-Mary*, 116-17. Austin söz konusu aşağılamanın farkındaysa bile, hatıralarında bundan bahsetmemeyi tercih etmişti. "Coppa'nın yerinde çok güzel yemekler vardı: Tabaklar dolusu karides, dilbalıkları ve körpe salatalar; küçük bademli tartlar ve kırmızı Dago şarapları." Austin, *Earth Horizon*, 297. Coppa lokantasının bohemler tarafından tercih edilmesi, biraz da, mal sahibinin şansı yaver gitmemiş sanatçılara karşı eli açık davranmasından ötürüydü. Yemeğinin parasını ödeyemeyen sanatçılar için, bir duvarda boyayacak yer ayrılırdı. Kara kedili meşhur duvar süsü de, Sterling ve London'ın ahbabı olan Xavier Martinez isimli sanatçı tarafından, işte bu şekilde yavaş yavaş oluşturulmuştu. Genthe, *As I Remember*, 55, 64.
10. Austin, *Earth Horizon*, 300. London'ın Austin'le, sahip olduğunu iddia ettiği güçler hakkında kavga ettikleri gece, Arnold Genthe artık gitme zamanlarının geldiğini söylemiş, kadını eve bırakmayı teklif etmişti. Orman kapkaranlıktı ve izleyecek patika da yoktu; yine de Austin, fener taşımayı reddetmişti. "Ben karanlıkta görebilirim, bilmiyor musun?" Ormanın derinliklerinde, bir çam ağacına bodoslamadan çarptığında bile, inancı sarsılmamıştı. Genthe, *As I Remember*, 75.
11. Austin, *Earth Horizon*, 300, 304. Bu Stasz, *American Dreamers*, 98'de desteklenen bir görüştür. London'ı ısrarla müdafaa edenler, mesela "On altı yaşından sonra... herhangi birinin Jack'i sarhoş gördüğüne dair güvenilir bir kaynak bulunmadığını," yazıyor. Kingman, *Pictorial Biography*, 190. Bu doğru değildir.
12. Austin, *Earth Horizon*, 302. O gece, büyük tenor Enrico Caruso da Palace Oteli'nde kalmaktaydı. Mary Austin gibi medyumluk yetenekleri bulunmadığından, deprem sırasında geceliğiyle binadan dışarı fırlamış ve bir daha San Francisco'ya gelmeyeceğine ant içmişti.

13. Bu ve önceki alıntılar için C. K. London, *Book of Jack London*, 2: 124-25. Bir İtalyan olan müteahhit, London'ların Koreli savaş muhabiri Ed Winship'le karısı Ida'yı ağırladıkları sırada dönmüştü. Kendine hakim olamayacağından korkan London, müteahhitle yüzleşmekten kaçınmış, Charmian da onu çiftlikten göndermişti.
14. London'dan Ina Coolbrith'e, 15 Aralık 1906, University of California at Berkeley, *Letters* içinde, 2: 650-51. Tuhaftır ki, birbirlerine çok uzak mesafede yaşamıyor olmalarına ve birçok ortak dostlarının bulunmasına rağmen, London o kütüphane günlerinden sonra, Coolbrith'le görüşmemişti.
15. London, "What Life Means to Me," yeniden basılmış olarak, London, *Revolution and Other Essays.*
16. Honolulu *Advertiser*, 8 Haziran 1907.
17. Shields, *Artists at Continent's End*, 192.
18. Genthe, *As I Remember*, 75. Browning'e yapılan atıf, Genthe'ye aittir ama her iki Browning'in eserlerine dair bilgisayar taramalarında, böyle bir şiire ulaşılamamaktadır.
19. Sterling, "The Abalone Song," akt. http://www.ab2000.org.za.absong.html; http://www.abcamp.com/AbaloneSong.html, ve başkaları. Topluluk'un daha az önemli bir üyesi olan Opal Heron'ın da ilk dizeye katkıda bulunduğu söylenir. Genthe, *As I Remember*, 76; Shields, *Artists at Continent's End*, 192, akt. Benediktsson, *George Sterling*, 37.
20. Austin, *Earth Horizon*, 303.

12. BÖLÜM DENİZCİ
(Sayfa 225-251)

1. London'dan Stoddard'a, 21 Haziran 1900, *Writings* içinde, 1:195. Stoddard Tahiti'ye ilk kez gittiğinde sadece 21 yaşındaydı ve sonradan iki kez Hawaii'yi ziyaret etmişti. İlk seyahatinde bir arkadaşına yazdığı mektuplar *İdiller* (*Idyls*) adıyla basılmış ve William Dean Howell tarafından, "O yaz mevsimi okyanusundaki hayata dair yazılmış en aydınlık, en tatlı, en taze şeyler," diye nitelenmişti.
2. Noel, *Footloose in Arcadia*, 191-93. Noel'in güvenilirliği ve London hakkında yazma sebepleri için bkz. Bölüm 1, not 16.
3. O'Connor, *Jack London*, 248.
4. Jack London Scrapbook 47-2, fotoğraf 05821, Huntington Library, kopyayı sağlayan Lael Morgan.
5. C. K. London, *Book of Jack London*, 2: 144
6. London'dan Johnson'a, 12 Kasım 1906, *Letters* içinde, 2: 629; Johnson, *Through the South Seas with Jack London*, 3, 7.
7. London'dan Bailey Millard'a, 13 Ağustos 1906, ve London'dan John O. Cosgrave'e, 21 Ağustos 1906, *Writings* içinde 2: 600-601.
8. London'dan Editör'e, *Cosmopolitan*, ve London'dan Arthur T. Vance'e, 18 Kasım 1906, *Letters* içinde 2: 634-36.
9. Johnson, *Through the South Seas with Jack London*, 53; C. K. London, *Log of the Snark*, 17.
10. London'dan Brett'e, 28 Mayıs 1907, *Letters* içinde , 2: 685-87.
11. London'dan Roscoe Eames'e, 11 Temmuz 1907, London'dan Ninetta Eames'e, 28 Mayıs ve 25 Temmuz, 1907, *Letters* içinde, 2: 687, 694-95, 700, 701n5. Charmian yazdığı biyografinin ayıp örtmeye yönelik bölümlerinden birinde, Roscoe Eames'la yaşanan sorunları inkâr etmektedir. *Book of Jack London*, 2: 144.

12. Akt.Tayman, *The Colony*, 198.
13. Johnson, *Through the South Seas with Jack London*, 123.
14. Akt. Tayman, *The Colony*, 203. Hawaii tarihinin geneli bağlamında, Kraliçe Liliuokalani de Lorrin Thurston için aynı şeyleri söyleyebilirdi.
15. Stasz, *Jack London's Women*, 123.
16. Johnston, *American Radical*, 129.
17. Johnston, *American Radical*, 129.
18. London'dan George Sterling'e, 31 Ekim 1908, *Writings* içinde, 2: 770-71. Charmian, *Seriüven* romanında dünyanın o kısmındaki tehlikelerin abartıldığı suçlamasında bulunan eleştirmenleri yalanlamak için, bu mektubu kanıt göstermişti. *Book of Jack London*, 2: 172-73.
19. London'dan Bessie'ye, 27 Ekim 1908, *Letters* içinde 2: 762-68.
20. Hendricks & Shepard, *Jack London Reports*, 259-62.
21. "A Brief Explanation," Bamford, *Mystery of Jack London* içinde, 222-23.
22. London'dan Eliza Shepard'a, 24 Şubat 1909, *Letters* içinde 2: 792.
23. Bkz. Osa Johnson, *I Married Adventure*, Philadelphia & New York: J. P. Lippincott Co., 1940. Martin Johnson 1937'de, Kaliforniya'daki bir uçak kazasında öldü. Seyahatlerinin ve filmlerinin anısı, Chanute'deki Martin ve Osa Johnson Safari Müzesi'nde yaşatılmaktadır.
24. *Tymeric* de karışık maceralar yaşamış, 1937'de Hong Kong'da bir tayfun patlak verince karaya oturmuş ve enkaza dönmekten kıl payı kurtulmuş, nihayet 1940'ın Kasım'ında, Kuzey Atlantik sularında torpillenerek batmıştı.

13. BÖLÜM ÇİFTLİK SAHİBİ
(Sayfa 253-277)

1. London'dan Strunsky'ye, 21 Ocak 1900, *Letters* içinde, 1: 145. Elbette London daha sonra, alt etmesi zor bir kavga yetisi kazanmıştı.
2. Charmian London, *Book of Jack London*, 2: 184.
3. Goldman, *Living My Life*, 467-69.
4. Stasz, *Jack London's Women*, 142-43.
5. C. K. London, *Book of Jack London*, 2: 184. Parsons, kocası Chicago Haymarket ayaklanmasında yer aldığı için –muhtemelen haksız yere– asılmış olan melez bir kadındı.
6. London'dan Brett'e, 5 Mayıs 1910, *Letters* içinde, 2: 888-89. O yaz *Herald*'daki tefrika, iki aydan fazla sürmüştü.
7. Akt. Kershaw, *A Life*, 228.
8. London'dan Fuller & Johnson Manufacturing Co.'ye, 28 Mart 1910; London'dan Brett'e, 1 Nisan 1910, *Writings* içinde, 2: 881-82
9. Charmian'dan Fannie'ye, 1 Temmuz 1910, akt. Kershaw, *A Life*, 230.
10. Hendricks ve Shepard, eds., *Jack London Reports*, 293-301.
11. London'dan Samuels'a, açık mektup, 29 Temmuz 1910, *Letters* içinde, 2: 916-18; San Francisco *Call*, 2 Ağustos 1910.
12. London'dan Charmian'a, 29 Temmuz 1910, *Letters* içinde, 2: 915-16.
13. London'dan Henry W. Lanier'a, 18 Ocak 1912, *Writings* içinde, 2: 1063-64.
14. London'dan Eliza Shepard'a, 12 Şubat 1912, *Writings* içinde, 2: 1067-68.
15. Stasz, *Jack London's Women*, 110.
16. C. K. London, *Book of Jack London*, 2: 230-32.
17. London'dan Charmian'a, 13 Ağustos 1912, *Letters* içinde, 2: 1078-1079.

18. Conrad'dan London'a, tarih okunaksız yazılmış, çevrimiçi arşivlenmiş olduğu yer www.huntington.org/LibraryDir/friends.html.
19. Palmer, *Nineteenth Century American Fiction on Screen*, 211.
20. London'dan Joan'a, 11 Ekim 1913, Hendricks & Shepard, 405-08, *Letters*, 1257-1260; Joan'dan London'a, 28 Ekim 1913, age. içinde, 1260n.
21. St. Johns, *Final Verdict*, 356-57. Clarice Stasz, *Jack London's Women*, 150, aynı bölümü alıntılayarak, bu sahneyi tamamen farklı şekilde tasvir eder; buna göre "Atla yaptıkları gezintinin sonunda, Jack kaba bir biçimde artık Adela'nın vaftiz babası olmak istemediğini söyleyince, çocuğun aklına kulak vermek yerine, Adela'ya sanki Joan'muş gibi davrandığını farketmişti." Bu, alıntılanan metinden şaşırtıcı şekilde farklı bir ifadedir. Earl Rogers'ın, 52 yaşındaki ölümünden önceki son yılları alkolizm yüzünden ziyan olmuşsa da, girdiği cinayet davalarının 74'ünü kazanmış, sadece 3 davayı kaybetmişti. Erle Stanley Gardner'ın Perry Mason karakteri için model teşkil ettiği söyleniyordu. Ayrıca bkz. Richard F. Snow, "Counsel for the Indefensible," *American Heritage*, Şubat-Mart 1987.

14. BÖLÜM YAŞLI AT
(Sayfa 279-303)

1. Higgins, "Jack London on the Waterfront," www.jacklondons.net/first_and_Last_chance.html adresinde çevrim içi olarak arşivlenmiştir.
2. London'dan Fred Barry'ye, 26 Haziran 1913, akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 242.
3. London'dan Michael McKenna'ya, 3 Nisan 1915, *Letters* içinde, 3: 1440.
4. akt. O'Connor, *Jack London*, 356.
5. London'dan Editör'e, *Army and Navy Register*, 27 Nisan 1914, *Letters* içinde, 3: 1332.
6. Davis, *Adventures and Letters*, 355.
7. Hendricks ve Shepard, *Jack London Reports*, 174-75.
8. Davis, *Adventures and Letters*, 355-56.
9. St. Johns, *Final Verdict*, 358-63.
10. St. Johns, age., 361.
11. Bamford, *Mystery of Jack London*, 138-43.
12. London'dan Connor'a, 3 Kasım 1915, *Letters* içinde, 3: 1512-1513.
13. Austin'den London'a, 26 Ekim, ve London'dan Austin'e, 5 Kasım 1915 *Letters* içinde, 3:1513-14; Fink, *I-Mary*, 172-73. Mary Austin bu krizi atlatarak, sonraki yıllarda büyük bir başarı kazanmıştı. *Martin Eden*'ın yanlış anlaşılması, kitabın yayımlanmasından itibaren London'ı hep sinirlendirdi. Kitabın bir nüshasını, arkadaşı Fred Bamford'a şu ithafla armağan etmişti: "Tek bir eleştirmen bile bu kitabın bireyciliğe yapılmış bir saldırı olduğunu, Martin Eden'ın açık bir bireyci olması ve başkalarının ihtiyaçlarının farkına varamaması yüzünden öldüğünü anlayamadı; çünkü yanılsamaları silinip gittiği zaman, uğrunda yaşayacağı hiçbir şey kalmamıştı." G. L. Bamford, *Mystery of Jack London*, 176-77. Aynı yanlış anlamaya bugün de, şuna benzer değerlendirmelerde rastlıyoruz: "Jack London'ın adaleli kahramanları, Nietzsche'ci bir mercekle büyütülmüş otobiyografik projeksiyonlardı." John Seelye, *War Games: Richard Harding Davis & The New Imperialism* (Amherst: University of Massachusetts Press, 2003.)
14. London'dan Glen Ellen Sosyalist Emek Partisi mensuplarına, 7 Mart 1916, *Letters* içinde, 3:1537-38.
15. C. K. London, *Book of Jack London*, 2: 337.

16. London'dan Armine von Tempsky'ye, 30 Haziran 1916, akt. Walker, ed., *No Mentor But Myself*, 161-62; *Letters*, 3:1558-59.
17. Akt. Hendricks, v.d., eds., *Jack London Reports*, 380-83.
18. Noel, *Footloose in Arcadia*, 266.
19. London'dan Charmian'a, 19 Kasım 1912; London'dan Spiro Orfans'a, 29 Eylül ve 19 Ekim 1916, *Letters* içinde, 2: 1100-1101, 3:1579, 1593.
20. London'dan Charles Brown Jr.'a, 28 Temmuz 1914, *Letters* içinde, 3:1357; London'dan A.No.1'a, 28 Ekim 1911, *Letters* içinde, 2: 1047. Yolda tanışmalarının ardından, Livingston yıllar boyunca London'a, gittiği yerlerden yüzlerce fotoğraf göndermişti. Bkz. London'dan Robert E. McNamara'ya, 25 Ağustos 1915, *Letters* içinde, 3: 1492-93.
21. London'dan Mrs. H. P. Agee'ye, 24 Ekim 1916, *Letters* içinde 3: 1596-97; London'dan Sterling'e, 28 Ekim 1916, *Letters* içinde 3:1600.
22. London'dan Smith'e, 31 Ekim 1916, ve London'dan Western Soil Bacteria Company, 18 Kasım 1916, both *Letters* içinde 3: 1600-01, 1603.
23. London'dan Sisson'a, 13 Ekim 1916 *Letters* içinde 3: 1589; London'dan Waldo Frank'e, 5 Kasım 1916, *Letters* 3: 1601-02.
24. London'dan Connor'a, 20 Kasım 1916; London'dan Editor'a, *Every Week*, 21 Kasım 1916; London'dan Joan London'a, 21 Kasım 1916, Jack London Ranch, hepsi *Letters* içinde 3:1603-04.
25. Bkz., e.g., "Publisher's Preface," *The Sea Wolf*, Norwalk, CT: Easton Press, 1979, p. iii; Jack Lindsay, "Introduction," *The People of the Abyss*, Westport, CT: Lawrence Hill & Co., 1977, p. 5, etc.
26. Stone, *Sailor on Horseback*, 331. Stone sonraları, ünlü kişilerin edebî portrelerini çizdiği kitaplarıyla ün kazanmıştı; bu sanat formu içinde, iyi bir hikâye anlatmak için, gerçeğe sıkı sıkıya bağlı kalması gerekmiyordu. London'la ilgili çalışması, onun ilk kitabıydı. Düz bir biyografi olarak yazılmışlığına karşın, kaynak notlarını içermemekte ve daha edebiyat kariyerinin başındaki Stone'un tarzını sergilemektedir. Sonradan gelen dikkatli araştırmacılar da kitapta pek çok olgusal boşluk bulunduğuna dikkat çekmişlerdir. Stone'un "ölümcül dozu hesaplamak" tabiri, London'ın kısa hikâyelerinden birinde kullanılmayı hak edecek nitelikte olsa da, yazarın intihar ettiğini kanıtlamaktan uzaktır.
27. Strunsky, "Memoirs of Jack London," akt. Kingman, *Pictorial Biography*, 276.
28. Jack London's "Credo," Clarice Stasz'ın yorumuyla. http://london.sonoma.edu/credo.html, akt. Irving Shepard, *Jack London's Tales of Adventure*, vii.

Jack London Kitaplarının Listesi

The Son of the Wolf (Houghton, Mifflin Co., 1900.) İçindeki hikâyeler: The White Silence, The Son of the Wolf, The Men of Forty Mile, In A Far Country, To the Man on the Trail, The Priestly Prerogative, The Wisdom of the Trail, The Wife of a King, An Odyssey of the North

The God of His Fathers (McClure, Phillips & Co., 1901.) İçindeki hikâyeler: The God of His Fathers, The Great Interrogation, Which Makes Men Remember, Siwash, The Man with the Gash, Jan the Unrepentant, Grit of Women, Where the Trail Forks, A Daughter of the Aurora, At the Rainbow's End, The Scorn of Women

Children of the Frost (Macmillan, 1902.) İçindeki hikâyeler: In the Forests of the North, The Law of Life, Nam-Bok the Unveracious, The Master of Mystery, The Sunlanders, The Sickness of Lone Chief, Keesh the Son of Keesh, The Death of Ligoun, Li Wan the Fair, The League of Old Men

A Daughter of the Snows (J. B. Lippincott, 1902.)

The Cruise of the Dazzler (Century Co., 1902.)

The Kempton-Wace Letters (Anna Strunsky ile beraber, Macmillan, 1903.)

The People of the Abyss (Macmillan, 1903.)

The Call of the Wild (Macmillan, 1903.)

The Faith of Men (Macmillan, 1904.) İçindeki hikâyeler: A Relic of the Pliocene, A Hyperborean Brew, The Faith of Men, Too Much Gold, The One Thousand Dozen, The Marriage of Lit-Lit, Batard, The Story of Jees-Uck

The Sea-Wolf (Macmillan, 1904.)

War of the Classes (Macmillan, 1905.) İçindeki denemeler: The Class Struggle, The Tramp, The Scab, The Question of the Maximum, A Review (Contradictory Teachers), Wanted: A New Law of Development, How I Became a Socialist

The Game (Macmillan, 1905.)

Tales of the Fish Patrol (Macmillan, 1905.) İçindeki hikâyeler: White and Yellow, The King of the Crooks, A Raid on Oyster Pirates, The Siege of the "Lancashire Queen," Charley's Coup, Demetrios Contos, Yellow Handkerchief

Moon-Face and Other Stories (Macmillan, 1906.) İçindeki hikâyeler: Moon-Face: A Story of Mortal Antipathy, The Leopard Man's Story, Local Color, Amateur Night, The Minions of Midas, The Shadow and the Flash, All Gold Canyon, Planchette

White Fang (Macmillan, 1906.)

Scorn of Women (Macmillan, 1906.)

Before Adam (Macmillan, 1907.)

Love of Life and Other Stories (Macmillan, 1907.) İçindeki hikâyeler: Love of Life, A Day's Lodging, The White Man's Way, The Story of Keesh, The Unexpected, Brown Wolf, The Sun Dog Trail, Negore the Coward

The Road (Macmillan, 1907.) İçindeki denemeler: Confession, Holding Her Down, Pictures, "Pinched," The Pen, Hoboes That Pass in the Night, Road Kids and Gay Cats, Two Thousand Stiffs, Bulls

The Iron Heel (Macmillan, 1908.)

Martin Eden (Macmillan, 1909.)

Lost Face (Macmillan, 1910.) İçindeki hikâyeler: Lost Face, Trust, To Build A Fire, That Spot, Flush of Gold, The Passing of Marcus O'Brien, The Wit of Porportuk

Revolution (Macmillan, 1910.) İçindeki denemeler: Revolution, The Somnambulists, The Dignity of Dollars, Goliah, The Golden Poppy, The Shrinkage of the Planet, The House Beautiful, The Gold Hunters of the North, Foma Gordyéeff, These Bones Shall Rise Again, The Other Animals, The Yellow Peril, What Life Means to Me

Burning Daylight (Macmillan, 1910.)

Theft (Macmillan, 1910.)

When God Laughs (Macmillan, 1911.) İçindeki hikâyeler: When God Laughs, The Apostate, A Wicked Woman, Just Meat, Created He Them, The Chinago, Make Westing, Semper Idem, A Nose for the King, The "Francis Spaight," A Curious Fragment, A Piece of Steak

Adventure (Macmillan, 1911.)

The Cruise of the "Snark" (Macmillan, 1911.)

South Sea Tales (Macmillan 1911.) İçindeki hikâyeler: The House of Mapuhi, The Whale Tooth, Mauki, "Yah! Yah! Yah!, " The Heathen, The Terrible Solomons, The Inevitable White Man, The Seed of McCoy

A Son of the Sun (Doubleday, Page & Co., 1912.) İçindeki hikâyeler: A Son of the Sun, The Proud Goat of Aloysius Pankburn, The Devils of Fuatino, The Jokers of New Gibbon, A Little Account with Swithin Hall, A Gobotu Night, The Feathers of the Sun, The Pearls of Parlay

The House of Pride (Macmillan, 1912.) İçindeki hikâyeler: The House of Pride, Koolay the Leper, Good-by Jack!, Aloha Oe, Chum Ah Chun, The Sheriff of Kona

Smoke Bellew Tales (Century Co., 1912.) İçindeki hikâyeler: The Taste of the Meat, The Meat, The Stampede to Squaw Creek, Shorty Dreams, The Man on the Other Bank, The Race for Number Three, The Little Man, The Hanging of Cultus George, The Mistage of Creation, A Flutter in Eggs, The Town-site of Tra-lee, Wonder of Woman

The Night Born (Century Co., 1913.) İçindeki hikâyeler: The Night Born, The Madness of John Harned, When the World Was Young, The Benefit of the Doubt, Winged Blackmail, Bunches of Knuckles, War, Under the Deck Awnings, To Kill a Man, The Mexican

The Abysmal Brute (Century Co., 1913.)

John Barleycorn (Century Co., 1913.)

The Valley of the Moon (Macmillan, 1913.)

The Strength of the Strong (Macmillan, 1914.) İçindeki hikâyeler: The Strength of the Strong, South of the Slot, The Unparalleled Invasion, The Enemy of All the World, The Dream of Debs, The Sea Farmer, Samuel

The Mutiny of the Elsinore (Macmillan, 1914.)

The Scarlet Plague (Macmillan, 1915.)

The Star Rover (Macmillan, 1915.)

The Acorn Planter (Macmillan, 1916)

The Little Lady of the Big House (Macmillan, 1916.)

The Turtles of Tasman (Macmillan, 1916.) İçindeki hikâyeler: By the Turtles of Tasman, The Eternity of Forms, Told in the Drooling Ward, The Hobo and the Fairy, The Prodigal Father, The First Poet, Finis, The End of the Story

Ölümünden Sonra Basılanlar:

The Human Drift (Macmillan, 1917.) İçindeki makaleler: The Human Drift, Nothing that Ever Came to Anything, That Dead Men Rise Up Never, Small-boat Sailing, Four Horses and a Sailor, A Classic of the Sea, A Wicked Woman, The Birth Mark

Jerry of the Islands (Macmillan, 1917.)

Michael, Brother of Jerry (Macmillan, 1917.)

The Red One (Macmillan, 1918.) İçindeki hikâyeler: The Red One, The Hussy, Like Argus of the Ancient Times, The Princess

On the Makaloa Mat (Macmillan, 1919.) İçindeki hikâyeler: On the Makaloa Mat, The Bones of Kahekili, When Alice Told Her Soul, Shin-Bones, The Water Baby, The Tears of Ah Kim, The Kanaka Surf

Hearts of Three (Macmillan, 1920.)*

* Jack London, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de çok sevilen bir yazar olduğu için eserleri yıllar öncesinden başlayarak ve bazen farklı isimler altında Türkçeye çevrilmiştir ve çevrilmeye devam edilmektedir. Hikâyeleriyse hem orijinal dilinde, hem de Türkçede, yine bazen değişik isimler altındaki derlemelere konu olmuştur ve olmaya devam etmektedir. London'ın eserlerinin Türkçe çevirilerinin tam bir bibliyografyası mevcut değildir ve bu durum, bizce akademik ilgiyi hak eden önemli bir eksikliktir. Jack London'ın İngilizce eserlerinin ilk basımlarının yer aldığı bu biyografiye, bu nedenle Türkçe yayımlanmış eserlerinin listesini koyamadık-e.n.

Teşekkür

Bugünün piyasa koşullarında, edebî biyografi yayımlamak cesur bir karardır. O yüzden hevesli yaklaşımı için menajerim Jim Hornfischer'e, süreç boyunca verdikleri özenli destek için de Basic Books'taki editörler Lara Heimert ile Brandon Proia'ya, bilhassa teşekkür etmek istiyorum. Piyasa koşulları ne olursa olsun insanların bir London biyografisini satın alacaklarına inanarak, kitaba övgüyle yaklaşan iki kitap satıcısına, Jo Virgil ve Frank Campbell'a minnettarım.

Ayrıca Oakland Halk Kütüphanesi'nden Dorothy Lazard'a, Alaska Eyalet Kütüphanesi'nden Sandra Johnston'a, Rasmuson Merkezi'ndeki Anchorage Müzesi'nden Julia DeVore'ye ve en çok da Huntington Kütüphanesi'nden Natalie Russell'a teşekkür etmeliyim. Ms. Lael Morgan'a, *Snark*'ın seyahati esnasında çekilmiş fotoğrafların kopyalarını bana verdiği, Huntington Kütüphanesi'ne de London arşivindeki fotoğrafları kullanmama müsaade ettikleri için çok teşekkürler.

Kaynakça ve Diğer Okumalar

Birincil Kaynaklar: Basılı Mektuplar & Belgeler

Bierce, Ambrose (S. T. Joshi & David E. Schultz, eds.) *A Much Misunderstood Man: Selected Letters of Ambrose Bierce*. Columbus: Ohio State University Press, 2003.

Hendricks, King, and Irving Shepard, eds. *Jack London Reports: War Correspondence, Sports Articles, and Miscellaneous Articles*. Garden City: Doubleday & Co., 1970.

— *Letters from Jack London*. New York: Odyssey Press, 1965.

Labor, Earle, et. al., eds. *The Letters of Jack London*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1988 (3 vols).

Birincil Kaynaklar: Günlükler, Hatıratlar, Röportajlar

Austin, Mary. *Earth Horizon: An Autobiography*. Boston: Houghton Mifflin, 1932.

— "George Sterling at Carmel." *The American Mercury*, May 1927.

— "Three at Carmel." *The Saturday Review of Literature*, 29 September 1928.

Bamford, Georgia Loring. *The Mystery of Jack London*. Oakland, CA: The Piedmont Press, 1931.

Chaney, W. H. *Primer of Astrology and Urania*. St. Louis: priv. pr., 1890.

Davis, Charles Belmont, ed. *Adventures and Letters of Richard Harding Davis*. New York: Charles Scribner's Sons, 1917.

Dunn, Robert. *World Alive: A Personal Story*. New York: Crown Publishers, Inc.: 1956.

Ford, Alexander Hume. "Jack London in Hawaii, Rambling Reminiscences of the Editor." *Mid-Pacific Magazine*, February 1917.

Genthe, Arnold. *As I Remember*. New York: Reynal & Hitchcock, 1936.

Goldman, Emma. *Living My Life*. New York: Alfred A. Knopf, 1931.

Hamilton, Fannie K. "Jack London: An Interview." *The Reader*, August 1903.

Heinold, Johnny. "Heinold's First Encounter with Jack London, As Told By Himself." *San Francisco Chronicle*, 24 November 1916.

Higgins, John C. "Jack London on the Waterfront." *Westways*, January 1934.

Johnson, Martin. *Through the South Seas with Jack London*. Cedar Springs, MI: Wolf House Books, 1972.

Johnson, Osa. *Four Years in Paradise*. Philadelphia: J. B. Lippincott Co., 1941.

— *I Married Adventure*. Philadelphia: J. B. Lippincott Co., 1940.

Larkin, Edgar Lucien. "Recollections of the Late Jack London." *Overland Monthly*, May 1917.

London, Charmian. *The Book of Jack London*. New York: The Century Co., 1921 (2 vols).

— *Jack London*. University Press of the Pacific, 2003.

— *The Log of the Snark*. New York: The Macmillan Co., 1915.

— *Our Hawaii*. New York: The Macmillan Co., 1917.

London, Joan. *Jack London and His Times.* Garden City, NY: Doubleday & Co., 1929 (repr. Seattle and London: University of Washington Press, 1974).
Noel, Joseph. *Footloose in Arcadia.* New York: Carrick & Evans, 1940.
North, Dick. "Diary of Jack London's Trip to the Klondike." *Yukon News Magazine*, November-December 1966.
Stevens, Louis. "Jack London As I Knew Him." *Book News*, March 1948.
Tully, Jim. "Writers I Have Known." *Storyworld and Photo Dramatist*, October 1923.
Walling, Anna Strunsky. "Memories of Jack London." *Greenwich Village Lantern*, December 1940.
Williams, Michael. *Catholicism and the Modern Mind.* New York: L. MacVeigh, 1928.

İkincil Kaynaklar: Bibliyografyalar

Blanck, Jacob. *Bibliography of American Literature.* New Haven, CT: Yale University Press, 1969 (vol. 5).
Gaer, Joseph. *Jack London: Bibliography and Biographical Information.* New York: B. Franklin, 1971.
Sherman, Joan Rita. *Jack London: A Reference Guide.* Boston: G. K. Hall, 1977.
Walker, Dale L., and James E. Sisson III. *The Fiction of Jack London: A Chronological Bibliography.* El Paso, TX: Texas Western Press, 1972.
Woodbridge, Hensley C., John London, and George H, Tweney. *Jack London: A Bibliography.* Georgetown, CA: Talisman Press, 1966.

İkincil Kaynaklar: Biyografiler

Barltrop, Robert. *Jack London, the Man, the Writer, the Rebel.* London: Pluto Press, 1976.
Benediktsson, Thomas E. *George Sterling.* Boston: Twayne, 1980.
Calder-Marshall, Arthur. *Lone Wolf: The Story of Jack London.* New York: Duell, Sloane & Pearce, 1962.
Day, A. Grove. *Jack London in the South Seas.* New York: Four Winds Press, 1971.
Fenady, Andrew J. *The Summer of Jack London.* New York: Berkley Publishing Group, 1997 (repr).
Fink, Augusta. *I-Mary: A Biography of Mary Austin.* Tucson: University of Arizona Press, 1983.
Foner, Philip S. *Jack London / American Rebel.* New York: The Citadel Press, 1947.
Franchere, Ruth. *Jack London: The Pursuit of a Dream.* New York: Thomas Y. Crowell Co., 1962. [Harper Collins 1958?]
Garst, Doris Shannon. *Jack London: Magnet for Adventure.* New York: J. Messner, 1944.
Johnston, Carolyn. *Jack London: An American Radical?* Westport, CT: Greenwood, 1984.
Kershaw, Alex. *Jack London: A Life.* New York: St. Martin's Press, 1999.
Kingman, Russ. *A Pictorial Life of Jack London.* New York: Crown Publishers, 1979.
Labor, Earle, and Jeanne Campbell Reesman. *Jack London.* New York: Twayne Publishers, 1974.
Lane, Frederick A. *The Greatest Adventure: A Story of Jack London.* New York: Aladdin Books American Heritage Series, 1954.
Lane, Rose Wilder. *He Was A Man.* New York: Harper, 1925.
Lofgren, Jerome. *The Search for Jack London.* Xxx: Author's Choice Press, 2001.
Mood, Fulmer. "An Astrologer from Down East." *New England Quarterly*, October 1932.
O'Connor, Richard. *Jack London: A Biography.* Boston: Little, Brown & Co., 1964.
Payne, Edward B. *The Soul of Jack London.* Kingsport, TN: Southern Publishers, 1933.
Perry, John. *Jack London: American Myth.* Xxx: Nelson Hall, 1981.

Rather, Lois. *Jack London, 1905*. Oakland, CA: The Rather Press, 1974.
Recknagel, Rolf. *Jack London*. Berlin: Verlag Neues Leben, 1975.
Sinclair, Andrew. *Jack: A Biography of Jack London*. New York: Harper & Rw, 1977.
Stasz, Clarice. *American Dreamers: Charmian and Jack London*. New York St. Martin's Press, 1988.
— *Jack London's Women*. Amherst: University of Massachusetts Press, 2001
Stone, Irving. *Sailor on Horseback: The Biography of Jack London*. Bostor Houghton Mifflin Co., 1938.
— *Irving Stone's Jack London*. Garden City, NY: Doubleday & Co., 1977.
St. John, Adela Rogers. *Final Verdict*. Garden City, N.Y.: Doubleday & Co., Ic., 1962.
Walcutt, Charles Child. *Jack London*. Minneapolis: University of Minnesota ress, 1966.
Walker, Franklin. *Jack London and the Klondike*. San Marino, CA: The Huntigton Library, 1972.
Wilson, Mike. *Jack London's Klondike Adventure*. Xxx: Wordworth, 2000.

İkincil Kaynaklar: Eleştiriler

Auerbach, Jonathan. *Male Call: Becoming Jack London*. Durham, NC, andLondon: Duke University Press, 1996.
Bashford, Herbert. "The Literary Development of the Pacific Coast." *AtlanticMonthly*, July 1903.
Baskett, Sam S. "A Brace for London Criticism: An Essay Review." *Modern Fction Studies*, Spring 1976.
Doctorow, E. L. *Jack London, Hemingway, and the Constitution*. New Yek: Random House, 1993.
Foner, Philip S. *The Social Writings of Jack London*. New York: Citadel, 198.
Garnet, Porter. "An Attempt to Place Jack London." *Current Literature*, Ma\1907.
— "Jack London—His Relation to Literary Art." *Pacific Monthly*, April 197.
Geismar, Maxwell. *Rebels and Ancestors: The American Novel, 1890-1915*New York: Hill and Wang, 1963.
Guerin, Labor, Morgan and Willingham. *Mandala: Literature for Critical Analysis* New York: Harper & Row, 1970.
Hawthorne, Julian. "Jack London in Literature." *Los Angeles Examiner*. 12anuary 1905.
Hedrick, Joan D. *Solitary Comrade: Jack London and His Work*. Chapel Hil University of North Carolina Press, 1982.
Hendricks, King. *Jack London: Master Craftsman of the Short Story*. LoganUT: Utah State University Faculty Association, 1966.
Hodson, Sara S., and Jeanne Campbell Reesman. *Jack London: 100 Years aWriter*. San Marino, CA: Huntington Library, 2002.
James, George Wharton. "The Influence of California Upon Literature." *Natnal Magazine*, April 1912.
Labor, Earle. "Jack London, 1876-1976." *Modern Fiction Studies*, Spring 196.
Lynn, Kenneth S. *The Dream of Success, A Study of the Modern American magination*. Boston: Little, Brown & Co., 1955.
McClintock, James I. "Jack London's Use of Carl Jung's Psychology of the Inconscious." *American Literature*, November 1970.
Walker, Dale. "Jack London (1876-1916). *American Literary Realism*, Fall 967.
Walker, Franklin. "Jack London's Use of Sinclair Lewis Plots, Together with Printing of Three of the Plots." *Huntington Library Quarterly*, November 1953.
Watson, Charles N. "Jack London's Yokohama Swim and His First Tall Tale." *Studies in American Humor*, October 1976.
— *The Novels of Jack London*. Madison: University of Wisconsin Press, 193.

İkincil Kaynaklar: Muhtelif: Kitaplar

Etulain, Richard W. *Jack London on the Road*. Logan, UT: Utah State University Press, 1979.
James, George Wharton. *California Scrapbook*. Los Angeles: N. A. Kovach, 1945.
Kellogg, B. W., ed. *The Singing Years*. Santa Rosa, CA: The Press Democrat Publishing Co., 1933.
Markham, Edwin. *California the Wonderful*. New York: Hearst's International Library, 1914.
Martin, Stoddard. *California Writers: Jack London, John Steinbeck, The Tough Guys*. New York: St. Martin's Press, 1983.
McClintock, James I. *White Logic*. Cedar Springs, MI: Wolf House Books, 1975.
McDevitt, William. *Jack London as Poet and Platform Man*. San Francisco: Recorder-Sunset Press, 1947.
— *Jack London's First*. San Francisco: Recorder-Sunset Press, 1947.
Mighels, Ella Sterling. *Literary California*. San Francisco: John W. Newbegin, 1918.
Murphy, Celeste G. *The People of the Pueblo*. Sonoma, CA: W. L. and C. G. Murphy, 1937.
Palmer, R. Barton. *Nineteenth Century American Fiction on Screen*. Cambridge & New York: Cambridge University Press, 2007.
Shepard, Irving, ed. *Jack London's Tales of Adventure*. New York: Doubleday & Co., 1956.
Shields, Scott A. *Artists at Continent's End: The Monterey Peninsula Art Colony, 1875-1907*. Berkeley: University of California Press, 2006.
Von Tempski, Armine. *Born in Paradise*. New York: Duell, Sloan and Pearce, 1940.
Walker, Dale. *The Alien Worlds of Jack London*. Grand Rapids, MI: Wolf House Books, 1973.
Walker, Franklin. *The Seacoast on Bohemia*. San Francisco: The Book Club of California, 1966.
Ware, Wallace I.. *The Unforgettables*. San Francisco: Hesperian Press, 1964.
Weiderman, Richard, ed. *Selected Science Fiction & Fantasy Stories*. Lakemont, GA: Fictioneer Books, Ltd., 1978.

İkincil Kaynaklar: Muhtelif: Makaleler ve Broşürler

Baggs, Mae Lucy. "The Real Jack London in Hawaii." *Overland Monthly*, May 1917.
Baskett, Sam S. "Jack London on the Oakland Waterfront." *American Literature*, November 1955.
Bland, Henry Meade. "Making of Jack London." *Wilshire's Magazine*, December 1905.
— "Hail and Farewell to Jack London." *California Writer's Club Bulletin*, December 1916.
— "Jack London." *Overland Monthly*, May 1904.
— "Jack London, Traveler, Novelist and Social Reformer." *The Craftsman*, February 1906.
— "John Barleycorn at the Plow." *Sunset*, August 1914.
Booker, Matthew Morse. "Oyster Growers and Oyster Pirates on San Francisco Bay." *Pacific Historical Review*, February 2006.
Briggs, J. E. "Tramping with Kelly Through Iowa: A Jack London Diary." *Palimpsest*, May 1926.
Buchanan, Agnes Foster. "The Story of a Famous Fraternity of Writers and Artists." *Pacific Monthly*, January 1907.
Bykov, Vil. "Jack London in the U.S.S.R." *American Book Collector*, November 1966.
Connell, S. "Jack London Wooed Fame Through the *Overland Monthly*." *Overland Monthly*, October 1920.
Darling, Ernest W. "Jack London's Visit to Papeete, Tahiti." *The International Socialist Review*, September 1908.
Debs, Eugene V. "Eugene V. Debs on the Death of Jack London." *The National Rip-Saw*, February 1917.
Dickson, D. H. "A Note on Jack London and David Starr Jordan." *Indiana Magazine of History*, December 1942.

Dunn, R. L. "Jack London Knows Not Fear." *San Francisco Examiner*, 26 June 1904.
Eames, Ninetta. "Jack London." *Overland Monthly*, May 1900.
Emerson, Edwin, Jr. "When West Meets East." *Sunset*, October 1905.
Fiske, Minnie Maddern. "Mrs. Fiske Endorses Jack London Club." *Our Animals*, July 1918.
Flink, Andrew. "Call of the Wild—Parental Metaphor." *The Jack London Newsletter*, May-August 1974.
Francoeur, Jeanne. "Jack London Is Dead? There Is No Death for Such as He!" *Everywoman*, December 1916.
Friedland, L. S. "Jack London as Titan." *Dial*, 25 January 1917.
Goodhue, E. S. "Jack London and Martin Eden." *Mid-Pacific Magazine*, October 1913.
Haldeman-Julius, E. "Jack London." *The Western Comrade*, June 1913.
Hamaker, Gene E. "The Commonweal Comes to Kearney, 1894." *Buffalo Tales*, May 1979.
Hopper, James. "Tribute to London Is Paid by James Hopper, California, 1898." *Alumni Fortnightly*, December 1916.
James, George Wharton. "Jack London: Cub of the Slums, Hero of Adventure, Literary Master and Social Philosopher." *National Magazine*, December 1912.
— "A Study of Jack London in His Prime." *Overland Monthly*, May 1917.
Kendall, Carleton W. "Jack London." *The Occident*, January 1917.
Kingman, Russ. "Author Jack London Bought Glen Ellen Ranch with $7000 Advance Royalties on 'The Sea-Wolf.'" *Sonoma Index-Tribune*, 26 September 1974.
— "Author Jack London Was Also A Farmer." *Sonoma Index-Tribune*, 22 September 1977.
— "Becky London Fleming." *What's New About London, Jack?*, 16 October 1976.
— "High Jinks at the Sea Wolf." *The Wolf '73*, January 1973.
— "How Jack London Planned and Made the Cruise on the 'Snark.'" *Sonoma Index-Tribune*, 21 September 1978.
— "Introduction." *Jack London's Tales of the North*. Secaucus, NJ: Book Sales, Inc., 1979.
— "Introduction." *The Valley of the Moon*. Salt Lake City, UT: Peregrine Smith, Inc., 1975.
— "Jack London Had Vision of a Better Era for All." *Sonoma Index-Tribune*, 15 January 1976.
— "Jack London in the Valley of the Moon." *Action*, October 1974.
— "Jack London, Neighbor." *Sonoma Index-Tribune*, September 1975.
— "Jack London, Playwright." *World Premier Performance of "Scorn of Women*. Jackson, CA: Jackson High School Drama Class, 1979.
— "Jack London: The Man Who Lived His Dreams." *North of San Francisco*, 1977.
— "Jack's Jinks Number Four." *The Wolf '73*, January 1973.
— "The Kritic Looks at 1979." *The Wolf '79*, January 1979.
— "London Lived Here." *Metroakland*, September 1970.
— "London's Yukon Cabin Now at Jack London Square in Oakland, California." *Jack London Newsletter*, September-December 1970.
— "Moving On in the '70s." *The Wolf '78*, January 1978.
— "The Search: The Mystery of Jack London's *Snark*." *Bay and Delta Yachtsman*, October 1972.
— "Somewhere the *Snark* Lives." *Pacific Islands Monthly*, January 1971.
— "Topping the Centennial." *The Wolf '77*, January 1977.
— "What About the Second Hundred Years?" *Jack London Centennial Pieces*. Olympia, WA: London Northwest, 1976.
Labor, Earle. "Jack London: A Writer for All Ages." *Shreveport Journal*, 5 May 1978.
Lachtman, Howard. "Jack and George. Notes on a Literary Friendship." *The Pacific Historian*, Summer 1978.
McNamara, Sue. "Jack London at Home." *The Writer's Magazine*, August 1913.
Millard, Bailey. "Hard Work Made Jack London Succeed." *San Francisco Examiner*, 26 November 1916.

—"Jack London, Farmer." *The Bookman*, October 1916.
Murphy, Celeste G. "Library Collected by Jack London Reveals Thirst for Knowledge." *Overland Monthly*, May 1932.
Pease, Frank. "Impressions of Jack London." *Current Opinion*, April 1917.
Shivers, Alfred. "Jack London: Not A Suicide." *The Dalhousie Review*, Spring 1969.
Sinclair, Upton. "A Sad Loss to American Literature." *California Writer's Club Quarterly*, December 1916.
— "About Jack London." *New Masses*, November-December, 1917.
Stellman, Louis J. "Jack London, the Man." *Overland Monthly*, October 1917.
Sterling, George. "Farewell, Farewell." *California Writer's Club Quarterly Bulletin*, December 1916.
Strunsky, Anna. "The Meaning of Jack London." *New York Call*, 28 November 1920.
— "He Was Youth Incarnate." *San Francisco Labor Unity*, 27 November 1924.
Thomson, Allan. "Doctors Deny Jack London Killed Self." *San Francisco Call*, 15 February 1929.
Tunney, Gene. "Gene Tunney Tells of His Quitting Because of Jack London's *The Game*." *The Ring Magazine*, November 1921.
Unterman, Elsa C. "London's Achievements." *The Progressive Woman*, February 1910.
Walker, Dale. "Jack London: A Writer's Writer." *Art Form*, Issue No. 25 (n.d.)
Walker, Franklin. "Frank Norris and Jack London." *Mills College Magazine*, Spring 1966.

İkincil Kaynaklar: Muhtelif: Yazar İsmi Verilmemiş Makaleler

"About Jack London." *The Masses*, November-December 1917.
"Adventurous Jack London." *Human Life*, September 1907.
"Chaney Discards Flora." *San Francisco Chronicle*, 4 June 1875.
"Fear Jack London Is Lost in Pacific." *New York Times*, 10 January 1908.
"'Get A Gun,' says London, Writer Talks About War." *San Francisco Bulletin*, 31 August 1915.
"Jack London." *Overland Monthly*, May 1900.
"Jack London and Firefighters Save Glen Ellen." *Santa Rosa Press Democrat*, 23 September 1913.
"Jack London at Harvard." *The Arena*, February 1906.
"Jack London at Yale." *Yale Alumni Weekly*, 31 January 1906.
"Jack London Involved in Tenderloin Brawl." *Oakland Times*, 22 June 1910.
"Jack London the Socialist... A Character Study... His Literary Methods and Aims." *New York Times*, 28 January 1906.
"Jack London's Literary Habits." *Writer's Weekly*, July 1915.
"Jack London's New Haven Speech." *The Arena*, April 1906.
"Kipling Lauds Jack London." *Sonoma Index-Tribune*, 23 September 1905.
"Last Rites for Jack London." *San Francisco Bulletin*, 24 November 1916.
"Little Vessel to Be Ready for Sea." *San Francisco Examiner*, 14 January 1907.
"London on Socialism." *The Advance*, 8 February 1906.
"The Mysterious Disease That Killed Jack London." *San Francisco Examiner*, 24 December 1916.
"Nation Mourns London's Death." *Berkeley Daily Gazette*, 24 November 1916.
"Notes on Upton Sinclair and Jack London." *Courier—Once A Week*, 20 May 1906.
"Oakland's First and Last Chance." *Air California Magazine*, Vol. 2, No. 10 (n.d.)
"The Valley of the Moon Remembers Jack London." *California Highway Patrolman*, January 1961.
"W. H. Chaney: A Reappraisal." *American Book Collector*, November 1966.

Dzin

I. Elizabeth 141
1812 Savaşı 33
1906 Depremi 253
1984 228
Adalet Sarayı Meydanı 78, 89
Adem'den Önce 214, 218-19, 227, 234, 298
Adsız Sansız Bir Jude 124
Aegis 75-76, 78, 82, 105, 113
Alaska 42, 91-97, 107, 110, 117, 130, 133, 149, 152, 196, 207, 212, 221, 232, 237
Alaska Ticaret Şirketi 101
Alaska: Tarihi ve Doğal Kaynakları 94
Alger, Horatio 11, 53
Amerika Birleşik Devletleri 4, 44, 91-92, 221, 275, 282, 294, 296, 299
Amerikan Basın Birliği 131
Amerikan kapitalizmi 210
Amerikan Posta Dairesi 111
Amerikan Yazarları Sözlüğü ve Amerika'da Kim Kimdir? 260
anarşizm 103, 256-57
Anna Karenina 43
Applegarth, Mabel 81, 89, 91, 93, 97, 124
Applegarth, Ted 76, 80, 111
Arkansas 287
At Üstündeki Denizci 302
Atherton, Frank 18, 21, 28, 50, 75, 115, 154 258, 310
Atkinson, Jack 238
Augusta 1
Austin, Mary 214, 221-22, 234, 254, 259, 292
Avrupa 35, 85, 135, 144, 200, 293
Ay Vadisi 17, 271-72, 297
Ay Vadisi 197, 255
Aziz Timothy Kilisesi 3

Badger Park 35-36
Baker, Ray Stannard 178
Balboa Amusement Company 273
Balık Devriyesi Hikâyeleri 34-35, 185, 201
Balkanlar 161
Baltimore 69, 78, 211, 269
Bamford, Frederick Irons 71, 153, 289
Barnum&Bailey Sirki 68
Barrymore, Ethel 192
Bascom, Lee (bkz. George Hamilton Marsden)
Bates, Blanche 192
Batı Oakland 15, 20-21, 37
Bechdolt, Fred 222
Bell, Sherman 200
Benicia 33-34, 82
Bering Denizi 39-40, 47, 106-107, 134, 270
Berkeley 52, 76, 80, 82-84, 88-89, 105, 123, 191, 199
Beyaz Diş 34, 193, 197, 201, 206, 211, 218-21, 232, 254, 308
Beyaz Saray 3
Bierce, Ambrose 93, 122, 154, 173, 180, 182, 187, 194, 200, 214, 264, 285
Birinci Dünya Savaşı 120, 307
Birleşik Pasifik Şirketi 60
Black Cat 114-15, 117, 198, 201
Blair, Eric Arthur (bkz. George Orwell)
Blossom 44
Boer Savaşı 131
Bonanza 25
Bond, Louis 102
Bond, Marshall 103, 149
Bonin Adaları 40, 43, 45, 76, 225
Borg, Charles 102
Boston Herald 148, 172
Bosworth, Hobart 273
Box Kanyonu 99-100
Boyes, H. E. 205
Brett, George Edward 129
Brett, George P. 129
Britt, Jimmy 206

Broadway 42
Broughton, Luke 4
Brown, Clara 295, 299
Bryan, William Jennings 61
Buffalo 42, 65, 69, 81, 89, 152, 263
Buffalo Bill Cody 61
Burgess, Gelett 213
Burns, Tommy 248-49, 261-62

Candide 230, 300
Carmel 181, 187-89, 201, 212-15, 217, 219, 221
Carmel Bohemleri 302, 308
Carpentier, Horace 27
Carquinez Boğazı 24, 36-37, 82, 114
Carranza, Venustiano 282
Cehennem 94
Century 158-59, 172, 177, 267, 272, 281
Chamberlain, Lucia 222
Chaney, Flora (bkz. Flora London)
Chaney, William 1, 3, 84
Cheechakoe 102, 153, 157
Chesterville 1
Chicago 6-7, 62-64, 85, 131, 207-208, 210-11, 231, 292
Chicago American 208
Chicago Mezbahaları 297
Chichi Jima 44
Chilkoot Geçidi 96-97, 110, 117
Chopin 42
Church, Fred 238
Cinselliğin Psikolojisine Dair Çalışmalar 64
City of Topeka 94, 133
Claflin, Tennie 3
Claflin, Victoria 3
Clemens, Samuel (bkz. Mark Twain)
Cole İlköğretim Okulu 15, 18, 20-21, 52, 83, 179
Collier's Magazine 110
Columbia Üniversitesi 146
Columbus 2
Commonweal 179
Comrade 132, 151
Connolly, James 135-36
Connor, J. Torrey 291
Connors, Mollie 75
Conrad, Joseph 273
Coolbrith, Ina 17, 26, 44, 48, 71, 92, 153, 217, 307
Coppa, Guisseppe 179, 201, 213, 217-18
Corelli, Marie 181
Cosgrave, John O'Hara 120, 234
Cosmopolitan 147, 220, 234-35, 281, 295-96
Country Life In America 265, 267
Coxey, Jacob S. 56-58, 60
Coxey'nin Ordusu 72, 178

Çin-Japonya Savaşı 162
Çocuk Emeği Yasası 227

Dana, Richard Henry 39
Daniels, Josephus 284
Dante 94
Darrell Standing (*Adem'den Önce*) 298
Darwin, Charles 55, 71-72, 94
Davis, Dick 162, 165, 167, 286
Davis, Frank 58
Davis, Richard Harding 161, 229, 284
Dawson 92, 97, 101-102, 104-106, 110
de Wisser, Hermann 244
Delaware 270
Dellfant, Max 210
Demir Ökçe 64, 227-29, 284
Deniz Kurdu 34, 47, 115, 158-59, 172-74, 177-78, 185, 197, 199, 220, 254, 263, 273, 275, 280-81, 292, 308,
Denver 57, 60, 256
Díaz, Porfirio 282
Dickens, Charles 134, 141
Dirigo 269-71
Dixon, Maynard 213
doğal seleksiyon 72
Dole Cumhuriyeti 295
Dole, Sanford Ballard 295
Domuz Sarayı 260, 287
Doubleday, Page & Company 264
du Chaillu, Paul 11
Dunn, Robert L. 160-61, 164-65, 167

Eames, Ninetta 122-24, 129, 132, 154-55, 177, 182, 204-205, 237, 259
Eames, Roscoe 195, 204-205, 207, 211, 223, 230-32, 235, 238, 240, 259
Elhamra: Endülüs'ün Yaşayan Efsanesi 11
Ellis, Havelock 64
Elsinore'da İsyan 271, 290
Erie Vilayet Hapishanesi 66
Erimo Burnu 46

Esmer Kurt 206, 232
Everbody's 218
Everhard, Ernest 65, 227
Everhard, Mary 64
Every Week 301
Excelsior 91-92, 94

Farr, Albert 255
Farragut 208-209
FBI 308
Fiske, Minnie Maddern 175, 192
Flanderlar'ın Köpeği 12
Florence Nightingale 141
Flynt, Josiah 64
Ford, Alexander Hume 239
France, Anatole 228
French, Nora May 179, 201, 213
Fuller & Johnson İmalat Şirketi 260
Funston, Frederick 283-84

Garfield Okulu 14
Garfield, James 11
Gaumont Newsreel Company 300-301
Genthe, Arnold 119-20, 184, 217, 221, 228, 264, 268
Glen Ellen 188, 204, 215, 219-20, 225, 228-29, 232, 240, 257, 276, 281-82, 289, 300
Godfrey-Smith, Laurie 272
Golden Gate 24, 27, 33, 40, 49, 69, 231, 235
Goldman, Emma 80, 256-59, 268
Goldstein, Vida 303
Goodman, Jim 94, 97-99, 101, 103
Grand Island 61
Great Basin 59
Great Northern 293
Grek (bkz. George Sterling)
Griffith, John 6
Griscom, Lloyd 162-63
Güney Afrika 131
Güney Denizleri 178, 225, 245, 250, 265
Güney Pasifik Demiryolu Şirketi 27
Güzel Çiftlik 21, 197, 216, 220, 228, 251, 254, 257, 294, 305

Hancock, F. G. 267
Hannibal 63
Hardy, Thomas 124
Hare, Jimmy 160
Harnish, Elam 105
Harpers, Collier's 159
Harte, Bret 17, 113, 177
Haw, George 135
Hawaii 25, 43, 45, 232-33, 240-44, 247, 291, 293-96
Hawaii Adaları 225, 237, 295
Hawaii Dirsekli Kano Kulübü 239, 291
Hearst, William Randolph 122, 145, 159-60, 162, 166, 169, 175, 177, 190, 208
Hedgewar, Rashtra Rishi 135
Heinold, Johnny 24, 32, 39, 44, 52, 77, 82, 279
Heinold'un İlk ve Son Şans Barı 37
Henderson Deresi 102, 104-105
Henry Clay Topluluğu 79
Herbert, Victor 42
Hindistan 42, 135
Hittell, Kitty 215
Hobron, Thomas 239
Hokkaido Adası 46
Homeros 100
Honolulu 160, 238, 270, 293, 299
Hoover, J. Edgar 308
Hopkins Sanat Okulu 79
Hopper, Jimmy 83-84, 179, 222-23, 228, 235
Houdini, Harry 305
Huerta, Victoriano 282, 285
Hula 295

Idler 25-26, 33
Illinois Gönüllüleri 8
Imperial Hotel 161
Independence 34, 36, 232
Iowa 8, 61-62, 176, 182-83, 207-208, 220
Irvine, Alexander 210, 297
Irwing, Washington 11
Iwo Jima 43

İç Savaş 8, 13, 56, 118, 200
İki Bayrak Altında 12
İlerleme Dönemi 293
İlk Prensipler 71
İsa Adına Ortak Fayda 57, 60
İsa Peygamber 140-41, 220, 292
İspanya-Amerika Savaşı 115, 124, 158-59
İstiridye Korsanları 146, 154, 185
İstiridye Korsanlarının Kraliçesi 30, 51, 279
İstiridye Korsanlarının Prensi 30-32, 40

J. M. Heinold Barı 24
Jack London and His Times 307
Jack London Eyalet Parkı 306

Jack London Üzüm Şirketi 282
Jacobs, Fred 77, 80-81, 115-16, 124-25
James, George Wharton 148
Japon Denizi 162-63
Japonya 39-40, 48, 51, 134, 159, 161, 168-69, 175, 207, 281, 283, 295
"Japonya Açıklarında Tayfun" 182
Jensen, Emil 102, 104
John Barleycorn 12, 17, 38, 266, 269, 271-72, 281-82, 288-89, 298
Johns, Cloudesley 118, 127, 132, 137, 154, 158, 190, 192, 258
Johnson, Jack 248, 261
Johnson, Martin Elmer 233, 236, 251, 271, 306
Journal 61
Juneau 94
Jung, Carl 293

Kalakaua, David 295
Kaliforniya 4, 8, 17, 21, 25, 28, 34, 92, 118-19, 140, 145, 148-49, 152
Kaliforniya Balık Devriyesi 33, 65, 82
Kaliforniya Balıkçılık Komisyonu 28, 33
Kaliforniya Okurlar Kulübü 12
Kaliforniya Sanatçılar Derneği 179
Kaliforniya Üniversitesi 76, 79, 83, 88, 179, 191, 235, 307
Kanada 39, 69, 71, 78, 92, 97
Kansas 232, 236, 250-51
Kansas City Star 123
Kant, Immanuel 71
Karanlığın Yüreği 273
Kayıp Cennet 94
Keller, Helen
Kelly, Charles 57
Kelly'nin Ordusu 57-62, 72, 117, 133, 151, 196, 265
Kempton, Dane 125
Kış Bahçesi Festivali 290
kıta aşan demiryolu 27, 28
Kızıl Veba 290
Kidd, Benjamin 71
Kilpatrick 284
King, Cameron 131
Kipling, Rudyard 205
Kirk, E. E. 257
Kittredge, Charmian (bkz. Charmian London)
Klondike 91-94, 97, 102, 110, 113, 129-30, 148-49, 190-91, 207
Klondike Vebası 104
Klondike'çılar 92, 94, 96-101, 105, 113, 279
Koca Kızıl John 41, 44, 47
Komura, Jutaro 162-63
komünizm korkusu 308
Konuşmacı Köşesi 78, 89
Kore 159, 162-63, 168, 265, 289
Kral VII. Edward 135
Kraliçe Alexandra 136
Kraliçe Emma Kaleleonalani 239
Kraliçe Liliuokalani 238, 243, 293, 296
Kraliçe Victoria 135
Kuroki, Tamemoto 165
Kurt Evi 256, 273-75, 281, 287, 290, 305
Kuzey Amerika 295

Lafitte, Jean 2
Lancet 141
Lanier, Henry W. 264, 267
Latin Amerika 161
LeGrant, Charley 33, 35, 82-83
LeGrant, Lizzie 82
Leighty, Osa 251
Lewis, Austin 121
Lewis, Sinclair 211, 215, 241, 254, 266
Lincoln, Abraham 3
Lincoln, Mary Todd 3
Lindemann Gölü 98-99
Lippincott's Yayınevi 131
Liverpool 134, 270
London Daily News 148
London, Becky 140, 266, 306-07
London, Bessie 77, 81, 116, 124-27, 130-31, 139-40, 144, 154-55, 158-59, 175-77, 180-81, 83, 188-89, 192, 202-203, 208, 212, 225, 229, 247-48, 250, 265-66, 275, 301, 306
London, Charmian 123-25, 132, 155-57, 159-61, 166-67, 169, 176-77, 181-84, 186, 188-89, 191- 92, 194-98, 201-205, 207-209, 211-12, 215-17, 218-21, 223, 225-232, 235-36, 238, 240, 243, 245-48, 250-51, 255-59, 261-64, 266, 268-72, 274-77, 279, 282, 284, 287-91, 294, 296, 298-99, 301-302, 305-307
London, Flora 1-3, 5-10, 13-15, 18-19, 23, 27, 31, 35, 51-52, 56, 62, 64, 72-74, 78, 84-87, 93, 102, 107, 112, 125-26, 176, 188-89, 228, 231, 238, 266, 271, 306
London, Joan 125, 140, 266, 275-77, 301, 306-307

London, John 8-11, 14, 18, 23-24, 27, 35, 41, 66, 73, 77, 84, 89, 93, 102, 109
Londra 50, 129, 132, 134, 137-38, 148, 176, 178
Londra Daily Telegraph 161
Loring, Georgia 75, 79, 153
Los Angeles 57, 190, 265, 273, 283
Los Angeles Examiner 200
Los Angeles Times 276
Loughead, Flora Hines 193
Lummis, C. F. 213
Lynn Kanalı 95

MacMillan & Co. 129
Macmillan, Alexander 129
Maddern, Bessie (bkz. Bessie London)
Madero, Francesco 282, 285
Magnus, Maurice 173-74, 189
Maine 1, 208, 270
Majestic 132-33, 160
Malemute Kid 113
Manhattan 42
Manyoungi 164, 166-67, 172, 175, 190, 207, 211, 225-27, 232
Maori Savaşı 243
Mare Adası 33, 36
Marsden, George Hamilton 205
Marsh Gölü 98-99
Martin Eden 77, 239, 253-54, 256, 292
Martínez, Xavier 179, 213, 222, 228
Marx, Karl 55, 94, 121
Massillon 2-3
Matsonia 291
McCarthy Dönemi 308
McClure Phillips & Co. 130-31
McIntosh, H. D. 248
Meksika 50, 284-87, 293
Meksika Devrimi 285
Melville, Herman 31, 39, 178, 244
Mencken, H. L. 308
Metropolitan 206
Miller, Joaquin 92, 154
Mills Çadır Evi 57-58
Milner, Charles 247
Milton, John 94
Mississippi 62
Missouri Nehri 62
Moby Dick 43
Monahan, Michael 42-43, 268
Muldowney, Tim 261, 263
Mutlu Duvarlar Evi 305

NAACP 307
Nagazaki 162
Nakata, Yoshimatsu 240, 300
Nashville 7
Nebraska 60-61, 207
Nelson, Oscar 206
Netta Teyze 198, 216, 238, 244, 250, 253, 256, 268, 290, 300
Nevada 4, 59, 109
New England 6, 307
New Haven 210-11, 297
New Orleans 2, 321, 251
New York 65, 82, 179, 234
New York Herald 159, 172, 248, 259, 261
New York Times 123, 219
Newport 21
Nietzsche 5-56, 72, 104, 151, 254, 292
Noel, Joseph 18, 42, 173, 225, 261, 281, 283, 289, 297, 301
North American Review 292
Nova Scotia 39

Oakland 25, 27, 53-54, 58
Oakland Halk Kütüphanesi 16-17, 31, 55, 71, 75
Oakland Lisesi 74-75, 77-78, 80-82, 254, 289
Oakland, San Leandro ve Haywards Elektrikli Demiryolu Şirketi 53
Oakland Beşinci Bölge Cumhuriyetçiler Kulübü 111
Ohio 2, 3, 57, 85, 207-208
Ohio Hapishanesi 66
Oldfield, Barney 265
Oregon 4, 6, 85, 265
Orfans, Spiro 298-99
Orwell, George 228
Ouida 12, 76, 291
Out West 213
Outing Magazine 219
Overland Monthly 17, 113-14, 117, 120, 122, 131-32, 154-55, 177, 182, 287

Ölü At Kanyonu

Pacific Monthly 237
Papyrus 42, 268

Parker, W. B. 267
Parsons, Lucy 258
Partington, Blanche 155, 182-83, 191-92, 196, 202, 204, 228, 254, 259
Partington, John Herbert Evelyn 182
Parton, Lem 258
Pasifik Buharlı Posta Gemileri Şirketi 34
Pasifik Okyanusu 24, 33
Payne, Edward 259, 300
Peano, Felix 126, 265
Pearl Harbor 237, 296
Peru 17
Peters, Charles Rollo 178, 187
Philadelphia 4
Philips, Percival 161
Philomathean 6
Pinella, Mike 15-16
Pinkham, Lucius 241
Piper, Charles 65-66, 81
Pizarro 17, 217
Plume 19, 73
Poe, Edgar Allen 269
Port Costa 37
Porter, William S. 301
Portland 91-92
Prentiss, Alonzo 7-8, 14
Prentiss, Annie 7
Prentiss, Ruth 7
Prentiss, Virginia 6-8, 28-29
Prentiss, Will 7, 28-29
Protestan Yetimhanesi 8
Puget Boğazı 3
Punch 12

R. Hickmott Konserve Şirketi 21
Rahmaninov 42
Ramé. Maria Louise 12
Razzle Dazzle 28-32, 40, 51, 154, 279
Reimers, Johannes 216, 255
Reindeer 32-34, 40
Reitman, Ben 256-58
Reno 59, 262
Riis, Jacob 132
Rimbaud, Arthur 42
Rio de Janerio 270
Rockefeller, John D. 178
Rogers, Adela 276, 289
Rogers, Earl 276-77, 288
Rogers, Nora (bkz. Adela Rogers)
Roosevelt, Theodore 132, 221
Royal Tailors of New York 281
Rus-Japon Savaşı 165, 169
Rusya 121, 159, 164, 169, 175, 200, 268
Ruth Morse (Martin Eden) 77

Sacramento 21, 27, 34, 37, 58, 192, 298
Sacramento Nehri 37
Saddle Rock 231, 251, 301
Salem 4
Salt Aklın Eleştirisi 71
Sampan 48, 164, 265
Samuels, George 261, 263
San Francisco Bohemler Kulübü 181
San Francisco Bulletin 5, 110
San Francisco Chronicle 6, 79, 84, 123, 193
San Francisco Depremi 283
San Francisco Körfezi 24, 33, 111, 115, 154, 230, 236
San Francisco Morning Call 51
San Jose 5, 75, 88, 115
San Mateo 10
San Quentin Hapishanesi 49
Sanayi İşsizleri Ordusu (bkz. İsa Adına Ortak Fayda)
Santa Clara 102, 152
Sarı Nehir 231
Saturday Evening Post 263
Scribner's Sons and Century 132
Seattle 2, 4-5, 85, 91, 268, 298
Sekine, Tokinosuka 300
Selamet Ordusu 51, 138-39, 142
Sentetik Felsefe (*System of Synthetic Philosophy*) 55
Seul 163-65, 167
Seven Arts 300
Shattuck, Louis 50-51
Shaw, Mary 192
Shepard, Eliza 8-9, 13-14, 58, 72-74, 80-81, 90, 92-94, 102, 107, 109, 112, 115, 250-51, 255, 267-68, 271, 274, 283, 291, 301, 306
Shepard, Herbert 90, 115
Shepard, James 13, 92, 274
Shepard, Milo 303, 306, 310
Shiels, J. W. 301
Shimonaseki Hapishanesi 162
Sierra Nevada 17, 27, 37, 58-59
Sierra Nevada Dağları 390, 307
Signa 12-13, 76, 291, 309

Sinclair, Upton 191, 210-11, 282, 297
Sisson, Edgar 300
Slayton Lyceum Bürosu 207
Slocum, Amanda 5
Slocum, Joshua 204
Slocum, William N. 5
Sloper, Ira Merritt 94, 97-100, 103, 105
Smith, Adam 71
Smith, Geddes 300
Smith, Joseph 17
Smith, Josephine Donna (bkz. Ina Coolbrith)
Snark 204-205, 211, 221, 223, 230-36, 238, 240, 242-44, 246, 248-50, 256, 259, 264-65, 271-
72, 281, 289
Snark'ın Günlüğü 250
Snark'ın Seferi 240, 265
Solano 33
Solomon Adaları 245-48, 250
Sophia Sutherland 39-40, 42-48, 53, 64, 163, 172, 225, 281
Sosyal Demokrat Federasyonu 144
Sosyalist Emek Partisi 78, 89, 293
Sosyalist Kulüp 191
sosyalizm 55, 75, 78-80, 103, 116, 132, 138, 141, 148-49, 152-53, 185, 190, 202. 206-207, 209-10, 220, 232, 241, 243, 245, 257, 265, 285, 290, 294, 296, 307
Spargo, John 132, 151-52, 185
Spencer, Herbert 55, 71, 94
Split-Up Adası 101, 103-105, 113
Sporcular Çetesi 37
Sprague, Achsa 3
Spray 125, 155, 158, 192, 198, 203
Spring, Rebecca 119
Standard Petrol Şirketi 178
Steffens, Lincoln 178
Sterling, Carrie 137, 176, 258, 308
Sterling, George 121, 126, 154, 157, 173, 178-79, 181, 183-86, 189-90, 196, 201, 203, 212-13, 228, 235, 240, 256, 258-59, 264, 288, 297-99, 302, 305, 308
Stewart Nehri 101, 103, 106
Stoddard, Charles Warren 177-79, 186-87, 189, 225, 241
Stoltz, Louis 241
Stolz, Bert 233-34, 240-42, 244
Stone, Irving 302, 306
Strawn-Hamilton, Frank 69, 78, 89, 121, 272
Strunsky, Anna 121, 124, 130, 133, 144, 155, 175-76, 188, 203, 255, 268, 302, 307
Sydney 248, 250

Şanghay 270
Şirin Vadi 97

Tahiti 244-45
Tarbell, Ida 178
Tarkington, Booth 178
Temiz Yiyecek ve İlaç Yasası 297
Tempsky, Louis von 242-43, 294-95
Tess 124
Thames Nehri 137
"The Impossibility of War" 120
The Man Jesus 292
The Masses 302
The Testimony of the Suns and Other Poems 157
Thompson, Fred C. 94, 96-99, 102
Thomson, A. M. 301
Thurston, Lorrin 238-39, 241-42
Tochigi, Paul 232, 235-36, 240
Tokyo 43, 161-62, 165, 167, 170-71
Topluluk 121-24, 126, 154-55, 159, 176-84, 186-89, 194, 196, 201-203, 212-15, 217, 221-23, 225, 228, 231, 235, 245, 251, 255, 258, 264, 268, 305
Toplumsal Devrim 214
Toplumsal Evrim 71
Troçki, Leon 228
Tropik Işığın Beyazlar Üzerindeki Etkisi 254
Trowbridge, John Towsend 11
Türlerin Kökeni 55
Twain, Mark 17, 21, 32, 113, 239
Typee 244

Uçurum İnsanları 136-37, 144-49, 151, 153, 172, 178, 199, 207, 229, 233, 287, 295, 297
Uluslararası Basın Kurumu 282
Uluslararası Dünya İşçileri Örgütü 258
Ulusların Zenginliği 71
Umatilla 69, 96, 133
Umbstaetter, H. D. 114-15
Utah 58-59
Uzakdoğu 48, 158
übermensch 292
Üniversite Akademisi 80

Üniversitelerarası Sosyalistler Cemiyeti 209
üstün insan 104

Vahşetin Çağrısı 42, 149, 152-54, 157-58, 168, 175, 184, 191, 193-94, 197, 199, 206, 211, 220, 254, 280, 308
Vance, Arthur 235
Vera Cruz 282-84, 287
Victor Dikiş Makineleri Şirketi 9
Villa, Francisco "Pancho" 282
Volcano Adaları 43
Voltaire 230, 300

Wace, Herbert 125, 130
Wada, Tsunekichi 244
Wake Robin Oteli 154, 158, 194, 205, 255, 290
Wall Street 259, 267
Walling, William English 268, 307
Warner, Abby 3
Washington 4, 57, 94, 107
Washoe Ban 201, 205, 218, 273
Wave 119-20, 234
Wellman, Flora (bkz. Flora London))
Wells, H.G. 138, 292
Western Comrade 209
Wharton, Edith 21
Whistler, James McNeill 179
Whitaker, Jim 78, 84, 89, 121, 124, 179, 228
White Star Şirketi 132
Whitechapel Düşkünlerevi 141
Wilcox, Ella Wheeler 209
Wilkinson, Tom 282
Williams, Michael 179, 186, 212
Wilson, Harry Leon 178-79, 228
Winship, Ed 160, 229, 320
Winship, Ida 160, 229, 320
Wolf Larsen (Deniz Kurdu) 158, 172-73, 273
Women's Home Companion 227, 242
Woodruff, Charles E. 254

Yaldızlı Çağ 21, 32, 56, 172
Yale Üniversitesi 103
Yeni Zelanda 243
Yesler, Henry 3, 5
Yesler, Sarah 2
YMCA 50, 74, 91
Yokohama 48-49, 159
Yoksullar Yasası 141
Yosemite 77
Yosemite Vadisi 95
Young's Lokantası 123
Youth and Age
Youth's Companion 110, 112, 117
Yuhalayanlar Çetesi 37
Yukon 92-93, 96, 106-107, 221, 265
Yukon Dilberi 98-102
Yukon Nehri 92, 97, 103, 106
Yukon'lu Dilber 98, 101
Yük Hayvanı 21, 23, 49, 51, 54, 79, 81-82, 90-91, 105, 108-109, 113-14, 228, 273
Yüksek Dereceli Saygıdeğerler 221

Zapata, Emiliano 282